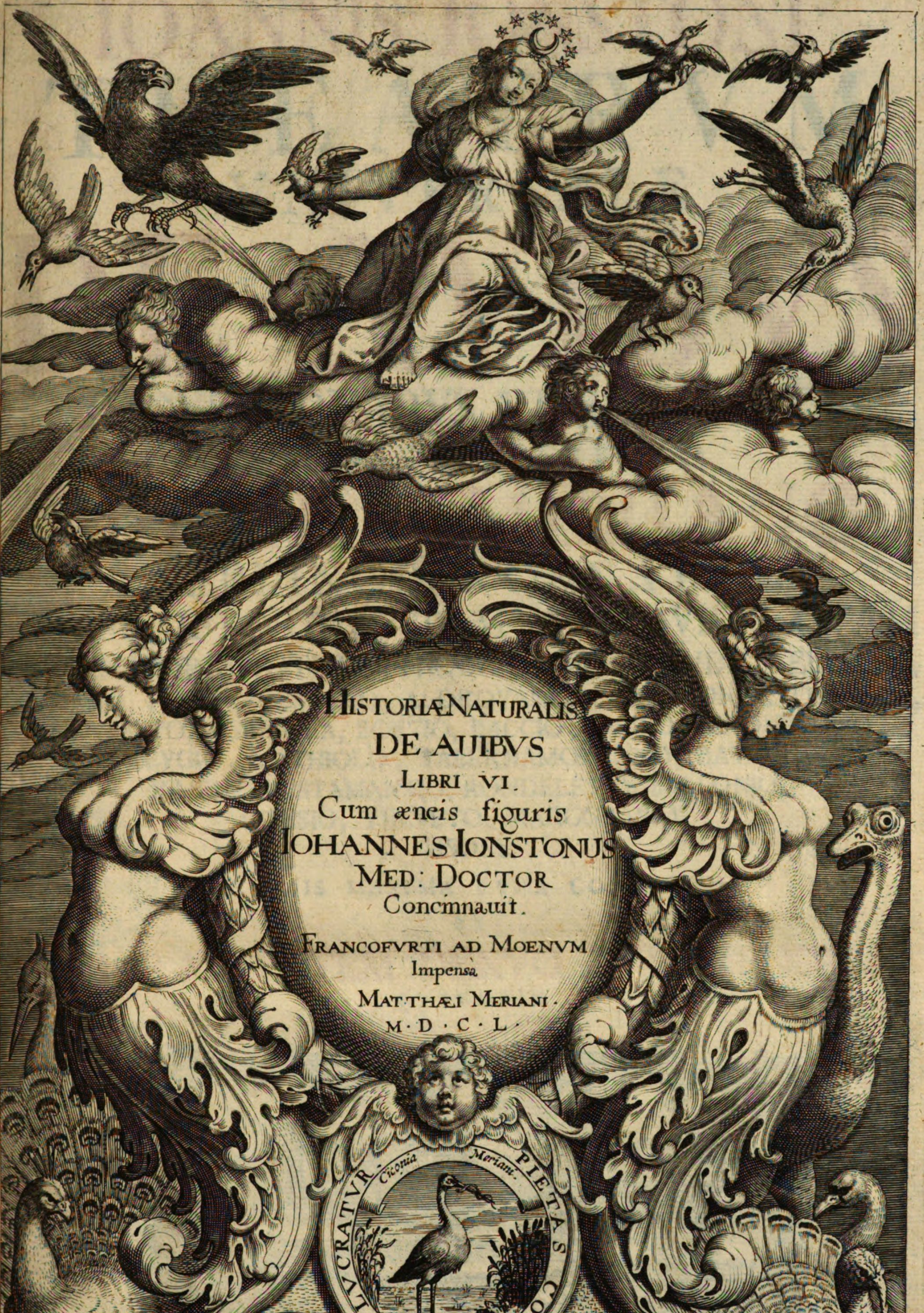

HISTORIÆ NATURALIS
DE AUIBVS
LIBRI VI.
Cum æneis figuris
IOHANNES IONSTONUS
MED: DOCTOR
Concinnauit.
FRANCOFURTI AD MOENUM
Impensa
MATTHÆI MERIANI.
M·D·C·L·
LVCRATVR PIETAS CONTENTA
Ciconia Meriani.

IOANNIS IONSTONI
THEATRVM
VNIVERSALE
DE AVIBVS
TABVLIS DVABVS ET SEXAGINTA
AB ILLO CELEBERRIMO
MATHIA MERIANO
AERI INCISIS ORNATVM
EX SCRIPTORIBVS TAM ANTIQVIS, QVAM RECENTIORIBVS, THEOPHRASTO, DIOSCORIDE, AELIANO, OPPIANO, PLINIO, GESNERO, ALDROVANDO, WOTTONIO, TVRNERO, MOVFFETO, AGRICOLA, BOETIO, BACCIO, RVVEO, SCHONFELDIO, FREYGIO, MATHIOLO, TABERNAMONTANO, BAVHINO, XIMENE, BVSTAMANTIO, RONDELETIO, BELLONIO, CITESIO, THEVETO, MARGGRAVIO, PISONE
ET ALIIS MAXIMA CVRA CONLECTVM
ET
OB RARITATEM DENVO INPRIMENDVM
SVSCEPIT

KÖNIGL. KREISBIBLIOTHEK IN AUGSBURG

FRANCISCVS IOSEPHVS ECKEBRECHT
BIBLIOPOLA HEILBRVNNENSIS.

TYPIS CHRISTIANI DE LANNOY.
MDCCLVI.

HISTORIAE NATVRALIS
DE AVIBVS
LIBRI VI.

PRAEFATIO

In qua et de Operis Ratione et de Auium Natura in genere agitur.

Terrestres greges aereus *auium* seu uolucrum grex insequitur, *Beneuole Lector.* Inditum iis id nomen non tam, quod peruia discurrant iisdemque delectentur, ut Isidoro et Perotto placet, uel ab aduentu, quod inde uenient, unde quis non suspicetur, ut Festo, quam uel a uolando, quod Ebraeis עוף dicitur, ut Martinius in lexico deducit, uel ab ἀΐειν, audiendo, quod Scaligero patri uisum. Graecis ὄρνιτες ab ὀρνίζεσθαι, οἰωνὸς, ὄρνεα, κυνώπεα etc. uocantur. *Collum* omnes et *dorsum* et eas, quae terram spectant quaeque pectoris uicem gerunt, partes cum caeteris animantibus communes habent, peculiares prae caeteris, *alas*, *pennas*, quibus caulis, plumas et *rostrum*, quod in senecta durescit. Neque *labia* ipsis sunt neque *dentes* neque *manus* pedesue anteriores neque *auriculae* neque *nares*, sed meatus horum sensuum ad odoratum in rostro, ad audiendum in capite. *Oculos* similiter, atque aliae animantes, duos sine palpebris habent. Conniuent inferiore gena grauiores, nictant ab angulo obeunte membrana omnes. Aristoteles, σκαρδαμύττουσι ἐκ τοῦ κανθοῦ δέρματι ἐπιόντι dixit. *Femur* simile coxae, longum, ad medium usque subeuntem atque adfixum uentrem, quod, cum auulsum est, *coxam* putes, at ipsa coxa, quae inter hoc et tibiam est, alia quaedam pars esse uideatur. Maxima uncunguibus et *pectus* aliis robustius. Pro *cauda* clunis est iis, quibus aut crura longa aut pedes continuata planitie dati, breuis, longus aliis. Alas in priora curuant. Omnium animalium *bipedes* sunt, ut homo, quamuis retrorsum curuant crura quadrupedum modo. Vncos habentium longi et quae ad aquas uersantur. Carent tamen iis cypselli et quoddam manucodiatorum genus. Omnes sunt πολυώνυχοι, sed et omnes quodammodo πολυσχιδεῖς. Plurimis namque digiti discreti sunt et τὰ πλωτὰ στεγανόποδα quidem, dearticulatos tamen atque distinctos habent digitos. Plinius eos alias habere dixit, palmipedes esse alias, alias inter utrumque diuisis digitis, adiecta latitudine. Quae uolatu sublimes feruntur, omnibus quaterni digiti, tres in anteriore parte, unus pone pro calcaneo pluri-

Scalig. in Hist. Animal. l. 1. p. 48.
Arist. H. A. l. 2. c. 15. edit. Scalig.
Arist. H. A. l. 3. c. 11.
Arist. l. c. Plin. H. N. l. 11. c. 45. et Plin. H. N. l. 8. c. 39.
Plin. H. N. l. 11. c. 47.

mis. Paucae binas ante, totidem poſt
habent. Quibusdam etiam calcaria
ſunt, uncungues autem et calcarige-
rae nullae. Plinius, ni fallor, ra-
dios dixit. Illae ſunt uolucres, hae
humiles. Data nonnullis et ſubrectis
pennis criſta. Soli gallo peculiaris,
quae nec caro eſt nec a natura carnis
Ariſt. H. aliena, *Interiora* ſi adtendamus, *lin-*
A. l. 2. *p.* *guam* ſortitae omnes ſunt, ſed diuer-
213. *edit.* ſam, aliae longam, latam aliae, quae
Scal. prater caetera animalia literas ſono ex-
primunt, aliae ante ex cornu acutis-
ſimo retro ex carne compoſitam, ut
Albert. M in hiſtoria obcurret. *Lingula*, quae
de Animal. gurgulioni impoſita eſt, nulli, apertio-
2. *tr.* 1. *c.* 6. ne et contractione ita meatum tempe-
rant, ut prohibeant, ne quid grauio-
Ariſt. H. ris in pulmonem demittatur. *Viſcera*
A. l. 2. *c.* et inter ſe et ab aliis animalibus diffe-
22. *edit.* runt. Praeiacet in quibusdam uentri-
Scalig. culo ingluuies ſeu cauum amplumque
corium, in quod receptus cibus per
initia coquitur, a gula anguſtius, dein
laxius et rurſum, quo ad uentriculum
demittitur, arctius. *Ventriculus* pluri-
mis carnoſus et compactus, pelle in-
teriore robuſta etiam, cum a carnoſo
ablata eſt. *Ingluuie* deſtituta gulam
capacem latam aut totam, qua uen-
triculo iungitur, obtinuere, ut mone-
dulae, corui, coturnices, quae tali
carent, longam habent et liquidius
prae caeteris excernunt, ut porphy-
rio. Complurimis *inteſtinum* tenue et,
ſi explicetur, ſimplex. *Appendices* ex-
plicatae ſunt, ſed paucae, neque ſu-
perne, ut piſcibus, ſed in ima parte
Ariſt. H. ad inteſtini extrema. *Fel* non eodem
A. l. 2. *c.* loco habent, quaedam enim πρὸς τῇ κοι-
16. λίᾳ, quaedam πρὸς τοῖς ἐντέροις, ut co-
Ariſt. H. lumba, hirundo etc. *Teſticulos* πρὸς τῇ
A. l. 3. *c.* 1. ὀσφύϊ. Antequam coneant, quibusdam
Ariſt. H. ſunt parui, quibusdam obſcuri et ἄδηλοι,
A. l. 6. *c.* 9. tempore coitus maiores fiunt. *Geni-*
Ariſt. H. *A. l.* 6. *c.* 2. *tura* alba eſt. Veſica carent, quod lar-
ga humoris copia ad pennarum ortum
et incrementum requireretur, ut
Aphrodiſ. Aphrodiſaeo uiſum. Pennigeri huius
Probl. p. 1. exercitus *locus* ſunt aer, aqua, terra.
q. 108. Illum ſulcant, unde aues coeli dicun-
tur, in hac gradiuntur, in iſta quae-
dam natant. Sunt tamen, quae in
quibusdam locis non inueniuntur, de
Plin. H. quibus ita Plinius: *haec quoque mira na-*
N. l. 10. *turae differentia: alia aliis locis negat, tan-*
c. 29. *quam genera frugum fruticumue, ſic et ani-*
malium non naſci translatitium, inuecta emo-
ri, mirum. Quid eſt illud unius generis ſa-
luti aduerſum quaeue iſta naturae inuidia?
aut qui terrarum dicati auibus termini?

Rhodus aquilam non habet, Tranſpadana Ita-
lia iuxta Alpes Larium lacum adpellat,
amoenum arbuſto, agro, ad quem ciconiae
non permeant, ſicuti nec octauum circa lapi-
dem ab eo immenſa alioqui finitimo Inſu-
brium tractu examina graculorum monedula-
rumue. Picus Martius in agro Tarentino
negatur eſſe etc. Sed nec eadem ſemper *Ariſt. H*
omibus regio. Faciunt enim μεταβάσιν *A. l.* 8. *c.*
quaedam, ut in gruibus, ciconiis et 28.
aliis dicemus. Vnde Plinius: *tempo-* *Plin. H.*
rum magna differentia auibus. Perennes, ut *N. l.* 10. *c.*
columbae, ſemeſtres, ut hirundines, trime- 28.
ſtres, ut turdi et turtures et, quae cum foe-
tum eduxere, abeunt, ut galguli, upupae,
ſcilicet. Migrant quaedam alio non
procul a locis, in quibus morabantur,
ſecedunt et ſeipſas abdunt et quidem
nullo diſcrimine tam εὐθυώνυχοι, quam *Ariſt. H.*
γαμψώνυχοι. *Victitant* carnibus, inſectis, *A. l.* 8. *c.*
herbis, granis et ſeminibus, piſcibus 21. *edit.*
et ranis. Sola emmo prunas etiam de- *Scalig.*
uorat, ut in eius deſcriptione dicetur. *Plin. H.*
Bibunt ſuctu ex his, quibus colla lon- *N. l.* 10. *c.*
ga, intermittentes et capite reſupi- 46.
nato uelut infundentes ſibi: porphy-
rio ſolus morſu. Non bibunt γαμψώ-
νυχοι, quod Herodotus, ut Ariſtote- *Ariſt. H.*
les ſcribit, ignorauit. De *generatione* *A. l.* 8. *c.*
notandum, duobus modis fieri coitum, 18.
foemina humi conſidente, ut in galli- *Plin. H.*
nis, aut ſtante, ut in gruibus. Quae- *N. l.* 10.
dam omni tempore coneunt, ut galli- *c.* 52.
nae, et pariunt, praeterquam duobus *Plin. H.*
menſibus hyemis brumalibus, plerum- *N. l.* 10.
que tamen uere et ineunte aeſtate, *c.* 53. *Ariſt. H.*
quo tempore etiam pleraeque pariunt, *A. l.* 5. *c.* 8.
et quidem ſemel. *Oſcines praeter exce-* *Ariſt. H.*
ptas, inquit Plinius, *non temere foetus* *A. l.* 6. *c.* 1.
faciunt ante aequinoctium uernum aut poſt *Plin. H.*
autumnale, ante ſolſtitium autem dubios, *N. l.* 10.
poſt ſolſtitium uitales. Oua ferunt omnes, *c.* 31.
ueſpertilione excepto, qui animal. In-
foecunda ſunt, quae aduncos habent
ungues. Tribuit hoc auium generi na- *Plin. H.*
tura, ut foecundiores eſſent fugaces *N. l.* 10.
earum, quam fortes. Ouorum alia *c.* 52.
ſunt candida, ut columbis et perdici-
bus, alia pallida, ut aquaticis, alia
punctis diſtincta, ut meleagridi, alia
rubri coloris, ut phaſianis. Intus omne
bicolor. Exeunt rotundisſima ſui par- *Plin. H.*
te, dum pariuntur, molli putamine, *N. l.* 10. *c.*
ſed protinus dureſcente, quibuscun- 58. 59. 60.
que emergunt portionibus. Tempus
a coitu, partus excubationis et nume-
rus uariant, ut apud Plinium uidere
eſt. Aliquando foemina tantum incu-
bat, aliquando mas. In columbarum
genere interdiu mas, noctu foemina, *Plin. H.*
inter palumbes poſt meridiem in ma- *N. l.* 10.
tuti- *c.* 41.

[Arist. H. A. l. 6. c. 1.] tutinum foemina, caetero mas. A coitu inhorrefcunt et fe excutiunt, faepe etiam aliqua feftuca luftrant, quod et, edito ouo, faciunt. [Plin. H. N. l. 10. c. 73.] Sunt etiam quaedam his bella amicitiaeque, unde et adfectus. Disfident olores et aquilae, coruus et chlorio noctu inuicem oua exquirentes. Simili modo coruus et miluus, illo praeripiente huic cibos. Rurfus cum terreftribus, muftela et cornix, aegithus auis minima cum afino etc. De *motu* ita egregie *Plinius*: [Plin. H. N. l. 10. c. 38.] omnibus animalibus reliquis certus et uniusmodi et in fuo cuique genere incesfus eft, aues folae uario motu feruntur et in terra et in aere. Ambulant aliquae, ut cornices, faliunt aliquae, ut pasferes, merulae, currunt, ut perdices rufticulae, ante fe pedes iaciunt, ut ciconiae, grues, expandunt alas pendentesque raro interuallo quatiunt, *ut milui*, aliae crebrius, fed et primas duntaxat pennas, aliae et tota latera pandunt, *ut corui*, quaedam maiore ex parte compresfis uolant, *ut pici*, percusfoque femel aliquae et gemino ictu aere feruntur, *carduelis*, uel, ut inclufum eum prementes eiaculantur fefe in fublime, in rectum, in pronum. *Hirundines*, impingi putes aliquas, *perdices*, aut rurfus ab alto cadere has, *alaudae*, illas falire, *coturnices*. Anates folae quaeque funt eiusdem generis in fublime protinus fe tollunt atque e ueftigio coelum petunt, ut hoc etiam ex aqua. Itaque in foueas, quibus feras uenamur, delapfae folae euadunt. Vultur et fere grauiores, nifi ex procurfu aut altiore cumulo immisfae non euolant, cauda reguntur. Aliae circumfpectant, aliae flectunt colla. Sine uoce non uolant multae aut econtrario femper in uolatu filent. Subrectae, pronae, obliquae, in latera, in ora, quaedam et refupinae feruntur, ut, fi pariter cernuntur plura genera, non in eadem natura inftare uideantur. [Plin. H. N. l. 11. c. 47.] De caetero porrectis ad caudam cruribus uolant, quibus longi pedes, quibus breues, contractis ad medium. [Plin. H. N. l. 11. c. 51.] Vncos ungues habentes altiuolae fere funt, exceptis nocturnis. De *uoce* hoc dicere fufficiat, loquaciores, quae minores et circa coitus maxime. Aliis in pugna uocem, ut coturnicibus, aliis ante pugnam, ut perdicibus, aliis cum uicere, ut gallinaceis. Iisdem fua maribus, aliis eadem, ut foeminis, ut [Plin. H. N. l. 10. c. 35.] lufciniarum generi. Quaedam toto anno canunt, quaedam certis temporibus. Palumbibus omnibus fimilis et idem trino conficitur uerfu, praeterquam in claufula gemitu. Eft, quae [Plin. H. N. l. 10. c. 42.] boum mugitus imitetur in Arelatenfi agro *taurus* adpellata, alioquin parua. Eft, quae equorum quoque hinnitus *anthus* nomine herbae pabulo aduentu eorum pulfa imitatur ad hunc modum fe ulcifcens. Varium et *uitae* inter eas fpatium. Mares pasferes negantur anno diutius uiuere. [Plin. H. N. l. 10. c. 35.] Columbae et turtures octenis durant. Cornicibus et ceruis nefcio quot tribuuntur luftra. *Morbis* infeftari nullum dubium et habentur apud auctores remedia. [Arist. H. A. l. 5. c. 13.] Conferunt illis οἱ ἀυχμοὶ, incommodant τὰ ἐπόμβρια ἔτη. Inualetudinis indicium in pennis. Ταράττεται γὰρ καὶ οὐ τὴν ἀυτὴν ἔχει κατάστασιν. Quae de *natura*, *ingenio*, *cicuratione*, *docilitat. et adfectibus* obcurrunt, abunde in hiftoria explicabuntur. *Diuinationis* iisdem aliquid inesfe compertum eft. [Aelian. H. A. l. 7. c. 7.] Grues ex mari mediterraneo uolantes, fi filent, ferenitatem pollicentur, fi clamant, atrocem turbinem. Idem fonans in crepufculo matutino ardea praenuntiat, quae et pluuiam, fi ad mare recte tendet, praedicit. Sereno canens noctua, uolubili fono crocitans coruus, crepufculo uocales cornix et graculus, monedulae modo furfum, modo deorfum uerfus uolantes etc. tempeftatem innuunt etc. *Vfum* homini praebent in cibo, medicina, uenatione, re ueftiaria et plumaria, oblectatione et aliis. Caro earum leuior et fanior purgatisfimaque in fuo genere eft, ut Albertus dixit. *Differentiae* auium funt infinitae, ex multisque fontibus petuntur. *Partes* fi refpicias, aliae habent *roftrum* rectum, aliae fuperius, inferius aut utrinque incuruum, [Arist. H. A. l. 1. c. 2. edit. Scalig.] *pedes*, quaedam longos, breues quaedam. Aliae funt digitatae, aliae palmipedes, aliae inter utrumque diuifis digitis, nonnullae apodes, *caput* aliis criftatum, fine crifta aliis, funt et cornutae, ut apud Aelianum uidere eft. [Aelian. H. A. l. 17. c. 10.] *Collum* aliae longum, ut grues, aliae breue obtinuere. De *lingua* fuperius adtigimus. *Alae* plerisque proportione, fola dodo tam exiguas habet, ut fe a terra tollere non posfit. Omnes plumis ueftiuntur, recens natas fi excipias et dodonem, quae lana quafi tegitur. *Caudatae* quoque funt fere omnes. [Herbert. in Itinerar. p. 347.] Cacato infulae Mauritiae auis cauda caret etc. *Ratione magnitudinis* funt paruae, mediocres, magnae, apum quantitate et bobus maiores, ut Aelianus fabulatur. *Ratione loci* funt terreftres, marinae, lacuftres, paluftres, [Aelian. H. A. l. 17. c. 14.]

ſtres, domeſticae et uillaticae, ſylueſtres, campeſtres. Aliae arboribus inſident uel illis ſe adfigunt, aliae cauernis delectantur. Quantum ad *qualitates* ſunt albae, nigrae, uerſicolores et quidem tales pleraeque. Mutant quaedam colorem uocemque tempore anni ac repente fiunt aliae, ut oſcines et grues, non mutant aliae. *Ratione cibi* ſunt carniuorae, ut rapaces, inſectiuorae, graniuorae etc. Degluttiunt et lapillos et ferrum quaedam. *Ratione generationis* omnes fere, ut dictum, ouum ponunt, ſola ueſpertilio animal. Infoecundae ſunt uncungues, foecundiores aliae. Columbae decies anno pariunt, hirundines, turtures, merulae bis. Nihil de congreſſus, partus, incubationis, excluſionis differentiis dicam. *Motus* diuerſitatem ſuperius iam adtigimus. Sed et de *uocis* uarietate actum. Philomela modulatur, aquila clangit, accipiter pipat, coruus crocitat, crocit, corniculat. Perdix cacabat, anſer gratitat, glacitat, cygnus drenſat. Turtur et columba gemunt, palumbes plauſitat, ciconia gloterat. Gallus cucurrit, gallina gracillat, glocit, glocitat. Pauo pupillat, grus gruit, uultur pulpat. Graculus frigulat, miluus lipit, lugit. Anas tetrinit, hirundo trinſat. Paſſer pipit, ſturnus piſitat. Turdus trutilat, acredula mittat. Coturnix grylisſat, galgulus glocitat. Merula ſtridet uel modulatur, upupa popiſſat. Meleagris caccisſat, ueſpertilio ſtridet. Pica picatur, cuculus cuculat. Bubo bubulat, noctua cucubat. Vlula ululat, buteo bubit. Regulus zinzilutat, parus tinninat. Reliqua, ne nimis prolixus ſim, non adtingo. Ego eas in hoc opere in *terreſtres* et *aquaticas* diſtinxi. Illas iterum in *carniuoras*, ſub quibus ſunt aquilae, uultures, accipitres, falcones, pſittaci, corui, cornices, noctuae, ueſpertilio etc. *Inſectiuoras* non canoras et canoras, *graniuoras*, ſub quibus pulueratrices, ſylueſtres et domeſticae, pulueratricesque et lotrices ſimul etc. et bacciuoras. *Aquaticae* in *palmipedes* et *fiſſipedes*, quae etiam ſua ſortiuntur genera, diſpeſcuntur, prout in ſyllabo librorum et capitum praefixo adparet. Et tantum de auium natura in genere praemittere placuit. Quod reliquum eſt, ſcire te, *Beneuole Lector*, uelim, exhiberi hic Tibi quaſi in tabella, quicquid de auibus ueteres et recentiores habent. Addidi enim omnia illa, quae a Geſnero et Aldrouando omisſa ſunt. Ideo et totum quintum librum Marggrauii de auibus Braſilienſibus appendicis loco adieci, paucis quibusdam omisſis, quae alibi abunde explicata ſunt. De uſu ſi quae deſiderabuntur, in additamentis, Deo bene uolente, proſtabunt, in quibus unaquaeque exoticarum ſuae clasſi reſtituetur. Quapropter, ſi aliqua nunc bis obcurrerit, ueniam dabis. Similes aliquando adpareant ſpecies, quae tamen uel icone uel quibusdam in deſcriptione poſitis differunt. Quia uero duplici Ariſtotelis hiſtoriae animalium editione uſus ſum, uulgari nempe et Scaligerana, ideo illam absque addito, hanc cum nomine commentatoris citare ſoleo. Indicem tibi dabo, poſtquam totum de animalibus opus paratum fuerit, illumque totius operis ad ſpecies, partes et adfectiones reducti, prout Plinius hiſtoriae ſuae libro undecimo, capite trigeſimoſeptimo et aliis pluribus in locis fecit, compendium, ſed alphabetico ordine diſpoſitum, ſi tituli marginales omisſi ſunt, ne mirere. Primus hic in hac hiſtoria labor et iam fere per triennium apud typographum delituit, nec tum mihi iſtos addere animus, prout et in hiſtoria de piſcibus uidiſti. Fruere interim his, *Beneuole Lector*, cum Deo et auctori iuuentutis literariae ſtudioſisſimo proſperam ualetudinem et ad plures curas uitam adprecare, ut Tuo bono opus hiſtoriae naturalis, de homine inprimis, quod parat, aliaque huc ſpectantia feliciter abſoluere posſit, Vale. Leſnae ex Muſeo. 10. Febr. A. C. M. DC. L.

Plin. H. N. l. 10. *c.* 53.

HISTO-

HISTORIAE NATVRALIS

DE AVIBVS

LIBER PRIMVS.

De Auibus Terreſtribus Carniuoris.

TITVLVS PRIMVS.

De Aquilis.

CAPVT PRIMVM.

De Aquila in genere.

Nomen. AQVILA Graecis ſeu παρὰ τὸ ἀίσσω, concitus feror ſeu παρὰ τὸ ἀεὶ ἐτεὸς εἶναι, quod ſemper augurium eius ueridicum eſſe ſoleat, ἀετὸς, Cypriorum dialecto ἄγορ et ἴβινος, Macedonum παραὸς, ἀργίοπος, ἀργίποψ, Pergaeorum ἄιβετος uocatur.

Deſcriptio. Totam auis *molem* ſi ſpectes. *Corpus* ipſi denſum, figura erecta. *Oſſa* ſolida et nihil fere medullae habentia. *Magnitudo* determinari non poteſt. Viginti cubitales *a* in Ptolomaei pompa delati fuere. Inter Miſenam et Dresdam tres in nido pulli totidem patulas quercus ingenti ſpatio complexo inuenti, quorum maximis alae per transuerſum extenſae ſeptem ulnas, ungues uiri grandis digitos aequabant, crura leoninis maiora erant. *Partes* ſi in rationem ueniant, anterior *capitis* pars paulatim arctatur et in *roſtrum* deſinit, quod durum, aduncum, ad ſenectutem creſcit, ſed tractu temporis fit inutile. *Oculi* ſunt parui, charopi, concaui, profundi nec nimium oblongi nec exacte rotundi. *Dentes* nulli. *Cerebrum* adeo calidum, ut in puluerem redactum maniam exhibitum inducat. *Alae* rectae et extenſae, in ſummitate recuruae, neruoſae paucaeque carnis, magnitudinis tantae, ut eas *b* Homerus ianuis thalami compararit. *Pennae* in iis ſunt durae et aliarum, anſerum inprimis et columbarum permixtae pennis easdem abſumunt. Dum pulli excluduntur, inedia albeſcunt. *Pes* dexter ſiniſtro maior, colore uterque difformis. *Vngues* adunci et recurui, quos in inceſſu intro ſemper uertit, niſi ſolem aut praedam intueatur,

a *Athen. Dipnoſ. l.* 5.

b *Homerus Iliade ult.*

perpetuo inſpicit et hebetatos roſtro aut ad lapides atterendo acuit quique, cum pullos nutriunt, inuertuntur. *Aluus* propter cibi humiditatem mollior. *Fel c* aerugineum, impenſe acre et mordax. *Sanguis* craſſus et fibroſus. *Stercus* tantae acrimoniae, ut nulli *d* in medicina uſui eſſe poſſit.

c *Galen. de Compoſ. Medic. ſ. l. l. 4.*
d *Galen. l. 10. de ſimp. facult.*

Locus. Quantum ad *ſedes* et *loca*, nec in inſulis, paruis inprimis, (cum Rhodi in culmine domus Tiberii conſedisſet, *e* portenti loco fuit) nec in locis prope Maeotidem *f* paludem nec in extrema Scythia et Sarmatia ob aeris forte inclementiam reperiuntur. In Caucaſo, Tauro, regno Peruano, Germania, Polonia, Britannia, Dania etc. in quibus praedae copia eas inuenias et quidem locis *g* ὑψηλοῖς praeſertim ἐν πέτραις ἀποκρήμνοις καὶ ἐπὶ δένδρων (de pygargo et morphno id ſumendum non eſt) πρὸς ἀσφάλειαν τῦ μὴ ἐνεδρέυεσθαι, id eſt, ut tutiores ab inſidiis ſint ſeu διὰ τὸ βραδέως αἴρεσθαι ἀπὸ τῆς γῆς, quia difficulter a terra attolluntur.

e *Suet. in Tiberio.*
f *Strab. Geogr. l. 7.*
g *Ariſt. H. A. l. 9. c. 32.*

Nutrimentum. *Nutrimentum* ipſis carnes ſunt columbarum, anſerum, cygnorum, gallinarum, ouium, ceruorum hinnulorum ob ſui a morbo tutelam, leporum, teſtudinum terreſtrium, piſcium etiam et cancrorum, ſerpentum inprimis ſeu propter odium ſeu propter eam, quam ex humido et frigido cibo capiunt, uoluptatem. Sed nec a ſui generis auibus iratae et famelicae abſtinent. Cadauera tamen non tangunt, percnopterum ſi excipias. A meridie uenari quaedam incipiunt, ab orto ſole quaedam. In praedam conſpectam et iniuriae patentem (lepus in planis, teſtudo poſt coitum ſupina inuaditur) uelociſſime et tormenti inſtar (hinc ὀξυλαβεῖς) ſe demittunt, poſteriore pedis digito feriunt et occiſam in nidos deferunt. Falluntur tamen interdum, quod in falcone Scalig. Exerc. 237. Scaliger obſeruauit, ſed et a polypo apricante in profundum detractas Aelianus *h* adnotauit. *Potus* iisdem nullus forte, quod ad eum ſanguis animalium ſufficiat. Viſae tamen aquam bibisſe medicinae gratia et ultimo in ſenio roſtro prae ſiccitate incuruato uitam aliquamdiu bibendo ſuſtinere coguntur.

h *Aelian. H. A. l. 7. c. 11.*

Sexus. De *Sexu* aquilarum dubitari non debet. Datur genus, quod propter tres teſticulos *triarchis* adpellatur. *Coeunt* uero frequenter et foemina ter decies in die compreſſa, ſi mas reuocet, denuo adcurrit. Vnde Aegyptiis et uenus dicitur et ſoli dicatur. Commiſcentur aliquando cum accipitre, ſed ouis incubare non dignantur, ſed et marem cum lupa aliquando coire ſcriptores Africani referunt. Ouis maioribus XXX. minoribus XX. diebus incubant et ad excluſionis promotionem lapidem aetitem, qui aeſtum ouorum ab incubatione contractum, utpote frigidiſſimus, temperat et peculiare, qua pollet, ui partum adcelerat, in nido deponunt. Duos plerumque *excludunt* pullos quandoque tres. Excluſos ſolem aduerſos intueri cogunt et inuitos eidem obuertunt. Si forte oculos ui ſplendoris inflexerint aut nictatione obnubant, tanquam adulterinos abdicant, ſi immotis eum adſpexerint, genuinos agnoſcunt. Volatum adfectantes in *k* altum ſublatos dimittunt ſibi relictos aut forte dilapſos ſuſcipiunt, grandiuſculos longisſime tanquam rapinae aemulos a nido fugant *l* καὶ ἐκ τῦ τόπυ τῦ περὶ αὐτῦς παντὸς ἀπελαύνυσιν.

Generatio.
k *Sineſius in Dione*
l. *Ariſt. H. A. l. 9. c. 32.*

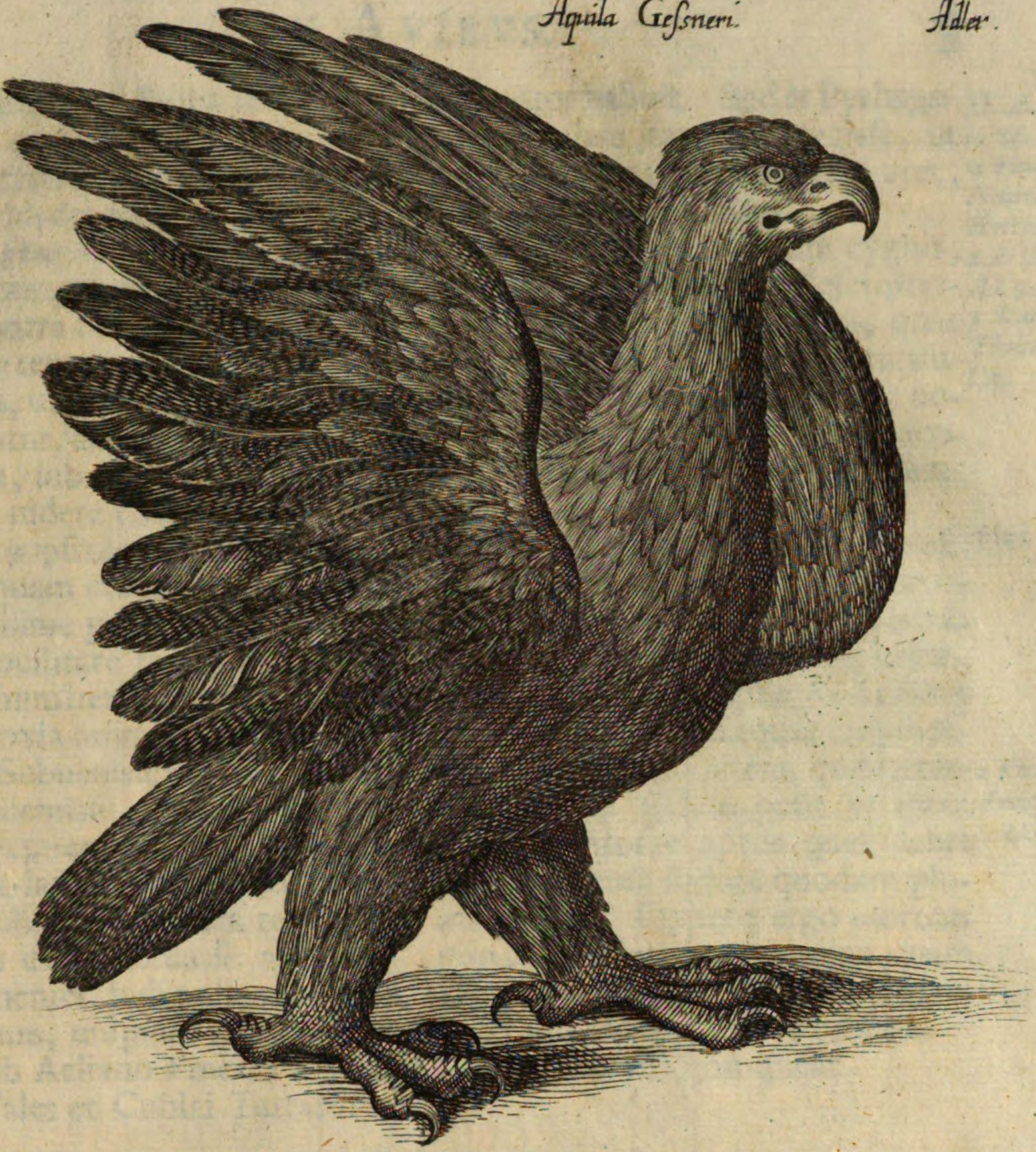
Volatus. Quantum ad *uolatum*, a meridie ad ueſperam mouentur, mane quieſcunt, donec hominum conuentu fora impleantur. Tam ſublimes recta uia feruntur et deorſum tanta mole corporis labuntur uelificatas alas modico caudae gubernaculo aduertentes, ut caeteras omnes aues ſuperent et uel ideo a poetis altiuolantes ὑψιπέται *m* dicantur. Tempore incubatus et nutricationis pernicitas illa imminuitur, ſed motus tonicus perpetuo peculiaris manet.

m *Homerus Iliade Oppian. Cyneg. l. 1. Lucret. l. 5.*

Vox. *Vocem* ipſis clangere ſeu χλάζειν quidam, ut *n* Homerus et auctor Philomelae tribuunt, qui reboatus quidam eſt propter ſtrepitum grauem auicularum motum obtundens, nonnulli pene mutas aut uix uocales, quod de tertio genere Ariſtoteles adfir-

n *Homer. Ilia. μ.*

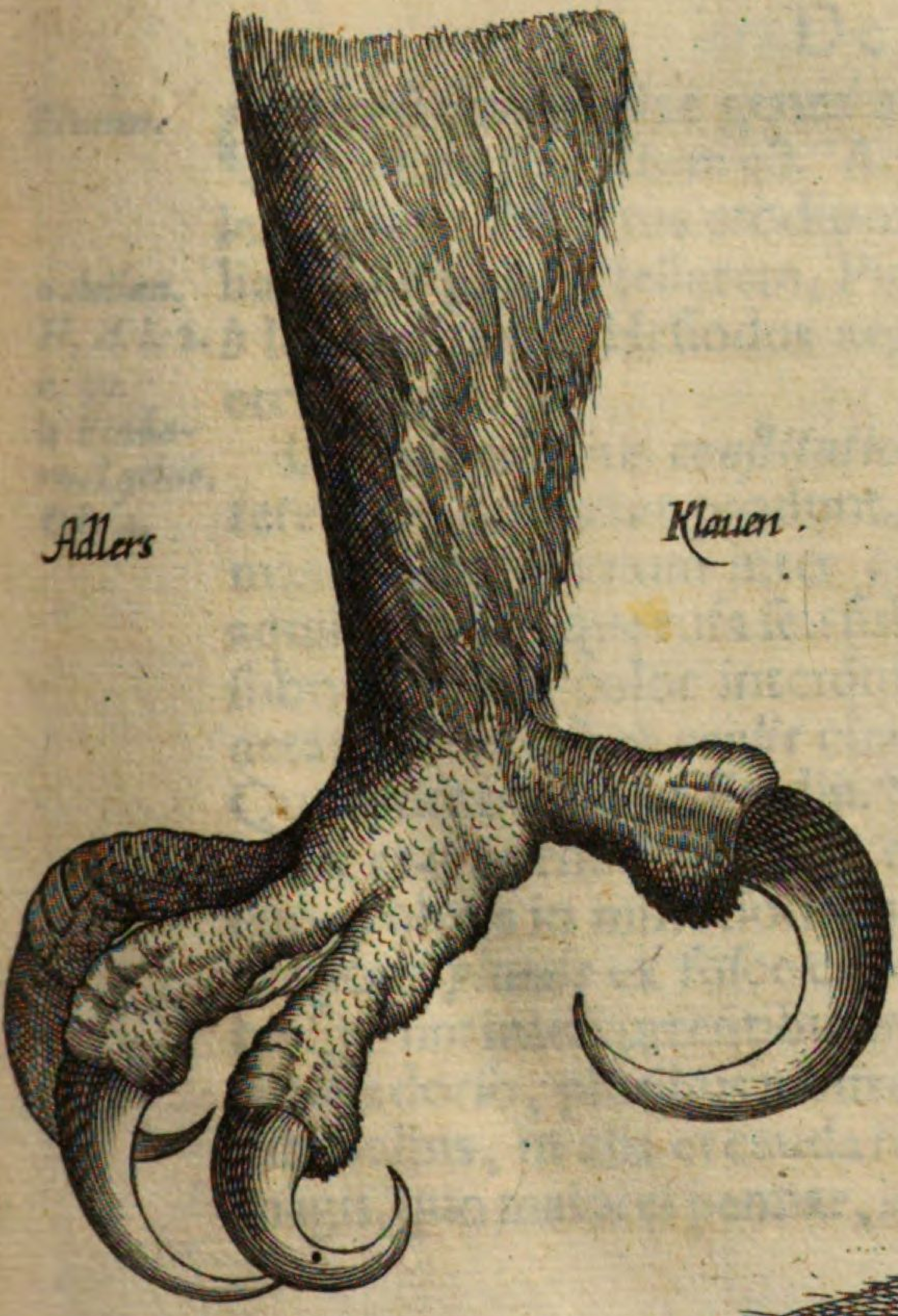
Aquila Gesneri. *Adler.*

Chrysaetos Aquila. *Adler.*

Adlers *Klauen.*

firmat, trdaunt. Pullos mutos esse constat, quod illis lingua humore quopiam tenellis impediatur. Sed de hoc inferius dicetur.

Sensus externi. De *sensibus externis* non est, quod multa dicam, tam exacti est uisus, o ut sola contra rotantis iubaris lucem immotam teneat aciem, sola sublime ita uolans, ut a nobis tanta luce difficile cernatur, latentem sub frutice lepusculum, sub fluctibus nantem pisciculum uidere comperta sit.

o Plut. de Homer. Augu. l. 2. de morib. Manich.

Animam ipsi olere certissimum est, propter quam contracta ab ea corpora facillime putrescunt. De *ingenio* ac docilitate pauca occurrunt. Callitrichum herbam in nidum suum contra noxia animalia ingerere adfirmant. Subuenisse *p* Aristomeni in Ceadam demisso, gratiam *q* uirgini Sestensi et puero pro educatione, rustico *r* pro lato contra serpentem auxilio retulisse, infantem recens natum *s* ab exitio seruasse apud auctores inuenies. Indi pullos educatos ad leporum, uulpium uenatum descripto ab Aeliano *t* modo instituebant. Tales et Cublai Tartarorum Imperator habuit. Sed et Pythagoras *u* aquilam ita mansuefecisse, ut certis uocibus sisteret et deuocaret, Superodantem, dicitur.

Ingenium. p Pausan. l. 4. V. G. q Plin. H. N. l. 10. c. 5. r Aelian. H. A. l. 17. c. 17. s Aelian. H. A. l. 12 c. 21. t Aelian. H. A. l. 4. c. 26. u Plut. in Numa.

Inimicitias gerunt *x* cum cygnis, (pugnae apud Statium *y* descriptionem uide) trochilo, gruibus, quae ideo montem Taurum transmissurae lapillis uocem cohibent et noctu transuolant, ardeolis, ciconia, hierofalcone, uulturibus, dracone et serpentibus.

Antipath. x Arist. H. A. l. 9. c. 1. y Statius. Thebaid. l. 3.

Vita. *Vita* quamuis falaci diuturna est. In senectute uisus hebetudine et rostri aduncitate tentatur, cum uero se illa grauari sentit, in sublime fertur, inde oculorum caligine solis calore dispersa, feruida in aquas frigidissimas z se dat praecipitem, quibus tertio immersa nidum petit et inter pullos capturae aptos quasi febri correpta cum sudore quodam plumas exuit. Oppetit ergo mortem non tam senio uel aegritudine, quam fame, in tantum superiore adcrescente rostro, ut aduncitas aperiri non queat.

z Rhodig. Antiq. l. 7. c. 41.

CAPVT II.

De Aquila in specie.

ARTICVLVS I.

De Chrysaeto.

Nomen. Chrysaetos aquilae genus a fuluo colore ita dictum est. Aristoteles γνήσιον, Albertus erodium, Aelianus *a* aquilam stellarem, Pindarus *b* Iouis alitem, Hesiodus aegiopen etc. uocat.

a Aelian. H. A. l. 2. c. 39. b Pindarus Lythio. Ode 4.

De *externa* eius *constitutione* ueteres hoc duntaxat produnt, quod maxima sit omnium inter caeteras aquilas eademque rufa seu fulua aut subrutila (qui color interdum cum aetate mutatur) et *oculis* charopus. Quae Aldrouando a Ferdin. Medic. missa erat, pendebat libras duodecim, coloris in minutioribus totius corporis *plumis* ex fusco castanei albis sparsim intercurrentibus maculis, paucis dorso, pluribus uentre, radicibus albis, in alis et cauda fusci, eo magis, quo maiores pennae, in cruribus ad pedes usque ferruginei. *Longitudo* ei ab extremo rostro ad ultimam caudam quinque dodrantum, a rostro ad extremos ungues quatuor spithamarum et ultra. *Latitudo* expansis alis spithamarum octo. *Rostro*, quod palmam superabat, aduncitas infra inferiorem mandibulam ad pollicem unum propendebat, latitudo plusquam duorum digitorum, medii praesertim, erat. Color in acie nigrior, alibi corneus ad caeruleum dilutum tendens fusco maculatus. *Oculos* habebat charopos, quos palpebrae in uno quoque binae, superne et inferne integebant inter nictandum tunica quadam crassa ab infra sursum exporrecta musculo conspicuo, cuius initium haud procul ab e-

ruptione nerui optici a cerebro erat quamque palpebrae superioris loco a natura datam et ad angulum internum inprimis collocatam, quod cutis capitis ob duritiem in palpebras abire nequeat, creditur instructa, ab angulo maiori ad minorem obducebantur. Humor aqueus in iis copiosus, crystallinus, sessilis, utroque latere compressus et solidus. *Lingua* erat humanae similis, lata, extremo teres, uersus radicem duobus utrinque ceu hamatis utrique appendicibus corneis armata. Sinistri pedis posticus *unguis* sex digitos in circumferentia longus erat, dextri quatuor, singulos digitos quatuor semicirculares tabellae, extremos prope ungues integebant, maximo interiori excepto, quem tres duntaxat uestiebant. De ingluuie, oesophago, uentriculo consulat Aldrouandum, qui uolet. c Musculos collum mouentes anticos et posticos habebat duodecim seu sex paria, laterales tres. In thoracis utroque latere tres, abdominis quatuor paria, alas mouentes decem, scapulae quatuor, ulnam mouentes sex, eam partem, quae carpo in homine respondet totidem, crura quinque, tibiam octo, tibiam et digitos plurimos.

c *Aldrou. Ornithol. l.* 2. *c.* 2.

Cibus ipsi carnes leporum, gruum, anserum, hinnulorum, ceruorum, quos ex decliui praecipites agit et taurorum, quos magno et ausu et astu adgreditur, aliquando fame premente fructus et fruges, ut hac in parte deceptus uideatur *d* Aristoteles, qui fruges, etiamsi in os ingeras, respuere asserit, comedit. *Nutrimentum.*

d *Arist. H. A. l.* 8. *c.* 8.

Oua ad summum tria ponit, si iuuenis est et uegeta, ut plurimum duo, quorum alterum saepissime putre deprehendi testimonio aucupum per octennium nidum explorantium Albertus adfirmat, quae de ouorum uel alterius generis aquila crysaeto uel a chrysaeto alteri aquilae suppositione scribuntur, dubia nimis sunt. Si duo excludit, alterum pullorum eiicit, seu nutricatus difficultate seu, quia minus generosus adparet. Praedam nisi fame coacta sola minime absumit. Impertitur auibus regia magnificentia portio, quae ea spe sectantur adulatorum aulicorum ingenia exprimentes. *Generatio.*

ARTICVLVS II.
De Haliaeto et Melanaeto.

Nomen. et descriptio.

Haliaetus, Haliaeetos Phauorino, aquila marina Latinis, nisus, sed non recentiorum, *a* Ouidio dicitur, German. Meeradler.

a *Ouid. l.* 8. *Metamorphos.*

Qui a Bellonio *b* exhibetur, *magnitudine* est milui. *Caro* ei cinerea ad nigrum uergens, fibrosa. *Alarum* ad pedes duos Romanos et digitos undecim extenditur longitudo. *Caput* album et fuscis lineis distinctum. *Rostrum* aquilinum. *Oculi* in medio nigri, in ambitu aurei. *Lingua* fere humana appendice ad radicem utrinque instricta. *Colore* per summa asturis, per ima albo, guttur maculis rufis notatum. *Pectus* pure candidum. *Venter* gutturi colore respondens. *Crura* crassa et squammosa. *Cauda* ad commoditatem uolatus lata. *Pedes* fissi, hamati, caerulei. *Digiti* quatuor per superna ad dimidiam longitudinem squammosi, ad reliquam incisi, per inferna asperi et aculeati tam ualidi, ut flexos uix ulla ui distendas.

b *Bellonius de Auib. l.* 2. *c.* 8.

Species *aquilarum* marinarum plures esse uidentur, ex quibus tum illa est Bellonii, quam testas in cruribus et ungues omnino rotundos habere scribit, tum illa Alberti M. et Anglorum, quae pede est uno anserino et natante, altero fisso et praedae dicato, adipem in cauda gerit, quo guttatim in aqua dimisso pisces attoniti praedae fiunt opportuni. *Differentiae.*

Habiat circa *c* mare, litora et oras. *Locus.*

c. *Ari. H. A. l.* 9. *c.* 32.

Cibus ei interdum *d* columbae, interdum aues marinae, quas uniuersas nun-

Aquila
Adler. Arn.
Haliæetus.
Adler bastard.
Meer Adler
Pygargus.
Weis geschwenzter Adler
Moss Wey Entenstosse.
Anathria seu
Morphnos.

Melanetus uel Melanæetus
Aquila Valeria.
stocK arn.
Melanætus.
Aquila Pygargus. alius.

Nutrimentum. nunquam inuadit, singulas, cum emergentes obseruauit, adgreditur et immersas uel strangulat in humore uel per summa corripit, sed piscibus praecipue uictitat, quos in sublimi in primis *e* natantes in altum mare se praecipitans aquis pectore discussis rapit et interdum pondere uicta demergitur. Quod de adipe superius dictum, quia et testimonio fide dignorum nititur et pari in ardea pede in aquam demisso pisces alliciente exemplo comprobatur, fidem uidetur mereri et uiribus narcoticis, quales seu in torpedine seu in opio seu in spiritu uini sentimus, adscribendum est. Vixit quidam et quidem quietus ad septimum sine cibo. De ipsius *ortu* mira *f* Plinius, quae, quia mendo non carent, diligentius expendi debent.

d Aelian. H. A. l. 3. c. 45.
e Oppian. l. 2. Ixeut. c. Aldr.
f Plin. H. N. l. 10. c. 3.

Vsus. Fel ipsius ad oculorum suffusiones et nubeculas cum melle mixtum prodesse scribit Plinius *g*.

g Plin. H. N. l. 29. c. 6.

Nomen. MELANAETOS, aquila Valeria Hermolao, λαγωφόνος Aristoteli, λαγωθήρας Hesychio et Phauorino, aliis Hyperionis auis dicitur.

Descriptio. Minor est reliquis nigra, *rostro* adunco extremitate nigro caeteris corneo subcaeruleo. Initium eius supra narium foramina membrana quaedam transuersim obuestit. *Vertex* ac ceruix obscuro ferrugineo tinguntur. *Oculi* pupilla est nigra, iris charopa et ex luteo rufescens. *Dorsum* ternis exiguis notulis albicantibus adspergitur. *Alae* ad ultimam fere caudam exporriguntur. *Crura* tota propemodum plumis operiuntur, quod nudatum est, id luteum, uix ad digiti unius spatium ad pedes patet.

Locus. *Degit* in syluis et montibus. *Victitat* leporibus *h*, quos sensim in terram delapsa in plana digressos opprimit. *Cicus.* Pugnat tamen et cum ceruis animose. *Pugna.* Multum puluerem uolatu collectum insidens cornibus excutit in oculos pennis ora uerberans, donec praecipitet in rupem, sed et cum dracone, oua hic consectatur aquilae auiditate malefica, at illa ob hoc rapit, ubicumque uisum. Ille multiplici nexu alas ligat ita se implicans, ut simul decidant. Sola aquilarum *i* foetus suos alit, est liberalis, sola sine clangore et murmuratione.

h Arist. H. A. l. 9. c. 32.
i Plin. H. N. l. 10. c. 3.

ARTICVLVS III.

De Pygargo et Morphno.

Nomen. Pygargus, Gazae albicilla, hinnularia aliis melanaeto et morphno maior est, at minor percnoptero.

Descriptio. Qui ab Aldrouando exhibetur, maiusculi galli erat magnitudine, *uertice* ac collo dilute castaneo ex cinereo. *Oculi* pupilla nigerrima, iride lutea, *rostro* adunco et paulo, quam caeteris aquilis, proportione habita, longiore. *Dorsum* alarumque pars superior ferrugineis obscure plumulis ac subnigris integuntur, ut uenter ac femora. *Cauda* ab uropygio ad finem usque tota albicat, duae tamen pennae minores maioribus incumbentes extremo nigrae sunt. *Tibiae* totae fere nudae, impense luteae tabellis super intectae. *Vngues* acerrimi.

Locus. *Colit* oppida et campos, plana et lucos, syluas et montes nonnunquam. Romae raro uisam ex Symmachi epistolis colligitur. Adoritur ceruos, ut melanaetus cum hinnulis, a dextro latere insilit, in oculos inuolat et tamdiu alis percutit, donec praecipites agat. Aetitem in nidum infert, a quo et is nomen obtinuit. Sed in alendo foetu reliquis est difficilior.

Differentiae. Duplex illius *genus* Bellonius recenset. *Vnum* corpore colore inter album et cinereum ambiguo, extremis *alarum* nigris, supina parte tota candicans, quod ardeam uolatu refert, *caput* uersus terram deprimens et perdicibus, cuniculis, gallinaceis et aliis minutis uolucribus uictitat et ut plurimum oriente et occidente sole conspicitur. *Alterum* miluo regali adeo simile, ut, nisi hic et minor esset et uentre intensius albescente, (pennas circa uropygium cum superioribus candidissimas obtinet) unus ab altero non dignosceretur. *Vngues* habet atros, crassos et in fornicem curuatos. Insectatur alaudas per cam-

pos et cum ſubbuteone de praeda tam acriter certat, ut uterque alis et pedibus conſertis in terram delapſus ſaepisſimc aucupibusin praedam cedat.

Nomen. MORPHNOS, πλάγγος, κλάγγος, νηττοφόνος et περκνὸς Graecis, naeuia, clanga, planga aut † plancus, anataria ſeu auicida Latinis dicitur.

† Plin. H. H. l. 10 c. 5.

Deſcriptio. Veteres eam *a* magnitudine melanaetum ſuperare et nigro ac ſubobſcuro colore, qui tamen naeuis quibusdam interſtinguatur, esſe ſcribunt. Homerus alas eius tantum patere, quantum ualuae oſtii cuiusdam uiri diuitis, cecinit. Ex recentioribus Aldrouandus nullam ſe uidisſe, cui omnia ueterum competerent, fatetur. Turnerus apud Geſnerum nomen hoc balbuſardo Anglorum, qui eſt buteone maior, naeuo in capite albo colore fuſco proximo quique ad ripas degit, in terra *Locus.* inter arundineta ſuper aquas nidificat, uolatu non admodum ualet, piſces et cuniculos dilaniat, adſcribit. Bellonius auem falconem ſecuplo maiorem, pedibus caeruleis, digitis oblongis, unguibus patulis, Gallis gerfault dictam et terreſtri uenatui adhibitam pro morphno, ſed dubius, obtrudit. Saltus conualles et lacus *incolit*. Aquaticis auibus ut fulicis et anatibus plerumque, ſaepe et piſcibus *uictitat*. Spectanda dimicatio eſt, in *Pugna.* quit Plinius, *b* aue ad perfugia litorum tendente, maxime ſi condenſa arundo ſit, aquila inde ictu abigente alae et cum appetit, in lacus cadente umbramque ſuam nanti ſub aqua a litore oſtendente, rurſus aue in diuerſa et, ubi minime ſe credat expectari, emergente. *Naſcitur* ex osſifragis, ſi Ariſtoteli credimus.

a Ariſtot. H. A. l. 9. c. 32.

b Plin. H. N. l. 10. c. 3.

Generatio. *Morphno CONGENER* Aldrouandus appellat aquilam ſibi misſam, cuius magnitudo galli gallinacei erat. Color totius ferrugineus, roſtrum deorſum recta propemodum tendens membranula lutea capiti coniunctum. Extremae alae uerſus uentrem maculis oualibus inſignitae, remiges extremo apice albicantes. Crura hirſuta et albis notis e Baetico adſperſa digiti ſuperne ſquammis, inferne tabellis ſeu annulis intectae.

ARTICVLVS IV.
De Percnoptero et Osſifraga.

Nomen. Percnopteros, qui et cypaetos uel hypaetos, aegypias et oripelargus dicitur.

Deſcriptio. Breuiter a ueteribus, diuerſim a neotericis deſcribitur. Ariſtoteli eſt capite albicante, corpore, quam caeterae dictae maiore, ſed breuioribus alis, longiore cauda, uulturis referens. Aldrouandus binos eiusdem icones exhibet. Prior chryſaeto non multo minor habet *corpus* coloris caſtanei ad nigrum uergentis, *roſtrum* mediotenus rectum, extremo in uncum inſignem curuatum, principio iuxta frontem album, caetera nigrum. *Caput* ſubalbidum ad fuſcum uergens. *Oculos* iride ſubalbida, pupilla nigra. *Collum* dimidia fere parte eaque ſuperiore propemodum caluum et paucisſimis iisque exilibus plumulis conſitum, candicans, ad cuius finem medio prope collo Inſtar pilorum quorundam hirſutorum ac criſporum, plumulae ueluti ſetae oblongae ſupra ceteras plumas extabant. In tergo ueluticucullus quidam ad medium uſque protenſus in acutum finem, uelut triangulum quendam deſinebat. Alter ignauus, colore pennarum totius fere *corporis* erat fuſco ad caſtaneum obſcurum uergente, quem in ultimo collo nonnihil albicantium ordo continuus, angulum acutum in dorſum exeuntem conſtituens, qui ueluti cuculli humeris inducti baſis erat, diſtinguebat. *Capite* ad occiput usque caluo ita, ut pennae poſt uerbum ſurrectae cuculli ſpeciem exhiberet. Bellonius auem Gallis buſard dictam, buteone maiorem, coloris nigri, alis breuibus ignauam cypaetum uult esſe. Geſnerus aliam ciconiae forma et coloribus ſimilem. Frigoris impatientem, corporis intenſe calidi, carniuoram, ſed piſces reſpuentem, quae qua-

Morphnos
Süten Adler
Bellonij
Percnopteros
geÿr Adler
Ossifragæ alis Species.
Percnopteros alius.

Tab: V
Ossifragus. bein brecher.
Morphno. congener.
Heteropus. aquilæ species.
Percnopteros. Aquila peregrinus.
Avis Scythica.
Chrysaetos Bellonij.
Mitternachtischer Adler.

quatuor horas uno loco ſedebat et ſolem aliquando ſplendentem intuebatur, ſi non gypaetum, ex altero ſaltem parente natum credit.

Locus. *Incolit* lucos et plana, ut plurimum montes quandoque in Syria et Aegypto maxime inuenitur.

Nutrimentum. *Cibus* ſoli inter aquilas *a* cadauera. Grauis enim et ad rapinam iners a coruo caeterisque id genus alitibus uerberatus fugatur, capitur. Muribus quoque circa Gazaram Aegypti urbem uictitat. Pullos ſtatim parere Aelianus auditione ſe recepisſe ſcribit. Auicenna fel eius deſtillatum cum oleo uiolaceo ad aurium dolorem et tinnitum, fimum ad abortum commendat.

a *Ariſt. H. A. l. 9. c. 32*

Nomen. OSSIFRAGA et Osſifragus, Graecis φήνης, Ariſtoteli φήνη. Harpa quoque Sanqualis et immusſulus dicitur.

Deſcriptio. Ariſtoteles *b* de ea: osſifragae magnitudo maior eſt, quam aquilae (chryſaeto nempe excepto.) Color ex cinere albicans. Parum oculis ualet. Nubecula enim eos habet oblaeſos. Quae ab Aldrouando exhibetur, quatuor dodrantes et medium erat longa, nouem alis extenſis ſpithamas lata, libras undecim pendens. *Plumae* totius corporis ſub albo, fuſco et ferrugineo colore uariabant. Cutem proxime ueſtientes molliculae et candidisſimae erant, remiges ex toto ad caſtaneum tendebant. *Caput* et *collum* anguſtis et oblongis pennis rigebat. *Roſtrum* ei duos digitos latum, palmum longum, ſubnigrum, e corneo fuſcum, ab initio membrana quadam ultra narium foramina protenſa marginibus ſuis literam s. exprimente tectum, ita aduncum, ut uncus ſolus pollicem latum adaequaret. *Lingua* humanae ſimillima, lato apice, hamatis utrinque duris et corneis adpendicibus, membranula tenui ad inferiorem mandibulam connexa. *Mandibula* inferior canalis inſtar excauata, palatum medio rimam quandam exhibebat, per quam pituita a capite deſtillabat. De *mento* plumulae tenues uillorum inſtar ad barbae ſpeciem, quod osſifragae *c* Plinius tribuit, propendent. *Crura* fuſcis plumulis aliquantulum fuluescentibus fere tota obtegebantur. *Vngues* nigerrimi prae atrore ſplendebant et ſemi-circulum ad amusſim repraeſentabunt. Subſtantia ipſorum intus alba et osſea, foris fuſco cortice intecta erat. Duodecim *caudae* pennae albo et nigro maculabantur, intus albae, extus fuſcae. Et haec *externarum* partium ratio eſt. *Interna* ſi attendantur, uuea, quae homini in pupilla perforatur, tenuisſimam quandam membranulam pupillae praetenſam habebat unde, ut Philoſophus notauit, minus uiſu pollet. Pars, quae iridis ambitu clauditur, ne prorſus uiſio praepediretur, ſubtilisſima, ἄχροος et pellucida erat. *Abdomen* pinguedine copioſa redundabat. *Lien* illi rotundae figurae, *uentriculi* corpus membranoſum, fundo ſuperiori orificio latius ingluuie carens, quod de ſua osſifraga Plinius, cuius uicem oeſophagus, ſimul atque iugulum tranſiit, paulatim ad uentriculum usque dilatatus, gerere uidebatur. *Veſicae* fellis nullum cum *epate* conſortium hoc ſub uentriculo multo immerſum erat adipi. *Vterus* crasſo corpore, pyri forma, ſemine plenus. *Vropygium* medii pugni crasſitudine et adipoſum conſpiciebatur etc. Ad huius genus Bellonii illa, quae corpulentia, colore et ſpecie milui eſt, duabus maculis nigris ad alarum latera notata, capite accipitris ſtellaris, cruribus et pedibus uulturinis etc. non pertinet: ſed illa, quae in comitatu Tyrolenſi, colore accipitrum in dorſo, in uentre albicante, orgyiae diſtentis alis latitudine, rupicapras ex alto ad montes praecipitat et fruſta osſium etiam maiuſcula deglutit, referri huc poteſt: ut et illa, quam Geſnerus plumis albis, capite nudo et flauo, ſaxis iniecta osſa confringentem amici uerbis deſcribit.

b *Ariſt. N. A. l. 8. c. 3.*

c *Plin. H. N. l. 10.*

Cibus ipſi rupicaprae, hinnuli, canes uenatici, anguillae, cuius fruſta in disſecto uentriculo inuenta tam acuti foetoris erant, ut ſpectatores in animi fere deliquium coniicerentur.

Generatio. Probe *foedificat*, ut pullos ſuos et aquilae, quos iſta nido uolandi facultatem adeptos et edaciuſculos † eiicit,

† *Ariſt. H. A. l. 9 c. 34.*

cit, nutrit et abreptos λιγέως deflet. Vultures minores ex iis progenerari et ex iis magnos, qui omnino non generent, scribit *d* Plinius.

d Plin. H. N. l. 10. c. 3.

Antipathia. *Pugnat* cum uipera et sauciata herba soncho simili sibi medetur.

e Lucr. l. 5. *Vox.* *Voces* alias alio in tempore iacit.

Usus. *Usum* si spectes, fel eius cum melle potum *f* leucen curat, stercus aridum tritum concoctionem promouet. Venter potus calculos pellit. Intestini extremum ad alligatum colicam sistit. Os ad coxam suspensum uarices sanat.

f Plin. H. N. l. 30. c. 7.

ARTICVLVS V.

De Anopaea, Aquila alba, Aquila heteropode et Scythica Aue.

Anopaeae fit in Homero Odyss. 1. mentio, quae quibusdam est ἀφανὴς inuisibilis seu ἀνωφερὴς id est sursum euecta. Alii πανόπται scribunt et hirundinem intelligunt.

AQVILA ALBA seu cygnea magnitudine est chrysaeti, candoris niuei, in rupibus circa Rhenum inuenitur. Leporum, cuniculorum, porcellorum et piscium uenatu uiuit et uolatu tarda est.

HETEROPOS Gesneri, sinistrum crus caeruleum, dextrum fuscum albicans habet, de caetero pectus, collum et uenter fusca sunt punctis nigricantibus maculosa. *Capitis* et ceruicis pennae rigent. *Oculi* subrubent, dorsi initium circa alarum summitates in gibbum attollitur.

DE SCYTHICA aue ita *a* Aristoteles: in Scythia genus auium otides. Haec duos pullus parit. Ouis non incubat, sed in pelle leporis aut uulpis impositos pullos relinquit. Obseruat in summa arbore, an adsit, qui pullos subripiat. Quod si quis ascendat, pugnat et uerberat alis, ut aquilae. OlausM. oculatus testis utriusque historiam confirmat, quam Albert. M. falsi insimulat.

a Arist. H. A. l. 9. c. 33.

NB. *Ad aquilas pertinent itzquantitli et tlacoquantili Indorum, uide infra mantissam N°. 1.*

TITVLVS. II.

De Vulturibus.

CAPVT PRIMVM.

De Vulturibus in genere.

Nomen. Vulturis nomine intelligitur, quae Graecis γύψ, γύπας, οἰωνὸς, αἰγυπιὸς, Latinis etiam uulturius, a tardo forsan uolatu et per periphrasin auis Titii, torua, auida, magna, Palatina, Caucasea dicitur. Lycophron *a* eas olores rapaces, Hermogenes τάφους ἐμψύχους, seu sepulcra animata uocat.

a Lycophr. in Cassandra.

Descritio. Toto corpore aquilam fere imitatur illamque sesquialtera proportione, si Bellonio credendum, excedit nec tamen, quod in rapacium genere solemne, marem foemina magnitudine superat. *Rostrum* ipsi obuncum, oculi truculenti, quatuor apud Philen narium spiracula, unde τετράπνος, quod fabulosum est. *Collum* implume seu potius capitis plumae ita breues, si cum aquilis conferantur, ut implumes uideantur. *Guttur* longitudine et capacitate, quod propendens ante uentrem ingluuies ostendit, insigne, sub quo spatium palmi latitudine, non tam plumis, quam pilis, rufis uitulinis simillimis, instar lenissimi cuiusdam uelleris, omni scapo calami destitutis uestitur. *Alarum* incumbens corpori pars leni tota uellere, quod soli inter rapaces peculiare integitur. *Crura* tota ad pedes plumosa contra gelu et frigus munimentum. *Ungues* adunci.

Locus. *Sedes* in altissimorum montium iugis ponere *b* Aristoteles, *c* Plinius et *d* Homerus sunt auctores. Poetae Caucaseas uocant. A recentioribus in Creta, Zacyntho, Apen-

b Arist. H. A. l. 6. c. 5.
c Plin. H. N. l. 10. cap. 7.

nino,

Tab: VI

Vultur Bæticus, Geijr.
Vultur cinereus Geijr.
Vultur Leporarius.
Hasen Geijr.
Vultur Alpinus uel aureus
Goldgeijr.

[d Homerus Iliade 2.] nino monte Galliae Aureo uisi sunt. Aestate in aprica frigoris uitandi causa demigrant et in Arabiae desertis et Aegypti inter Cairum et mare rubrum planis numerosos Bellonius uidit, quod iter illud camelorum cadaueribus plenum, pastum ipsis suppeditet. *e* [e Agricola l. de subterran.] Agricola in syluis degere asserit. Iuuenali *f* [f Iuuenal. Saty. 14.] nidulantur etiam in arboribus. In Creta et alibi in praecipitiis montium mari imminentibus. Propterea Herodotus Brissonis rhetoris pater ait, † [† Arist. H. Al. 6. c. 5.] esse uultures in terra altera nobis ignota eo argumento tum, quod nemo uulturis nidum conspexerit, tum, quod magno numero repente adparent sequentes exercitus.

[Nutrimentum] *Victitant* morticinis et quidem solis illi, qui cum aquilis, ossifragis et accipitribus nullam cognationem habent sui generis uolucres mortuas, si Herodoto Pontico credidimus, ne attingentes quidem. Viuis etiam tum uolucribus, (ruunt enim in anseres) tum quadrupedibus illi, qui spurii sunt. In *g* [g Bellon. l. 2. de Auibus c. 23.] Creta et Heluetia agnos, hoedos, lepores, ceruorum hinnullos. In Chiele *h* [h Monard. l. de Aromat.] Americae prouincia pecudes infestant.

Datur quoddam genus, quod torgos et haematorrhophum dicitur.

Venantur a meridie usque ad noctem, ab ortu solis ad illud tempus quiescunt.

[Generatio.] De eorum *sexu*, *coitu*, *partu et incubatu* non conueniunt auctores. Foeminas duntaxat inter eos reperiri Aelianus [i Aelian. H. A. l. 2. c. 46.], *k* [k l. 1. Hierogl.] Orus, *l* [l Phile de propriet. Animal.] Philes, Tzetzes *m* [m Tzetzes Chil. 12. c. 439.] et alii auctores sunt. His aduersae austro uolantes uel, si auster non spiret, ad eurum uentum oris hiatu se pandunt. Spiritus uenti influens intra quinque dies, quibus nec cibum nec potum capiunt, ipsos implet. Tertio a conceptu anno non oua, sed pullos parere geoponicorum scriptor Philes et Simocattus produnt, intra centum et uiginti dies oua deponere Orus et Tzetzes. Aristoteles *n* [n Arist. H. A. l. 6. c. 5.] et *o* [o Plin. H. N. l. 10. c. 6.] Plinius nidificare scribunt. Niphus nidum in Italia uidit. Ille bina complurimum oua ponere reliquit, hic ex Vmbricio aruspice tria. De tempore partus nihil determinant, hoc interim a diuo Hieronymo proditur, uulturem, cum coeperit oua edere, quippiam ex Indico tractu adferre nucis instar intus habens, quod moueatur sonumqne subinde reddat. His ueritas subscribere uidetur; attamen cum aquilae, ossifragae et uultures, ut ex Aristotele et Plinio palam est, promiscuo coitu inter se utantur, facile ex diuersarum specierum auibus tertia sterilis, ut ex equa et asino mula generari potest, quae ob similitudinem cum uulturibus, quam aquilis maiorem inter illos potius collocetur.

[Educatio.] *Educationem* si uideas, apud *p* [p. Orus l. 1 Hieroglyp.] Orum centum et uiginti diebus pullis nutriendis insumit, alimento deficiente femoribus suis rostro uellicatis sanguinem ciet ipsisque sugendum praebet. Apud Albertum uero unguibus eos uulnerat et de superfluo sibi cibo pascit.

[Aetas.] Extendit *aetatem* ad *q* [q. Ambros. l. 1. Hexaemer. l. 5. c. 20.] centesimum annum.

Quantum ad *facultates et actiones animales*, oriente sole in occasum, occidente in ortum prospicit, ut [Isidor. Orig. l. 12. c. 7.] apud Orum extat. Non ultra maria tantum, sed per quingenta *r* [Visus.] [r Thom. Aquin. de Animal. 2. Comment. 97.] etiam millia passuum cadauera odoratur, seu quod instrumenti sit exquisiti et sicci, seu quod copiosa ab integris quandoque exercitibus exhalatio fit, seu quod eadem conglobata uentis eodem deferatur.

[Volatus.] *Mouentur* tarde propter corporis molem et uolant turmatim.

[Ingenium.] *Ingenium* exinde colligas, quod regiones frigus euitaturi mutent. Aegypto non minus, quam ciconiae aduenae, quod ad idem cadauer, a quo satiati saepius recesserunt, identidem redeant et expeditos ad bellum exercitus praesentione quadam consequantur ac, ut aliqui addunt, biduo triduoue, imo septenis diebus ante ea loca circumuolent, in quibus cadauera futura sunt, quod domi cadauera *s* [s Nicander in] ...

Theriac. Antipathia. a uenenoſo ſerpente percusſa fugiant et hepatis morbo laborantes magnarum auium iecinora uorent. *t Ariſtot. in Mirabil.* Suaueolentia adeo auerſantur, ut ne armenta quidem mortua unguento *t* adorato illita attingant; *Plin. H.N. l. 12. c. 53.* imo unguentorum odore periman-tur, perit et *u* mali Punici grano uultur, ſed ſemine ſiſeris *z* Cretici uehementer oblectatur. *u Ael H.A. l. 6. c. 46.* *x Plin. H. N. l. 20. c. 5.*

Morbi. Inter eius *morbos* ſunt hepatis obſtructio et pediculi, inſectum uenenoſum pediculo par uel ei, qui in inguine naſcitur, perſimile.

Vſus. *Vſum in medicina* partes eius magnum obtinent. Medicamentum ex integro ab Aetio *y* paratur ad abſceſſus, condylomata, ſtrumas. *y Aet. l. 13. c. 124.* Cerebrum capiti uel naribus cum oleo cedrino illitum dolorem eiusdem ſedat. *Galen. Euporiſt. l. 9. c. 91.* Cor pulli adalligatum aduerſum comitialem morbum praedicatur. Serenus iecur ad iecoris dolores commendat. Fel ophthalmicis bene ex Sammonico admiſcetur. Penna pedibus ſubiecta parturientes adiuuat; ſed, niſi tempeſtiue auferatur, in uteri procidentiam coniicit. Si dentes ea ſcalpentur, acidum anhelitum reddit. Nidore pennarum, ſi urantur, ſerpentes fugantur. Pellis uentriculo apposita *z* concoctionem egregie iuuat. *z Lemn. de occult. Naturae. c. 26.* Nerui † ex cruribus et ſummis pedibus collecti et ad talos aegri adligati podagram curant. *† Trallian. l. 11.* Externa ſi attendas, ex oſſibus uulturis tibias * Scythae anthropophagi Malenchleni et Arimaſpi conficiebant. ** Pollux Onam. l. 4. c. 10.* Ex cruribus candelabra quidam, quod ipſa innata ui uenenum explorare et attrahere crederent.

CAPVT II.

De Vulturum Differentiis.

Vulturum duo duntaxat *genera* Ariſtoteles † agnoſcit; at neoterici plura esſe obſeruant. *† Ariſt. l. 8. c. 3.*

Primum eſt albicantius et paruum, quod in montibus * Rheni, Danubii, Heluetiorum circa Clauonam adparet et in Scythia et ſubiectis ſeptentrioni regionibus frequens eſt. ** Albert. l. 7. de Animalib. c. 8.*

Alterum σποδιειδήστερον ſeu magis cinereum, cuius pilos ſeu plumulas albas capillaceas et capillamentorum inſtar ſubtiles adeo candidas esſe Bellonius ſcribit, ut pellem ſubdititiam et elaboratam muſtelae alpinae albae ſeu etiam uulpis albae esſe quispiam exiſtimare posſet.

Tertium Baeticum, quod aquila paulo minus habet pennas colli, dorſi, uentris totiusque adeo corporis caſtaneo colore tinctas, dorſi et laterum exiguas et ſquammarum inſtar latiuſculas, quae dorſum, uentriculum, uentrem et uropygii radicem ueſtiunt, rufas plumas uerticis breuiculas ac curtas, ſi aquilis comparetur. Colli anguſtas ac longiuſculas, quales gallis gallinaceis et ſturnis propendent. Crura breuia plumis undiquaque ad ſuperiorum uſque digitorum partem contecta.

Quartum nigrum, quod eſt cauda breui, alarum et caudae pennis eiusdem cum Baetico coloris. Albertus minus hoc, ſed uiribus praeſtantius ſcribit.

Quintum leporarium, roſtro obunco, nigro, foedis oculis, corpore firmo et magno, alis latis, cauda longa et directa, colore in rutilo nigricante, quod ex uulture et aquila compoſitum uidetur et illud, quod Homero Albertus *melanocon* uocari ſcribit. Huic enim peculiare leporibus inſidiari er ſolus inter caeteros uelox et ad docendum aptus eſt.

Sextum aureum Geſneri, quod ita deſcribit: longus eſt a roſtro ad extremam caudam ſex dodrantes et paulo amplius ad extremos ungues quinque dodrantes aut paulo minus, longitudo ſuperioris roſtri, quantum illud aperitur, ſeptem fere

fere digiti transuersi. *Caudae* longitudo circiter tres dodrantes. Tota *pars supina*, id est collum inferius, pectus et uenter et pedes quoque rufo colore sunt, dilutiore quidem caudam uersus, rubentiore uersus caput. Digiti pedum fusco uel corneo colore sunt. Alarum penna longissima quatuor dodrantes aequat. Subnigricant seu fusco sunt omnes alarum pennae uno fere colore, paruulae tamen supremae in alis nigriores sunt, ut per medium aliae subrufis maculis, aliae subalbidae circa imum distinguuntur, eo nigriores autem sunt, quo propiores dorso, ubi prae nigredine splendent. Pennae per medium dorsum nigrae sunt splendentque in earum medio cauliculi albi praesertim, quae circa medium dorsum sunt et dimidia colli parte, reliqua enim colli pars pennas ex albido rufas habet. Caudae pennis idem color est, qui alarum, nempe fuscus. Hisce addit Albertus quoddam collo crasso alisque ad dorsum ualde retortis et magno pectore, quod frequenter in ripis maris degit et, quod uenatur, eo defert.

TITVLVS III.

De Accipitribus.

CAPVT I.

De Accipitribus in genere.

Accipiter uultures excipiat auis, cuius tanta apud ueteres ueneratio, ut et *a* praesagiendi post exactam hanc uitam ui pollere crediderint et legem, qua capitis damnatur, qui eum etiam imprudens occidisset, tulerint, tanta apud Aegyptios, ut ipsum *b* soli acceptum putarent, picto *c* Osirim proponerent. Tentyritae *d* et Philarum *e* incolae sanctissime colerent, interfectum sepulcri honore adficerent et in urbem *f* Butim asportarent seu, quod ipsius substantiam ex sanguine et spiritu constare *g* dicerent seu, quod regionem a uenenatis animalibus *h* eos repurgare cernerent, seu quod accipiter priscis temporibus librum puniceis literis scriptum, in quo cultus deorum forma continebatur, Thebas ad sacerdotes detulisse *i* crederetur.

Dicitur Graecis communiter ἱέραξ, Macedonibus παραὸς, apud Lybias βάρβας, Hesychio κέρκνος, Tyrrhenis ἄρακος, aliis μέρμνης. Latinis accipiter, seu a rapacitate, seu, quod ter sit acceptus. Vnde et sacer ales uocatur.

Auem ipsam si spectes, corporis ipsi *moles* incerta. Nonnunquam uix aquilis cedit, in Aegypto *k* minores, quam in Graecia, in regionibus aquiloni obuersis et rupibus, quia sanguine et spiritu abundant, maiores. Maior mare foemina, quod in illo humidum ab immodico absumatur calore, in hac sanguis cum moderato calore copiosior, multum argumento materiae suppeditet. *Color* ipsis ut plurimum ex albido fuluo et nigro diuersus maculisque distinctus, alibi albi et leucophaei reperiuntur et, qui in frutice spinoso aut acere habitant, ad rufum aut nigrum declinant, qui in fago, ad giluum seu pallidum. *Caro* est asperior, quam *l* cuculi copiosioribus plumis integitur, quam grauiores aues, quod superflua materia ad pennas amandetur eorumque generationi seruiat. *Rostrum* habet aduncum extremo plerumque corneum. *Oculos* splendidos, unde soli sacri et perpetuo mobiles, quorum color cum aetate mutatur. *Cerebrum* copiosum, linguam latam principio obtusam nec bifidam nec acutam. *Pectus* acutissimum modica carne munitum. *Alas* rapacium acutiores. Anhelitum foeditum, *cor* magnum, cuspide obtusa. *Lienem* adeo exiguum,

a *Porphyr. lib. 4. de abstinent.*
b *Porphyr ibid.*
c *Plutarch. de Iside et Osiride.*
d *Aelian. l. 10. de Animal. c. 24.*
e *Strabo l. 17. Geogr.*
f *Herodot. in Euterp.*
g *Porphyr. l. c.*
h *Diodor. Sicul. l. 2. c. 4. Euseb. l. 2. de praep. Euangel.*
i *Diod. l. c.*
Nomen.
Descriptio.
k *Arist. l. 9. Histor. A. C. 28.*
l *Athen. H. A. l. 8. c. 9.*

guum, ut ſenſum prope modum effu-
giat. Fel nonnunquam aerugineum
iecori et inteſtino adiunctum.
Locus. Si *loca* ſpectes, frequentisſimi ſunt
in Anglia, Suecia, Prusſia, Liuonia,
Rusſia, quod iſtae auibus tardioris
uolatus et multae carnis abundent:
minus frequentes in Syria, Perſia, A-
frica, Graecia et Creta. *Nidulantur*
in praeruptis et altis rupibus, in Alpi-
bus inprimis, ſed uel inter uepreta
n *Homer. Odysſ.* ε. uel *n* in arboribus, acere inprimis,
fago, quercu, abiete, pinu. Qui Mas-
o *Plin. H. N. l.* 10. *c.* 8. ſiliae *o* agros incolunt, humi foetifi-
cant nec alibi naſcuntur.
Nutrimentum. Potu omni, tinnunculo excepto,
abſtinent, ſi Ariſtoteli *p* et Suidae *q*
p *l.* 8. *Hiſtor. c.* 38. credimus, bibere *r* Plutarchus
etiam, poſtquam hominis defuncti
q *in uoce* ἱέρ. corpus tetigerit, ſi adfluentis copiae
r *Plut. de Iſide et Oſiride.* aqua inuitetur, *s* Gyllius prodide-
re, quamdiu uiuentium ſanguis ſe-
dandae ſiti ſufficit, non bibere: ſi
s *Gyllius in Aelian.* exanguibus ueſci cogatur, potare
credibile. *Cibus* ipſis aues, gallina-
cei inprimis et columbacei generis,
turdi, fringillae, coturnices, corui,
picae, cornices, nobilioribus can-
cri et caro leporina uehementer ſa-
piunt, uilioribus etiam mures, ra-
nae et talpae, manſuetis quoque fru-
ges et panis. Nec a cordibus, quod
t *Ariſtot.* 9. *Hiſtor. c.* 11. cum *t* Ariſtotele *u* Plinius et Aelia-
nus non credidere, teſte Alberto *x*
u *Plin. H. N. l.* 23. *de Animalib.* et Aldrouando abſtinent, quin cere-
bro e cranio diuulſo et abſumto,
reliquum corpus inuolant. Nulli ad
z *Albert. l. c.* reliquias praedae ſuae reuertuntur, *z*
dum ſylueſtres ſunt, nec unquam ca-
daueri inſidere uiſi, ſed omnes inter-
dum tam auidi, ut ſtercora prae fame
deglutiant. *Venatur* autem accipi-
ter non tantum turtures, gallinas
a *Columella l.* 9. *de re ruſt.* albas maxime *a* propter candoris in-
ſigne, anates, cornices, ſturnos, pi-
cas etc. ſed et proprium genus, quod
praeterquam aquilae et olori, ut qui-
busdam placet, nulli aliarum auium
cum eo commune eſt. Cuculus ab
b *Ariſtot. H. A. l.* 6. *c.* 7. *Plin. H. N. l.* 10. *c.* 9. eodem abſumitur, *b* ſi quando una
adparuere, ſola omnium auis a ſuo
genere interemta. Leporem poſt-
quam cepit, ſiniſtrum pedem terrae
infigit, dextro praedam retinet et,
quamprimum poteſt, oculos eius
eruit. Venaturus ſolus uolitat, prae-
da conſpecta humilis prope terram
fertur et omni conamine inſtat, ſi
primo niſu fruſtratur, perſequi deſi-
nit et ſibi indignatur.
Foecunditate negata, quod hu- *Generatio.*
morem *c* ad crura, ungues, pennas
et genitalia loca ſimul nequeat trans- c. *Ariſt.* 2. *de gener. Anim. c.* 1.
mittere natura; *ſalacitatem* ipſi ad-
ſcripſit antiquitas. Certe et cum a- d *Ariſt.* 2. *de gener. Animal. c.* 5.
quilis *d* coeunt et aſteria cum acci-
pitre congreditur. Quoddam genus,
cum in uenerem ruit, minimarum
etiam auium morſibus patet; aliud
e more hominum amatoria leuitate e *Aelian. l.* 2. *de Animal. c.* 43.
flagrantium foeminas ſemper ſecta-
tur, abſentes clangore proſequitur.
Aegyptii foeminam una die requiſi-
tam, quantumlibet ſecesſerit, a mari-
to uocatam obſequi tradunt et inde
foeminas morigeras titulo accipitris
honeſtant. Tria ut plurimum qua-
tuor aut quinque *f* quandoque *oua* f *Albert. l.* 10. *c.* 8.
pariunt et uicenis diebus incubant.
Aetas huius auis in multos ſe pro- *Aetas.*
tendit annos. Aegyptii *a* ad ſeptin- a *Aelian. l.* 10. *de Animal. c.* 14.
gentos peruenire, ſed falſo asſerue-
runt. Multis etiam infeſtatur *morbis*,
b nempe difficultate reſpirandi et b ἱερακοσόφιον *Demetrii ed. Rigaltii.*
tum ſonum elidit, aliquando oſcita-
tur et uomit, tineolis et tum ipſi uen-
ter et collum glabeſcunt, cholera, in *Morbi.*
qua liqorem uiridem euomit. Spon-
gia, qua adfectus praeter conſuetu-
dinem bibit, multum feſſitat nec
ex manu nec ex pertica diſcedit.
Febri, tum puſtulas ſiligini ſimiles in
ore habet. Tineis, tum caudam fre-
quenter motitat. Suppresſione alui,
tum crebro anulum perticae admo-
uet et excrementa nigra reddit. In-
temperie frigida et tum excrementa
crocea aut cruenta reddit, alas au-
tem remisſas et laxas, capitis plumas
horrentes habet. Pituita ſicca et tum
liquorem per nares non emittit. Gra-
uedine et tum ipſi liquor per nares,
ſpuma per oculos elabitur. Tremore
et tum pinnas, ut ſtruthiocamelus ha-
bet et uolare nequit. Plura apud ci-
tatum auctorem uide. *Vox* accipi- *Vox.*
tribus alia alio tempore et generi.
Apud Graecos uerbo ῥύζειν per ono-
matopoeiam confícto, apud Latinos
pipandi exprimitur. Gallinae ſi eam
audie-

audierint, dum interim incubant, oua uitiantur. *Visus.* *Visus* tam acer, *d* ut nullo negotio aduersos solis radios intueatur. *d Aelian. H.A.l.10. c.14.* Hinc dicitur Aristophani παντόφθαλμος omnioculus. Cum Apolline, qui est sol, magnam conuenientiam habere credebatur et eiusdem *e* imagine solem denotari Aegyptiis solitum. *e Plut. lib. de Iside Osiride.*

Volatus. *VOLATV* sunt uelocissimi et adeo celeres, ut uel ideo *f* ἱπποτοξόται, ξιφίαι et ἱέρακες παρὰ τὸ ῥᾶον ἵεσθαι a facili motu dicantur, soli, qui uelocissimus sacri sint et summam cum igne *g* cognationem habere credantur. *Homer. Iliad. u. f Aristoph. in Auib. g Aelian. l. 10. c. 24.* Ita sane se aliquando efferunt, ut humanum uisum effugiant, nihilominus praedam inde uisam iaculo citius demissi adsequuntur. Peculiare illis et cum sola noctua commune, in aere sese resupinare, caudam deorsum et alas expandere, his uice soli uti.

Ingenium. *INGENIVM* ex parte attigimus, solitariam semper, praeterquam tempore coitus uolare, iustae magnitudinis cum uulpibus etiam aquilis et uulturibus certare, in Thraciae *i* parte supra Amphipolim cum hominibus societate quadam aucupatum fuisse, in toto auium genere docillimam esse, auem sibi forte sub noctem oblatam totam noctem sub pedibus tenere, exoriente sole manumittere, obuiam non persequi, tandem succo hieracii herbae oculos tingere, sic claritatem pristinam recuperare, addi potest. *i Aelian. H. A. 2. c. 42. Plin. l. 10. c. 8.* De caetero mortuum *k* lugere et in oculos eius terram ingerere, noctuae a reliquis auibus infestatae auxiliari. *k Aelian. l. 10. c. 17.* Turturem deprehensam *m* dimittere, unde Aegyptii, ne quando imprudentes auem ab accipitre dimissam gustent, toto eorum genere in cibo abstinent, a *n* tinnunculo, *o* crocodilo et uite nigra sibi metuere, cum saluia, mentha, abiete et salice sympathiam habere auctores quidam prodiderunt. *m Porphyr. l. 4. de abstinent. n Plin. l. 10. c. 37. o Plut. in Iside et Osiride.*

Vsus. *Vsum* si spectes, pulli suaues sunt ualde, adultorum caro dulcis et leuis. Totus assus et in cibum sumtus morbum sacrum, in rosaceo elixus oculorum uitia, puluis, in quo se uolutauit, lino rutilo aegri collo adligatus quartanam, adeps oculis inunctus caliginem, oculi a collo suspensi tertianam depellere, sed frustra creduntur. Stercus in uino dulci tritum *p* conceptum iuuare, fumum uero *q* ex eo, spolio serpentis, opopanace, myrrha, galbano, castoreo, sulfure citrino et felle uaccino excitatum et per fistulam in uterum exceptum foetum educere credibile est. *p Hippocr. de morbis mulier. q Vellanian. in Breuia.*

CAPVT II.

De Accipitribus in specie.

ARTICVLVS I.

De Asteria, Accipitre Palumbario et Fringillario.

ASTERIAS, qui et astur aliis, corpore est grandi et oblongiore, unde palumbario *a* comparatur, punctis et notis quibusdam stellas referentibus respergitur, hinc ipsi nomen. *a Arist. l. 9. Histor. c. 36.* *Capitis* pars anterior extensa paulatim est in rostrum. *Oculi* uarii et pellucidi. *Collum* longius aquilino. Femora longiora, quam falconum, crura horum respectu breuia et crassa. Pedes magni. Cauda ob longitudinem dependet. Est ex eorum genere, qui, quod emissi praeterito pugno reuocentur, pugillares mansuefactarii dicuntur. *Differentias* sortiuntur astures uarias. *A natura.* Alii aut rupes mari adiacentes incolunt aut flumina et aquas dulces sectantur, qui humilem prope terram uolatum exercent et clandestino astu praedam adoriuntur. Alii dissitis a mari locis delectantur et ex excelsis arboribus praedam despiciunt et infestant. *A sexu*, in quo foemina colore ad aquilam accedit, nisi quod maculis densioribus et rufis adspergatur. *A magnitudine*, quae astures ita commendat, ut in Syria aues, quae prae-

dae

dae ac aucupio ſeruiunt, ad pondus emantur. *A loco*, ſunt namque *Armeni*, qui oculos habent uirides et, ſi cum dorſo nigricantes, optimi cenſentur, crura candida, pedes magnos. *Perſis* corpus grande plumis bene ueſtitum, oculi concaui, ſupercilia pendentia. *Graecis* caput grande et rarae in collo plumae. *Africanis* dorſum nigrum, oculi in iuuentute nigri, aetatis progreſſu rufeſcunt. *Sardis* pennae nigrae, crura breuia, femora longa, pedes pallidi. *Illyricis* ſiue Sclauis, ſtatura mediocris, pennae rubrae, maiori ex parte prunarum candentium ad inſtar, pedes magni, femora ab interna parte plana, uolae manus inſtar aequalia. *Alpinis* corpus magnum, oblongum, pedes fere candidi, ſufficiens ad leporum uenationem robur. *Germanis* oculi iris et ſuprema capiti contigua roſtri pars, crura, tibiae et pedes crocea. Pennae caudae nigris et canis iisque latis et obliquis maculis adſperguntur, colli ſuperioris et capitis rufeſcunt et punctulis nigris interſtinguuntur. Carcani Aſtocellus eſt forte Tardici et Bellonii ſemiaſtur.

ACCIPITER PALVMBARIVS, qui Graecis eſt φασσοφόνος, φαβοτυπος et φαβοκτόνος ſeu columbicida, quis ſit, certo dici non poteſt. Ariſtoteles *b* meram nomenclaturam ſuppeditat et ſimpliciter accipitrem nominat. Epheſius a Niſpho citatus falconem gentilem uulgo dictum ex eo facit. Alberto cum aſture idem eſſe uidetur, Turnero cum fringillario idem. Ariſtoteli eſt chalcidis auis magnitudine et carniuorus, Porphyrio omnium celerrime uolat.

b *l.* 8. *Hiſt. c.* 3.

l. 3. *de abſtin. ab animal.*

ACCIPITER FRINGILLARIVS Graecis ueteribus σπιζιὰς, recentioribus ξευτέρι, corrupto forte ab oxyptero uocabulo, Latinis niſus, quod ei Alberti, ni fallor primum aeuo impoſitum eſt, ſed non Ouidii, cui niſus idem cum haliaeto, aliquibus ſparuerius ab Italorum ſparuiero dicitur. *Mas*, qui Muſcetus uocatur et foemina minor eſt quique ab Aldrouando exhibetur, *roſtrum* habet breue unco acutiſſimo praeditum coloris cornei ſubcaerulei. *Oculi* pupillam ochrae colore pallido lutea iris excipit, quod reliquum eſt intentu flauet. *Caput*, collum, pectus, uenter, crura albicant et uariis maculis diſtinguuntur. *Dorſum* et alas maculae multae albae reſpergunt. *Cauda* nigris et fuſcis maculis transuerſim ornata reliqui fere corporis longitudinem aequat. *Pedes* et tibiae crocei ſunt coloris. *Foeminae* uertex, collum, dorſum, alae coloris ſunt obſcure fuſci. In *Sincipite* et alarum medio, qua dorſo incumbunt, alba macula conſpicitur. *Pars* totius corporis *prona* eſt candida et transuerſis lineis luteis interſecatur. *Degit* tempore hyberno in ſyluis caeduis earumque gracilibus. Non ante occidentem ſolem ad ſedem ſuam reuertitur. Plerumque aduerſo uento *uolat*. In legibus Salicis de eo legitur, quod, qui furatus fuerit, centum et uiginti denarios perſoluere deprehenſus teneatur. *Diuiduntur* ab *aetate* in *nidarios*, *ramularios*, qui necdum plumarum depoſuerunt exuuium et mutatos. *A loco natali* in *Illyricos*, qui ut plurimum lumbos ac dorſum nigra obtinent et uitam breuem agunt. *Orientales*, quibus cauda duodenis pennis inſtruitur. *Africanos*, quibus oculi nigri, pectus nigris et transuerſis maculis uarium, alae longae. *Tridentinos*, qui ſunt proceri, uolaces, ſaepe captas alaudas in terram deorſum deiiciunt, mox ſurſum adripiunt. *Vincentinos*, qui aut in montibus Vincentinis naſcuntur et omnes ſtatura ſunt exigua aut in Mucroſticanis Spinaroli dicti, capite magno, reliquis minores et ad aucupia inepti: et *ignotos*, qui corpore mediocres, maculis ferrugineis ad rubrum inclinantibus reſperguntur. *A colore* albos namque in ſeptentrionalibus oris reperiri Olaus Magnus auctor eſt.

ARTI-

Tab VII
Buteo.
Buſant . Buſahm
maſſweÿh.
Goÿrani ſeu Boudree Bellonij.
Accipiter.
Hapich.

Tab: VIII
Accipiter Palumbarius.
Habich Ratenstösser.
Asterias Stern habich.
Accipiter Fringillarius Nisus
Rötelgeier. Fincken
habich Sperber
Tinnunculus mas.
Wandwäher Sternschmatz.
Tinnunculus Foemina.

ARTICVLVS II.

De Circo Aesalone et Tinnunculo.

Nomen.

CIRCVS Hesiodo ἴρηξ κίρκος, Homero et Aristoteli κίρκος simpliciter, Festo circanea uel circenda, forte, quod, cum insideatur, circuitum in aere faciat, dicitur.

Descriptio.

Si descriptionem Bellonii sequimur, haud multo miluo minor est. *Capitis* uertex et guttur inferius ex rufo albicant, plumulae, quae auditus foramina tegunt nigrae sunt. *Rostrum* capiti continuum plumbeum est, extremum atrum. *Collum* breue. *Crura* gracilia, lutea falso altero claudicare Plinius prodidit.

Locus.

Galliae est inquilina et ibidem in Arueniae planis *nidulatur.*

Nutrimentum. Plin. li. 10. N.N. c. 8.

Cuniculos, uulpes, *a* columbos, *b* turtures, *c* mures *d infestat.* Bibit, cum in maritimis uersatur. Amaraginem, lactucam syluestrem uel crocum nido imponere creditur.

Vox. Volatus.

Vox ipsi acuta *e* et clangere dicitur idque tum facit, *f* cum praedae propinquus de ea apprehenda est sollicitus. *Volat* in gyrum et quidem uelocissime, hinc *g* Homero ἐλαφρότατος, τάχυς, ἄγγελος, Oppiano equis Iberis uelocissimis celerior.

a *Arist. l. 9. Histor. c. 5.* b *Aelian. l. 3. c. 45. de Animal.* c *Aelian. l. 6. c. 45. de Animal.* d *Homer. in Batrachomyomachia.* e *Homer. Iliad. χ.* f *Eustat. in citati Homeri locum.* g *Odiss. u.*

Nomen.

AESALO, qui Turnero smerillus, Isidoro merillus, Crescentiensi ismerlus, Alberto mirle, inter rapaces minimus est et tum corporis specie, tum pennarum colore falcones refert.

Nutrimentum.

Perdices et columbas *uenatur*, alaudas tam auide, ut ad *h* clibanum usque ardentem, puteum uel hominum uestes offendat, si peritia et usus accedat, quatuor merilli cygnum etiam deiiciunt. Solus omni tempore *i* adparet, quod tamen buteoni Aristoteles *k* adscribit.

h *Crescent. l. 10. c. 13.* i *Plin. l. 10. c. 8.* k *l. 8. Hist. c. 3*

Inimicitia.

Inimicitias cum *l* uulpe et coruo gerit, illius catulos interficit, huius oua confringit. Corui uulpibus auxiliantur.

l *Arist. l. 9. Plin. l. 10. c. 74.*

Nomen.

TINNVNCVLVS Gazae aliquando tristunculus, ut Italis tristarellus et canibellus et gauinellus. Graecis κεγχρὶς, κεγχρίας, κεγχρίτης et κερχνὴς, quod multis milii instar punctis insignis sit, dicitur.

Descriptio.

Mas, prout ab *m* Aldrouando describitur, habebat *caput* in summo uertice nonnihil compressum, coloris cum uniuersa ceruice ad dorsi initium ferme cinerei. *Rostrum* statim deorsum molli decliuitate tendens unco insigni ac longiusculo, cuius pars capiti contigua fuluescit, media colore est cinereo, ad latera appendix erat hemicycli forma. *Alas* et dorsum ferrugineis pennis notis atris distinctis, gulam, pectus, uentrem flauis macnlis nigris persperfis uestitum. Alas oblongas et quinque digitorum spatio ultra uropygium extensas. *Caudam* maxima sui parte cineream reliqui corporis longitudinem aequantem. *Foeminae*, quae maior erat, *rostrum* breuius cum rostro magis recuruo cinereum. *Dorsi* et alarum pars superior ferruginea ad rufum accedens. Pennae extremae dorsi cinerei coloris et notis transuersim fuscis obliquis utrinque in angulum medio scapo coeuntibus maculatae. Habet Aldrouandus et tinnunculum foeminam alteram, cuius descriptionem apud eundem uide.

m *l. 5. Ornithol. c. 6.*

Locus.

Nidulatur in altis aedificiis, muris, turribus et cauis quercubus, monedularum more, non super fronde, sed in latibulis.

Generatio.

Foeminas mas semper sectatur, *n* de absentibus dolet. Illae supra quaterna *o oua* edunt minii modo rubentia. *Pullos* tam diu alit, donec proprio uolatu uiuere possint.

n *Aelian. l. 2. de Animal. c. 43.* o *Arist. l. 3. de gener. c. 1.*

Nutrimentum.

Victitat papilionibus, locustis, uespis, muribus. Inuentus aliquando in nido eius et serpens, sed et ipse in picarum indo cum pullis inuentus est. Bibat annon dubium. Aristoteles *p* raro et solum inter uncungues tradit. Aelianus *q* et Suidas nullo potu indigere scribunt.

p *l. 3. de gener. c. 1.* q *l. 2. de Animal. cap. 43.*

Cum columbis singularem colit amicitiam, cum accipitribus aliis etsi sui generis capitalem hostilitatem exercet. Ideo *r* Plinius: auis, quae tinnunculus uocatur, cum columbis habenda est. Defendit enim illas terretque accipitres naturali potentia in tantum, ut uisum eius uocemque fugiant. Hac de causa praecipuus columbis amor eorum feruntque, si in quatuor angulis defodiantur in ollis nouis oblitis, non mutare sedem columbas. Fumus eius albugines oculorum *s* extenuat.

r l. 10. Histor. Nat. c. 37.

s Plin. l. 29. Hist. Nat. cap. ult.

ARTICVLVS III.

De Buteone, Subbuteone, aliis Accipitrum apud Aristotelem generibus et sacro Aegyptio.

Nomen. BVTEONES, qui et a numero *a* testium triorchis, Marcello, millo dicitur, quae ternam descriptionem Aldrouandus exhibet.

a Plin. l. 10. c. 28.

Descriptio. *Prima* sub nomine buteonis ex montibus Vineolanis allati ponitur. *Corpus* erecti duarum spithamarum erat. *Caput* habebat compressum, figura trigona. *Rostrum* nigrum membrana circa nares lutea uestitum. Iridem circa pupillam in *oculis* nigerrimam. *Collum* breue et plumosum. *Dorsum* ad caudam coloris ferruginei. *Altera* ex Gesnero sub Bushardi ut Sabaudis dicitur, maris cognomento eaque duplex. Magnitudine *prior* magnam gallinam referebat. Caput pennis fuscis integebatur. Collum breuissimum erat. Pennae in tergo fuscae, extremae nonnihil rufi coloris prae se ferebant, in uentre et pectore albicantes nigrisque pleraeque maculis per medium insignes uisebantur. *Testes* deerant. *Alteri*, circulus in oculis flauissimus iridem nigram ambiebat, colore nonnihil a superiore uariebat. Venter, latera et crura superius plumis albis uestiebantur, quas latiusculi circuli obscure rufi per transuersum distinguebant. *Testes* bini albi et pusilli ad spinam dorsi inter utrumque renem consederant, in quorum medio particula teste minor et flaua testiculo proportione respondens uisebatur. *Tertia* est Bellonii sub nomine Guyrani seu Boudree. Huic rostrum est curtum, acie nigrum et hamatum, narium regio et rictus flauescunt. Venter plumis candidis, quarum apicem macula nigra iuxta scapi medii ductum insignis uestitur. Rectrices alarum plumae crenas instar serrae exhibent nigras, ubi albere incipiunt. Caudae color uarietate attaginis similis. Crura antica et postica annulis imbricata. *Quarta* est illius, in quo dissecto tres testes inuenti et qui hactenus descriptis in omnibus fere conformis erat.

Victus ipsi ex herbis *b* selarea, asperula seu alyso et matrisylua; ex animalibus, *k* mures, ranae, rubetae, lacertae, limaces, serpentes, scolopendrae, erucae. Erepta illi aliquando ab *d* ardea et anguilla, inuenta in dissecti uentriculo et talpa. *Volatus* est tardi, tam deses etiam, ut telo petitus uix ad tertium ictum cedere dicatur, ideo nullo negotio capitur.

Nutrimentum.

b Bellon. l. 2. de Auib. c. 10.

h c. Arist. 9. Hist. c. 1.

d Simonid. apud Athen.

Vsus ipsius tum in *cibo*, tum in *medicina*. Sane et in Balearibus insulis *e* et apud Aruernos Galliae populos in honore mensarum est. Carnem quippe habet teneram, hyeme praesertim et dulcem. Testiculi ex *f* aqua fontis cum melle decocti ad uenerem commendantur.

Vsus.

e Plin. l. 10. c. 49.

f Bapt Porta l. 3. c. 34.

SVBBVTEO seu hypotriorchis, quod nomen Aristoteles *g* illis, qui in accipitrum genere latiores sunt adscribit, prout ab Aldrouando describitur, uerticem habet ex cinereo et castaneo ad nigrum uergentem eiusdemque coloris macula una a capite per tempora ad gulae latera descendit; altera ab initio rictus

Pythognon.

Descriptio.

g Arist. H. A. l. 9. c. 36.

Accipiter
Ægÿpkio
Subuteo. moßweiber
Lanarius.
Lanarius. Schimmer
Lanius cinereus Fœmina.
Lanius albus
neintöber

rictus sub oculis utrimque per gulam in longum protenditur. *Palpebrae* sunt subluteae. Plumae menti et gulae totae albae et color ille continuus ad ceruicis et uerticis per tempora initium, quod minori oculorum cantho ex opposito est, perducitur. Pectoris totius plumae nec non et uentris medio macula fusca oblonga notatae in oris albicant. In pedum *planta* tubercula ueluti calli ubique eminent. In nemoribus celsis et densis degit et homines, quos perdicum uel coturnicum uenationi operam dare conspexit, ipsi insequi solemne est, ut auiculas canum metu subuolantes adripiat. Sed haec de istis sufficiunt, quid uero *b* Aristoteles per pernem, percum, rubetarium et leuem intelligat, disquiritur. *Pernos* apud Hesychium et Phauorinum genus uenatorii est accipitris, ultra ignoratur. *Percus* seu percuus idem cum fringillario propter alarum nigritiem esse uidetur. Aristoteles per fringillarium nisum foeminam, per percnum marem uulgo maschettum dictum forte intellexit. *Leuis* quis sit, ignoratur. Bellonius smerillum esse existimat. *Rubetarius* uel idem est cum leui, quia de utroque Aristoteles. Abundé uiuunt et humiuolae sunt uel milui species. Qui SACER AEGYPTIVS Bellonio dicitur, corporis magnitudine coruum refert, capite miluum, colore ad falconem sacrum accedit. In Aegypto est frequentior, quam ulla alia auis, quae rapto uiuit. Rara in Syria conspicitur, sed et in Caramania aliquando. Serpentibus potissimum uescitur. Vnde ei olim apud incolas tanta *i* reuerentia, ut illius uel per imprudentiam occisor morte mulctaretur, ipsa mortua honorifice sepeliretur.

b l. 9. Hist. c. 36.

i Herodot. in Euterpe.

ARTICVLVS IV.

De Lanariis et Collurionibus.

De lanariorum ignobili genere buteonibus rectius adnumerando hic res est, de nobili inter falcones agemus. *Nomen* ipsi seu a laniandis auibus seu, quod plumas lanarum instar molles habeat. Aliquando lanius molliceps, falco albus, degener et buteo albus dicitur.

Nomen.

Aldrouandus *n* duplicem iconem exhibet. *Prior* accipitri palumbario magnitudine par, *uertice* erat lato, capite et collo crassis, omnibus, uti et uentre tota parte prona, femoribus, uropygio et cauda inferna. Inter oculi canthum maiorem et rostrum maculam habebat nigram, alas oblongas longe ultra uropygium protensas, *tibias* luteas et pro reliqui corporis portione ualde graciles, easdem a poplite ad ungues paulo plus palmo longas et culmo triticeo uix crassiores. Vnguiculos uncos, sed tenues. *Alteri* lingua erat lutea et nigra. *Caput* et dorsum cum leucophaeo fuscum, pectus totum leucophaeum ad anum usque maculis in longum ferrugineis distinctum. Alarum remigia ex sex ordinibus ratione coloris constare uidebantur. Vropygium totum candicabat. *Pedes* habebat luteos, femora plumis ad poplites usque uestita. Tibias erectas et instar stipitum. Vngues longos et admodum recuruos.

n Aldrouand. l. 5. c. 11.

Victum ex muribus in agris quaerit, sed et auium pullos in nido uel, cum per terram uolandi impotentes reptant, rapit.

Albert. l. 22. de Animal. c. 15.

COLLVRIONES de minore sunt lanariorum genere illique uel *maiores* uel *minores*. Ex *maioribus*, qui Aeliano merulae uenaticae, foemina est turdi mediocri magnitudine, e longinquo contemplanti tota cinerea. Capite ad reliqui corporis proportionem triplo maiore. *Rostrum* habet parte superiore ualde inflexum, inferiore sursum modice curuatum. *Linguam* in extremo multifidam et in

Differentiae.

in fibras acutas et quaſi capillamenta quaedam deſinentem. *Oculos* totos nigros. *Caudam* picae ſimilem, quae explicata corniculatae creſcentisue lunae imaginem exhibet. In mare gula, pectus, uenter, femora, cauda prona dilutius, quam in foemina albicant. Vertex et dorſum obſcurius fuſceſcunt, plumulae harum partium adeo ſunt tenellae, ut pili potius glabri ac leues esſe uideantur. Erat et *alter* totus albus, roſtro, tibiis et unguibus exceptis. Interdiu ſemper fere arbori ſummae aut dumeto inſident, in Heluetia inter frutices ſpinoſos et conſidentes caudam erigunt.

Nutrimentum. *Victus* ipſis papiliones, ſcarabaei, uermes, iuli, erucae hirſutae, locuſtae, grylli, quos, praeda uberior ſi contingat, defectum penuria prouidi in aculeis et ſpinis arborum fingunt, inter aues turdi, fringillae, picae ſylueſtres. Osſa comminuta deuorant et famelici tantos carnis bolos in gulam ingerunt, quantos rictus capere poteſt.

Generatio. *Bellon. l. 2. de Auib. c. 23.* *Nidos* ex muſco, lana, fundos eorundem ex erica componunt. Senos *pullos* excludunt parentibus roſtro, cruribus pedibusque exceptis, quia plumularum radices ad uirorem nonnihil uergunt, omnino disſimiles.

Vox. *Voce* canum a longe auditum latratum aut noctuae aliam adpellantis ululatum referunt et uocem Houin, quam ſaepius iterant, exprimunt. Vniformis ea hyeme et autumno, uere et aeſtate uarias auium modulationes imitati eas ad ſe capiendas adliciunt. *Aelian. l. 5. c. 14.* Capti in caueam incluſi muti et elingues permanent. Hyberno tempore facile capiuntur. Nam auem caueae incluſam inuadunt, decipula decidente intercipiuntur.

Colluriones minores. *Collurionum minorum quinque genera* obſeruauit Aldrouandus. Tria aliqua ſui parte rubeſcentia, duo cinerea. Auiculae ſunt alaudis paulo maiores, duos palmos et pollicem circiter longae. Omnes utraque roſtri, quod recuruum eſt, modice tamen parte ternos pilos inſtar barbae prominentis habent. Vtrorumque pulli, antequam frequentibus integantur plumis, uireſcere nonnihil adparent. Tanta eis (expertus Bellonius) ſimilitudo, ut difficillime dignoſci posſint. *Bellon. l. 2. de Auib. c. 25.* *Cibus* ipſis ſorices, mures, lacertae, talpae. Inter edendum uni tibiae inſiſtentes cibum pede altero ſurſum retracto prehendunt. Humilius *uolant* et praedae inhiantes aliquamdiu ſeſe in aere librando ſuſpendunt. In carduis ſaepisſime *quieſcunt*. Octonam aliquando, ſenam nonnunquam prolem excludunt. Rubore uerticis qui inſignes, in Italia inter delicatos cibos

ARTICVLVS V.

De Miluo et Harpa.

Nomen. Miluus, quod uocabulum et piſcem *a* et ſtellam *b* in ſeptentrionali parte ſignificat, Graecis ἰκτῖνος, Cretenſibus ἄρπετος, Heſychio, ſi locus ſuſpectus non eſt, ἀναπτησιοκέρας, eidem et Phauorino σκίλλος, ἔλανος et κασσανδήριον dicitur. Plinio *c* ex accipitrum eſt generibus, Ariſtoteli inter carniuoras, ſed uix rapacium nomine dignus.

a *Plin. l. 9. c. 26. Oppian. l. 1 de Piſcib.*
b *Ouid. l. 3. Faſtor.*
c *l. 10. c. 10.*

Differentiae. Tria ipſorum ſunt *genera*. *Vnum* ἰκτῖνος αἰτώλιος *d* Ariſtoteli dictum minus nigrum et robuſtum. *Alterum* maius, colore propemodum rufo, infirmius. *Milui regalis* nomine gaudet, quod a binis falconibus ſacris in ipſum emisſis intra nubes etiam ſe condens ſumma cum principum uoluntate in terram deiiciatur. Cui et miluus paluſtris *x* adcenſeri debet. *Tertium* albidius et rapacius, Angliae et ſeptentrionalibus regionibus, in quibus nigredo et albedo in candorem uertitur, frequens.

d *l. 6. Hiſt. Anim. c. 6.*
x *Et Bouſati Sabaudorum, qui marinus eſt.*

Deſcriptio. *Deſcriptione* operoſa opus non eſt. *Rictum* habet rectum, nulla marginum

Tab: X.
Tinunculus Cenchris.
Wanen Waher
Cuculus
Guch gauch.
Cuculus
Alter
Baumfalck
Dendrofalcus
Aesalonus
accipitris Species
Lanius Minor
Lanius
Warkengel
neüntöbter

Lanius. alius.
WarcKengel.
Lanius Collurio.
Lanius Miluus.
Cuculus. Guggauch.
Kúkkúck.
Buteo. Triorches
Bushart, Busant.
Accipiter minor.
Miluus. Weije.
Accipiter maior.

ginum adpendice a fraeno seu lateribus extremis ad unci usque initium. Intestino et hepati fel adiunctum habere Athenaeus *e* tradit.

e Athen. l. 8. c. 8.
Locus.
f Herodot. l. 2.

Loca temperata miluo sunt familiaria, nisi quod in Lybia circa fontes Nili perennare *f* dicatur. Ideo et in insula S. Dominici uicinoque mari multi, quibus bifurcata cauda, uisi sunt et in Anglia nullo non anni tempore adparent et, quod spurcitiem in plateis et ad flumen Thamesin legant, lege ab omni noxa immunes sunt. Ideo hyeme aduentante uel calidiores regiones Aetolii citius, quam regales petunt ibidemque hybernant, (sane ultimo Aprilis tot circa Pontum Euxinum *g* Bellonius uidit, ut, si quindecim dierum spatio tot praeteruolassent, hominum superaturos fuisse numerum crederet) uel in nidis ad breue tempus plumarum suarum uellere corpus a frigore tuentur uel in quercubus aliisue arboribus carie exesis corpus fouent. Ideo denique aestu accedente, calidas regiones deserunt et in Europam, tardius tamen Aetolii, quam regales reuertuntur et aestu in eadem urgente, supra nubes, quo radiorum solarium reflexio pertingere non potest, ideo nec aestus ita urget, eleuantur ibique aliquantisper haerent.

g l. 2. c. 28.

Nutrimentum.
h Arist. H. A. l. 8. c. 3.
i Bellon. l. 2. de Auib. c. 28.
k l. c.
l Arist. l. c.
m Bellon. l. 2 de Auib. c. 28.

Victitant carne *h* animalium pullorum inprimis gallinaceorum et anserinorum tam uiuorum, quam mortuorum et fructibus. In Aegypto *i* in palmas deuolasse et dactylos comedisse uisi sunt. Fruges respuere *k* Aristoteles credidit. Bibunt *l* raro, quia sicco cibo rarissime utuntur et, si quando, ex solis pluuialibus aquis, si Tzetzi credimus, a quibus tamen, dum pluit, abstinent. Quod ad fenestras domum in Aegypto *m* aduolant et in insula S. Dominici prope ad homines accedunt in eorumque conspectu corpus a pulicibus expurgant, mansuetudinis est indicium: quod pueris cibum e manibus carnes abluentibus, pisces exenterantibus, pileos deambulantibus in urbe, nidulationis inprimis tempore eripiunt, rapacitatem arguit: quod in Elide nihil ex funerum ferculis *n* esculenti, nihil Olympiae ex ara carnium Ioui sacrificatarum auferre dicuntur, uel falsum est uel timiditatis, *o* quia turba praesens argumentum praebet. Creduntur primo anno prae audacia nihil mortuum gustare, secundo prae metu nihil uiuum edere, tertio fame interire.

n Plin. l. 10. c. 10.
o Ouid. l. 2. Metamorphos.

Generatio.
p Arist. H. A. l. 6. c. 6.

Pariunt bina magna ex *p* parte, interdum tamen terna totidemque excludunt pullos post uicenorum dierum incubatum, sed, qui Aetolius uocatur (male Plinius aegolium uertit) quaternos.

Vox.

Vocem si spectes, lippire uel iugere dicitur.

Visus.
q Apulei. in Milesiac.

Visus ipsi satis *q* acutus. Vnde Aristophanes *r* παντοφθάλμως dixit.

r In Auib.
Volatus.
s Iuuenal. Satyra 4.
t Bellon. l. 2. de Auib. c. 26.
u Ouid. l. 2. de Amore.

Volatu et praestant et in eo aliquid peculiare habent. Illud tum, quia intra nubila se recondunt et indefesso labore, maxima aeris *s* spatia emetiuntur tum, quia tanta uelocitate se praecipitant, ut saepe proiecta in altum pulmonum bubulorum segmina unguibus, antequam in humum delaberentur, *t* adripuisse uisi sint. Hoc tum, quia ducunt per *u* aera gyros, unde circaneae, κυκλεύσαι et περιοδεύσαι aues dicuntur tum, quia immotis alis diutissime in aere motus tonici beneficio haerent. Scilicet elata ea ex parte paulisper ala, unde subit aura, motum aeris in reliquum etiam corpus excipiunt et ita sustinentur. Sufficitur lata in alarum uicem cauda, quam, prout res postulat, dilatant, constringunt, deprimunt, attollunt. *Videatur*, inquit Plinius, *x artem gubernandi nauium docuisse caudae flexibus in coelo monstrante natura, quid opus esset in profundo.*

x Plin. H. N. l. 10. c. 10.

Amicitia.
z Arist. l. 9. Hist. cap. 1
a Aelian. 5. H. A c. 48.

Amicitiam colunt cum *z* harpa et cuculo. *Inimicitias* cum uulpe, *a* coruo, gallinis et columbis exercent. A solstitiis adficiuntur *b* podagra, ideo tunc frequentius latent.

a Horatius in Epodo.
b Plin. l.

Vsus ipsorum apud pauperiores nonnullis in locis in *cibo*. In *medici-*

c. 1. H. N. *Vsus.*

na cinis cremati bibitur contra epilepsiam, testiculi ex aqua fontis contra impotentiam, fimus contra articulorum dolores, quod et uermes, qui ex eo XL. diebus in fimo macerato nascuntur, faciunt, commendantur. De HARPA inter Aristotelem, Plinium et Oppianum non conuenit. Gesnerus uulturem aureum harpam Oppiani, quod sub mento plumas barbae instar habeat, esse credidit. *c* Aldrouandus miluum palustrem opinatur. *c. l. 5. c. 16.*

ARTICVLVS I.

De Cuculo.

Nomen. *a Athen. l. 7. c. 27.* *b Fernel. l. 6. Methodi c. 20.*

Cuculus, quo nomine mons in agro Bononiensi, piscis *a* marinus, *b* herba inuolucrum papyraceum et alia ueniunt, Graecis κόκκυξ nomen a uoce sortitus est. Accipitri adponitur, quod eum tanta similitudine referat, Aristotelis aetate hoc ipso creditus sit prognatus et apud *c* Gallos falco cuculi parens communi prouerbio dicatur. Plinii is uidetur error. Nam Aristoteles, *d* dum cuculum ab accipitre interimi scribit, quod nulla auis in suo genere solet facere, accipitrini generis eundem non esse docet.

c Bellon. l. 2. de Auib. c. 29. *d H. A. l. 6. c. 6.*

Differentiae. et Descriptio. *e Arist. l. c.*

Duo sunt ipsorum *genera*, *maius* nempe et *minus*, quae sola inter se magnitudine differunt. Nec est, quod curiose describantur. Neque aduncis sunt, inquit *e* Aristoteles, unguibus accipitres neque capite accipitribus similes. Sed ea utraque parte columbos potius, quam accipitres imitantur nec alio, quam colore repraesentant accipitres, nisi quod isti maculis seu lineis distinguantur, cuculi uelut punctis. Caue tamen, illud, quod de pedibus, extra aduncitatis defectum intelligas. Nec enim iis terni ante et retro unus, ut columbis, sed bini antici et totidem postici, ut picis et nocturnis auibus, quod antiquitati ignotum. Sed et id, quod de punctis dicitur, stricte sumendum est. Nam quos Aldrouandus describit, prona parte tota tam cinerei sunt, quam albi lineis seu maculis transuersim ductis oblongiusculis, fuscis et interruptis interdum, interdum magis continuis distincti. *Crura* corporis magnitudini in iis non congruunt. Nam et femora breuia et tenuia sunt et tibiae uix pollicem latum longae. Iuuenem totum nigricantem maculis subrufis per alas respersum Aldrouandus notauit, foramina narium in rostro multum eminebant. Oris pars interior flaui coloris erat.

Locus.

Loca si attendamus, ubique fere gentium reperitur, nouum orbem et Aethiopiam, si Aluarezius fidem meretur, si exceperis. Aestate pro natura auis, in cuius nido parit, in arboribus, petris et fluminum ripis *degit*, hyeme in terrae, lapidum et arborum caua se abdit in iisque per totam hyemem latet. Auditam eius latentis uocem fabulantur, cum truncus fornaci calefaciendae immitteretur.

Nutrimentum. *f Arist. l. 9. H. A. c. 29.* *g Arist. l. 6. H. A. c. 7.* *Plin. l. 10. H. N. c. 9.* *h Auctor. de Natura* *i Arist. l. 3. de Gen. c. 1* *k Item l. 6. Histor. A. 1. c. 7.*

Cibus ipsi erucae, muscae, fruges, sed et carnes, si uerum est, grandiusculos nutricis pullos, imo ipsam deuorare, quod *f* quibusdam creditum, quanquam exinde carniuoras esse *g* negetur, quod nonnunquam accipitri in cibum cedat. Hyeme dum latitat et implumis est, uel congestis et ibidem *h* repertis uiuere uel hirundinum et ursorum modo uitam sustentare credendus est.

Generatio. *l Hist. Animal. l. 6. c. 1.* *m Arist. l. 9 Hist. Animal. c. 29.* *n Aelian. l. 3. de Animal. c. 30.* *o Plin. H. N. l. 10. c. 9.*

Quantum ad *generationem*, quia naturae *i* est frigidae, maiori ex parte *k* singula parit oua, raro bina. Genus quoddam in petris *nidificat*, (sic Aristotelis *l* uerba sumenda sunt) reliqua in palumbi, *m* alaudae, luteolae, sed currucae inprimis nido ouis *n* iam faeto oua sua deponunt seu, quod *o* ob metum et ignauiam non fore tutam

tam generi suo stirpem opinentur seu, quod propter frigidam *p* corporis constitutionem ex ouis pullos excludere non possint.

p *Arist. l. 3 de gen. c. 1. Aelian. l. 3 de Animal. c. 30.*

Ingenium. De *ingratitudine* in nutricem non conueniunt auctores. Alii negant, dum uel auis eum duntaxat, in cuius nidum sua importat, oua *q* comedere, propria subiicere uel deprehensa, postquam adoleuerint, fraude a nutrice *r* relinqui uel ad uolatum firmos sibi conscios ad parentem *s* euolare uel nutricem seu uiso cuculi, cuius ouum citius excluditur, pullo, tanquam eo contentam a suis incubandis *t* desistere, seu exclusos specie cuculi elegantiore captam (adripit hic cibos auidus et pinguescit) tanquam spurios *u* occidere et in cibum cuculi pullo dare scribunt. Alii adfirmant, dum uel pullos nutricis ab iis uel conculcari uel cibo fraudari uel ipsa *x* inspectante absumi et iam uolandi potentes ipsam nutricem *y* conripere credunt. Vtut sit, hoc certum est, educare currucam subditum cuculum adulterato foetam nido.

q *Arist. l. 6 Hist. c. 7.* r *Oppian. in l. l. 1.* s *Aelian. l. c.* t *Niphus apud Aldrou.* u *Arist. l. 9. H. A. c. 29.* x *Plin. l. 10. c. 9. H. N.* y *Idem l. c.*

Volatus. *Volatus* ipsis breuis, interruptus, humilis et, ut hostem effugiant, instabilis. Ideo miluorum scapulis, quo tempore adueniunt, suscipi putantur, ne per longa aeris spatia defatigati deficiant. Solent autem ineunte uere adparere, cuius aduentantis primi post amphisbaenam sunt nuntii. Caniculae ortu *z* occultantur, post rarissime *a* cernuntur. Hyeme deplumes in cauernis torpent.

z *Plin. l. c.* a *Ael. l. 3. de Anim.*

Vox. *Vox* ipsorum propria Cucu. Hanc minus explanant, *b* cum se abdituri sunt. Ad ultimum alibi Iulium ad S. Ioannis apud nos festum perfectam edit, si ultra, uuae uix maturescent.

b *Arist. l. 9. H. A. c. 49.*

Antipathia. *Inimicas* tum omnes fere auiculas, praecipue cum oua pariunt, habent seu, quod illorum sint fraudis consciae seu, quod accipitri perquam sint similes: tum cicadas ex eius saliua *c* ortas, quae eos frequenti agmine inuadunt et, postquam sub alas inrepsere, morsibus lancinant. Ideo sub ortum caniculae, quo raucis

c *Isidor. l. 12. orig. c. 4.*

sole sub ardenti resonant arbusta cicadis,

Sympathia. cantilenam suam abrumpit. De eiusdem cum miluo amicitia superius dictum est, quod de paliuro in monte Coccygio a *c* Plutarcho refertur, omne animal, solo cuculo excepto, quod insederit, tanquam uisco retinente haerere, non minus fabulosum est ac, quod de cicadis ex ipsius saliua natis dicitur.

c *Plut. de fluuiis.*

Morbi. Inter *corporis adfectus* referri potest, quod hyeme deplumescit, pennas mutat et simul colore immutatur. Exuuio deposito, corpus eius scabrescit.

Vsus. Vsus eius et in *medicina*, quia cineres *d* usti ad dolorem uentriculi ualent et in cibo, quia eius pullo, qui iam uolare potest, nulla auium suauitate carnis comparari potest, obtinuit.

d *Plin. l. 10. H. N. c. 9.*

TITVLVS IV.
De Falconibus.

CAPVT I.
De Falconibus in genere.

Nomen. Falconis, ut auem significat, uocabulum adeo generale est, ut eo omne rapacium genus auctores incluserint et Aquila *a* cum Theodotione et Symmacho omnes, quarum in uenatu uolatico usus est, falcones nominarint, recentiores illis auibus a falcato unguium hamo nomen indidere, quae Thuscis Campanis uernacula Capys dicebantur et a nobis iam describentur, nec tamen tam stricte, ut non quaedam accipitribus communia intercursura sint.

a *Albert. l. 23. de Animal.*

Differentiae. Ad tres ipsos *classes migratores* nempe, *campestres* et *riparios* Bello-

 nius

nius redigit: ad *nobiles*, *ignobiles* et *hybridas* seu medii generis, quod promiscuo generosorum et ignauorum coitu generentur, *b* Albertus. Sub *illis* falconem sacrum, hierofalcum, falconem montanum, peregrinum, gibbosum, album, rubeum, cynopodam arborauum et lapidarium; sub *istis* buteones, lanarios, tinnunculos, sed perperam comprehendit. Sub his Germanos et Tunctanos quidam enumerant, sed et hi omnes aetate, colore et corporis forma uariant. Hinc *hornotinorum*, qui eodem anno nati sunt, *nidulariorum*, qui statim a nido domi adoleuerunt nec ita, ut ramularii pennas producunt, *ramalium*, qui circa nidum ramulatim obuolitant, *mutatorum*, qui uel deplumes sunt uel plumam ueterem cum noua iam commutarunt, nomina.

b l. 13. de Animal.

Descriptio. Quantum ad *descriptionem* exactam, in capite, dorso, superiore colli, exteriore alarum et caudae parte cinereus sit et subniger, in aliis passim partibus uarius et uirgulis quandoque interruptus: sed primo anno secundus *color* rufus est, remissae rubedinis, albescit deinceps paulatim eo magis, quo pennas mutarit saepius. *Caput* habet crassum nec oblongum nec strictum superiore parte a rotunditate deficiens. *Collum* et rostrum breuia, maculas in maxillis nigras, circa oculos albas *Oculos* croceos ad rubedinem accedentes. *Pectus* cum osse pectoris acuto et duro. *Pedes* patulos, croceos et ad albedinem declinantes. Crura breuia. Coxas longas et pennatas etc. *Morantur* in tota septentrionali plaga et quidem optimi. Bosnia albos profert, sed et Orientis regiones haud malos. Deguntuel in altissimis montium uerticibus uel syluarum arboribus excelsis.

Vox. *Vox* ab acuto in grauiorem flectitur.

Volatus. Mira quadam *uolandi* ratione in principio, medio et fine uenationis utitur. Ad praedam pergens celeri uolatu in sublime adscendit et rursus compositis ad pectus, quibus icturus est, unguibus tanto impetu in auem obliquato uolatu descendit, ut strepitum quasi concitati uenti suo descensu excitet, in descensu auem percutiens adeo longum uulnus infligit, ut a capite ad caudam usque discissa aut toto capite truncata nonnunquam in humum decidat.

Pugna. Cum ardea ipsi periculosum certamen. Haec enim *c*, ubi infra positam se uidet, rostro suo praelongo ac acuto, quod prius abscondерat, sursum elato inruentem ita excipit, ut eo semet falco saepissime medium pectus induat et ambo interdum inlisis interraneis humo adfligantur.

c Paraeus l. de homin. et Animal. praef.

Morbi. Cum multis saepe *morbis* confli-ctantur, febri, apoplexia, apostematibus capitis, uertigine, oculorum suffusione, asthmate, uermibus, podagra, pediculis, etc. *Antipathiam* cum illis gerit, tum alauda, quae in hominis manus, quam falconis ungues mauult incidere, tum drepanis auicula lacustris, quae auditis falconis tintinnabulis tantopere consternatur, ut malit lapidibus ab homine obrui, quam uolatu se in aera adtollere.

Antipath.

CAPVT II.

De Falconibus in specie.

ARTICVLVS I.

De Falcone Peregrino, Sacro et Gyrfalcone.

Falconum species superius exposuimus. *PEREGRINO*, qui primum ob audaciam et generositatem locum sortitur, nomen ex eo est inditum uel, quod semper de regione in aliam migret uel, quod nidus eius nullibi gentium inuentus fuerit.

Qua-

Differentiae. Quatuor ipſorum a colore *genera* poſuit Carcanus, duo ab eodem Beliſarius. *Vnum*, quod pennis aereum colorem prae ſe fert et in ſingulis pennarum capitibus ad coronae modum albedine ſigillatim diſtinctae pennae quaſi figuram oſtendunt. Si excellere debet, caput neceſſe eſt aliquantum in fornicem uertice leniter eleuato ac rotundo curuatum cinereo colore habeat: ſimul atque uolandi potens euaſit, in roſtri parte ſuperius plumulas quaſdam, quae ueluti barbulae ſpeciem gerant, oſtentet. Gula lineis in longum ductis nigris maculetur. Supercilia et maxillae admixto modico rubore albicent. Dorſum liueſcat. Alae ſint longae in ultimam caudam recumbentes. Cauda longa craſſis pennis conſtans in acumen paulatim deſinens, femora longa, tibiae breues, pedes colore inter flauum et plumbeum ambigente tincti, digiti graciles. Vngues magni, nigri et acuti etc. *Natales* Sardiniae, Aegypto, Cypro, Cretae et Rhodo debet. Si qui in Italia uel alibi capiuntur, ui uentorum eo depulſos fuiſſe creditum eſt. In Alpibus etiam nidulari fide ueteri cuiusdam falconarii Albertus M. refert. *Alterum* nigrius, quod multis a priore notis uariat, femora lineis transuerſim diſtincta, crura item colore croceo, ſed diluto maculata gerit. Qui ex hoc genere ab Aldrouando deſcribitur, uerticem capitis habebat planum ac compreſſum, roſtrum membrana lutea intenſi coloris nares ambiente capiti coniunctum. Caput, ceruicem, dorſum, alas fuſca, per ſingulas fere pennas maculis atris transuerſim per alarum maiores reſperſae conſpiciebantur. Gula ex albo nonnihil flaueſcebat parte ſui infima maculis ueluti guttis nigris transuerſis diſtincta. Pectus, uenter et femora alba lineis latiuſculi nigris transuerſis uariegata. Videtur hoc genus idem cum illo eſſe, quod alii nigrum abſolute, alii carbonarium et falconarium adpellant. *Aldrou. l. c. 1.*

Locus. Creditur primo in montanis prope Babylonem uiſum, poſt in Salamine adparuiſſe. Nunc in Alpibus et Pyrenaeis *reperitur*, in Germania adhuc rarum eſt.

Volatus. Vtrumque rarius in *uolando* alas mouet, ſic a montano diſtinguitur et a ſublimi in pronum uelociſſime deſcendit.

Ingenium. Adeo mites ſunt, ut quandoque iraſci nequeant ad hominumque nutus magnitudine quadam animi potius, quam inedia uenantur. Cretenſes capiunt etiam grues, anates, mergos, tardas, phaſianos, ardeas inprimis, ſi cibi abſtinentia inducantur. Si aquilam uiderint, nunquam inpoſterum aucupantur.

SACER, qui et Britannicus, Aelyus et aeriphilus apud Auicennam falco ſacchari uel Graecorum imitatione quaſi hierax accipiter per excellentiam dicirur, uel a corporis magnitudine uiriumque praeſtantia ita adpellatur. Sane a Bellonio *a* accipitrum adiicitur numero. Tria ipſorum apud Tardiuum *genera*, *unum*, quod lepores et hinnulos, *alterum*, quod capreas paruas capit, *tertium* peregrinum exprimit, de quo ſuperius. *a Bellon. de Auib. l. 2. c. 14.*

Deſcriptio. In deſcriptione Albertus et Fridericus Imperator disſident, ſi Carcanum ſequimur, corporis ipſi ſtatura plerumque oblongiuſcula. Capite, uertice plano canum. Roſtrum caeruleum, nares exiguae, pectoris, dorſi et alarum ſuperiorum maculae fuſcae, femora interiora alba. Crura pedesque tota fere coloris caerulei. Cauda maculis circularibus phaſeolorum aut renum figuram exprimentibus uaria etc. Excellit, cui color rubicundus, rufus aut incanus, lingua craſſa, pes amplius, digiti craſſi et colore caeruleo diluti.

Locus. *Inueniuntur* apud Tartaros et Moſcouitas. *b* In Polonia, quod Maximilianus Caeſar per ſuos exploratores comperit, in arboribus non ita proceris nidulantur. Cum uerſus meridiem uictus quaerendi gratia proficiſcuntur, ab aucupibus aduentus gnaris in Aegei maris inſulis intercipiuntur et Venetias etiam e Creta adferuntur. *b Paulus Iouius in libro de legat. Moſcouitico.*

Nutrimentum. De *uictu* ſcriptores inter ſe non conſentiunt. Beliſarius cadaueribus etiam ueſcidicit. Tardiuus cibos etiam craſſiores facile concoquere ſcribit. Albertus delicate eos cibandos, cibo ſemper recente, cerebellis, ſanis carnibus reliquit. *Velociſſimi* ſunt, niſi e nidis abducantur et nubes etiam transſcendunt. *Capiunt* anſeres ſylueſtres, grues, ardeas, lepores, capreolos. His inſident et cerebrum capite perforato excutiunt. In eorum conſpectu ne aquilae quidem uolare audent.

Deſcriptio. c. l. 7. c. 3. *GYRFALCO* ſeu gyrfalcus (male a quibusdam horodius dicitur) qui ſic ab *c* Aldrouando deſcribitur: uerticem habebat complanatum colore cinereo. *Roſtrum* breue caeruleum, unco modico deorſum incuruato, ſubcaeruleo inſtructum. *Dorſum*, alae, uenter, cauda alba erant. Verum tergi alarumque plumae plene ſingulae nigra macula notatae, quae cordis quodammodo figuram aemulabantur. Alae erant admodum longae. Remiges prope extremum apicem nota maiori ac longiori nigra ornabantur, quae tamen albo claudebantur margine. *Gula*, pectus et uenter pura tingebantur albedine. *Cauda* erat breuiuſcula notis nigris transuerſim uariegata. *Pedum* digiti oblongi, ualidi, late expanſi, tabellarum continua ſerie per totum intecti.

Genera ipſorum a colore petuntur. Alii ſunt flaui, rubei et cinerei. Albos etiam in Moſcouia reperies. Qui in pectore albicant, magis etiam albi ſunt et primo anno dorſum partim albicat, partim ſubrufum uel ſubrubeum eſt. Vbi uero mutati ſunt, color ille ſubrufus in nigredinem permutatur. *Differentia.*

Locum ipſis natalem Noruegiam et Hiberniam Beliſarius ponit, at certum, in Tartaria *d* quoque et Moſcouia *e* inueniri. *Locus.* *d Paulus Venet. l. 1. c. 61. e Miſchou c. 14. Aſianae Sarmat.*

Veſcuntur inprimis columbis et id genus aliis et, poſtquam ſemel de aliqua aue guſtarint, illa deinceps relicta nouam ſemper praedam perſequuntur. Adgrediuntur et aquilas. Accipitres, niſi, falcones iis aduolantibus praedam ulterius non proſequuntur, ſed pauidae perſiſtunt. Si in quinque grues libero aeris campo unus emittatur, non prius perſequi deſinit, quam ſingulas in terram deiecerit. *Nutrimentum. Pugna.*

Duo habent *peculiaria*. Vnum, quod cum ſimul aliquot uehuntur, certo quodam ſenii ordine cibum capere ſoleant. Alterum, quod praeter caeterarum rapacium morem nunquam ſeſe aqua abluant, ſed ſola arena utantur. Frigore etiam tantopere gaudent, ut perpetuo aut ſuper glacie aut lapide marmoreue algido ſtare geſtiant. *Ingenium.*

ARTICVLVS II.

De Falcone Montano, Gentili et Tunetano.

Deſcriptio. FALco MONTANVS, quod ſit magis reliquis indomitus, per excellentiam ita dicitur. *Caput* habet uertice faſtigiatum et nigrum coronula quadam cinerea cinctum, cui in fronte non longe a roſtro plumulae quaedam exiles et capillares eminent. *Guttur* ad ſternum usque nonnihil candeſcit maculis conſperſum maiuſculis. *Pectus* reliquum uerſus inferiora notis quibusdam quandoque ferrugineis, nonnunquam rubeis nigricantibus aliquando inſignitur, quibusdam guttur et pectus nigris plumis ueſtiuntur. *Dorſum* ac lumbi maiori ex parte plumis fuſcis, minutis obteguntur. Aliqui eorum poſt medium dorſum lineas quasdam albicantes aut rubeſcentes, quae deorſum uergunt, habent. *Crura* et pedes plerumque crocei uel ex flauo paleari flaueſcentes et ſquammis denſiſſimis integuntur. Mutatos facilius eſt cognoſcere et optimus eſt hornotinus fuſcus.

Non

Tab: XII
Falco Rubeus
Rother Falcke
Alius:
Falco Falcken ander art
Falco aliter
Falco Pas:
Sagir
Falco
Orientanus

Falco Falck.
Aesalo. . falconom Specier
Gyrfalco. Geyrfalck.
Falco peregrinus.
Falco Montanus.
Bergfalck
Mirle, Smirlin.

Nutrimentum. Non anates ſolum, ſed et anates et ardeas *capit* et perſequitur. Viſus aliquando et aquilam, quae ſibi praedam praeripuerat et ſeipſum interemiſſe.

Differentia. Ponit et *alterum* eius *genus* Aldrouandus, quod *leucophaeum* nuncupat. *Corpus* eius totum cinerei eſt ad caeruleum uergentis coloris, pro diuerſa partium ad lucem obuerſione dilutioris obſcuriorisue. *Roſtrum* crasſum, breue, nigrum, robuſtum, pollicaris crasſitudinis, tam ualidum, ut uix ulli alteri fortius. *Pectus* ualde teres ac grande. Diuerſum primo ab aliis Aldrouandus putabat, ſed, cum cum deſcriptione montani apud Albertum conferret et uero montano, qui aliquoties plumas ueteres cum nouis commutauit, mediam partem dorſi caeruleam adfingi et, quo frequentius ſenectutem exuit, eo tergum magis caeruleſcere, gulam cum pectore abolitis, quae diſtinguebant cum aetate maculis albeſcere, obſeruaret: *alterum* montani eſſe *genus* concluſit.

Deſcriptio. et Differentia. GENTILIS per excellentiam propter generoſitatem ita dicitur. Friderico Imperatori alii ſunt gentiles *peregrini*, alii *ſimpliciter* ita dicti. Illi falconibus ſacris ſunt minores et, quo plus cum gyrfalconibus participant, eo elegantioris eſſe formae exiſtimantur. Vertex *capitis* debet eſſe planus, occiput latum. *Roſtrum* crasſum et recuruum. *Collum* breue, prope caput ſubtile, prope ſpatulas crasſius. Habere debent *pectus* foris prominens et carnoſum, cauitatem inter pectus et collum magnam et profundam. *Coxas* plumis complurimis opertas et ſub genibus etiam dependentes. *Crura* crasſa ac breuia, pedes amplos, digitos expanſos et macilentos. Cum adhuc hornotini ſunt. Alii ſunt abſolute fuſci, alii rubris, nonnulli pallidis maculis ceu guttulis perornantur. Alii rufi ſunt aut ſimpliciter aut ad nigredinem uergentes. Alii fului uel abſolute uel cum quadam rubedine. Maculae a collo ad pectoris furculam paruae ſunt, inde uero progreſſae ad anum usque maiores euadunt. Fuluis ad rubeum uergentibus color eſt ex aequo permixtus. Laudabiliores in ſuprema capitis parte ceu corona quadam in circuitu perornantur, prope nares durities roſtri uireſcit. Maxillae ſub oculorum parte ſubrubeae ſunt. *Dorſum* fuſco eſt colore ad rubedinem inclinante marginibus rubeſcentibus et maiuſculis ſine guttis tamen exornatum. *Pennae* alarum maiores fuſcae cum marginibus. *Cauda* eiusdem cum dorſi pennis coloris modo, quod margines in ea in plurimis ſint pallidiores ſeu, quod a corde ſit remotior ſeu propter aliam cauſam. *Simpliciter dicti* trium eidem ſunt generum, ſicut et peregrini, de quorum datis notis, quo plures obtinent, eo magis probantur. Aldrouandus eosdem cum Carcani GERMANIS facit, qui peregrino forma, capite, roſtro et pedibus ſunt ſimillimi. Corona albicans caput ipſis prope collum cingit, femora interna plumis albis ueſtiuntur. Mutatis caput, collum et humeri fuſca ſunt, dorſum cyanea tingitur. Mares ſeu tertiarii a maribus peregrinorum nulla posſunt ratione diſcerni. In uolando crebriore ſpisſioreque alarum motu utuntur. Rapiunt omne auium genus, aquaticum praeſertim, quod, ſi e nido exemtus adhuc pullus ad hoc inſtituatur, grues etiam capere audet. In eo ſolum peregrino cedunt, quod non ſola animi magnitudine, ſed etiam cibi auiditate praedam inuadere dicantur.

DE TVNETANO inter Carcanum et Bellonium non conſtat. *Ille* corporis eſſe exigui, coloris perpulcri, capite flauo, alias nigro, peregrinos pedibus praeſertim ita exprimere, ut multi fallantur, ſcribit. *Hic* magnum eſſe, ad lanarii ſimilitudinem plumis et pedibus accedere, diutius et conſtantius uolare, capite crasſo et tereti eſſe, ſtrenue ſublimem aera ſcandere reliquit. *Bellon. l. 2. c. 8.*

ARTICVLVS III.

De Falcone Gibboso, Albo et Gallorum Lanario.

Descriptio. Falco GIBBOSVS, quod ei ob breuitatem colli caput ante iuga alarum, dum eas supra dorsi latera componit, uix adpareat, ita ut gibbum gestare uideatur, ita dictus est. *Corpus* habet exiguum, planum collo fere continuum. *Caput reliqui* corporis proportione magnum. *Rostrum* perbreue et rotundum, oculos flammeos. *Alas* praelongas et ualde exertas, in facie guttas. *Crura* proportione caeterorum membrorum longiuscula et squammosa. *Pedes* in articulis digitorum, praecipue ad interiorem plantae pedem nodosos. *Nidulatur* in montibus inaccessis. Tam alte *uolat*, ut hominis uisum effugiat. In aucupio non statim inter descendendum percutit, sed potius, cum a descensu rursum adscendere incipit, tunc posteriore ungula ante pectus disposita ferit et quandoque tam fortiter, ut unguem sibi amputet, pectus laedat, imo seipsum aliquando occidat.

Est et aliud falconis gibbosi genus, quod semper alas tanquam ad uolandum extendit, animosius, quam robustius. ALBO nomen color imposuit. Albertus eum in dorso et alis subalbum esse, alibi guttas ualde albas aliis guttis subpallidis interpositas habere et regionem frigidam et humidam in causa esse scribit. Addit falcone peregrino maiorem et ad similitudinem lanarii albi, qui per campos muribus insidiatur, accedere. *Mittit* eum septentrio et ex illo inprimis Noruegia, Suecia, Estonia. Non tam est in uolando uelox, ut niger, diutius tamen in auium persecutione perdurat. Non debet ad uenandum emitti, antequam pennas mutauerit. Ad eum refert Adrouandus quendam *sparuerium*, cuius descriptionem Roma acceperat, qui corpore toto coloris lactei maculis flauis persperſi, rostrum habebat album magis, quam caeruleum, alas candidissimas ac fine maculis, in cauda pennas duodecim candidas et flauis maculis consperſas, quarum conspectum pennarum praecipua et aliarum quasi tegumentum tota candida eripiebat easdem quasi in uaginam recondens. Pendebat mortua tredecim uncias, pondus in eiusmodi aue haud leue. LANARIVS (generosum intellige) GALLORVM dicitur, quod rei accipitrariae auctorum testimonio Galliae peculiaris et proprius.

Aldrou. l. 7. c. 10.

Descriptio Lanarii. Rostrum et crura cum pedibus habet caerulea, plumas anteriores albo et nigro uarias, maculis non transuersis, sed plumas in longum distinguentibus. Plumae dorsi, alarum et caulae, partem externam si spectes, non admodum sunt uariegatae. Extensarum interiora notis rotundis instar exiguorum numulorum per superficiem disseminatis consperguntur. Sic a Tardiuo et Bellonio describitur X. qua Galliae est perpetuus semperque tam hyeme, quam aestate ibidem conspicitur.

Ingenium *Ingenii* sunt tractabilis et ad omne aucupii genus idonei. Picas, coturnices, perdices, cornices, phasianos, imo anates et grues, si institutio accedat, capiunt et societate maxime gaudent. Quoniam alis diutissime in aethere supra praedam suspensi haerent, tantopere anates fatigant, ut et canum opera et fustibus plurimae occidantur.

Italici falcones. Carcanus *Italicorum* meminit. Habent isti caput totum planum. Rostrum falconis, peregrini et montani rostro minus et caeruleum. Pectus flauum raris et ferrugineis maculis distinctum. Extremas alas ueluti ocellis rotundis albisque pictas. Mutatis caput uniuersum ad humeros usque flauo colore ad rubeum uergente et lineis tenuibus distincto tingitur. Pes, qui ante caeruleus fuerat, in luteum abit. Nascuntur in montibus Vincentinis

et

et Alpibus, quae Germaniam ab Italia diuidunt. Solent alarum aequilibrio in aere sese diu admodum et frequenter suspendere, sic metu incusso, ne perdices, coturnices aut phasiani diffugiant, faciunt, rarenter occisas in terram praecipitant. Visus aliquando, qui et accipitrem exanimaret.

ARTICVLVS IV.

De Falcone Lapidario, Arborario et Rubeo.

Aldrouand. l. 7. c. 11. Falco LAPIDARIVS recte lethofalcus dicitur. Est mediae inter peregrinum et gibbosum magnitudinis. In praeruptis petris et Alpium rupibus nidificat. Regitur et nutritur simili modo, quo peregrinus.

ARBORARIVS, quem Gesnerus descripsit, *rostro* erat caeruleo, *oculis* nigricantibus, *pectore* albidis et nigricantibus maculis uariegato, pennis alarum nigrioribus, *dorso* nigro, cuius pennarum margines infimos maculae ex candido rufae distinguebant. An idem sit cum accipitre fringillario, dubitatur. *Nidum* in arboribus exstruit. Rarus ipsius in aucupio usus, iucundum in conflictu cum monedula spectaculum exhibet. Adeo quoque placidus est, ut per syluas et agros emissus ad dominum redeat. In disecti uentriculo plumas et cantharides reperit Gesnerus.

RVBEVS a guttarum seu notularum, quibus distinguitur, rubro colore dictus est. Peregrino minor est nec citius rubere adparet, quam alas exerat. Color debilis in superficiem corporis effusus et fumosum humidum, quod ad generationem pennarum excernitur, adurens rubedinis caussa esse putatur. Inuenitur in locis planis et palustribus. *Albert. l. 10. c. 9. Crescent. l. 23. c. 12.* *Phoeniceos* in Moscouia dari perhibent.

Volatus est agilis, sed non diu perseuerantis. Nam penna rubea, quia mollior, non diu uolandi impetum sustinet. *Volatus.*

Facile cicurari Albertus innuit, difficulter regi Tardiuus. Post secundam aut tertiam pennarum mutationem melior, quod remittentibus per aetatem humoribus calidis non parum temperamentum iuuetur. *Vitae* est minus, quam reliqui longae. *Ingenium.*

Ad istum *duos ex Indiis orientalibus adlatos* Aldrouandus reducit, qui parte anteriore tota et alis internis adeo rubebant, ut, qui pronos inspexisset, nihil praeter colorem rubeum uidisset. Maiorem putat fuisse foeminam, minorem marem. Mares enim ob hoc ipsum tertiarii dicuntur, quod tertia parte foeminis sint minores. Mentum in foemina macula oblonga cinerea, quae inferne desinebat, distinguebatur. Pectus quoque eiusdem coloris notulis anteriori sterno raris respergebatur. In mare color rubeus saturatior et euidentior erat. Mentum nulla macula insigniebatur. Pennae remiges interiores notis fuscis transuersim frequentibus statoque interuallo distinctis albebant. *Alii. Aldrou. l. 7. c. 3.*

ARTICVLVS V.

De Falcone Cyanopode et illis, qui promiscuo coitu gignuntur.

Aldrou. l. 7. c. 14. Falco CYANOPVS, ad quod referri debeat genus, cum quatuor falconum genera pedibus caeruleis instructa inueniantur, difficile est dicere. Ad lanarium tamen potius, quam aliam speciem pertinere uidetur. Est falconi peregrino et magnitudine aequalis et figura similis, sed in hoc differt, quod dorsum eius et exterior alarum pars minus nigredinis et pectus plus albedinis habeat, alae sint breuiores, cauda longior aliquantum, pedes hyacinthini.

Vox.

Vocem acutiorem, quia humidior, peregrino habet. Raro aues pica uel cornice maiores inuadit. Plerumque ſe praecipitaturus propter metum loco manet et ſuſpenditur. Audacior euadit, ſi aucupis accedat praeſentia. Qui in Heluetia reperitur, diuerſus eſt ab iſto.

Locus. *Aldrou. l. 7. c. 15.*

Nidificat in excelſis iuxta aquas aut profundas ualles, petris. Nidis exemtus manſuefit. Capit perdices, columbas, cornices, anates, phaſianos et tertraones.

Aldrou. l. 7. c. 15.

Falcones PROMISCVO COITV geniti a peregrinis plerumque proueniunt. Hi enim a parentibus ſtatim expelluntur et, cum ſuae ſpeciei coniuges non inueniant, ad ſpeciem alteram, quam ſibi ſimillimam inuenerint, libidinis tempore conuertuntur. Carcanus ex altero parente peregrino, altero montano procreatos *falcones trauerſos* uocat. Albertus *quatuor* eorum *genera* ponit. Caeterum, ſi cum falcone pedis caerulei peregrinus commiſceatur, fere ſimilis peregrino generatur auis, ſi cum lanario nigro, ignobilis falco niger, ſi cum lanario albo, ſimilis falconi albo, ſi cum lanario rubeo, ſimilis colore et figura falconi rubeo. Patriſſant autem plerumque et ignobilitatem matris inſtitutio poſt unum uel alterum annum compenſat.

TITVLVS. V.
De Pſittacis.

CAPVT I.
De Pſittacis in genere.

Nomen.

a Stephan. de urbibus.

Rapacibus pſittaci ſubnectuntur tum, quod roſtrum et ungues aduncas habeant tum, quod cicures carnem etiam ipſam deuorent. Nomen ſortiti ſunt ſeu a Pſittace urbe iuxta *a* Tigrim celebri ſeu ἀπὸ τοῦ τῶν ψιττακίων φυτοῦ. Soli uirides pſittaci ueteribus cogniti. Pſittaci fructus in intimo quoque cortice et tota nuclei carne inſolenter admodum eundem imbibit.

Deſcriptio.

b Scalig. Exerc. 236.

Magnitudine ſi ſpectes, in regione, cui nomen dedere, brachium cum dimidio longitudine explent. Viſus *b* Scaligero, qui clathratae feneſtrae fere impleuerat ſpatium, in quadam noui orbis regione phaſianos ſuperant. In inſula Banda columbam noſtratem uix excedunt. Alibi gallinis, turdis, hirundinibus, imo paſſeribus aequantur. *Color* quoque illis uarius. In noua Hiſpania, Aethiopia *c* et ultima India quosdam totos albos inuenies. Circa Tarnasſaram ſeptuplici colore ſuperbos, in Ternate Molucarum una, Braſilia et Aethiopia rubros, in quibusdam Aethiopiae ſyluis nigros, in Malabar praſinos, ſcutelatos, purpureos, cinereos et caeruleos alibi. Bellonius magnos quosdam totos canere, mediocres ex rubro uariegari, puſillos nonnullos prolixa cauda, totos uirides eſſe ait. Circa Iauam alii ſunt rubri roſtro luteo, alii uerſicolores, candidi quidam. Et quis omnes diuerſitates enumeret, cum ſupra centenos magnitudine et colore diſcrepantes curioſi obſeruauerint? Antiquis *d* ſolus in intimis plumulis et extimis pinnulis uiror notus erat. Vnde auis *e* uiridis dicebatur. Communia fere omnibus ſunt. Caput praegrande, ingenii ſignum, roſtrum, quod, qua collo committitur, in ſolis inferne ſub faucibus apertum eſt, adeo durum, ut ferreis clathris uix parcant. Statius cornu uocet, aduncum idem, ut *f* eo, tanquam hamato et ſemicirculari forma conſtructo ſe, cum deuolant, excipiant, illi innitantur liuioresque ſe ita pedum infirmitati faciant. Mandibulae ſuperioris, quod ipſis cum ſolo crocodilo et thaematopode, ſi Oppiano credimus, commune, motus. Lingua, quae cucurbitae ſeminis figuram repraeſentat, caeteris auibus *g* latior. Vnde

d Apul. l. 2. Floridor.

e Stat. l. 2. Ouid. El. 2.

f Plin. H. N. l. 10. c. 43.

g Ariſt. l. 8. H. A. c. 12.

Vnde ἀνθρωπόγλωττος dicitur. Pectus rotundum. Pedum species, quia ante et pone binos habet, rara, illos in regno Aethiopiae interioris prope mare arenosum, si excipias, quorum quidam sex in pede digitos habent, quidam tres. Crura breuiuscula, infirma et plerumque fusca. Vngues adunci, quibus escam eleuant et ad os extrorsum conuertunt. Capitis anatomiam apud Aldrouandum uide.

Locus. *Locum* ipsorum natalem solam Indiam esse ueteres *h* credidere. Tempore Alexandri M. in Taprobana primum inuenti, Neronis in *i* Gaugada Aethiopiae insula uisi sunt, Diodori Siculi in ultimis etiam Syriae nascebantur. Auorum temporibus terrae cuidam supra caput bonae spei nomen ob copiam indidere. In regno Calecut tanta ipsorum est ubertas, ut oryzam saepissime depascantur, tanta in occidentali India, ut psittacorum regioni inde nomen creuerit. Nec Nigritae in regno Senegae illis carent.

h *Plin. l. 10. c. 42. Pausanias in Corinth.*
i *Plin. l. 6. c. 29.*

Nutrimentum. *Victus* ipsis feris adhuc frumenta, legumina, semen cardami seu cruci, quo pinguescunt, cum homo purgetur, fructus omnigeni cum molli tum duro cortice intecti. Nux etiam myristica, ad quam in Insula Banda saepissime aduolant, cicuribus, quicquid porrigetur, caro, panis, saccharum inprimis. Bibunt aquam, sed uinum multo libentius, cuius potu non solum lasciui et solito loquaciores redduntur, sed et humano inebriantur more et intra bibendum pedibus suspensi caudam in altum et caput deorsum ad aquam extendunt. *Nidos*, si Cadamusto credimus, ex surculis ad tenellos procerarum arborum ramos pensilibus, pilae modo rotundos, perquam exiguo foramine construunt, ut serpentum insidiis uiam praecludant. Maximi gallinaceis haud minora oua ponunt, mediocres columbaceis paria, faecunditatis indicium, ingens illorum in natalibus locis copia, castitatis, quod bini semper, mas et foemina agere uideantur.

Volatus. *Volatus* ipsis in natali solo expeditior. In nostris oris propter coeli frigidioris inclementiam minus eo ualent, impotentiam reptandi facilitas, qua sursum, deorsum et in maximam altitudinem scandunt, ob congruam rostri et pedum conformationem compensat. Illius unco, dum pedes promouere nituntur, adpensos sese sustinent, dum prouolant, ne pedes ob corporis deorsum labentis pondus debiles offendant, sese obuio adminiculo adprehenso, eodem uelut ancora et praesidio excipiunt.

Vox. *Vocem* articulatam nullam naturaliter habent, quidam etiam fere muti sunt nec quicquam unica illa uoce Perroquet excepta, quae in ipsorum nomen abiit, ingeminant.

Amicitia. *Amicitiam* singularem colunt cum *k* lupo, cum quo simul pascuntur, homine, unde in America relictis syluis interdiu prope domicilia agunt et turture, quod Ouidius *l* notauit.

k *Oppian. l. 2. Cyneget.*
l *Eleg. 2. 6.*

Ingenium. *Ingenio* prope ad hominem accedunt. Accipiunt namque uerba et pronuntiant articulate omnia facilius, si intra alterum aetatis annum docueris, segniores ferreo in caput uerberantur radio, non sentiunt aliter propter duritiem ictus. Sic Ascanii *m* Cardinalis continuatis perpetuo uerbis symbolum Apostolicum pronuntiabat. Henrici VIII. Angliae Regis in Thamesin delapsus auxilium implorabat, uiginti libras promittens extractus quatuor denarios hospitatori suo dari iussit. Meditari eosdem Cardanus addit, Pherecides masculos eos obseruare et deferre, qui uenena propinare moliuntur et in domos important, refert. Quosdam circa lauam intelligere et ad interrogata respondere quidam narrant. Non facile crediderim. At pueros *n* interdum imberbes amare, blande attrectatos libidine, *o* ita ut oscula figant, tangi, quosdam pueros ita odio prosequi, ut in eorum capita de sublimi loco non aliter impetum faciant atque falco in anatem, si inter lugentes *p* agant, lamentari, quod Constan-

m *Rhodig. l. 3. Antiq. c. 32.*
n *Albert. l. 23.*
o *Scalig. Ex. 236.*
p *Manasses in Annalib.*

stan-

ſtantinus Manasſes in hiſtoria Baſilii Imperatoris teſtatur. Saltantes capitis geſtu depresſis agitatisque alis imitari *q* dubitandum non eſt. Foeminas nunquam aut rarenter humanas reddere uoces *r* Tiraquellus reliquit, Virides macrouros, quibus collum torque rubro cingitur, annulo illo primum adparente nil praeterea diſcere quidam adfirmant. Scaliger acceptas e uia publicitus uoces reddidisſe ſcribit. In inſulis uero S. Michaelis et Diuite ſimplicitatis tantae esſe, ut ad crocitantem pſittacum innumera ex arbore, in cuius ramis auceps latet, multitudo conuolet facileque ſe capi patiatur, apud Martyrem *s* legimus.

q *Scalig. l. c.*
r *de leg. glo.* 1. *p.* 12.
s *l.* 10. *decad.* 3. *rerum Ocean.*

Vſus. *Vſus* pſittacorum apud occidentales Indos in cibo, apud orientales olim, Aeliano † teſte, ſacri habebantur. Heliogabalus capita ipſorum in conuiuio exhibuit iisdemque leones, pantheras et alia animalia *t* pauit. Oble&ctamenti loco apud Romanos olim fuere. Nam cum gallinis ruſticis et merulis in *u* publicis ornatibus ponebantur. Viros pſittacos manu geſtare M. Cato conqueritur. Articulatam ipſorum uocem in tantum eosdem miratos esſe Suidas au&ctor eſt, ut eos Indi mercem fecerint. Vnde caueis eburneis, argenteis uel ex alia pretioſa materia fa&ctis includebantur. Indis pennae ipſorum in magno uſu. Ex his imagines uarias, papiliones, flores, herbas, pileos et perizomata conficiunt, ueſtes, aulaea et tapetes contexunt, enſes et clypeos exornant aliaque utenſilia miro artificio conficiunt. Sed de plumario opere alibi.

† *Aelian.* *H. A. l.* 13. *c.* 18.
t *Lampr. in Heliogab.*
u *Varro l.* 3. *de re ruſtica. c.* 9.

De pſittacis uide quoque infra mantisſam N°. 4.

CAPVT II.

De Pſittacis in ſpecie.

ARTICVLVS I.

De Pſittaco Maximo Cyanocroceo, Maximo Pſittaco Altero, Pſittaco Albo Criſtato et Pſittaco Viridi alarum coſta ſuperna rubente.

Deſcriptio. Aldrou. l. 11. *Ornith. c.* 2.

PSittacus maximus cyanocroceus in aula ducis Mantuae ab Aldrouando uiſus eſt. Magnitudine bene ſaginatum caponem exaequabat, ab extremo roſtro ad caudam extremam bicubitalis. Vertex *capitis* erat planus et uiridis, roſtrum aduncum in hemicyclum compoſitum, extrinſecus in perfe&ctam dimidii annuli rotunditatem formatum, palmum longum, totum nigrum, ſuperius longitudine duobus digitis inferius excedebat. *Oculos* habebat albos et nigros, quos ternae lineae nigrae a roſtro ad colli initium du&ctae figuram literae S. iacentis repraeſentantes in longum ſuccingebant. *Guttur* ueluti torques nigra ambiebat. Pe&ctus, uenter, femora, uropygium, cauda inferior croçea erant. *Ceruix* ſuperna, dorſum, alae, caudae pars ſuperior colore caeruleo ueſtiebantur. Qui apud Comitem S. Florae erat, ſemel ſingulo die inſtante ueſpere bibebat, notis et familiaribus adblandiebatur. Aeſtiuo tempore aquis ſe immergebat aut pluuiae, donec totus maderet, exponebat, a madore frigore conreptus ad ſolem ſe uel focum ſiccabat, ex podagra mortuus eſt.

Aldrou. l. c.

Maximus pſittacus alter apud eundem principem fuit. *Corpus* ei non ita, ut ſuperiori crasſum. *Capitis* uertex compresſus, palmo longior. *Roſtrum*, quam ſuperiori breuius nec longo adeo hamo incuruum, tres propemodum digitos longum et totidem, qua capiti committitur latum, mandibula ſuperiore alba, inferiore nigra. Oculorum

Tab XIIII
Psittacus. Maior.
Psittacus Minor.
Psittacus Pappengej
Psittacus.
Psittacus Viridis
Psittacus.
Poikilorinchos.

Psittacus Maximus
pappengej. greſſer art
Pſittacus Maximus alter.
Pſittacus viridis melanorinchos.
Pſittacus albus criſtatus.
Pſittacus verſicolor ſiue Erÿthrocijanos.
Pſittacus Leucocephalos.
Pſittacus cinereus.

rum regio et tempora albeſcentia. Dorſum, alae incipientes, gula, pectus, uenter, femora, cauda tota ſuperne punicea. Remigum tegetes ſecundo in alis ordine lutei, puniceis marginibus caeruleo uelut ocello prope apicem ornatae etc. *Pſittacus albus criſtatus* magnitudine erat columbo domeſtico par. *Corpus* uniuerſum candido plumarum agmine ueſtiebatur. *Capitis* uerticem habebat plumis grandiuſculis, ſeſqui palmum altis, retrorſum nonnihil incuruis acuto apice denuo antrorſum reflexis, candidis denis uelut criſta perornatum. *Roſtrum* cinereum ad nigrum uergens, qua capiti committitur, naribus patulis peruium ac harum medio tuberculo quodam tereti cliuoſum. *Oculis* iride lutea, pupilla nigra. *Linguam* latam, rubicundam. *Caudam* in altum plumis dodrantalibus, frequentibus, candidis ſurrectam. *Crura* cum pedibus ſublutea. *Pſittaco uiridi alarum coſta ſuperna rubente* pullaſtri anniculi erat corpulentia, *capitis* uertex luteus. *Roſtrum* ſuperius extremo nigrum, poſt ſubcaeruleum, reliqua rubicundum, inferius uero album. Oculi iride croceo aut potius rubente, cincti pupilla nigra, corpus totum uiride, parte quidem prona uirore flaueſcente ac diluto, alis uero et dorſo ſaturiore et, qui in maxima et extrema penna remige ad caeruleum nonnihil tendat. Coſta ſuperna alarum in tantum rubet, uti et cauda eaque breuiuſcula parte inferiore ad latera rubra in longum macula inſignitur, ſuperne uero flaueſcit. *Idem c. 5.*

ARTICVLVS II.

De Pſittaco Poikilorincho, Viridi Melanorincho, Leucocephalo et Erythrocyano.

Aldrov. l. 11. c. 6. 7. 8. 9. **P**ſittacus poikilorinchos magnitudine erat gallinae minoris. Corpore plerumque uireſcens, dorſo obſcurius, pectore et uentre, interlucente luteo, radicibus ubique cinereis, dilutius. Roſtrum ſuperius in parte ſuperiore habebat ex uiridi caeruleum ad latera colore ochrae, in cuius extremitate macula tranſuerſalis candida percurrebat, inferius circumcirca coloris plumbei in medio luteſcentis. Vertex plumulis aureis ornabatur. Remiges parte exteriore uentrem uerſus initio uirides, paulatim in colorem ſubcaeruleum ſeu amethyſtinum purpureumue potius terminabantur, nigra caetera. Secundae in ordine longisſimae totae luteae erant. Quae mediis ferme alis conſpiciebantur, ad principium latere exteriore, quod uentrem reſpicit, primum uiridi, dehinc miniaceo obſcuro, inde uiridi, poſtremum apice ipſo partim uiolaceo, partim nigro uicisſim uariabant. *Cauda* duodenis inſtructa pennis, quarum, quae e latere ſunt, utrinque quaterna, qua enaſcuntur, initio ſui primum uirides erant latere exteriori, luteae interiori, inde rubeo coccineoue colore, tertio ordine denuo uiridi, poſtremo luteo uariegatae. Reliquae quatuor mediae totae uirides, at fine ſui nonnihil lutei habebant. *Pedes* plumbei, quaterni *digiti* bini ante, retro totidem, ut in picis Martiis, interiores quidem exterioribus multo breuiores. *Vngues*, ut rapacibus adunci. *Tibiae* breuisſimae, nempe inter poplites et talos, digitum longae, ſed crasſiuſculae. *Pſittaco uiridi melanorincho* collum, dorſum cum alis uirore pleno tinguntur. Coſta alae, qua corpori adnectitur, extrema coccineo rubet, penna in extremis alis, qua uentrem ſpectant, eſt nigra. Vropygium inferius coccineum. Roſtrum totum nigrum. Caput et pectus lutea. *Pſittacus leucocephalus* ita ab Aldrouando deſcribitur etc. dodrantem et digitum unum longus

gus eſt. *Roſtrum* duos digitos craſſum, album et pars capitis roſtro continua item alba. *Oculi* pupilla nigra, iris ferruginea. *Vertex* et *frons*, quae albent, maculis nigris uariegatae ſunt. *Occiput*, collum, dorſum, alae, uropygium ſupernum obſcuro ac pleno uirore tinguntur. Gula et alarum coſta ſuprema rubore cinnabarino. *Pectus* ac femora uirent denuo. Pars *uentris* inter femora et pectus interiecta fuſco ſubrubido aut eo colore, quem pictorum uulgus terrae umbrae uocat, inſignitur. *Alarum* latera pennas quasdam, quae remiges tegunt easque extremas caeruleas habeat, albo tamen nonnihil admixto. Venter poſtremus uropygio proximus luteſcit. *Cauda* medio rubra, ad latera rubro et luteo, inde caeruleo uariegata eſt. Pennae pene omnes extremo apice nonnihil nigreſcunt, caetera uirides ſunt. Tibiae et pedes cinerei. Posſet et hic idem ob multiplicem colorum uarietatem pſittacus ποίκιλος, i. e. uerſicolor adpellari. Eſt enim coloribus non paucioribus, quam ſeptem diſtinctus, quorum tamen praecipuus eſt uiridis. *Pſittaco erythrocyano caput*, pectus caerulea ſunt. *Vertex* ſummus macula lutea inſignitur. *Roſtrum* haud ita, ut prioribus grande, nigreſcit. *Oculorum* regio albicat. Pupilla nigra, iris fuſca. *Ventris* latera ſub ſummis alis lutea ſunt. Venter uiridis. *Femora* e uiridi albicant. *Vropygium* luteum eſt. Summum *dorſum* dilute caeruleum eſt. Alarum tegetes uiridi, luteo, roſeo promiſcue conteguntur. Sic remiges et cauda totae roſeo perfuſae ſunt. Dorſi extrema pars ſeu lumborum regio flaueſcit. Caudae denique pennae pauculae eaeque uirides obtegunt. *Crura* et *pedes* cinereo imbuuntur, caetera roſeo. Hic forte ille eſt, quem in Tarnaſari urbe Indiae pulcerrimum ac ſeptemplici colore diſtinctum reperiri Ludouicus Patricius ſcriptum reliquit.

ARTICVLVS III.

De Pſittaco Cinereo, Erythroleuco, Torquato Macrouro, Minore Macrouro Toto Viridi, Erythrochloro Macrouro, Erythrochloro Criſtato et Aliis et Geſnero poſitis.

Aldrou. l. 11. c. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. PSittacus cinereus ex Mina adfertur et a potisſimo partium colore ita dictus eſt. *Corpus* enim totum cinereo obſcuro ſeu potius aequaliter ſubcaeruleo tingitur, remiges paulo ſaturiore uiſuntur. *Oculos* macula candida cingit. *Cauda* uix ultra extremas alas protenditur et tota cinnabarino colore tincta eſt.

Pſittaco erythroleuco magnitudo eſt caponis grandiuſculi, corpus candidum, poſtrema tergi pars, uropygium, cauda tota, alarum remiges miniacei coloris. Roſtrum unco, quam in aliis longiore.

Torquatus macrourus ſolus antiquis cognitus fuit. Caput et corpus omne habet uiride. Roſtrum miniaceum. A roſtro inferiori ſub mento etc. *Minor macrourus totus uiridis* in Hiſpaniola reperitur nec totus turdo maior eſt. Roſtrum habet ſuperna parte rubrum, inferna e rubro nigricans. Iridem oculi rubicundam et croceam. Corpus herbaceo uirore amoenum. Pedes et tibias rubicunda.

Erythrochloro macrouro ex Iaponia adlato corpus quatuor coloribus, quorum potiores uiridis et ruber, inſignitum erat. Verticem habebat planum, roſtrum rubeum, exiguum et inferius etiam aduncum. Retro et ante oculos maculam caeruleam. Caudam corpore toto longiorem.

Erythrochloro criſtato alae, cauda ac criſta, quae ſex pennis, tribus maioribus, totidem minoribus con-

Tab: XVI
Coruus. Rap-rab.
Coruus. Rab.
Altrap.
Cornix. Krae.
Graculus. Tul. Dole
Nebel Krae.
Pijrrho coraceus. steinrab.
Coriacias Arist.
Pijrrhocorax. alius

constabat, sunt rubri coloris, corpus reliquum uiridis.

His adde *psittacum erythrocyanum* nec non *erythroxanthum* Gesneri, quorum *ille* parte supina rubet, alis superius in flauo uiridibus, caetero caeruleis, cauda partim rubra, partim caerulea, *hic* illi per omnia simillimus, in hoc tantum discrepat, quod per medium alarum plurimum flauioris coloris habeat, nonnihil etiam in cauda.

Huc etiam Aldrouandus auem illam, quae in Hispania capta magnitudine erat fringillae, rostro nigro, adunco, capite, collo uiridi, uertice, ut in garrulo Bohemico crista insignito, alis caeruleis extremo nigricantibus, uropygio ferrugineo, femoribus albis, pedibus nigris, digitis quaternis, binis ante, retro totidem refert.

TITVLVS. VI.

De Coruino Genere et Aliis Nonnullis Auibus, Quibus Rostrum Durum ac Robustum est.

CAPVT PRIMVM.

De Coruo.

Descriptio.

Coruus Graecis seu a colore nigro seu a capitis magnitudine κόραξ. L. Floro *a* satyra auis seu propter salacitatem. Virile enim membrum ueteres Graeci σαίθη adpellabant seu a Satyra *b* palude, quae et Pomptina, uiginti quatuor olim urbium capace loco dicitur. Locus ipsi post psittacos uel eam ob causam datur, quod et ad rapacium naturam accedat et olim apud ueteres in tanto pretio fuerit, ut per *c* illum iurarent. Magnitudine cornicem superat et adeo est ater, ut prae nimia nigredine caeruleus quodammodo adpareat nec ab *d* aquis mutetur. *Rostrum* habet aterrimum, nonnihil aduncum utrisque marginibus incidens. *Oculos* lucidos. *Linguam* in apice latam, ad radicem rotundam, nigram. Visi tamen in septentrionalibus *e* regionibus, Anglia, Neapoli apud Alphonsum Siciliae Regem, Lestorum Indiae extra Gangem regione, quin et tempore *f* Aristotelis albi seu, quod ob aspectum niuium in niuosis locis tales nascantur seu, quod frigus id efficiat seu, quod alimento id attribuendum sit. *Interiora* eius si attendas, *gulam* patentiorem prope uentriculum pro ingluuie *g* habet. *Fel* renibus et *h* parte tantum altera intestino iungitur. *Excrementa* alba esse apud Horatium legimus. Cuidam uero apud Liuones et Botnios generi, quod *marinum* dicitur, rostrum dentium fere instar serratum, sed forte falso adscribitur.

a *In Histor. Valer. Cornini.*
b *Rhodig. Antiq. lect. l. 29. c. 25.*
c *Aristoph. in Auibus.*
d *Scalig. ad l. 2. de caus. plant. c. 17.*
e *Olaus Magn. l. 19. c. 8.*
f *l. 5. de gener. c. 5.*
g *Arist. H. A. l. 2. c. ult.*
h *Arist. H. N. l. 2. c. 15.*

Locus.

Quantum ad *locum*, in Asia non nasci Theophrastus *i* prodidit. Locis *k* desolatis, *l* humidis, excultis, turribus, celsis aedificiis morari nec ea, dummodo cibus suppetat, deserere, in agris uberrimis gregatim ferri et eius frequenti suo numero bonitatem, quam innata sagacitate cognoscunt, prodere compertum. Binos *m* per sterilem et infructuosum campum nec non arctiora loca uolare, quod non satis *n* cibi pluribus, unde in Cranone Thessaliae oppido nunquam plures duobus reperiri a quibusdam notatum. In Galliae oppido, quod Coruatum dicitur, annos plus, quam centum egisse Albertus nescio, qua fide refert.

Nutrimentum.

Victitat coruus frumento, pomis, *o* ficubus, cerasis, quae cum pediculis deglutit et, dum binis *p* e pastu horis pulpam reiicit, ossa euomere solet nec non uermibus, hinc aratoris uestigia rodit, piscibus, unde apud Anglos *q* lege sub graui mulcta cautum, ne quis uim coruis inferat, cadaueribus, quae si non attingit, infecta esse coniiciuntur. Quin nec a uiuis animalculis abstinet. Alaudam et passerem deuorasse uisus est, pullos uero alimonia destitutos parentem ipsum inuadere et deuorare † Aelianus auctor est.

i *Plin. H. N. l. 10. c. 29.*
k *Esa. c. 34.*
l *Theon. in Aratum.*
m *Ael. l. 2. de Anim. c. 48.*
n *Arist. H. A. l. 9. c. 31*
o *Athen. l. 13.*
p *Aldrou. Ornithol. l. 12. c. 1.*
q *Bellon. l. 6. de Auib. c. 1.*
r *Plin. H. N. l. 10. c. 47.*
† *l. 3. de Anim. c. 43.*

Plin. l. 10. c. 74. p Aelian. de Anim. l. 3. c. 9. est noctuae, p cuius oua meridie absumit, mustelae, quod ipsius nidos saepe diripiat et cum tympano aue, quam occidit. *Ingenium* earum et singularem solertiam multa ostendunt. Ingenium. Si nucem perfringere nequit, in altum sublatam ad saxa et tegulas q praecipitat. q Plin. H. N. l. 10. c. 12. Verbenacam r supinam nidis imponit, ut ab iisdem blattas aliasque bestiolas abigat. r Zoroastr. in Geopon. Apud Marrem Eegyptiorum Regem educata literas, quocunque iuberet, detulit. Mortuae † sepulcrum ad lacum Myridis prope Crocodilorum urbem erectum est. † Ael. H. A. l. 6. c. 7.

Vsus. Quantum ad *usum*, cerebrum coctum et in cibo sumtum inueteratis capitis doloribus remedio esse s Plinius testatur. s Plin. H. N. l. 20. c. 6. Carnem in morbis chronicis utiliter sumi et nidum corpori illitum uitae dies prolongare olim uane creditum est.

CAPVT III.

De Cornice in specie.

ARTICVLVS VNICVS.

De Cornice Frugiuora, Cinerea et Caerulea.

Descriptio. Cornicis tres sunt species *frugiuora* nempe, *cinerea* et *caerulea*. *Frugiuoram* σπερμολόγον Aristoteles uocat, frugilegam et graniuoram alii. Nigra est tota, rostro excepto, quod albicat. Magnitudine est inter coruum et cornicem media.

Victus. *Victitat*, ut diximus, frugibus nec tamen lumbricos respuit. Quia ardea in earum nidis *nidulari* solet, ideo circa uillas nobilium, qui ardearum aucupio delectantur, in summis arboribus impune nidos faciunt. Angliae sunt maxime infestae. Ideo olim sancitum est, ut funditus extinguerentur, pretium occisori daretur.

Cinerea Turnero marina dicitur. Minor est spermologo. Dorsum totum, collum superius, alarum latera, nates et totum uentrem cinerea habet. Aestiuo tempore altos montes *incolit*, in quibus soboli propagandae incumbere ex eo conligi potest, quod nullibi in planis nidulari reperiatur. Sub autumni finem ad plana descendit ibique totam post hyemem prope oppida et pagos degit. Fit id ob rupium asperitates et niues continuas uel ob intolerabilem frigoris saeuitiam. *Victus* ipsius idem, qui nigrae. Quadrupedum, hominum suspensorum cadauera et pisces adfectat nec a lacticiniis abstinet. Gesnerus in dissecto uentre quasdam quisquilias et cortices granorum nec non substantiam quandam albam, pinguem ex iisdem forte granis concretam et lapillos inuenit. Nunquam in Heluetia nidulari dicitur. In inferiore Germania in cibum a plebecula admittitur.

Caeruleam cornicibus, quamuis uix sciri potest, an ex earum sit numero, Gesnerus, Kentmannus et Aldrouandus adnumerarunt. Aldrou. l. 2. Ornithol. c. 5. Caeruleo passim colore in capite, alis, cauda, circa uropygium et tota parte supina nitet, alibi sinceriore, alibi uiridi admixto. Dorsi et colli proni color fuscus est, maiores alarum pennae nigrae. Crura fusca et pro corporis proportione parua habet. Reperitur trans Albim in saltu Luchouiano et syluis finitimis. Versatur in locis non frequentatis. A proiectis praeter caetera cadaueribus uictitat et nidum, ut upupa ex oleto construit.

CAPVT IV.

De Graculis in genere et in specie.

a Varro l. 4. de Lingua Latin. Graculus seu, quod a gregatim uolet, quae etymologia Quinctiliano b improbatur seu, quod iacta segetum semina plurimum gerat, b l. 1. Instit. Orat.

Cornix cinerea.
graw Krae.
Cornix Cerula.
holtz Krae.
Cornix Frugilega.
Pica Indica
masc.
Pica Caudata s. varia.
Azel Aegerst.
Pica Indica
Foemina.
Pica glandaria garrulus.
heger, herren vogel
Picae glandariae species alia.
Pica.
Hagert
aglaster.
Pica marina.
nebelKrae.

rat seu, quod ex oliuetis cubitum sese recipiens binas baccas pedibus ore uero tertiam ferat, dicitur.

[*Victus.*] *Victitat* praeter segetes carnibus, [c *Plin. H. N. l.* 10. *c.* 29. *Aelian. l.* 3. *de Animal. c.* 12.] clandibus et *c* locustis. Vnde a Lemni insulae incolis, quod aduerso uolatu locustarum exitio occurrat, colitur.

Ad *coitum* uerno tempore excitatur.

[*Vox.* *Adfectus.*] Vox ipsius est κολοιᾶν καὶ κλώζειν, ut Pollux tradit, quorum istud et gallinaceo cuidam generi tribuitur. [d *Aelian. l.* 9. *c.* 1.] *Amicitiam* cum *d* gauia gerit, hospitalitatem cum accipitre. Hoc Homerus sub Hectoris et Aeneae Graecis infensissimorum exemplo prodidit. Auem congregem esse uel uulgaris paroemia, semper graculus adsidet graculo ostendit. Mas mortem potius subit, quam coniugem derelinquat, [e *Ael. l.* 9.] *e* altero mortuo, alter dolorem perpetua uiduitate testatur. Loquacissimi sunt, coitus inprimis et, quo pullos enutriunt, tempore. In uini potu mira ipsis lasciuia. Manibus retenti oculos [f *Nicolaus Leonicus.*] *f* impetere maxime solent seu, quod effigiem suam in illis cernentes uelut ad cognita desideria tendant seu, quod a rebus fulgentibus et mobilibus, quales oculi, facillime adliciantur. Cicures uoces pronuntiare discunt [g *Bruier. l.* 15. *c.* 78. *de re cibaria.*] *g* adeo, ut e caueis emissi sponte sua eas repetant. Matutino uero suboriente sole tempore citius eas capiunt et memoriae tenacius mandant. Suetum id et ueteribus. [h *Aristophan. in uespis.*] Paxillos *h* enim in parietibus domi suae, quibus insisterent, faciebant. [i *Dalechamp. in Plin. l.* 3. *c.* 22.] Epileptico *i* morbo obnoxii, uelut extincti ex arborum tectorumque culminibus decidunt. Annuum fastidium lauri purgant folio.

[*Vsus.*] *Vsus* ipsorum apud plurimos in cibis.

[*Generatio.*] Quantum ad *genera*, tria *k* Aristoteles posuit, [k *l.* 9. *H. A. c.* 24.] quartum palmipes, tria et Gesnerus, Tullam nempe Becuam et Taham. Nos *coraciam*, *pyrrhocoracem* et *lupum* seu *monedulam* ponimus.

CORACIA magnitudinem habet cornicis, illa inprimis, quae nigra et pamphaga. *Rostrum* quatuor fere digitos longum, quodammodo arcuatum, coloris punicei seu inter aurantium, rubrum et subflauum medii. *Pedes* eiusdem coloris, unguibus exceptis, qui simul cum toto corpore sunt nigerrimi. *Incolit* praeruptos montes et raro ad plana descendit. Cicur simila ex lacte, carne, pane et tritico uescitur.

PYRRHOCORAX cornice est minor, monedulae aequalis, luteis cruribus et *l* rostro, quod paruum [l *Plin. l.* 10. *H. N. c.* 48.] Turnerus, in extremitate nonnihil aduncum Bellonius dixit, caetera nigerrimus. Tam *frequens* est in Alpibus, ut peculiarem Alpium Plinius scribat, sed et in Anglia, Creta, Cycladibus, monte *m* Iura [m *Bellon. l.* 8. *c.* 6.] et alibi reperitur. Apud Rhaetos hyeme duntaxat cernitur. Agros frumento consertos *depascitur*. Altum uociferat et *uocem* merularum acutam ac ad fistulae sonum nonnihil accedentem imitatur. Ex eius uolatu alto frigus augeri, humili minui quidam conligunt. Pulli in cibum pauperioribus mensis cedunt.

MONEDVLA Aristoteli λύκος omnibus nota auis est. Caput, pedes totumque corpus et rostrum nigra sunt. Nigredo de cinereo aliquid participat, *rostrum* circa narium foramina albicantibus punctulis insignitur, prope uentriculum *n* gulam pro ingluuie patentiorem habet. [n *Arist. H. A. l.* 9. *c.* 24.] *Loca* plana amant, sed et in altissimis turribus saepe tam numerose nidificant, ut in unica centum interdum nidi conspiciantur. Quia frumenti aliorumque granorum, ubi satiata fuerit, reliquias terra recondit et spicas sub sequenti anno ex iis conligit, ideo frumentum *o* serendi rationem hominibus ostendisse creditur. [o *Plin. H. N. l.* 14. *c.* 17.] Auri et argenti *p* furacitas in ea mira. [p *Ouid. l.* 7. *Met.*] Vnde monedula a moneta dicta creditur. Gaudet in capite fricari, quasi pruriret, ideo carnem eius pruritum inducere Albertus credidit.

Est et aliud monedulae genus, quod collum habet albo torque circumda-

dutum, forte illud, quod Heſychius et Phauorinus ϛεφάνιον ſeu coronatum dixere, forte et illud, quod in Heluetia circa Tugium albo circulo collum ambiente diſtinctum, caetera alteri ſimillimum reperiri Geſnerus prodidit.

CAPVT I.

De Picis ingenere.

Pica, quae Atticis κίττα, communiter κίσσα, Laconibus κεῖσσα, Heſychio et Phauorino βάσκιλλος, et κραγγὼν, aliis σίττα, κίσσα et ποικιλὶς dicitur.

Genus. *Genus* ipſarum unicum duntaxat agnouiſſe Ariſtoteles uidetur. Alii in *urbanas* et *ſylueſtres* diuidunt. In nulla non regione obuiae ſunt. Glandaria in Batauia rara.

Victus. *Victum* ſi attendas, eſt pamphaga. Suum alueos quandoque cibi cauſa petit et quoſuis acrodryos fructus. Viſa paſſerem *a* deuoraſſe, ſed et una a cancro, quem e fluuio abreptum in arborem uicinam portauerat, collo ſub forcipibus compreſſo, miſere interemta legitur. In libidinem ualde ſunt procliues.

a *Cardan. l. 7. c. 35 de uariet. rer.*

Generatio. *Oua* circiter nouem parere, multos, ſed imperfectos imo coecos pullos excludere *b* Ariſtoteles prodidit. In nidis conſtruendis ſingulari utuntur artificio. Nam eum in locis ſpinoſis figunt, terra intus oblinunt, foris in circuitu infra et ſupra ſpinis diligentisſime muniunt, foramen unum (duo quibusdam placent) idque arctisſimum pro introitu relinquunt. Oua uero interdum alio transferunt. Binos frequenter exſtruere, ut, qui pullis inſidiantur, dubios reddant, prodidere nonnulli.

b *l. 9. H. A. c. 31.*

Volatus ipſis raro altus, quem etiam alarum breuitate impeditae parum protrahunt. Saliunt et caudam more motacillae perpetuo mouerit. Κίττς κιτταβίζειν *c* Pollux ſcribit, ſed ſingulis fere diebus imo horis uocem mutare et unius cuiusque animantis imitari certum. Puerili uagitum *d* expresſisſe quandam, alteram haedi primum ueluti a matre ſeparati querulam uocem edidiſſe, mox uituli inſtar mugiiſſe, ouis more balaſſe, tandem ad inſtar paſtoris, cum poſt paſcua aues ad potum deducit, ſibilaſſe fide digni auctores prodidere. Aliquid illi apud Plutarchum *e* ne ſubfuerit metuo, quae alioquin loquacisſima, auditis Romae buccinatoribus obſtupuit, paucos poſt dies quaſi expergefacta omnem eam buccinatorum harmoniam ſumma cum admiratione expresſit.

c *Onomaſt. l. 5. c. 13.*
d *Pauſanias in Arcadic.*
e *lib. de ſolert. animalium.*

Affectus. *Infeſtantur* ab alucone et *f* ulula. Epileptico eas conripi morbo quidam prodidere. Variae *g* quotannis cum rapae feruntur, calueſcere proprium. In Auguſto id fieri Geſnerus prodidit.

f *Ariſt. l. 8. H. A. c. 3.*
g *Plin. H. N. l. 10. c. 29.*

Vſus. *Vſus* ipſarum et in *cibus* et in *medicina* aliquis. Glandariae Bononiae in foro uenduntur, ſed durae carnis ſunt, Athenaeus tamen Corhyin Thracum Regem adpoſuiſſe teſtatur. Quidam ſeu uino albo ad conſumtionem coctas ſeu in olla toſtas et in pollinem redactas ſeu deſtillatas oculorum hebetudini, rubori et dolori prodeſſe prodidere. Nonnulli uiuam in partes disſectam laborantibus articulis imponunt.

CAPVT VI.

De Picis in specie.

ARTICVLVS I.

De Pica Varia seu Caudata, Caudata Indica, Glandaria, Garrulo Argentoratensi, Pica Marina et Persica.

Aristoteles unicum duntaxat genus picarum, glandarium nempe ponit. Plinius id duplex, sumta a pedibus differentia, facit nec de uario reticet. Nos et has et, quae sequentur, huc pertinere credimus.

VARIAE seu caudatae caput, dorsum, collum, pectus, alae, femora, cauda, pedes eorumque digiti atque ungues aterrima, extremum alarum abicans, dorsum et cauda et maxima nigredine uiridescentia, tota uentris superficies candida.

Caudata INDICA, quam Aldrouandus exhibet, ex Iaponia adlata erat. *Rostrum*, tibiae et pedes rubescebant. *Caput* totum et collum, quod torquis albus ambit, erant caerulea, *dorsum* et scapulae ferruginea. A superiore rostri parte inter utrumque oculum macula tres fere digitos longa et pollicem lata punctulis seu potius lineolis nigris transuersalibus conspersa ad dorsum usque protendebatur. Alarum pennae uestitrices castaneae, sed lineis nigris crassiusculis per longitudinem positis respargebantur, reliquae uirides erant. *Pectus* et uenter ad anum usque candescebant etc.

GLANDARIA Aristoteli *μαλακοκρανεὺς* seu molliceps, recentioribus Graecis *καρακάξα*, aliis picata granata dicitur. Differt a uaria tum magnitudine tum maxime colore. Habet ad alarum latera transuersales notas caeruleas, quales in nullo ferme uolucrum genere conspicias, tam amplum oris hiatum, ut glandes integras degluttiat. *Nares* plumis albis et nigris operiuntur. *Rostrum* aliquantulum recuruatur. *Lingua* bifida est. *Color* corporis uarius est. Nam ceruix ex rufo et caesio mixta est. Vropygium candicat, dorsum pallescit. Cauda longiuscula est et duodecim pennis nigris constat.

GARRVLVS Argentoratensis a garritu et loco, in quo maxime degere solet, nomen sortitus est, ueteribus uel ignotus uel saltem non descriptus. *Caput* ipsi crassum colore ex caeruleo et uiridi mixto, maculis per longitudinem albis, quae per totum pectus uentremque deorsum feruntur. *Rostrum* mari duos digitos longum, crassiusculum, aliquantulum recuruum. *Oculi* magni, nigri. *Dorsum* a secunda uel tertia uertebra ad uropygium usque castaneum. *Alarum* color uarius. *Cauda* superna parte uirescit, inferna partim uiolaceo, partim caeruleo permiscetur. *Foemina* toto coelo a mari diuersa est. *Caput*, *collum*, *pectus*, *uenter* ex castaneo ad leucophaeum uergunt. *Rostrum* est crassius. *Alae* prope scapulas caeruleae, mox ex caeruleo uirides, remiges nigrae. *Cauda* latiuscula ex uiridi et caeruleo ad fuscum inclinans.

PICA MARINA, quae et gaza dicitur, tota, caput, ceruicem, pedes et alarum partem si excipias, subuiridis adparet. *Rostrum* habet robustum paulo, quam in picis longius. *Capitis uerticem* coloris castanei diluti, inferiorem eius partem ad tempora luteam. *Digitos longos*, pedes insigniter aduncos, secundi ordinis alarum pennas castaneo dilutas.

PICA PERSICA tota fere subfusca est, rostrum habet breuiusculum et albicans. Oculos albos. Alarum secundi ordinis pennas cum uropygio et prioribus in cauda luteas, pedes subcaeruleos, tabellis nigris insignes.

NB. *De picarum generibus quibusdam exoticis uide mantissam. N. 5.*

ARTICVLVS II.

De Garrulo Bohemico Gesneri seu Ampelide Aldrouandi.

Descriptio. *Aldrou. l. 12. Ornit. c. 18.* Auem, quae garrulus Bohemicus Gesnero dicitur, ampelidem a potiori uictu Aldrouandus adpellat. Magnitudine merulas exaequat. *Caput* habet quodammodo compressum, coloris ferruginei, more alaudae cristatae apice retro uergente, coloris uersus rostrum subcastanei diluti, retro subcinerei ad fuscum uergentis, terrae Vmbriae haud dissimilis insignitum. *Collum* breuiusculum, antica et postica parte nigrum, ad latera rufum, prope rostrum candidum. *Pectus* castaneum dilutum ad roseum uergens. *Dorsum* subcastaneum, prope uropygium leucophaeum. *Ventrem* totum subcinereum. Exteriores *alarum* pennas nigras maculis spectatu iucundissimis insignitas. Nam primae numero septem solidae et quodammodo cartilagineae albae sunt, appendices cinnabaris instar rubescunt, has aliae maculis luteis perornatae literam L. figura exprimentes subsequuntur sicque dispositae sunt, ut in quibusdam septem, in aliis sex, in quibusdam quinque tantum adpareant. Vltimae maculas albas habent. Cauda maris decem, foemellae duodecim pennis constat. *Interiora* si spectes, ex anatome habeto. *Intestina* in dissecta duos dodrantes longa fuisse absque reuolutionibus et anfractibus, ideo celerius faeces excernebat. *Ventriculum* in medio epatis uelut reconditum, exiguum, carnosum et duro callo obductum, tunicam in eo substantiae diuersae, uueae quoad colorem non dissimilem, durissimam et quasi cartilagineam. *Iecur* in duas partes aeque diuisum pro sua magnitudine maximum. *Lienem* exiguum, linguae humanae figura oblongiusculum. *Pericardium* duplicatum et ueluti pinguedini mersum. *Pulmones*, qui in omni fere auium genere ad medias usque costas protenduntur, colli et dorsi uertebris et costarum duntaxat superiorum principiis adhaerentes. *Asperam arteriam* in principio laxiorem et oualem, mox angustiorem, tandem latiorem iterum. *Linguam* duram et osseam et in extremo, ubi uelut alas quasdam habere et sagittam prae se ferre uidetur, bifidam et quasi in duas aciculas diuisam. *Os hyoides*, quod reliquis animantibus pro implantatione linguae datum est, ab osse occipitis ad latera foraminis, per quod spinalis medulla a capite ad dorsum transmittitur, originem suam deducere et, ubi ad radicem linguae coniungitur, acutissimum angulum efformare uidebatur. Eius medio asperae arteriae caput insertum erat. *Oculi* intus adeo magni, ut cerebri ipsius magnitudinem superare uiderentur. *Cerebrum* sphaericam referebat figuram et superiores ipsius uentriculi ad mediam regionem capitis collocabantur.

Locus. *Locum* si attendas, Bohemiae quidem peculiaris est, sed migratoria eadem. In Italiam delatae in Placentino et Mutinensi agro, ubi XL. simul capiebantur, morabantur, in Ferrariensi nullae uisebantur forte, quod terrae motum ibi futurum praesensissent. Anno MDLII. inter Moguntiam et Bingam in tanta copia adparuere, ut, qua transuolarent, ex earum umbra, ueluti nox induceretur.

Victum. *Victus* ipsis uuae, ligustri, iuniperi, cynorrhodi baccae, pineae nuclei, uuae passae, poma, amygdala. Baccas hederae, carnem et frumentum nonnisi famelicae attingunt. *Volant* pernicissime et gregatim.

Vox. *Vox* earum erat ziziri, unde forte zinziuellae quibusdam dicuntur. Facile cicurantur.

Cibum sibi inuicem obferunt, mas foeminae, foemina mari. *Coro* saporis est in cibo gratissimi. Nec ergo uere esse pica uidetur, quamuis

uis iam, quia de genere non constat, inter eas reposita sit, quia linguam latam non habet nec *incendiaria* Plinii, quia nec in incendiis nascitur nec carbones adportare uisa est nec *auis Hercynia* Plinii, quia ei noctu lucere non competit, utut in Voitlandiae syluis quaedam turdi minoris magnitudine colore partim caeruleo, partim aureo, quam croceo, talis esse nec *auis noua* Plinii, quia columbo minor est. Nec denique *merops Aristotelis*, qui nec apibus insidiatur nec uermibus uescitur.

ARTICVLVS. III.

De Pica Brasilica et Rhinocerote aue.

Pica Brasilica aliis a rostri magnitudine ramphastos, hipporynchos et burynchos, aliis barbara et piperiuora dicitur. Magnitudo ipsi inter picam et merulam media. *Caput* pro corpore maiusculum et crassiusculum et atrum. *Rostrum* duos palmos longum, unum latum, serratum et, uelut e squammulis quibusdam compactum, substantiae ad instar membranae tenuissimae, osseae, splendidae, leuissimae, cauae atque aeris intus capacissimae, unde naribus carere crediderim. *Oculi* in medio capite illique maiusculi. *Collum, dorsum* atque alae nigrae. *Pectus* aureo colore cum quadam rubedine prope initium micans. *Venter* et foemora cinnabarino colore uestita. *Cauda* nigra et in extremitate insigniter rubescens.

Victitat pipere, quod auidissime deuoratum, inconcoctum et crudum adhuc eiicit. Incolae uim ea ratione piperis domitam credentes recenti illud praeferunt.

RHINOCEROS a cornu, quod in fronte gestat, ita dicitur. Occisa in ipso uolatu tum esse dicitur, cum Turcas Christiani ad Naupactum superarent. Caput erat duorum propemodum dodrantum, cirris nigris, altis deorsum spectantibus ornatum. Rostrum quatuor fere dodrantes longum, instar arcus cuiuspiam recuruum. Inferior pars tota ex luteo albicabat, supina uersus caput colore miniaceo, reliquum ex luteo albescat. Cornu e fronte enascebatur et supinae rostri parti adhaerebat, prope frontem palmum unum latum, in fine recuruum, colore supera et infera parte miniaceo, media luteo etc. Fit talium auium apud ueteres mentio. Nam et Hesychius rhinocerotem auem in Aethiopia reperiri scribit et *tragopanda* Plinii aquila maior, capite phoeniceo, cornibus in temporibus insignitur et *tragopa* Golini in capite arietinis cornibus armatur et Pomponius Mela eiusmodi aues *tragopanades* adpellat. Et Cardanus auis meminit aquila maioris ex luteo et rubro splendidae, ex cuius rostro fuluo caeruleoque capuli parentur. *Salig. Exerc. 231. f. 3.*

CAPVT. VII.

De Loxia.

Descriptio. LOXIA seu corui rostra, tragon Plinii Roberto Constantino esse uidetur, ignota sine dubio Aristoteli. Magnitudine parum maximum uincit. Rostrum habet contra omnium auium morem ab utraque parte recuruum, crassum et admodum robustum. Vnde ipsi nomen est. Colorem singulis annis hyeme inprimis mutat ita, ut nunc ad uiridem, flauum, nunc ad rubrum et cinereum uergat. Rubere primum solet pectore, collo et uentre, deinde flauescere. In uertice, ceruice et circa oculos caeruleus adparet, in cauda et extremis alis nigricans, crura rubicunda.

Locus. Plurima Germaniae *loca* incolit, in Italia rarius uidetur.

Victus. *Victitat* seminibus cannabis, nucleis abietum et, ut quidam produnt, cadaueribus. Voracissima autem est.

Generatio. *Nidificat* in abietibus et uerisimile est, a cauda de ouo exire seu, quod, si reliquarum more prodiret, exitus a rostri curuitate impediretur seu, quod, cum media hyeme nascatur, subinde ab ambientis inclementia calor animalis suffocaretur. Hyemali tempore *cantat* et quidem suauiter, in aestate abstinet. Caueis inclusa psittacorum more sursum atque deorsum reptitat. A potu pocillum rostro, si potest, abiicit imaginem forte suam in aqua conspicata.

TITVLVS VII.

De Noctuis.

CAPVT PRIMVM.

De Bubone.

Aldrou. l. 8. c. 1. Absoluta auium diurnarum carniuorarum historia, ad nocturnas deflectendum est. Hae uero ob caesios oculos γλαυκῶπαι dicuntur et magnitudine inter se differunt. Oculos magnos amplos et caesios habent. Non solum in tenebricosis montium et rupium cauernis, sed et in cauis arboribus, desertis aedificiis domorum, templorum et turrium tectis latent. Inter duo denique crepuscula *a* (de nocte parum aut nihil uident, de die excedens sensibile sensum laedit) lacertas, scarabeos, apes, uespas, mures, hirundines, interdum lepusculos et cuniculos rapiunt. Numerantur autem inter rapaces nocturnas *bubo*, *asio siue otus*, *scops*, *aluco*, *ulula*, *noctua*, *strix*, *caprimulgus*.

a Arist. l. 9 H. A. c. 34.

BVBO, qui Graecis βύας, βούταλος, σκλὸψ, βούφος, Goropio Becano cum Aristotelis cyminde, chalcide, hybride et ptynge idem: Aristoteli forte ascalaphos omnium nocturnarum est maximus *b* nec aquila minor. *Corpus* ipsi breue et propter caudae breuitatem, ueluti decurtatum. Corporis tegmen plumeum ferrugineo seu obscuro quodam aeris colore est. Maculis nigris sparsim et incerto ordine respergitur. *Caput* habet adeo grande, ut ob eius magnitudinem pullus a cauda primum in lucem † prodire credatur, frontem orbiculatam seu teretem plumis, uelut auribus eminentibus in regionibus, prout in oto insignitam. Cauernas ad auditum patulas hocce pennarum ornamento ob magnitudinem tectas. Oculos maximos et, qui igneo splendore, ingenti magnitudine et truci obtutu terrorem adspectantibus incutiunt. *Rostrum* aduncum. Collum pro sua magnitudine perbreue. Vngues aquilinis maiores, crura breuia. Cuius *c* Gesnerus iconem exhibet, magnitudine anserem uincebat. Alas habebat ad tres dodrantes longas. Caput magnitudine et forma felinum. Pennae supra utramque aurem nigricantes et tres digitos subrigebantur. Cuius Aldrouandus *d* in multis ab illo differebat. Nam huic quidem etiam ad extremos usque digitos crura, sed breuiora, graciliora nec ita supra genu torosa. Color ei erat per totum corpus ex cinereo ferrugineus in pectore potissimum, ubi etiam sub nigris maculis per longum ductis promiscue respersus erat. Dorsum et alae e ferrugineo magis succesebant. Et cum ille Gesneri in singulis totius corporis plumis magis uariegatus et tenuibus quibusdam lineolis transuersim ductis accipitrum et anatum instar minutim distinctus fuerit et uniuerso corpore, magis uero dorso et capite maculas quasdam incerti ductus lituris nigris, crassis et quodammodo figuratis gesserit: hic in alarum pennis maioribus et cauda lineis subnigris, transuersis, largiusculis distinguebatur, quae ita efformatae in cauda praesertim fuere, ut singulae latiores superne et inferne instar fimbriarum triplici ordine dispositae aliis subtilioribus clauderentur.

b Arist. l. 8. H. A. c. 3. Strabo Geogr. l.

† Plin. l. 10. H. N. c. 16.

c Gesner. in Ornith.

d Aldrou. Ornith. l. 8. c. 2.

Lo-

Tab XVIII
Bubo. Berghu Huru.
ʒiwu
Bubo.
Bubo. Nacht Eüle.
Bubo. Kauz. dict.
Asio.
bubonis Species
Vlula. Eüle.
Asio seu Otus.
Ohreül
Asio alius seu Scops.

Locus. *Locum si spectes*, deserta *e* incolit nec tantum desolata, sed dira etiam et inaccessa. Inter sepulcra etiam diu noctuque uersatur, aliquando propter mures et iuxta horrea reperitur. Coetum aliarum auium fugit. Hinc solicana et deuia *f* uocitatur. Nidulatur in altissimis rupibus, ne foetum iniuriis exponat et, ut securius ad praedam euagetur. Ouum eius Plinii tempore uix uisum *g* est, nostris non adeo rarum.

e Plin. H. N. l. 10. c. 12.
f Ouid. in Epist.
g Plin. H. N. l. 29. c. 4.

Cibus. *Cibus* ipsi *h* carnes auicularum, cuniculorum et leporum. Tantum praedae, dum pullos educat, congerit, ut et uenatoribus satis lucri adferat. Templa noctu frequentare, ut se oleo ex lampadibus ingurgitet, uix credi potest. Noctu autem uictum quaerit et sublusti crepero gaudet in uespere. Vnde nocticanicana et *i* noctis monstrum uocatur. Si diuturno tempore prodeat, ab aliis auibus seu uisu insolens conuellitur. Roboris est magni. Visus et feroces canes abegisse et cum aquila depugnasse. Si se uiribus imparem sentit, in dorsum supinus procumbit unguesque ac rostrum sic aduersum erigit, ut hostium nullus accedere audeat.

h Arist. H. A. l. 8. c. 8.
i Plin. l. 10. c. 12. H. N

Volatus. Quantum ad *uolatum k*, uix mouet natas per intertia brachia pennas, nunquam uolat, *l* quo libuit, sed transuersus. Hebetes ipsi interdiu oculi, minus tum, quam noctua uidet. Non cantu *m* aliquo, sed gemitu uocalis est et bubulare, quod Graecis est βύζειν, dicitur.

k Ouid. l. 5. Metam.
l Plin. l. 10. c. 12
m Plin. l. c.

Vsus. *Vsus* eius est tum in *aucupio*, nam et auiculae, dum eam interdiu circumuolant et percutiunt, facillime retibus capiuntur et Galli *n* eiusdem opera miluos uenantur, tum in *cibo*, a quibusdam enim editur, tum in *medicina*. Cerebrum uulnera cum adipe anserino glutinat, cum aphronitro scabiem sedat. Sanguis asthmaticis est utilis. Cor eius, si impositum *o* mammae mulieris dormientis sinistrae fuerit, ut omnia secreta pronuntiet, si axillae, ut canes obmutescant, efficere, sed falso tradunt. Creditur, *p* Agrippae Romae captiuo primo regnum cum libertate post mortem portendisse, Chingis Canum ab hostibus uictum quasi seruasse, ideo a Tartaris honorari, serenitatem denique, si totam noctem cecinerit, portendere.

n Plin. H. N. l. 26. c. 4.
o Plin. H. N. l. 29. c. 4.
p Ioseph. l. 8. Antiq. c. 8.

CAPVT II.

De Asione seu Oto.

Descriptio. Asio seu otus forte ab auribus, qui Alexandro Myndio apud Athenaeum lagotia, quod aures leporinas habeat, aliis apud Aristotelem *nycticorax*, quia buboni per omnia, magnitudinem si excipias (magnitudine columbae esse scripsit † Athenaeus, quod de maximis intelligendum,) est similis, ternos quoque digitos habet anticos, posticum unum (male noctuae similem Plin. *a* dicit, male et Caza τὸν σκῶπα per asionem apud Aristotelem uertit et Oppianus *b* cum * Athenaeo otum cum otide confundit) bubonem sequitur. Aldrouandus *c* binos describit. Priori *caput* erat auribus, uelut cornibus plumeis insignitum, cinereo, Baetico diluto et nigro ad supercilia usque et nares propemodum colore uarium. *Facies* tota anterior e cinereo candicabat minutissimis plumulis, ueluti pilis tota obsita. *Corpus* totum e cinereo seu leucophaeo ad ferrugineum dilutum uergebat, maculis ubique fuscis conspersum tam maiusculis, quam punctorum instar minutissimis. Per *uentrem* notae fuscae in longum recta ducebantur et in acumen desinebant etc.

† Athen. l. Dipnosoph.
a Plin. H. N. l. 10. cap. 13.
b Oppian. in Cyneget.
* Athen. l. 9
c Aldrou. Ornithol. l. 8. c. 3.

Alterum semipalmum in longitudine minus, fuluum Aldrouandus adpellat. Toto propemodum anteriori corpore maculas fuscas in longum protensas et singulis plumis albicantibus decussatas, ut crucis aut lilii Francici referrent figuram, habebat. *Crura* et pedes ad ungues usque hirsuti, uti totum corpus, flauescebant.

bant. *Cauda* infra alarum longitudinem uno fere digito erat. Describit et Bellonius [d] tertium auribus patulis, cruribus ad ungues pilosis, facie aluconi simili, uentre maculis nigris uariegato. Cauda alarum longitudinem aequante, ulula multo maiorem, qui uel superiori est similis uel Aristoteli incognitus et Aruernis in Gallia montibus peculiaris species dicendus. Cranii anatomen uide in Aldrouando. Auris et oculi hisce uerbis idem exequitur: aui huic supra aures cutis in longum producitur complicata, rugosa, sponte concidens et meatum eo loco occludens, instar membranarum, quae tamen in amplissimum, si uoles, ambitum deduxeris. Sunt enim laxae, implumes intus, candidae, foris uero minutissimis et pulcellis consitae et, quae orbem uenustum in marginum ambitu constituunt. Non alteri rei magis adpositas hasce cutaneas ualuas, quam branchiis piscium compararim. His apertis, auditus foramen amplum ac patulum in medio adparet, multis anfractibus, instar humani tortuosum. Oculus inuentus fuit substantia quadam cartilaginea, uelut capsula circumclusus, non tamen undique. Nam infra in parte oculi posteriori haudquaquam membrana haec substernebatur, sed circumquaque ad latera, a qua circulus supra totum oculum exporrigebatur, ante quidem hac membrana angusta erat, intra uero et, qua magis ad posteriora uergebat, dilatata. Oculus ipse ante orbicularis erat, retro sessilis et compressus longe, quam uel in medio latior. Resecta cornea, uueam ab illa intus plurimo nigrore tinctam et, ueluti atramento perfusam, quippe quae etiam humores subiectos digitis contrectata tingeret, obseruaui. Huic in orbem alia tenuissima pellicula, instar annuli circumponebatur, crocea seu aurea per totam substantiam ita uueae connata, ut nullo modo integra ab ea secerni posset. Huiusmodi sane nullam, quod equidem sciam, in aliis animantibus reperiri puto. Duae igitur hae membranae coloribus diuersis tinctae et per corneam transparentes horrendum illum nocturnarum auium oblutum faciunt, concurrentibus simul e nigro et croceo ex aduerso radiis et, uelut flammae e silice excussae micantibus. Humor crystallinus minime durus aut solidus erat, qualem in aquilis et aliis obseruauimus, sed tener et molliculus, utpote qui facillime uel sua sponte dissolutus relecta cornea simul cum aqueo humore efflueret.

[d] *l.8.c.3.*

Locum si attendas, montes plerumque inhabitat locaque edita. In montibus Aruerniae copiosi inueniuntur et in Italia in monte Plumbicio passim sunt obuii. In Ciliciae campis de die inter ambrosiae plantas abditum Bellonius inuenit, cum tamen eo loci ne ad quartum quidem milliare arborem ullam nascentem uidere liceat. Nidulatur in arborum cauernis et foraminibus. [e] Aristoteli et [f] Plinio *migratorius* est. Nam cum lingulaca, matrice et cynchramo, coturnicibus hinc proficiscentibus ducem esse scribuut.

Locus.

[e] *Arist. H.A.l.8.c.12* [f] *Plin.l.10 H.N.c.23*

Leui facilique *uolatu* fertur. *Vocem* edit ei similem, qua homo frigore adfectus reclamare solet hu, hu. Repetit eam solis occasu instante, aliquanto interuallo interposito, sonoram, tanquam si fistula tenui ederetur. Cum a quopiam lacessitur, sibilum aut crepitum emittit, qualem felis solet. In pugna eadem ratione se defendit, ac Bubo. κόβαλος ἐςὶ καὶ μιμητὴς [g] Aristoteli seu, quod instar mimorum ac parasitorum collum contorquendo nunc in hanc, nunc in illam partem ridiculos et mimicos gestus edat seu, quod imitatione gaudeat, quicquid facientem aucupem cernit, idem quoque agit. Stant [h] illi e regione et uiscoso quodam pharmaco oculos inungunt, illud post in peluibus relinquunt et abeunt. Accedit otus et oculos sibi conglutinat sicque capitur. Aristoteles [i] eum in altero aucupe intentum ab altero circumueniri reliquit. Magi recenti asionis felle glaucomata curari dicunt.

Volatus. et Vox.

[g] *l.8.H.A. c.12.*

[h] *Athen.l.9. Dipnosoph.*

[i] *Arist. H.A.l.8.c.12 Athen.l.c.*

NB. *Est et genus exoticum oti, de quo uide in mantissa.* N. 2.

CA-

Tab:XIX
Vlula.
Vlula.
Vvel. Huhu. eüle
Vlula. Kirch Eüle.
Noctua.
Aluco.
mas huw.
Noctua
Kaüzlein.
Strix
Vlula alia
Noctua
Steinkaüz.
Saxatils

CAPVT III.

De Scope.

a Athen. l. 9. Dipnoſ. *† Bellon. l. 2. de Auib. c. 35.* *b Euſtat. in Odyſſ. 5.*

Scops *a* Alexandro Myndio absque σ apud Latinos nondum inuenit nomen, quamuis Bellonius † ululam ex ipſo faciat. Graecis uel a uoce inepta *b* uel, quod ἐν σκιᾷ ὦπα habeat ἐνεργὸν ſeu noctu maxime cernat uel, quod uarietate geſticulationum, quibus naturaliter utuntur homines, σκώπτοντας, id eſt, qui alios deludere ſolent, referat, ſic dicitur. Habet fere cum omnibus noctunis aliquid commune. Cum bubonibus et otis, quod auritus ſit. Cum ululis et alucone, quod pedes utrinque in aequum digitorum numerum diſpertitos habeat. Cum noctuis, quod pedum compoſitione, figura, colore denique et magnitudine his, quam aliis propior ſit. Ab Athenaeo et Aeliano ita depingitur, ut minor noctua eſſe, in colore plumbeo albicantia puncta habere et ab utriſque temporibus duas pinnas ſubrigere dicatur.

Generatio. *c Athen. l. 9. Dipnoſ. ex Callimacho.*

Duplex apud *c* ueteres ipſorum *genus*. Alii ſunt *uocales*, qui omnibus temporibus patent, ideo ἀεισκῶπες dicuntur, glauci ſunt ac eſui propter uitium carnis inepti. Alii *muti*, qui autumno interdum adparent nec plus uno uel altero die commorantur, ſcopes abſolute dicuntur et ab aeiſcopibus craſſitie differunt, turturi et palumbo ſimiles. Tot et apud neotericos differentiae. *Vna* Italiae frequens, quam iſti chiuuino uocant. *Altera* huic apud Germanos ſimilis, paulo albidior, cauda et auriculis longioribus. *Illa*, prout ab Aldrouando deſcribitur, noctua eſt minor, palumbo par, omnium fere nocturnarum minima, illam ſi excipias, quae alaudam non ſuperat et rara eſt. *Caput* ei teres plumulis coloris ubique plumbei ueſtitum. Aurium plumulae una tantum pinnula conſtabant, quae in mortuo uix adpareat. Totius corporis ſuperficie tenus color cinereus eſt, hinc inde nonnihil admixto plumbeo, maculis albicantibus diſtinctus. Maiores alarum et caudae pennas maculae albae tranſuerſim ornant, minores reliquas omnes etiam linea in longum nigra ſecat. Circa collum et alarum initium rufo decore promiſcue reſpergitur. *Pedes* habet exiguos fuſcos ad plumbi colorem obſcurum accedentes, ſquammoſos, depiles in digitos binos anticos et totidem poſticos diſpartitos, unguibus fuſcis inſtructos.

Generatio. *d Ariſt. l. 9. H. A. c. 28.* *e Plin. l. 10. H. N. c. 49.*

De *generatione* ipſius nihil exploratum eſſe ſcribit *d* Ariſtoteles, niſi quod fauoniis flatibus adpareant. Plinius *e* amplius naſci negat forte, quod ipſorum ſatyricos motus, cum inſident, plerisque memoratos concipere mente non poſſit.

Vox. *f Athen. l. 9. Dipn.* *g Pollux l. 4. c. 14. Meurſ. in Orcheſtra.* *h Aelian. l. 6. H. A. c. 46.*

De *Voce* ſuperius dictum eſt. Quod ei ex *f* Athenaeo potius, quam Aeliano a Gyllio adplicatur, πάντα τὰ τῶν ζώων εὔγλωττα καὶ διηρθρωμένα εἶναι τὴν φώνην, quaſi omnes oris expreſſione et articulata uoce longe ſuperet, ad aues, quarum lingua latiuſcula, pertinet. Ridiculos ſaepe exercent geſtus. Cum enim colla retro agilia habeant, caput modo adducendo, modo protendendo, uertice nutando, humeros iactando et ſaltitando hiſtriones imitantur. Vnde ſcops ſaltationis apud antiquos genus, quod et ſcopiam *g* nominabant, ἔχον τινὰ τοῦ τραχήλου περιφορὰν κατὰ τὴν τοῦ ὄρνιθος μίμησιν. Habebant quandam colli circumuolutionem ad auium imitationem. Perire mali Punici grano Gyllius in Aeliano *h* addit.

CAPVT IV.

De Alucone et Vlula.

ALVCONIS, qui Graecis ἐλεὸς, non ἐλειὸς nec ἐλαιὸς, nomen uel ab Italorum alochone Gaza formauit uel a Germanorum, ut Lazius uult, locken, quod adlicere significat, desumtum est. Duo *a* ipsorum sunt *genera*. *Vnum* maius, *alterum* minus.

a *Bellon. l. 2. de Auibus c. 32. Aldrou. l. 8. c. 5.*

Maius caponis est *b* magnitudine, hoc peculiare habet, ut palpebram a summo oculo ad imum adducens conniueat. *Auriculis* caret, sed earum loco coronam quandam e plumis constructam, quae faciem totam pinnulis supra oculos superciliorum altorum modo eleuatis et utrinque per tempora nec non sub mentum descendendo in orbem coeuntibus flammei muliebris forma habet. *Rostrum* ipsi album. *Oculi* in cauitatem profundam a plumulis undique surrectis constitutam magni et toti atri immerguntur. *Dorsum* coloris est plumbei notulis albidis uariegatum. *Crura* plumis candidis conteguntur. *Pedes* duntaxat pilis. *Incolit* tam loca campestria, quam saxa praerupta, rimas turrium et cauernas quercuum. Muribus et auiculis et inter has *c* picis *uictitat*. Quod forte animalculum cepit, deglutit integrum. Tam ampla enim ei gula, ut bolos ouo maiores integros transmittat: neque quicquam cibi sumit, antequam ossa, pilos et plumas reiecerit. Transuersim ardearum more inter *uolandum* fertur.

b *Arist. H. A. l. 8. c. 3.*

c *Arist. l. 8. H. A. c. 3.*

Minus simili cum maiore macularum diuersitate uariegatur, domesticam columbam magnitudine non excedit. Vertex capitis, collum, dorsum, alae ad pennas remiges usque plumis uestiuntur ab initio prope radicem cinereis obscuris, reliqua ferrugineis dilutis. Anterior *capitis* pars plumulis candidis in formam flammei cincta uidetur, quas circulus luteus undiquaque ambiens claudit. *Oculi* nigerrimi uersus interiorem canthum plumeis luteis obsidentur.

Tibiae et pedes uillis horrentes nonnihil rubent binis ante et totidem retro digitis instructi. *Vnguibus* armatur longis, ualidis, acutissimis et aterrimis.

Vocem noctu edit adeo terribilem, ut pueris et foeminis terrorem incutiat. Rarior multo conspectu est, quam maior. *Vlula flammeata* Gesneri eadem cum alucone. *Vox.*

VLVLA Graecis αἰγώλιος, ὀλολυγὴ et ὀλολυγὼν dicitur. Quae a Gesnero *d* describitur, magnitudine erat gallinae uel supra colore rufa uel nigro respersa. *Rostrum* breue et aduncum albicabat. *Oculos* habebat magnos nigros, pupillam obscure rufam, pinnulas inter oculos et rostrum multas, densas, cinerei fere coloris, margines *palpebrarum* rubicundi membrana nictanti superne abducebantur. *Collum* erat multum retro agile. *Crura* albicantia punctis conspersa liuidis, hirsuta ad pedes usque. Pedum digiti bini ante, totidem retro. Quam *e* Aldrouandus describit et inter ululas, quod uocem non flebilem eiulando, sed gallinaceorum haud absimilem rostro frendendo ediderit, reponere metuit. Caput, dorsum, alas, caudam colore cinereo maculis albicantibus ac nigris distinctam habebat, sub uentre albicabat et nigris maculis uariegabatur. Capite erat ualde magno, tereti, enormiter crasso, admodum plumoso. Oculis ex toto nigricantibus et plumulis albis undiquaque in orbem cinctis, in quorum ambitu ad palpebrarum oras lippientium instar rubescens circulus conspiciebatur, superiori tantum palpebra inter nictandum oculus contegebatur. Rostrum erat subuirescens etc.

d *Gesner. in Ornitholog.*

e *l. 8. Ornithol. c. 6.*

Colit

Locus et Cibus. *Colit* et campestria et saxa, διθαλος *f* est *seu gemini cibi*. Fruges in humilioribus colligit. In excelsis rapinas agit et carnes in cibum parat. Picas *g* uenatur, sed et *h* colorem (subest mendum nec nota cuiquam auis) forte collurionem rapit. Est νυκτίνομος i καὶ ἡμέρας ὀλιγάκις φαίνεται, noctu uagatur, de die raro adparet. *Parit* quaternos, si bene Plinius *k* Aristotelem † intellexit. Nam, ne de Aetolio miluo res sit, uerendum est. *Vox* eius est ululare seu moesta et flebili uoce plangere idque *m* uespertino tempore.

f Arist. l. 9 H. A. l. 17. g Arist. H. A. l. 8. c. 3. h Idem. H. A. l. 9. c. 1 i Idem l. 9. c. 17. *Generatio.* k Plin. H. N. l. 10. c. 16. † Arist. H. A. l. 6. c. 6. m Apul. l. Floridor.

Fel eius praedicatur ad albugines, *a* suffusiones et caligines. *n* Adeps ad claritatem. *Vsus.*

a Floridor. n Plin. l. 29. H. N. c. 6.

CAPVT V.

De Noctua in specie sic dicta.

Generatio et descriptio. Noctua Latinis, quod noctu canat et uolet, Graecis γλαυξ, κικκαβα, *a* κριγη et τυτω dicitur. Duplicis ipsarum *generis* mentionem faciunt auctores, *maioris* nempe et *minoris*. Vtrique *collum* breue, gulae pars inferior paulo latior. Ἀποφυάδες seu *appendices* infra *b*, ubi intestinum desinit, paucae. *Lien* tam paruus *c* ὥστε λανθάνειν ὀλίγους τὴν αἴσθησιν, ut sensum multorum effugiat. *Cauda d* breuis et, si *e* Bellonium audimus, pedes pilosi. *Capitis* uertex ex plumularum ibidem positu, ueluti introrsum excauatus. Quae ab *f* Aldrouando describitur, erat columbae magnitudine, *capite* maiusculo superne depresso, *oculis* magnis et glaucis, *rostro* longiusculo, dilute flauo, *corpore* toto plumis partim Baetico, partim albo distinctus, *cruribus* plumosis et ad pedes usque hirsutis, coloris e cinereo Baetici, *pedum* digitis subfuscis, cinereis, implumibus. Quam Germani *saxatilem* nominant, tota parte prona fusci modico rufo permixti et albicantibus maculis distincta est coloris. Crura et digitos pedum habet hirsuta, plumis albidis. *In extincta rostrum superius rubebat, cum prius in uiua rubere non uideretur.* Inter oculos et rostrum pennulae quaedam, ceu pili aut barbulae rigent.

a Hesychius in Lex. b Arist. H. A. l. 2. c. ult. c Idem l. 2. c. 15. d Albert. l. 23. e l. 23. de Auib. c. 32 f Aldrou. Ornithol. l. 8. c. 7.

Locus. *Locum* si attendas, in Creta nasci negat *g* Plinius, inlatam mori tradit nec in Alpinis Heluetiae regionibus inueniri scribit. E Gallia Cisalpina, Longobardia et Germania ad Rhenum eo aduehuntur. In Attica *b* plurimae. Vnde noctuas Athenas. Saxatiles montana et saxosa incolunt. Ideo ad frigus arcendum plumas cruribus et digitis natura induit.

g Plin. H. N. l. 10. c. 29. b Apostol. Cent. 6. Prouerb. 41.

Victus. *Cibus* ipsis uespae, apes, lacertae, *i* mures, quarum *k* cicuratae in domibus etiam uenationem exercent, semel saturatae trium dierum inediam perferunt nec nouem abstinentia laeduntur.

i Arist. H. A. l. 8. c. 3. k Crescent. l. 10. c. 16. de Agricult.

Generatio. Quantum ad *generationem*, quod de bubone, id et de hac *l* Plinius dicit, solam inter uncungues et carniuoras non caecos parere pullos Eusthatius et Varinus falso tradunt nec uerius, cum formicas à suis pullis abigere cupiunt, uespertilionis cor in nido tanquam amuletum habere Oppianus reliquit. Si enim ipsa lepus est, cur aliunde pulpamenta quaerat. Nec de die omnino *caecutire* uerum nec propter insitam uim igneam *tenebras penetrare* ac luna silente uidere, quod Eustathius et Varinus scribunt. Die *m* exorto quasi splendore uisus eius hebetatur et quasi quibusdam errat in tenebris. Sicca nimis et tenuis humoris substantia facili negotio dissipatur. Noctu, quia aere, qui uisionis medium est, non illuminato obiectae colorum species non exprimuntur, si propius *n* accesseris, haud loco sese mouebit. Moderata lux quia noctuae conueniens, ideo

l Plin. l. 10 H. N. c. 17. m Ambr. l. 5. Hexam. c. 24. n Bellon. l. 2. de Auib. c. 24.

ideo θηρεύει ὁ ἄχρις ἑσπέρας καὶ περὶ ὄρθρον, per uesperam et circa matutinum crepusculum uenatur. Sonum edit duplicem, unum tou, tou, alterum uocant cucabare. *p* Aristophani κικκαβᾶν. Pollux *q* eam ὑΐζειν scribit. Nigidius *r* nouem habere uoces prodit. Apuleius *s* serum et intortum eius cantum uocat.

o *Arist. H. A. l. 9. c.* 34.
p *In auib.*
q *Pollux Onom. l. 5. c.* 13.
r *Plin. l.* 10 *c.* 17.
s *l.* 3. *Milesior.*

Ingenium. Est etiam *saltatrix* et corpus et ceruicem frequenter in orbem contorquendo, nunc toruo et fixo obtutu hominem adspicit, nunc capite huc illuc acto scurras et histriones imitatur. Luce *t* uagantem auiculae reliquae sturnatim admirantium specie primo circumuolitant, mox impetunt. Ab his *u* circumdata resupina pedibus repugnat collectaque in arctum rostro et unguibus tota tegitur.

t *Crescent. Agricult. l.* 10. *c.* 6.
u *Plin. l.* 10. *H. N. c.* 17.

Inimicitia. *Inimicitias* gerere dicitur cum *x* cornice seu, quod sibi oua meridie absumat seu propter aliam causam. Lucretius *z* sane cornices metu noctuarum in Athenarum moenibus unquam uolasse negat, cum orchilo *a* eius oua itidem exedente, cum pico garrulo et ouibus. Contactu frondium platani torporem contrahere, sic a ciconiis a nido submoueri fabulatur Aelianus. Auxiliatur *b* ei contra auiculas collegio quodam naturae passer bellumque partitur.

x *Arist. H. A. l.* 8. *c.* 1.
z *l. de Natura rerum.*
a *Arist. l.* 9. *H. A. c.* 1.
b *Plin. l.* 10. *H. N. c.* 17.

Vsus. *Vsus* captae tum in *aucupiis*, prout in oto dictum est, quod genus aucupii hodie a pipatu auium circumuolantium noctuam pipatam uocant. Vnde pipare, quod decipere, tum in *cibis* apud tenuioris fortunae homines, tum in *medicina*. Nam cibus aqua, in qua noctua lauit, perfusus gallinarum pituitam pellit. Sanguis inter psilothra numeratur, iecur parodides sanat. Anginis cerebro succurritur. Ebriosis oua per triduum in uino data taedium eius adducunt.

Praesagium. *Praesagia* si respicias, si nemore deserto frequentior in urbibus adparuerit, sterilitatem, si uespertino crepusculo de suis lustris citius pro consuetudine egressa plurimum cucabauerit, pluuias, si *c* pluuia durante cessauerit, polliceri creditur.

c *Aratus in phaenomenis.*

NB. *De noctuae genere exotico uide mantissam.* N. 2.

CAPVT VI.

De Strige et Caprimulgo.

Descriptio. STRIX quaenam sit auium, non constare arbitratur *a* Plinius. Ouidius eam breui compendio descripsit, dum scribit:

a *l.* 11. *H. N. c.* 39.

---- Strigum
Grande caput, stantes oculi, rostra apta ruinae,
Canities pennis, unguibus hamus inest.

Vbera eas infantium labris immulgere, sanguinem in cunis noctu exugere, imo et dilaniato unguibus corpore mortem adferre credidit superstitiosa *b* antiquitas. Isidorus *c* uero propriis pullis lacteum humorem instillare eosque ultra modum amare prodidit.

b *Ouid.* 6. *Fastor.*
c *l.* 12. *Origin. c.* 17

Vox. *Vox* ipsarum proprie stridor est Latinis. Omen semper triste habebatur.

Aldrouandus *d* huc *nocturnam* quandam *auem* refert, quae habebat caput magnum, rotundum, anteriore parte plumulis exiguis in orbem, uelut flammeum positis exornatum. *Oculos* grandes cum iride dilute flaua ac pallente, pupillas maximas et uehementer atras. *Rostrum* corneum, fuscum. *Pennas* uniuersi corporis ferrugineas maculis fuscis in remigibus transuersim distinctas. *Caudam* palmo fere alis longiorem. *Crura* ad digitorum ungues usque instar pedis leporini pilosa. *Digitos* pedum binos ante, totidem retro. Magnitudine erat asionis. Dicebatur caprarum ubera exugere.

d *l.* 8. *Ornithol. c.* 8.

CA-

Nycticorax.
Nachtrab.
Tab: XX.
Caprimulgus.
nachtrab. Pfaff.
alias. geißmelker
Caprimulgus. alius.
Vespertilio.
Vespertilio.
Speckmause. fledermaus.
Iunge Fledermeüse.
Fledermaus. mit den Jungen.
Vespertilio. lactans
Vespertilio.
Fledermause.

Descriptio. CAPRIMVLGVS etsi specie a reliquis multum differat, nocturnis tamen ratione uisus adcensetur. Graecis αἰγοθήλης παρὰ τὸ ἐξ αἰγὸς τεθηλακέναι, quod capras sugat, dicitur. Magnitudine est *e* paulo maior, quam merula, minor, quam cuculus seu, ut Plinius, *f* grandioris merulae aspectu. Cuius iconem Aldrouandus exhibet, erat cuculo ita similis, ut, nisi inusitata pedum crurumque exilitas et breuitas cum diuersa constructione obstitisset, is idem esse crederetur. *Caput* habebat uertice longo et compresso, *Oculos* grandes, iridem et pupillam nigerrimas. *Rostrum* uix passerino maius, modicum aduncum plumulis tanquam pilis quibusdam superne ad nares et inferne sub mento ornatum etc. Quam Gesnerus exhibet, rostrum habebat aduncum et tibias plumis obuestitas.

e Arist. H. A. l. 9. c. 30 *f l. 10. H. N. c. 40.*

Locus. *Degit* in *g* montibus circa mare inprimis in Creta propter uiciniam stabulorum, quibus caprae includuntur. Intrant *h* namque isti fures nocturni pastorum stabula caprarumque uberibus aduolant propter suctum lactis, qua iniuria uber emoritur, caprae, quas ita mulsere, caecitate percutiuntur. Adeo terribilem clamorem habent, ut etiam audientibus pauorem incutiant. Duo aut tria cum *i* plurima oua pariunt. De uisu ita Aristoteles: ἐστι οὐκ ὀξυωπὸς τῆς ἡμέρας, ἀλλὰ τῆς νυκτὸς βλέπει.

g Arist. l. c. *i Arist. l. c.*

Parum acute interdiu uidet,
sed noctu perspicax est.

TITVLVS VIII.

De Carniuoris Mediae Naturae.

CAPVT PRIMVM.

De Vespertilione.

Descriptio. Vespertilo LXX. νυκτερὶς, Hesychio et Phauorino φάλκη, Phili νυκτάλωψ et φιλέσπερος, Victorino auis sorex, Vallae semimus, Platoni in aenigmate auis non auis dicitur. Τοῖς πτηνοῖς καὶ πεζοῖς ἐπαμφοτερίζον καὶ διὰ τοῦτο ἀμφοτέρων τε καὶ οὐδετέρων μετέχειν bene scripsit *a* Philosophus, male *b* Macrobius, quatuor pedibus ingredi et inter quadrupedes referendum, ut inferius patebit. Color nonnullis fuluus, aliis niger, subalbus, cinereus. *Magnitudo* diuersa. Maiores † in urbe Assyriae Borsippa, quam alibi, in nouo orbe columbas adaequant, in Brasilia * monedulas, circa Vrabam * turtures, in Orientali India, si Pompilio Azalio credendum, tanti, ut illas transeuntes alarum uerbere prosternant, multos etiam occidant. *Caput* quibusdam murinum est, caninum aliis. *Rostrum* a caeteris auibus diuersum. *Nares* uituli instar. Dentes XXXIV, in mandibula inferiore octodecim, sedecim in superiore Bellonius obseruauit, uiginti quatuor in singulis mandibulis duodenos eosque serratos, teretes et longiusculos *c* Aldrouandus utrinque in superiore mandibula senos, in inferiore septenos, quorum anteriores caeteris longiores, omnes ualde albi, Clusius. *Maxillas* intus et foris pilus oblongus, niger obuestit. *Auriculas* interdum binas, quaternas interdum habet, similitudo eis asininarum et superiores quadruplo sunt inferioribus maiores. *Mamillae* soli uolucrum datae sunt, lacte sola nutrit ubera *d* admouens. *Alas*, quae † pellitae, exangues quidam dixere. Ab armis incipiunt et per latera per axillas continuo ductu ad crura usque feruntur eaque circumambiunt. Quatuor hae flexus, plicas seu articulationes habent, quibus alas inter uolandum dilatant et contrahunt, medius superiorum, (cubitos Albertus nominat) quique in plures alios deorsum flexus diuaricantur. *Digituli* singuli unguiculis hamatis instructi, quibus parietibus se adfigunt, adnectuntur. In supremis alis rudimenta quaedam *brachiorum* neruosa adparent, quae in uncum desinunt. *Pedes* illi bini in quinos digitos dissecti et ungui-

a l. 4. de partib. Animal. c. 13. *b l. 7. Saturnal. c. 16.* *† Strabo. l. 15.* ** Linius Hist. c. 10.* ** Gomara Hist. c. 61.* *c l. 9. Ornithol. c. 1.* *d Plin. l. 10 H. N. c. 61* *† Strabo l. 15.*

culis acutus instructi singuli in medio ac, si palmam efformarent, ampli. Innituntur inferiori alarum membranae atque ex uentre ad caudae, si quae est, latera exporriguntur. *Cauda* quippe aliis nulla, ut recte *e* Aristoteles, Africanis murium instar oblonga *f* et quatuor digitos extra membranas alarum prominens. Aldrouandino mediis atque infimis alarum membranis sub uentre inuoluebatur et ad extremam earundem exporrigebatur apicem. *Penis* mari sat magnus exertusque, qualis simiarum est, genitalis foeminae meatus pone podicem adparere solet. Quid sibi Plinius uerbis: *coxendix huic aui una traditur*, uelut, cum duo crura habeat, intelligi uix potest.

e *de partib. Animal. l. 4. c. 11.*
f *Bellon. l. 2. de Auib. c. ult.*

Locus

Locum si spectes, loca obscura, cauernas et meatus subterraneos amant. Ideo et in labyrintho Cretae inter Cnossum et Cortinam, Borsippam, *g* urbem adde, plurimi et in Appennini prope Puteolos speluncis multa millia et in monasterio quodam Misniae tanta, ut excrementorum aceruis multi carri onerari possint. Delectantur in *uictu h* culicibus et muscis, sed et lardum, candelas et alia pinguia adrodunt. Succidiam saepe ita exedunt, ut in excauata scrobe stabulentur. Inuadunt et nudam corporis partem culicum more et sanguinem exugunt, in Dariene ita infestatos Hispanos tabe contracta obiisse *i* Martyr auctor est. Gallinas, canes et catos morsu aculeo in cristam infixo interemisse addit. Solus uolucrum *k* animal tantum *parit* et foetus lacte uberibus admotus nutrit. Recens nati musculis sunt similes, glabri, infantis humani instar, sed omnibus partibus absoluti matris uberibus, cum primum enixa est, adeo tenaciter adhaerent, ut ne a mortua quidem sponte decidant. Nullis secundinis obtectos quidam putauere produci, refellit *l* Bellonius, qui plures uigenis se in pseudolabyrintho Cretae praegnantes secuisse tradit, has etiam mater deuorat, dum proli nuper natae ob teneritudinem metuens primo uel secundo die ad pastum euolare prohibetur. Cum duo tantum ei natura ubera dederit, plures geminis uno partu non edit, quia uero magno eorundem interdum copia ingruit, haud male *m* quidam e putri etiam materia oriri opinati sunt.

g *Strabo Geog. l. 16*
h *Plin. H. N. l. 10. 61.*
i *l. 6. dec. 3.*
k *Plin. l. cit.*
l *2. de Auib. c. 2.*
m *Gemma Cosinocret. c. 8.*

Volatus.

Volant mane et uesperi potissimum, foeminae saepe geminos implexae infantes, uolatu ob timorem indirecto seu tortuoso atque longe a terra semper. Volitatione fessi hamis digitulorum, quorum in mediis alis rudimenta habent, *n* parietibus, saxis, arboribus aut cauernarum fornicibus sese adpendunt et *o* continua ta serie ac, ueluti catena quadam inter se cohaerent. Melius de nocte *uident*, *p* quia spiritus ipsorum uisorius tenuissimus et dilucidissimus per noctem modice incrassescens idoneus ad conspectum redditur, de die extenuatus expanditur et euanescit, ideo face uel gladio uolantibus obiecto decidunt.

n *Homer. Odiss. μ.*
o *Homer. Odiss. ω.*
p *Alex. Aphrod. l. 1. prob. 66.*

Ingenium.

Vox.

Voce exili gannitum potius et latratum canum imitantur, quam murium sibillum. Latinis stridere, Graecis *q* τρίζειν τετριγάπειν et τετριγέναι *r* dicuntur.

q *Homer. Odiss. ω.*
r *A. Pollux l. 5. c. 13.*

Adfectus.

Singularis ipsis cum columbis *amicitia*, detinentur istae, si caput uespertilionis in peris summo columbarii fastigio suspendatur. *Inimicitias* uero gerunt cum ciconia, *s* quia a solo illius contactu huius oua sterilescunt, ni platani foliis in nidum positis sibi cauerit. Cum *platano*, qui prae foribus suspensus, ne inuolent, prohibet, cum hedera, cuius suffitu et odore perimuntur, cum formicis, ad quarum nidos si alas suspenderis, nulla ipsarum egreditur, cum locustis, *t* quae locum, ubi uespertilio suspensus, non transuolant.

s *Ael. 1. de Anim. c. 37.*
t *Democrit. in Geopon.*

Vsus.

Vsus uespertilionum est tum in *cibis*, nam a *u* Borsippenis condiebantur, ab incolis insularum *x* Catigan et S. Iohannis eduntur, feruenti aquae immersi et excoriati eduntur, † in Oriente gallinas sapore uincunt, tum in *medicamentis*, toti praeparati bene scirrho et podagrae adhibentur. Sanguinem trichiasi conducere Archigenes *z* et Serenus credunt, Gale-

u *Strabo. l. 16.*
x *Scalig. Exerc. 236*
† *Nieremberg. Naturae Exot. l. 10. cap. 93. 94.*

Tab: XXI
Struthocamelus
Straus.
Gallus Monstros, caudatus
Pauo Sine cauda
chinensis

y Galen. in Euporistis. z Galen. l. 4. de Compos. medic. s. l. c. 8.

Galenus et Iulius Alexandrius negant. Cor et lingua hydrophobiam inducit. Caput dextro adligatum brachio uigilantis somnum impedit. Magicae reuera uanitatis est, quod tradunt, si ter circumlatus domui uespertilio uiuus per fenestram inuerso capite infigatur, amuletum esse praesertimque ouilibus circumlatum toties et pedibus suspensum in superliminari.

CAPVT. II.

De Struthocamelo.

Descriptio.

Struthocamelus στρουθὸς Philostrato et Aristoteli, στρουθοκάμηλος Hesychio, στρουθιοκάμηλος Oppiano, στρειφοκάμηλος recentioribus Graecis dicitur, melius chenocamelum, quia χῆνα siue anserem potius, quam στρουθὸν siue passerem, nisi cum Scaligero gallinam reddere malis, dixissent. Plautus eum passerem marinum adpellauit, Phauorinus Lybicam auem, Diodorus Siculus ceruinam dixit. Aristophanis Λυβικὸν ὄρνεον, Horatii Afra auis gallinae potius sunt, quas praegandes Africa terra tulit. Maximus est omnium auium. Diodorus *a* camelo parem esse. Plinius *b* equitis equo insidentis magnitudinem excedere et uerum est, si collum, quantum potest, erigat. *Rostrum* habet exiguum, sed acutum. *Caput*, in quo fere nullum cerebrum, paruum exiguis pilis in foemina pallide lutescentibus, in mare flauescentibus, collo ad rubrum colorem uergente. *Palpebras* utrinque solus omnium alitum, ut humo, pilos in superiore palpebra. *Collum* longissimum. *Dorsum*, cuius pennae in mare nigerrimae, in foemina fuscae, lanae quandam substantiam sua mollitie efficiunt, tam latum, ut puerum lactentem insidentem † ferre possit. *Alarum* pennae eiusdem sunt coloris, sed in superiori parte candidissimae. Gordianus miniatos habuit. In interioribus alarum cubitis spicula secundum *c* quosdam, quibus ferit, habet, osseos in extremis alis secundum alios mucrones, quibus ceu calcaribus ad cursum ueolociorem se incitat. Aldrouandus obseruare eos non potuit. *Caudae* pennae in mare subalbidae, in foemina subfuscae sunt. *Coxae* praegrandes, quod in angustum sensim iuxta femur finiantur. *Femur* humanum potius imitantur. *Pedes* camelorum cruribus similes † θαμινῇσιν ἀραρημένοι φολίδεσσι frequentibus firmati squammis ad geminos usque duros poplites integuntur. Pedes more boum bifidi, in binas *ungulas* diuiduntur. Cur bisulcum potius, quam solipedem aut digitatum natura fecerit, ignorare me fateor.

a Diodor. Biblioth. l. 3. c. 12. b Plin. H. N. l. 10. c. 1. † Oppian. Cyneget. l. 3. u. 490. c Albert. l. 23. de Animalib. † Oppian. l. c.

Locus.

Reperiuntur in *d* Africa, Lybia, *e* Aethiopia, *f* Arabia et *g* Syria. Amant deserta et fere aquosa et tanta eorum aliquando conspicitur copia, ut, uelut equitum quandam aciem eminus efforment.

d Theophr. l. 4. Histor. plant. c. 4. e Plin. l. 10. c. 1. H. N. f Xenoph. l. 1. Exp. Strabo l. 18. g Diod. Sicul. l. 3. c. 13.

Victum.

Quantum ad *uictum*, carpophagum esse ex Strabone *h* colligi potest. Ferrum, lapides, ossa et quicquid obtigerit, sine delectu deuorare certum fere est, sed, an eadem concoquet, dubitatur, si fit, quod *i* Langius credidit, specificae potius proprietati, quam intensissimo calori tribuendum id erit. Nam leo *k* struthocamelo calidior ferrum concoquere non potest. Interrogatus, qui circumducebat, a Brentio, † deglutire quidem ferri particulas, sed iterum uel integras uel summum perpusillo imminutas respondit.

h l. 6. Geogr. Strabo. i Epist. 12. k Aphrodis. in proem. probl. † Vossius in emend. ad l. 3. de Idol.

Generatio.

In uenerem procliuis est et cameli Bactriani instar auersus *coit*. Complura ponit *oua*, octuaginta *m* nempe et quidem mense Iulio illaque lapidea quasi crusta munita et XV. plus minus libras pendentia. In arena condita et neglecta solis calore fouentur, solo uisu ex iis pullos excludi quidam credidere, quod intueri ea auem uiderent nec propter grauitatem iis incubare posse scirent.

l Plin. l. 10. c. 52. Arist. l. 9. H. A. c. 15. m Aelian. de Animal. l. 14. c. 13.

Non *excluduntur* simul. Pars intra oua formatur, pars in lucem prodit, pars fouetur.

Vox. De eius *uoce* nil memoratu dignum occurrit. Non eleuatur a terra propter corporis molem, festinantissime tamen interdum incedit, ingruente in alas uento et tanquam uela eas extendente. Naturaliter eum *caluere* Plinius *n* dixit, equum odisse alii tradunt. Collum frutice occultat seu, quod δι ἀφροσύνην καὶ νωθρότητα ψυχῆς *o* latere se ita existimet seu, quod eam corporis partem, quam se inferiorem habere nouit, contra persequentium iniurias muniat.

n *Plin. H. N. l.* 11. *c.* 37.
o *Plin. H. N. l.* 10. *c.* 1.

Vsus. *Vsum* si spectes, oua *p* propter amplitudinem pro quibusdam habentur uasis. Garamantes potoria et capitum tegmenta ex iis conficiunt. Pennae conos bellicos et galeas adornant, quas apud Turcas solis Ianitzaris gerere concessum. Lapis in uentriculo repertus et collo suspensus concoquendi uim promouet. Sebum efficacioris ad omnia, quam adeps anserinus, usus, ideo, cum auctio regia per Catonem Vticensem fieret, LXXX. sestertiis uaeniit et apud Aeginetam emplastrum diacinnabarios ingreditur. Carnes Arabibus, Aethiopibus, Numidis et aliis in usu, hinc struthophagorum nomen. Heliogabalus † sexcentorum capita una coena ad edenda eorum cerebella adposuit. Firmus Seleucius, qui hippopotami adipe delibutos inter crocodilos impune natabat, totum uno die comedisse dicitur. Sceletum apud *q* Pareum uide.

p *Plin. l. c.*
† *Lamprid in Heliogabalo.*
q *l.* 24. *c.* 22.

NB. *Est et alia struthocamelorum species. Vide mantissam.* Num. 3.

HISTO-

Tab. XXI.

HISTORIAE NATVRALIS
DE AVIBVS
LIBER II.
De Auibus Phytiuoris.
TITVLVS I.
De Auibus Graniuoris non Canoris.
CAPVT I.
De Pulueratricibus Syluestribus.
ARTICVLVS I.
De Pauone.

Abſoluta auium carniuorarum hiſtoria, ad phytiuoras pergendum eſt, inter quas pulueratrices tam ſylueſtres, quam domeſticae primo occurrunt. Inter illas primus *pauo* propter exquiſitum pennarum *a* uer et gemmantes *b* colores, quos aduerſo maxime ſole, quia ſic fulgentius radiant, expandit, Iunonium inceſſum, ingenium, de quo in ſequentibus ſingulare et magnum apud ueteres aeſtimium, occurrit. Athenis *c* ſtatuto pretio ſingulis nouiluniis per annos XXX. ſpectabatur, multi Lacedaemone et ex Theſſalia ſpectatum confluebant. Alexander † uiſis iis apud Indos grauiſsimas in eum, qui occideret, poenas conſtituit. Tiberius *d* ob ſubtractum e uiridario unum capite mulctauit. In Lybia ſi quis tantummodo laediſset, non impune ferebat, ſi Euſtathio credimus. Quod ſi *pretium* ſpectes, mille drachmis marem et foeminam uenditos fuiſse *e* Antiphon ſcripſit et tempore Varronis *f* oua earum denariis uaeniebant quinis, ipſi facile quinquagenis, grex centenarius facile quadraginta millia ſeſtertia reddebat, ut quidam Albatius aiebat, ſi in ſingulos ternos exegiſset pullos, perfici ſexagena potuiſse. Dicitur et *g* Medica, *h* Perſica, *i* Iunonis et *k* picta auis.

a *Lucian. de domo.*
b *Plin. H. N. l.* 10. *c.* 20. *Varro l.* 3. *de re ruſt. c.* 6. *Oppian. l.* 2 *Lucret. l.* 2. *de Natura rerum.*
c *Aelian. de Animal. l.* 5. *c.* 21.
† *Ael. l. c.*
d *Sueton. in Tiber.*
e *in Orat. contra Eraſiſt.*
f *l.* 3. *de re ruſt. c.* 6.
g *Suidas.*
h *Ariſtoph. in Auibus.*

Diuerſitas illorum a colorum inprimis et loci diuerſitate ſumitur. Noſtrates ſatis ſunt noti. In Terra Firma quidem uentre et pectore nigris, caetera flaui, alii pectore et uentre flaui, caetera nigri conſpiciuntur. In Curiana regione ſunt ſylueſtres, *l* qui per nemora uagantur et adeo uiles ſunt, ut unica duntaxat uendantur acu, alibi in paluſtribus inueniuntur. Quod ſi et *ſexum* attendamus, foemina mare multo minor eſt neque in cauda oculos illos gerit, Iaponenſem ſi excipias, quae quatuor in uropygio obtinet.

i *Statius l.* 2. *Sylu.*
k *Athen. Dipnoſ. l.* 9. *c.* 19. *Genera.*
l *Martyr. dec.* 1: *de reb. Occani l.* 8.

Placet maris et foeminae *deſcriptionem* exhibere. Mas igitur capite, collo et pectoris initio intenſe caerulei ſeu ſapphirini coloris eſt. *Caput* pro corporis proportione habet exiguum et quodammodo ſerpentinum maculis duabus oblongis candidis, quarum una oculos ſuperequitat, altera breuior, at longe craſsior ſubiacet, ornatum. *Apicem* in uertice e nudis quodammodo ſcapis tenerrimis, uirideſcentibus in ſummitate eiuſdem coloris liliorum flores ferentibus conſpicuum. *Roſtrum* candicat et inſigniter hiat. *Collum* eſt longiuſculum tenue et exile. *Dorſum* ex albo cinereum maculis atris tranſuerſalibus conſperſum. *Cauda* in duas quaſi diuiditur. Non longioribus,

Deſcriptio.

ribus, quae ex dorso prope podicem oriuntur, pennis in rotam extensis, minores quaedam eaeque fuscae non rigent, sed, ut in reliquis auibus extensae conspiciuntur, datas, ut longiores sustinerent, crederes. Oculi τοῦ πτέρου quatuor circulis, aureo, castaneo, uiridi et sapphirino constant et uarios ad solem obuersae colores iaciunt. In *foemina* pauca colorum conspicitur uarietas. Alae totae, dorsum, uenter, coxae ac pedes coloris sunt fusci ad cinereum uergentis. Capitis uertex et apex eiusdem coloris, in uertice tamen aliquot maculae exiguae, uelu ti puncta uirescentia interseruntur etc.

Locus.

Quantum ad *locum*, in Asia fuisse inuectitios *m* Theophrastus auctor est, transmarinos *n* Varro. Babylonia *o* multos pulcriore, quam alibi uarietate aluit. Media gulosis *p* celebratos. Ex Asia in Graeciam † primum, Samum inprimis, unde Samii tanquam praestantiores *q* commendantur, post in Italiam et alias oras delati sunt. Athenis in pretio fuisse superius dictum. Romae tempore *r* Athenaei plures fuere, quam coturnices. In Suetia, quoque Ostrogothia et apud Normannos in agro Lexouiensi aluntur. Amant edita *loca*, pascuntur tamen cum gallinis et gallinarium sub uesperam simul repetunt.

m *Plin. H. N. l.* 10. *c.* 29.
n *Varro de re rust. l.* 3. *c.* 6.
o *Diod. Sicul. l.* 2. *c.* 53. *Rhodig. Antiq. lect. l.* 1. *c.* 10.
p *Clemens Alexand. in Paedagogo.*
† *Ael. l.* 5. *de Animal. c.* 21.
q *Gellius l.* 7. *Noct. Attic. c.* 16
r *Athen. Dipn. l.* 14.

Generatio.

Summa ipsis *coeundi* cupiditas. Masculus *s* quinque foeminas desiderat et, ni adsit alia, incubantem inuadit ac oua frangit. Agnoscitur inruisse libido, *t* quoties circa se amictum caudae gemmantis incuruat et singularum pennarum capita occulta locis suis exerit cum stridore procurrens. Accenditur eadem, si leuiter tostam fabam tepidamque ieiunis quinto quoque die exhibeas. *Coeunt* ab Idibus Februarii *u* ad Martium, uere praesertim, locis fere apricis, cum fauonii spirare coeperunt. *Partus* a trimatu obuenit, cum uarii colores funduntur, breui a coitu agitur tempore. Ter is anno a foeminis, quae non incubant, editur: at, quae fouent oua, totum tempus foecunditatis aut excludendis aut etiam educandis pullis consumunt, ita ut uere semel in anno parere *y* Aristoteles dixerit. De numero *ouorum* non consentiunt auctores. Aristoteles octona in primiparis numerat, duodecim aut paulo pauciora in aliis nec ista continuatis, sed binis ternisue interpositis diebus ponuntur. Alii primo anno unum et alterum, sequenti quaterna quinaue, caeteris duodena edere uolunt nec hic numerus rransscenditur. Quae ter *z* pariunt, earum primus partus quinque ouorum est, quatuor secundus, trium aut duorum tertius. In Temistana uiginti imo triginta aliquando enituntur. Concipiunt tamen *et a sine coitu* et oua zephyria seu ὑπηνέμια gallinarum more, *a* non *b* plura tamen duobus ponunt. Vt *commodius excludantur* gallinis, sed non Rhodiis supponi possunt, recentiora, luna nonaria existente, hoc est, *c* nouem a primo lunae incremento diebus. Commodius inquam. Nam et mas seu libidine turgens seu incubandi flagrans desiderio illa interdum frangere solet, ideo a foemina celantur et, quia foemina non continue duorum dierum *d* interuallo incubat, refrigerata infoecunda euadunt.

s *Columella l.* 8. *de re rustica c.* 11.
t *Pallad. l.* 1. *de re rustic. c.* 28.
u *Columel. et Pallad. l. c.*
x *Aelian. l.* 5. *c.* 32. *Columella l.* 5. *c.* 32.
y *H. A. l.* 8. *c.* 11.
z *Columella l. c.*
a *Aelian. l.* 5. *c.* 32.
b *Athenaeus Dipnos.*
c *Columella.*
d *Aelian. de Animal. l.* 5. *c.* 32.

Aetas.

Aetas ipsis *e* uiginti annorum tribuitur. Indicus *f* centum memoratur uixisse. *Volatu* parum ualent seu, quod uropygium flecti ineptum obtineant seu, quod longitudine caudae et corporis grauitate premantur.

e *Arist. H. A. l.* 6. *c.* 9.
f *Aelian de animal. l.* 11. *c.* 33.

Vox.

Vocem si attendas, Philomelae auctor eas pupillare dixit, Varro a uoce sua dictos tradit.

Ingenium.

Si *ingenium* incessum suum ita componit, ne maculetur, pullus adhuc, si madescit (fide Alberti refero) moritur. Laudatus *i* gemmantes expandit colores, aduerso maxime sole, quia sic fulgentius radiant, simul umbrae quosdam repercussus caeteris, qui in opaco clarius micant, conchata quaerit cauda omnesque in aceruum contrahit pennarum, quos spectari gaudet, oculos. Si tacitus *k* spectes, recondit suas opes.

i *Plin. H. N. l.* 10. *c.* 20.
k *Ouid. l.* 2. *de arte amandi.*

Pauo albus cum tritico multiplici
Weiser Pfaw.
Pauo Iaponensis mas Cum locustas
Pauo Iaponensis foemina cum hordeo disticho

opes. Refrigerationis indigus, passis pennis et in anteriorem reflexis corpus suum operit, ingruente a tergo uento, alas pandit et suaues auras excipit. Lini radicem *l* naturale fascini amuletum sub altera alarum retrorsum gestat. Qui eos uenenum detegere, defossum eruere referunt, fidem suam exsoluant.

l *Aelian. l. 11. H. A. c. 11.*

Morbi. Duplici inprimis *morbo* adficiuntur, doloribus, nempe dentientium infantum similibus, cum crista produci incipit et pennarum defluuio, de qua *m* Plinius. Idem cauda annuis uicibus amissa cum foliis arborum, donec renascatur iterum cum flore, pudibundus ac moerens quaerit latebram.

m *Plin. H. N. l. 10. c. 20.*

Praesagium. De *ui praesagiendi* hoc dixisse sufficiat, cum plus solito clamitant, noctu inprimis pluuiam *n* imminere. Vocis enim illius obstreperae congeminatio, uegetum et acutum intus cum calore uocalem spiritum per arteriam uaporoso aere imbutum erumpere testatur. Quod uero extra tempus cantillantem Paracelsus mortem alicuius ea in domo praesagire tradit, fabula est.

n *Mizald. in Ephem. text. 1. c. 43.*

Vsus. *Vsum* et in *medicina* et *in cibis* aliquem praestat. Nam ius pauonis pingue pleuritidem sanat, linguarum usus ab epilepsia praeseruat. Oua usta et in aceto trita impetigines emendant, fumus e pennis exceptus rubescentes oculos *o* propter signaturam curat. Fimus podagrae feruorem mitigat. Caro propter siccitatem et frigiditatem dura et concocta difficilis audit. Et iam mortui post annum nec olet *p* nec putrescit, uisa *q* post quadriennium cariem foeniculi odore saporis amari et salsi contraxisse. Primus eos *r* Aufidius Lurco circa nouissimum bellum piraticum saginare instituit et ex eo quaestu reditus seu sestertium seu minorum sexaginta millia habuit. Hortensius *s* orator primus editiali coena cibi causa occidit et ideo in ius uocatus est. Cerebella Vitellius in *t* famosa illa patina, quae Mineruae clypeus cum aliis prodigiosis cibis adposuit. Quae uel de *u* uirgine a pauone in Leucadia adamata uel de pauone *x* Indico Ioui consecrato, quem sacrilegi suffurari non potuerunt, dicuntur, inter historica recenseri debent.

o *Porta Phytogn. l. 3. c. 29.*
p *August. de Ciuit. Dei l. 21. c. 2.*
q *Aldrou. Ornithol. l. 13. c. 1.*
r *Plin. H. N. l. 10. c. 20.*
s *de Animal. c. 21.*
t *Sueton. in Vitellio.*
u *Athen. l. 13.*
x *Aelian. l. 11. de Animal. c. 33.*

ARTICVLVS II.

De Pauone Albo, Pauonibus Iaponensibus et Gallopauone.

Pauones ALBI septentrioni peculiares esse credebantur et in calidioribus regionibus eosdem nasci successu temporis compertum est. Vidit Aloysius *a* Cadamustus in Maderis, Iohannes *b* Laurentius Ananias in parua insula plures, Scaliger in Gallia binos, Gaudentius Merula Mediolani plures, Aldrouandus unum Bononiae natum. Cum ex Noruegia Coloniam adueherentur, numero per seminium aucto, cum penitus in frigidiora loca commearent et matres in ipso uere ouis incubantes niuosa loca perpetuo ob oculos haberent, uulgatiores facti sunt. Tales et in calidioribus regionibus nascentur, si caueas, in quibus incubant et excludunt oua, ex parte albis uelaminibus obtendas.

a *Cap. de Nauigat.*
b *In fabrica Mundi tom. 3. cit. Aldrou. Aldrou. Ornith. l. 13. c. 2.*

Descriptio. PAVONVM IAPONENSIVM maris et foemellae descriptionem Marchioni Facchineto, qui eam a Iulio IX. Pontifice accepit, Aldrouandus debet. Mas nullam cum nostrate praeterquam in cauda et pedibus similitudinem gerebat. Rostrum erat, ut in nostrate cineritium, sed longius et subtilius. *Vertex* capitis, qui planus erat et collum superius uirescebant et maculis caeruleis ceu punctis, quae pariter in medio exiguas lineas albas deorsum descendentes habebant, respergebantur. Apex in capite quatuor ferme digitos longus partim uiridis, partim caeruleus,

figura

figura ſiliginis ſpicae non omnino disſimilis. *Oculorum* pupilla nigra, iris lutea, hanc ruber circulus ambiebat. *Pectus* et dorſum, uelut ex ſquamis, ſed colore uariantibus conſtabant. Pectoris enim ſquamae, ſi ita uocare licet, ex caeruleo et uiridi tantum tingebantur. *Alarum* principium eiusdem cum dorſo erat coloris, ſed ſquamae illae uirides haud ita adparebant, caeruleae uero maiores erant et lucidiores. Pennarum ſecundi ordinis primae eiusdem erant cum ſuperioribus coloris, reliquae in medio uirides, ubi lineis nigris transuerſalibus notantur, poſt ſubluteae ſimiliter nigris lineis notatae, in extremitatibus denique nigrae. *Venter*, coxae et denique pedes colore leucophaeo et maculis nigris inſigniuntur, quarum, quae in uentre ſunt, lineas albas habent. *Cauda* pennis, quam in noſtrate, rarioribus, colore magis fuſco ad caſtaneum uergente, calamo candidisſimo. *Oculi* caudae multo, quam in noſtrate, maiores, primum aurei, dein caerulei, poſtremo uirides, ut in noſtrate. *Foemina* mare quidem minor eſt, ſed capite toto, collo, dorſo, pectore et alis ſimillima. Illud uero in hac admirandum eſt, ſupra uropygium, nempe ad dorſi finem, quid ueluti caudam habere eamque oculatam, ut in mare, ſed oculi licet, quam in illo, ſint minores, ſunt tamen pro pennarum portione magni. Habebat itidem caudam, uiridem pennis in ambitu caeruleis et calamis albis. Poſtremo in eo etiam a mare differebat, quod uentrem haberet prorſus nigrum.

GALLOPAVO, aliis gallus Indicus, peregrinus et Calecutenſis dicitur et idem esſe cum meleagride, cuius ſynonima ſunt *c* gallina Africana, Numidica, Afra auis, Numidica guttata et alba Lybica uidetur, ſi uera eſt illa deſcriptio, quam ex Clyto Mileſio Athenaeus *d* adfert. Verba eius ſunt: *circa templum uirginis, Mineruae nempe in Leuo* (ſic legendum, *e* non Olero. Inſula eſt maris Icarii Sporadum una) *meleagrides aues ſunt. Locus, ubi aluntur, eſt* ἑλώδης, non paludoſus, (ut quidam uertunt, meleagrides enim Ariſtoteles ab auibus paludicolis diſtinguit et Heſychius κατοικιδίυς ὄρνεις uocat) ſed arboribus conſitus. *Animal illud non ita prolem amat et iuniores pullos adeo negligit, ut ſacerdotibus illos curare necesſum ſit. Auis magnitudo, ut gallinae generoſae eſt, capite ampliore, quam pro modo reliqui corporis, glabro ac ſuper ipſo criſta carnoſa, dura, rotunda, quae claui modo ſuper caput extuberat, colore ligneo.* (Sic lege χρῶμα *e*, non σῶμα. Lignei coloris facit et *f* Theophraſtus mentionem, forte eſt ſubflauus.) *Ad malas iacet inſtar barbae longa caro incipiens ex ore, rubentior, quam in gallinis, at eam, quae roſtro gallinarum inſidet et, quam barbam nonnulli uocant, minime habet, tanquam ea parte ſit mutila: roſtrum acutius et grandius, quam gallinae.* Ceruix *nigra, crasſior et breuior, quam gallinae.* Corpus *totum uarium. Nigreſcit enim totum crebris maculis albis notatum ac compunctum, lenticula maioribus, quae rhomborum figura paruis nigrisque circulis ambiuntur et pennarum illam uarietatem efficiunt, quia niger color adſpergitur candido et uicisſim candidus nigro.* Alarum pennae *linearum ductibus candidis ſerratisque diſtinguuntur in ſpicas protractis, interuallo pari diremtis. Nullum* calcar *in cruribus, quae gallinaceis ſimilia ſunt.* Maribus *adeo foeminae ſimiles, ut uix meleagridum ſexus diſcernatur.* Similitudinem in colore et mole corporis intellige. Eo enim, ueluti clauo ligneo carent. Quem Aldrouandus ex Gyllio deſcribit, ex nouo orbe adlatus erat, eadem, qua pauo, proceritae. Collum ei ſimul cum capite a plumis omnino nudum, tantum purpuraſcente pelle obducebatur et tam erat crasſum, ut pellem, quae antea laxa et uacua, cum uocem emittebat, ſpectabatur, ſic inflaret, ut ad brachii crasſitudinem accederet.

c *Varro l. de re ruſt. c.* 2. *Plin. H. N. l.* 10. *c.* 26.
d *Athen. l.* 14. *Dipnoſ.*
e *Caſaub. ad Athen. l.* 14. *c.* 20.
Dalechamp. ad locund. Ael. l. 5. *c.* 27. *de Animalib.*
e *Caſaubon. et Dalechamp. ad l. c.*
f *Hiſtor. Plant. l.* 7. *c.* 3.

Tab: XXIV.

Gallopauo. Mas. Cum. Orÿza.
Welscher han
Gallina. Indica. Cum. Oũo Eius
Phasianus
Gallina Africanæ
Phasanen
Phasianus

Vrogallus maior.
Aurhan.
Vrogallus seu Tetroa alius.
Vrogallus minor.
Grygallus maior.
Spillhan Gurgelhan.
Gallina Corylorum.
Haselhun. Rab hun.

ret. Cum quis ad gallinam accederet, totis inhorrescebat plumis et gradu superbo exterrere accedentes conabatur.

Locus. Quantum ad *locum*, Boeotii soli indigenae meleagrides esse uidentur. Victus. Aetoliae peculiares Menodotus g Samius facit et inde in alias partes translatas credit. Diodorus h ultimam Syriae partem, Strabo i Arabiam ipsis tribuit. Certum, nostras calidioribus locis delectari, una cum gallinis pasci et longius a domo per agros diuagari. Quod autem Scylax Cariandensis k lacui Cephisio in Africa, Mnaseas l lacui ibidem Cratum amnem de se promenti eas uendicat, uel error est uel gallinis quibusdam Africanis, quae paludes amant, rutilam m galeam et cristam in capite gerunt quaeque nouissimae n peregrinarum auium in mensas propter ingratum uirus (quod nostris meleagridibus non competit) receptae sunt, nomen meleagridum propter similitudinem indidere.

g *Athen. l.* 14. h *Diodor. l.* 3. *Biblioth. c.* 12. i *Strabo. l.* 16. *Geogr.* k *in Periplo orbis.* l *Plin. l.* 16. *H. N. c.* 44. m *Columella l.* 8. *de re rust. c.* 2. n *Plin. H. N. l.* 10. *c.* 26.

Coeunt o aliquando cum pauonibus et excluduntur pulcerrimi pulli nitidissimis pennis fulgentes. *Incubant* uerno tempore diebus tricenis. Generatio.

o *Bapt. Porta l.* 2 *Mag. Nat. c.* 14.

Ad *uocem* earum extendit Pollux uerbum *κακκάζειν* crocitationi gallinaceae pauoninaeque non dissimilem edit cum fragore per collum longe lateque uagantem et instar liquoris in dolium infusi obstrepentem. De usu ipsorum in cibis non est, quod dicamus. Olim Isidi Tithoneae p a pauperioribus immolabatur. Vox.

p *Pausan. in Boeoticis.*

ARTICVLVS III.

De Phasiano, Vrogallo seu Tetraone Maiore et Minore.

Phasianus Galeno gallus syluestris, Statio Phasidis ales, Scythica uolucris Iuuenali, itys quibusdam dicitur. Magnitudo non omnibus eadem. In regionibus Ergimul et Cerguth, quae Magno Chamo subsunt, maximos reperiri Paulus Venetus scribit, cum tantae prolixitatis cauda, ut decem et octo palmos excedant. Is, quem Aldrouandus describit, libras tres duodecim unciarum pendebat. *Rostrum* coloris erat cornei, pollicis transuersi longitudine, in extremo recuruum, superius inferiore longius. Membrana carnosa, qua capiti coniungitur, tuberosa, sub qua nares occultantur, instructum. *Caput* in uertice colore cinereo fere micabat, ad latera supra coccineam maculam et prope rostrum uiridi et admodum uel in sole uel in umbra uaria. Ab utraque capitis parte e regione aurium pennae, quas Plinius cornicula uocat, eleuabantur, sub his caruncula seu musculus, qui cornicula illa mouent, adparebant. *Aures* erant admodum latae, profundae et rotundae. *Colli* pennae infra prope pectus et pectoris etiam prope collum tribus coloribus uariabant, fusco nempe prope radices, dein aureo et uiridi, sed uiridis, nisi complicatis simul pennis non conspicitur, si unicam a corpore ablatam examines, niger iam adparet, sed et aureus, si pennas inuertas, splendorem amittit. *Tergoris* pennae erant totae ferrugineae ad rufum uergentes et, uelut in exigua flamenta desinebant. *Cauda*, quae organi pneumatici figuram obtinet, duos dodrantes cum duobus palmis explebat etc. Foemina mare per omnia deformior est, coturnicis fere colore.

Locus ipsis Phasis amnis, unde nomen sortiuntur, Athenaeus b ex Media adcersiri solitas quasi meliores tradit, in Indiae hortis cum pauonibus enutritas c Aelianus. In Curiana d regione tam numerosi capiuntur, ut singuli duabus aciculis uenditi fuerint. Locus.

b *Athen. Dipnos. l.* c *Aelian. l.* 13. *de Animal. c.* 18. d *Martyr. l.* 8. *Decad. Ocean. c.* 1.

In Scandinauia aliquando absque cibo sub niue latent. Fridericus Saxoniae Dux ducentos emissos Victus.

capi uetuit. *Victitant* granis, seminibus et baccis. Auena inprimis delectantur.

Generatio. *e Pallad. de re rust. c. 29.* *Coeunt e* mense Martio et Aprili. Vnus mas duabus foemellis sufficit. Viginti fere ouis illisque rubris pariendi ordo concluditur. Semel in anno foetificant et trigesimo die maturos *pullos* emittunt. Optime gallinis incubanda committuntur, ut una matrix quindecim oua operiat. Quomodo uero ex phasiano mare et gallinis gallinaceis simul coeuntibus phasiani procreari possint, docet apud *f* Aldrouandum *f l. 13. Ornith.* Longolius. Intereunt pediculis, nisi se puluerent. Pennas, dum nimis pinguescunt, si quibusdam credendum, amittunt. Capite in terram immisso totos se latere existimant et, dum propriam imaginem admirantur, prius se capi sinunt, quam aufugere possint.

Vsus. *g Trullian. l. 7. c. 2.* Quantum ad *usum medicum*, non pingues *g* bene purulentis in cibis exhibentur. Vinum, in quo unus extinctus est, bibitum torsiones, si Marcello Empirico credimus, tollit. Adeps tetanicis, matricis suffocationi et renum *h* adfectibus prodest. In *cibis* *h Galen. de ren. adfect. c. 4.* uehementer laudantur nec uel perdicibus uel gallinis domesticis, si pulli edantur, cedunt. Olim inter *i* *i Philostr. l. 8. de uita Apollin.* summas delicias numerabantur, a quibus Ptolomaeus abstinebat, at quibus Heliogabalus *k* leones et alia bruta pascebat. *k Lamprid. in Heliog.*

Descriptio. VROGALLVS maior, qui ueterum tetrao, Aristotelis tetrix, ut Gesnero, Agricolae, Iouio et Aldrouando placet, a quibusdam cum otide seu starda uel tarda, a nonnullis cum ortygometra confunditur, ex gallinaceorum est genere. Quem Aldrouandus describit, habet *collum* dodrantale, palmis nigricantibus cinereo diluto colore sparsim notatis. *Caput* nigrum, rostrum breue, gibberum, latum. *Supercilia* et pelliculam circa oculos rubra. *Pectus* et uentrem coloris nigri. *Alarum* pennas longissimas palmorum quinque nigricantes aut potius fuscas, minores sub alis albissimas. *Poplites* et femora plumis albis, crura ad digitos usque fuscis uestita. Ex albis in cauda maculis aetas coniicitur, quo maiores sunt, eo pauciores illas habere feruntur. Reperiuntur, qui libras quatuordecim Germanicas, imo et uiginti tres Italicas pendunt.

De *coitu* ipsorum mira tradit Encelius. Ore coire, gallum sperma *Generatio.* ex ore tempore coitus euomere, gallinas, postquam id deglutiuerunt, concipere, mox comprimi. Reliquias rore uel pluia superueniente, putrefacta materia, in serpentes mutari, non superueniente, in gemmam translucidam et candidissimam abire, sit penes auctorem fides.

Saporis sunt gratissimi. Caligula sibi eos immolari uoluit. *Vsus.* *Suetonius.*

VROGALLVM minorem Stumpfius phasianum montanum adpellat. A Gesnero conspectus multo maiora supercilia et pellicula rubente quandoque caerulea, quam urogallus habebat. Rostrum longitudine transuersi digiti, plumas in uertice nigras. Collum plumis Indicis etc. In septentrione, si Olao fides, sub niue duobus aut tribus mensibus latitant. Capiuntur laqueo, ita ut collo adstricto suffocentur.

ARTICVLVS IV.

De Grigallis et Attagene.

Grigallus uel *maior* uel *minor* est. Illam sub nomine tetracis Nemesianus Poeta describit, dum ait:

Et tetracem Romae, quem nunc uocitare taracem
Coeperunt, auium est multo stultissima.

Aldrouandus duplicem tradit descriptionem. *Prima* est illius, qui a medico Cracouiensi missus fuit. Erat magnitudine anserina, rostro nigro adunco, gibboso. *Capite* plano, a rostro

Tab XXVI
Otis. Cum. Cicere. Arietino.
Attagen.
haselhun.
Otis. Trada
Trabgans
Charadrios.
Avis Stellata. Stella. Sternvogel.
Oedicnemus Triel.

Tab: XXVII
Attagen ſeu Perdix
Rebhun.
Galgulus.
Pica Caudata.
Elſter Atzel.
Caryocatactes.
Nuſbicker.
Ortygometra. Wachteln
König
Coturnix. Wachtel.
Ruſticula minor.
Graſchnepf.
Moſkuw.
Capella. Kyuits.
Vpupa Kothan.
Widhopff
Merops. Seeſchwalb.

a roſtro ad narium foramina usque
cinereo nigris maculis conſperſo.
Reliquum collum item pectus uen-
ter et coxae coloris erant rufi modo
nigris, modo albis maculis adſperſi.
Cauda rufa, ſed magis, quam reliquo
corpore ad caſtaneum accedens
maculis nigris maximis conſperge-
batur. *Digitis* nudis, cinereis qua-
tuor erat inſtructa. *Oculorum* cilia
coccineus color ambiebat. Tota
auis, ſi roſtrum more rapacium et
ungues aduncos habuisſet et paruo
fuisſet corpore, uel lithofalcus uel
accipiter fringillarius uideri potuis-
ſet. *Altera* ex Geſnero deſumta eſt,
cuius grigallus erat toto corpore
perdicis fere, praeſertim ruſticae in-
ſtar colorato et punctis maculisque
nigricantibus diſtincto, ima colli
pars prona intercedentibus lineis ex
caeruleo uirentibus rubebat, in uen-
tre plurimum albedinis conſpicie-
batur. Propter mirificam colorum
uarietatem attagenem Alpinum uo-
a *Aldrou.* care posſes. *Minor a* perdice eſt
Ornithol. maior, ſed eidem perſimilis. Credi-
l. 13. *c.* 9. tur a betulae colore Germanis Birk-
hun dictus. Supremum a betula cor-
ticem ſi detrahas, qui albo ſubeſt in
nigroque rufeſcit, praecipuum hu-
ius alitis colorem imitatur. Denſa
et opaca loca, ut bombardarum
minas fugiat, petit, ideo ſaepe in be-
tuleto latet et inde in ſata et foe-
nilia callidisſime excurrit.

Deſcri- ATTAGEN, perdix *b* Aſclepica
ptio. quibusdam inter pulueratrices ab *c*
c *H. A. l.* Ariſtotele ponitur, quod inter pa-
9. *c.* 49. luſtres ab Ariſtophane *d* et eius ſcho-
d *In auib.* liaſte, uel error eſt uel ideo factum,
et neſpis. quod interdum ex montibus ad lo-
e *Bellon. l.* ca uicina *e* deſcendat ibidemque
5. *de Auib.* moretur uel illa, niſi Turnerus fal-
c. 6. lit, intelligenda eſt, quae ad ripas flu-
minis moratur. Gallinagini ita ſi-
milis eſt, ut, niſi paulo maior esſet
et pectoris color magis ad cinereum
uergeret, altera ab altera difficulter
diſtingui posſet, roſtrum habet lon-
gum, ſed capta triticum non ſecus,
ac columbi comedit. Quantum
ad ueterum *deſcriptionem*, Alexan-
der Myndius perdice paulo maio-
rem, totum circa dorſum κατάφρα-
γον, id eſt uerſicoloribus maculis
pictum, figulinae teſtae colore, ſed
magis rufum, corpore graui, alis
breuibus facit. Quantum ad re-
centiorum, Geſnerus attagenem
corylorum gallinam esſe putat. Bel-
lonius *f* ſuum anati campeſtri, quem f *Bellon. l.*
coturnicibus bene maculatis com- *citato.*
parat, ſimilem esſe ſcribit. Iulius
Alexandrinus *g* genus quoddam g *Iul. A-*
longiore collo et cruribus, plumis *lex. l.* 13.
non iisdem macularum notis diſtin- *ſalubr.*
ctis ex Hiſpania adlatum ſe uidisſe *c.* 5.
refert. Florentiae *h* obſeruatus ro- h *Aldr. l.*
ſtro nigro, ſed in extremo rubeſcen- *c.*
te, oculi pupilla nigra, iride cine-
rea, maculis per uentrem albis, dor-
ſo ferrugineo nigris maculis inſigni-
to, pedibus ferrugineis. Aldrouan-
dus auem ex Siciliae montibus ad-
latam pro attagene ponit, quae ma-
gnitudine et toto habitu ad phaſia-
num accedit. Roſtrum habet bre-
ue, nigrum et in acuto recuruum.
Colorem totius uarium. Caput In-
primis aſpectus pulcerrimi, criſtam
in medio uertice erectam, ſublu-
team nigris et albis maculis uariega-
tam. Pupillam oculorum nigram,
iridem luteam, ſupercilia ex pelli-
cula coccineo colore rubente. Sub
roſtro et gulae principio ceu barba
ex tenuisſimis plumis dependet. Col-
lum eſt longiuſculum et ad corpo-
ris habitum adſimilatum, tenue et
exile, cinereum maculis albis et ni-
gris conſperſum. Pedum digiti an-
teriores longi, poſterior breuis, ſin-
guli adunco hamo armati.

Loci ſi ratio habeatur, nulli ſunt *Locus.*
in *i* Campania, quod ibi aconitum, i *Ambr.*
quo purgantur, non proueniat. In *Leo Probl.*
Creta *k* nonniſi in Cydoniatarum re- 343.
gione. In Cypro etiam domi alun- k *Plin. H.*
tur. In Rhodo et Ionia laudatisſi- *N. l.* 8.
mi habentur, ſed et in Hiſpania Py-
renaeis, Aruernienſibus Galliae et
Alpibus reperiuntur.

Victitant granis *l* et frugibus. *Victus.*
Loquuntur nomen ſuum, qua poſ- l *Athen. l.*
ſunt uoce et decantant. Vocales 9. *Dipnoſ.*
capti obmuteſcunt, ſi Plinio *m* et m *Plin. H.*
Aeliano credimus, in ſuas ſedes di- *N. l.* 10.
misſi καὶ τὸ φθέγμα καὶ τὴν παῤῥησίαν *c.* 48.
recipiunt. Ex Lydia *n* in Aegy- n *Ael. H.*
ptum *A. l.* 15. *c.* 27.

ptum aliquando deportati et in sylvam dimissi coturnicis primo vocem emisere, post τρὶς τὸς κακοῖς τάραχα explanatissime protulisse finguntur.

Adfectus. Amant ceruos et dorsis illorum insiliunt. Cum o gallinaceis uero inimicitias exercent.

o Aelian. de Anima. lib. l. 6. c. 45.

Vsus. Caro in *cibo* est laudatissima, seu sanguinis optimi generationem seu excrementi paucitatem seu concoitionem alimenti attendas. Candida est, tenera et fibris prorsus carens. Conceditur purulentis a Tralliano, nephriticis a Galeno. Cerebrum genituram augere Auicenna reliquit.

ARTICVLVS V.

De Gallina Corylorum.

Descriptio. Gallina corylorum Alberto bonasa et orix, Longolio falso otis, Bellonio gallina rustica M. Varronis, aliis perdix montana et syluatica dicitur. Caput ipsi et rostrum ex descriptione Bellonii et Gesneri est instar perdicis, rubet in superciliis. *Dorsi* pennae superiores Ascolopacis similes, sub uentre e regione uentriculi albescunt nigro maculatae in utroque latere sub alis. Remiges alarum ad instar aluconis maculantur. *Cauda* grisea, in extremitate alba, deinde nigra ad pollicis magnitudinem macula, qua superiores pennae, quae caeteras tegunt, carent, tincta, caetera colli tetraonis colore. *Tibiae* plumis ad digitos usque teguntur, quae uillos leporinos fere referunt. Digiti pedum corticosi, squamosi, glauci multis lineis articulati. Aldrouandus fuscae maculae meminit, e qua eiusdem coloris tenues quaedam pennae ceu uilli dependentes, tanquam barbam efficiunt.

Reperiuntur in Hercynia sylua, sed et circa radices Alpium, ubi coryli et rubi abundant. Iis enim insident rapacium uolucrum insidias magis timentes, quam hominum astum. *Locus.*

Vescuntur granis, sed inprimis iulis seu nucamentis, quae piper longum referunt. *Victus.*

Pullos educatos extra locum educationis ipsorum abducunt, illi uero bini mas et foemina aliorsum se conferunt. *Generatio.*

Cibum suppeditant laudatissimum et caro earum quatuor diuersis coloribus secundum Gesnerum tingitur, secundum Albertum foris est nigra, intus alba. Mulieres quaedam pennis certo tempore decerptis aduersus uteri suffocationem utuntur. Stumpfius epilepticis salubres tradit. Hippiatri tres quatuorue earundem uentriculos una cum cibo in eis contento equis asthmaticis deuorandos dari praecipiunt. *Vsus. Gesnerus.*

ARTICVLVS VI.

De Otide siue Tarda.

a H. N. l. 6. 22.

Otum et otidem ex ueteribus Aristoteles, Athenaeus, Plinius et Oppianus confudere, starnam et stardam seu tardam ex recentioribus conciliatoribus rapacem Albertus facit et bistardam uocat. Tetraoni congenerem non esse, quod ex Plinio Bellonius opinatur, uel peculiaris pedum constitutio, tridactylos enim est, euincit.

Quantum ad *formam*, fidipes est Athenaeo *b* tribus insistens digitis, magnitudine gallinacei maioris, capite oblongo, oculis amplis, rostro acuto, lingua ossea, gracili collo. Bellonio *c* et Gesnero crassior est et ualidior, grauis, tredecim cum dimidio libras interdum pendit. *Caput* habet inconcinnum, cinerei cum collo et ad uentriculum usque *Descriptio. b Dipnos. l. 9. c l. 2. de Auib. c. 1.*

usque procedentis coloris. *Rostrum* robustum ualde, *linguam* serratam, utrinque acutam et in extrema duram. *Meatus* auditorius adeo patulus, ut extremitas digiti immitti possit. Si introspicias, duo adparent sub plumis anfractus, unus rostrum uersus, alter recta ad cerebrum uergens. *Pectus* crassum ac rotundum cum uentre et cruribus, quatenus plumis uestiuntur, ad media usque femora albicans. *Dorsum* castaneis ac subnigris maculis respersum. *Alarum* pennas maiores candidas, circa finem nigras. Pennarum radices rubras. *Caudam* pennis rufis cum teniis quibusdam et maculis nigris superiore interioreque parte albis ornatam. *Tibias* pollicem crassas, medium pedem longas, squamosas. *Pedes* admodum crassos, sub quibus talus magnus instar musculi conspicitur. Digitos pedis utriusque contra reliquarum auium morem ternos tantum. *Interiores partes* si spectes, *d* *uentriculum* habet magnum, in quo interdum calculi albi inueniuntur, in extrema gula ante stomachum partem capaciorem ex multis rotundis carunculis compactum. *Intestinis* diductis et extensis, id quod a fundo uentriculi ad aluum recta procedit, dodrantum est septem cum dimidio, appendices uero duae ab aluo retrocedunt, quarum altera tenuior est, tres dodrantes longa, altera amplior, duos cum dimidio, tres uero isti meatus iuxta aluum in unam capacitatem conueniunt.

d Gesner. in Ornith.

Quantum ad *locum*, in Italia non uisuntur, *e* nisi forte turbine aduectae. Hispaniae peculiares esse credit *f* Plinius, sed falso. Nam et in Graecia circa † Cephissum Boeotiae nascuntur et in Britannia *g* magno sunt numero et in Belgium sub autumnum gregatim aduolant ibidemque in agris procul ab urbibus dissitis morantur, nihil de Polonia dicam. Falsum itaque, cum coturnicibus, quod *h* a Plinio traditur, quae ab eo tempore Italiam deserunt, auolare. Arboribus nunquam insident nec aquas, nisi eas, quas post pluuias in camporum foueis relinquuntur, sitis sedandae causa frequentant.

Locus e Aldrou. Ornithol. l. 13. c. 12. f Plin. H. N. l. 10. c. 22. † Pausan. in Phoci. c. 11. g Hector Boetius in Hist. Scotica. h Plin. H. N. l. 10. c. 23.

Vescitur frugibus, sed et herbis, ut auricula muris et *i* rapis uentrem implet.

Victus. i Longol. Dial. de Auibus.

Nidificat in terra, tricenis *k* diebus incubatum absoluit et parit, cum matura seges est.

Generatio. k Arist. H. A. l. 6. c. 6.

Volatu est propter corporis pondus admodum breui et tardo et capitur manu, si quis *l* celerius instet.

Volatus. l Xenoph. l. 1. ἀναβάσεως.

Amicitiam cum equo *m* colit, huic adpropinquare et fimum *n* deiicere gaudet, † ita capitur. *Inimicitiam* uero cum uulpe et cane exercet. A uulpe inuersa in terram *o* abiecta caudamque, ut collum auis extendente capitur. προΐασιν ὡς πρὸς ὄρνιν ὁμόφυλον. Humilitatis ob ponderosam *p* corporis molem sibi conscia, simul ac canes latrantes audiuerit, εἰς τὰς θάμνους καὶ τὰ ἕλη confugit.

Adfectus. m Ael. l. 2. de Animal. c. 28. n Plut. de Solertia Animal. † Oppian l. 3. o Ael. l. 6. de Animal. c. 24. p Idem l. 5. c. 24.

Vsum et in *cibis* et in *medicina* praebent. In *cibis* caro Xenophonti apud *q* Athenaeum suauis a Demetrio Constantinopolitano. *r* Accipitribus, tanquam suauissima praescribitur, Iulio Alexandrino *s* quamuis nigra et durior, ualenter tamen alit, si uel exquisitam in uentriculo concoctionem adepta fuerit uel captae et iugulatae durities dometur.

Vsus. q Athen. in Dipnosf. r l. de Accipitrum cura. s l. 13. de Sabbat. c. 5.

In *medicina*. Nam adeps *t* apud Phryges et Lycaones mammis puerperio uexatis adplicabatur. Fimi usum Auicenna contra impetigines praedicat. Oua eodem teste capillos nigro colore tingunt. Piscatores repraesentatis ex ipsarum pennis muscis piscibus insidiantur.

t Plinius in H. N.

ARTICVLVS VII.

De Anate Campeſtri et Aue Stella dicta.

Anas campeſtris propter conſimilem digitorum numerum otidi ſuccedit. Bellonio anas campeſtris, cane petiere Gallorum et tetrax et Galliae peculiaris eſſe creditur, a ruſticis Gallis oliua dicitur. Ex eiusdem deſcriptione, eſt phaſiani corpulentia. *Capite*, ſi craſſitiem demas, coturnicem, *roſtro* quod nigrum pullum gallinaceum refert. *Dorſum* tribus aut quatuor coloribus, nempe flauo tendente ad rubrum, ſubcinereo et rubro intermixto uariegatur. Quatuor pennae alarum in ſuperiori parte in extremitatibus ſuis nigreſcunt. *Pectus* alba torquis iuxta ingluuiem circumdat. Radices omnium plumarum rubrae ſunt et ſanguineae. Tres duntaxat in pedibus *digiti.* Omnia intus in auibus graniuoris communia.

Victus. *Veſcitur* granis absque diſcrimine omnibus nec non formicis, ſcarabeis et muſcis. Quamuis color colli et capitis ſemper idem non ſit et in hoc maris a foemina differentia conſiſtat, dorſum tamen et alae nunquam colorem immutant.

STELLA tribus quoque digitis incedit. Totum corpus, ſi uentrem et caudam et alas maiores excipias, ex albo, luteo et nigro ita uariegata eſt, ut, qui color ſuperet, difficile ſit iudicare. *Roſtrum* eſt longiuſculum in extremitate parum recuruum, nigricans. Venter et coxae candicant. *Cauda* maculis nigris plurimis, quarum binae transuerſales inſigni ſunt magnitudine, conſperguntur.

ARTICVLVS VIII.

De Oedicnemo Bellonii et eius Congenere Aldrouandi.

Deſcriptio. Bellon. l. 5. de Auib. c. 5. Auis, quam Bellonius oedicnemum a tibiarum infra genu propter os, quod ualde craſſum eſt, qua nota uel ſola agnoſci poteſt, ſingularem craſſitiem uocat, magnitudinem habet elori, *roſtrum* longiuſculum, in extremo nigrum et flauum, qua capiti iungitur. *Alis* intus albis, extra nigris otidem, *dorſo* attagenem refert. Coloris enim eſt fumoſi maculis nigris per longitudinem ductis uariegati. *Digitos* habet in pedibus ternos, *tibias* ut ſupra. Tarde parit et ineptae ad uolandum ſub finem menſis Octobris repertae ſunt. Huic reſpondet illa, quam ſub CHARADRII Ariſtotelici nomine Geſnerus *Geſnerus. in Ornith.* deſcripſit. Gallinae paruae aut columbae ei magnitudo. *Roſtrum* longiuſculum anterius nigricans, poſterius flaueſcens, extremis partibus inferiore et ſuperiore leuiter decuſſatis. *Pennae* in collo, capite et pectore maculoſae poſteriore colli parte ad fuſcum tendente, in dorſo et alis fuſcae maculis quibusdam rufis inſignitae. *Crura* oblonga, coloris ſublutei. *Digiti* terni breuibus interiore parte membranis iuncti. *Vngues* breuisſimi et mutili. *Degit* in pratis paluſtribus et aliquando in lacu Tigurinenſi glacie adſtricto manibus ſe capi permiſit.

Victitat muribus, quos de nocte uenatur. *Victus.*

Vocem, tanquam fiſtulae edit. *Vox.* Domi incluſa ſubinde ambulat, aliquando in orbem ad multum tempus circa columellam aut aliud quidpiam, aliquando recto tramite et, ſi quid impedimento fuerit, transſilit potius, quam a uia recta deflectat. Oculos, etiamſi digitos admoueas, non claudit.

Addit Aldrouandus aliam oedicnemo congenerem. Craſſitie corporis et pedum conſtitutione otidem refert. *Roſtrum* habet ſuperius

rius et inferius aeque longum, rutilum, rictu amplisſimo, naribus ualde, ut in anſere patulis. Caput, ceruicem, dorſum, caudam et alas ex flauo et caſtaneo eleganter tisſime diluta et maculata. Ventrem totum et femora intus candida. Gulam et pectus albicantia, intercurrentibus maxime in pectore maculis. Tibias, ſi digitos pedum compares, longisſimas.

ARTICVLVS IX.

De Perdicibus in genere.

Perdix Graecis πέρδιξ et περδίκη, Cretenſibus πῆριξ, Pergaeis σισίλαρος. Heſychio κακκάβα dicitur. Quo nomine noſtra aetate haec auis indicetur, non ſatis eſt compertum. Perdicem rufum, ueterum minorem uulgarem perdicem esſe placet Turnero, ſed roſtrum *a* illius cinnabarinum non admittit. Quidam apud *b* Longolium otidem cum perdicibus confundit. Bellonius *c* ex eo, quod Ariſtotelis perdicem cum aliis auibus, modo magnitudo par ſit, coire ſcribit, coturno Graecorum, qui cum gallinis rem habuisſe niſus eſt, id nominis imponit. Aldrouandus, cui coturnus et coturnix, magnitudinem, quae pro diuerſitate terrarum uariat, (ſunt in Allobrogibus *d* perdices mediocri pulſo non minores,) ſi excipias, eaedem, coturnicem, perdicem rufam esſe ſentit et perdices minores ab Athenaeo *e* adpellatas easdem cum auibus nouis Plinii esſe et ſtarnas, tanquam externas uocari contendit, ruſticulam autem Plinii, quam Dalechampius et Sueſſanus perdicem minorem esſe credit, gallinagini, aſcolopa ſeu ſcolopacem Ariſtoteles uocat, ex deſcriptionum collatione adcenſet.

a *Athen. l.* 9
b *In Dialogo de Auib.*
c *l* 5. *de Auib. c.* 13.
d *Scalig. Exerc.* 236. *l.* 3.
e *Athen. Dipn. l.* 9.

Genera.

Genera ipſarum ſunt plurima. Strabo *f* Indicos uulture et anſere maiores tradit. De Graeca ſeu maiore rufa aliquid diximus. Aelianus *g* Syroperdicem uocat auem perdicem minorem et nigram, roſtro rufo, manſueſcere neſciam quaeque circa Antiochiam Piſidae lapidem exeſt et conficit. Idem *h* perdices Cyrrhaeos uocat, qui neque ad certamina ualent neque pulcre cantare ſciunt et *i* allio ueſcuntur. In Chio inſula ſunt rubrae, gallinae *k* magnitudine. In Aegypto cinereae, alibi albae. Apud Troglodytas gallinacei magnitudine, *l* roſtro et cruribus ſeu fuſcis ſeu luteis. In regno Barnagasſi quaedam caponum magnitudine, pedibus et roſtro luteis, minores gallinis, alias pedibus eſt roſtro purpureis, nonnullas roſtro et pedibus cinereis. In Hiſpaniola diuerſicolores, ſuauisſimi ſaporis. In continente, ſi Ouiedo credendum, Hiſpanicarum gallinarum magnitudine, duplici pulpa, alia alteri ſubſtrata eaeque tantae molis, ut unam ne inſignis quidem heluo abſumere queat. Colore ſunt in pectore, alis et collo cinereo. Oua ponunt ouorum noſtratium gallinarum magnitudine, colore lapidem caeruleum aemulante.

f *Geograph l.* 17.
g *Ael. l.* 17. *de Animalib. c.* 7.
h *Athen. H. A. l.* 4. *c.* 13.
i *Athen. l.* 9. *Dipnoſ.*
k *Nicol. de Nicolais l.* 2. *Itin Orient. c.* 8.
l *Scal. Ex.* 236. 13.

Quantum ad *internam conſtitutionem*, bina habere in Paphlagonia *corda* falſo forte prodidit *m* Theophraſtus, hybernis menſibus nullos habere *teſtes* eadem *n* fide alii. Ingluuiem uentriculo in ipſis praeiacere, *o* appendices non ſuperne, ut piſcibus, ſed inferne ad extrema inteſtini haberi, cum *p* coeunt, turgidos ualde teſtes obtinere uerisſime Ariſtoteles prodidit.

m *Plin. H. N. l.* 10. *c.* 35. *Ael. de Anim. l.* 16. *c.* 15.
n *Ariſt. H. A. l.* 3. c. 1.
o *Ariſt. H. A. l.* 2. *c. ult.*
p *l.* 3. *H. A. c.* 1.

Loca ſi quaeras, in Hibernia et Lemniorum inſulis nullae ſunt, ſi Botero et Liberali credimus nec minores in Creta, rufae in Belgio rarae. A duabus in Anapheu inſulam immisſis tanta uis procreata, ut incolae de loco deſerendo cogitarent. Apud Tarnasſaros, Aethiopas, Samios, Cretenſes etc. eximia ipſarum foecunditas. In inſula Caprea adeo pingueſcunt, ut adipem eximant incolae et in futura con-

conuiuia feruent. Qui in Boeotia, fines in Atticam non transuolant, si *q* Athenaeo fides et, si forte aliquo migrauerint, uoce ab indigenis dignoscuntur.

q Athen. l. 9. Dipnos.

Victus. *Vescuntur* limacibus *r*, unde ibi nulli, ubi perdices, in Sciatho *s* insula cochleis, allio, quod de Cirrhaeis *t* Aelianus prodidit, sabulo, *u* granis et aliis. Pamphagam esse suspiceris.

r Arist. H. A. l. 9. c. 37 s Athen. l. 9. c. 4. t Ael. H. A. l. 4. c. 13. u Scalig. in Aristot. de plantis. Generatio.

Libidinis sunt profusissimae, unde salacitatis uenereae symbolum. Sane *mares* non tantum uisis foeminis, *u* sed et uoce illarum audita semen emittunt, ex animi forte impressione. Nam et, si speculum contra eos posuerimus, ad imaginem suam adcurrentes idem faciunt. Iidem, si Alexandro Myndio credendum, hiantes coeunt et toto coitus tempore lingua exerta uolant. *Nata* iam oua, *x* ne circa pullitiei educationem occupatis foeminis earum societate frustentur, frangunt, in aucupantes *y* interdum ueneris impatientia ruunt et capitibus ipsorum insident, si foeminarum copia non detur, uociferantur et pugnant inter se. Victum aiunt uenerem pati et quidem *z* tamdiu, donec et ipse alterius uictor euaserit, quin in proprios pullos idem scelus committunt eosdemque simul ferme, ac exclusi sunt, subagitant nec gallinaceo parcunt generi, ex quorum cum perdicibus congressu tertium quid progigni *a* Aristoteles reliquit. Nec remissior *foemellae* salacitas. *b* Si contra mares steterint, aura ab his flante praegnantes fiunt. Hiantes per tempus exerta lingua aestuant concipiuntque super uolantium afflatu, saepe uoce tantum audita masculi. Adeoque uincit etiam libido foetus caritatem, ut illa furtim et in occulto incubans, cum sensit foeminam aucupis accedentem ad marem, recanat reuocetque et ultro se praebeat libidini, quod tamen Plutarchus inficiatur. *Nidum* caeterarum auium more non exstruunt, sed partui uicinae aream seu receptaculum e festucis substernunt idemque spina et frutice *c* tum, ut contra feras abunde uallentur tum, ne oua a rore decidente uel imbribus et sic infoecunda euadant, adficiantur, muniunt nec, in quo loco peperere, incubant. Septem uero diebus nidum contexunt, septem in pariendo consumunt, septenos pullos enutriunt, si Aeliano *d* credimus. *Oua* bis quotannis ponere Albertus dicit, decem, saepius quindecim et sedecim illaque seu alba seu ouis columbae similia *e* alii addidere. An utraque perdix *incubet*, ab aucupibus inquirendum est. *Exclusionem* quod spectat, pullos morae impatientes occupatis spatiis sponte erumpere pertusisque ouis, ubi primum caput exeruerint pedesque protulerint, reliquo corpore adhuc adhaerescente, procurrere sibique cibum ductu matrum inquirere *f* aiunt. Sane more gallinarum plumis obuestiti in agros, ubi messis stetit, deducuntur, quod mater suo uolatu iis cibum subministrare nequeat. *Vitam* ad *g* quindecim uel sedecim annos extendunt, quod ad uigesimum quintum peruenire apud *h* Aristotelem legimus, mendum est. Olfactus ipsis exquisitus.

u Athen. Dipnos. l. 9 x Aelian. l. 2. de Anim. c. 5. y Arist. l. 9. H. A. c. 8. Plin. l. 10. H. N. c. 33. z Aelian. de Animal. l. 10. 47. a l. 2. de Gener. c. 2. b Plin. H. N. l. 10. c. 33. Athen. Dipnosoph. l. 9. c Plin l. c. Aelian. l. 3 c. 16. et. l. 10. c. 35. d l. 17. de Anim. c. 15. e Arist. H. N. l. 9. c. 8. Aelian. l. 10. de Animal. c. 35. f Aelian. l. 4. de Anim. c. 12. l. 10. Variae historiae c. 3. g Athen. Dipnos. l. 9. Plin. H. N. l. 10. c. 33. h Arist. H. A. l. 9. c. 7.

Volatus. *Volatus* ob corporis grauitatem et breuis et humilis, *k* uelox tamen et impetuosus, hyberno tempore gregatim, uerno, cum proli student, binae tantum uolant. In Boeotia sui, cum uolant, non esse iuris, sed in ipso aere, quas transire non audent, metas habere, inde ultra notatos iam terminos nusquam exire nec in Atticum solum transmeare Solinus *l* fabulatur. *Vocem* non eandem habent. Boeoticas exili uoce uti aiunt. Athenis *m* circa Corydalum pagum oppidum uersus caccabant, ultra uero τιτυβίζουσι. Hesychius κακκαβίζειν scribit, Aelianus *n* quasdam uocis contentione et cantu ualere ait. Ex ipsarum cantu certissimum iam adpropinquantis diei signum, sed falso adserit *o* Bellonius.

k Ouid. l. 8. Metam. l Polyhist. c. 12. m Athen. l. 9. n Ael. l. 4. de Anim. c. 13. o l. 5. de Auib. c. 14.

Pugna. De *Pugnacitate* earum quaedam produntur. Alexander Seuerus *p* per-

p Lamprid. in Seuero. q Lusignanus in hist. Cypri.

p perdicum et catulorum certamine sese oblectabat. Cyprii easdem q ad eiusmodi certamina enutriunt. Apud Gesnerum e Sedunis adlata felem mordebat. Pugnant et inter se, cum gregatim per nemora pascentibus foemina ceu futuri certaminis spectatrix sese offert et, nisi uictori, copiam sui faciens.

Victus. r Aelian. l. 4. de Animal. c. 1.

Victus r nunquam in conspectum prodit. *Pulli*, cum primum ad coitum educuntur, sua cute armati, quam uel ad arbores adfricando uel luto oblinendo asperam reddunt, pugnant. Acuitur pugnacitas, si trichomanes et polytrichum in cibo offerantur, si s Liberali credimus.

s in cong. mirab. narrat. Ingenium. t Plin. H. N. l. 10. c. 33. Arist. H. A. l. 9. c. 8. Aelian. l. 3. de Animal. c. 16.

Sed et singulari pollere perdices *ingenio* certum est. Si ad nidum coeperit t accedere auceps, praecurrit ad pedes foeta praegrauem aut delumbem sese simulans subitoque in procursu aut breui aliquo uolatu cadit, fracta aut ala aut pedibus, procurrit iterum iam iam prehensurum effugiens spemque frustrans, donec in diuersum abducat a nidis. Eadem pauore libera et materna uocans cura, in sulco resupina gleba se terrae pedibus adprehensa operit. Discunt et pulli astum u et, quam primum hominem adesse sibilo significarit mater, supini se conlocant et corpus quisquiliis tegunt. Nec deponit has uenator fraudes. Ante retia propositus cantum ad pugnam lacessentem orditur. Syluestribus ingruentibus pedem refert, ipsi in laqueos incidunt. Nolo sermoni humano enunciando aptos dicere, quod aliqui ex x scriptoribus innuere et latiuscula earundem lingua suadere uidetur. Non caret tamen fide, interdum ita cicurari posse, ut cum gallinarum domesticarum cohorte promiscue habitent, quod apud Aloysium y Mundellam factum, domi educatae ad montes interdiu uictum inquirendi ergo

u Plut. de solertia Animal.

x Statius. l. 2. Sylu. Athen. Dipnos. l. 3.

y Aldr. l. 13. Ornith. c. 16.

sub custodibus dimittantur sibilo reuocatae sub uesperam redeant, quod Nicolaus a Nicolais z in Chio insula communiter fieri prodit et ab homine de loco in locum ad quatuor millia ita, ut ille terra iter faciat, istae per aerem uolent, quiescente quiescant, ducantur, quod in Ponto uisum, Odoricus de Foro Iulii tradit. Oua deperdita per alterius a matris damna, ut adoptione alienae sobolis suae orbitatis incommoda reparent, resarcire, natos in campos eductos, ut fuerint materna uoce commoti, ouorum genitricem petere, ubi sensere, b medicamentum lethale parari, uociferari. Cirrhaeas c seipsas, ut ab aucupibus spernantur, emaciare, porro ad uocem sonoram d conciliandam uti, uulneri origanum e mansum imponere, lauri foliis f annuum fastidium purgare, arundinis lecta et seu cometa seu in nidum imposita coma oculorum fascinationem g auertere, adductorum auctorum fide refertur.

z l. 2. Nauig. Oriental. c. 8.

a Cassiod. uar. l. 2.

b Aelius l. 13.

c Aelian. l. 4. de Animal. c. 13.

d Arist. l. 2. Probl. l. 39.

e Aelian. l. 5. de Anim. c. 46.

f Plin. in H. N.

g Aelian. l. 1. de Anim. n. 35.

h Idem l. 4. c. 13.

Vsus.

Vsus Cirrhaearum *in cibo* nullus, h alliis enim uescuntur, nostrates laudem apud omnes, Martialem si excipias, meruerunt, sunt, qui pullos ueteribus, alas reliquis partibus praeferunt. Fuere et exta et oua in usu. Heliogabalus i Palatinis ingentes dapes iis refertas exhibuit. Sed nec *medicina* illis destituitur. Caro elephantiacis, lue uenerea k adfectis, fluxu albi † laborantibus prodest. Medulla et cerebrum cum uino ictericis, uentriculus l ex uino nigro iliacis, iecur aridum comitiali morbo laborantibus, sanguis m suffusioni oculorum, fel n in hebetudine uisus et albuginibus cum melle commistum, pennae combustae ad uteri strangulatum, oua ad o lactis copiam facere creduntur.

i Lampr. in Heliogab.

k Cardan. in Comment. in Aphoris.

† Hippocr. l. 3. de diaeta.

l Plin. H. N. 30. c. 6.

m Idem l. 16. c. 18.

n Galen. l. 10. de simplicib. Dioscorid. l. 2. c. 72.

o Plin. l. 30. c. 14.

ARTICVLVS X.

De Perdicibus in specie.

PVNCTVM I.

De Perdice Graeca Bellonii, Perdice Rufa, Cinerea et Damascena.

PERDIX GRAECA crassa quoque et coturnus ex descriptione *a* Bellonii dicitur. Nostratibus duplo crassior est, *rostro* pedibusque rubris, maculis ad anteriorem uentriculi partem eisdem, quibus rostra respersa, mediocris gallinae magnitudine. Frequens est in rupibus Colmensibus, insulis Cycladibus et Cretae maritimis. *Vox* nostrarum uoce maior, coitus inprimis et partus tempore. *Nidificant* sub dio mense Maio. Oua edunt sub aliquo magno lapide octodecim, quandoque sedecim ouis gallinae similia, minora, alba maculis subrubris exiguis respersa, usui peridonea, sed quorum uitellus non congelatur.

a Bellon. l. 5. c. 13.

PERDIX RVFA siue maior columbam exprimit, rostrum habet cocci colore, pedes minus rubent. Color cinereus per dorsum, pectus et caput decurrit. Oculorum palpebrae in marginibus rubent, ab iis linea nigra retro per collum tendit, inde reflexa per pectoris partem supremam saepe circulum facit, quod intra eam est, albicat.

PERDIX CINEREA seu minor Graecis ignota, ex descriptione Gesneri coloris est uarii nec descriptu facilis. Rostrum subfuscum. Caput e rufo fuscum, sinciput, partes circa oculos, proram capitis simpliciter rufa, collum et pectus cinerea exiguis maculis nigris quasi per uersus crispos et undantes interstincta. Dorsum, caudam et alas uarios colores prae se ferendo, crura ex fusco albicantia. Gregatim uolat, uere uero bimatim.

Perdix, quae sub DAMASCENAE nomine Aldrouando transmissa est, breuitate et crassitie corporis ad perdices accedit, minor tamen est, rostrum habet prolixius, pedes quodammodo luteos. Nec tamen † Aeliani Syroperdix est, etsi magnitudo respondeat. Nec enim est nigra neque rostrum habet rufum imo illa mansuescit, cum haec semper in feritate perseueret.

† Aelian. H. A. l. 16. c. 7.

PVNCTVM II.

De Perdice Alba seu de Lagopode.

Perdix alba, lagopus a pedibus leporinis et uillosis, *a* Aristoteli, qui nullum animal praeter unum leporem pedes uillosos habere scribit, incognita, Hesychio et Phauorino λαγωίνης. *b* Horatio lagois, nisi forte piscem Romae rarum et ideo carum, quod interpretes uolunt, intelligat, aliis *c* perdix petrosa dicitur.

a H. A. l. 3. c. 12.

b l. 2. sermon. Satyra. 2.

c Aldrou. 13. Ornith. c. 2. 1.

Genera.

Duorum autem sunt *generum*.

Prius est columbarum *d* magnitudine, tanti candoris, ut a uenatoribus hoc solo, quod niues superet, uisu deprehendatur, pedes tamen *e* et rostrum nigricant, supercilia in mare inprimis rubent, collum maculis quibusdam nigricantibus perspergitur et radices pennarum nigrescunt.

d Plin. H. N. l. 10. 48. Scalig. Exercit. 59.

e Aldr. l. c.

Alterum nomine eodem a coturnicibus magnitudine tantum differens croceo tinctu, quod Aldrouandus perdicem Bellonii Damascenam seu Syroperdicem esse credit. Dorsi et colli colore gallinaginem aemulatur. Alae, quae corpori iunguntur, albas, fuscas et fuluas pennas habent, decem remiges cinereae sunt, pars interior et uenter albent et torquem in pectore rubro, fuluo flauoque coloribus constantem habent.

Descri-

Tab: XXVIII
Perdix cinerea.
graw Rephun
Perdix russa.
Lagopus. Schnee hun
Steinhun
Perdix Damascena.
Coturnix mas
Lagopus altera
Hortulanus mas.
Brachamsel
Ortijgometra.
wachtel König
Hortulanus Congener.
Hortulanus foemina.

f Gesner. in Ornith. Describit et *f* Gesnerus aliud, quod per aestatem fuluescere et ne per hyemem quidem albescere dicitur.

Locus. g Plin. l. c. h Scal. l. c. *Reperiuntur* lagopodes in *g* Alpibus et Pyrenaeis *h* montibus inque summis iugis imminentibus ei ualli, cui nomen Arbulti, qua fauces aperiunt iter. Ita uero frigore, niue et glacie delectantur, ut, ubi locis inferioribus liquantur niues, altiora et soli auersa prosequantur loca, in quibus nix perennat.

Vox. *Vocem* edebat, quam Gesnerus describit, ceruinae non dissimilem.

Ingenium. i Plin. l. c. *Naturam* si spectes, non extra *i* terram, in qua nascuntur, iis uesci facile, quando nec uiuae mansuescunt et corpus occisarum statim marcescat. Latent quidem homine conspecto eoque dissimulato sese motu prodere cauent, tanta iis fallendi similitudine niuis fiducia, sed tantae etiam simplicitatis sunt, ut a uenatoribus *k* dispositam lapidum seriem transire non audeant, sed secundum illam, quasi secus murum insuperabilem decurrentes in decipulas incidant. k Stumpf. apud Aldr.

Vsus. *Vsus* earum et in cibis est. Praecipuo sapore esse Plinius dicit. Saluberrimas teste *l* Scaligero Norici credunt gustu, subamaras Gesnerus reliquit. l Scaliger. Exerc. 59.

NB. *Perdices Indicas uide in mantissa.* Num. 8.

ARTICVLVS XI.

De Coturnice Latinorum.

Genera. Coturnix Graecis antiquis ὄρτυξ, moderni ὀρτύκη et ὄρτυκι, Villanouano quisquila, Gasio quaquila dicitur. Vnum duntaxat ipsarum obseruatum *genus*. Visa tamen et alba, si *a* Aristoteli credimus et in campis *b* Russicis et Podolicis uirentibus pedibus, quarum usus sparsum inducat, inueniuntur. Notae, quas suis ueteres tribuunt et in nostris reperiuntur. Paruae *c* sunt, pedes *d* fissos et pinnas *e* duras habent. Theophrasto forte perdices nanae dicuntur. *Mas et foemina* distinguuntur, quod foeminae totus color quodammodo testaceus superius ad ceruicem, dorsum, caudam et alas ad mentum et pectus subluteus, ad uentrem fere albus. A rostro eius supra oculos et aures linea insignis longitudinis alba circulares aliquot maculas habens excurrit. Cauda pro proportione maior est. In *mare* rostrum magis nigricat. Supra illud capilli quidam extant. Collum lineolis albis intercurrentibus rufescit. Pedes minus lutescunt, digiti uero eorum ita constituti sunt, ut medius primo et tertio longe maior sit, posterior, quem pro calce habet, longe exiguus. In *internis partibus* singulare quid obtinent. Ossa ipsis dura et solida. *f Ingluuies* et gula prope uentriculum ampla et lata. *Cor g* τρίβολον seu muricis modo in tres cuspides diuisum. *Iecur* et fellis conceptaculum intestinis adglutinata. *Fellis* ad intestina labentis canalem uix aspectabilem. *Testes* iecori subditos.

a Arist. l. de colorib. b Cramerus l. 1. de Polonia. c Plin. H. N. l. 10. c. 23. d Athen. l. 9. e Arist. in Physiogn. f Aristot. 2. H. A. c. g Athen. l. 9.

Quantum *ad locum*, Auerrhoes in Andalusia, teste *h* Galeoto Martio, reperiri negat, in mediterraneis Galliae tractibus sunt rarae. In Delo, *i* unde nomen Ortygiae sortita est, ad sinum *k* Arabicum, in superiore Aethyopia, Terra Sancta, Madera, Capreis magna ipsarum copia, ad Taenarion, quae nunc *l* Cerempolis tanta, ut hodie Porto de Qualeis nominetur. In agrum Neopolitanum tanto numero ex Africa propelluntur, ut glomeratim saepe in aedes maritimas incidant et sine ulla difficultate capiantur. Migratorias esse aues omnes, Albertum si excipias, concedunt. Aduenienda habent tempora aestate depulsa. Cum maria tranant, impetus differunt et metu spatii longioris uires suas nutriunt tarditate. Vbi terram persentiscunt, coeunt cateruatim, deinde globatae uehementius properant, quae festinatio (sunt uerba *m* Solini *n* et Plinii) ple-

h l. de promiscua doctrina. i Athen. l. 9. k Ioseph. Antiq. l. 13. c. 1. l Procop. l. 13. de bello Vandalico. m Polyhist. c. 18. n H. N. l. 10. c. 23.

plerumque exitium portat nauigantibus. Accidit enim plerumque noctibus, ut uela incidant et praeponderatis finibus alueos inuertant. Austro nunquam exeunt, nam metuunt uim flatus tumidioris. Plurimum se aquilonibus credunt, ut corpora pinguiuscula atque eo tarda facilius prouehat siccior et uehementior spiritus. Ortygometra dicitur, quae gregem ductitat. Eandem terrae proximantem speculatus accipiter rapit ac propterea opera est uniuersis, ut sollicitent ducem generis externi, per quem frustrentur prima discrimina. Quod de tempore dixit, erratum est, nisi de terris tepidioribus aestate apud eos depulsa intelligantur, quod de continuo uolatu cum malis et uelis insedisse obseruarit *o* Bellonius, in Delum saepissime delatas alii, in Ponticis insulis requiescendi causa paucos dies morari *p* Varro, falsum, quod de nauigantium exitio uix credibile nec tantam simul abire multitudinem uerisimile, cum nonnullo corporis pondere et uento apto destitutae in locis apricis et tepidioribus remaneant. Austro nunquam exire falsum. Cum et *r* Bellonius a septentrione in meridiem tendentes, cum e Rhodo Alexandriam Aegypti nauigaret, obseruarit et Aristoteles austro tanquam humido et graui moleste uolare prodiderit. Sed nec de ducibus inter auctores conuenit. Aristoteles *s* haec loca adeuntes sine ducibus pergere abeuntes. Lingulacam, otum, ortygometram et cynchramum duces habere, ab hac noctu etiam reuocari scribit. Plinius id *t* ad uentum transfert et de ducibus ita: glottidem seu lingulacam initio blandita peregrinatione auide profectam poenitentia in uolatu cum labore scilicet subit. Reuerti incomitatam piget et sequi nec unquam plus uno die pergit. In proximo hospitio deserit. Verum inuenitur alia anno intercedente relicta, simili modo in singulos dies. Cynchramus perseuerantior festinat etiam peruenire ad expetitas terras.

o *l. 5. de Auib. c. 20.*
p *Varro l. 3. de re rustic. c. 5.*
r *Bellon. l. 5. de Auib. c. 17.*
s *Arist. H. A. l. 8. c. 11.*
t *Plin. H. N. l. c.*

Victitant granis milii, tritici et aliarum frugum. In Capreis insulis acinis herbarum, apud *u* Holandos Bryoniae secundum Portam malo Punico, semine cannabis, lolio et tritico saginantur, sed et hellebori semen *x* perinde ipsis cibus, ac sturno cicuta, quae hominibus uenena esse creduntur, (ideo Plinius *y* ueneni semen dixit) seu recuperandae sanitatis causa, cum epilepsia tentantur, quod Aquae placet, seu peculiari quadam naturae suae praerogatiua, concoctio enim non ui duntaxat caloris, sed tota uentriculi substantia perficitur seu, quod, cum pertenues habeant ad corda penetrantes meatus, antea deuoratam cicutam concoquant, quam inde lethale gelu ad praecordia peruenerit, ut Diuus Basilius censet. Aquam, simul ac bibere, turbant seu, quod tali delectentur seu, quod singularem cum camelis et elephantis, quibus idem solenne, amicitiam gerant.

Victus.
u *Iunius in Nouendalib.*
x *Lucret. l. 4. de natura rerum.* *Arist. l. 1. de plantis.* *Galen. ad Pison.* *Aphrodis. in prooemio Problem.* *Ambr. l. 3. Hexam. c. 9.*
y *Plin. l. 10. H. N. c. 23. et 72.* *Solin. Polyhist. c. 18.*

Salacitas ipsis, quae *z* perdicibus, saepius coitum repetunt et humi nidulantur. Sunt, qui quotannis quater *prolem edere* uelint, bis in his, quas petunt, bis in his, ad quas reuertuntur, regionibus. Vt ut sit, quo loco pariunt, non incubant, ne quis locum longioris temporis mora percipiat. Sedecim *oua* cornicis similia, si Bartholomaeo Anglico credendum, excludunt, ex his pulli foeminae rursus ad decem mense Augusto pariunt. Vnde non mirum, tantam coturnicum copiam et mense Maio incubanti insidiantem spem centum et amplius perdere.

Generatio.
z *Arist. H. A. l. 9. c. 8.* *Athen. l. 9.*

Volatus sunt modici, austro praesertim flante, cuius humiditas corporis grauitatem auget, sed defectum cursu compensauit natura, hinc Comestori currelii dicuntur.

Volatus.

Vocem mari Aristoteles ademit, exilem Albertus credit, foeminae crassam. Mensis Aprilis initio canere incipiunt, num subito, cum ad nos uenerint, dubium. Vox nemini nota non est et ideo apud Athenaeum Pratinae placuit, ἡδύφωνον dixerit. Sapientes olim pro gnomone uteban-

Vox.

bantur, quod uerum cantu suo horoscopi emersum signare crediderint, cum in eo certum numerum seruet.

Pugna. † *Arist. in Physiogn.* b *Dioscor. in l. 4. c. 131.* c *Aristoph. in pace.* *Pugnacitas*, quae auibus † durae pennae communis, in istis adianti usu *b* accenditur et occasionem, ut *c* Aristophanes Carcini Poetae filios ὀρτύγας οἰκογενεῖς dixerit et pugnax ὀρτυγίου ψυχὴν ἔχειν dicatur, dedit, satis olim Athenis et alibi nota fuit, ubi ad certamen, tanquam ad gladiatores ludos effusissime conueniebatur et Solon pugnantibus spectandis tempus impendere iubebat. Nec ignota Neapolitanis hodie, aliquoties uictrix, duodecim saepe aureis uenditur. Augustus quoque tanti fecit, ut Erotem Aegypti praefectum, quod uictricem per contumeliam edisset, morte in- d *Quinct. l. 5. Instit. Orat. c. 9.* fami mulctauerit et Areopagitae *d* puerum, quod coturnicibus, quas comprehendere posset, oculos eruerent, damnauerint. *Antipathia* e *Aelian. l. de Animal. c. 49.* ipsis cum *e* pelicano, sed et cum luna et sole exorientibus, si Oro credimus. His uisis terram fodicant pupillasque identidem conscribillant.

Morbi. f *Plin. H. N. l. 10. c. 23.* g *Hippocr. lib. de morbo sacro.* h *Arist. Comment. in Aristot. in Plantis.* i *l. 6. Rhod. Antiq. lect. c. 7.* *Ingenium.* *Epilepsia* eas laborare experientia comprobauit, sed solas praeter hominem, quod *f* Plinius prodit, falsum, cum *g* Hippocrates capras et oues, Scaliger *h* canes, Rhodiginus *i* feles et arietem, Absyrtes equos, Brodaeus accipitres et graculos eodem morbo uexari scribant. Quae de *ingenio* ipsorum Oppianus *k* et *l* Plinius, nempe aduerso flatu ponduscululis lapidum adpensis aut k *In Ixeuticis.* l *Plin H. N. l. 10. c. 29.* gutture arena repleto stabilitas uolare et, cum mare transuolant, singulas ternos ore lapillos ferre, singulos per interualla dimittere, sic, utrum mare tranarint, obseruare produnt, τερατώδη καὶ πίστεως πόῤῥω esse uidentur. Bellonius in naues lapsas aperuit et milium duntaxat reperit lapidum non obliturus, si aliquos inuenisset.

Vsus. m *Plin. l. 10. H. N. c. 23.* n *l. 6. Epidem. comm. 5.* *Vsus* coturnicum olim *in cibis* apud quosdam nullus, *m* quod ueratro uescantur et comitiali morbo laborent. Galenus *n* quosdam, qui edissent, in Doride, Boeotia et Thessalia musculorum distentionibus conreptos obseruarit. Nos nihil tale sentimus, ut nec ex capris uel auibus quicquam, ex modico esu assarum inprimis optimum pollicetur sanguinem Aldrouandus, ex immodico, pinguiorum inprimis, putredinalem febrim minatur. *Vsum in medicina* si requiras, *o* cerebrum o *Galen. Euporist. c. 155.* ex unguento myrteo tritum et stanneo uase repositum epileptico paroxysmo medetur, si faciem eo illeueris. Adeps cum pauco helleboro membro pudendi inunctus uenerem auget, cum melle, myrrha et chalcanto albo oculorum uitia conrigit. Cum zingibere tritus equorum oculos incolumes seruat. Caro inueterata porcorum et piscium escae immiscetur.

NB. *Coturnicis genus exoticum uide in mantissa.* N. 7.

ARTICVLVS XII.

De Ortygometra.

a *Plin. l. 10.* b *in Com. ment. ad l. 8. Arist de H. A. c. 15.* c *l. 8. A. H. c. 12.* d *loco citato.* De ortygometra, quam Plinius et Gaza matricem, Villanouanus ethigometram, Scaliger *b* coturnicomatrem et uerius uocat, uix, quid certi dicendum sit, habemus. De forma nihil fere ab antiquis traditum est. Aristotelem *c* si excipias, qui palustribus auibus facie similem esse reliquit. Sed nec ex recentioribus quicquam certi conliges. *d* Scaliger non absimilem gallinagini, magnitudine parem, colore tamen dilutiore, facie tota coturnicis esse et ab aucupibus matrem qualearum, ab aliis rascle dici scripsit. Bellonius duplicem *e* ponit. *Vnam*, quam e *l. 4. de Auib. c. 19.* rascle quoque nuncupat. *Alteram*, quam in genistis degere adfirmat, magnitudine ortygometrae nigrae, quam falso rallum nominat, colore rufo in alarum costis subrubente, in femoribus castaneo maculis albis

interſtincto, capite perdici cinereae ſimili. Aldrouandus, qui aquaticarum hanc fere ſpeciem eſſe putat, ut crura habeant oblonga, digitum, qui pro calce eſt, perbreuem, corpus gracile, plumas plerumque uarias, uentrem albicantem, caudam breuem, roſtrum longiuſculum modice flexum, auem, quam a Cardinali Paleotto acceperat quaeque roſtrum coturnice maius, caput, collum, dorſum et maiorem alarum partem teſtacei coloris, alas, qua uentrem contingebant, rufeſcentes, crura pedesque pro corporis portione longos, colore inter croceum et uiridem medio, obtinebat, pro ortygometra poſuit.

ARTICVLVS. XIII.

De Cynchramo.

Cynchramus Heſychio cynchramas, *a* Ariſtoteli cynchramus, aliis cenchramus quoque dicitur. Quaenam ſit auis, inter grauiores non conuenit, etſi fere certum eſt, nec linariam miliariam eſſe, ut Ruellio placet et in ſequentibus patebit, nec ex cenchritis auibus milio quidem pingueſcentibus, ſed aquaticis et ex anſerum genere, nec cenchrin a uarietate punctorum milii inſtar dictum ex accipitrum familia. Geſnerus *b* Heluetiis Brachvogel dictam fere eſſe putat, quae cruribus eſt proceris, roſtro oblongo eodemque modice inflexo, quae autumno auolat et tempore uerno cum coturnicibus redit et paluſtribus delectatur. Bellonio *c* eſt Gallorum le pruier aut preyer, quae alauda criſtata eſt maior. *Roſtrum* habet breue, craſſum, tuberculo conſpicuum, ad inſtar oſſis durum inferius cum ſuperiore coniunctum foueam in medio efformans. *Ventrem* pallidum et nigris quibusdam maculis diſtinctum. *Crura* pedesque inter rubrum et caſtaneum media, poſticum *digitum* longum. *Verſatur* in pratis, hordeo et milio delectatur, nidos in agris auena et milio conſitis exſtruit et ſex pullos excludit.

a Ariſt. H. A. l. 8. c. 12.

b in Ornitholog.

c l. 4. de Anib. c. 20.

Deſcriptio.

Vox. *Vox* ipſi tirtertirteriiz.

Volatus. Cum *uolat*, crura contra aliarum auium morem pendere finit.

Aldrouandus *d hortulanum* omnino eſſe credit, auem alaudae magnitudine, at paulo minorem, cui *roſtrum*, *crura* tota pedumque *digiti* rubeſcunt. *Caput*, *collum* et *pectus* in mare intercurrentibus punctis croceis flaui, in foemina partim flaui, partim uiridis ſunt coloris, alarum pennae inter coſtales in utroque ſexu flauo et nigro colore tinguntur, mas ſub oculis ad latera maculam habet rotundam, intenſe luteam, quae in foemina non eſt.

d Aldrou. Ornith. l. 13. c. 24.

Locus. *Reperitur* in agro Bononienſi et Florentino, ex milii eſu uehementer pingueſcit et magno numero depilata et ſcatulis adſeruata Romam transmittitur ibidemque caro pretio uenditur, ſunt uero et alia hortulanornm *genera*. *Flauus* nempe colore propemodum paleari, alarum coſtis et remigum pennarum extremitatibus albis. *Albus* cygno ipſo fere candidior *et hortulano congener*. Caput ipſi ex cinereo ad flauum uergit, collum cinereum nigris maculis punctatim diſtinguitur. Venter, crura pedesque crocea ſunt. Cauda tota fuſca ad latera lateſcens.

Albicilla, cuius cauda alba, caetera uulgaribus hortulanis ſimilia, color duntaxat in omnibus pallidior.

ARTI-

CAPVT II.

De Auibus pulueratricibus domesticis.

ARTICVLVS I.

De Gallo Gallinaceo.

Gallus gallinaceus Gr. ὄρνις ἀλεκτρυὼν, ἀλέκτωρ, βρητὸς, κίκιῤῥος, κοκκοβόας ὄρνις, κόρυθων, κόττος, κροκίας, κοτίκας μηδικὸς, ὀλοόφωνος, ὀρθροβόας, ὀρθάλιχος, περσικὸς ὄρνις, σέρκος, σέλκος, ὠιδος ὄρνις, Latinis cohortalis auis, lucis, criſtati oris etc dicitur. Gallinam ἀλεκτρίαιναν, ἀλεκτορίδα, κίκκαν, ὀρθάλιδα, cortis auem, mylagridam adpellauere. Νεόσσοι, νίκρακες, ἵπποι, νεοττίδες ὀρθαλαχοὶ pullorum ſunt nomina.

Generatio.

Differentiae ipſarum ſunt uariae, quae a *locis*, *uoce*, *integumento*, *partu* et *incubatione* ſumuntnr. *Hadrianarum* gallinarum Ariſtoteles *a* mentionem facit, quae pennae uerſicoloris quotidie pariunt, ſed pullos interimunt, quas *b* Athenienſes alere ſtudebant quaeque uel ſunt eaedem cum *nanis* et *pumilionibus* ſeu *c* Plinii, quibus certa foecunditas rara et incubatio ouis noxia ſeu Columellae, *d* quae, etſi uetuſtae propter infoecunditatem improbantur, pluribus tamen locis foecundae reperiuntur et oua plurima edunt uel cum Longolii parturientibus ſeu Leyhennen, quas uerſicolores et roſtro longiuſculo facit. Pumilas enim, quae paſſim extant et claudicando potius, quam incedendo per terram reptant, nemo iſtis adcenſuerit. Sunt et Tanagraeae, Lydae, Rhodicae, Chalcidicae, Medicae et Alexandrinae. Ex *Tanagraeis* galli inprimis probabantur, alii μάχιμοι ſeu pugnaces dicti, alii cosſyphi et merulae dicti, qui Lydas *e* magnitudine aequabant, coruis colore ſimiles, paleariam et criſtam inſtar anemones nec non candida et exigua in roſtro ſupremo et caudae extremitate ſigna habebant. Cum omnes a praeliis *f* commendentur et amplitudine pares ſint, *g* facile eiusdem generis eſſe ſuſpiceris, forte et cum Longobardicis, qui pedibus usque ſublatis incedunt, plumis ex auro fuluis teguntur, eosdem. *Patauinas* Hermolaus et Longolius dixere, ſed, quia cauda deſtituuntur, quod ueteres in ſuis non reticuisſent, uix eſt credibile. Sunt et in regno Senegae gallinae Pharaonis dictae, in regno Tarnasſari noſtris triplo maiores. In Iamaica inſula *h* pauonibus nec magnitudine nec ſapore cedunt.

a *l.6.H.A. c.1.*
b *Athen. Dipnoſ. l. 7.*
c *l.10.c.53. et 56.*
d *Columella de re ruſtica l.*
e *Pauſanias in Boeoticis.*
f *Varro de Re ruſtica*
g *Columella.*
h *Petrus Martyr in Decadibus.*

Reperitur et prope Theſſalonicum *i* genus quoddam gallinaceorum perpetuo mutum nunquam familiari his alitibus cantu uocale. Nonnullae quoque ſunt *lanigerae*, ut in quadam Orientis urbe et niuei coloris, in regno Mangi pilis more felis nigris ueſtiuntur. De reliquis ſuis locis agemus.

i *Aelian.de Anim. l. 15. c.20.*

Forma.

Quantum ad *formam*, gallum gallinaceum alucone ſcilicet maiore *minorem* prodidit *k* Ariſtoteles. Soli fidipedum altilium *colores* diuerſi ſunt et nitorem hunc ſi attendas, maiori ſpecioſitate, quam † Croeſus ueſtiuntur. *l* Spectatisſimum inſigne ipſis, corporeum ſerratum nec carnem id eſſe nec callum iure dixerimus, uerum peculiare. Criſtam Latini φοινικολόφον, κυρβασίαν uel κυρβαβίαν, κορυφὴν et λόφιον Graeci dixere. Semper eſt exerta et rubens, dum integra ſanitate fruitur et mirum de ea Herberſteinius. *m* Cum cuidam in Moſcouia frigore iam fere enecto abſciſſa fuisſet, ſibi reſtitutum erecto ſtatim collo cantaſſe. Plicabilem gallinae obtinuere et per medium caput deorſum dependentem. *Oculos* omnes habent ſplendidos, ſalacitatis indicium. Paleae (Ariſtoteles κάλλαιον ob purpureum floridumque colorem uocat) ex rutilo albicantes ſub mento et collo, uelut inca-

k *H.A.l.9. cap. 8.*
† *Laert. in Solone.*
l *Plin. H. N.l. 10. c. 17. Ariſt. H. A.l.2. c.8.*
m *In itinere Moſcouitico.*

incanae barbae dependeant. *Roſtrum* robuſtum, in ſuperiori parte aduncum, coloris plerumque cornei uiſitur. *Caro,* quae roſtrum undique cingit, nonnullis mentum Columellae gena eſt. *Iubae* (ſic longiores caeteris plumas Columella dixit) collum et ceruicem undique ambiunt. Vel pectus uel pars uentris poſterior *nauis*, a qua pullum aperiri iubet *n* Apicius, uocatur. *Cauda*, quam ὄῤῥαν Heſychius uocat, maribus maior, quam foeminae, binae longisſimae incurui arcus imaginem propter teneritudinem prae ſe ferentes in foeminis ſunt, quae capis ſaginandis ſub cauda euelluntur, pinguefactorias Germani dicunt. *Calcaribus*, quae πλῆκτρα et κέντρα, armantur mares inque iis in magnam quandoque molem excreſcunt, ſed et gallinae, cum mares uicerint, cucuriunt, criſta etiam caudaque erigitur ita, ut difficile ſit, an ſint foeminae, cognoſcere, nonnunquam calcaria parua, errore ne naturae an opere ignoro, iis enaſcuntur. Plinius *o* gallinas probat imparibus digitis, aliquando et ſuper quatuor transuerſo uno, Columella quinque, ita tamen, ne cruribus emineant transuerſa calcaria, ſed haec ad oeconomiam ſpectant. *Internarum partium* iſta eſt ratio. *p Oſſa* habent conſiſtentiam laxam, cauam et leuem. *Ingluuies*, quae πρόλοβος et φύσκη, uentriculo *q* praepoſita eſt. Appendices habet infra, qua deſinunt inteſtina, ut uere ultra uentriculum eſſe *r* Plinius ſcripſerit. Pellicula intra uentriculum ſtercori deſtinata echinus ab aſpredine dicitur. Dioſcorides κοιλίαν uocauit. *Teſtes* gallinaceis ſunt ſub iecore, foeminae ſupra caudam. Vterus ex deſcriptione M. Antonii Vlmi duplex habet foramen. Infernum, per quod ouum ad externa reſpiciens iam perfectum egreditur, ſupernum et internum, per quod ſub ſepto transuerſo inchoatum ad formam perfectam ſuſcipiendam ingreditur. Totus in parte ſiniſtra ad ſpinam ſitus eſt, dextram abdominis et centrum inteſtina obtinent. Exitum ipſi in ſuperna ad ſpinam deſinente parte dedit natura, quia animalia ſupergresſu coeuntia inſtrumenta in proximo habere oportebat, in inferiore podicis ad uentrem poſitus, quia infra illius eſt officium. Vterque tam proxime cute, quod praeputium dixeris, et muſculo ſphaericae figurae, ut extenſioni magis accommodi eſſent, obteguntur, ut arctisſima conniuentia ſenſum ipſum aliquando fallere posſent. Vteri ſubſtantia membranea et crasſa eſt, figura concaua, trium digitorum longitudine, qua ad exitum pertinet, latior. Porrigitur ab infimo abdomine iuxta ipſorum inteſtinorum exitum ad locum conceptionis ouorum ſub ſepto transuerſo eſtque, cum extenditur, longitudine dodrantali, cuius longitudinis ratione membranam obtinuit a ſpina dorſi proportionalem omnino ac perſimilem inteſtinorum meſenterio, quam et uenae frequentes percurrunt, cum ad nutritionem ipſius uteri tum ad oui intrinſecus contenti, dum pertranſit a loco ſub ſepto transuerſo ad ipſius uteri exitum, alitionem. Membrana autem (uerba ſunt Vlmi) ſpinae conligans eadem prorſus exiſtit ipſi meſenterio inteſtinorum, quin imo eadem eſt et ſubſtantia et origine, quapropter conſenſum habet uterus cum ipſis inteſtinis. Figura uteri inaequalis, alibi anguſta, oblonga, alibi lata, breuis iuxta hanc uarietatem, uaria quoque ſortiri nomina debet. Nam uteri latitudo infimo abdomini proxima et, in qua ouum iam abſolutum continetur, eſtque ipſemet uterus, reliquum uero corpus anguſtum, oblongum, rotundum, quod ad ſeptum transuerſum extenditur, uel *uteri ſtomachus* uel *uterus productus* extenſusue uel *uteri gula* nuncupari poſſet. Eſt autem membranea et tenuis, admodum diuerſa a reliquo utero protenſo et a ſubſtantia ipſius uteri, qui ad exitum iacet. Nam finis hic membraneus ſubtilis et pellucidus exiſtit ac

n *l. 6. ult.*

o *Plin. H. N. l.* 10. *c.* 56.

p *Galen. l.* 11. *de uſu partium.*

q *Ariſtot. H. A. l.* 3. *ult.*

r *Plin. H. N. l.* 11. *c.* 37.

ac exſanguis. *Inteſtinum* quoque *uteri* ratione figurae et quantitatis, cum cum longitudine rotunditatem cauernoſam habeat, merito diceretur. Cui accedit membranae occaſio hanc uteri extenſionem uel productionem ſpinae conligantis, quod *meſenterium uterinum* adpellamus. Intermedia pars uteri, quae eſt illius portio ab utero proprie dicto, finem interiacens craſſam obtinet ſubſtantiam, albam, lacti ſimilem et in ſemetipſam conſidentem, cuius meſaraeon multiplices uenas habet. Huius ſubſtantia cocta oui albuminis guſtu ſaporem exhibet.

Victus. De *uictu* non eſt, quod multa dicamus. Praecepta ſaginandi ad oeconomiam pertinent. Vuis et ficubus impenſe, ſed infeliciter ueſcuntur. Steriles enim euadunt et pituitoſi, ſi uel ſemen *s* cannabis adpoſueris, numeroſorum ouorum partu gaudebunt, ſi uel hordeum ſemicoctum uel naſturtii ſemen cum furfure et uino ſubactum exhibueris, maiora deponent, ad ſaginandum tum triticum cum aqua coctum, potu interdicto, tum cytiſus uehementer laudantur.

s *Mathioli in Dioſcor. l. 3. c. 148.*

Generatio. Quantum ad *generationem* et, quae ei adhaerent. *Sexus* in hac aue manifeſtis ſignis diſtinxit et mas erecta criſta, iuba a ceruice per collum dependente, cauda maiore et inſigni ad praeliandum calcari ſuperbit. *Salacitatis* uero ſunt inexhauſtae. Nam etſi peculiare ipſis coeundi tempus uernum eſſe, unde maiores forte tum teſtes, Ariſtoteles innuere uideatur et ad unum ouum foecundandum multoties *u* cum eadem gallina gallus coeat, quin et quidam effoeminati a primo *x* ortu naſcuntur, ut nec cucuriant neque foeminas ineant et *y* Theophraſtus agreſtes cortalibus ad uenerem procliuiores dicat: certum tamen ſimul, ſingulis diebus quinquageſies et amplius uxores ſuas gallum inire, ſi eas mori contingat, moerore animi interdum contabeſcere, ſi illae deſint, ne a maſculino quidem genere ſibi *z* temperare, unde lege *a* uiuicomburio damnabatur, alias non ſui generis uolucres, phaſianos nempe et perdices adgredi et ſemen *b* ad gallinarum et conſpectum et uocem emittere. Quin nunquam *c*, qui in aede Herculis paſcebantur, ad gallinas, quae in Hebes, interfluente utramque aedem riuo perenni, tranſuolabant, niſi cum libidinis uexabantur ſtimulis. Non aeque tamen ſalaces omnes, lacertoſi, rubenti erectaque criſta, roſtro breui, pleno, acuto, oculis rauis aut nigris, palea rubra, collo uario, feminibus piloſis, unguibus longis, cauda magna, frequentibus pinnis, profuſiſſimi in uenerem eſſe creduntur. *Coitus* tempus mari ſtatim ac a cubili ſurgit, foeminae, progreſſo iam die, ſuperueniente illo, conſidet iſta humi, a coitu *d* inhorreſcit, ſaepe feſtuca aliqua ſe luſtrat et uapore per libidinem excitato membra extendente ſeſe excutit. *De partu et ouis* ne hoc caput nimia mole legentes perturbet, in ſequentibus ſeparatim dicemus. *Animales actiones* quod ſpectat, quia gallinae unico oculo ſurſum eleuato rapaces aues obſeruant, *uiſu*, quia aridiſſimum quodque, modo id ore recipere queant, illico diiudicant, *e* guſtu pollere uidentur.

u *Oppian. in Exeutic.*
x *Ariſt. l. 9. c. 49.*
y *apud Athen. l. 9.*
z *Ael. l. 4.*
a *Plut. in l. num bruta ratione utantur.*
b *Athen. l 9. Dipnoſ.*
c *Aelian. l. 7. c. 46.*
d *Ariſtot. H. A. l. 5.*
e *Scalig. Exerc. 266.*

Vox. *Vox* gallinae mutabilis. Circa partum κακκάζει ſeu ſingultit, dum incubat, glocit ſeu glocitat. Cum iniri debet, mancam et exilem uocem format, in genere gracillare et pipare dicitur. Cantus pro malo omine accipitur et inter obſtetricum numeratur obſeruata. Galli prope Theſſalonicam nullam habent, apud nos grauiorem, ſed uere ἀπῳδόν, qui nec choro nec fidibus concordat, ᾄδειν et cucurrire ſolent. Vigiles hos nocturnos excitandis in opera mortalibus *f* rumpendoque ſomno natura genuit. Norunt ſydera et ternas diſtinguunt horas interdum cantu, cum ſole eunt cubitum quartaque caſtrenſi uigilia ad curas laboremque reuocant nec ſolis ortum incautis obrepere diemque uenientem nuntiant cantu, ipſum uero cantum plauſu la-

f *Plin. H. N. l. 10. c. 21.*

terum, hinc ἡμερόφωνος et lucis praenuntius dicitur et ueteres gnomonibus horariis destituti noctis deliquium et diei accessum eo metiri solebant. Matutinum cantum quidam alimenti desiderio, (auide animal calidissimum nutritur,) alii salacitati (initurus cucurrire incipit,) nonnulli aurae mutationibus, quae ex solis contingunt motibus, multi, cum et satur et a coitu canat, occultae cum sole amicitiae uendicant. Qui profunda nocte ualidius, mane remissius cantare putant, cantum uento ferri, uentum noctu magis, quam sub crepusculum spirare, sic gallum longius audire, opinantur. Muti euadunt, si uel circulum e sarmentis *g* callo addideris uel caput et frontem oleo inunxeris, si Plinio et Alberto credendum.

Singularem iis inesse *fastum* tum inde conligi potest, quod imperitant *h* suo generi et regnum, in quacunque domo sunt, exercent tum, quod nullam *i* ineundi sui absque atrocissimo certamine copiam faciant tum, quod aedes † ingressuri sese, ne scilicet crista usquam offendatur, inclinent.

Pugnacitas nulli est ignota. Eius spectaculum, quo Miltiades Graecos in Persas felicissimo successu animauit, Socrates Iphicrati duci animos adiecit, Themistocles exercitum contra Persas ducens instituit, Pergameni quotannis celebrauere. Eo Tarnassari Indiae populi Ambiuariti, *k* apud quos per octo dies summo partium studio in curia quotannis committuntur, Galli, Angli hocce tempore delectantur. Accendi et *l* allio, unde ἐσκοροδισμένοι, polytricho, *m* trichomane et adianto forte, quod cristam *n* galli quodammodo aemulentur, dicuntur, apud ueteres stimulis ferreis aeneisque, quos plectra uocant, armabantur, ut se facilius tutarentur in pugna. Nec haec caret singulari artificio. Videre est ibi *o* intenta proiectius capita, inflatas comas, uehementes ictus, cautissimas euitationes et in omni motu animalium rationis expertium nihil non decorum. Si ex certamine *p* uictoriam reportauit, tum oculorum eminentia tum ceruice erecta simul et cantus contentione insolenter effertur et triumphantis similis est, uere Ἄρεως νεοττὸς Martis pullus.

Victus idcirco non canit, quod ex illa mala pugna spiritus fracti uocem supprimunt. Cuius offensionis uerecundia confusus in primam quamque latebram sese occultat. Ad *sympathiam* et antipathiam, quae sequuntur, pertinent. Quod de gallinis circa praesepia *q* decidit, immistam pabulo necem bobus adfert. Porphyrionem tanto amore gallum prosequutum, ut hoc occiso ille inedia perire uoluerit, Aelianus *r* oculatus testis est. Apes deficiente cibo gallinarum carnibus et uuis passis refocillantur. Leo gallum et maxime album, ut Ambrosio *s* placet, metuit, quem ex cantu a longe, ex crista propius agnoscit seu ob occultam quandam causam, nam a leonibus et pantheris homines non adtingi, qui iure galli peruncti fuerint, maxime si ei allium admisceatur, *t* Plinius, uere an falso prodit seu, † quod sint

... gallorum in corpore quaedam
semina, quae, cum sint oculis immissa leonum,
pupillas interfodiunt etc.

Basiliscum, cum cucurrientem audit, adeo tremere dicunt, ut emoriatur. *u* Sic in Cyrenensium arenis ab itinerantibus abigitur. Vulpes una nocte quadraginta interdum et amplius aufert. Voce mustellae gallinae fero exanimantur. Superuentu uero eorum, qui serpentis uel canis rabidi morsu laesi fuere, incubitus uitiantur. Eo tamen die, quo peperere a serpentibus non laeduntur et caro earum tum a serpentibus morsis remedio est. Florem uitis si comederint, maturescentium uuarum esu abstinent. Ex sambuco magis canoram buccinam fieri pastor credit, si ibi caedatur, ubi gallorum cantum frutex ille non exaudiat seu, quod in locis syluestribus, in quibus gallorum cantus non auditur, sicciora

g *Plin. H. N. l.* 29. *c.* 4.
h *Plin. H. N. l. c. c.* 21.
i *Athen. l.* 9.
† *Aelian. de Animal. l.* 4. *c.* 29.
Pugna.
k *Becan. in Gottodanicis l.* 7.
l *Rhodig. Ant. Lect. l.* 16. *c.* 13.
m *Plin. H. N. l.* 22. *c.* 1.
n *Porta in Phitognom.*
o *August. l.* 1. *de ordine Politian. in Rusticis.*
p *Plin. H. N. l.* 10. *c.* 20. *Aelian. de Anim. l.* 4. *c.* 29.
Victus.
Adfectus.
q *Columella de R. R.*
r *Aelian. H. A. l.* 5. *c.* 28.
s *Ambros. Hexam. l.* 6. *Aelian. H. A. l.* 8.
t *Plin. Hist. Nat. l.* 29. *c.* 4.
† *Lucret. l.* 4. *de Natura rer.*
u *Aelian. de Anim. l.* 3. *c.* 31.

ciora et solidiora ligna nascantur, ex talibus tibia magis sonora tornetur seu et ob aliam causam. Nam obstreperam galli uocem stridore suo fungosam sambuci materiem conuellere uix uerisimile fuerit. Denique taxi baccis quidem impune z uescuntur, sed sparti semine et hominis, qui hellebo- rum bibit, excremento, ut Auicenna testatur, intereunt, si, cum incubant, a tonuerit, oua pereunt et semiformes pulli interimuntur. Auro liquescenti si gallinarum membra misceantur, consumunt id in se, ita hoc uenenum auri est, falso scripsit b Plinius et ab experientia c confutatur.

z *Dioscor. l. 4. c. 75.*
a *Arist. in H. A. Plinius in H. N.*
b *Plin. l. 29. c. 5. H. N.*
c *Scaliger. Exer. 88.*

Morbi. *Morbi* gallis peculiares phtiriasis et pituita. Hac inter messis et d uindemiae tempus et, cum ficus ac uua immatura ad satietatem e permissa est, laborant. Aqua, in qua origanum maduit, praeseruantur, restituuntur sanitati, si uel urina rostrum ablueris, membrana, qua tum lingua obducitur, leuiter unguibus auulsa, uel scillam in aqua maceratam cum farina exhibueris. Aphtiriasi maxime, dum incubant, infestantur, si arena litorali uel saponariorum e lixiuio relicto cinere cura mulierum sese puluerent, liberantur. Solent et cum abortu conflictari, qui oui candido assato cum uuis passis tostis aequo pondere tritis et ante alium cibum exhibitis praecauetur. Pulli facile podagra tentantur, si stercus pedibus eorum adhaereat, quanquam, an galli, quibus calor multus, cibi abstinentia non minor, f ea laborent, dubitetur. Capis sane, quibus pusillus calor et edacitas multa, familiaris est.

d *Plin. H. N. l. 20. c. 6.*
e *Columella de re rust.*
f *Scaliger. Exer. 277. s. 2.*

Ingenium. Quae de *ingenio* dici poterant, superius sunt adtacta, singulari familiam amore prosequi et, simul ac aliquid escae nactus est, gallinas et pullos ad uescendum inuitare, easdem contra miluos defendere, parientibus g foeminis condolere et moerorem exili testari uoce, luna exoriente h laetari et, quod summa admiratione dignum est, cum sese sanguinis copia adgrauari sentit, unguibus sanguinem ex cristis prolicere, sic plethora leuari, helxine se herba purgare adiecisse sufficiat.

g *Porphyr. l. 3. περὶ ἀποχῆς.*
h *Aelian de Animal.*
i *Plin. H. N. l. 8. c. 27.*

Praesagium. Nec omittendum, gallos, si tempore pluuiae canant, serenitatem, si noctu citius, quam solent, aeris mutationem et uentum, si paulo post solis occasum uel a uespertino crepusculo insolentes in raucisonum cucurritum non sine alarum motu prorumpant, k tempestatem *praedicere*. Scilicet, auster uocalia instrumenta replet, ea sarcina, dum se per motum exonerare uolunt, ad cantum insolito modo stimulantur. Sed et gallinae, si uel mane exire recusant uel pediculos quaerant et paludes more anatum alis uerberent uel pectora rostro purgent uel in arena ultra solitum sese concutiant uel in principio pluuiae locum opertum quaerant, imminentes imbres maximos praesagire creditum est. Tempestiue serendum esse monent, si pennas, cum deplumantur, ut ante hyemem solent, a capite amittere coeperint, serotine, si a posterioribus.

k *Aelian. de Animal. l. 7. c. 7.*
Aldr. Ornith. l. 14. c. 1.

Vsus. *Vsus* harum auium in cibis frequens et ab omnibus laudatur, saginatarum inprimis. Ideo hoc primum l antiquis coenarum interdictis exceptum inuenio iam lege C. Fannii annis undecim ante tertium bellum Punicum, ne quid uolucrum poneretur praeter unam gallinam, quae non esset altilis, quod deinde caput translatum per omnes leges ambulauit. Inuentumque diuerticulum est in fraudem earum, gallinaceos quoque pascendi lacte madidis cibis, multo ita gratiores adprobantur. Nec tamen in hoc mangonio quicquam totum placet. Pertinax m Imperator lumbos amicis mittebat et dorso laganis n sunt similes. Messalinus Cotta cristas cum palmis pedum et anseribus torrere atque patinis condere reperit. Cerebrum assum cum pauco sale et pipere editur. Iecinora inter omnia edulia Cardanus celebrat. Ventriculus si concoquatur, o uberrime nutrit. Intestina, quae et gigleria uocabantur, cum alijs

l *Plin. H. N. l. 10. c. 50.*
m *Capitolin. in uita eius.*
n *Athen. l. 14.*
o *Galen. l. de cib. boni et mali succi.*

aliis quibusdam rebus incocta edebantur. Testes apud Bononienses Calend. Augusti comedere solemne est. Vropygium inter militares cibos a Gallis computatur. Erant *p* Galeni tempore, qui et sanguinem gallinarum edebant. Apud Aegyptios *q* nigrae arte certa saginatae in familiari sunt usu. Ius foeminae in balneis potant, sic pingues euadunt. *Apparatum* pullorum conchialatorum, parthicorum, oxyzoniorum, laseratorum, cum cucurbitis elixatorum, uarrianorum, frontonianorum, tractogalatorum, farsilium, leucozoniorum et his similium in Apicio uide, ex quo multa Aldrouandus desumsit. Olim tamen, qui morbo *r* sacro laborabant, galli carnibus abstinebant. Britannis *s* olim nefas gallinam gustare, hodie in Socotora insula eandem contingere religio est.

p *Galen. l. 3. de aliment.*
q *Alpin. l. 3. de Medic. Aegypt. c. 16.*
r *Hippocr. l. de morbo sacro.*
s *Caesar l. 5. de bello Gallico.*

De *usu in medicina* quis unquam dubitauerit. Inde olim superstitiose Aesculapio immolabantur nec quisquam fere est morbus, cui depellendo non adhibeantur. Reperti, qui exsorbili ouo ter quaterue excreuerunt, si Brasauelo fides. Febrientibus albumen ouorum in aqua concussum exhibuit *t* Hippocrates. Testes in hectica *u* commendantur. Cerebrum gallinarum in tremore et narium fluxu. Melancholicis gallina nigra per medium dissecta bene supra caput imponitur. Sunt, qui gallinae pennam in aceto intinctam ad somni profunditatem conferre tradunt. Ius galli ueteris asthmaticis prodest. Stercus album galli ad occultas anginas commendatur et certo uomitum educit nec male in colica exhibetur et cum oleo et nitro mixtum clauos pedum sanat. Membrana uentriculo subdita cornu similis trita stomachicis feliciter exhibetur. Iecur assatum ileo resistit. Marcellus denique Empiricus prodidit, ossiculum extremum ex ala gallinacea cochleari terebratum nodisque septem litio ligatum atque ita brachio uel cruri eius partis, quae inguina habet, suspensum iis mirabile remedium exhibere. Pro colophone notandum est, quod Caelius Aurelianus reliquit, quemdam a gallo pugnante leuiter laesum in rabiem incidisse.

t *Hippocr. l. 3. de morbis.*
u *Tralian. l. 12. c. 5.*

AD ARTICVLVM I.

APPENDIX I.

De Gallinarum Ouis.

Dupliciter gallinam oua concipere, *per se* nempe et *ex congressu* constans fere ueterum et recentiorum est sententia. Priori concipiuntur modo, quando mare absente desiderio ipsius proiiciunt intra sese *a* semen gallinae, sic, tanquam maris initum passae essent, praegnantes fiunt. Excitat ingentem in partibus genitalibus pruritum seminantis materiae abundantia, quam mutua inter se libidinis imaginatio auget, sed et, si tempore certo suauiter adtrectentur, *c* idem motis attrectatione humoribus faciunt, ut haud falso etiam puluere concipere Plinius dixerit. Accedit uentorum austrinorum autumno et uere auxilium. His flantibus aues multiparae loca ani, per quae concipiunt, obuertunt, iis ad libidinem concitantur. Continuus caudae ut motus semen, quod copiosum nec menstruorum discessio ulla ad matricem adtrahit. Hinc a uento concipi *d* aliquando creditum. Haec oua ὑπηνέμια seu subuentanea et zephyria dicta sunt, ut *e* cynosura et urina illa, quae aestate ab humore contento inutili generantur. Neque tamen omnino inania credas. Omnes enim partes habent minora γονίμοις liquidiora, minus suauia et infoecunda per se a superueniente gallo foecundantur. Nec obest uel ex luteo in album mutatio, ut Aristoteles credidit uel utriusque a membrana ambitus. Ex albumine enim

a *Aristot. H. A. l. 10.*
c *Arist. H. A. l. 6. c. 2.*
d *Varro R. R. l. 2. c. 1.*
e *Arist. l. 6. H. A. c. 2. Scalig. in l. 10. Aristot. Histor. animal. c. 6.*

enim pullus generatur, oua piſcium iam excluſa poſt a mare iniecto ſemine foecundantur et ouum in matrice ſubuentaneum praeter teſtam et pellem completum ſemine galli foecundari Albertus M. teſtatur. Quanto tempore matureſcant, incertum, tardius propter caloris in ſemine penuriam uerisſimile. Reliquias eorum, quae e ſemine generata ſunt, esſe falſum. Nam in gallinarum et anſerum genere a nouellis ſine coitu edita compertum eſt.

f Ariſt. l. 6. H. A. c. 2. Aldrou. Ornith. l. 14. c. 1. De *ouis*, *quae ex congresſu* ſic habe. *f* Poſtquam foemina de ſuperiore loco, quae praecincturae ſeu ſepto transuerſo ſubeſt, genituram excepit, formantur ex ea a facultate formatrice ibidem oua, quae ſpinae pedunculis adhaerent, exiguum tum primo quiddam, ut candidum uidetur et uenulis diſtinctum, rubrum dein et ſanguineum, luteum et flauum totum tandem, mox de ſpina in inteſtini uterini principium decidua et ad primos uteri loculos transmisſa continuato congresſu eo citius, quo iſte frequentior augeſcunt et albugo a croceo ſecernitur: tum in ſecundos loculos detruſa iuſtam molem acquirunt et luteum albumine inuoluitur. Deueniunt tandem in tertiam cellulam, in qua teſtae natura duritiem largitur, eam tamen, ut mollia adhuc exeant nec nutritio, quae per eadem fit, impediatur. Sic uitello et albugini conſtantia, gallatura ſeu ſperma galli, ſi Alberto et Aldrouando credimus, per totum albumen usque ad uitellum pertingit, huic uerſus partem oui acutiorem infigitur. Decimo a coitu die perfecta, tribus tunicis, quarum una uitellum ambit, altera tanquam pia mater albumen conplectitur, tertia, inter quam et illam humor crudus naſcitur et, dum formatur foetus, excernitur teſtae adhaerens durae meningis locum implet, intus inſtructa mollia, ne dolorem pariant, latiore parte, ut mollius deponantur et, quia acutior adhaeret, ideo poſtrema exit, egrediuntur ac refrigerata euaporato humore, qui exiguus relictaque portione terrea iuſtam duritiem, ſed acuta parte, qua pullus exit et, ubi grandinem generationi inutilem, qui non cernitur, niſi fracto putamine et iniecta parte lutei infra, Ariſtoteles ponit, exactiorem ſeruata ſua figura acquirunt. Poni confecta bruma incipiunt. Circa Calendas Ianuarii etiam locis tepidioribus ac foecundisſimis. Optima foetura ante aequinoctium uernum editur, poſt ſolſtitium nata magnitudinem non implent tantoque minus, quanto ſerius prouenere. Parituras ſe ſingultu *g* produnt, eodem peperisſe teſtantur, facilius, ſi feſtucam ore adprehenſam dorſo impoſuerint, ſi *h* Oppiano credendum, libentius, ſi iam prius ouum in nido conſpexerint ſine dolore uel exinde, quod teſta membrana mollis fuerit, egresſo demum induretur, conligas. g Columella de R. R. h in Exeuticis.

Numerus pro aetatis ratione uariat, quae multa pariunt, bis in die ponunt, ſed hyperinae euadunt et cito commoriuntur. Sunt, qui quasdam noctu tenera et, niſi ad magnam diei partem, dura eniti credunt, tenera edituras, dura, ſi aliquot horis antelucanis lumen uiderint, ut ſub ortum ſolis ponere cogantur et ſalis ſupponatur paululum. *Monſtroſa* interdum circa ea accidere certum. Vidit Aldrouandus, cuius putamen punctis et lineis ſanguineis conſperſum. Verum laeſum uix dixerim. Sanguinem, quo uteri interdum turgent uenae, transſudasſe uerisſimile eſt. Vidit et Albertus totum ſphaericum duabus teſtis incluſum absque ullo uitello cum albumine aquoſo tenui et altero intra interiorem teſtam. Dantur et ſine teſta tam hypenemia, quam uera forte, quod illa aquoſa ſint et exiguo, ſi humidus gallinis cibus adponatur, calore potentur, his propter ictum uel ex multitudine compresſionem tale quid accidat, ſi Nicandri opinioni ſtandum eſt. Nec inter rara trilecitha, id eſt triplicis uitelli habentur illaque plerumque in medio te-

 ſtae

ſtae cauitatem habere Elluchaſis prodidit. Vidit et Geſnerus aliquando, cuius putamen ab altera parte extrema in anguſtum, uelut collum inſtar cucurbitae ſe conligebat. Vnum ſphaericum ad columbarum uix accedens, alterum anſerino haud minus plicis rugisque inſigne in Aldrouandi muſeo reſeruabatur. Caeterum *ponatue et gallus oua*, inter doctos quaeritur. Nonnulli decrepitum et ad coitum ineptum ſeptimo, nono aut ad ſummum decimoquarto aetatis anno pro uirium uel imbecillitate uel robore ponere aiunt. Ortum id putrefacto intus ſemini debet uel ex humorum colluuio conflatur. Editur ſub caniculae exortum, quod tunc maxime ab ambientis calore expultrix languida in alite decrepita iuuetur. Viſum in Imperati muſeo oblongum, ab Aldrouando rotundum, colore modo luteo, buxeo, flaueſcente, lurido, ſed et quoddam ruptum, uitello omnino carere dixiſſes. Quin et Lemnius Zirizaeae duos annoſos Gallos non tantum ouis incubaſſe, ſed et aegre fuſtibus ab illo opere abigi potuiſſe reliquit. Confracta tandem oua et ſtrangulatus a ciuibus gallus, quod, ne baſiliſcus excluderetur, metuerent. Et haec eſt quorundam opinio. Ouo ſimile aliquid ex conglobata intus putri cocretione in ultimo ſenio, cum non amplius coit, concipere uериſimilius eſt, at ouum cum teſta non magis excludere poteſt, quam uir foetum, cum parere non didicerit. Baſiliſcum ex eo produci inprimis, ſi rubeta incubauerit, nugae, teſta carere et adeo durae pellis eſſe, ut fortisſimis ictibus reſiſtat, fabuloſum.

APPENDIX II.

De Generatione Pullorum.

Abſoluta ouorum hiſtoria, de generatione pullorum aliquid nobis dicendum eſt. Horum uero principium ueteres Graeci et inter eos Alcmaeon Crotoniates et Hippocrates Cous in uitellum, nutrimentum in albumen coniecere. Recentioribus contrarium ſentire placuit. Ex albo liquore oui corporatur animal, uitellus alimento deſtinatus eſt καὶ τοῖς ἀεὶ συνισαμένοις τῶν μορίων ἐντεῦθεν ἡ ἄυξησις, inde membris ſubinde conſtituendis incrementum adminiſtratur. Et certe pullo iam conſtituo ſaepe uitelli pars extat et, cum albumen πυρȣ́μενον, *ignitum*, quod incubatione fit et foetu, ϛερεὸν *ſolidum* fiat, luteum ἐν τοῖς πάγοις πήγνυται θερμαιόμενον ὑγραίνεται, *gelu duratur et coit, calore humeſcit.* Excluduntur incubatu uel ἀυτόματα in terra. Nam in Aegypto et defodiuntur in fimo terra obruto et turmatim fornacibus Cairinis excluſi podeunt. Syracuſis potatorem quendam ouis ſub ſtorea humo ſtratis tamdiu potare nunquam opera intermisſa ſolitum fuisſe, dum excluderentur, proditum eſt. Liuiam ouum in ſino excluſiſſe apud Plinium legitur et uas, in quo absque gallinae opera excluderentur, a Porta deſcripſit. Oblonga et acuta excludunt foeminam, obtuſa rctundaque ab ea parte, quae acutior eſſe ſolet, marem. Incerto id argumento ab Ariſtotele proditum, contrarium apud Columellam legimus. Dies ter ſeptem excluſioni adſcripſit Philoſophus, minuuntur, ſi tepidus aer accesſerit, ἡ πέψις θερμότης τις, concoctio calor quidam eſt, ſed et deprauantur aliquando nimio et urina euadunt, ὥσπερ ὁι ὄινοι ἐν τοῖς ἀλσίοις ὀξύνονται, ἀνητρεπομένης τῆς ἰδυὸς, quemadmodum uina faece ſubuerſa in calore aceſcunt. Formationem et quomodo alimentum pullus factus adſumat, diligentisſime expoſuit Ariſtoteles, hunc Aldrouandus ſecutus ſequentia nobis reliquit, quae ipſius uerbis proponemus. *Secundo* inquit ab incubatu die, luteum obſeruaui deferri

Ariſt. l. 3. de Gener. c. 2. Hippocrat. de Natura pueri.

Ariſt. H. A. l. 6. c. 3.

ad cacumen aliquo pacto alteratum et in medio quasi subalbidum, cuius rei inprimis Aristoteles non meminit. In aliqua uero parte albuminis, quae pariter erat alterata, semen galli adparebat, quod tres illas uidebatur obtinere qualitates, quales iam ante diximus. *Tertia* die ablato putamine in parte oui obtusa uidi albumen et reliquam substantiae oui partem in superiori putamine separatam. Recesserat autem albumen aliquantulum a putamine, quemadmodum fieri uidemus in ouis omnibus, quae minus recentia sunt. Hinc Plinius oua schiita adpellat tota lutea, quae triduo incubatu tolluntur. Vocat autem *schista* teste Hermolao, quia diuiduntur et discedebat uitellus a candido. Videbam item manifeste admodum membranas illas tres, quas ouis inesse ex Alberto dixi et ex Aristotele etiam colligitur neque uerum est, quod secunda earum sit recenter genita. Si enim illud ita esset, minime in ouis nondum incubatis conspiceretur. Inest autem et his, ut etiam uidi, sed albior in incubatis caloris causa. Eadem die uitellus uidebatur uersus oui partem acutam atque hoc est, quod dicebat Philosophus. Effertur per id tempus luteus humor ad cacumen, ubi est oui principium, nam ibi est maior calor et uis spermatis. Adparebat etiam in albumine exiguum, uelut punctum saliens estque illud, quod Philosophus cor statuit. Ex eo uero euidenter admodum uidebam enasci uenae trunculum et ab hoc duos alios ramulos proficisci, qui meatus illi fuerint sanguiferi, quos ad utramque tunicam ambientem uitellum et albumen protendi ille dixerat. Sum autem omnino eius sententiae, ut eiusmodi uias credam esse uenosas ac pulsatiles sanguinemque in iis contineri puriorem, principalium membrorum generationi, iecoris nempe et pulmonis similiumque idoneum, adeo ut recte dixerit Philosophus, tertia die signa adparere, an oua foecunda sint futura, licet eiusmodi obseruatio in maiorum auium, utpote cygnorum, anserum ac id genus aliarum ouis locum minime habeat. In eiusmodi enim, ut idem Philosophus testis est, paulo tardius ea signa adparent. *Quarta* die bina uidebantur puncta et quodlibet eorum sese mouebat, quae haud dubio cor et iecur fuerint, quae uiscera in ouis triduo incubatis idem dixit. Adparebant item duo alia puncta nigricantia, nempe oculi et iam luteum manifeste ad acutam oui partem, ubi maior calor est et spermatis uis sese receperat. Trahitur autem a spermate illud pro carnis generatione, ut in omnibus animalibus fit, quae sibi simile generant. *Quinta* die non amplius punctum illud, quod cor esse diximus, extra uidebatur moueri, sed obtegi ac conoperiri et duo illi meatus uenosi euidentiores conspiciebantur, alter uero maior altero nec uerum est, quod Albertus scripsit, adparere in tunica illa, quae albumen includit, nisi forte id de tertia tunica seu secundaria dixerit, cui euidenter uenae insunt, nam alioqui in illa nullius uenae uestigium inerat. Harum uenarum insita ui reliqua albuminis portio quasi in palearum colorem immutatur. Videbantur etiam ramuli ad locum tendere, in quo caput formatur, eo scilicet puriorem materiam, a qua caput, ac in eo cerebrum fiat, una cum uirtute formatrice deferentur. Erat autem capitis fabrica ualde rudis adhuc ac informis, oculi uero conspectiores atque erui quasi magnitudine. *Sequenti dein die* ablato superiori partis obtusae putamine eiectisque duabus prioribus tunicis, tertia euidenter cernebatur uenulis referta, de hac locutum fuisse Philosophum arbitror, cum inquit: membrana etiam fibris distincta sanguineis atque haec meo iudicio secundina dici potest. Dein inter hanc et quartam membranam, quae foetum inuoluebat, humor erat aquosus, quem autumno serosam albuminis partem esse, quae post natum foetum

tum superest, tanquam ad generationen inepta. Eam uero membranam innuere uidetur Aristoteles a meatibus illis uenarum ortum ducere, quatenus scilicet ui fibrarum a uenoso illo meatu ortarum in palearum uel sanguineum colorem immutatur. Cernebatur deinde totus foetus moueri et oculi iam maiores erant, quam in praeterita die, at partes inferiores, thorax nempe, uenter et pedes erant ualde imperfectae nec discerni adhuc poterant et rostrum erat muccosum, ut recte dixerit Aristoteles: pars inferior corporis nullo membro a superiori distingui inter initia cernitur. Caput denique tota inferiori corporis parte maius erat. *Septima die* aperta quarta tunica foetum conspeximus paruum adhuc ac indistinctum cum oculis tamen magnis triplicique in illis humore, crystallino nempe uitreo et aqueo. Aperto capite iam cerebrum aperte cernebatur, minus uero reliquae partes. Vnde dicebat Philosophus. Paulo post (intelligit meo iudicio diem quintam usque ad nonam inclusiue) et corpus iam pulli discernitur exiguum admodum primum et candidum, conspicuum capite et maxime oculis inflatis, quibus ita permanet diu, uti nos conspeximus et sero, inquit, decrescunt oculi et se ad ratam proportionem contrahunt, quod quidem uerissimum est, siquidem in quarta decima aut quinta decima die aliquantum resident diminuti propter caloris digestionem. *Octaua* rursus *die* oculi maiores adhuc uidebantur, utpote ciceris fere magnitudine. Totum corpus tunc sese uelociter mouebat et iam crura et alae distincte cerni incipiebant. Rostrum tamen interim muccosum adhuc erat. Sed forte quispiam quaerat, cur prius superiores, quam inferiores partes in eiusmodi formatione adpareant? cui responsum uelim, uirtutem seu facultatem formatricem in superioribus magis, quam in inferioribus uigere, quod spiritales sint et per consequens plus caloris obtineat. Caeterum isthae omnia, quae hac die uidebam, *sequenti* manifestiora adparebant. *Decima die* non amplius caput toto corpore maius erat, magnum tamen, ut in infantibus etiam uidemus, magnitudinis autem causa est humidissima cerebri constitutio. Quod uero Aristoteles dicit, oculos fabis maiores esse, id profecto minime uerum est, si de uulgaribus nostris fabis locutus fuerit, cum alioqui erui uel ciceris albi magnitudinem non excederent atque hinc etiam non absurde quispiam conligat, fabas antiquorum fuisse rotundas, quales araci sunt, quem ideo fabam ueterum quidam existimant. Neque etiam uerum est, quod tradit, tunc scilicet oculos pupillis adhuc carere. Etenim hae non tantum hac die adparebant, sed duabus etiam praecedentibus una cum omnibus partibus ac humoribus. Quod uero ait, detracta cute nihil solidi uideri, sed humorem tantum candidum, rigidum et refulgentem ad lucem nec quicquam aliud, id de crystallino humore mihi dixisse uidetur, qui tamen haud solus adparebat, sed uitreus quoque et albugineus, unde non parum hallucinatus uideri potest philosophus, uti etiam Albertus, qui eo tempore nil duri et glandulosi in iis reperiri existimat, cum crystallinus humor solidus sit ac quam maxime conspicuus. *Eadem* item *die* uidi omnia uiscera, nempe cor, iecur, pulmonem. Cor autem et iecur erant albicantis coloris et cordis motus non solum adparebat, antequam foetum aperirem, sed iam secto etiam thorace moueri uidebatur. Erat autem pullus inuolutus quartae illi membranae plurimis uenis refertae, ne in humore iaceret. Cernebam etiam uasa umbilicalia prope anum ad umbilicum deferri ibique inseri, ut cibum per illum petat foetus. Vidi denique, quod Aristoteles non aduertit, in dorso prope uropygium pennarum principia nigricantia menti humani cuti non absimilia, cui pili abrasi sint. *Die subsequenti* haec omnia erant mani-

manifeſtiora et in ſuperioris roſtelli extremitate erat quid albidi, cartilagineum et ſubduriuſculum, quod rurſus die decima tertia magis erat conſpicuum. Erat autem rotundum milii grano haud abſimile. Sagacisſima rerum parens natura id ibi fabricasſe uidetur, ut impediat, ne roſtello ſuo uel uenulas uel membranulas uel alias quascunque tenerrimas particulas pertundat. Aiunt mulierculae, pullos iam natos cibum capere non posſe, niſi prius id auferatur. *Decima quarta* die pullus iam totus plumeſcebat. *Decima quinta* in digitis ungues albicantes adparebant. *Die uero decima ſexta* ouum aperire placuit in oppoſita parte, ubi natiua tunica, ſed unica tantummodo adparebat eaque alba. Alteram enim, quam in altera parte ſemper uideram, hic obſeruare minime datum eſt. Itaque dubitabam, an ea tantum pro albuminis tutela nata ſit, cum ſcilicet ouum non ſit recens uel ad pulli defenſionem in ouo incubato. Nam indies illa magis magisque decidere uidetur et foetum ſequi, qui ſui grauitate deorſum decidit. Ariſtoteles etiam unicam tantum esſe eiusmodi tunicam his uerbis innuere uidetur: ſunt, inquit, quandoque locata oua hoc ordine, prima poſtremaque ad teſtam oui membrana poſita eſt, non teſtae ipſius natiua, ſed altera illi ſubiecta, liquor in ea candidus eſt, quaſi diceret, omnes partes in ouo locatae ſunt hoc ordine, nempe prima poſtremaque ad teſtam oui membrana poſita eſt. Intelligit meo iudicio per primam et poſtremam membranam eas membranas recens in incubato ouo genitas, eas uidelicet, quas aliquoties adpellaui tertiam ſecundinam et quartam, quam inuoluentem foetum dixi. Nam, cum dicit, teſtae natiuam non esſe, oſtendit, nec primam nec ſecundam esſe, quae ab altera oui parte reperitur. Videtur igitur excludere hanc natiuam ſiue primam uel ſecundam et intelligere tertiam, quam ſecundinam ſaepe uocaui. Cum uero dicit, ſed altera illi ſubiecta, intelligit eandem, ſecundinam nempe teſtae ſubiectam, quod uel ex hoc maxime liquet, quod candidum in ea liquorem inesſe dicat. Is enim, ut ſupra oſtendi, inter tertiam et quartam continetur. Hinc manifeſto errore Suesſanus conuincitur, qui ex Epheſio per primam interpretatur eam, quae teſtae adhaeret, per poſtremam uero, quae albumini. Quae omnia a nobis obſeruata quotidie in ſequentibus diebus euidentiora utpote in perfectisſimo pullo adparebant. *Die uero uigeſima* pullus putamine a parente gallina ablato hora uigeſima ſecunda ſua ſponte exiuit. Poſt excluſionem reperiri in putamine tunicas duas albas natiuas una cum duobus aliis in incubatu genitis, ſecundina nempe et, quae foetum ipſum inuoluerat, in qua excrementum adhuc inerat ſubalbidum. Euidenter adhuc adparebant in pullo tria illa *uaſa umbilicalia*, duae ſcilicet arteriae et uena una et orificium umbilici ualde erat contractum. *Vena* uero iecori per alium ramum, qui recta ad illud tendebat, inſeri uidebatur. Mirum autem erat, quod extra id nihil lutei adpareret, cum tamen in cauitate abdominis, ubi inteſtina ſunt, prope anum pullus per umbilicum totum fere id abſorbuerat, ſimul cum quinta tunica, quae id inuoluerat. Tanta autem ibi lutei inerat copia, ut uix duplo plus ſit in ouo nondum incubato. Ariſtoteles etiam ſcripſit, decima ab ortu die, ſi aluus abſcindatur, aliquid adhuc lutei in ea conſpici. Sed conſideratione inprimis dignum eſt, quomodo eiusmodi membrana, quam una cum uitello a pullo abſumi diximus, poſt eiiciatur. Videtur autem dicendum, quod per eandem uiam, umbilicum uidelicet, regredi debeat uel per anum, quod potius credo. Tunicae huic duo uaſa implantantur, quorum unum arteriam esſe et a corde proficiſci, pulſus indicat, alterum uena eſt deferturque ad inteſtina, lutei uidelicet uehiculum, hepar erat coloris admodum lutei forte, quod ex luteo per uenas adtracto nutriatur. *Hactenus Aldro-*

drouandus. Auxit naturae dotes ingenium. Foeminas habebis, si luna plena nata eadem ſuppoſueris. Eo colore naſcentur, quo tincta oua fuerint, pulcerrimi excludentur, ſi cum palumbi mare gallina creuerit et, ne de monſtroſis laboremus, a Ioanne Baptiſta Porta absque cauſa prouiſum eſt. Solent in partu numeroſo, quod conceptus cohaereant, ſaepe monſtra naſci nec uel geminas uel quadrupedes pullos nulla ſectis membranae uitellis uidisſe rarum eſt.

ARTICVLVS II.

De Gallis Gallinaceis et Gallinis in ſpecie.

PVNCTVM I.

De Gallinis Patauinis, Pumilione et Aliis Quibusdam Monſtroſis.

Hactenus de gallis et gallinaceis, in ſpecie occurrunt nobis gallinae, pumilio, Patauinae, gallinae Turcicae, Perſicae, galli Scotici ſylueſtres, paluſtres, galli et gallinae Indicae, Guineenſes, capi. Gallina PVMILIO ſeu nana, quam Aldrouandus deſcribit, erat fere tota nigra. Maiores alarum pennae in extremitatibus candicabant. Maculis in collo mediam lunam aemulantibus ornabantur. *Oculos* macula ſublutescentis coloris rotunda ambiebat. Caput erat cirratum. Palae et criſta intenſius rubebant. Vngues impenſe candicabant.

Ex PATAVINIS gallina tota ex nigro uireſcebat. *Criſtam* gerebat exiguam coloris uix rubri. Pellicula, quam prope aurium foramina obtinent, albebat. Mas quinque duntaxat coloribus ornabatur, nigro, albo, uiridi, rubeo et luteo. Corpore erat ater, caput cirratum, cirri radices erant albae, roſtro et pedibus luteis. Viſa aliquondo gallina tota candida, criſtata, uiſa et alia in lapideam ſubſtantiam inter parietes couerſa, caudiculis ſuis absque pennis hiſtricis inſtar horrida. Dantur et pedibus pennatis ſeu hirſutis, quarum deſcriptionem apud Aldrouandum uide. Criſtam gallus habebat duplicem non admodum magnam. Viſi aliquando et monſtroſi. Tacebo gallinam, quae tres pedes, tertium prope anum enaſcentem habebat, pullum, qui totidem inſtructus, tertium, uelut ex uropygio enatum oſtentabat. Nihil uel de eo dicam, cui pes e podice natus quinque digitis inſtructus uiſebatur uel, cui ſeu quatuor priores imperfecti et pallidi, perfecti et lutei poſteriores ſeu quinque erant uel de eo pullo, cui quatuor alae erant, non tantum contrarium alarum pennae ſitum, ſed et ceruicis plumulas caput uerſus cirri inſtar erectas Tagliaferus Medicus obſeruauit in quodam. At, qui in aula Hetruriae ducis uiſebatur gallus, habebat caput et paleas ex plumis militum conos, quibus galeas exornant, aemulantibus duos in fronte pennarum calamos, uelut duo cornua ſurrectos, totidem ab utraque roſtri prope nares parte, qui in extremitate plumas tenuisſimas ſetarum inſtar edebant, unum in ceruice, qui a principio fere eiusmodi ſetis ornabatur. Pennae, ueluti ſquamas toto corpore aemulabantur. Prope uropygium, qua cauda exit, tuberculum rotundum et ſubalbidum uiſebatur. Cauda carnoſa, pilis nuda in extremitate floccum album habens propendebat Tibiae, uelut ocreis induebantur.

Aldr.l.14. Ornith. c.5.

PVN-

Gallus Indicus.
Welscher han.
Gallus cornutus.
Gallina Patauina.
Gallus Patauinus.
Pumilio. Kriechhün.
Gallina.
Henne.
Gallus.
Gallus. Han.

Gallus Turcicus.
Gallina Turcica.
Gallus Persicus.
Gallina Persica.
Gallus Indicus.
Gallina Indica.
Gallus Indicus. mirabilis.
Gallina Guinea.
Gallina lanigera.
Gallus palustris. murhan.
Capo. Kappaun.

Tab: 31
Gallinæ aquaticæ.
Fulica. Wasserhun.
Chloropos Gallinula.
Gallina hypoleucos.
Ispida.
Eysuogel.
Scolopax siue Gallinago.
Schnepf.
Erythropus.
Erythra.
Gallinula terrestris.
Rusticula syluatica.
Walschnepf.
Scolopax seu Gallinago minor.
Harschnepf.
Gallina Ochra.
Gallina Serica.
Gallina Rhodopes.

PVNCTVM II.

De Gallinis Turcicis, Persicis, Gallo Scotico Syluestri et Palustribus.

TVRCICVS gallus, quem Aldrouandus describit, corpore erat candicante. Alis et aluo nigris. Cauda partim uiridi, partim nigra Tibiis et pedibus subcaeruleis. Toto corpore modo argenteis, modo aureis lineis uariegato. Gallina tota erat alba maculis ubique nigris consperſa, pedibus subcaeruleis. Visa et alia cum pedibus caeruleis ex albo et nigro maculata. Post carneam cristam aliam ex pennis albis alaudae instar habebat, ut in icone expressum est.

PERSICVS cristam, ueluti caudam obtinebat, pedes cinereos, ipse totus niger erat. Gallinae totae coloris ferruginei uisuntur.

Gallus SCOTICVS syluestris phasiano carne ac magnitudine est simillimus, sed nigra, rubentibus admodum palpebris. Mas collo, pectore, alis coxisque punctis rubicundis adspersus est, foeminam leucophaeam maculae nigrae uariant, supercilia et barbulae in utroque sexu maculis nigris adsperguntur. Similis est huic ille, quem Turnerus morhenam uocat. Mas enim totus splendescentis est nigredinis, eam caudae partem, quae podicem tegit quaeque alba est, si exceperis. Caput ruber, sed corneus cirrus tegit et circa genas duo, ueluti lobi rubri et carnei. Foemina tota maculis distincta est et a perdice, nisi maior esset et rufa, magis aegre dignoscitur. Degunt in desertis et erica consitis locis. Granis et summis erucae germinibus uescuntur.

Boeth. in descript. Scotiae.

Gallo PALVSTRI corpus est subrufum aut subflauum, punctis nigricantibus undique distinguitur. An idem sit cum illo, qui frumento abstinet et enascentibus minutisque cytisi foliis uescitur, ut Boethius prodidit, dubito.

PVNCTVM III.

De Gallinaceis et Gallinis Indicis.

Gallum INDICVM duplicem nobis Aldrouandus exhibet. *Primus* est auritus, tridactylos, nulli uolucrum generi pulcritudine inferior. *Rostrum* illi in superiore parte aduncum, totum rubrum. *Caput*, *pectus* et *uenter* integer colore roseo diluto, qui in pectore maculis subroseis dilutioribus exiguis, in uentre longe maioribus, quas alba linea transcurrit, insigniuntur. *Cristas* habebat duas, carneam unam, quae prope rostrum est, inter quam et rostrum superius macula oblonga caerulea est, alteram pennis luteis prope primam cristam paruis, mox maioribus, quae sursum primo adscendunt, mox descendunt deorsum, constantem. *Oculi* eundem fere, qui in homine est, prae se ferebant situm, oblongum scilicet, in cuius medio illi positi. *Aures* habebat erectas asininis non absimiles. *Alas* admodum diuersi coloris. *Caudam* duplicem. Priorem exiguam quinque pennis ruberrimis constantem. Aliam nouem longissimis diuersum colorem obtinentibus. De *collo* superiori et uropygio pennae caeruleae albis calamis ornatae dependent. *Alterum* simpliciter Indicum idem nominat. Coloris toto corpore erat aterrimi. *Rostro* superiore adunco, utroque caput uersus luteo, caetera atro. Vbi foramina narium aliis, ibi rotundum quid et luteum cerasi magnitudine conspiciebatur. Cristae loco cirros gerebat. Cauda et calcaribus carebat. Tibiae pedesque tabellis albicantibus praediti erant. *Gallinas INDICAS* tres idem exhibet. *Primam* colore corporis fusco. Capite cirrato, rostro in medio tuberoso, albicante, nigris maculis insignito.

Coxis ex ferrugineo luteſcentibus. Cauda nulla. Vropygio ſimiae inſtar nudo. *Alteram* corpore a roſtro ad caudae extremitatem exiguo ad caeruleum uergente, roſtro recuruo et rubicundo. Cauda longa, ut in pica extenſa, candida et lineis nigris conſperſa quaeque in fronte tuberculum magnum figura ficus, coloris fere caerulei gerebat. *Tertiam* colore fuſco in collo et alis ad cinereum uergente, roſto rubicundo, ſed non adunco, tuberculum ſimile in fronte gerentem. *Numidica* dicebatur.

PVNCTVM IV.
De Gallinis Guineis.

Bellonius l. 5. de Auib. c. 9.

Gallinae Guineae a regione ita dictae perdices Terrae Nouae quoque dicuntur. Corpulentia uix noſtrates gallinas ſuperant iisdemque quoad mores et uocem fere ſimiles ſunt. Peculiare ipſis aceruum quendam pilorum ſupra caput obtinere, ſed, qui in anteriori parte reflectuntur, a prima uertebra aut osſe colli procedendo per poſteriorem capitis partem. Gallum Mauritanum ita Geſnerus ex Caio deſcripſit. Pulcerrima, inquit, auis eſt, magnitudine corporis figura, roſtro et pede phaſiano ſimilis, uertice corneo in apicem corneum a poſteriori parte praecipitem, in anteriori leniter accliuem eleuato armatus. Eum natura uidetur inferiori capitis parti tribus, ueluti laciniis ſe promittentibus committere atque deligare, inter oculum et aurem utrinque una omnibus eiusdem cum uertice coloris, ita ut inſideat capiti eo modo, quo ducalis pileus duci Veneto, ſi, quod iam aduerſum eſt, auerſum fieret. Rugoſus is eſt inferius per circuitum, qua ſe ad tollit in directum in ſummo collo ad occipitium, naſcuntur erecti quidam atque nigri pili in contrarium uerſi. *Oculi* toti nigri, aeque et in orbem palpebrae et cilia. Si maculam in ſumma et poſteriori parte ſupercilii utriusque demas. Imum *caput* per longitudinem utrinque caro quaedam calloſa colore ſanguineo occupat, quae, ne propendeat, ueluti palea, ut replicaretur, natura uoluit et auerſo ductu in duos procesſus acutos a capite liberos finiret. Ex hac carne adtollunt ſe utrinque carunculae, quibus nares in ambitu ueſtiuntur et caput in anteriori parte a caetero roſtro pallido ſeparatur. Harum ad roſtrum margines inferiores replicantur leuiter ſub utraque nare. Quod inter uerticem et carnem eſt, a dextra et ſiniſtra parte ſquamoſa duplici inciſura notatae, in poſteriori nulla, ſed laeues et, ueluti punctis quibusdam ſui coloris reſperſae. Color illi in faucibus exquiſite eſt purpureus, in caetero corpore per ſumma contuenti, qualis conſurgit, ſi album et nigrum pollinem utcunque tenuiter tritum colori fuſco rarius adſpergas nec tamen commiſcens. Tali colori maculae ouales aut rotundae per totum corpus ineſſe uiſuntur, per ſumma maiores, per ima minores comprehenſae interuallis linearum, ut adparet in plumarum compoſitione naturali, qua ſe mutuo interſecant, obliquo hinc inde ducto per ſumma tantum corporis, non item per ima. Id non ex toto corpore ſolum deprehendes, ſed ex ſingulis auulſis pennis. Superiores enim obliquis lineis ſe interſecantibus aut, ſi mauis, orbiculis quibusdam ex albo et nigro, ut dixi, polline coniunctis, ut in fauis aut retibus maculas ouales aut rotundas in ſpatiis fuſcis comprehendunt, inferiores non item. Vtraeque tamen ſimili lege poſitae ſunt. Nam in aliis plumis ordine ita iunctae ſunt, ut fere triangulos acutos faciant, in aliis, ut oualem figuram repraeſentent etc. *Vox* illis diuiſus ſibilus non ſonorior nec uoce coturnicis maior. Similem gallinis communibus ſcribit Bellonius. Foecundae ſunt et in nutriendis pullis ſedulae.

ARTI-

ARTICVLVS. III.

De Capo.

Caporum tot sunt genera, quot gallorum et sola castratione ab his differunt. Capitis tamen iuba maior est, quam gallis, caudae pennae longiores sunt et calcaria in maiorem molem excrescunt. *Vox* etiam magis demissa et rauca. Scaliger unum insigni magnitudine perpetuum conuiuam habuit, qui, cum ater fuisset totus, anno quarto euasit candidus, quanquam erant alii, quibus nulla pluma nigra fuerat. Duobus olim *castrabantur* modis, lumbis nempe adustis candente ferro aut calcaribus ad infima crura usque. Hodie uulnere tanto, quantum digito superius lumbos subsepto, ubi testes adhaerent, immittendo sufficit, inflicto testiculi per posteriora euelluntur. Mori interdum contingit, si erratum fuerit et gallum a castratione ita intumuisse Aldrouandus obseruauit, ut pellis digitis pulsata tympani bellici instar sonum ederet. Breui quidam *pinguescere* scribunt, si cereuisiam aquae loco adposueris.

Arist. H. A. l. 9. c. 50. Varro de R. R. l. 1. c. 2. Plin. H. N. l. 10. c. 21. Columella. R. R. l. 8 cap. 2.

Vsus. *Vsus in cibo* multus est. Optimum enim sunt nutrimentum et perfectum generant sanguinem, ut omnium auium laudes, quantum ad obsonia pertinent, una caro gallinacea, cuius patina stomachum iuuat, pectus lenit, uocem sonoram facit, corpus obesat, Platina comprehendat. Maxime circa sex, septem uel octo mensium aetatem probantur. In *medicina* ius caponum ad uirium restaurationem commendatur. Quidam ossa crurum medicamentis ad alba mulierum menstrua immiscent. Alii fistulae indolenti pelliculam uentriculi interiorem in sole torrefactam et in puluerem redactam inspergunt. Graeci asserunt, fabae semina caporum sanguine macerata ab aduersantibus herbis immunia fore et, si pridie, quam seruntur, aquae simplici infusa fuerint, citius nascituras, sin nitrata difficillimam coctionem non habituras.

CAPVT III.

De Auibus, quae se puluerant simul et lauant.

ARTICVLVS I.

De Columbis.

Aues, quas Latini columbas seu, quod in culminibus uillarum degere soleant seu, quod bibentes rostrum aquae diutius immergant, ut Hermolao uidetur (κολυμβᾶν urinare est) seu, quod lumbos frequenter colant, ut Alberto M. placet, dicunt, Graecis περιστεραὶ et περιστεροὶ, πέλειαι, aliquando τρηρῶνες πελῆρες, ἔυριποι apud Homerum, Hesychium, Phauorinum et alios dicuntur. Descriptionem non est, quod adponamus. Proprium omnibus utraque conniuere palpebra. Aristoteles *k* pedibus et unguibus cucullum repraesentare dixit. *Internas* si spectes *partes*, *l* ingluuiem paruam et fere rotundam ultra uentriculum, id est geminos sinus habent, unum, in quo merguntur recentia, ut guttur, alterum, in quem ex eo dimittunt concoctione maturata. *Ventriculus* ipsis *m* feruentior. *Lien* tam exiguus, ut uisum fugiat. *De felle* inter eruditos non constat. Sunt, qui habere negant, *n* Galeno ridiculi sunt, qui adfirmant seu in uropygio uel dorso, quod uerisimile non est, seu non eo loco, quo caetera animantia, sed et inter eas aliis uentri, aliis intestino iungitur. Cysti carere, dum adfirmant

a *Varro l. 3. de re rust.*

k *l. 2. de partib. Anim. c. 13.*

l *Arist. H. A. l. 3. c. ult.*

m *Arist. l. 3. de partib. c. 7.*

n *de atra bile.*

firmat Galenus, ne decipiatur, metuo.

Locus. Quantum *ad locum*, ubique fere conſpiciuntur. Ingens olim earum in Aſsyria circa Aſcalonem, quia ſacrae *o* et lege edi uetitae, in *p* Cypro, Papho, Cythera, Sicilia, Cnido, quia Veneri dicatae, copia. Tanta apud Poeonas et Illyrios, ut incolas militari contra eas ordine exire. Textor *q* neſcio, cuius fide, prodiderit. Nil de portu et nauali Thisbaeorum, Inſula Columbaria *r* Solini, quae in Tyrrheno mari ſita eſt, Lucaiis inſulis, in quibus columbis quandoque onerantur naues, regno Pegu, Feſſa et aliis dicam. Amant uere propter innatum pauorem eminentia loca, naturaliter tamen ſpecus et latebras quaerunt, quae de *nidulatione* in arboribus *s* dicuntur, palumbis potius competunt. *Sexum* difficulter, niſi interiora ſcrutentur, discernas. Vox tamen exigua foemellam, grauior marem prodit.

o *Euſeb. praepar. Euang. l.* 8. *c.* 5.
p *Athen. l.* 14.
q *in cornu copiae.*
r *Polyhiſt. c.* 9.
s *Horat. l.* 1. *oda.* 2.

Generatio. *Coituri* mutuo ſe exoſculantur et ſenior quidem primum congreſſum ab oſculo exorditur, ſequentem ſine oſculo celebrat, *t* at iunior, quoties libet coire, oſculatur, obſeruatum tamen ſine oſculo marem *u* admitti, ſi foemellae ereptus poſt triduum eidem reſtituatur. Si mares deſunt, ruunt in mutuos amplexus foeminae, ita ſingulis diebus ad octiduum et ultra hypenemium ponitur. *Ouum* quinto a coitu die perficitur, per obliuionem factum, quod † Plinius intra decem matureſcere ſcripſit et foemina ſaepe ipſa, qua peperit, poſtridie *x* aliquando marem repetit, ut forte ad partum alterius oui alacrior accedat. Vexata uel ſponte paulo moroſior ouum per triſtitiam retinet. Bina fere *z* ponuntur, ita natura moderante, ut aliis crebrior ſit foetus, aliis numeroſior. Sed et, quia uolaces, *a* conſumitur uolatu materia et in alas pennasque abit. Ex priori marem, foeminam ex poſteriore edi ueteribus *b* creditum, uiſae tamen binas foeminas aliquando, binos aliquando mares uno excluſiſſe partu. Bene autem Plinius crebriorem iisdem foetum innuit et falſo δίγονον adpellauit Varinus. Singulis namque ſeu *c* tricenis ſeu quadragenis *d* diebus concipiunt, pariunt, incubant et pullos enutriunt. Continuatur toto anno foecunditas, ſi locum *e* apricum, unde Aegyptiae *f* duodecies pariunt et cibum, quem facile acquiſitum eximio corporis et uentriculi calore nullo negotio conficiunt, (haec foecunditatis cauſa Ariſtoteli) habuerint, ſi horum aliquid deeſt, a bruma *g* ad aequinoctium hybernum otiantur. Sic duodecim ex eis, imo tredecim *h* et quatuordecim haberi posſunt paria. Aeſtate enim binis interdum menſibus terna edunt, ſaepe inter pullos ouua inueniuntur et alii prouolant, alii erumpunt, hi rurſus, ſimul *i* ac creuerunt et robur habent, cum matribus pariunt et, quanquam *k* Ariſtoteles intra annum eos coire, ſemeſtres incipere uenerem agnoſcere ſcribat. Plinio tamen quinquemeſtres foetificare ſcribenti Albertus et experientia ſubſcribunt. Non eſt ergo mirum, quod M. Varronis temporibus quinque millia columbarum quandoque in uno periſterotrophio colebantur, cum uel decem paria paucis annis in talem numerum excreſcere queant. *Incubatio* maris et foeminae *l* perficitur opera, haec noctu, ille interdiu incubat, de tempore inter ſcriptores non conſtat. Plinius aeſtate octauo decimo die excludere putat, *m* uiceſimo alias. Apud *n* Ariſtotelem, quod ouum prius editum fuerit, intra uiceſimum diem et abſoluitur et excutitur a pullo. Pertundunt ouum pridie, quam excludatur pullus. Alberto denique completur ſeptem in utero diebus, fouetur per quatuordecim, poſtea fiſſo ouo pullus exit. Experientia ab Ariſtotele militat, qui *o* etiam caecos et imperfectos, quod, quia pauciparae ſunt, copiam alimenti cum prole parere ſoleant, pari adfirmat. Posſunt ab ortu *p* uerſicolores haberi, ſi miſcentibus iam oſcula maritis,

t *Ariſt. H. A. l. c.* 2.
u *Aldrou. Ornithol. l.* 11. *c.* 1.
† *Plin. H. N. l.* 10. *c.*
x *Athen. l.* 9.
z *Plin. l.* 10. *c.* 52. *H. N.*
a *Ariſt. de Anim. Gener. l.* 3. *c.* 2
b *Ariſt.* 6. *H. A. c.* 4. *Plin. H. N. l.* 10. *c.* 48. *Aelian. l.* 1. *uar. Hiſtor. c.* 2.
c *Ariſt. H. A. l.* 6. *c.* 4.
d *Varro l.* 3. *de re ruſt. c.* 7.
e *Idem l.* 5. *c.* 13.
f *Plin. l.* 10. *c.* 53.
g *Varro l.* 3. *de re ruſtic. c.* 7.
h *Plin. l.* 10. *H. N. c.* 58.
i *Varro l.* 3. *de re ruſt.*
k *H. A. l.* 6. *c.* 4.
l *Athen. l.* 9. *c.* 16.
m *Plin. H. N. l.* 10. *c.* 58.
n *Ariſt. H. A. l.* 6. *c.* 4.
o 4. *de Generib. c.* 6.
p *Oppian. l.* 1. *de uenat.*

ſtra-

stragula flammeolis oculis rubrosque tapetes
et uestes ostro perfusas obiicit auceps.

Aetas. q Plin. H. N. l. 10. r Arist. H. A. l. 9. c. 7. s Athen. l. 9. Dipnos.

Vitam columbarum octonis annis Plinius *q* definiuit, quos etiam allectricibus excaecatis Aristoteles *r* tribuit. Albertus domesticis uiginti annos adscribit. Athenaeus *s* ad triginta producit, fuit, quae uiginti duos annos uixit et semper excepto ultimo generauit.

Vox.

Vocem per γογγύζειν, γογγύζειν, τονθορίζειν et τιτίζειν, quod Latini gemere, murmurare et meditari dicunt, expressere Graeci.

Volatus. t l. 6. de Auib. c. 23. u Virgil. l. 5. Aeneid. † Aelian. uariar. l. 9

Volatum quod adtinet, nullae domesticarum neque longius domo neque diutius abuolant, sed et alte per aera uolitasse in Paphlagonia Bellonius *t* obseruauit, ut conspectum effugerent, seu, iis cum aere tanta intercedit familiaritas, ut securius in eodem degant, seu, alia causa. Celeritatem multi testantur *u* auctores, huius opera uno eodemque † die uictoria Taurosthenis ex Olympia Aeginum parenti ipsius nuntiata est. Sueta intecta fides, ut Hircius et Brutus in *x* Mutinensi obsidione, Leydenses in sua, Romani in circum uel theatrum euntes, quae uellent, domum nuntiaturi, * Aegyptii, Cyprii et Cretenses nautae ad terram adpropinquantes, Benenses † Cattiae urbis incolae eis usi, tanquam tabellionibus fuerint, effecit. Frustra uallum et uigil obsidio per coelum eunte nuntio. Duplicatur celeritas, dum se a rapacibus insectari sentiunt. Sed et strepitum in uolatu *y* quandoque edunt, qua ostentatione, ut uinctae praebentur accipitri implicatis strepitu pennis, *z* qui non nisi ipsis alarum numeris eliditur. Speculatus occultus fronde latro et gaudentem in ipsa gloria rapit.

* Bellon. l. 6. de Auib. c. 21. † Bottr. in Relationib. y Virg. Aeneid. l. 5. z Plin. H. N. l. 10. c. 36.

Ingenium. a Athen. Dipnos. l. 9 Plin. H. N. l. 10. c. 34. Arist. H. A. l. 9. c. 7.

Ad *ingenium* et *mores* columbarum pertinet, quod, cum bibunt, collum *a* non resupinant, sed, quia breue et amplum multarumque aquarum capax habent, large iumentorum more bibunt, quod

- - - - ubi mollia frangunt
nubila, iam longum coeloque domoque gregatae,
si iunxit pennas diuersoque hospita tractu
uenit auis, cunctae primum mirantur et horrent,
mox propiusque uolant soeium iamque in aere ipso
paulatim fecere suum plausuque secundo
circumeunt hilares et ad alta cubilia ducunt.

quod corpus primo humectant, dein puluere *b* sese conspergunt, sic a pulicibus et omni sorde mundantur, quod mane foeminas uagantes in nidum compellunt et incubare cogunt. Saepe ex hac causa castigatio pigrius intrante foemina ad pullos, *c* quod coniugii fidem non uiolant communemque seruant domum. Nisi caelebs aut uidua nidum non reliquit et imperiosos mares subinde etiam iniquos ferunt, quippe suspicio est adulterii, quamuis natura non sit. Tunc plenum querela guttur saeuique rostri cibus, mox in satisfactione exosculatio et circa ueneris preces pedum orbibus adulatio. Adpetunt tamen maribus defunctis cuiuscunque coloris, non nigrae tantum, quod proditum quibusdam, nouas nuptias et, si *d* domini iussu coniugia permutent, pristino domicilio redditae prioribus spretis nouissimis adhaerescunt, quin et nonnullas ex maritatis cum aliis coire Aristoteles dixit et, ut nigra apud Aegyptios mulier perpetuo uidua, quod pulla semper incederet, significabatur, sic ingrati apud eosdem columba, quod masculus ualidior factus patrem rostro incessit et a matre abigere connatur. Huc etiam pertinet, quod *e* mas adultos pullos, cum ex nido tempus prodeunti est, subigit, quod eis pauore perculsis (sunt autem *f* timidissimae) mediae natium partes *g* tremunt, quod, dum etiam sub mensis cum gallinis conuersantur, hominum consuetudine se delectari ostendunt, quod denique

b Arist. H. A. l. 9. c. 49. c Plin. H. N. l. 10. c. 34. d Aldrov. Ornithol. l. 15. c. 1. e Arist. H. A. l. 9. c. 7. f Ezechiel. c. 7. g Tzeket Chilia. 12. 433.

que aquilam sublimipetam ab humipeta discernere norunt et, si hic inuadit, in sublime *i* feruntur, si ille, deorsum uersus ruunt. Nec tacendum, recens natis pullis uel *k* terram salsuginosam, quam in locis lotio conspergi suetis quaerunt uel salis ipsius *l* grana seu, ut liuorem abigant, *m* ne fascinantium noceant imprecationes seu, ut ad recipiendos cibos praeparentur seu, quod uerisimillimum, ut eis tam foecunditatem quam cibi appetentiam ingerant, inspuere corporis munditiei impensius studentes nidos a fimo repurgare *n* helxine herba ad euacuationem uti, laurinos ramulos tenues primum pro amuleto conligere, deinde ad pullorum custodiam nidis imponere, colores suos uarietatemque dispositam nosse, memoria, ideo temporis, quando foeminae in concubitu succedendum est, nunquam mas obliuiscitur, pollere, ita denique cicurari, † ut et literas ferant et cibum ex auribus, quibus praestigiis nebulo ille Saracenus Muhamedes usus est, capiant.

i Aelian. H. A. l. 3. c. 45. Arist. H. A. l. 9. c. 36.
k Arist. H. A. l. 9. c. 24. Aelian. H. A. l. 3. c. 45.
l Gomesius l. 1. de Sale.
m Athen. Dipnos. l. 9.
n Aelian. H. A. l. 1. c. 35.
† Rhodig. l. 20. c. 10.

Pugna.

De pugna satis est dixisse, in nidorum uicinia mares pro uxoribus, has pro illis pugnare. Antequam coniuerint, mares adhuc caelibes suas aliis subtrahere conantur. Vidit et Auicenna duas pro foemina pugnantes, haec uictori adhaesit, quem pugna repetita deseruit uictum.

Amicitia.

Amicitia eis intercedit cum homine. Adliciuntur in columbaria et manent, si uel humano sanguine cum pisis integris in uase figulino circumacto *p* inlinantur et pisa deglutiant uel cranium hominis senis in iis *q* suspendatur uel lorum, quo homo *r* strangulatus est, deponatur uel lac mulieris puellam a bimatu lactantis occultetur. Cum capite captae, quod excruciatum, cum multo sale et cumino Romano coctum ac ibidem depositum eos retinet. Cum tinnunculo et uespertilionibus, ut suis locis expositum est, denique cum uite agresti, peristerione, saluia, carlina, semine uiticis et aliis. Detinentur uel peregrinas adducunt, si aliquid horum uel in columbario sparseris uel suspenderis in nido.

p Gesnerus de columbis.
q Albertus de Auib.
r Palladius l. 3. c. 44.

Inimicitia.

Inimicitias autem exercent cum circo, ad cuius uocem perhorrescunt, quod uociferans inuadat, *s* miluo, *t* aquilis, marinis inprimis, bubone, qui oua exsorbet, noctua, coruino genere, uulpibus, catis, mustellis, *u* helleboro albo et dentibus humanis, *x* quibus uirus quoddam inest, quod et foetus inplumes necat, taceo de aliis.

s Hont. l. Epod. od. 16.
t Aelian. l. 3. de Animal. c. 45.
u Serapio. l. 4. de Methodo. c. 114.
x Plin. H. N. l. 11. c. 37.

Morbi.

Adfectus ipsorum sunt pulices et pediculi, quibus nisi mundentur, macilentae euadunt, uarioli circa oculos, *y* qui mense Augusto inprimis infestant et uitiligo ac lepra, ob quam a Persis pulsas apud Herodotum *z* legimus.

y Crescent. l. 9. c. 90.
z Herodot.

Vsus.

De *usu columbarum in medicina* multa prodita sunt. Ventriculo, quia sunt feruentiore, lapillos comesos conficiunt, margaritas eis exhibitas poliri *a* Cardanus prodidit. Pestiferis haud conripi morbis, qui carne assidue in cibo usi fuere, ex Aegyptiorum accepimus arcanis. Odor etiam syluestrium in aerem resolutus ab epilepsia et paralysi, si Villanouano et Abenzoari credimus, praeseruat. Cerebella caecitatem inducendi proprietatem habere, metuo, ne falso, dicuntur, medicamentis uenerem promouentibus recte praescribi certum. Sanguis *b* cruorem membranis cerebri emanantem cohibet et oculis *c* suffusis eximie prodest. Lusciosis bene inlinitur. In masculis efficaciori Hierocles eundem medicamento ad stranguriam equi admiscet. Adeps ad dysuriam commendatur. Pennae primum enatae et cum urtica ustae podagrae dolores leniunt, ut Marcellus auctor est. Ouis recte condyloma fouetur, sed desidere ante aeger in aqua debet, in qua uerbena decocta est. Fimus tanti est feruoris, ut ignem saepe concipiat et in ea *d* Mysia, quae est Asiae pars, domus hac ratione conflagrarit. Cum hordeacea farina uel aceto mixtus strumas discutit, arefactus et cum nasturtii semine tritus

a de uarietate Rer.
b Dioscorides.
c Galen. de Simp. Medic. c. 3.
d Galen. l. 9. de Tempore.

Columba Indica rostro.
Columbus.
Columba Cypria
Columba sylvestri.
Turtur Indicus.
Turtur.
Alchata siue Filacotona.
Columba domest:
Columba hirsutis pedibus maior.
Columba Cypria.
Columba Liuia.
Oncas Seu Vmago.
Turtur.
Columba Cypria.
Columba domestica Varijs coloris.

tritus inueteratos coxendicis, ceruicis et lumborum dolores exstirpat, ut scriptum Fernelius reliquit. Prodest *e* calculosis, si uel in aceto maceretur, illud propinetur colatum uel in eodem septem diebus infusus et aquae rosaceae instar destillatus exhibeatur. Excutit foetum, si cum castoreo, opoponace, myrrha uel felle uaccino suffitus excipiatur. Emplastrum cum aceto forti recte super ani ficus posueris. Imbecillius tamen domesticarum stercus, ualidius earum, quae in montibus uagantur. De reliquis consule Aldrouandum.

e Gesnerus de Columbis.

Laudatus *et in cibis columbarum usus.* Commendantur in epatico morbo ab *p* Hippocrate, in uirum post diuturnum morbum imbecillitate a Rhase et Peguani ita iis delectantur, ut aduenis interdum uendere nolint. Syluestres, quas elixabis, domesticis, quae assae, magis ualent. Pulli propter molliorem succum ueteribus, uernales aestiuis et autumnalibus (uescuntur tamen et hae melioribus granis) praeferuntur. Et uidebis ex iis, apud scriptores Messos, Crustas, Miranse Catalonicum ludebat, quod et Rui dicitur et alia cibarii genera. Pullos tamen caput et oculos laedere, lepram nimio usu gignere Simeon Sethi, cynanchen inducere Rhasis meminere, Quod uero *q* Varronis tempore singulorum pullorum paria ducentis nummis et, si eximia essent, singulis millibus sestertiorum uendebantur, quod *r* Columellae diebus sunt inuenti, qui quaternis millibus nummum bina paria mercabantur, quod denique *s* Plinius L. Axium equitem Romanum ante bellum ciuile Pompeianum denariis quadringentis singula paria uenditasse scribit, luxuriae potius et deliciis, quam usui adscribendum est.

p Libro de interm. adfectib.
q de Re Rustic. l.
r de Re Rustic.
s Plin. H. N. l. 10.

ARTICVLVS. II.

De Columbis Domesticis.

Genera.

Genera columbarum tria Varro *b* posuit. Vnum agreste seu saxatile, quod in turribus et culminibus uillae habetur, quod falso Perottus πελειάδες esse credidit, quidam male cum illo saxatili, quod in agro Bononiensi capitur, prorsus ferum, saxatilibus Varronis maius, coloris liuidi, rostro rubicundo conferunt quodque *c* Galeno νομὰς et βοσκὰς dicitur. *Alterum* clementius, quod cibo domestico contentum intra limina ianuae solet pasci. Κατοικίδιον seu domesticum Galeno. *Tertium* ex his stirpibus miscellum fructus causa. Aristoteli sex sunt species, nempe *columba*, *oenas*, Gazzae uinago, *phabs*, *phassa*, *peleias* et *turtur*. Aldrouando uero ex magnitudinis ordine *phassa* primum, *phabs* secundum, *oenas* tertium, *columba* quartum, *liuia* seu pelias sextum, *turtur* postremum locum occupat. Palumbum pyralidem, columbam et turturem nihil inter se similitudinis habere falso a Callimacho *f* dictum in sequentibus exponetur. In syluestres et domesticas commodissime distinguuntur. Et domesticae quidem, si differentias adtendas, coloris, magnitudinis, partium et coitus ratione uariant. Fuere in insula Capitis Viridis et Madera syluestres adeo mites, ut domesticarum more se capi manibus paterentur. In Therapne maximas nasci ait Perottus, Spoleti perexiguas. Tantum duodecim passuum millia efficiunt discrimen. Habentur in Noruegia totae albae, quas et alibi uulgatissimas conspicias. In *g* Graecia eo primum tempore uisae sunt, quo Persicus exercitus circa Athon montem interiit. In Eryce *h* Siciliae ingens numerus unum rubrum tanquam ducem sequitur. In Persia *i* denique columbi si qui sunt, oblongo et anserino illi sunt collo. Genera tam indigenarum quam exoticarum plurima apud nos sunt, quae an ueteribus cognita fuerint, iure dubitari potest,

b l. 3. de re rust. c. 7.
c l. 10. de Compos. simpl. Medicament.
f Aelia. l. 1. uaria. hist. c. 15.
g Athen. Dipnos. l. 9. c. 16.
h Aelian. l. 4. de Animal. c. 2.
i Scaliger. exerc. 231 c. 7.

d Plin. l. 10. H. N. c. 17. potest, etiamsi Romanos columbarum amore insaniisse *d* Plinius prodiderit. Sunt *gutturosae* uulgaribus domesticis duplo fere maiores, pedibus hirsutis, quae inter uolandum et, dum murmurant, fauces in ingentem tumorem inducunt, Plinii Campanas dixeris. Aliae Cypriae seu, ut Gesnerus nominat, rusticae, Anglicae, Monachicae seu Ferrariensis, ex quibus quaedam *cucullatae* cristam gerunt et pedes uel pennis ornatos uel nudos habent, quaedam crista carentes rostro sunt admodum exiguo et pedibus nudis. Aliae *Turcicae* et *Persicae* colore toto pullo seu Baetico praeter oculos, qui miniacei, pedes, qui pallide rubent et rostrum, quod lutescit. Aliae *Indicae* rostro anatis nihil praeter pedes et magnitudinem cum columbis commune gerentes, quarum illa, quam Aldrouandus Vienna acceperat, rostro albicabat, circa nares rubescebat, postremo serpentum instar subcaeruleis et nigris maculis, quae per totum ferme uerticem producebantur, uariegatum erat. Sub oculis macula longa alba totum caput tanquam torquis ambiebat. Aliae, quae, quod in honorem foemellae uel suae uel aliarum post longa murmura a terra sese eleuent et ultra illas uolando alas quatiant, Belgis *ouerslagers* dicuntur. Aliae *gyratrices*, quae, dum in orbem supra foemellas maxime obuolitant, tam fortiter alas quatiunt, ut duorum asserum simul conlisorum sonitum superent. Vnde remiges earum pennae semper ferinae fractae conspiciuntur. Aliae *galeatae*, quarum caput, cauda, remiges semper alius coloris sunt, quam reliquum corpus. Taceo hic *monstrosas*, quarum una in Germania prope pagum Rikenhouen capta praeter quatuor pedes duplicem aluum habebat, altera duplici quoque aluo Bononiae nata est, tertia bicorpor quodammodo erat, ex uno nimirum corpore alterum par pedum remittens, cum reliqui duo alteri corpori perfecte inessent.

ARTICVLVS III.

De Columbis Syluestribus.

PVNCTVM I.

De Palumbis.

Syluestres columbae, quae sint, praeterito ex Aristotele articulo recensuimus. Primus ex illis *palumbus*, qui uel *maior* uel *minor*. Hic phabe Philosopho dictus a nemine hactenus descriptus est. An ille sit, qui in Marchia Anconitana palumbo uocatur, incertum.

Nomen. *Maiorem* Graeci φάσσαν, Attici φάτταν, moderni φάκα, Niphus torquatum, Seruius Titum uel Titium, sed per hos forte uultures intellexit Persius, ut Aldrouandus opinatur, Villanouanus Cadonem uocant. An *generis* diuersitatem admittat, nondum liquet. Hispani *a* in quadam noui orbis insula grandiores nostris. Gustu et sapore meliores perdicibus, qui aromaticum spirabant odorem et, quarum dissecta ingluuies floribus plena deprehensa inuenere.

a Martyr. Decad. Oceani l. 10

Descriptio. *Corporis* crassitie ad gallinas propemodum adcedunt magnitudine haud multo minores. Color est cinereus, *caput* ex rubro et caeruleo mixtum, alae in lateribus maculis albis insigniuntur, torquis coloris est a capitis dorsique colore diuersi. Ingluuiem *b* uentriculo praepositam habent. Ideo bene Plinius: aues quaedam sinum unum habent, quo merguntur recentia, ut gutturalterum, in quem ex eo demittunt, coctione maturata, ut palumbes. *Testes*, cum uenerem exercent, insigni magnitudine augentur, hybernis mensibus ne ullos quidem habere arbitrantur nonnulli.

b Arist. H. A. l. 2. c. ult.

Locum si spectes, nullibi noti non sunt. Apud Delphinates et Vesates

ſates Aquitanos magnus eorum prouentus. Raro humi inſidere uiſae arboribus uel editioribus locis delectantur. *d* Ariſtoteles, dum campeſtres uocat, per loca campeſtria illa, quae arboribus conſita ſunt, intelligere uidetur. Migrare prodidit Plinius *e* nec abnuit experientia. Nec hybernare quidem apud nos ſeſe pati falſo apud *f* Ariſtotelem dicitur. Nam, ſi tepidiora defuerint loca, in anguſtis montium iugis ſeſe recondunt. Ideo uerno tempore deplumes conſpiciuntur. Phattas ſemper conſpici, quod apud Ariſtotelem extat, error eſt. De phabis id intelligendum Athenaeus innuit.

d H. A. l. 1. c. 1. *e Plin. H. N. l. 10. c. 24.* *f Plin. H. A. l. 8. c. 12.*

Nutrimentum. *Cibus* eis inprimis fabae. Vnde fabarianum apud Ferrarienſes nomen, in Gallia glandibus ſaepius, cum ilicis cocciferae tum ſuberis, ilicum uiridum nec non fragorum repletum inuentum in Gallia ſtomachum Bellonius adfirmat. Hinc glandiferarum adpellatio. Alica uehementer ſaginantur.

Scalig. in Ariſt. de Animalib. l. 5. c. 12.

Generatio. *Coeunt* et foetificant *g* trimeſtres, unde tanta ipſarum copia. In uenerem adcenſae mutuo ſeſe ante initium *h* exoſculantur. Ante ueris ingreſſum intenſo adhuc frigore nidificare et plumas ſibi, ut pulli calidius recumbant, euellere ex inſpectione, an auctoritate Alciat. prodidit. *Nido* locus arbores, iuniperi inprimis, ſi *i* Theocrito credimus. Bis quotannis parere ex Plinio *k* habemus, ſemel ex *l* Ariſtotele. Terna plurimum pariant *m* oua. Sed, quamuis tot peperint, nunquam plus duobus educunt. Tertium, quod irritum eſt, urinum uocatur. Palumbes incubat foemina poſt meridiana, in matutinum caetero mas. Incubatus *n* citius, quam a columbis perficitur. Decem et quatuor diebus uterum ferunt. Totidem iterum foetus, ſed *o* caecus et imperfectus inuolucris euadit atque perficitur. *Viuere p* palumbes ad XXX. annum, aliquos ad XL. habemus auctores, uno tantum incommodo unguium eodem et argumento, ſenectae, qui citra perniciem reciduntur. *Marem* prius mori *q* credunt, cum in auibus caeteris foeminae prius abeant. Salacitas forte in cauſa. Nam et in paſſerum, qui ſalaciſſimi, genere idem contingit.

g Ariſt. H. A. l. 6. c. 4. *h Oppian. de uenat.* *Mantuan. l. 1. de Cal. Tempor.* *i Eidyll. 6.* *k H. N. l. 10. c. 58.* *l H. A. l. 6. c. 4.* *m Plin. l. c.* *n Ariſt. H. A. l. 6. c. 4.* *o Ariſt. l. 4. de Generat. c. 7.* *p Plin. l. 10. H. N. c. 35.* *q Ariſt. H. A. l. 9. c. 7.*

Vox. Quantum ad *uocem*, gemere Philomela auctore, minurire Spartiano dicitur. Cantus omnibus ſimilis, inquit *r* Plinius atque idem trino conficitur uerſu, praeterquam in clauſula gemitu. Hyeme mutis, uere uocalibus. Audiunt tamen, ſi ex aſperrima hyeme placidum et ſerenum tempus ſucceſſerit, ſi aurito teſti Nipho credimus. Gemere ordinarie uere *s* incipiente et, niſi confecto ſolſtitio, incipiunt. Sic huius tempus indubitatis notis ſignauit natura. Et uox ruſticis praeſentis ueris ſignum habetur.

r H. N. l. 10. c. 35. *s Plin. H. N. l. 8. c. 28.*

Morbi. De *corporis adfectibus* nil occurrit, unguium in ſenectute incrementum, de quo ſupra, ſi exceperis.

Ingenium. Sed nec de *ingenio* et *moribus* multum. *t* Amiſſo corporali conſortio ſolitariae incedunt nec carnalem ultra copulam requirunt. Adulterio conruptae *u* corruptorem, ſi asſequi poſſunt, interimunt. Ingenii ſunt ſimplicis, ideo in eorum nidis deponit oua cuculus et Plautus hominem ignauum palumbem uocat. Vulnere denique accepto *x* origanum imponunt et ad ſanitatem redeunt.

t Iſidor. in Originib. *u Porphyr. l. de Abſtinentia.* *x Aelian. H. A. l. 5. c. 46.*

Vſus. Inuenere et in *cibis* et in *medicina* uſum. In Carani nuptiis adpoſitas Athenaeus, *y* in Naſidieni conuiuio fine clune ceu lautiores Horatius meminit. Carnes in fluxu menſium pituitoſo Hippocrates, *z* in tympanite Trallianus, in elephantiaſi Aretaeus, in colico adfectu Aetius, in peſtilentia Alexander Benedictus, in dyſenteria et colica Plinius praeſcripſere. M. Cato Cenſorinus aegrotis exhiberi uoluit. Paulus tertium inter aues locum eidem adſignauit. Venerem propter glandium eſum extinguere creditum quibuſdam. Oculi, quia confoſſi renaſcuntur, ad uulnera oculorum et cicatrices *a* commendantur. Iumentorum uerminatio finitur, *b* ter circumlato uerendis palumbo, palumbus emiſſus mori-

y Dipn. l. 4. *z l. 2. de morb. mulier.* *a Porta l. 1. Phytog. c. 14.* *b Plinius in H. N.*

moritur iumentumque liberatur confestim. Sanguis uulnera purgat. Fimus urinam prouocat et calculo in faba sumtus resistit. Lapilli in uentriculis inuenti potioni contra eosdem insperguntur.

PVNCTVM II.

De Oenade seu Vinagine, Alchata seu Filacotoa Arabum et Columba Liuia.

Oenas Tzetzi οἰνιὸ non tam ἀπὸ τῶν ἰνίων a fibris carnis, quae dura et, nisi tergus detraxeris, esui inepta est, quam uel a colore uuarum nigrarum maturarum, quas οἰνωπὸν Graeci uocant uel a uindemiae tempore, quo et conspicitur et capitur, unde Lycophroni οἰνότροπος φάψ dicitur. Gaza uinaginem, Iosephus Scaliger uinitorculum, alii uiniferam, Iulias Scaliger rupicolam uocauit. Maior est columba. *Rostrum* habet, si oenas est, quam Aldrouandus exhibet, cinnabarinum, longum, in extremo acutum. *Caput* totum, uentrem et alarum pennis cinerea. Remiges notabilis magnitudinis et nigricantes. Ceruicem intercurrentibus plumis nigris uiridem. *Caudam* uersus uropygium cineream, caetero nigram. *Pedes* rubros.

ALCHATAE, quam cum filacotoa eandem Aldrouandus facit, alae sunt oblongae, pennae et plumae coloris coturnicum, cutis extrema dura, in Syria pedes nigri et breues. Ad eam proxime accedit illa, quae nomine Angeli Monspessulanis uenit quamque perdici persimilem, rostro et pedibus nigris, plumis ex fusco colore in nigrum uergentibus et luteis rufum esse Rondeletius ad Gesnerum scribit.

COLVMBA LIVIA Alberto cauernalis, Graecis πέλειας, ex descriptione Gesneri est columba domestica minor. *Rostrum* ipsi albicat et circa nates parum purpurei habet. *Collum* pronum ad latera habet pro diuerso ad lucem posita uarie splendens, in se partim subuiride, partim purpureum. Supinum ex cinereo tale. Plumas ubique cinereas, alarum pennas quatuor longiores cinereas, medias partim cinereas, partim ad extrema nigricantes, ultimas dorsum uersus subrufas. Pedes rubros.

Vescitur glandibus et granis. *Nidificat* in arborum cauis et templorum muris. Migrat et in cibo palumbo tantum tenerior praefertur. In India prodente Aeliano uirides pennas habent, psittaco simillima, cruribus et rostro Graecam refert perdicem.

PVNCTVM III.

De Turture.

Differentiae. Turtur in columbaceo genere ultimo loco ponitur. Tria aut quatuor earum in Hispaniola obseruata genera. Visae in locis frigidioribus et niuosis candidae et in Aquitania duas eiusmodi se uidisse testatur *a* Scaliger. Turcarum uero imperator par rari et peculiaris generis Henrico Galliae regi transmisit. Ex Alexandria diuersi a nostratibus adferuntur coloris. Obseruatum et nostro aeuo quoddam genus, cuius foemella candicat naturaliter, mas coloris est cinerei ad subrufum uergentis habetque torquem nigrum.

a Scalig. Exerc. 19.

In *Descriptione* non est, quod immoremur. *Descriptio.* Falso Orus Apollo soli inter omnes uolucres dentes et mammas tribuit, falso *b* Ouidius nigrum dixit. *Collum* torquis ambit longe aterrimus uiridibus maculis conspersus, ante uix conspicuus. *Alae* sunt uersicolores. *Dorso* et

b Ouid. in Epistol.

Turtur
Fringilla
Chalandra
Montifringilla
Alauda non christata
Fucdula
Ficedulo Canabia

c *Arist.H. A.l.9.c.7.* d *Varro de Re rust. l. 3.c.5.* e *Arist.H. A.l.8.c.3.* f *Columella de Re R.* g *Scalig.in Theophr.l. 5. c. 20.*

et pectori uicinae elegantissimo colore rufescunt, nigris, quarum extrema uiridia, intercurrentibus. Hinc uirides cum rufis marginibus sequuntur. Remiges sunt atrae, si albi aliquid occurrit, in extremitate illud est. Foemina *c* nisi interiorum aspectu difficulter cognoscitur. Ex *Indicis* foemina, pedibus exceptis, qui rubri et rostro, quod nigricans, tota est candida. Mari caput, collum, pectus, alae ad remiges, dorsum ad uropygium dilute rufescit nec ulla macula respergitur. Iris in oculis miniaceo colore resplendet. Torquis tenuis et nigra circum quoque collum ambit. Venter prope anum lutescit. Pedes rubei tabellis albicantibus ornantur.

Locus. *Nullibi* fere non uisuntur, rarius alicubi uel frequentius. In Aethiopia tanto numero per aera uolare traduntur, ut nebulas effundant et solis radios impediant. Apud Tartaros, quia in cibis prohibitae, abundant. Sed et Peru numerose eas alit. Morantur fere semper uel in montium iugis uel ulmi aut aliarum arborum cacuminibus. Hyeme uel latent uel tepidiora loca petunt, unde trimestres, quod totidem mensibus nobiscum agant, Plinio. Cum ad Italiam *d* ueniunt, in Pontiis insulis prima uolatura requiescendi causa paucos dies morantur. Redeunt ad nos aduentantis ueris nuntiae, cum iam prolem fecerunt.

Nutrimentum. *Vescuntur e* frugibus, glandibus et oliuis. Milio uehementer delectantur. *f* Aestate sua sponte, dummodo sit facultas cibi, hyeme offa panis uino madefacta pinguescunt et, si nouella sunt aetate, in tantum, ut *g* pinguedine suffocati intereant tanquam nimio infartu elisis faucibus.

Generatio. De *Generatione* eadem fere, quae in palumbis occurrunt. Bis anno pariunt et trimestres foetificant. Mas et foemina uicissim incubant. Nidus inter densos arborum ramos ex duris et nodosis lignis construitur. Indicae, quotiescunque oua rumperentur, noua pariebant forte non facturae, si illa exclusissent. Proprium omnibus crepitus uentris et, cum uocem edunt, nouissima pars alui uehementer citatur.

Aetas. Octonis annis *uiuere* reliquit Aristoteles, quindecim iisdem cubare *b* Bartholomaeus Anglicus.

Vox. *Gemere* Latinis dicuntur, Graecis τρύζειν, quibusdam ϛένειν. Tum *uolatu* tum pedibus plurimum ualent.

Amicitia. *Amicitiam* colunt cum psittaco, *i* merula, pauonibus.

Inimicitia. *Inimicitiam k* cum coruo et chloreo exercent. Helleboro, quo columbae intereunt, propter peculiare temperamentum impune uescuntur, malo punico trito perimuntur.

Ingenium. Ad *ingenium* pertinet, quod si mori alterutrum contingat, *l* a secundis nuptiis abstinere, soli uolare nec ramis frondentibus insidere nec limpidam aquam bibere, nido suo contra lupi incursus *m* squillae folia, quae isti fugere consueuerunt, superiacere et gladiolum seu tanquam fascinationis amuletum comedere seu nido imponere, qua fide, non addo, prodatur.

Vsus. *Vsum* quod spectat, Aegyptii iis, quod accipitris sacri sibi alitis ungues aliquando euaderent, abstinebant. Martialis, *n* cuius aeuo capita turturibus amputabantur, clunes laudat. Vulgus pinguiores commendat. In *medicina* idem, quod palumbes praestant. Fimus albugines extenuat. Facilitatur partus, si tribus iuniperi septem lauribaccis cum cinnamoni drachma et corticis casiae drachma una et semis farta assata et pinguedine gallinae ad ignem inuncta uesperi bis in hebdomade sumatur. Non tangi uenereis, qui in corio lupi cor turturis delatum gustauit, falso a Mizaldo proditum est.

h *l. 3. de propr. Animal. c. 34.* i *Scalig. in Theophr. l. 3. c. 16.* k *Aelian. H. A. l. 6. c. 46.* l *Mantuan. l. 2. Part. Mar.* m *Ambr. 6. Hexam. 4* n *Porphyr. l. 4. de Abstinent. l. 7. Epigr.*

ARTICVLVS IV.

De Pasſeribus in genere.

Nomen. Pasſeres Graecis ϛρȣθοὶ, δίγηρες, δηγῆρες, δήρηγϛς, Macedonibus δρῆες, Eleis *a* δειρῖται, alii ἐλλόποδες et ἔλλοι, ut apud Heſychium extat, dicuntur. Eidem σμάρδικον pasſerculus eſt.

a *Athen. dipnoſ. l. 3.*

Differentia. Ariſtoteles uix alios praeter domeſticos nouit, ideo omnia, quae de illis ſcripſit, hiſce conueniunt. Athenaeo ex Alexandro Myndio alii ſunt *ſylueſtres*, quorum foeminae corpore ſunt debiliores, roſtri colore magis teſtaceo, facie, id eſt, anteriore parte, nec nigra nec ualde alba, Hollandorum forte lignipetae, alii *domeſtici*, qui ϛρȣθοὶ πυργῖται *b* Galeno, ἀσπȣργίτας modernis Graecis. Alberto ſunt quidam in uertice rubei in cauis arboribus nidulantes. Viſuntur et albi et ſemper, ſi *c* PſeudoAriſtoteli credimus, tempeſtatem nuntiant conſpecti. Sunt in inſula S. Thomae uirides, *d* canori. Meminit Auicenna *e* cuiusdam, qui quindecim diebus continuis in principio ueris ſuauisſime cantillet, poſt colorem immutet, muteſcat et ſeſe abſcondat. Eſt in India *pasſer nocturnus*, qui noctu uolat, interdiu quieſcit. Hirundinibus eſt alis et uolatu ſimilis, ex cinereo niger, niſi quod in mediis alis albam habeat faſciam. Noctuam odio ingente proſequitur. Forte Ariſtotelis *f collaris*, quem ab ulula capi adfirmat uel Actuarii pasſer ſylueſtris magnus in ſummis fruticum ſurculis deſidens, colore et magnitudine alaudae, uoce garrula, hyeme latens quique a noctua capitur. Sunt ibidem et turdo minores, uelocisſimi uolatu, qui aquas ſequuntur. Sunt et alii, de quibus inferius dicetur.

b *l. 3. de Ament.*
c *in ſecret.*
d *Scalig. Exercit. 236. h. 2.*
e *l. 8. de Animal. c. 7.*
f *H. A. l. 9. c. 1.*

Deſcriptio. *Deſcriptionem* non eſt, quod quis a nobis poſtulet. Pennae, quoties acriora urgent frigora, abeunt in albas. Non eſt ipſis gula nec ingluuies, ſed uentriculus longior. *g* Ad imum inteſtinum paucae appendices uiſuntur. Fel aliis uentri, aliis inteſtinis iungitur. Nullibi non inueniuntur. In Media *h* tanta aliquando eorum copia, ut incolae, quia ſemina terris concredita abſumebant, alio commigrare coacti fuerint. Delphis in Hollandia ſaepe una die in uno cereuiſiariorum granario aliquot centuriae capiuntur. Migratorios esſe uel ſeſe occultare Hieronymus innuere uidetur. Athenaeus mares hyeme latere, foeminas permanere ex eo, quod color in ipſis mutetur conlegit. Aldrouandus inter migratorias uel latentes poni credit, quod mares uere, calore tam interno quam externo adcreſcente, quando iterum calor adcreſcit, coniuges ſuas ad ſobolis propagationem adhortari incipiant.

g *Ariſt. H. A. l. 2. c. ult.*
h *Diodorus. Sicul. l. 4. c. 3.*

Nutrimentum. *Victitant* granis, iactis in terram ſeminibus, milio, muſcis, formicis, gryllis, ſcarabeis, ueſpis, apibus delectatur et hordeo, cuius corticem celeriter a grano ſeparant. Sed nec grana ſambuci reiiciunt. Et hyoſciami ſemina absque ullo detrimento ſeu propter uenarum exilitatem ſeu cauſam de coturnice redditam deuorant.

Generatio. *Generationem* quod adtinet, ſalacisſimi esſe comperiuntur. Vidit *i* unum Scaliger in cauum quoddam plus decies ad foemellam, quam iniret, ex aduerſo muro puſillis interpoſitis momentis aduolasſe. Vidit *k* Aldrouandus alterum, qui longe minori, quam horae ſpatio uigeſies foeminam iniuit, pluries initurus, niſi iſta locum mutasſet. *Nidulantur* uel ſub tegulis tectorum uel in foraminibus parietum et, ut pulli mollius cubent, in foeno et plumis. Occupant et hirundinum aliquando nidos. Vnde apud Aegyptum ob limum, quem inuehit Nilus, cum hirundinibus artem parietum e luto conſtruendorum inuenisſe creduntur. Pariunt caecos et imperfectos *l* pullos, bis terue quotannis, octo ad ſummum, quatuor ad minimum, ut plurimum ſeptem.

i *Exercit. 269.*
k *Aldrou. Ornithol. l. 15. c. 10.*
l *Ariſt. l. 4. de Gener. c. 4.*

Aetas

Passer.
Passer.
Passer montanus.
Passer stultus.
Passer
Canarinivogel.
Canarius.
Passer domesticus.
Passer
merulus
steinamsel.
Solitarius.
Passer Sylvestris.
ringelspatz.
Passer domesticus.
alius
Passer saluus.
Passer
maculatus.
Passer montanus.
alius.
P. Albicilla.
Passer albus.
Passeris species.
Paserculus
Brachyuras.

Aetas. *Aetas* passerum diuersimode definitur. Mares negantur anno diutius uiuere, argumento, quia nulla ueris initio adpareat nigritudo in rostro, quae ab aestate incipit. Foeminis longiusculum spatium ait Plinius. *m* Albertus id a tempore coitus computat. Scaliger *n* nullum excedere bimatum uerisimile esse credit. Ex illis, inquit, parum captatur, minimum capitur, foecundissimi sunt frequentia non magna. Aldrouandus eam ad quadriennium extendit, quod columbae etiam salacissimae decimum sextum imo plures adtingant. Cognoscitur aetas ex rostro, cinereum hoc et circa fauces croceum iuuenibus, nigrum ac durum prouectis. *Vox* eorum apud Graecos est τρυθίζειν, quod stridere uertitur. Apud Homerum τρίζειν, apud auctorem Philomelae pipere. Rhadiuus cantillare dixit. Cum gradiuntur, saliunt.

m *Plin. H. N. l.* 10. *c.* 38.

n *in Arist. de plantis.*

Ingenium. *Ingenium* si adtendas, ita sunt timidi, *o* ut saepe a somno exciten- tur, ad domorum fastigia concurrunt, ut a suspectis casibus reddantur alieni, qui multis periculis probantur obnoxii. Visus *p*, qui ab accipitre impetus in Xenocratis sinum confugit. Taprobanenses *q* in alto mari emissos terram petituri sequuntur. Euadunt interdum ita domestici, ut ad puerorum manus uocati aduolent. Ad noctuam confugere, dum aucupis artes effugere conantur, quod Orus Apollo prodidit, falsum. Quid iis cum nocturnis auibus?

o *Ael. H. A. l.* 7. *c.* 19.

p *Idem Var. Hist. l.* 13. *c.* 31.

q *Acosta. l.* 1. *Hist. Ind.*

Inimicitia. Gerunt et *inimicitias* cum uulture, *r* mustela et aliis. Calamodyles, qui ex passerum genere esse uidetur, folio *s* cedri perit. Pestem a milio atque panico, sturnorum passerumue agmina scio abigi herba, cuius nomen est ignotum, in quatuor angulis segetis defossa, mirum dictu, ut omnino nulla auis intret, inquit Plinius, eodem referente *u* multi ad remedia eiusdem segetis rubetam noctu aruo circumferri iubent, priusquam sarriatur defodique in medio inclusam uase fictili, ita nec passerem nec uermem nocere, sed eruendam, priusquam metatur, alas amarum fieri.

r *Barthol. Angl. l.* 12. *c.* 33.

s *Ael. H. A. l.* 6. *c.* 46.

u *Plin. H. N. l.* 18. *c.* 17.

Vsus. *Vsus* passerum in *cibis* rarus. Galenus tamen eos alibi cum columbis, perdicibus et phasianis inter cibos adtenuantes numerat. Alibi autumno maxime laudabilem carnem habere testatur et Suidas in deliciis habitas prodit. At Platina *x* ob nimiam caliditatem male alere, difficulter concoqui et libidinem excitare ponit. Inuenere et in *remediis* locum. Caro uenerem *z* excitat et rite epilepticis, tympaniticis, renum *a* calculo uel articulorum uitio laborantibus praescribitur. Idem de cerebellis et ouis prodidere scriptores. Adeps Nicolai ad tophos emplastro inseritur. Fimus faciem purgat, quae facultas ex maribus agnoscitur, *b* quod guttatim albis et nigris punctulis distinguantur. Idem cum uino potus uirgam erigit. Cum sputo hominis inlitus uarices exstirpat, cum adipe porcino inunctus alopeciam sanat. Stomachum exsolutum et nauseabundum *c* inspersus corrigit. Cum oleo calefacto proximae *d* auriculae infusus dolorem dentium pellit. Cinis denique pullorum utiliter ad eundem infricatur.

x *Platina l.* 5.

z *Plin H. N. l.* 30. *c.* 15.

a *Galen. l.* 6. *de sanitate tuenda c.* 2.

b *Porta l.* 5. *Phytognom. c.* 16.

c *Arcchigen apud Galen. l.* 8. *sec. loca c.* 4.

d *Plin. H. N. l.* 30. *c.* 3.

De Passeribus in specie.

PVNCTVM I.

De Passere Albo, Flauo, Maculato, Albicilla et Montano.

Passer *albus* totus est candidus, rostrum pedesque, quae partes flauae sunt, si excipias. Oculorum etiam nigram pupillam lutea iris ambit.

Flauus ad Aldrouandum delatus totus erat flauus praeter oculos, qui nigri. Supra per dorsum, caput, alas et caudam ad castaneum

neum uergebat colorem. Quali etiam femora, tibiae et pedes tegebantur.

Maculatus qui dicitur, albo, nigro et ſubflauo conſtabat colore. Caput totum ac collum alba, intercurrentibus maculis ſubluteis. Roſtrum erat flaueſcens in ſuperiori parte, in inferiori omnino flauum. Alae tribus praedictis coloribus ornabantur. Oculorum iris candida. Cauda tota pene flaua erat.

Albicillae roſtrum et cauda ex cinereo candicat. Caput et omnes inferiores partes ex albo luteſcunt. Dorſum maculae coloris ferruginei amplae, lineolis admodum candidis, exiguis decoratae percurrunt. Pennae alarum caſtaneae ſunt, circumcirca luteae, tibiae pedesque fuſcae.

Montanus eſt omnium pasſerum noſtratium pulcerrimus. Vertex capitis eſt coloris fere punicei uel potius caſtanei. Mentum, ut uulgaribus atrum, inter quod et uerticem color albus eſt, qui deſcendens totum uentrem occupat. Ad oculorum latera maculae ſunt binae, una altera maior, utraque nigra. Dorſum atque alae partim flauae, partim nigrae. Alae, qua uentrem contingunt, modo ferrugineae, modo atrae, modo albae. Cauda tota ex luteo fuſceſcit. In foemina ſunt omnia pallidiora et mentum eam maculam non habet. *Aldrou. Ornith. l. 15. c. 15.*

PVNCTVM II.

De Pasſere Syluestri, Torquato, Puſillo in Iuglandibus Degente, S ulto Bononienſium et Illyrico.

Aldrouand. Ornithol. l. 15. c. 16. Idem lib. c. 18. Bellon. l. 7. de Auibus. c. 20.

Pasſer *ſylueſtris* uerticem capitis habet ferrugineum ad cinnabarinum uergentem. Oculorum ambitum album, iridem flauam. A mento ad podicem cinereus eſt, ſed plumarum extremitates ad ſubrufum inclinant. Mentum et collum inferius lineae admodum continuae, transuerſales nigriuſculae percurrunt, cum alias in omnibus pasſeribus maribus totum atrum ſtatuendum ſit. Dorſum, cauda et pedes ex ferrugineo fuſceſcunt, niſi quod pennae in extremitatibus ſuis omnino ſint luteae. Alae eundem colorem exhibent, ſed pennae primae coſtas obtegentes in notabilem definunt candorem.

Torquatum Bellonius ab albo torque oculos ſub ſupercilio ambiente uocat. Macula ei lutea eſt. Dorſum et alae cinerea. Habitat in ſyluis, in cauis arborum nidulatur, uocem edit magnam et aliter ſe et pullos, quam is, qui in urbe degit, alit.

Pasſer in iuglandibus degens omnium eſt minimus. Roſtro admodum breui, nigro, craſſo, pedibus, cruribus, capite, alis pasſeri murali ſimilis.

Pasſer ſtultus Bononienſium eſt auicula habitu pasſeribus ſimilis, ſed colore diuerſisſima. Totus namque flaueſcit, maculis ubique ferrugineis aut potius rufis, oblongis, ſed per dorſum multo longioribus et crasſioribus ubique deorſum deſcendentibus conſperſus. Roſtrum ipſi eſt rufum, craſſum, curtum. Oculi maiuſculi, quorum pupillam lutea iris ambit. Cauda et alae ad nigrum uergunt, extremitates tamen pennarum minorum in alis candidae ſunt, pedes toti ex luteo ruſeſcunt. *Idem. c. 20.*

Illyricus noſtratibus maior eſt, colore fere ſimilis. Pronus enim plane candicat. Supinus pallide rufeſcit, nullo intercurrente alio colore. Oculi et roſtrum, quod candicat, pro corporis proportione ſunt magni. Cauda bifurcata, pedes lutei lineis transuerſalibus coloris pene carnei ornati. *Idem. c. 21.*

His adde *pasſerculum brachyurum noſtratem*, cui cauda admodum breuis. Totum corpus flaueſcit. Pectus

Passeres Indici.
Indianische Sperlinge.
Eritra Indica.
Passer Indico.
Passer Indico alius
Embriza alba
Embriza pratens. fœmina.
Emberza pratensis mas
Emberza. Embritz wilbling
Gorlgorst.

Emberiza pratensis.
Wisemmertz.
Carduelis. Distelfinck.
Prunella.
Linaria Rubra.
stockhensling.
Fringilla. Finck.
Linaria.
Hensling
Flachsfinck.
Fringilla montana.
Acantur quem
Gaza Spinum et li
gurinum vocat.
Zeisel.
Citrinella.
Citrinle.
Carduelis mas.
Chloris.
Grünfinck.
Serinus. Girliz.
Fedemlein.
Fringilla. alia.
Ligurinus alius
Carduelis cilijs albis.
Canarias.
Zukor Vogel. Canari Vogel
Fringilla
sublutea.

Pectus et uenter magis albicant, rostrum intensius luteum est.

[Idem. c. 17.] Sed et auicula *passeribus congener* huc referatur, cui rostrum, ut in domesticis, candicat, totum corpus maculis subrufis, oblongis deorsum descendentibus tingitur. Venter ac femora albescunt. Tibiae pedesque subflaui sunt.

PVNCTVM III.

De Passeribus Indicis.

[Aldr. Ornith. l. 15. c. 22.] Passeres Indici sunt uarii, sed praecipua ipsorum genera sunt quatuor. *Vnus est macrourus et hic duplex. Alius rostro miniaceo* magnitudine domesticis, caudam si excipias, par, rostro breui, crasso et praedicti coloris. Capite plano prope ceruicem eleuato, intercurrente subuiridi ad caeruleum uergente colore, subnigrum. Gutture, collo inferiore, pectore et uentre candicantibus. Alis subuiridi ad caeruleum uergente, albo, nigro et lutescente colore tinctis. Cauda duplici minore nempe, alba, quae maioris fulcrum et maiore c tuor pennis longitudine dodrantale angustissimis constante aterrima. Tibiis et pedibus ex nigro et albo maculatis, unguibus nigris et acutissimo hamo armatis.

[Idem. c. 23.] *Aliu: rostro caeruleo*, cui caput, ut in illo, planum, sed in ceruice magis eleuatum totum nigrum. Oculi nigri, circulo albo circumdante et inde lutescente. Collum et pectus coloris coccinei, uenter et coxae candicant. Alae, tergus et caudae nigricant. Caudae longiores pennas, quae sunt binae longissimae, quinque nimirum palmorum et latissimae, tertia primum etiam lata, sed in exilia admodum filamenta desinens, minores aliae sustinent.

Alter est brachyurus superioribus omnino dissimilis, minor nempe et praeter pedes et rostrum, quae carnei coloris, totus niger. Cauda breuiore. Oculis nigris albo circulo cinctis.

Tertius est sine uropygio et hic uel erythromelanus, in quo totum corpus prone et supine, item alarum principia coccineo colore splendet. Reliquum alarum atrum est. Rostrum pro corporis proportione exiguum et domesticorum rostro minus colore, qua capiti iungitur, albo, caetera nigro, acutum et exile. Vropygium nullum. Inde ex eius pennis opera plumaria conficiunt uel *cianerii thromelanus* superiori longior, rubri, cyanei et nigri coloris quique habet caput, collum, pectus et inferiora omnia coloris rubri saturati, ad colli latera maculas binas, contiguas semilunares, magnas caeruleas, rostrum paruum, recuruum, nigrum, prope frontem album, alas admodum longas, nigras, ad latera caeruleas, pedes breues et nigros. [Idem. c. 27.]

Quartus porphyromelanus, cui caput, dorsum, uropygium coloris sunt purpurei saturati. Rostrum collurionis aemulum, superius nigrum, qua capiti adhaeret, album. Remiges alarum nigrae. Cauda quinque digitos longa, decem pennis nigerrimis constans. [Idem. c. 28.]

PVNCTVM IV.

De Embriza Alba et Pratensi.

[Gesner. in Ornithol.] Hae passerini etiam generis esse uidentur. *Albam* ita Gesnerus describit: emberiza alba, quae mihi demonstrata est, media hyeme apud nos capta maior est flaua, *rostro* breui, latiusculo, flaui nihil habet. *Colore* similis alaudae, alioqui dissimilis, uentre albicante, a quo etiam albam cognominauimus. In superiore rostri parte retro mucronem, tuberculum intus conspicitur. Digiti fusci sunt, crura album et puniceum colorem prae se ferunt.

De pratensi sic idem: emberizam pratensem uoco, quam aucupes nostri Wise Emberitz a pratis in qui-

quibus uersari solet, adpellant. Haec, ut pictura indicat, colore est testaceo seu figlino, cruribus, pectore, uentre, alis et cauda media. Vtrinque enim in ea nigrae sunt pennae. *Dorsum* quoque nigricat et in alis superius maculae nigrae sunt subrotundae, inferius uero margines *pennarum* secundum longitudinem nigricant. *Rostrum* fuscum, *uertex* niger, infra quem utrinque macula albicans retrorsum tendit, tum rursus aliae duae nigrae et albicantes per interualla sequuntur. Hanc a-uem circa lacum Verbanum ceppa uocant.

TITVLVS II.

De Auibus Graniuoris.

CAPVT I.

De Carduele, Spino et Passere Canario.

Nomen. CARDVELIS, carduelus et cardelus Gazae, Hermolao et Gesnero thraupis, Aldrouando ab aurea in alis uitta chrysomitres, auriuittes, Kiranidi Iena et auis Iouis, aliis corydalis, Graecis ἀκανθὶς, ἀςραγαλῖνος, τραγωδῖνος, ποικιλὶς, γαρδέλι etiam dicitur.

Descriptio. Schwenckfeld. in Auiar. Siles. Auis est parua, cui *dorsum* cinereum et fuscum. *Alae* croceo colore nigroque mixtim et alternatim uariatae albisque notatae maculis, *uertex* nigricans, *rostrum* acutum subrubens apice fusco. *Oculi* ambitus exterior niger, hunc miniatus, miniatum caesius circumdat. Nec tamen haec colorum pictura in omnibus adparet. *Foemina* alas habet cinereas, guttur album. Visa nondum adulta ubique unicolor ex cinereo ad rufum tendens. *Aldrou. Ornith. l. 18. c. 3.* Visae et aliae, quarum quaedam in anteriori capitis parte et in mento aliquid rubri obtinent, dorso, pectore, uentre et reliquis capitis partibus albescunt, quaedam totae prorsus albae sunt, capitis partem rubram si demas et aliquot lutescentes in alis pennas.

Sexus. *Sexus* facile cognoscitur, si coloris, ut supra adtigi, uocis et plumarum habeatur ratio. Vox foeminis exilior nec diuturnus cantus. Plumae costas obuestientes cinereae aut fuscae, maribus aterrimae.

Nutrimentum. Portal. 1. de Villa. *Victitat* seminibus lapparum, papaueris, rutae, dipsaci. Cannabino adeo pinguescit, ut cantandi alacritatem amittat. Quaecunque uero edit, rostro decorticat, ut pura medulla uescatur.

Generatio. *Nidum* in truncis arborum et spinis construit, ter in anno, Maio nempe Iunio et Augusto. Aliquando et in hypocaustis pullitiem educit. Septem saepe oua, octo interdum, quinque aliquando ponit. Praestant caeteris, qui mense Augusto excluduntur. In dumetis nascuntur, atriores sunt et prunis aut malis aurantiis potius, quam aliis arboribus insident.

Vox. *Canunt* omni tempore, sed maxime, cum alias e suo genere aduentare cognoscunt.

Volatus. *Volant* gregatim et ad duo millia quandoque.

Aetas. *Aetatem* ad XX. annos producunt. Visa Moguntiae uiginti tres egressa, cui singulis annis rostrum ac ungues praecidebantur, ut cibum potumque capere posset. Depositis geminis pennis canae, quo locabatur, uel prona uel supina iacebat. Plus uoce, quam patina hominem delectant. Haud mali tamen sunt alimenti, si pingues et non nidificant. Assas iliacis et colicis prodesse Kiranides auctor est.

Descriptio. SPINVS seu ligurinus auicula est pectore luteo, rostro mediocri, tenui et acuto. Duas habet maculas nigras. Alteram in fronte, alteram sub mento. Mari capitis macula multo nigrior, idem toto corpore magis, quam foemina lutescit.

Locus. In frigidioribus regionibus uel nunquam uel raro adparet nec in Italia quotannis cernitur.

Iis-

Cocothraustes.
Cocothraustes Indica.
.linaria. hinfling. flax fink
linaria.
Alauda. Cristata. lerche.
lerche.
Alauda.
Carduelis distelfinck
ligurinus
Spinus.
Ligurinus
Chloris seu frin gilla Viridis grün finck
Turdus krames vo gel.
Hortulanus Brach amsel Trostel

Victus. Iisdem, quibus carduelis *uescitur*, nasci inprimis et comizae semine.

Generatio. *Nidulatur* in montium syluis. *Oua* secundum nonnullos duodecim, secundum alios quatuor aut quinque ponit. *Vox. Aldrou. Ornith. l. 18. c. 4.* Amoenissime cantat et non tantum carduelis, sed et aliarum auium aliquando uocem imitatur.

Volatus. *Volant* gregatim et toto agmine facillime autumno capiuntur. Sanguis eius cum sali sanguine non coit. Asino uero, quod spinas tempore uerno depascens nidum deiiciat, infensus est.

Descriptio. PASSER CANARIVS ab insulis Canariis, unde adfertur, ita dictus, auis est uulgaris, pari magnitudine, rostro albo paruo et in acutum tendente, alarum et caudae pennis totis uiridi colore. Mari pectus, uenter et pars superior capitis, quae rostro adiacet, magis lutea sunt, quam foeminae.

Victus. *Pascitur* phalaridis semine, saccharo et auricula muris, qua ad cantum excitantur.

Vox. Concentu est ualde amoeno et acuto, quem spiritu diu non interrupto nunc longum, nunc in altum uaria uocis inflexione extendit.

Praeferundi, quibus cauda longior, corporis magnitudo minor.

CAPVT II.

De Fringilla, Montifringilla et Linaria.

Descriptio. FRINGILLA seu, quod frigus praenuntiet seu, quod plures in frigore conuolent, ita dicta, spiza est Aristoteli, modernis Graecis fringillaro. In ea capitis et colli pars prona ad subcaeruleum uergit, quod hinc ad uropygium subuirescit. Pectus et uenter inter rubrum et spadiceum ambigunt. *Foemina* minus uegetis ornatur coloribus, pectus et uenter ex rufo albescunt. Visa toto corpore candida. Visa et ex albido flauescens.

Locus. Arist. H. A. l. 9. c. 7. *Locis* gaudent hyeme moderate frigidis, aestate tepidis. Nam in Heluetia foeminae per hyemem recedunt et ualido frigore ita offenduntur, ut uolare nequeant et manibus capiantur.

Generatio. In infimis arborum et summis fruticum ramis *nidulantur*. Nidus intus ex lana et aranearum telis, extus ex musco construitur. Quinque aut sex ponere *oua* aucupes referunt.

Vox. Non uno eodemque modo *canunt*. Quaedam concise quasi quaerulantur, quaedam in longum trahunt. Maribus uox alta est et plena. Foeminis exilis et submissior. Fringutire uel frigere auctores dicunt, si, suauius ut canat, uolueris, locustam mandendam adpone.

Ingenium. Difficulter ob astutiam capiuntur, facilius uel zephyro flante uel sudo. Nam et demissius tum uolant et melius allectricum uoces audiunt. Quaedam nunquam mansuescunt et inedia consumtae commoriuntur. Omnes primis captiuitatis mensibus prae moestitia obmutescunt nec nisi blanditis exhilarantur. Mane si canant, tempestatem praesagiunt. *Theophr. de sign. tempest.*

Descriptio. MONTIFRINGILLA magnitudine fringillam excedit. Color in capite, dorso et cauda nigrior, quam fringillae. Supina pars albicat. Pectus cum gutture nonnihil ruboris habet. Alae duabus transuersis lineis ex rufo flauescentibus distinguuntur, media linea interiecta. In foemina uertex, ceruix et dorsum plus habent ferruginei, alarum linea superior adeo est angusta et breuis, ut fere delitescat. Non adeo suaue canunt et caueis inclusae aliarum, passerum inprimis, uoces imitantur.

Descriptio. LINARIA passeris est magnitudine, specie admodum similis, colore testaceo seu ferrugineo ad cinereum uergente eoque in mare intensiore. Idem in pectore maculis respergitur rufis, foemina fuscis et maioribus. Alarum rectrices pennae nigricant, sed ad latera et in extremitatibus suis candicant.

Nutrimentum. *Cibus* ipſi phalaridis, lini, cannabis, raparum et caulium ſemen, panicum, auena fracta etc.

Morbus. Laborat interdum *morbo*, quem ſubtilem dicunt, in quo moeſta ſilet, pennae obrigent, uenter ſolito tumidior uenis rubris conſpergitur, pectus ex carne adparet.

Vox. Exoriente canicula obmuteſcit ac plumas uellicando circa medium excutit, ſic certum canicularis ſyderis exortum indicat. Celebris eſt apud Italos eius aſtutia. Vnde prouerbium *egli e un fanello*.

Geſner. in Ornithol. Huc pertinet *linaria rubra* Geſnero a coccineo uerticis colore dicta, ſiue illa aſter Oppiani ſiue aliud quid. Aduolant aliquando turmatim et fere peſtilentiam breui futuram circa Norimbergam indicare putantur.

Aldrou. l. 18. c. 9. Nec non *linaria marina* Aldrouandi, quae roſtro lutea, uertice miniacea, pectore et uentre candicans. Collo et dorſo ex luteo fuſca eſt. *Alteri*, quam exhibet, per tergus et ſuperiora prorſus leucophaeae, percurrentibus ſtriis deorſum uergentibus, color miniaceus magis ſplendet, alae ſunt longe pallidiores. Gula et pectus leuiter luteſcunt, retro oculos macula fuſca, rotunda data eſt.

Quae circa Argentinam *gyntel* nominatur, per caput, dorſum et caudam fuſca eſt, pectore rufo fuſcis diſtincto maculis, cruribus rubicundis, uentre inferiore albicante, ſeminibus papaueris et aliis ueſcitur et gregatim uolat.

CAPVT III.

De Alauda in genere et in ſpecie.

Nomen. ALAVDA ſeu casſita et galerita, quae tamen criſtatis uocabula proprie conueniunt, Graecis ueteribus κόρις, κορυδαλὸς, κόρυδος, πίφιξ, ut apud Heſychium lego, modernis cuzula, τρουλίτις et in Creta, teſte Bellonio, chamaechilados nuncupatur. *Scalig. Exerc. 233.* Cirim non eſſe, tum cirri ſeu innulae oblongae pulcerrimae tum pedes rubri, qui in alauda non ſunt, Scaligero agente, euincunt. *Formam* non deſcribam, obuia omnibus eſt auicula. In poſteriore digito pedis longisſimum habet unguem.

Locus. In Andaluſia non reperiri Auerroes tradit, nunquam arboribus inſidere Ariſtoteles. *Ariſt. H. A. l. 9. c. 8.* Viſae tamen in illis criſtatae, ſi rugoſum nec leuem habuere corticem. In anguſtiis montium hyeme alicubi conduntur, in Italia et Gallia omni eas uidebis tempore. *Agricola. l. de Anim. ſubter.*

Nutriment. *Plut. l. de Iſide.* *Veſcuntur* granis, ſed et uermes deglutiunt attelaborumque ex genere locuſtarum oua diligenter perquirunt, ideo a Lemniis coluntur.

Generatio. *Nidum* ex ſiccarum herbarum radicibus humi ter in anno, nempe circiter Calend. Maii, Iunii et paulo poſt Idus Iulias conſtruunt eundemque aurae obuerſum ita in ſegetibus et gramine recondunt, ut praetereuntium et accipitrum minime obuius ſit oculis. *Oua* quinque pariunt, quae a bufonibus foueri falſum, quia aurae exponuntur. *Ariſt. H. A. l. 6. c. 1.* Superincidentes ſolis radii parentum defectum ſupplere uidentur. Pulli excluſi implumes adhuc deducuntur ad paſtum, ut praedantium eripiantur iniuriis.

Vox. Quantum ad *cantum*, mira alacritate pennis exertis in aere uocis modulatione laetae ſerenitati temporis quaſi adplaudit. Nam nubilo pluuioue coelo uix aut unquam canit, ut neque humi, ſed inter aſcendendum. Aſcendit autem paulatim, ſubito uero et inſtar lapidis deſcendens cantillat. Matutino uero potisſimum audiuntur, meridiano ſilent.

Inimicitia. *Ariſt. l. 9. H. A. c. 1.* *Inimicitias* exercent cum pella ex ardearum genere, cuius oua diripiunt, ut Ariſtoteles uult, cum acanthyllide, ut Philes et Aelianus, cum coruis, quod ab iis deuorentur, cum accipitribus alaudariis, a quibus adeo expaueſcunt, ut in hominum ſinus confugiant, cum arcturo ſydere, *Anton. Myzald. cit. Aldrou.* quia in ipſius cum ſole exortu obmuteſcere incipiunt, aegrotant et plumas uellicando excipiunt. *Aelian. H. A. l. 6. c. 46.* Denique cum ſinapis ſemine, quod nulli non innoxium alaudas conficit.

Tab: 38

Montifringilla mas.
Montifringillæ Congener.
Linaria marina.
Linaria rubra.
Linaria alia
Alauda.
Alauda Criſtata.
Güntel.
Lerche.
Alauda Criſtata Senex.
Alauda pratorum.
Alauda Criſtata.
Alaudæ Congener
Cum loto Æthiopica.
Calandra.
alancta maxima
Calandei
Chloris ſylueſtris
Citrinella.
Lutea ſeu Cirulus.
fœmina.
Lutea mas.

Morbi. Laborant *morbo* comitiali et alterius oculi caecitate idque nono accidere anno Albertus experientia propria nixus teſtatur.

Vſus. De *uſu* in cibis taceo. Iuniores et pinguiuſculas nemo non adpetit.

Species. Species alaudarum ſunt CRISTATA et NON CRISTATA. Illa eſt uel *maior* uel *minor*, quarum haec Ariſtoteli incognita, Schvvenkfeldio *arborea*, *fera*, *ἀνώνυμος*, apicem pro corporis magnitudine longiuſculum et pedes rubros habet. Cum frigus intenſum eſt et nix agros tegit, in ſterquiliniis et prope horrea *uerſatur*, per aequinoctium auolat, ſi Longolio credendum, nidum in foſsis ſenticoſis ſternit, nullam particularem cantiunculam habet, ſed inepte aliarum, quibus cum uictitat, uocem refert, congener eſt ipſi alauda *ſyluatica*, quam Germani Waldlerch uocant, parte inprimis prona albicantior.

Maior roſtrum habet cauum, criſtam, cuius radices inter utrumque oculum ſituantur, aliquantulum nigricantem. Dorſum cinereum albo maculatum. Ventrem albicantem, pectus cinereum albis maculis conſperſum. Caudae plumas nigras. *Linguam* exiguam fere furcatam, quia ramis raro inſidet, ungues longiuſculos. *Habitat* in agris circa flumina et lacus, hyemis tempore ad uias. Non uolat aliarum more, ſed uento cogente nunc ima, nunc ſumma petit. *Bellon. l. 5. de Auibus c. 25.*

Non criſtata ſuauius canit.

Vſus. Laudatur ad colicos dolores, † ſeu cocta ſeu asſa. Quidam cor adligari femori iubent, alii recens tepensque deuorant. Conſularis Aſprenatum domus eſt, inquit Plinius, in qua alter e fratribus colo liberatus eſt aue hac in cibo ſumta et corde eius armilla aurea incluſo, alter ſacrificio quodam crudis laterculis incluſo corde, ad formam camini atque, ut ſacrum peractum erat, obſtructo ſacello. Thraces uiuente adhuc alauda cor exemtum ſiniſtro femori pellendae colicae ergo circumdabant, ut Alexander Trallianus ſcribit. Porta cauſam in loquacitatem conicit. Nimia enim garrulitate flatus, ex quo morbus ſaepe exoritur, eximitur.

† Galen. de ſimpl. Medic. facult. l. 11. Dioſcorides l. 2. c. 48.

Non CRISTATA Hermolao, Sipontino et Grapaldo terraneola, Nipho falſo Ariſtotelis tetrix, colore ſimilis eſt criſtatae, ſed magnitudine minor. *Caput* habet nigrius fuluo colore intermixtum. *Dorſum* ſpadiceum, cinereum et ſubnigrum. *Pectus* pluribus maculis diſtinctum. *Ventrem* ſubalbidum. Poſticos digitos et ungues eiusdem magnitudinis, cuius et poſteriores. *Degit* in planis locis erica et iunipero conſitis. Hyeme gregatim uolant, aeſtate binae. Alta petunt uolatu, diutius in aere haerent et maiora ſpatia conficiunt. Amoenitate uocis inter omnes excellunt. Galli ex uno temperamento in alterum facile tranſire et pro uentorum diuerſitate diuerſimode etiam immutari tradunt. Flante auſtro macreſcunt, aquilone pingueſcunt. Captura hyeme largisſima, niſi niues diutinae ſedeant et maxima ſit frigoris inclementia. *Ariſt. H. A. l. 9. c. 25.* *Bellon. H. Auium. l. 5. c. 23.*

Ad hanc *calandra*, *alauda pratorum et alaudae congener* ſpectat.

Calandra Graecis χαλάνδρα et χαλάνδρος forte ἀπὸ τῦ καλῶς ἄδειν, ſeu ſuauitate cantus aliis, ſed falſo acredula, charadrios, gurgulio, ad ſturni magnitudinem accedit. Alaudae de caetero in omnibus ſimilis. Collum, qua iubae capiti connectuntur, gracile habet et roſtrum crasſius. Victitat duriuſculis granis. Vocis modulatione audientes mirifice oblectat ac omnes auium uoces expresſisſime imitatur. Capta uix unam diei horam ſine cantu praeterit.

Alauda pratorum alaudis eſt minor. Roſtrum habet tenue et longiuſculum. Plumas cutem contegentes omnino nigras. Caudae in extremo albicantes. Humi dormit. In pratis nidificat. Difficulter educatur, ſed educata ſuauisſime canit. Cum accipitrem ſuperuenien- *Bellon. H. Auium l. 5. c. 24.*

uenientem adſpicit, in arborum ramis latitat.

Alaudae congener illa Aldrouando dicitur, quae Bononiae petrone, Genuae petronella et chiappafone dicitur. Criſtatae maioris magnitudinem aequat uel ſuperat. Eidemque colore fere ſimilis eſt. Pectoris et totius uentris color magis ad ſubflauum uergit. Vngues in tantam longitudinem non excreſcunt. Tibiae et pedes albicantiora ſunt. Humi ſaepe quieſcit uel curſitat, in arboribus uero et fruticibus ſumma ſemper cacumina petit, quibus diu immobilis inſidens ſuauiſſimas cantilenas modulatur.

CAPVT IV.

De Chloride, Citrinella et Serino Geſneri et Luteis earumque Congenere.

Deſcriptio. CHLORIS Germanis Grünfinf ſeu fringilla, uiridis magnitudine eſt alaudae, aliquando tota uiridis, aliquando ualde lutea. *Mas* a foemina in hoc differt, quod haec ſpadiceo partim, partim cinereo ubique coloratur minusque multo lutei coloris, imo modicum admodum habet. Pedes ei et crura mollicula, carnea fere ſubſtantia et colore. Gula, uenter, pectus, uropygium et alarum ſuprema ora pulcerrimo ochrae colore flaueſcit.

Victus. Ariſt. H. A. l. 8. c. 1. Ariſtoteles uermiculis *uictitare* ſcribit. Verum paſcitur quoque ſeminibus carduorum maiorum, lapparum, raporum et phalaridis. *Ariſt. H. A. l. 9. c. 13.* Adeo aliquoties cicuratur, ut una manu detenta, cibum altera porrectum capere non recuſet. *Generatio. Aelian. H. A. l. 4. c. 47* *Nidum* ex hymphito ſtirpitus euulſo facit. Sed ſtragulum ex lana et uillo ſubiicit. *Aldrouand. Ornith. l. 18. c. 18.* Quatuor aut quinque oua parit.

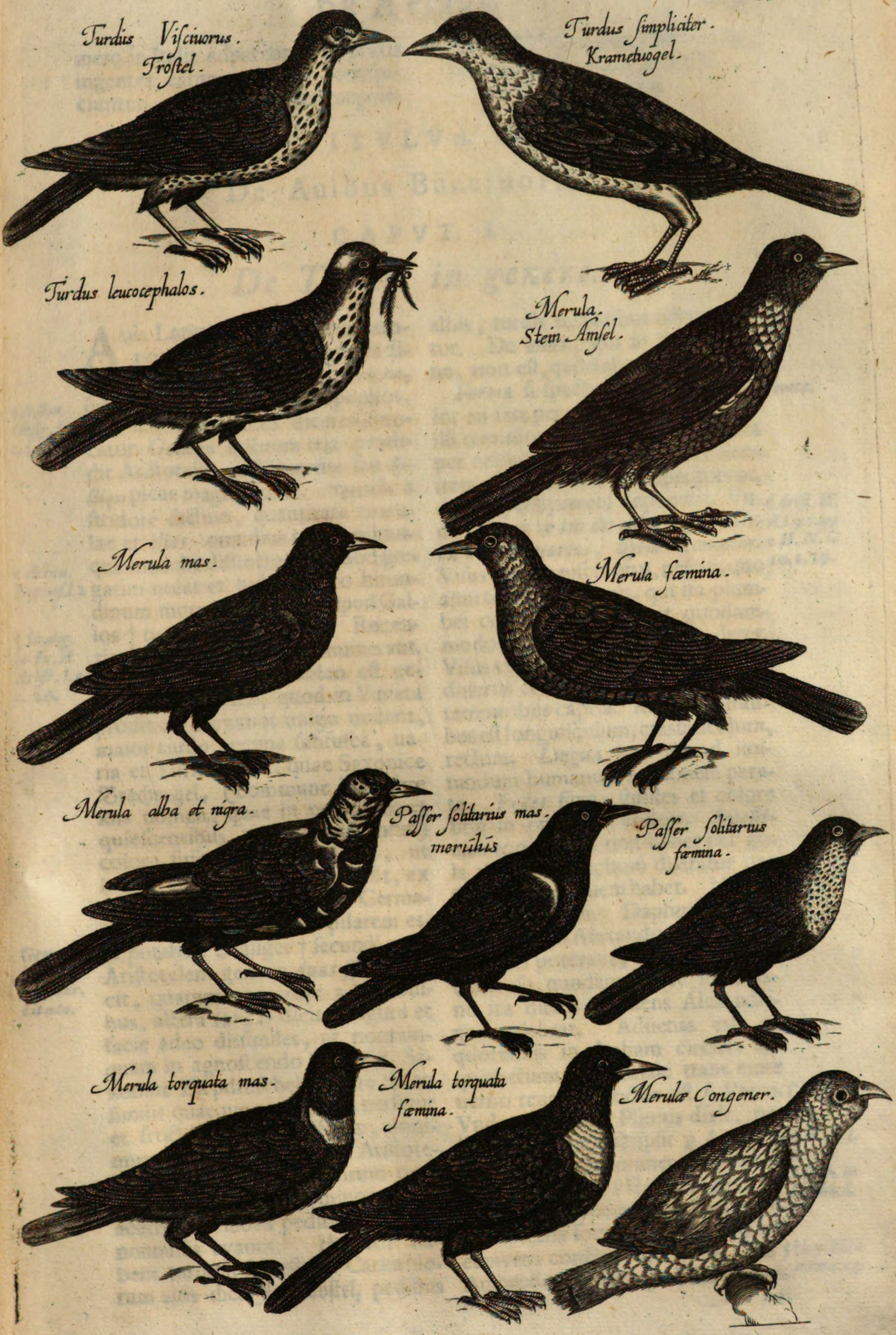
Congener eſt huic illa, quam Aldrouandus *chloridem Indicam* uocat quaeque prono, uentre nimirum et pectore eſt candidisſima, roſtro ſubuiridi ad fuſcum uergente, capite, toto dorſo et uropygio uiridibus, pennis, alarum remigibus et tota cauda caeruleis, ſcapis albis, pedibus nigris.

CITRINELLAM Geſneri, quam Galli tarin uocant, thracipedem Ariſtotelis Bellonius eſſe opinatur. Color capitis, dorſi, caudae intenſior eſt, quam in ligurino, ideo ob flauedinem magis fuſca uidetur. *Mas* plus flaui coloris in toto corpore et praeſertim in pectore et circa nates habet, quam foemina. *Veſcitur* iisdem ſeminibus, quibus aliae canorae. Raro plures, quam ſeptem aut octo uno incubitu excludit et in cantu omnibus huius generis excellit.

SERINVS Geſneri ligurinum magnitudine et colore refert, pectore et uentre ex uiridi flaueſcens, parte ſuperiore partim eiusdem coloris, partim fuſca. *Congener* eſt illa, quam Germani Hirngrylle uocant, magnitudine ligurini, ſed magis lutea. Capitur in Heluetiae montibus. *Geſner. in Ornithol.* Auceps cum ſexum utrumque domi aleret, ita ut aliqua uolandi libertas eſſet, pullos etiam ex eis habuit. Sed cum aliquando pro mare gryllo marem ligurinum adhibuisſet, oua quidem nata ſunt, ſed ex quibus foris nihil prouenit. Suauisſime cantillat.

LVTEARVM duo ſunt genera. *Vnum*, quod ciam ſimpliciter Itali uocant, *alterum*, quod a colore paleari ciam pagliariam ſeu pagliaricciam, Angli gelgorſtam dicunt. Capiuntur facillime omni aucupii genere. *Veſcuntur* granis hordei, triticei, pane, hyeme alimentum in equinis ſtercoribus quaerunt. Captae per duos uel tres menſes merum Cici ingeminant, ſeruitutis oblitae ad ſuos modulos reuertuntur. In caueis ſaepe cum morbo comitiali confligantur. Media hyeme magno nu

mero

Turdus Visciuorus.
Trostel.
Turdus simpliciter.
Krametuogel.
Turdus leucocephalos.
Merula.
Stein Amsel.
Merula mas.
Merula fæmina.
Merula alba et nigra.
Passer solitarius mas.
merulus
Passer solitarius fæmina.
Merula torquata mas.
Merula torquata fæmina.
Merulæ Congener.

mero in Italia adparent et in pratis ingentes earum cateruae conſpiciuntur. Quae de harum *congenere* addit Aldrouandus, uide, ſi libet, capite uigeſimo primo libri decimi octaui.

TITVLVS. III.

De Auibus Bacciuoris.

CAPVT. I.

De Turdis in genere.

Auis Latinis ſeu per onomatopoeiam ſeu a colore turdus dicta a Graecis ueteribus κίχλη, κίχλα, ἴχλα, a modernis *a* ſchynopoullos, [a Bellon. Obſer. l. 1. c. 10.] ac ſi lentiſcinas aues diceres, uocatur. *Genera* ipſorum tria prodidit Ariſtoteles. *Viſciuorum* ſeu ἰξιβόρον picae magnitudine. Τριχάδα a ſtridore dictum, quantitate merulae et *ilias* omnibus minus minusque maculis diſtinctum, *c* quod gregatim uolat et nidos e luto hirundinum more conſtruit et apud Gallos † non extare putatur. [c Athen. Dipnoſ. l. 2] [† Scalig. in H. A. Ariſt. l. 9. c. 26.] Recentiores plura enumeratis adnumerant. Nam et *turdela* Hermolao eſt genus turdi alterum, quod in Veneta prouincia drexanos uulgo uocant, maior turdo, penna ſubfuſca, uaria et Turnero illa, quae Saxonice Brachvogel, (commune hoc fere illis nomen, quae in noualibus et quieſcentibus agris immorantur) colore fuſco, terreo, obſcuro, ut humi ſedens agnoſci uix posſit, ex turdorum eſt genere. Idem Germanorum Troſtel turdum pilarem esſe putabat. [Genera.] Scaliger † ſecundi apud Ariſtotelem generis *duas ſpecies* facit, [† l. Commentar. citato.] quarum una *trida* a Vaſconibus, altera *turdus* dicitur, figura et facie adeo disſimiles, ut nonnunquam in agnoſcendo fallantur. Saxonum Ziepdruſchel colore iliaco ſimilis quaeque circa rubos uerſatur et fructibus eorum uictitat, minimum turdi genus et βατὶς Ariſtotelis quibusdam Germanorum uero Klein Zimmer, merula minor, roſtro acuto, breuibus pedibus eiusdem nonnullis cyanus. Heluetii habent turdum ſylueſtrem Carinthiorum, auis dicta Leimtroſtel, pedibus albis, turdis minoribus adnumeratur. De *albis*, qui in ſeptentrione, non eſt, quod aliquid dicam.

Forma ſi ſpectetur, cinereus color eis fere peculiaris eſt, huic, quam illi remisſior uel intenſior. [Forma.] Omnes per collum inferius, pectus et uentrem maculis aeſtate conſperguntur, *d* quas per hyemem deponunt. [d Ariſt. H. A. l. 9. c. 49] Vnde Plinius: *e turdis color aeſtate circa collum uarius, hyeme concolor.* [e H. N. l. 10. c. 29.] Viſus tamen uiſciuorus, neſcio, quo anni tempore, captus, qui ita plumbei coloris euaſerat, ut quodammodo ad amethyſtinum accederet. Viſus et turdus uulgo dictus, tribus diuerſis coloribus diuerſis nimirum temporibus captus. *Roſtrum* omnibus eſt longiuſculum, crasſiuſculum, rectum. *Lingua* lata et ad imitandum humanum ſermonem parata. *Pedes* figura ſimiles et colore non in omnibus eodem. *Inteſtinum* appendices non habet nec gula uerſus ſtomachum dilatatur nec ſuperius ingluuiem habet. Nullibi non ſunt obuii. Daphnios ſeu a Laureto illo Alexandrino, ubi baccis ueſci poterant, ſeu a Daphne delicioſo quodam Syriae ſuburbano ita dictos Clemens Alexandrinus celebrat. Aduenas esſe et quotannis in Italiam circiter aequinoctium autumnale trans mare uerno reuolare auctor eſt *f* Varro. [f de Ruſt. l. 3.] Vnde trimeſtres Plinius dixit, per hyemem latere ſcripſit *g* Ariſtoteles, [g H. A. l. 8. c. 3.] nec tamen omnes, uel ex eo euidens, quod in *h* Heluetia circa Tigurum per hyemem abundent, [h Geſn. in Ornithol.] hyeme in Italia loca maritima iuniperis et myrtis conſita frequentent. Ab *i* Ambroſio inter eas, quae ſub hyemis [i l. 5. Hexam. c. 14] ini-

initium ad nos accedunt, numerentur, Bononiae denique Martio *k* etiam mense copiose habeantur. [k Aldrou. Ornithol. l. 16. c. 1.]

[Victus] Quantum ad *victum*, delectantur baccis myrti, iuniperi, sambuci, hederae nec non oliuis, ut est apud Calphurnium poetam. Vnde oliuariorum nomen, fagi glandibus, insectis, lumbricis et culicibus. Ex semine ab ipsis excreto prouenire uiscum Theophrastus *l* et Plinius *m* prodidere tam falso, quam satyria et orchides ex eorum genitura nasci falsum est. Quot enim in arboribus turdus stercus excernit et tamen uiscum non generatur? Quot in regionibus turdi non sunt, ubi uiscum nascitur? Concoquitur in turdi uentriculo granum, *n* cum labruscarum longe duriora et maiora concoquantur gigarta et exhibitis uni uisci baccis nulla in excrementis reperta est species. De saginatione uideantur oeconomica. [l Theophr. de Caus. Plant. l. 2. c. 23.] [m H. N. l. 16. c. 94.] [n Scalig. Exerc. 168.]

[Generatio.] In cacuminibus arborum *nidificantes* pene contextim in successu generant. Oua decem a conceptu diebus pariunt et fouent. Increbuit alicubi mos, ut uasa ibidem collocentur.

[Vox.] *Vox* eorum trutillare, ut Philomelae auctor inquit. Sermoni adsueti, *o* tanquam e modulis sermocinantur. Habuit Agrippina, qui omnium sermones *p* imitabatur. Et mirum est adeo surdos dici, ut uitium in prouerbium cesserit. Inuenere et in [o Scalig. Exerc. 237.] [p Plin. H. N. l. 10. c. 42.]

[Vsus.] *medicina usum.* Myrtorum baccis farti et assi uentris profluuio laborantibus *q* exhibentur. Tempore pestis in cibo macerati laudantur. [q Plin. H. N. l. 30. c. 7.]

Quid de usu in cibis dicam? Duriores quidem concoctu perdicibus, attagenibus, phasianis et gallinis Galenus facit, sed, quia idem phasianos gallinis concoctione et nutriendi ui pares, edendi suauitate superiores *r* alibi scribit, alibi *s* laudatis cibariis, quae neque tenuem neque crassum succum gignunt, adnumerat, uel locus prior mendosus est uel sibi ipsi contradicens fallitur. Graeci *t* sane oua cum turdis, leporinis carnibus ac mellitis placentis secundae mensae frequentius inferebant. Iisdem turdorum turmae in propomatibus seu primis *u* coenae ferculis in usu. Eorundem pectora in patinam Apicianam coniiciebantur. Et quantus circa eos Romanorum luxus, siue copiam siue pretia spectes. Tanta turdorum *x* aliquando fuere auiaria, ut ex iis stercorarentur agri. Lucullus *y* alios uidebat turdos in mazomo positos coctos, alios uolitare circa fenestras captos. Ex uno ornithone quinque millia scio uaenisse turdorum denariis ternis (id est computante Budaeo denis solidis Turonicis et semisse) ut H. S. sexaginta millia ea pars uillae reddiderit eo anno, inquit *z* Varro. At nunc aetatis nostrae luxuries quotidiana fecit haec pretia etc. Nostra aetate quoquo modo capti eduntur. Quibusdam iecur ouis integrum cum medulla panis contunditur et per linteum transmittitur. Hinc aromatibns ad saporem coloremque commendandum inspersis feruescit. Turdi in iure carnium elixi et modice frixi imponuntur. [Bellon. l. 6. de Auib. c. 31.] [r l. 7. Method.] [s l. de cibis boni et mali succi.] [t Alex. ab Alex. l. 5. Genial. dier. c. 26.] [u Athen. in Dipnos.] [x Plin. H. N. l. 17. c. 9.] [y Varro de R. R. l. 3.] [z l. 3. de Re R. c. 2.]

CAPVT II.

De Turdis in specie.

ARTICVLVS I.

De Turdo Visciuoro et Trichade.

Turdus uisciuorus Aristoteli ἰξιβόρος, Athenaeo ἰξοφάγος dicitur. Maior est caeteris turdis et paulo infra columbam. Capite, alis et uentre fuscus, plumis tamen iuxta caudam aliquid flaui admixtum adparet. Cutem intra rostrum pallidus et subruber colores mixti tin- [a Gesner. in Ornith.]

Merula Roſea mas ſeu Sturnus marinus.
Merula. amſel.
Merula Braſilica.
Merula apus Indica.
Sturnus uulgaris.
Carÿocatacte. nuſbicker
Sturnus. Staer.
Sturnus Capite albo.
Sturnus pullus.
Sturnus Cinereus.

tingunt. Collum parte prona uenterque totus nigris punctis in albicantibus plumis et alicubi flauis uariant. Pedes digitique, posteriore praesertim tibiarum neruo, flauescunt. *b* Aldrouandus semel unum adeo in cauda maxime et alarum remigibus albescentem obseruauit, ut pene albesceret, capite uero, tergore et supernis alis omnino cinereus esset. Nullo non tempore apud nos uisuntur. *Cibus* ipsis abietis uiscum et resina, aestate inprimis, hyeme fructiferarum arborum semina. Sed et baccis arborum, iuniperi praesertim et ligustri inhiant. Dum singuli singulas uisciferas arbores occupant et prope eas morantes alios persequuntur, tacilius capi prodidere nonnulli. Obseruata in iis a rusticis et praesagia. Diu nempe duraturae hyemis, si circa huius finem in cacumine arboris cantillent. Futurae aestatis, si in eius medio consideant.

b *l.16.Ornith.c.2.*

TRICHAS, qui pilaris perperam dicitur et a stridore nomen sortitus est, totus fere magnitudine et figura est merulae. Rostrum habet subflauum in extremo nigricans. Os et linguam flauo colore tincta. Collum pronum cinereum maculis nigris adspersum. Dorsum charopum et per medias pennulas nigricans. Pars circa uropygium cinereis plumis obtegitur. Caudam nigrae pennae constituunt. Collum supinum et pectus uaria sunt. Pennae alarum partim nigricant, partim rufo colore tinguntur etc. Nunquam aut raro in aestate in Anglia *uisitur*, hyeme tanta illorum multitudo, ut nullius auis maior. Vescitur baccis iuniperi, aquifoliae et sorbi minimae. Apud Heluetios postremo aduenit. Acute *c* sonat et, quamuis colorem mutet, uocem tamen non uariat. Volat gregatim et inter uolandum obstreperus est.

Gesner. in Ornithol.

c *Arist.H.A.l.9.c.20.*

ARTICVLVS II.

De Turdo Illade et Simpliciter Dicto.

Turdus illas, tyllas Alexandro Myndio dicitur. Fuscus est per totum dorsum. Pectus est uarii coloris, medius uenter albicat, utrinque rubet. Eodem colore pars sub alis tingitur. Interiora oris penitus flauescunt. *Nidificant* in Bohemia uel Hungaria. Gregatim plerumque in dumetis *degunt*. Initio hyemis per quatuordecim fere dies ante pilares in Heluetiam aduolant, circa pascha recedunt. Racemis *uictitant* uineisque multum damni inferunt. Ideo tempore uindemiarum capiuntur. Gesnerus in dissecti uentriculo mense Nouembri baccas spinae albae, quam oxyacantham dicimus, reperit.

Quem Aldrouandus *turdum simpliciter dictum* uocat, is Bellonio *turdus primus Aristotelis* et turdus *uisciuorus minor* dicitur. Crura in eo ex descriptione Gesneri albicant. Pectus, uentrem et latera puncta nigra insigniunt, illud subflauo et rufo colore in unum commixtis insignitur. Idem sub alis color merus. Tota fere pars prona fuscescit. Alae fusco rufum miscuerunt et maculas subflauas habent. Venter candidus est. Crura albicant. Proprium illis esse adparet, ut circum oculos maculentur. Sexum solo cantu discerni posse dicunt.

NB. *Genus turdorum exoticum uide in mantissa.* N. 9.

CAPVT III.

De Merulis.

Merula Graecis κόσσυφος, κόττυφος et κόψιχος, quibusdam a nigro colore nigretta, Latinis, quod soliuaga sit et sola pascatur, *merula* dici-

Genera. dicitur. Duo ipsarum *genera* Aristoteles *a* ponit. *Vulgare* seu nigrum et *candidum*, quod tantum circa Cyllenam Arcadiae nasci scribit: nos et in Noruegia et in nouo orbe inueniri scimus. Varro *b* inter res inusitatas reponit. Addit et *tertium* fusco colore et minoris magnitudinis, quod passerem solitarium uel merulam montanam quidam esse iudicant. Vidit Aldrouandus totam ex flauo ad castaneum uergentem, mutato forte priore colore. Magnitudinem ei turdi trichadis Aristoteles tribuit, citante Athenaeo, colorem nigrum, rostrum puniceum uere, an falso, nescio. Albertus rostrum et pedes crocea. Sed, ut plumarum colorem pro temporis diuersitate mutant, ita et rostrum idem non seruat. Nam id anniculis, teste Plinio, in ebur transfiguratur, at maribus duntaxat. Scaliger †, pullos nigrum habere, anniculos buxeum adfirmat. *Sexus* optime discernitur. *Foemina* namque fusca est, rostro inferius tantum lutescente, supra plane fuscido. Gula pectusque totum ex albicante et fuscescente coloribus maculantur. Nominat Aldrouandus *c* quandam *leucephalum*, cuius caput praeter tres maculas oblongas nigras, quae retro oculos conspiciebantur, prorsus candidum erat, rostrum et oculorum iris lutea, pedes fuscescebant. Cauda et uenter aterrimi coloris. Alae albo maculabantur. Adponit et *candidam totam*, rostro duntaxat rutilo et pedibus lutescentibus. Alae ex albo et nigro sunt maculatae, mas minus, quam foemina, cauda nigra, rostro et pedibus intense in mare rutilis, pallide in foemina flauescentibus.

a *H. A. l. 9. c. 19.*
b *de R. R. l. 3. c. 9.*
† *In Aristotelis H. A. l. 9. c. 5.*
c *Ornith. l. 16. c. 6.*

Locus. Quantum ad *locum*, uersantur in locis densis consitis arboribus, spinetis, angustis montium angulis et lapidum fissuris. Mutant, ut turdi, *d* locum et hyeme in uicina demigrant aprica. Parasitus tamen apud Athenaeum, si algor sub dio perpetiendus sit, se merulam esse profitetur.

d *Arist. H. A. l. 9. c. 16*

Vescuntur iisdem, quibus turdi. Sed et pomis sorborum, orni sambucique acinis. Caueis inclusae etiam carnibus. Plantae, ex quibus praecipue cibum decerpunt, sunt oxycedrus Dalechampii, ilex aquifolia eiusdem, myrtacanta, philyrea angustifolia, myrtus laurea maxima, myrtus exotica Plinii et area Theophrasti effigie alni.

Generatio. *Nidos* figura hemisphaerica oblongiuscula, ad modum scutellae cauos, ex surculis ramulisque exilibus et fibrosis radiculis luto inter se contextis, substrata molliore materia, construunt. Bis anno omnium auium primae ante exactam hyemem in Heluetia mense Martio uel Aprili *pariunt*. Numerum pullorum nemo exponit. Nido Aldrouando adlato quinque inerant. Persarum magos ex saluia sub ficu putrefacta, dum sol et luna secundam solis faciem occupant, auem merulae similem procreasse, cuius adustae cinere lampadi insperso domus serpentibus repleta uidebatur, auctor est *e* Langius.

e *Epist. Medic. 38*

Vox. De earum *uoce* fringulicire quidam usurpat. Veteres eius non exprimunt proprium, sed inter canoras ponunt. Quandam adeo in nouem uocum modis exprimendis excelluisse, ut nullus hominum perfecte eam imitari potuerit, Albertus auctor est. Incipiunt autem uere canere, continuant per aestatem. Hyeme cohibendo uocem *f* strepunt et tumultuose uoculantur. Plinius hyeme balbutire, circa solstitium mutas esse *g* ait.

f *Arist. H. A. l. 9. c. 49*
g *Plin. H. N. l. 10.*

Amicitia. *Amicitiam* cum ea rubecula colit. Sequitur enim eam et noctu uel iuxta ipsam uel in proxima arbore conquiescit. Ipsas noctuae ita infensas quidam uolunt, ut, quotiescunque clamantem audiuerint, tanquam iniuriam uindicaturae aduolent. Mali Punici grano perire Aelianus *h* auctor est.

h *Ael. H. A. l. 6. c. 46*

Ingenium. *Ingenium* resipit, quod *i* humanum sermonem, quamuis linguam strictam, rostrum rectum et angustum habeant, imitantur et quod laurifolio annuum fastidium purgant.

i *Philostr. l. 7. in uita Apollon.*

De

Vsus. De *usu in cibis* haec pauca dixisse sufficiat. In pectore ipsarum *k* adusto haud paruam conlocasse uoluptatem Romanos. Inter popinae uero professores, *l* clunesne tergoribus sint praeferendae, disceptatum. Tarde tamen concoquuntur parumque alunt, si *m* Platinae credimus, inter laudatas censeri debent, si Salernitanis. Nonnulli a noctua captas praeferunt. Alii pingues et retibus uel laqueis captas eligunt.

k *Horat. l. 2. sermon.*

l *Plin. H. N. l. 10. c. 50.*

m *Platina l. 5. de tuenda sanit.*

Quantum ad *medicinam*, bene illis, qui laxa sunt aluo, praescribuntur. Plinius inassatas cum myrti baccis dysentericis mederi scribit. Porta *n* melancholiae. Fimus ex aceto mistus, si orizam auis comederit, exstirpat lentigines. Caput ad brachium sinistrum cum leporis pedibus portatum audaces facere mendacium est.

n *l. 3. Phytogn. c. 11.*

CAPVT IV.

De Merulis in Specie.

ARTICVLVS I.

De Passere Solitario et eius Congenere.

Passer *solitarius*, quod cum nullo sui generis unquam, nisi tempore generationis, uersetur, uulgo dictus, quem tertiam Aristotelis merulam esse Gesnerus, Niphus et Aldrouandus adserunt, merulus solitarius circa Tridentum, merulus stercorosus, quod in latrinis habitare credatur Romanis, si Alberto credendum, merula saxatilis Placentiae dicitur. Auis est merula paulo minor, tota nigra, rostro longiusculo, parumper arcuato, capite pro corporis proportione paruo, superius plano nigroque ad latera, nempe circum oculos, aures et in collo inferiore caeruleo. Foemina tota fusca est et pectore maculis lutescentibus uariegatur, mari plane dissimilis. In saxis et testis (non tectis, *a* κεϱάμιον namque textus habet) diuersorium habere Aristoteles dixit. In parietibus aliis passeribus coniungi et cum eis ad pastum uolare Albertus. In dumosis rupibus circa Larium lacum nidulari neque cum aliis auibus degere Gesnerus adfirmat. Canorus est et Mediolani ac Geneuae magno propter cantum pretio uenditur. Quem Bellonius descripsit et charadrium esse primo aspectu putabat, turdi iliaci est crassitie, lusciniae moribus praeditus. *Rostrum* habet rotundum, acutum, subalbum, in extremo nigrum. *Pennas* sub pectore et duabus costis colore dactylorum maculis interstincto. *Dorsum* cinereum fuluo maculatum. *Pedes* turdo similes. *Caudam*, ut in luscinia, rufam, quam mox, ut e nido eximitur, immutat. *Mas*, quia pulcrior, coloris elegantia a foemina distinguitur.

Gesner. in Ornithol.

a *Arist. l. 9. c. 19.*

Formae.

Generatio. In rupibus solitariis nidificat et raro in plano aut per ualles cernitur. Certo anni tempore sub tegulis seu imbribus degit. Canit noctu aeque ac interdiu ad lumen candelae maxime. Franciscus Gallorum rex tanti eius cantum fecit, ut nullam praeter hanc audire dignaretur.

PASSERI SOLITARIO *congener* est illa auis, quam quidam petrocos scyphum, Germani Steinrötele et Blauvogel uocant, Bellonius *b* cyaneum Aristotelis, sed falso, (ex picorum enim genere est, rostro etiam ad saxa durissimo et quis merulam totam caeruleam uidit) dixit. Magnitudine est sturni, pectore, ceruice et lumbis cyanea, dorso et alis nonnihil nigricans. Rostrum ei sesqui digiti longitudine, subter nares fuscum, imo aculeatum, superiore parte adunca inferiorem ut plurimum contegente.

b *l. 1. Obseru. c. 11. et l. 6. de Auib. c. 6.*

Seiler. ad Gesnerum.

Locus. *Degit* in altissimis, praeruptis et niuosis scopulis, in Creta, Citharea, Corcyra, Zacyntho, Eubaea et circa fluuium Athesin.

Generatio. *Nidificat* in deuiis solitudinibus pullosque, quos ternos aut quaternos excludit, ut a rupicapris etiam tuti sint, in cauernas deorsum condit.

Vox. *Vox* ipsi articulata, amoena et uaria. Media et intempesta nocte expergefacta ad adstantis prouocationem claro spiritu canit. Ante tempus autumni cum colore etiam uocem mutat ac alis expansis nouos secum continuo murmurans excogitat cantus nec ueteris obliuiscitur.

Color sub hyemem niger e caeruleo euadit. Circa ueris initium in pristinum commutatur. Adulta uel e nido semel egressa et uolatui adsueta nullis astutiis capitur. Moris denique ei, oculos hominum aliorum alitum more adpetere. Tamque diligenter res obseruare, ut pleraque uocis aliquo articulo indicet.

ARTICVLVS II.

De Merula Montana, Germanorum Torquata, Bicolore et Saxatili.

Merula Germanorum MONTANA auis est paulo infra turdum maiorem. *Caput*, dorsum et alae rufo quodam modice admisto nigricant. *Pectus* est ex plumis partim subfuluis, partim nigricantibus obscure maculosum. *Os* interius et lingua lutei seu melini coloris. Ventris color ex nigro et cinereo mistis, crura ex glauco nigricante et rufo constant. Cauda est atra.

TORQVATA, quae et montana, saxatilis et equina, quod in syluis uermiculos in fimo equino quaerat, auis est barbatula, magnitudine fere et colore turdi. Parte prona inter collum habet albas duorum digitorum latitudine plumas, reliqua maculosas, nigris in medio pennis, ambitu albis, superiore fuscas, alarum pennis, margine extrinseco albicantibus. *Foemina*, quam Aldrouandus descripsit, erat corpore toto subnigro, rostro circa nares et in apice nigro ad latera flauescente, pennis remigibus alarum nec non uentris, extimis oris nonnihil albicantibus, caeterea candicantibus. In ultimo gutture seu pectoris principio macula albissima pollicem lata ad humeros pertingente uel torque candido ornabatur.

Merula BICOLOR, quod duobus potissimum coloribus fusco aut subnigro et luteo rubescente uariet, dicta, est auis merula paulo minor, capite fusco lineolis candicantibus uariegato, rostro in luteo rubescente, qui etiam color in tergore et cauda intensior, in pectore et uentre remissior uidetur. Alarum remigibus fuscis, in extremis oris albis, pedibus breuiusculis, digitis pro proportione longis luteis, unguibus rubicundis.

SAXATILIS, quam Turnerus ex graculorum genere facit, quidam cyanon Aristotelis credunt, nonnulli rubiculam saxatilem, nucifragam, merulam Alpinam uocant, auis est cum *caryocatacte* Gesneri eadem, merula maior. Sturni fere instar maculata, supra nigricans, minus tamen in capite et dorso, quam in alis, maculis ubique distincta semilunaribus, quae pariter per tergus et alas maiores sunt, quam per caput. Prone a rostro ad anum usque lutea maculis ferrugineis albisque, quae et ipsae magnitudine uariant, percurrentibus. Alarum pennas maiores habet nigras et in extremis oris candicantes. Caudam supine nigram, prone ferrugineam, pedes fuscos. Vaga est nec inuenusta.

ARTICVLVS IV.

De Merula Rosea, Exoticis et Merulae Congenere.

Aldrou. Ornith. l. 16. c. 15.

Merula ROSEA ab aucupibus Italis sturnus marinus uocatur. Est merula paulo minor, tergore, pectore et alis supernis roseis seu carneis, capite cirrato, rostro, qua capiti iungitur, nigro, caetera carneo, alis et cauda nigris, remigibus fere subcastaneis. In *foemina* color est dilutior, caput si excipias. Reliqua enim pars colli, alae et cauda minus, quam in mare, nigrescunt. Plurimum adipis corpori adiiciunt et in cibo maxime commendantur.

Bellon. l. 6. de Auibus c. 27.

EXOTICA est duplex, *Brasilica* et *Indica* apos. BRASILICA, ut a Bellonio describitur, differt magnitudine a merula. Rostrum illi breue. Color totius corporis, si caudam et alas excipias, quae atrae sunt, adeo intense rubet, ut nullus intensior rubor possit excogitari. Cauda oblonga est, crura nigra. Illius, quam Aldrouandus exhibet, pennae superius omnes ad scapulas rubent, dein nigrae succedunt, has rubrae rursus excipiunt. Rostrum est insigniter recuruum, intus luteum. Pedes, qui pro tibiarum proportione maiusculi, ex cinereo leuiter fuscescunt. APOS monstrosa forte est. Rostrum habet merulae, in extremitate nigrum et recuruum, infra, qua capiti iungitur, candicans. Caput, uenter, dorsum colore coccineo intenso et uegeto, alae et cauda nigro, unde porphyromelanos dici posset, tinguntur.

Ornith. 16. c. 16.

CONGENER merulae est duplex. *Vna* rostro prope, quod linea rubra conspicitur, nigro, capite, dorso et cauda ad subcastaneum uergentibus, extremis oris albicantibus. Prone pectore uentreque toto et cauda lineis quibusdam cinereis per transuersum ductis albicat. *Altera* merulis erat minor, passeribus maior, capite cinereo, oculis nigris aureo circulo circumductis, rostro pro corporis proportione robusto, luteo, crassiusculo, in extremitate nigro et acuto. Dorso ad caudam castaneo obscuro, pennis alarum, quae dorso iunguntur, albis. Qua uentri nigris. Remigibus in extremis oris cinereis. Similis collurioni cinereo uidebatur.

CAPVT V.

De Sturno.

Genera.

Sturnus Graecis ψὴρ, ψάρος, βύπτα, βύτθος et γόλμις, quod apud Hesychium et Phauorinum leges, dicitur. Auis est ob colorum uarietatem et conspersas per corpus maculas elegans et bene picturata a poetis dicitur. Non tantum autem albis maculis tingitur, sed rubescit quoque, lutea aliquando, in alis prope oculos et in infimo tergore uiridescit. Rostrum habet picorum non absimile, in fine fuscum. Caudam breuem et nigram. Pedes fere croceos. Aristoteles *a* solum uulgare genus, quod super tecta cantu suo aures fatigat, agnouisse uidetur. *b* Aldrouandus tres exhibet. *Vnum* totum album, rostro, quod ex luteo rubescit et pedibus, qui leuiter carnei, exceptis. *Alteri* caput, collum et rostrum erant alba, maculae supra oculos binae nigrae, uenter candidus, alarum principia maculis subcaeruleis uaria. Remiges alarum et cauda, ut in sturno uulgari. Pedes lutei. *Tertii* totum corpus ex cinereo lutescebat. Pectus punctulis conspergebatur. Rostrum et pedes nigri coloris erant.

a *A. H. l. 8. c. 16.*
b *Ornith. l. 16. c. 19.*

Locus et Victus.

Locum si adtendas, nullibi non inueniuntur. Auenis, pratis aquosis, ubi armenta pascuntur, et agris gaudent. Turribus inprimis et tectis hyeme latent. Si *uictum*, pamphagi

gi funt. Nam praeter baccas et uuas, quibus impense delectantur et pinguescunt, milium quoque, panicum, cicutam, stercora et lumbricos, imo suspensorum cadauera, ideo ab eorum esu Belgae abstinent, depascuntur.

Generatio. *Nidulantur* iisdem fere locis eodemque pene modo, ut passeres. Ter anno *parere* dicuntur et uno tempore septem uel octo *oua* ponunt. Graecis dicuntur κιχλίζειν, auctori Philomelae pisitare. Summo mane maxime sunt obstreperi, nocte silent. Visi, qui omnium auium uoces imitabantur. Et *c* in Galliae urbibus habentur, qui sermonem explanate longiori etiam contextu exprimunt, Habebant et *d* Caesares iuuenes eiusdem peritiae unum.

c *Bruier. l. 15. de re cibar. c. 42.*
d *Plin. H. N. l. 10. c. 24.*

Volatus. Proprium ipsis cateruatim *uolare* et quodam pilae orbe circumagi, omnibus in medium agmen tendentibus. Vespere potissimum adgregantur et tanta mulditutine atque impetu quandoque uolant, ut nubem facere et tempestatis modo sonare uideantur. Dicuntur sibi ipsis medicinam facere. Adterebat *f* pedi luxato oua formicarum commi-nuta et sub alis calefacta unus. Sic integer intra paucos dies euasit. *Metuunt* accipitrem eundemque superne uel a latere accedentem alis euentant, subtus uolantem stercoribus opprimnnt. Semine alii intereunt et a canibus metuuntur.

f *Gesner. in Ornith.*

Vsus. Galenus *g* eos inter *cibos* adtenuantes et boni succi refert, quod uel de iuuenculis uel de illis, qui in montibus degunt, sumendum est. Vindemiae *h* tempore pabuli melioris copia non improbantur. Suauiores euadere, si mox captis capita amputentur, *i* Cardanus auctor est. Stercus oryza pastorum ad faciem exornandam *k* facit.

g *l. 6. de sanit. tuend.*
h *Alex. l. 13. salub. c. 8.*
i *l. 3. de sanit. c. 21.*
k *Aegineta l. 28. c. 8.*

NB. *Sturni genus Indicum uide in mantissa.* Num. 6.

CAPVT VI.

De Coccothraustis.

Descriptio. Duplicem coccothrausten Aldrouandus exhibet, *uulgarem* Gesneri et *Indicam cristatam.* Illa ita dicta, quod rostro suo coccos et interiora cerasorum grana confringere soleat. Circa Verbanum Lacum fringilla montana, Bellonio a rostri magnitudine Grosbec dicitur. Putabat hanc esse Aristotelis pardalum quiddam. Falso ex collatione utriusque patebit. Pardalus enim colore toto cinereus est, magnitudine par sturno. Coccothraustes autem est, si Bellonii descriptionem sequemur, sturno paulo minor, rostro duro et magnitudine pro corporis proportione insignis. Capite superiore mali aurantii colore cum macula sub gutture nigra, collo cinereo, dorso fuluo, alarum extremitatibus ex uiridi lutescentibus, sicuti torques palumbis, caudae extremitate alba, subtus fulua. Ventre, pectore et gutture eiusdem coloris. Gesnerus ei tribuit alaudae aut loxiae magnitudinem. *Rostrum* durum, ualidum, breue, latum, quod inferius a pennis nigris ambitur. Colorem capitis in foemina charopum uel ex flauo rufum, in pectore et uentre ex cinereo rubicundum. Pennas alarum superius nigricantes, in medio albentes, in imo coloris fere caerulei seu Indici. Collum pronum et utrinque ad latera plumis cinereis uestitum. Dorsum ex fusco nigricans.

Arist. H. A. l. 9. c. 23.
Bellon. de Auib. l. 7. c. 30.

Locus. Aestate in syluis capitur et tum in Italia in montibus agit. Sub Octobrem ad plana descendit. In Germania aestate rarius, hyeme frequentius cernitur.

Victus. *Nidificat* in arborum cauis. *Victitat* nucleis cerasorum, quae rostro confringit, necnon oliuis et aliis baccis. Non seruat adcrescente aetate colorem. Caueae inclusa non solum raro cantillat, sed ne institutionem quidem admittit.

INDI-

INDICA incolis capitis uiridis, apud quos repentur, dicitur fruſo, Luſitanis cardinalitius, quod galerum purpureum geſtare uideatur. Habet cirros in capite figura trigona coccineos, quo colore pariter collum, pectus et uenter refulgent. Alarum extremitates dilute purpuraſcentes. Caudam pro corporis proportione longiuſculam, digitum auricularem latam, aliquantulum ſurrectam. Tibias breues et albicantes, ungues robuſtos et nonnihil recuruos. *Victitat* panico, amygdalis et alſine herba et cibum e manibus accipit. *Voces* auium, luſciniae maxime, imitatur. Saepe ſe aquae immergit, unde temperiei calidisſimae esſe putatur. Viſa icone ſua in ſpeculo, mirabilibus modis ſibilos edendo, criſtam deponendo, caudam more pauonum erigendo, alas motitando geſticulatur et ſpeculum impetit.

HISTORIAE NATVRALIS
DE AVIBVS
LIBER III.
De Auibus Inſectiuoris
TITVLVS I.
De Inſectiuoris non Canoris
CAPVT PRIMVM.
De Picis Martiis.

Deſcriptio. Picus Martius, quod Marti ſacer ſit, dictus, δρυόκολαψ Heſychio, δενδροκολάπτης, ξυλοκόπος et δρυόκοπος Ariſtoteli, δρυοτόμος Ariſtophani, κόλαφος Miletio, recentioribus Graecis κυρκυνιστής uocatur. *Genera* ipſorum tria a Ari- *al. 9. H. A. c. 9.* ſtoteles recenſet, nos de pluribus inferius dicemus. An uero uel illa, quae occidentalibus Indis alcatran, teſte Cardano, dicitur, roſtri et corporis magnitudine celebris cinerea croceaue pluma diſtincta, roſtro duorum palmorum in acutum tendente uel picutus dicta, cui roſtrum toto corpore maius, ubi capiti iungitur, tribus digitis latum, aduncum, quo et arbores terebrat et a paruis ſimiis ſe defendit quaeque linguam loco pennae habere dicitur, ad picos pertineat, pènes eruditos ſit iudicium. *Formam* ipſorum ſi adtendamus, habent omnes *roſtrum* rectum, durum, rotundum et ad pertundendas arbores percommodum. *Linguam* iis Ariſtoteles tribuit πλατεῖον καὶ μεγάλην. Aldrouandus longam quidem in omnibus et ad occiput usque extendi et ſuper totum capitis uerticem ceu in glomum conuolui adeo ut, cum exoritur, tanquam e multis inuolucris in longum admodum extendatur, obſeruauit, latam minime, quin eſt acutisſima et in extremitate quodammodo cartilaginea. Anatomen uide apud Aldrouandum. *Crura* quoque omnibus ſunt breuiuſcula, at admodum robuſta. Digiti pedum ante bini, totidem retro iique ualde coniuncti, ut arborem,

borem, quam ſcandunt, firmius adprehendant. Cauda rigida et duriuſcula, cuius pennae in extremitatibus ferme nudae, quibus haud aliter, quam pedibus, inter rependum innituntur.

Locus. *Locum* ſi ſpectes, in quibusuis reperiuntur regionibus, raro in Belgio, in Tarentino agro negari ſcribit *b* Plinius, ſed *c* Aldrouandus omnia genera in Italia ali, maximum ſi excipias, adfirmat.

b *Plin. H. N. l.* 10. 29. c *Ornith. l.* 12. *c.* 30.

Victus. *Victitant* uermibus, culicibus nempe, formicis, quas exporrecta lingua, uelut in ueru infigunt et latitantibus ſub lignorum corticibus et medulla coſsis. Ideo arbores tundunt, quarum *d* percuſsi corticis ſono pabulum ſubesſe intelligunt et tam uehementer eas interdum excauant, ut ipſas ſternant. Quidam apud Ariſtotelem *e* amygdalum tertio ictu pertudit et nucleum comedit.

d *Plin. l. c.* e *Ariſt. l.* 9. *H. A. c.* 9.

Generatio. *Nidificant* in cauis arborum, olearum inprimis. Tanto artificio nidum exſtruunt et excauant, ut admoto circino rotundius reddi foramen a perfectisſimo geometra non posſet et ligna, quibus inter ſe conſertis conſtat, facilius manibus ſeparentur, quam ferro disſecentur. *Pullos* ſeptem uel octo educant, quos exire ex ouo a cauda hylas, referente Plinio, tradidit. Quoniam pondere capitum peruerſa oua poſteriorem partem corporum fouendam matri adplicant. Nunquam humi conſiſtunt uel in ſaxis conſident, ne aciem unguium obtundant. Scandunt uero per arbores omnibus annis καθάπερ ὅι ἀσκαλαβῶται tanquam ſtelliones ſeu, ut Plinius uertit, feles, non modo ſurſum per arborem reptando, ſed deorſum etiam et ſub ipſis ramis, pedibus et uentre ſurſum, tergore deorſum terram uerſus conuerſo, quod Ariſtoteli eſt ὕπτιον καὶ ἐπὶ τὴν γαστέρα.

Humano ipſos *ſermoni* adſueſcere Scaliger *d* auctor eſt, ſed minus apte et rariora et pauciora, quam picam reddere, addit. Albertus *e* perfecte aliquando loqui ſcribit. Validius, quam ſoleret, ſtridens pluuiam praeſagire credebatur. Hinc ei pluuiae auis apud ueteres nomen. *Vox.*

d *Exercitat.* 237. e *l.* 23. *de Anim. l.*

Vſus ipſorum et in *cibo*, ideo tota fere hyeme et autumno Bononiae in foro uenduntur et in *medicina*. Nam cum ſale torrefactum quidam ad internas ani eminentias adplicant. Asſatum uel elixum incantatione ligatos ſoluere oculos, geſtantibus uiſum acuere, roſtrum e collo ſuſpenſum dentium, uuulae et tonſillarum dolorem curare Kiranidis ſunt deliramenta. Idem ferentes ab apibus, etiamſi mella earum eximant, non feriri Plinii. Clauum et cuneum arbori, in qua nidificant, infixum diu non haerere. *f* Foramen uero nidi lapide uel ligno obſtructum, herba adpoſita ſeu illa linaria maior ſeu aethiopis eundem aperire pari fide adfirmatur. *Vſus.*

f *Plin. H. N. l.* 10. *c.* 18. *Aelian. H. A. l.* 1. *c.* 45.

CAPVT VI.

De Picis in ſpecie.

ARTICVLVS I.

De Pico Maximo, Maiore, Vario Minore Viridi Noſtrate, Pico Luteo Cyanopide, Viridi Maiore et Murario.

PICVS MAXIMVS eſt omnium longe maximus, cornicis interdum magnitudine, infra gallinam aliquid et, excepto capitis uertice, *totus niger*. Plumae tamen in uertice coccineo uel flammeo colore egregie micant et, uelut cirrum, efficiunt. *Roſtrum* habet longum, robuſtum, digitum paruum, longum, cuius ſuperior pars, quae iuxta

Tab: 41
Picus maximus niger.
Grosser Schwarter Specht.
Picus Varius minor.
Picus viridis. Grijnspöcht.
Picus maior Bündter specht
Picus murarius. Maurspecht.
Picus Viridis maior.
Grosser Grijnspecht.
Picus Luteus Gyanopus.
Picus nidum suspindit.
Widwal Bijnolt, Goldmerle
Picus cinereus.
Blauspecht, Maijspecht.
Picus varius. Elsterspecht. Grasspecht.
Picus Chlorio Indicus.

ta caput, lata eminet et duas strias, ut folium cyperi, obtinet. *Linguam* oblongam duram et in extremitate asperam. *Digitos* binos ante et totidem retro. Vngues recuruos.

PICVM MAIOREM *πίπρων* Aristoteles uocat. Magnitudine merulam uincit, scribente Aristotele. Is, quem Aldrouandus depingit, *rostrum* habet canaliculatum, *linguam* longissimam, musculosam, extremo apice duro neruo aculeatam. *Caudam* robustam et ob superiores reliquas conoperientes plenas duro calamo donatas et inflexu difficillimas, renitentem. In tota aue triplex color conspicitur. *Plumae* medio uertice rubicundae et saturo cocci colore conspicuae sunt, quae in foemella mari alioquin per omnia simili desiderantur. In oculorum ambitu, uentre toto et alis internis insigni macula albicat. In alis et cauda nigri aliquid conspicitur.

PICVS VARIVS MINOR maiori per omnia simillimus est et prorsus uideretur idem, nisi rubrae illae maculae in uertice et uropygio deessent. *Dorsum* eius uersus lumbos magis, quam superioris, uarium. Et ex albo nigroque promiscue maculatum, lineis interim obscuris transuersalibus, quae alarum notis respondere uidentur, conspersum est.

PICVS VIRIDIS *κολιὸς* est Aristotelis inter picos quidem eidem non recensitus, inter picos tamen uel ob solam pedum et caudae dispositionem (duobus digitis ante et totidem retro insignitur et caudam rigidam habet) numerandus. Turturem magnitudine aequat. *Rostrum* habet nigrum, durum, robustum, acutum, duos digitos longum. *Caput* crassiusculum in superiori parte ex maculis partim miniaceis, partim nigricantibus uariegatum. *Oculos* alia quaedam macula nigra ambit, sub qua rubrae illae maculae superioribus conrespondentes pallidiores sunt. *Dorsum et alae* uirides cum luteo tamen intermixto. *Mentum*, pectus, uenter, crura pallide uirescunt, adeo ut ex albo et uiridi permisceri uideantur. Aestate eum silere aiunt. Ideo, cum mense Aprili quidam clamitantem audiuisset, hyemem adhuc metuendam praedixit. Altissimas arbores uolatu traiicit.

Ossa ipsius tota in pollinem redacta et in uino epota ualidum sunt contra calculum remedium.

PICVS LVTEVS CYANOPVS ex Persia adfertur. Magnitudine a superiore nihil differt, caput tamen et collum crassius et rostrum prolixius obtinet. Pennae a medio uertice ad extremum *caudae* usque aliquid ferruginei habent, *rostrum* uero omnino ferrugineum. *Pedes* subcaerulei, *ungues* nigri, caetera lutea, nisi quod *alarum pennae* omnes in extremo quodammodo ferrugineae sint.

PICO VIRIDI MAIORI seu maximo rostrum, quod in omni picorum genere rectum est, incuruum, pedes ad similitudinem aliorum, uarias maculas in alis tribuit Bellonius. *Aldrou. Ornith. l. 12. c. 35. Bellon. l. 6. de Auib. c. 15*

PICVS MVRARIVS muris turrium maxime adhaeret et uermiculos in eorum rimis inquirit. Passere domestico paulo maior est, sturni fere crassitie. Rostrum habet oblongum, tenue, nigrum. Caput, collum, dorsum cinerea. Pectus albicans. Alas partim cinereas, partim rubeas. Caudam breuem. Digitos pedum longos, tres ante, unum pro calce. Alas *in uolatu* semper motitat nec uno loco insidere nouit. In foraminibus parietum *nidulatur*. Suauem *uocem* edit.

ARTICVLVS II.

De Pico Cinereo seu Sitta, Pico Nidum Suspendente, Chlorione Indico et Picis Congenere.

PICVS CINEREVS Aristoteli σίππη seu σίττη, aliis ὑλοτομοῦσα quasi materiem contundens nomine omnibus communi, quibusdam σεισοπυγὶς et κίναιδος, quod uropygium motitet, modernis Graecis κουρκουνιστὴς dicitur. Adnumeratur picis, quia eorum more super arbores repit. Caput ei paruum. Oculi exigui. Rostrum longiusculum, nigrum, rotundum. Collum, dorsum, alae nec non et cauda superius e plumbeo ad cinereum uergunt, sub collo uero et uentre e castaneo ad rufum. Ceruix ad latera lutescit. Qua parte inter rostri principium et retro oculos macula oblonga nigerrima insignitur. *Viuit* maceriem contundens. In foraminibus arborum, quas terra et limo artificiosissime claudit, angusto aditu sibi relicto, *nidulatur* et prolem numerosam progignit. Frangit aquilae oua. Res malefica ei tribuitur, quasi rerum cognitione calleat.

Arist. H. A. l. 9. c. 17. *Idem l. 9. c.*

PICVS NIDVM SVSPENDENS cum oriolo Alberti, Aristotelis chloreo et Plinii chlorione, galbula seu galgulo, ictero et Bononiensium regalbula idem esse ab Aldrouando creditur. Modernis Graecis συκοφάγος dicitur. Chloreum et chlorionem Aristoteles et Plinius adpellauere, ut luteum et uiridem in ea reperiri colorem innuerent. Iunior uirescit, adultior aut saltem annua facta, alis tantummodo exceptis, tota euadit lutea. Magnitudine est par turturi, colore pro ratione aetatis uariat. In iuniore rostrum est subfuscum. Adulta inter rostrum et oculos maculam habet nigram. Iunior minime. Illa alas habet nigerrimas, quarum pennae et remiges maxime in extremitatibus suis albescunt, iunior superiores pallidas, inferiores nigricantes.

Plin. H. N. l. 37. c. 10. *Aldrou. Ornith. l. 12. c. 39.*

Locus. *Plin. H. N. l. 10. c. 25.*

Locum si adtendas, Germaniae esse peregrinam Gesnerus reliquit. Migratoria uero est. Plinius et Aelianus hyeme eam uideri negant, aestiuo tempore in conspectum uenire, exortu arcturi syderis discedere et, pullis editis, Italiam relinquere adiiciunt. In Heluetia mense Maio adparere incipit, in quibusdam Galliae locis Martio. Dependens pedibus somnum capit, quia se tutiorem sperat, si Plinio credimus.

Ael. l. 4. de Animal. c. 47. *Plin. H. N. l. 10. c. 33.*

Victus. Vermibus more picorum *uescitur*, sed et ficubus. Vnde ipsi συκοφάγα nomen.

Generatio. Proprium ipsi *nidum* in arboribus suspendere. Constat ille ex musco et lanugine quandoque, ex foeno et culmis nonnunquam, ex cannabe et festucis interdum. Forma ipsi corbis uel calathi ficarii e iuncis intexti, uincula, de quibus pendet, sunt culmi, iunci, fila e lino, serico, setae equinae et caetera. Iconem in Aldrouando uide.

Vox. Cum *cantillat*, orio uel loriot sonat, imminente pluuia, fistulae instar canit.

Vsus. *Plin. H. N. l. 30. c. 11.* *Vsus* ipsius in cibo est et *medicina*. Pinguescit mirum in modum. Emoritur, si ab icterico conspicitur aeger, ipsa euadit. Ad Germanos accedens non amplius nascituras pruinas promittit.

CHLORIO INDICVS maxima sui parte, quin toto corpore luteus est, si coronam uerticis et caudae alarumque maculas caeruleas et rostrum pedesque, quae insigniter rubent, excipias.

PICIS CONGENEREM Aldrouandus Marchioni Fachineto debet. Erat, quantum ex pictura conîicere licebat, coccothraustis magnitudine, rostro luteo, acuto, picorum haud absimili, uertice, ceruice et toto dorso uiridi, uropygio albo, pennis alarum uestitricibus uiridibus, remigum superioribus albis, inferioribus et cauda caeruleis. Prona pars a rostri initio ad anum usque coloris cinnaberis erat.

NB. *Picarum genera exotica uide in mantissa.* N. 5.

CAPVT III.

De Iynge seu Torquilla, Iyngi Congenere et Certhia.

Propter roſtri et linguae conſtitutionem picis iynx ſubiungitur, quam Galenus et Suidas κιναίδιον, Tzetzes σεισοπύγιον et cinclida, Athi montis incolae, teſte Bellonio, alconem, Theocriti interpres σείσουραν, alii turbinem, Gaza torquillam uocat. Vincit magnitudine fringillam. Roſtrum habet firmum ex plumbeo et nigro permixtum. *Linguae* aculeum tam acutum et ualidum, ut humanam cutim haud aliter ac acicula penetret. Ea infra arteriae ſummum ſubit et ſupra cranium reflexa prope nares inſeritur. Eſt autem gemina, ubi ab occipitio reflecti incipit et in ſincipite rurſus utraeque partes conueniunt. *Digitos* pedum utrinque duos habet. *Digitorum* utrobique longior alter cum altero breuiore coniungitur. Conſpicitur in quauis regione circa arbores.

Victus. *Veſcitur* formicis easque exerta lingua uelocisſime aculeo transfixas uenari et deuorare ſolet nec unquam roſtro adtingit. Dicitur τρίζειν, id eſt, ſtridere. Sed Aelianus obliquam tibiam uoce ſua aemulari ait.

Generatio. *Nidulatur* in arborum foraminibus, uillis et domibus. Octo uel nouem *oua* uno partu excludit. Aegerrime cicuratur. Si manu teneatur, caput in utramque partem circumagit. Apud Geſnerum enutrita acceſſum hominis aegre ferebat, collum in ſublime erigebat, roſtrum ſine morſu modo extendebat, modo retrahebat. Plumae capitis rigebant. Caudam erigebat et dilatabat. Vſus ipſius eſt in cibis.

IYNGI CONGENER, quem Aldrouandus deſcribit, magnitudine erat par iyngis, colore capitis, dorſi, alarum et totius caudae ferrugineo maculis luteis transuerſalibus diſtincto, pectore et uentre albicantibus et lineis luteis per longitudinem exornatis. Tibiis luteis, digitis picorum more oblongis. *Aldrou. l. 12. Ornith. c. 43.*

CERTHIA, Ariſtoteli κέρθιον uel, ut Robertus Conſtantinus opinatur, ab aſtu κέρδιον dicta, auicula eſt exigua, regulo paulo minor. Roſtrum habet arcuatum, in ſuperiori parte longius et crasſius. Guttur et pectus candicans, dorſum et alas fuluescentia nigris maculis ubique diſtincta. Caudam breuem, rigidam et in extremitate acutam. Vngues ualde aduncos. *Victitat* inſectis minoribus. In cauis arborum *nidificat* et uiginti quandoque *oua* ponit. *Vocem* ipſi claram tribuit Ariſtoteles. Perpetuo fere nunc in hanc, nunc in illam partem uolitat. Toto anno eandem patriam incolit. Arborum ramis fringillaginis inſtar ſeſe adnectit et picorum more arbores perreptat. Sagax ipſi in uitae officiis *ingenium* Ariſtoteles adſcripſit. *Ariſt. H. A. l. 9. c. 17.*

CAPVT IV.

De Merope.

Meropis nomen Albertus pico uiridi, Niphus grallo ſuo, alii paro maiori, ſed male impoſuere. Conuenit illi auiculae, cuius uox multiplicem partitionem capit, ideo a μερισμῷ ὀπὸς *a* dicta eſt quaeque Cretenſibus *b* μελισσοφάγος ſeu apiaſter, Raſi alkenius uel alkerius, Alberto muſcipula, aliis riparia, parra et gangrena, teſte Kiranidis interprete, dicitur. Magnitudine ſturnum ſuperat, merulis par eſt. Ariſtoteles *c* hoc tantum de illa habet: pennas eius inferiores pallidas eſſe, ſuperiores caeruleas, ut halcyonis, poſtremas pinnulas rubras. Plinius *d* Ariſtotelem ſecutus pallido intus colore pennarum, ſuperne cya-

a *Prob. in l. 4. Georg.*
b *Bellon. l. de Auibus c. 27.*
c *H. A. l. 9. c. 13.*
Deſcriptio.
d *H. N. A.*

cyaneo, priori ſubrutilo eſſe dixit. Aldrouandus et maris et foeminae deſcriptionem tradit. Mari roſtrum eſt longum, durum ad inſtar falcis mesſoriae arcuatum et quaſi triangulum. Iris ita rubeſcit, ut aliam omnem rubedinem ſuperet. *Foeminae* color ubicunque minus intenſus. Tergus quodammodo uireſcens. Linguam habet ſublongam et gracilem, oris rictum tam amplum, referente Alberto, ut multas muſcas in os eius humoris inſidentes capiat. Veſiculam fellis amplam humore uiridi ſmaragdi inſtar refertam.

Locus. In Creta inſula tam uulgaris eſt, ut nusquam non in ea conſpiciatur, reperitur et in Italia. Graecis per continentem incognitam ſcribit Bellonius.

Victus e *Ariſt. H. A. l. 9. c. 40.* f *Georg. l. 1* g *Ariſt. H. A. l. 8. c. 1.* h *Plin. H. N. l. 10. c. 33.* i *Ariſt. H. A. l. 9. c.*

Victitat e apibus, ideo *f* Virgilius meropis nidum prope aluearia prohibet, et cicadis. Sed nec lampſanae, caucalidis et raparum ſeminibus uel tritico abſtinet. *Nidificat g* in cauernis interdum *h* ad ſex pedum altitudinem, interdum ad quatuor cubitos defosſis. Et ſex *i* aut ſeptem pullos parit.

Volatus. *Volat* gregatim circa montes, qui thymum ferunt frequenter et, cum reliquae aues quaſi ſurſum ad oculos uerſus uolitent, ille retrorſum caudam uerſum eum exercet.

Vocem inſtar hominis quodammodo edit, qui ore in rotundum clauſo ſonet grul gruru, urubul et longe auditur. *Vox.* *Ingenium* et *mores* ſi ſpectes, migratoria eſt. Pullos, ne facile capiantur, de loco ad locum transfert et auctor eſt Ariſtoteles eſſe, qui confirment, meropes parentibus ſeneſcentibus uicem reddere, imo eosdem, quam primum facultas datur, liberorum opera ali.

Vſus. *Vſus* eius in *medicina* aliquis. Fel ſi cum gallis et oleo omphacino miſceatur, firmam capillis nigredinem inducit. Frixa in oleo manus ab apum punctionibus immunes reddit, ſi credere fas eſt. Eſt et alius *merops*, quem Germani hirundinem marinam uocant. Eſt ſuperiore paulo longior et crasſior. Roſtrum habet nigrum, longum, acutum et proprius ad falcem mesſoriam, quam in illa accedens. A roſtro maculam nigram, quae per oculos retro ad colli initium usque defertur. Alarum pennae uariis coloribus inſigniuntur. Primae caeruleae ſunt. Secundae ex caeruleo et flauo mixtae. Tertiae omnino flauae, remiges nigrae et in extremitatibus rubrae.

CAPVT V.

De Regulo.

Regulus Graecis trochilus, orchilus, tyrannus, σαλπιγτὴς, βασιλίσκος, ῥόβιλλος τρίκκος, κόρταλος, βασιλισκὸν et tettigon, in Creta inprimis, aliis rex, ſenator, parra, bitricus et acalanthis dicitur, quae omnia nomina pasſeri troglodyti communiter tribuuntur. Ariſtoteles *a* ipſi corpus non amplius tribuit, quam locuſtae et criſtam e pluma elatiuſcula rutilam. Quem Aldrouandus deſcribit, a capite ad extremitatem caudae menſuratus uix palmum exſuperabat. *Criſtam* in fronte erectam colore fere aureo gerebat, quae in mortuis non conſpicitur. Caput, collum, dorſum et mediae alae ex uiridi luteſcebant. Remiges nigricabant et ad latera flaueſcebant. Prope earum exortum notabilis uiſebatur macula. Guttur et pectus ex albo flaueſcebant, uenter candicabat. *Foemellae* pallidioribus capitis ſunt conſpicuae. Minores etiam ipſis criſta pennulae, quarum caput linea craſſa ſatis, uelut corona, eleganter ambit. In alis duas habent albas maculas, paruam unam, longam alteram, cum mas hanc ſolam habeat.

a *H. A. l. 8. c. 3.*

Locus. Hyeme *degunt* in urbibus et foraminibus, reliquo tempore in ſyluis inter fruteta et iuniperos.

Ve-

Tab: 42
Iijnx seu Troquilla.
Windhals Krintz.
Iijnx Congener.
Regulus. zünKönig.
Certhia.
Barchengel.
Passerculus Troglodijtes.
Zünschlüpffle.
Merops Congener.
Passer Troglodijtes Armeniacus.
Merops.
Imbenfraß.
Asilus.
Hijrundo riparia.
Wasserschwalb spijr.
Hijrundo agrestis.
spijr schwalb.
Passer Troglodijtes Bellonij.
Hijrundo.
Hauß schwalb.
Vpupa.
Widhopf.
Apus. Geijr schwalb. Kirchenschwalb.

Victus. *Vescuntur* b uermiculis, quorum nomine muscae, formicae, cossi et similia insecta intelliguntur. Muscis adeo ingurgitari quidam dicunt, ut aliquando de uita periclitentur.

b *Arist. H. A. l. 8. c. 3.*

Generatio. Bis anno *pariunt* et *oua* septem aut sex pisorum ponunt magnitudine. *Volant* solitariae et aliqui post migratices recedunt.

Vox. Vox ipsorum zinzulare, ut auctori Philomelae placet. Magni et sicci in hyeme frigoris tempore praecipue cantant. Paruitatem corporis ingenii solertiae in ipsis natura pensauit. Ausu enim magno contra c aquilam pugnare conantur. Cum se proxime quasi manu capiendas obtulerint, casso hominis conatu profugiunt. Multi uno specu in hyeme conduntur, ut paruus in tam minimis corporibus calor societate augeatur. Cum in ueruculo igni adponuntur, tametsi nemo uertat, tamen per se conuertuntur, scilicet, ubi ea pars, quae igni obuersa fuit, assata est, altera, quae non est assata, quia grauior, descendit. Motu insolito et cantu, quamuis suaui, gestientes, quia ariduli uaporosum aerem plausibiliter excipiunt et aduentantem humiditatem, qua refocillentur, implorant, pluuias adfuturas denotant. Eaedem ingruunt, Arato teste, si caua terrae subierint. Vnde floricomis hymenaeis in festos dixit Auienus, quia isti sereno coelo gaudent.

c *Aristot. H. A. l. 9. c. 11.*

Aratus in Phaenomenis.

Datur et alius REGVLVS NON CRISTATVS, qui quandoque in agro Bononiensi capitur. Similis hic, cristam si excipias, superiori regulo. Rostrum ei gracile, oblongiusculum, saturrimo atro colore resplendens, interna capacitate et utraque mandibula, una cum linguis rubicundis. Vertex, collum, dorsum colore Baetico ad flauum nonnihil uergente. Oculi nigrescentes, quos plumae cinereae ambiunt. Alae et cauda exteriori superna superficie ex fusco ad spadiceum uergunt. Pectus, alae internae ac supremae caudaeque inferioris initium sunt flaua. Postici digiti unguiculus omnium est maximus, digitus a medio anticorum magnitudine secundus, duo caeteri antici minores et aequales inter se sunt. Macula alba, quam cristatus habet, in hoc non conspicitur.

CAPVT. VI.

De Passere Troglodyte et Asilo Aue.

Passer troglodytes, quem Aetius σιλιπιπίδα uocat, etsi multo minor regulo, quod hic pluribus pennis uestiatur, adpareat, duplo tamen plus carnis possidet. *Rostrum* habet longiusculum, acutum, superne fuscum, inferne albidum *linguam* admodum exilem, bifidam continens. Ventrem, collum ac dorsum ex fusco ad spadiceum inclinante uestitum. Pectus cinereum. Caudam semper subrectam et albo colore interpunctam. *Victitat* uermiculis. *Nidum* saepius in syluis, aliquando in posticis aedibus et stabulis stramine tectis iuxta parietes domuum et sepes ex musco foris, ex plumis intus construit. Oui is erecti et in altero suo fine consistentis formam habet, in medio latere ostiolum. Per hoc ingreditur et egreditur. Bis anno parit et *oua* nouem uno tempore deponit. *Volat* solus, nonnunquam gregatim, semper breuiter et, quoties aliam sui generis offendit, eam adgreditur. Mira ipsi, *cantus* inprimis, si cicuratur, (cicuratur difficulter) suauitas, quem Maio paesertim, saepe hyeme exercet. In festo trium regum cum omnibus, quos eo anno educauit, pullis cantillare Galli fabulantur. Cinis in puluerem exusti et ex uino bibiti calculosis opitulatur. Cerebellum in diasatyrion recipitur.

Quem Bellonius pro *passere troglodyte* quemque Galli fauette ronsse a colore fuluo uocant, ponit, ruticillae admodum est similis, paulo uero

Bellonius l. 7. de Anib. c. 4.

uero minor, corpore oblongiuſculo, roſtro gracili et oblongiuſculo. *Mas* magis, quam foemina rubet. Vix plus carnis obtinet, quam digiti extremum. Vnus tantum in eo color, qualis in luſciniae cauda. Hyeme non uidetur. Nidulatur ſaepe inter dumos hortorum et in ramis cicutae, aliquando retro parietes in urbibus et pagis. *Nidum* ingenioſe intus ex ſetis equinis conſtruit. Quinque plerumque *oua* edit eaque cinerei coloris nigro maculati.

ASILVS ſeu οἶστρος inter auiculas uermiuoras ab Ariſtotele numeratur, quanquam hoc nomen et inſecto uolatili, quod equos infeſtat, tribuatur. Si ea eſt, quam Bellonius ob paruitatem philoſopho ita uocari ſcribit et depingit, habet criſtam capitis flauam, roſtrum nigreſcens, ſed in his extremitatibus aliquando luteum, longiuſculum et debile. Caudam, tergus, alarum plicas et extremitates lutea, crura, pedes et ungues nigra. *Degit* in umbroſis nemorum locis. *Victitat* beſtiolis uiuis et grana auerſatur. Semper *canit*.

CAPVT VII.

De Hirundinibus in genere.

Hirundo ſeu a uoce ſua, ut Varro credit, ſeu ab haerendo, quod tectis aedium uel trabibus, ubi nidificat, adhaereat, dicta, a Graecis χελιδὼν, χελιδὼ, κωτίλλη, κεκρόπις, κώτιλλος, ἀττικόρα, ἀδωνὶς, κρίες et ὀλολυγόνα uocatur. Vagam uolucrem Ouidius, Daulidem auem Plutarchns, Biſtonis alitem Seneca, Pandione natam alii dixere. *De generibus* hirundinum non conueniunt auctores. Ariſtoteles *a domeſticas, apodes et falcuas* agnoſcit. Plinius *b domeſticas, ruſticas, apodes* et *riparias*. Geſnerus *c domeſticas, ſylueſtres* et *riparias*. Scaliger *d uulgares nigras*, *ſubfuluas* ſimili forma in ripis nidificantes. Quater illis grandiores, toto corpore atras, foedisſima facie, cruribus breuisſimis, crasſisſimis, hirtis et *buteonis* magnitudine, ſed facie nullo modo ab his disſimili. Dantur et albae ſeu, quod prae nimio *e* frigore albeſcant ſeu, quod caneſcant ante tempus, *f* ut alia quaedam animalia ſeu, quod artificio tales euadant. Si quis albas, inquit Aldrouandus, *g* deſideret, oua earum, dum cubant, oliua inlinat.

a *Plin. in H. A.*
b *H. N. l. 10. c. 33.*
c *in Ornith.*
d *Ex. 228.*
e *Ariſt. H. A. l. 3. c. 12*
f *Ariſt. l. de colorib.*
g *Ornith. l. 17. c. 6.*

Deſcriptio. *Deſcriptione* longa opus non eſt. Formae eſt gratae, nigredinis decentisſimae, modicae carnis, plumarum multarum. Albedo totum cingit uentrem, hinc ποικίλη Ariſtophani. Color caeruleus ad latera per caput alasque refulget, unde cyanea Simonidi. Rubedo ſub gutture potisſimum et pectore emicat. Vnde Ouidius:

> - - - *neque adhuc de pectore caedis*
> *excesſere notae ſignataque ſanguine pluma eſt.*

Oculi eruti *h* renaſcuntur ſeu, quod pullorum acu puncti uiſum recipiant, quod Aelianus *i* de alba in Samo naſcente ab Ariſtotele proditum ait, ſeu, quod laceratis eorum oculis alii ſubnaſcantur, ut nonnulli prodidere. *Cauda* eſt bifurcata et longa. *Pedes* breues nigri et debiles. *Interna* ſi ſpectentur, *k fel* aliis uentri, aliis inteſtino adhaeret. *Ventriculus* ipſis longior. In disſectis pullorum, qui primo partu excluſi ſunt, uentriculis, luna creſcente, lapilli chelidonii dicti magicis narrati artibus reperiuntur. De colore non conſtat. Nigrum et album Trallianus, *l* candidum et rubenti colore *m* Plinius, uarium et paruum *n* Dioſcorides prodidere. Aldrouandus unum intus albicantem, extra melinum, alterum ſubrubentem habuit.

h *Plin. H. N. l. 12. c. 37. Aelian. H. A. l. 2. c. 3.*
i *Aelian. H. A. l. 17. c. 2.*
k *Ariſt. H. A. l. 2. cap. ult.*
l *Trallian. l. 1. c. 15.*
m *Plin. H. N. l. 11. c. 17.*
n *Dioſcor. l. 2. c. 49.*

In

Locus. *o Plin. H. A. l. 10. c. 24.* In nulla non regione inueniuntur. A Thebarum *o* duntaxat, quod urbs illa saepius capta sit et Biziae in Thracia propter Therei scelera abhorrent. In Aegypto perennant, nostrae hyeme mense Septembre seu Octobre uel conduntur uel in *p Aristot. H. A. l. 8. c. 16.* uicina tepidiora *p* loca abeunt. Inuentae multae in apricis montium recessibus nudae atque deplumes. In quadam Germaniae superioris sylua incisa quercus putrida plena hirundinibus inuenta est. In septentrionalibus locis inter cannas descensurae sese conligant et saepissime in modum conglomeratae massae a piscatoribus extrahuntur et in aestuaria deportatae caloris accessu resolutae uolare incipiunt, sed exiguo tempore durant. Redeunt sub ueris initium, ideo a Rhodiis sub hyemis finem inuitantur. Et Calpurnius, illis uisis, oues ab hybernis stabulis educi iubet. Easdem redire indicio obseruatum. *† Vossius de Idolol. l. 3. c. 82.* Migraturae † cum rubro filo pedi adligato dimissae sunt, idem retulere reduces.

Victus. *q Plut. l. 8. Sap. q. 7.* *Victitant* insectis, ut cicadis, ideo eas in aedibus haberi uetabat *q* Pythagoras, apibus, unde nidos earum alueis propinquos tolli Aristo- *r H. A. l. 9. c. 40.* teles *r* iubet, muscis, culicibus, papilionibus et aliis. Carne uesci *s H. A. l. 8. c. 3.* credidit *s* Aristoteles, an granis, dubitatur.

Generatio. *t H. Aelian. H. A. l. 2. c. 3.* De artificiosa *nidorum* structura in sequentibus dicemus. Quantum ad *coitum*, *t* cum caeterae aues in eo a maribus conscendantur, hirundines contrario, quam aliae, modo miscentur, auersae nempe. Bis *u Arist. H. A. l. 6. c. 5.* anno, *u* quinque semel oua, magnitudine oliuae, ferrugineis maculis conspersa pariunt nec plura utero gerunt. Primi partus iniuria frigoris (prima namque parit) conrumpuntur, posteriore pullos, sed caecos proferunt. *Foetus educatio* *x Plin. H. A. l. 10. c. 33.* summa peragitur a mare et foemina aequitate. *x* Alterant cibum *z* *z Aelian. H. A. l. 3. c. 25.* et a primo natu finitur in ultimo. *a* Nil amplius, qui, accepto cibo, lo- *a Oppian. in Cyneg.* cum mutauit, accipit, donec in pristinum redierit. Hesiodus, citante Aeliano, dimidium tantummodo somnum perficere ait.

Vox ipsarum per fritinnire, thrinsare uel drinzare, zinzilulare, minurizare a Latinis, per ψιτυρίζειν, τιτυβίζειν et τιτύζειν a Graecis exprimitur. Canunt stantes, aliquando in uolatu clamant breue et abruptum quiddam. Mane et tempore coitus magis strepunt. *Vox.*

Rarissime propter pedum debilitatem et breuitatem *incedunt*. Volucrum *b* uero solis flexuosi uolatus, uelox celeritas, quibus ex causis neque rapinae caeterarum auium obnoxiae sunt. *b Plin. H. N. l. 10. c. 33.*

Ingenium et in eo, qui quidem, quod cicurari nequeant, pullis chelidonia adplicata uisum restituant, blattas ouis infestas apio fugent et, postquam pullos a serpente laniatos † animaduerterint, circa eius maxillas se tamdiu, donec conficiantur, uoluant, testantur, sed in nidorum structura maxime. *c* Hos luto construunt, stramento roborant. Si quando inopia est luti, madefactis multa aqua pennis puluerem spargunt. Ipsum uero nidum mollibus plumis floccisque consternunt tepefaciendis ouis simul, ne durus sit infantibus pullis. *Ingenium.* *† Oppian. Halieut. l. 5.* *c Plin. H. N. l. 10. c. 33.*

Putantur pluuias *praesagire*, cum circa lacus ita proxime uolitant, ut etiam uentre contingant, uel hac et illac uolantes parietibus subinde haerent, uel usque adeo humiles feruntur, ut pedibus humum uerrere uideantur seu, quod tum muscas et alia animalia uenentur seu, quod commotam sursum auram perhorrescentes deorsum pauitent. *Praesagium.*

Quantum ad *sympathiam* uel *antipathiam*, uix aliquos uidentur uel amicos uel hostes habere. Cum passeribus tamen, qui initio ueris earum praeoccupare nidos conantur, pugnant et obseruatum Coloniae, hirundinem, cum passerem eiicere non posset, stridore suo multas conuocasse. Hae cum impetu aduolantes luto, quod ore singulae gerebant, nidi foramen obstruxere. Passer inclusus suffocatus est. *Adfectus.*

Vsus

Vsus. *Vsus* ipſarum, pullorum inprimis ſylueſtrium, *in medicina* maximus. Cor cum melle deuoratum quartanas pellit. Lapilli croceo linteo inuoluti linoque ad collum ſuſpenſi easdem tollunt. Caput matutino paſcenti praeciſum et luna plena lineo panno adalligatum capitis medetur doloribus. Idem lapilli, ſi manu ſinguli teneantur, faciunt, ſi Marcello credimus. Aqua hirundinum deſtillata epilepticos ſubleuat. Lapilli ad brachia adligati, ſi Sexto credimus, eosdem ſanant. Nec male ſimus cum aceto et caſtoreo a quibusdam iisdem exhibetur. Stercus cum felle taurino inunctum capillos denigrat. Fel et ſanguis mire caliginibus proſunt. Idem, ſi tepido adplicetur, oculum ictu laeſum reſtituit. Celebris nidorum in angina uſus, ſed et crematarum cinis eandem discutit.

CAPVT VIII.

De Hirundinibus in ſpecie.

ARTICVLVS I.

De Hirundine Agreſti et Riparia.

Plin. H. N. l. 10. c. 33. Hirundo *agreſtis*, quam Plinius *ruſticam* uocat, in capite, collo et dorſo hirundinis domeſticae eſt colore. Sub roſtro, gutture et toto uentre ad caudam usque candicat. Pedes habet pennis obſitos. Sed et maculam prope caudam albam tantae magnitudinis, ut, dum uolat, nihil in ea nigredinis, caudae extremitates, caput, alas et dorſum ſi excipias, adpareat. His notis a domeſtica diſtinguitur. Caudam quidem etiam bifurcatam habet, ſed longisſimis illis, quae in domeſtica uiſuntur, deſtituitur. *Idem ibid.* Rarae ſunt in domibus. Diuerſos figura, ſed eadem materia confingunt nidos. Totos ſupinos, faucibus porrectis in anguſtum, utero capaci, mirum, qua peritia et occultandis habiles pullis et ſubſternendis molles. In Aegypti Heracleotico oſtio molem continuatione nidorum euaganti Nilo inexpugnabilem opponunt, ſtadii fere unius ſpatio, quod humano opere perfici non posſet. In eadem iuxta oppidum Coptom inſula eſt ſacra Iſidi, quam ne laceret amnis idem, muniunt opere, incipientibus diebus uernis, palea et ſtramento, roſtrum eius firmantes, continuatis per triduum noctibus tanto labore, ut multas in opere emori conſtet. Ea militia illis cum anno redit ſemper.

RIPARIA Marcello Empirico ripariola, Gazae falcula, Graecis drepanis dicitur. Foemina prone praeter pectus candicat, ſupine fuſca eſt, mas uero magis nigricat, collo toto, praeterquam ſub roſtro, ubi macula eſt, luteſcens. Hoc tantum cum hirundinibus omnibus commune habet, quod pedibus ſit curtis, multum uolet et inſecta in uolatu capiat. *Nidos* non faciunt. Ripas excauant atque ita internidificant. Aldrouandus inlatis tantum plumis et ſtramentis nidulari audiuit. Aeſtate tantum adparent menſe Auguſto, cum ſol eſt in leone et cum imber incesſit. Eo tempore pariunt cumque pulli conualuerint, moriuntur. Plinius migrare multis diebus, antequam futurum eſt, ut amnis auctus adtingat eius nidum, auctor eſt. Huc refer hirundinem MARINAM aucupibus Italis dictam, quae corpore eſt maior, pedibus longioribus, uentre toto ad pectus usque candicante, capite, alis et dorſo fuſceſcentibus. Roſtro robuſto, nigro. Rictu maximo eoque coccineo. Cauda bifurcata, pedibus aterrimis. A roſtro per oculos ad pectus fere usque notabilis linea atra defertur et, uelut torquem, prope pectus conſtituit.

NB. *De hirundine exotica uide mantisſam.* Num. 11.

ARTI-

ARTICVLVS II.

De Apode.

Apos aliis κύψελος, nonnullis *hirundo marina* uocatur. Est toto corpore plumis egregie munita, unius coloris, qualis in murium pilis conspicitur. Caput habet supra admodum latum, collum breuissimum, rictum adeo amplum, ut integros scarabeos deglutiat, rostrum exiguum, nigrum, alas longas, caudam bifurcatam, crura breuiuscula ad digitos usque pennis obsita, ad rependum potius, quam insistendum facta. Digitos utrinque binos, ut in picis Martiis, unguibus acutis armatos, quibus, quod rapuit, adeo constringit, ut id perfodiat.

Victitat insectis per aera uolantibus eaque, nisi uolans, capit et edit. *Oculorum* uero acie ita ualet, ut per mille passus muscam obseruet et subito insequatur. *Volant* plurimum et gregatim, arcus tensi figura, saepe alas non mouendo. Hae sunt, quae toto mari cernuntur nec unquam tam longo naues tamque continuo cursu recedunt a terra, ut non circumuolitent eas apodes. Caetera genera resident et insistunt: his quies, nisi in nido nulla, aut pendent aut iacent. Nidificant in foraminibus turrium. Visae et in speculis et abruptis fluminum litoribus. Foetus earum Bononiae magno uaeneunt.

Plin. H. N. l. 10. c. 39.

CAPVT IX.

De Vpupa.

Vpupam auem, quae Graecis communiter ἔποψ, Orus cucupham, alii σιήτην, ἀλεκτρύονα, γέλασον, κυκύφαν, phylincopteron, agriopetinon et ἀγριοκόκορον adpellant. Magnitudine a paululum coturnicem excedit. Color in ea cinereus albus et nigricans, quem mutat autumno inprimis. Vnde apud Aeschylum δύο μορφῆς φάνειν dicitur. *Rostrum* ei nigrum, rotundiusculum, falcatum, parumper a lateribus depressum. *Capiti* plicatilem b cristam, τριλοφίαν Graeci dicunt, ex uiginti sex plumis constantem dedit natura, quae per medium caput a rostro residet et per capitis longitudinem pro auis arbitrio subrigitur et contrahitur. Hinc μακεστίκρανος et κορυθαίολος poetis cognominatur. Fit id beneficio c musculi, qui inter uerticem capitis et rostri initium in quodam cauo locatus totus continuus a uerticis extremo et frontis carnosiore initio nascitur et utrinque supra nares infima parte carnosior et rubicundus extima et suprema, cui cristae plumae profunde implantantur, membranosus magis, ac cutaneus desinit. *Lingua* ipsi parua, trigona, initio lata, extremo instar aequalium laterum trianguli acuta, in profundo latitat. *Aspera arteria* initio diuaricationum, quibus in pulmones utrosque finitur, duo, uelut oscula, extrinsecus laryngis uicem supplentia exhibet, quibus pellicula tenuissima praetenditur. Annuli semicirculares in utrumque latus terminati nequaquam interna parte coeunt, sed tota interior facies hiat, subtilissima membrana obtenta tantummodo conoperta, quae, aere et spiritu copioso uocis efformandae ac edendae gratia concepto, in amplum distendi potest.

a Pausan. V. G.

b Plin. H. N. l. 10. c. 24.

c Aldrou. Ornithol. l. 17. c. 11.

Locus. Montes et syluas *incolere* Aristoteles d testatur. In sepulcris et humano stercore commorari Isidorus. Rarius arboribus insidere, saepius in terra maxime, ubi immunditiest, experientia. Plurimo anni tempore in montium angustiis et arborum cauis locis latitat. Ideo uerno tempore deplumis solet conspici.

d H. A. l. 9. c. 24.

Victus. *Vescitur* myrti baccis, uermibus, formicis, muscis. Vuis saepe tam immodice, ut ebria euadat. *Generatio.* De *nido* non conuenit inter auctores nec sibi constat Aristoteles. Gesnerus sub stipitibus arborum. Olaus M. e in paludum tuberibus nidificari tradit. Hic *f* modo nidum luti uice stercore humano seu, ut intolerabili odore foeditate homines ab eodem fuget seu, ne uenenata ad eundem animalia accedant, circumlinire, modo stipites arborum subire et sine ullo instrumento in cauis parere scribit. Terna *oua* perdicum similia, *g* sed minora, duriora, aspectu deformiora et odoratu grauiora parit.

e l. 29. c. 21.
f H. A. l. 9. c. 15. Aelian. l. 6 de Animal. c. 1.
g Anglicus l. 119. c. 112.

Volatus. Lente admodum *uolat*.

Vox. Vox ipsi per aestatem alia, alia per hyemem, si Alberto credendum, si Polluci *h*, ποπίζει semper, si poetis, που που semper clamitat. Si gemit, pluuiam indicat. Si clamat, uulpem in uepretis haerere innuit. Si ante uitium tempus canit, insignem uini copiam praenuntiat,

h l. 5. c. 13

Ingenium. *Ingenio* non destitui certum, si ex uuarum esu ebria adiantum herbam ori inserere et circumambulando sibi mederi, gramen aduersus *βασκανίαν* edere, clausum nidum herba quadam, prodente *i* Aeliano, aperire uerum est. Senescentes inter pullos iam adultos plumas deponunt et uisum amittunt. Ab iisdem, donec uires recuperent, pascuntur. Visus admota herba restituitur.

i Aelian. de Animalib. l. 3. c. 26.

Vsus. Inuenit et in *medicina usum*. Cor in lateris doloribus laudatur. Mira in somniis uidebis, si sanguine tempora inleueris. Lingua obliuioso suspensa prodest. Pennarum suffitus uermes expellit. Corium capiti impositum dolorem sedat. Ala dextra cum dente hominis ad caput dormientis suspensa non expergisci, donec auferatur, fabulam esse credo.

CAPVT X.

De Paris in genere et in specie.

Parus aegithalus, parix et parula dicitur. Tria eius *genera* agnoscit Aristoteles, plura adiiciunt alii. Omnibus iuxta oculos maculae albae sunt. Vnguibus etiam omnes reptare et facile, ubi uolant, adhaerere possunt, ita ut nucem e filo illis suspensam adhaerescentes comedant.

Locus. Semper fere in arboribus *degunt*, raro terram petunt. Ad Belgas et Anglos quotannis sub initium Octobris accedunt.

Victus et Vox. *Vescuntur* muribus, cute tantum detracta. Obiectis uermibus, apibus, nucibus, cannabino semine, quod, dum rostro perforant, sonum fabri malleum in asserem adigentis excitant. Sebum eis exhibetur, ut lentore fauces demulceantur et suauius canant.

Generatio. *Nidificant* in cauis arborum quidam, nonnullae nidos de arborum ramis miro artificio suspendunt. *Oua* plurima edere scripsit Aristoteles. Gregatim et impetuose uolant. Tinnire per noctem auctor Philomelae scribit. Veniunt apud Heluetios in cibum et regium morbum patientis aspectu in se, si nonnullis credimus, recipiunt.

Arist. H. A. l. 9. c. 15

Species parorum sunt *maior*, *palustris*, *syluaticus*, *ater*, *caeruleus*, *caudatus et cristatus*.

PARVS maior Aristoteli αἰγίθαλος σπιζίτης, Turnero et Longolio parus carbonarius, Gazae fringillago uocatur. Coloribus quinque uiridi, luteo, albo, nigro et caeruleo elegantissime uariat. *Caput* integit uitta prae intenso nigrore instar corui resplendens. Tempora et oculorum ambitus albent. *Lingua* extrema in duas partes fissa est, quarum utraque denuo in exigua quasi capillamenta subdiuiditur. *Cauda est* bifida, partim cinerea, partim nigra, cuius extremae utrinque pennae duae exteriori parte candent. Propter cantus suauitatem alitur eumque per totum

Aldrov. l. 17. Ornith. c. 13.

tum continuat. Puluerizatus colicos et nephriticos cruciatus tollit.

PARVS INDICVS tribus potisſimum coloribus, oculos ſi excipias, caeruleo, albo et nigro conſtabat. Guttur, pectus et totus uenter candicabat. Vertex capitis et collum coloris erant caerulei diluti. Pedes nigerrimi.

PARVS PALVSTRIS in agro Bononienſi paronzino, Bellonio quartum pari genus, Turnero ſchoeniclos Ariſtotelis dicitur. Capite eſt prorſus nigro, ut a Geſnero deſcribitur, pectore et uentre albicat. Dorſo et cauda frigeſcit, crura ſunt roſea.

SYLVATICVS macula per medium uerticem rubente eſt conſpicuus, partibus utrinque nigris, cruſculis fuſcis, alis nigricantibus, reliquo corpore uiridis, uentre dilutius.

ATER, qui et *carbonarius*, albam maculam infra oculos habet, aliam in occipitio, caput nigrum, uentrem luteum, crura fuſca.

CAERVLEVS ab Ariſtotele tertio loco et abſque nomine peculiari poſitus, quod ſolus caeruleo capite ſit inſignis, ita dicitur.

CAVDATVS Ariſtoteli ὀρεινὸς, Bellonio monticola, aliis, ſed male, ἀνώνυμος uocatur. Niger eſt parte prona, albus ſupina, in mediis alis rubet, circa imum uentrem dilutius. Vertex ei albus, roſtrum fuſcum, cauda bifurcata et tantae longitudinis, ut retro per tergus ſuper caput poſita hoc longitudine ſua uincat. In foemina omnia ſunt pallidiora et color tergoris in mare caſtaneus, in hac ferme fuſceſcit. *Incolit* montes et ſyluas et raro, niſi frigido tempore, inuenitur. *Veſcitur* uermibus, araneis et ſimilibus animalculis. Sed et arborum germina principio ueris amputat. Nidum ſtruit inter frutices, duos fere palmos cum dimidio longum ex muſco et araneorum filis compoſitum, aditu ſemper anguſto. *Ariſt. H. A l. 7. c. 1. Bellon. l. 7. c. 25.*

Species, quae *mourier* Gallis audit, rotundum aditu gemino ad arboris alicuius truncum ſuſpendit et multa oua parit. Viſus ex lanugine illa, quae in ſalice uetuſta et populo, extra ex lino aut cannabe exſtructus. Quem Aldrouandus a presbytero quodam Colonienſi deſcriptum exhibet, auicula eſt Wyntepſker, quaſi uini promum Colonienſes dicunt.

Volant pari caudati inuicem et modo hanc, modo illam petunt arborem. *Vox* ipſis non ita incondita, altum uero, ueris inprimis tempore, clamant. *CRISTATO* magnitudo eſt paro maiore minor, montano par. Caput cum paucis punctis albis nigrum, criſta retro extenſa, corpus pronum fuſcum, pectus album, crura cinerea. Degit circa abietes et iuniperos.

CAPVT. XI.

De Motacillis et Muſcicapis.

Aldrouand. Ornithol. l. 18. c. 22. Motacilla Heſychio κίλλορος et σισοπυγὶς a motitatione caudae dicta, a quibusdam cauda tremula uocatur. Commune omnibus muſcis ueſci et circa aquas et pecora ideo uerſari: combuſtarum puluerem contra lapidem ueſicae uehementer laudari Fauentinus et Maſſa reliquere. Species ipſarum ſunt *alba* et *flaua*, ad quas *ſpipolae*, ſpardae et aliae *muſcicapae* referri posſunt.

ALBA, quae et communis Gazae albicula, Bellonio Ariſtotelis cnipologus, ſed forte male, auicula eſt oblonga, uertice, collo ſuperiore et pectore nigris, dorſo cinereo, roſtro longiuſculo, tenui, nigro, gula candida, uentre toto candido. Foemella uertice eſt cinereo, gula luteſcente, caetera mari ſimilis. Verſatur circa aquas, ſaepe et aratrum uermium cauſa ſequitur.

FLAVA duplex eſt. *Alteri* caput proportione paruum, fuſcum, roſtrum longiuſculum, nigricans. Cranium mollisſimum, alae breues, uenter

ter cum paucissimo luteo albicans, qui color initio caudae inferius intensior est. Pennae in alis nigricantes, in medio per transuersum albidae, extremae totae nigrae, cauda bifurcata, reliquo corpore longior. Ab accipitre persequente si euaserit, egregie cantare dicitur. *Alteri* rostrum gracile, atrum, in extremo parum recuruum, flauedo a gula ad podicem usque praecedente intensior. Caput et dorsum ferruginei ferme coloris, mentum albicante macula, uelut barba cana, uestitum.

SPIPOLARVM, ut aucupes Bononienses adpellant, tres describit Aldrouandus species. *l.18. Ornithol. cap. 26.27.* *Vna* habebat caput leucophaeum, albam sub mento maculam, pectus rubicundum. Dorsum cinereum, uentrem ex rubicundo et albo uarium. *Altera* pectus maculis fuscis deorsum descendentibus interstinctum, uentrem albescentem, maculam retro ad oculos maiusculam ad ferrugineum accedentem. *Tertia*, cui et boarinae nomen, tota erat ex albo lutescens, rostro et pedibus fuscescentibus.

STOPAROLAS idem exhibet binas, unam pectore et uentre fere candido. Capite, quod maculis nigris in uertice conspergitur, collo, tergore, cauda subfuscis, *alteram* rostro oblongo, recto, supra tamen parumper *decliui*, superius nigro, inferius corneo, collo, pectore et uentre pallidis, oculis exiguis.

MVSCICAPARVM, quae forte Oppiano, quod circa boues uolitent, βουδῦται, plures exponuntur ab eodem species, ex quibus illa, quam pigliamosche aucupibus Italis uocari scribit, in collo maculam albam, uelut torquem, habet, in medio alarum aliam, *altera* magnanima quasi munus fabri obiens dicitur forte, quod rostro sonore tundat, dum muscas capit. *Tertia*, quae Gesnero glarea, cruribus roseis et ante hyemem auolat. *Quarta, quam* Germani Todenvogel uocant forte, quod, imminente pestilentia, sint frequentiores, solitaria est et per arbores irrequieta uolitat. *Quinta* Gallis moucherolle dicta, quae passeri adeo similis est, ut non, nisi moribus, dum uiuit, et rostro, cum mortua est, ab eo distinguatur. In syluis et dumetis latitat et crura habet rosacea. Quidam linariis eas comparant, Gesnerus eandem cum sua prunella esse coniicit. *l.18. Ornithol. c.28.*

CAPVT XII.

De Rubetra, Rubecula, Pyrrhula et Phoenicuro.

Arist. l. 8. H. A. c. 3. Scalig. ad l. 8. H. A. Quae Aristoteli Graece βατὶς, illam Gaza Latine RVBETRAM, Scaliger rubicolam transtulit. Non conuenit de ea inter auctores. Niphus Italorum baradam esse opinatur. Germani quidam turdorum minimum genus, quod rubi fructu uictitat. Longolius linariam seu miliariam. Turnerus Anglorum moretetteram aut stonchatteram. Bellonius Gallorum traquetum, quod continuo alas motitet. Si hunc sequimur, fringilla paulo minor est. Capite supremo nigricat, unde melanocephalos Cretensibus dicitur. *Collum* et dorsum habet cinerea. *Mas* a foemina discrepat, quoniam uentre candicat, dorso, capite et collo albicat, gerit et albam per alas lineam. In Graecia, Creta et Gallia continuo, migratoria enim non est, uisitur et semper dumetorum cacuminibus insidet. Vnde forte ei apud Graecos nomen nec ad pagos uel uicos propius accedit. Solitudine gaudet et gregatim duntaxat, dum soboli intenta est, uolare conspicitur. *Nidum* tanta struit industria, ut difficulter, quo intret uel exeat, inuenias.

RVBECVLA, quae Graecis ἐριθάκος, ἐριδεὺς, ἐρίδυλος, ἐριδέα et δάνδαλος, *Hesych. et Phauorin. Lex.* Gazae etiam syluia, pectore est aurantio ad ferrugineum accedente, lin-

Tab: 43
Pica glandariæ genus.
Picus Cinereus.
Acanthis.
Parus ſyluaticus.
Pica glandaria.
Häher.
Auriuittis.
Carduelis Species
goltfinck
Rubecula.
Roth kälihen
Rothbruſtle
Ruticilla.
Roth Schwentzle
Rubicilla.
pirrliula blutfink
Collurio ſeu Lanarius.
Motacilla.
Bachſtelz
Pica Glandaria. alia.
Heer.
Parus maior.
Groſe meiſſe.

Tab: 44
Parus maior. Spiegelmass Brandmeiss.
Parus ceruleus minor. Blawmeiss.
Parus ater.
Parus syluaticus. Waldmeiss.
Parus palustris. Kolmiss Aesch. meiss.
Parus Cristatus.
Motacilla alba Weisser Wasser. stelts.
Parus caudatus siue Monaiole.
Kobelmeiss
Spipolla.
Motacilla flaua. Gelber stelts.
Motacilla mas.
Stoparola.
Borin Genua.
Spipola alba.
Stiparola.
Boarina.

lingua bifida, cauda duodecim pennis instructa, quam saepe motitat, postquam submiserit, absque tremore statim erigit et sic eius pulli a phoenicuri seu ruticillae foemina et pullis, quibus ita similes sunt, ut uix ab oculatissimo dignosci possint, quae, simul atque caudam mouerint, non cessant, donec ter aut quater simul mouerint, dignoscuntur. Aestate cum prole ad desertissima quaeque loca secedit, cum ruticilla comparet. In fine autumni perfectam in pectora rubedinem nacta ad oppida et pagos confugit, quo tempore ruticilla delitescit. Nunquam fere in eodem saltu, nisi una reperitur, unde Phauorino ὄρνεον μονήρης καὶ μονότροφον et natum inde illud: una arbor non capit duos erithacos. *Voce* homines imitari prodidit Porphyrius. Si caua terrae subierit, pluuiam praedicit. Merulam amore tanto prosequitur, ut noctu fere in proxima arbore prope eam quiescat. Dicitur et morbo comitiali esse obnoxia.

Porphyr. l. 3. de Abstin. ab animal.

PYRRHVLA seu rubicilla, Scaligero byrriola, passeris est magnitudine, gula, pectore et uentre miniaceis seu purpureis (foeminae pectus totum castaneo cinereo colore diluitur) rostro breui ac lato bituminis instar splendente, trigono ferme. Lingua pro corporis magnitudine latiore et crassiore, cuius pars extrema, quae palatum tangit et sapores diiudicat, carnea est et nuda, reliquae cornea pellicula obteguntur. Degit aestate in montibus et syluis, sub hyemem ad plana descendit et facillime capitur. Colorem per totum annum seruat. *Vescitur* uermiculis, sed inprimis semine cannabino et primis illis arborum, mali praesertim et piri, gemmis, quae ante folia et flores erumpunt. Sed et nucibus ac acinis rubentibus sambuci aquatici et solani perpetui delectatur. *Nidulatur* in sepibus et quatuor oua excludit. *Voce* fistulam imitatur etiam foemina et omnes cantus auium canendo et sibilando exprimit, forte et humanum sermonem.

Aldrou. Ornith. l. 17. c. 31. 32. Scalig. ad l. 8. Arist. H. A.

PHOENICVRI seu ruticillae, quam Aristoteles et Plinius cum erithaco confundunt, plura fortassis sunt *genera*. Turnerus enim caput scribit ei esse nigrum, Gesnerus macula alba insigne. Aldrouandus quatuor diuersas obseruauit, binas iisdem ex Gesnero adiecit. Tota aestate nobiscum degit, hyeme auolat aut se abscondit. *Vescitur* muscis, nucleis iuglandium concisis, ouis formicarum et araneis. *Nidulatur* in arborum, murorum et posticarum aedium, ubi hominum minor frequentia, cauis. Bina aut terna *oua* parit. Cuculi pullum, qui aliquando in eius repertus fuit nido, alit. In sublimi aliquo aedificio, primo inprimis diluculo idque ueris tempore *canit*. Hyeme et, pullis exclusis, silet. Inter incubandum praetereunte aliquo clamitat.

Arist. l. 9. H. A. c. 49.

CAPVT XIII.

De Antho, Canneuarola Bononiensium, Oenante, Lusciniola.

ANTHI auis, quem florum Gaza uertit, facit mentionem Aristoteles eidemque fringillae magnitudinem, pedes fissos, pulcrum colorem, domicilium circa aquas et pecudes, uictum ex herbis et uermiculis facilem, oculorum imbecillitatem, hinnitum equorum, quem herbae pabulo aduentu ipsorum pulsa imitatur ad hunc modum se ulciscens, odium cum spino et aegitho tantum, ut sanguinem eorum credant non coire multisque ob id ueneficiis infament, tribuit. Quaenam illa hodie sit auis, non conuenit inter scriptores. Bellonius illam, quae Gallis bruant dicitur, esse credit illamque fringilla esse maio-

Plin. H. N. l. 10. c. 42. et 74.

maiorem, mares fere luteſcere, cauda flaueſcere, cruribus et pedibus nonnihil rubeſcere, circa altas et proceras arbores procul a pratis disſitas uerſari, plerumque cannabino ſemine ueſci, ad minimum quinque pullos excludere, dum uolat, ſtrepitum edere ſcribit. Aldrouandus, qui modo deſcriptam auem chloridem esſe putat, ſpipolam esſe iudicat, cum et pulcra ſit et omnia fere ea, quae antho Ariſtoteles adſcribit, admittat. Circa amnes, inquit, et prata uliginoſa degit et, ſi ab equis ibi paſcentibus pellatur, aufugit quodam cum garritu, quo hinnitum equi quodammodo imitari uidetur. Geſnerus denique illam auiculam, quam circa Argentoratum Gaulamer uocant, Ariſtotelis anthum esſe coniicit.

Aldrou. l. 17. c. 33.

CANNEVAROLA Bononienſium, quod in uiridi creſcenteque cannabe et niduletur et degat, ſic dicta, Germanorum Craſmulcho et Anglorum titlingae, ſi Aldrouando credimus, per omnia ſimilis eſt. Luſciniam tam exacte corporis figura exprimit, ut, niſi paulo esſet minor nec tam rufeſceret, prorſus eadem uideretur. Tota parte prona, gula nempe, pectore et uentre ex albo flaueſcit, ſupine capite, collo, dorſo et alis ex luteo fuſceſcit. Roſtrum habet luteſcens longiuſculum. Caput planum. Caudam breuiuſculam infra luteſcentem, ſupra ad ferrugineum uergentem.

Ariſt. H. A. l. 9. c. 49. Plin. H. N. l. 10. c. 29.

OENANTHE Ariſtoteli et Plinio memorata Gazae uitiflora ſeu uitifera uel a colore ſimili uuis germinantibus uel, quod uini tempore adpareat uel, quod uuis delectetur, ita dicitur. Abdit ſe ſub caniculae exortum, eadem occidente, conſpicitur. Vitat interdum frigus, interdum aeſtum. Quaenam ſit auicula, ambigitur. Bellonius illam esſe credit, quae Gallis cul blanc, Italis culo blanco dicitur. Auis eſt ſittae magnitudine, roſtro, alis, cruribus et caudae extremitate nigris, dorſo cinereo, lingua oblonga ac plana, pedibus paruis, cruribus oblongiuſculis. Quia, quicquid ſub uentre infra et ſupra uropygium et anteriorem partem caudae album eſt, cul blanc uulgo uocatur. *Verſatur* in paruis dumetis neque in *uolatu* perſeuerat. *Nidulatur* in foraminibus ueteris maceriae, quandoque etiam in lapidicinis, quin et in terra, ubi bos aut aliquod iumentum ueſtigium impresſit. *Veſcitur* erucis et uermibus terrae. Plures couli blanci deſcriptiones apud Aldrouandum uide.

Aldrou. Ornith. l. 17. c. 38.

Quam Bellonius LVSCINIOLAM adpellat, auis non eſt obuia. Pectore, capite, dorſo et collo coloris eſt cinerei. Pennae alarum et caudae fuſcae, roſtrum acutum, ſubnigrum, gracile, in extremo et intus aureum, celeriter per terram curſitat. Numeroſe, quando aeſtus ingraueſcit et potandi gratia in paluſtria ſeſe conferunt, capiuntur. Huc refer illam, quam acupes Itali *giarolam* uocant, magnitudine alaudae. Roſtrum habet fragile, intus rubicundum. *Rictum* admodum amplum. Verticem, collum, dorſum et alas coloris uarii. *Linguam* bifidam. *Caudam* adeo breuem, ut uix ulla adpareat illamque bifidam, uariam anguſtisſimis plumulis compoſitam. In pedibus poſticus digitus admodum longus, paris longitudinis unguem adnexum habet ita, ut ambo pollicem expleant isque primum rectus fere totus, extremo tantum admodum exiguo unco modice inflexo armatur

TITV-

Tab: 45
Rubecula lyrbola
Phœnicurus
Roth Schwenzle
Muscipeta.
Rubetra Bellonÿ.
Pyrrhulas.
Rotschwentzlein.
Rubetra seu Batos.
Rubecula seu
Phœnicurus. rotzägel
rotschwentzelein.
Canneuarola.
Hausrötelein.
Anthus.
Hipolais seu Carruca.
Phoenicurus. alter.
Lusciniola.
Nachtgall.
Luscinia.
Nachtigal.
Oenanthe.
Bürstner
Atricapilla s. ficedula.
Grasmuch. schwartz
Kopff
alia
Ficedula siue Atricapilla

TITVLVS II.

De Insectiuoris Canoris.

CAPVT I.

De Luscinia.

Nomen. Inter insectiuoras canoras primum *lusciniae*, alterum *hypolaidi*, tertium *atricapillae* locum tradimus. Causa in uoce patebit. Illa Graecis ἀηδὼν et ἀηδὼς, Latinis seu, quod in lucis canat seu, quod ante lucem seu, quod lugens luscinia, sed et acredula, uolucris Attica, ales Daulia, Pandionia etc. dicitur.

Descriptio. Arist. H. A. l. 9. c. 15. Plin. H. N. l. 10. c. 29. *Formam* non est, quod describam, cum ubique sint obuiae. *Linguae* summo acumine caret nec tenuitatem illam primam habet, quam caeterae aues atque hoc illi cum atricapilla commune intercedit. *Mari* foemina corporis habitu similis, aliquando tamen ad cinereum uergens, quod et iunioribus competit. Illa, quam Schwenkfeldius maiorem uocat, tota fere cinerea est et parum rubedinis obtinet. *Sexum* male ex corpore coloris, mole, oculo dextro, qui mari maior dicitur, conlegeris. *Mares* adulti uere capti, quod tum in uenerem ruentibus genitalia turgeant, sese produnt, extra id tempus, quae frequentes et modulatos edit cantus, qui continuo spiritu in longum trahuntur, quae unico saepe insistit pedi et diu immobilis permanet, mas est. Cursitat per caueam foemina et cantum breuem concisum ac intermissum promit.

Locus. *Locus* ipsis diuersus. In syluis quaedam uitam agunt, quae maiores sunt forte, quia se in his tutiores a serpentibus credunt, in sepibus quaedam, nonnullae montana loca amant, palustria nonnullae, plana aliae. Hybernia iis caret, si Botero credendum, Batauia, si aliis, imo mori inlatae dicuntur. Athenis tanta ipsarum copia, ut philomelam Atticam poetae finxerint. Sunt et prope Arduennam syluam plurimae. Aestate adulta non diu adparent et sub autumno usque ad dies uernos conduntur. Maximi uaeneunt, quae in caueis hyemem pertulere. *Cibus* eis uermiculi, sed inprimis formicae et illarum oua. In caueis duris ouis et mica panis uescuntur.

Partus. Arist. H. A. l. 5. c. 9. *Nidum* uere mense Maio uel etiam prima aestate, quandoque humi sub sepibus et arborum truncis, aliquando in ipsis fruticibus uiridibus et densis ex foliis arborum, paleis et musco oblongiusculum construunt. Cum plurimum sena oua pariunt et, dum incubant, a cantu, si Aristotelem sequimur, cessant, si Albertum et alios, luscinia peruigil custos, cum oua quodam sinu corporis et gremio fouet, insomnem longae noctis laborem (solam ex omnibus somnum negligere καὶ διὰ τέλευς ἀγρυπνεῖν Hesiodus apud Aelianum auctor est) *Aelian. uar. l. 12. c. 20.* cantilenae sua uitate solatur, quo possit non minus dulcibus modulis, quam fotu corporis, oua animare.

Vox. Sidon. Epist. l. 2. Plin. H. N. l. 10. c. 29. Cantum et uocem earum, quam εὐστομεῖν Pollux uocat, Sidonius sibilare dicit, Plinii uerbis explico. Lusciniis, inquit ille, diebus ac noctibus continuis xv. garrulus sine intermissu cantus. Densante se frondium germine, non in nouissimum digna miratu aue. Primum tanta uox tanto in corpusculo, tam pertinax spiritus. Deinde in una perfecta musicae scientia modulatus editur sonus et nunc continuo spiritu trahitur in longum, nunc uariatur inflexo, nunc distinguitur conciso, copulatur intorto, promittitur reuocato, infuscatur exinopinato. Interdum et secum ipse murmurat plenus, grauis, acutus, creber, extentus, ubi uisum est, uibrans, summus, medius, imus breuiterque omnia tam paruulis in fau-

faucibus, qui tot exquisitis tibiarum tormentis ars hominum excogitauit, ut non sit dubium, hanc suauitatem praemonstratam efficaci auspicio, cum in ore Stesichori cecinit infantis. Variant tamen. Nam in palustribus, relaxante instrumenta uocis humiditate nimia, tam sonorae non sunt. In Hispaniola et Insula S. Ioannis, Martyre teste, nunquam a cantu cessant. In Scotia non tam suauiter, ac in Italia canunt et circa Orphei † sepulcrum uocaliores a Thracibus credebantur.

Martyr. in Histor. Occid. Ind. † *Pausan. in Boeotic.*

Adfectus. *Amicitiam* et cum phoenicuris colunt, cum quibus etiam coire creduntur et cum auiculis mollioris rostri, ad quas caueis inclusas aduolitant. *Inimicitiam* cum collurione, qui uisco implicatas capit, accipitre, qui eisdem insidiatur et uipera, a cuius suppositae oculorum fulgore in certissimam perniciem trahuntur, descendentes enim paulatim ex arbore in praedam ipsi cedunt, ut Merula scribit, quod tamen Cardanus negare uidetur, exercent. Inter *adfectus* corporis praecipua pinguedo. Saepe adipis mole obrutae extinguuntur. Si aliquo alio liberos corripi contingat, formicarum ouis sibi ipsis medentur.

Merula in Mirabil. Cardan. l. de uar. rer.

Ingenium. *Ingenium* singularis in herum cicuratarum fides, saepe emissa, (tale Alcon Donaci se dono dedisse canit:)

Apud Nemesian. Ecloga. 2.

> *Scit rursum remeare domum tectumque subire*
> *uiminis et caueam totis praeponere syluis,*

imo multae uenditae uel dono datae aliis prioris domini desiderio contabescentes commoriuntur et obstinatus libertatis amor, (si adultae caueae includantur, cantus et cibi abstinentia pro seruitute uenatorem, teste Aeliano, silentio ulciscuntur) testantur. Cantus maxime et docilitas. Simplex ille, si in solitudinibus degunt, uarius et multo apparatu compositus, si in auditores inciderint. Non φιλομέσους duntaxat, sed et φιλοδόξους cum Charmide Atheniensi agnoscas τὸ κέρας ἐλίπτει τὸ μέλος. Nec minor posteritatis cura. Meditantur aliae iuniores uersusque, quos incitentur, accipiunt. Audit discipula intentione magna et reddit uicibusque reticent. Intelligitur emendatae correctio et in docente quaedam reprehensio. *Docilitas* mira. Caesares iuuenes habuere luscinias Graeco atque Latino sermone dociles, praeterea meditantes in diem et assidue noua loquentes longiore etiam contentu. Visum iam saepe iussas canere coepisse et cum symphonia alternasse, sicut homines repertos, qui sonum earum addita in transuersas harundines aqua foramen inspiraates linguaeue parua aliqua opposita mora, indiscreta redderent similitudine. Fuere tres Ratisbonae anno M. D. XLVI. quae intra noctis silentium, quicquid interdiu ab hospitibus conloquentibus inaudierant, Germanico sermone ita promere solebant, ut ab audientibus optime intelligerentur.

Aelian. in uariis. *Plin. H. N. l. 10. c. 42.* *Gesner. in Ornithol.*

Vsus. De ipsarum in *cibo usu* non est, quod multum dicam. Plumis nudata uox est praetereaque nihil, ut Lacon ille apud Plutarchum dixit. Adpositam fuisse in centenaria illa Aesopi Tragici, cui quendam ciuem Romanum donatione unica XM. aureorum dedisse legimus, patina, exinde conligas, quod centum auiculis, quae cantu aliquo excellerent, constaret. Arrii etiam filios magno conemtas esitasse Horatius testis est. *Medicinam* si spectes, cancrorum oculi cum lusciniae carnibus in ceruina pelle adligati uigiliam praestant fugato somno. Fel cum melle inlitum uisum perfecte acuit, ut uult Kiranides.

Plutarch. in Apopth. Lacon. *Horat. l. 2. Serm. Satyra. 3.* *Plin. H. N. l. 32. c. 10.* *Aelian. l. 1. H. A. c. 43.*

CAPVT II.

De Hypolaide et Atricapilla.

Arist. H. A. l. 8. c. 3. HYPOLAIDEM seu currucam Aristoteli debemus, qui quidem cuculum in eius nido parere scripsit, sed, cum corporis formam non addiderit, par fere de ea, ac antho, inter scriptores concertatio. Niphus cantu et magnitudine philomelam imitari et, quod in oculi equi mortui concauitate nidificet, hyppolaida uocari scribit. Bellonius lusciniae in cantu similem, Gallis fanette brune facit. Turnerus titlingam seu lingettam Anglorum, quae luscinia minor est, colore subuiridi. Culices et uermiculos in ramis arborum sectatur, raro humi consistit, hyeme non cernitur, cuculi pullum pro suo educat et sequitur, esse et Germanis passerem gramineum Grasmusche *seu* Grasmücke uocari reliquit. Gesnerus dictionem Germanicam Grasmusche per metathesin a Latinorum curruca factam esse coniicit et quatuor eius *genera* facit. *Maiores* uel colore sunt fusco prae caeteris canorae. Circa lacum Verbanum piccafigas, id est, ficedulas uocant, uel pectore albo, capite cinereo. Ex lino nidum struunt. Atricapillis maribus caput prima aetate rubet, deinde nigrescit, foeminis semper rubet. *Minores* uentrem album, oculos albicantes habent, inter sepes fere degunt et hyeme discedunt. Eliota Anglus passerem sepium esse putat, quem Turnerus passerem troglodytem interpretatur, Germanis Zaunschlüpfe. Aldrouandus nullam obseruauit, cui proprie illud nomen conuenire existimaret. Shwenkfeldius ἐπιλαΐδα Graecis, andothiam Alberto dici opinatur et supina parte totam cineream, prona albidam, partim dilute cinereo colore respersam, uertice punctulis nigris maculato describit. Secundum eundem *nidum* inter gramina rotundum suspendit. *Oua* Maio plerumque quinque, aliquando septem subuiridia, punctis minutissimis uaria parit eaque, si digitis tangantur, non amplius fouet, sed relinquit.

ATRICAPILLA μελαγκόρυφος et μελανοκέφαλος Graecis, falso gallinago ab Alberto M., ab aliis guger Germanorum, qui capite quidem atro est, sed pectore rubet, a nonnullis auis phoenicuro adeo similis, ut, nisi cauda differrent, quae illi rubea, huic cinerea est, uix dignosci possent, esse putatur. Quam uere Aristoteli et Plinio cum sycalide seu ficedula uel, ut Scaligero placet, ficula et ficilla eadem sit et ineunte quidem autumno ficedula, ab autumno protinus atricapilla euadat, putetur, cum Schwenkfeldius atricapillam uere et autumno deprehenderit, iudicandum relinquo. Aliquot earum exhibet Aldrouandus icones. *Vna* capite, dorso, cauda et remigibus alarum pennis tota nigra erat. *Alterius* uertex colorem castaneum gerebat. *Tertia* notabili macula supra rostrum in fronte notabatur. *Quarta* tota ex albo et nigro uariabat. Schwenkfeldius passere paulo minorem, uertice nigerrimo, collo dilute caeruleo, uentre albicante, podice subflauo, pedibus glaucis, unguiculis fuscis esse scribit et summae linguae acumine carere addit. In Anglia non habentur, si Turnero credimus. *Nidificant* in caueis arborum et plura, quam uiginti oua, ponunt, sed numero semper impari. Non tantum uermiculis, sed et sorbi Alpinae bacculis *uescuntur*, imo et uuis inhiant. Vnde ampelides uocantur. *Pullos* tanta sedulitate alunt, ut in nido etiam pinguissimi existant. Optimae sunt in cibo autumno propter alimentum tum in iis abundans. Phauorini tempore negabant, ullam auem praeter ficedulam totam comedi oportere. Dioscorides frequenter in cibo sumtas uisum acuere testatur.

Arist. H. A. l. 9. c. 49. Plin. l. 10. H. N. c. 29. Scalig. ad H. A. Arist. l. 9. Schwenkfeld. in Auiar. Siles.

HISTORIAE NATVRALIS

DE AVIBVS

LIBER IV.

De Auibus Aquaticis Palmipedibus

TITVLVS I.

De Palmipedibus Pisciuoris

CAPVT I.

De Onocrotalo seu Pelicano et Aue Diomedea.

Onocrotalus, qui nonnullis falso auis Diomedea, catarracta Iubae, butaurus seu ardea stellaris Porphyrio dicitur quemque diuersum a pellecano Aristotelis Gesnerus facit, Alberto osina, Kiranidi ramphius, Verrio Flacco truo, Isidoro canopus Aegyptius, Aldrouando pelecanus Aristotelis et Oppiani pelicinus uocatur et nomen hoc, quod collum mergens et spirans, quasi ruditum asini edat, sortitus est. Duo ipsius *genera* Albertus facit, *syluestre* nempe et *aquaticum*, ex quibus hoc duntaxat doctissimi agnoscunt. Videntur tamen et in prouincia Manzi in India orientali esse toti albi cum osse supra caput, colore sanguineo, nisi nos Odoricus de Foro Iulii fallit, imo et auis, quam Aelianus Indis celam adpellari scribit, quae est magnitudine triplo maior otide, ore permagno, ingluuie maxima, longis cruribus, summis alis pallidis, caeteris pennis cinericiis, onocrotalus Indicus dici potest.

Aldrou. Ornithol. l. 19. c. 2.

Aelian. H. A. l. 16. c. 4.

Descriptio.

Quantum ad *magnitudinem*, uisus Rhodi paulo minor cygno, multo ansere, uisus, cuius longitudo ab initio rostri ad pedes ultimos extensae hominis proceritatem aequabat, ab Aldrouando emtus hominem iustae staturae non adaequabat tantum, sed uincebat etiam, ideo quorundam pondus ad XXIV. libras duodecim unciarum accedit. *Corpus* habet album. *Rostrum* coloris fusci, rubrum interdum, ut in Machliniensi onocrotalo uisebatur, ualidissimum ac plane osseum, cuius superior mandibula, ut Aldrouandus in Ferraria adlato obseruauit, tres digitos lata, duas spithamas longa. Inferior palmi longitudine superiorem excedit, cum ab interiori parte capitis ortum ducat, superior in curuum quendam hamum crocei fere coloris desinit et intus plantaginis angusti foliae pentapleuri figuram exacte exprimit, extuberantibus per eius longitudinem quinque lineis asperis et oblonga tubercula referentibus. Sub hac insigne quoddam capacissimum membranosum, rugosum et omni fibrarum genere praeditum, coloris fere crocei, percurrentibus ubique maculis nigris, et facile dilatatu dependet ceu uter quidam receptaculum. Ingentis staturae hominem ocreatum pedem usque ad genu immittere in fauces et educere potuisse uidit Perottus, paruulum Aethiopem in eodem inuentum scribit Sanctus. Crura ipsi anserina, prae tanti corporis proportione breuiuscula. Capitis plumae albae mollesque in radi-

radicibus suis nigrae, in occipitio longiores. *Interiora* si spectes in eo, quem Aldrouandus describit, quam foeminam esse oua ciceris magnitudine ad septum conspecta ostendere. *Lien* erat rotundus, nucis auellanae magnitudine, aliquanto crassior. *Ventriculus* ex membranis crassioribus constabat, digitos decem longus, duos latus, materia chylosa lutea cum quibusdam quisquiliis et capillis refertus (Gesnerus succum quendam uiridem uermiculis scatentem in suo inuenit.) *Vesicula fellis* in concauo iecoris haerebat et ab ea meatus, uelut canalis, ad intestinum duodenum porrigebatur. *Intestina* sex ulnas longa appendices duorum digitorum longitudinis habebant. *Gula* erat longa, crassiuscula, carnosa, quae subinde latior euadens, ubi ad uentriculum peruenisset, comprimebatur. *Cor* maximum. *Ossa* leuia, alba, pellucida et sine medulla. *Vlnae* alarum membrana quadam integebantur insigni, ex qua tendones uiginti quatuor oriebantur tam tenuiter in eas inserti, ut nullo pacto separari possent.

Locus. *Versatur* in aquis piscosis et diffusioribus. Visus in Aegypto a septentrione uersus meridiem tendere. Obseruatae et circa Gazanum Aegypti ciuitatem greges, quae uersus mare uolitabant. Mittitur et a Gallia septentrionali et Marcellus onocrotalum Rauennatem cognominat. Reperitur etiam in Hetruriae maritimis circa Herodis portum et Orbitelli stagnum. Circa Lusannam in lacu Lemano semel tantum anno adparere creditur. Gesnerus in lacu ad Tugium captum commemorat.

Victus. Gesner. in Ornithol. *Victitat* inprimis piscibus eosque dum uenatur, non toto corpore mergitur, sed collum subinde demittit. Cicuri si libralem (quinque librarum piscis haud magna ipsi esca est) exhibueris, ita inuertit, ut rostro *Bellonius de Auibus.* praemisso deglutiat. Deuorat et cum testis conchas easque calore interno intra ingluuiem apertas reuomit et hiantibus iam testis carnem ab ocreis seligit. Solum scilicet uisceris habet ductum, qui ab introitu oris ad naturae secreta pertingit. Visus dimidiam endromedem, *Petrus. Martyr. in Decad.* qua miles unus tegebatur, in se proiectam absorpsisse integram, quae ex gutture interfectae sine iactura educta est.

Generatio. *Nidum* ex ramulis ad ripam fluminis alicuius uel stagni ponit ibique tot oua anserinis similia, quot cygnus solet, edit foetusque enutrit.

Volatus. *Volant* nonnunquam soli, nonnunquam gregatim et, cum uolant, sonum alarum cient.

Vox. *Vox* ipsi ruditui asini similis, sonum cum edit, rostrum in aquam uel terrae lutum infigit, si Alberto credendum. Dicuntur (Bartholomaeus Anglicus ex Isidoro auctor est) erecto ad coelum rostro accipitrum metu, sed forte falso, dormire et in Lycia ad flumen Xanthum quotannis cum coruis, cornicibus et aliis carniuoris praelium commit- *Praesagium.* tere. Si uicerint, abundantiam frugum sibi promittunt incolae, si uincantur, ouium, boum et aliarum quadrupedum foecundum prouentum.

Vsus. Ingluuie ea parte, qua capiti adhaesit, conligata, ad quam eiiciendam Aegyptii piscatores utuntur, qui humiditate conrumpi nequit, multo tempore utilis est.

AVIS DIOMEDEA ab insulis Diomedis sic dicta, de qua multa ueteres fabulati sunt, Seruio, Stephano grammatico et Isidoro ardeae genus est, quibus Salmasius accedit. A Plinio et Solino cum fulicis comparatur. Aldrouandus *Aldrov. Ornith. l. 19. c. 3.* artennam hodie nuncupari et in insula Sanctae Mariae de Tremiti duntaxat inueniri credit. Cui Dalechampius adstipulatur. Hoc an uerum sit, ex comparatione conligi poterit. *Magnitudine* ista est gallinae satis corpulentae. *Color* *Salmas. ad Solin. c. 2.* ei fuscus seu cinereus obscurus. Tota fere prone candicat. *Rostrum* est luteum praedurum et aduncum. *Oculi* ignei. *Degit* in cauis, ut lucem solis declinet, noctu circa scopulos non longe super

 aquam

aquam *uolitat.* Piscibus *uictitat*, quos noctu tantum uenatur. In cauernis scopulorum et terra *nidulatur* et uocem uagitui infantium similem promit. De Diomedeis uero ita Plinius: nec Diomedeas praeteribo aues. Iuba catuructas uocat, eis esse dentes oculosque igneo colore, caetero candidis tradens. Duo semper iis duces, alterum ducere agmen, alterum cogere. Scrobes excauare rostro, inde crate consternere et operire terra, quae ante fuerit egesta. In his foetificare. Fores binas omnium scrobibus. Orientem spectare, quibus exeant in pascua. Occasum, quibus redeant. Aluum exoneraturas subuolare semper et contrario flatu. Vno hoc in loco totius orbis uisuntur, in insula, quam diximus nobilem Diomedis tumulo atque delubro contra Apuliae oram, fulicarum similes. Aduenas barbaros clangore infestant, Graecis tantum adulantur. Miro discrimine, ueluti generi Diomedis, hoc tribuentes. Aedemque eam quotidie pleno gutture madentibus pennis perlucent atque purificant. Vnde origo fabulae, Diomedis socios in earum effigies mutatos.

Plin. H. N. l. 10. c. 44. Solin. Polyhist. c. 2.

CAPVT II.

De Laris in genere et in specie de Laro Albo.

Aldrou. Ornith. l. 19. c. 4.

Larus, quem Augustinus fulicam, alii mergum, herodium, Suidas et alii apud Graecos *κέπφον*, quidam etiam gauiam uocant, ab Aldrouando describitur, quod sit auis a rostri acie ad alarum fere finem duas spithamas longa, *capite* maximo et crasso ex albo et cinereo uariegato, *pectore* eiusdem fere coloris illoque amplo, *rostro* crasso lutescente in extremo nigricante et insigniter acuto, in cuius superiore parte narium sunt foramina oblonga, rictu amplissimo. *Oculi* iridem auri instar splendidam niger ambit circulus, hunc albus, album cinereus. *Alae* ex albo cinereo et ad castaneatum colorem simul commistis tendente constant et caudam palmi longitudine excedunt. *Cauda* cinerea tota. *Pedes* lutei, posterior digitus satis conspicuus ungue etiam armatus. *Corporis* est leuissimo et multis ac densis plumis induitur.

Descriptio.

Aelian. H. A. l. 3. c. 20. *Locus.*

Frequentes in locis maritimis, stagnis et fluminibus, cum ingens aliqua tempestas conorta est, *conspiciuntur*.

Victus.

Praeter pisces lumbricis, etiam cochleis, quas sursum raptas ad saxa demissas confringunt, locustis et phalangiis, a quibus Tarentinos agros repurgant, *uescuntur*. Delphinos etiam in litora deiectos deuorant. Oliuis denique in Liguria perniciem adferunt.

Generatio. *Arist. H. A. l. 5. c. 9.*

Nidulantur in saxis maritimis, a quibus potabilis aqua manat et bina ternaue oua aestate pariunt. *Volant* praecipites et faciles leues quippe. Hinc laro apud Homerum Mercurius confertur. Sed et pennae per se aliarum auium leuiores putantur. Has enim pelamidum piscatores, teste Aeliano, ad hamum lineae adligant, ut propter earum leuitatem ab obcurrente aqua sensim ac leuiter agitetur.

Adfectus. *Aelian. H. A. l. 6. c. 6.*

Amicitiam cum homine utilitatis gratia, quia piscibus uescuntur et monedula, ut Aelianus prodit, colunt. Malo punico interimuntur. Imminentibus uentis sublimes in aere uolitant et uento sese obuertunt. Copiae piscium capiendae augurium, si ad piscatores retibus piscantes aduolarint, facere creduntur.

Vsus.

Cerebrum lari siccatum et concisum infantibus epilepticis odorandum quidam commendant. Pennae proprietate quadam occulta, simul atque mare intumescit, in puluinaribus etiam eriguntur et decumbentem subleuant.

Inter species larorum est primus larus ALBVS forte gauia peralba Apuleii, quae super fluctus marinos natat, demergit se prope ad Oceani fundum et gremium. Duo ipsi-

Onocrotalus siue Pelecanus.
Tab. 46,
Onocrotalus fœmina.
Kropfgans.
Larus maior.
Diomedea auis.
Pelecanus siue Platea.
Larus cinereus.
Leffelgans.
Larus albus.
Meb, Mew,
Larus Piscator.
Fischerlin.
Larus minor Sterna.
Stein Spyrer Schnirring.
Larus Fidiper.
Larus niger.
Brandvogel.
Hirundo marina.
See Schwalb.

ipſius ſunt *genera*, prodente Bellonio, *maius* et *minus*. *Ille* minor eſt cinereo, pulcritudine corporis ad columbam accedit, quanquam male hanc uincere uideatur. Niuis inſtar candidus eſt. *Roſtrum* habet teres, acutum, rubicundum, cuius coloris et cauda eſt. Recta cruribus inſiſtit poſteriora corporis magis eleuata geſtans, ita ut inferiora in arcum quaſi curuari uideantur. *Minor* ſummitatem *capitis* nigram habet, ſtatim atque frigora ingruere incipiunt, in mediterraneis locis ſupra flumina uolitans adparet et caeteris in uolando diutius perſeuerat. Captus intra biduum fere cicuratur facileque nutritur, inteſtinis nempe, carne et piſcibus. Adeo clamoſus eſt, ut aerem clamore ſuo percellat. Videtur eſſe Turneri et Geſneri cepphus, qui ex illius deſcriptione eſt auis marina, magnitudine monedulae, ſed alis acutioribus et longioribus, colore tota albo, excepto nigro, quem in capite gerit, cirro, roſtro etiam et pedibus puniceis. Diutino clangore defatigata tandem keph profert. *In Auiario Sileſiae.*

Schvvenkfeldius lari albi facit mentionem cum capite rubeo.

CAPVT III.

De Laris Cinereis, Piſcatore, Nigro, Sterna et Fidipedibus.

LARORVM CINEREORVM tria ponit inprimis Aldrouandus genera.

Primum columbam magnitudine parum ſuperat, colore undique eſt albo, in dorſo tantum et alis cinereo. *Caput* ſupremum macula nigra utrinque ad extremum oculi angulum inſigne omnino candicat. *Roſtrum* habet longiuſculum et aliquantulum, uelut armatum, introrſum ad inſtar thecae eius, in qua nouacula reconditur, cauum, colore corneo. Os interius totum et linguam, cuius extremitas bifida, rubentia. Ora extrema palpebrarum rubra inſtar circuli oculos exornat. *Crura* interdum rubent, interdum fuſceſcunt. *Digiti* membranis rubris ſepiuntur. Poſterior *pedis* digitus aciculae caput non excedit. Credunt quidam pennas capitis a Martio menſe per trimeſtre, quo tempore ſoboli dant operam, nigreſcere. Reliquis nouem menſibus candidas eſſe. *Interiora* ſi ſpectentur, *gula* ampliſſima uentriculo longiuſculo, craſſiuſculo, cuius interior tunica craſſa rubra eſt, praeponitur. *Hepar* maximum flauicans bilobium, *uentriculum* infra amplexatur, ſupra *cor* mucrone recipit. *Lien* eſt longiuſculus, ſanguinei coloris. *Fel* uiride. *Veſicula* in hepate continetur et inteſtino ramulo iungitur. Ad inteſtinum rectum appendiculae binae graciles et tenues antrorſum reflexae ſpectantur. *Veſcitur* piſcibus, inſectis paluſtribus, muſcis et conchulis. *Nidulatur* in denſis piſcinarum et lacuum arundinetis. Maio et Iunio menſibus *oua* quinque columbinis paulo maiora parit. *Schvvenkfeld. in Auiario Sileſiae.*

Alteri, quod uix ſpithamam excedit, dorſum et alae ſunt coloris leucophaei ad caeruleum quodammodo uergentis. Roſtrum pro proportione corporis exilius, arcuatum, nigrum, pedes, tibiae membranaque digitos interſepiens coloris crocei.

Tertium eſt capite nigro, roſtro recto et in fine acuto, coloris miniacei, oculis et pedibus eiusdem coloris, coſtis alarum et remigibus albis, dorſo et in reliqua parte cinereis.

Larus PISCATOR circa Argentinam priuatim Fiſcherlein dictus, circa Oppenheimium fel, minor eſt laro cinereo, uertice nigro, roſtro et cruribus e fuſco pallidis, totus albicans. *Volatus* eſt celerrimi

rimi et, dum piſces captat, etiam in aquam ſe mergit.

Larus NIGER a colore ſic dicitur. Quamuis enim ſit alis cinereis ultra caudam extenſis, cruribus leui rubore notatis, oculis ex fuſco purpuraſcentibus, roſtro tamen, capite, collo, pectore et uentre nigreſcit. Schvvenkfeldius ipſi crura et pedes latiuſculos rubentes nigricantibus transuerſim anterius maculis adſcribit et nidum in arundinibus piſcinarum ſuſpendere ac menſe Maio parere addit. *Schwenkfeld. in Auiario Sileſiae.*

Quam Turnerus STERNAM adpellat, marinis laris ita ſimilem eſſe, ut ſola magnitudine et colore ab illis differe uideatur, minorem duntaxat et paulo nigriorem adiicit. Tempore, quo parturit, improbe clamoſa eſt. Apud Friſios dicitur eſſe uertice nigro, roſtro et cruribus rubidis.

Larorum FIDIPEDVM duo ſunt *genera*. *Vnum* alis longis, utpote quae trium fere digitorum longitudine caudam exſuperant. Cui oculi, caput, collum, roſtrum ſunt nigerrima. Pedum digiti inſignibus mucronibus armantur. *Alterum* breuibus, cui magnitudo merulae, caput nigrum, alarum coſtae albeſcentes, pennae ſub cauda candicantes, pedes rubeſcentes, digiti, membranulae quodam rudimento interiecto quatuor.

CAPVT IV.

De Catarracta et Ceppho.

Catarracta Ariſtotelis et Oppiani ex eo, quod cum impetu ad praedam capiendam decidat, ex huius deſcriptione auis eſt inſtar lari minoris, ſed robuſtior, colore candido et accipitri palumbario ſimilis, ex Ariſtotele accipitre minor, gula ampla et lata. *Ariſt. H. A. l. 9. c. 12* Aldrouandus auem roſtro acuto, craſſo, ſupra non modice adunco, prone per alas, dorſum Baetico, albo et luteo mixtis uariegatam, ſupine totam albam maculis Baeticis diſtinctam, tibiis, pedibus et membrana eos interſepiente cinereis ponit. In mari uictitat, ſed et ſcopulis, litoribus et petris, quas choerades uocant, ſupra aquam eminentibus inſidet. Piſces captat exiguos. Vbi uero natantes conſpexerit, (perſpicaciſſima enim eſt et uel ad fundum usque maris) altius ſubuolet et contractis omnibus pennis quouis telo celerius delapſa ad cubiti ſpatium immergitur et piſcem extrahit nec diutius manet, quam iugeri ſpatium transieris. Mirus *incubandi* mos ouis, ſi Oppiano credimus. Fucum aut algam iis ſuper petram inſternunt, ſic uentis expoſita relinquunt. Mas illa, unde marem procreandum coniicit, foemina, unde foeminam in ſublime per aliquot dies ſublata in pelagus mittit, motu concalefactis ouis, pulli excluduntur. Pullis, luce adſpecta, nulla in nidis mora, parentes uolatu ſequi conantur, a parentibus ſuſcepti in mare demittuntur, mox extrahuntur. Acie oculorum in ſenio obtuſa, dum ad praedam ſe ferri arbitrantur, praecipitiis inluſi intereunt.

CEPPHVS Ariſtotelis fulica eſt quibusdam, Aldrouando auis habens roſtrum colore corneo, ad mandibularum latera rufo, in extremo, quod aduncum eſt, nigro, oculos exiguos rufos. *Aldrouand. Ornithol. l. 19. c. 12.* Caput, collum, pectus, uentrem, coxas ex albis et fuſcis, intercurrente etiam colore Baetico et luteo, maculis uariegata. Crura et tibias uirideſcentes. Pedes et membranam digitos ſecantem fuſca. An ſit cepphus ueterum, ignoratur. Nam de hoc, ſi foramen corporis ſpectas, id duntaxat habemus, laro eſſe ſimilem, cum quo deſcripta parum habet ſimilitudinis, plumis abundare, ſed carnis eſſe exiguae, ideo facile uento impelli. De caetero apud

Tab. 47.
Catharacta.
Cepphus.
Phalacrocorax.
Anser Bassanus.
schotisch Gans.
Coruus Sÿluaticus.
Waldrapp.
Coruus aquaticus.
Scharb.
Graculus palmipes.
Mergus Rheni. Rhein Endte.
Mergus Longirostrus.
Mergus glacialis.
Eÿs Endte.
Meergauser Seefluder.
Albulus aquaticus.
Mergus Bellonÿ.

pud mare uictitant, cuius et spumam uorant. Thunnos propter pisciculos, quos dentibus suis discerpunt, sequitur. Ad tonitrua adeo perhorrescit, ut, sonitu exaudito, ex aere in mare decidat. Spuma inspersa adliciuntur, capiuntur adlecti. Cum, relicto mari, gregatim in terram aduerso uento reuolant, imminentis uenti indicium praebent. *Aratus in Phaenomen.* Carnem habent probi odoris, partem posteriorem, quae sola limum olet, si excipias.

CAPVT V.

De Ansere Bassano, Phalacrocorace, Coruo Syluatico, Nycticorace Gesneri et Graculo Palmipede.

Gesner. in Ornithol. Hector Boetius in descript. Scotiae. Anser BASSANVS seu Scoticus incolis solendguse dictus auis est domestico ansere longior, sed minus lata, anserem tamen et forma et uoce per omnia referens. Nullibi, quam circa castellum Bas, uiribus humanis inexpugnabile reperitur, ad quod, incipiente uere, adpellunt. Tres uel quatuor primo tanquam speculatores aduolant, has aliquot post diebus reliqua multitudo insequitur, quod egregiorum uirorum relationi debemus. *Nidulantur* in castri praedicti rupibus et construendis nidis tantam lignorum copiam comportant, ut auferentibus, qui illic habitant, abunde in annum ex ea parte prospectum sit. *Oua* in rupibus deposita, superposito pede altero, unde forte nomen a solea accepere, excludunt. Pullos delicatissimis piscibus nutricant. Quod si auolantes nouum uidere, illo abiecto, iterum se magno impetu immergunt. Tanta autem piscium ab ipsis euomitur copia, ut et praesidiariis arcis in cibum cedant. Habent intestinum quoddam paruum oleo singularis uirtutis refertum. Ischiadem et arthritim sanare creditur. Pulli capti et assi halecis nidorem emittunt. Caro est durior et uinum exigens, quod aliquoties experti sumus, cum anno MDC XXIII. in Scotia ageremus.

Ex adipe unguentum fit, quod cum comageno Plinii de bonitate certat.

PHALACROCORAX, quem cum coruo aquatico Plinii eundem esse, uel exinde coniici potest, quod calueat, quaenam auis sit, inter historicos naturales non conuenit. Gesnerus, an sit illa, quae in Burgundia crotpescherot seu coruus piscator, cui unus pes est ad natandum palmipes, alter ad rapinam uncis unguibus armatur, sic, cum piscem in aqua adripuit, nec facile propter pondus uolare potest, piscem altero pede retinens, altero ad ripam nauigat, dubitat. Alii coruum aquaticum Plinii, phalacrocoracem, coruum syluaticum et graculum palmipedem easdem esse opinantur. Bellonius quidem simillimam auem cum ea, cuius hic pro phalacrocorace ex Aldrouando iconem dedimus, exhibet, sed coruum aquaticum, cornicem marinam easdem Aristoteli aues esse et phalacrocoracem innuit. Gallis dicitur cormorant, quo nomine Angli auem insigniunt, quae anguillas integras edit, per intestina elapsas rursus deuorat et uel nouies aliquando unam absorbet, priusquam retinuerit. Aldrouandus phalacrocoracem scribit esse capi *magnitudine*, rostro longo acuto et rubescente. *Capite* fere plumis nudo et cute tecto, quae carnem substantia et colore aemulatur. Ex collo, uelut iubae, dependent, quales in capis cernuntur. In pedibus plumas quasdam aureas gestat. Solus inter palmipedes, fibro excepto, in arboribus sedet in iisque nidulatur aeque, in aqua marina, atque dulci degit. Magnum stagnis damnum, quod pisces

ſces deuoret, adfert, interdum anguillam mediocris magnitudinis ex aqua abrepta in aerem defert et, antequam deuoret, diu cum illa conluctatur.

CORVVM SYLVATICVM hisce adiicio, non, quod ſit uel palmipes uel aquatilis, ſed, quod ab aliquibus cum phalacrocorace confundatur. Magnitudo ipſi eſt gallinae, color toto corpore niger, ſi eminus uideas, ſin propius, ad ſolem praeſertim, cum uiridi permixtus uidetur. *Roſtrum* rubicundum, oblongum et anguſtis terrae uel arborum foraminibus inſeri aptum. A capite criſta retro tendit, haud ſcitur, an in omnibus aut ſemper. *Pedes* habet, ut gallinae, longiores. *Crura* oblonga obſcure rubentia. *Digitos* fisſos. *Veſcitur* piſcibus, ranis, locuſtis, gryllis. In rupibus, turribus, deſertis et pylis, unde Clauſtrapp Germanis, *nidulatur*. Bina aut terna *oua* parit. Altisſime *uolat* et primus fere omnium circa initium Iunii, ni fallor, migrat. Pulli diebus aliquot, antequam uolare posſunt, nidis exemti ita facile cicurantur, ut in agros euolent et ſubinde reuertantur. In Iſtria circa promontorium Polae, homine per funem demisſo, eximuntur et inter menſarum delicias habentur. Aucupes in ſingulis nidis ſingulos relinquere ſolent, ut anno ſequente libentius redeant.

Huc pertinet et NYCTICORAX Geſneri, quamuis palmipes non ſit, qui iuxta aquas et inter arundines uerſari dicitur. Veſcitur piſciculis. *Nidulatur* in altis arboribus, ita uel quaterna oua parit. Inter arundineta abſona uoce uomiturientis inſtar clamitat.

Sed nec GRACVLI PALMIPEDIS Ariſtotelis ſeu corui aquatici minoris hic obliuiſcendum, quem alii phalacrocoracem, alii coruum ſyluaticum uel mergum magnum nigrum eſſe iudicant. Colore in toto corpore eſt ſubnigro, collum ſi excipias, ubi nonnihil rufi admiſceri uidetur. Roſtrum aduncum acutum, prope frontem ſubalbicans, caetero ſubnigrum. Crura, pedes et membranae fuſcae ſunt.

CAPVT. VI.

De Mergis in genere.

Mergum, quem Graeci poetae dypten, poingam et bungam dicunt, αἴθυιαν ueterum eſſe, uel ex eo colligitur, quod omnes eandem auem eſſe tradiderint et pleraque de aethya a Graecis tradita Plinius de mergo interpretatus ſit. Bellonius tamen aethyam ueterum quandam MERGI MARINI ſpeciem, quae Cretenſibus uultamaria et calicatizu dicitur, eſſe iudicat. *Bellonius obſeru. l. 1. c. 11.*

Deſcriptio. Magnitudine eſt querquedulae, albo uentre, capite et dorſo nigro itemque alis et cauda. Pluma ei inſtar lanuginis ualide cuti inhaerens. Roſtrum marginibus acutis cauum et plane fere lanuginoſis plumis bona ſui parte obducitur, nigrum ſuperiore, album inferiore parte, uertice lato. Frons tuberoſitate quadam uerrucatur, cui floccus plumarum niger innaſcitur. Digito pedum poſteriore ſola inter palmipedes caret. Vtut ſit, certe et Salmaſium hic conſentientem habemus, hoc ſolo disſentit, quod mergum et fulicam easdem eſſe contendat. *Formam* ſi ſpectes, de ea quidem Ouidius: *Salmaſ. in Solin. c. 2. Ouid. Metam. l. 12.*

fecit amor maciem, longa internodia crurum,
longa manet ceruix, caput eſt a tergore longe.

Sed quis ille ſit, unusquisque coniicere tentet. Noſtri contra omne genus auium pedes habent in cauda, ita ut in terra ſtantes inſtar hominis corpus erectum proferant, ut auctor

auctor de natura rerum ſcribit. Ab anatibus dentibus et cruribus diſcreuit Geſnerus. Magis enim duri ac rigidi, utrinque tantum in marginibus, roſtri, caeteris, quibus roſtrum latum non eſt, ſed in acutum deſinit, nulli. Crura uel non aeque abſoluta habent uel breuiora uel non eodem ſitu uel poſterius, quamobrem incommode ingrediuntur.

Locus. † Ariſt. H. A. l. 1. c. 1. et l. 8. c. 3. * Virgilius Aeneid. l. 5. Homer. Odyſſ. l. 5. Pighius in Hercule Prodic.

Verſantur plerumque in mari, † fluminibus, ſtagnis et paludibus, amant tamen et aprica * loca, ut ſiccescant. Diutisſime in aquis, dum ſe immergunt, morantur et ſumma ac ab Homero adlata natandi pollent peritia. Alam namque alteram ſaepius ad uentum erigunt et eiusdem tanquam ueli adminiculo nauigant, quod Pighius prodidit. Soli inter amphibias inter uolandum *piſcantur.*

Victus Oppian. in Ixeuticis.

Congros, anguillas et alios lubricos piſces deglutiunt, ingeſtos, interdum etiam uiuos, mox aluo, quod eis a uentre, mox recto inteſtino cibi transeant, egerunt, quod Oppianus et Plinius obſeruauere. Schwenkfeldius in omnium, quas ſecuit, uentriculis plumas auicularum copioſisſimas quaſi cum piſciculis et auena compactas inuenit.

Partus. † Ariſt. H. A. l. 5. c. 9. * Plin. H. N. l. 10. c. 37.

Nidificant a bruma, ineunte uere. Saepe in maritimis † ſaxis, in arboribus * interdum. Vtrumque ſe iuxta oſtium Thinae fluuii et in Nortfolcia obſeruasſe Anglus quidam ſcribit. *Oua* ut plurimum bina ternaue ponunt. Pullos ab ouis excluſos, ſi matrem perdiderint, adeo ualidos esſe aiunt, ut ipſi cibum ſibi comparent.

Nullam eas *uocem* emittere arbitrati ſunt quidam. Lucretius de iis:

- - - mergique marini
fluctibus in ſalſo uictum uitamque petentes
longe alias alto iaciunt in tempore uoces.

Ingenium. Scalig. Exercit. 233.

Cicurari posſe, tum ille, qui Venetiis ab hero e cymba emisſus non ſine ſpectatorum et uoluptate et admiratione ſub aquis ſibi cibum capiebat, ſatur redibat ad herum, oſtendit, tum illi in Oriente, qui ab hero, poſtquam eis guttur filo, ne piſces captos deuorarent, ligasſet, dimisſi et piſces capiebant et in ciſtas huic negotio deſtinatas iniiciebant. Piſcatione heri peracta, ſoluto gutture, ſibi piſcabantur, pa ſti ad herum redibant, teſtantur. Alii tempeſtatem praeſagire, cum maria fugiunt et clamorem ad litora ferunt, dicunt ſeu, quod dimisſo in profundum capite aurarum ſigna ſub fluctibus colligant ſeu, quod uapores ab aquis ad imbriferam nubem erigendam ſurſum adtolli ſagaciter ſubodorentur ſeu, quod piſces pleraeque per eum coeli ſtatum e mediis aquis ad litora enatare ſoleant. Alii, cum in mare frequentius ſeſe immergunt, ſeu propter aliam aliquam cauſam ſeu, quod tranquillo mari metu belluarum progredi non audeant, in altum ſub tempeſtatem regresſis, audacter progrediuntur. Plinius pennas roſtro purgantes uentum indicare alicubi innuit. Aelianus geſtu alarum exultantes idem facere tradit. Huic et Aratus accedit, dum eas ἐν χέρσῳ τινάσσεσθαι πτερύγεσι, in ſicco alis plaudere ac ludere ſcribit.

Odoricus Foro Iulii in itiner. Virgil. Georg. l. 1. Iſidor. Origin. l. 12. c. 7. Perſius Satyra 6.

Aelian H. A. l. - c. 7. Aratus in Phaenom.

Vſus illorum in cibo nullus, quantum ad *medicinam*, magi contra quartanas deuorari iubent cor mergi marini ſine ferro exemtum inueteratumque conteri et in aqua calida bibi. Ventriculum in cibo ſumtum ſtomacho mederi falſisſimum comperit Galenus. Fel cum cedria inunctum euulſos palpebrarum pilos renaſci non patitur. Iecur ſale adſeruatum ex hydromelite duobus cochlearibus potum ſecundinas pellere ſcripſit Dioſcorides.

Galen. de ſimpl. l. 11.

CAPVT VII.

De Variis Mergorum Generibus.

Gesner. in Ornithol. Mergorum uaria funt genera. Mergus RHENANVS quibusdam monialis alba adpellatus, qui omnium mergorum anatiformis maxime eft, corpore undique albo atro colore diftincto, prona colli et pectoris parte cum uentre candida, fed pasfim cinereis punctis aut maculis diftincta. Frequens eft apud Suesfiones et Bellouacos, MAIOR, qui roftrum denticulatum anguftius e fufco ad caeruleum dilutum uergens, extremitate deorfum incuruata, pectus, collum et uentrem tota alba, in dorfo fupremo egregias quasdam plumas alternatim albas nigrasque, inde etiam ad latera uerfus pectus taenias fimiliter discolores utrinque procedentes habet et gobiis inprimis atque troctis uefcitur.

GLACIALIS, quod per fumma frigora in aquis capiatur, ita dictus, cui magnitudo querquedulae, collum digitos octonos longum. Dorfum undique nigrum, alae nigrae, fed albo diftinctae, crura breuia fufca, membranis inter digitos nigris quique per hyemem apud Heluetios non minus, quam anas fera laudatur.

LONGIROSTRVS, cui roftrum nonnihil rotundum, digiti longitudine, caput criftatum, collum fubrubrum, corpus praeter alas totum nigrum. Pedes crocei, membranae luteae.

RAVCEDVLVS, cui corpus et alae cinereae, gula et uenter alba, pedes nigri.

RVBER, cui pars fuperior capitis et colli rubefcit. NIGER, cui roftrum nigrum, collum fpadicis colore, corpus, ut in fuligula, alae cum transuerfa linea alba nigrae.

ALBVS, cui roftrum rufum, caput cum collo nigrum uiridibus aliquot punctis refperfum. Crura rubicunda.

CIRRATVS, qui habet caput rufum uel teftacei coloris, cirro retrorfum eminente. Dentes ferratos, duros, retrorfum flexos. Crura et digitos pedum interiectis membranis ex rufo fufcis rubentes. Roftrum tres digitos longum, inferne rubicundum, fuperne nigricans, duobus foraminibus odoratus caufa peruium. Bellonius fibrum feu caftorem uocat. Afperam arteriam ab aliis aquatilibus diuerfam habet. Nec enim eft rotunda, fed compresfa et inaequalis, modo crasfior, modo anguftior et in medio duobus, uelut nodis, extuberans. Cum ad uentriculi regionem peruenit, in cauitatem quandam ex membranis et osfe grandiufculo inaequali conftructam dilatatur. Semper in aquis manet et in iis fe diutisfime omnium continet. Vrinando ad quadraginta aut quinquaginta pedes procedit. Caput inter natandum fublime adtollit et inter arundines nidulatur.

MERGANSER denique, ut Gesnerus uocat, cui caput cum tertia colli parte ex uiridi nigricat. Collum reliquum cum aliquo pallore album eft. Inferior colli pars nigrefcit. Plumae uentris et fupinae caudae giluae funt. Crura et pedes cum membranis inter digitos minii colorem habent. *Ventriculus* eft corneus, id eft, firmisfimus. Pondere interdum ad libras duodecim accedit.

Huc pertinet *mergus* ille, quem Bellonius Gallice HERLE uocat, anatem magis, quam anferem referens, roftro longo, terete et mucrone reflexo, colore fubrubro.

Item GVLO Germanis Seeslůder, magnitudine anferis, colore giluo, gregaria, menfis lautioribus contemta.

Nec non SCHELADARCHVS anate maior, uarius roftro lato, adunco, dentibus acutisfimis pleno, ex giluo fubrufo.

Albertus H. A. l. 5. c. 3.

MORFEX denique tota nigra, rostro serrato et ualido, quae sub aqua mergitur et anguillas capit. Easdemque, si se grauari senserit, euomit. Gregatim in arboribus iuxta aquas nidificat. Volatura caudam diu in aqua trahit. Saturata ad solem, ut siccentur, expandit. Fimus siccat arborum ramos, in quos inciderit.

NB. *De mergis exoticis uide mantissam.* Num. 11.

CAPVT VIII.

De Colymbis in genere et in specie.

Genera.

AVis, quae Graecis colymbus, colymbis et colymbas, Latinis urinatrix dicitur. Vnum tantum illius genus Aristoteles commemorat, alii plura, Turnerus tria uidit. *Primum* totum nigrum, si cirrum, quem in capite gerit, exceperis, mergo, quo tamen triplo minus est, quoad corporis effigiem, non dissimile. Angli doukeram uocant. *Alterum* turdo non maius, anati colore et corporis effigie simile. Anglis media urinatrix dicitur. *Tertium* adeo nuper ab ouo exclusum refert anserculum, ut, nisi rostrum huius paulo tenuius esset, aegre alterum ab altero discerneres. Non enim pennas, sed lanuginem quandam earum loco obtinet.

Gesner. in Ornithol.

Gesnerus colymbos facit *maximos*, *maiores* et *minores*. *Maximus*, qui in Acronio lacu raro capitur, ab inepto per aquae superficiem motu fluder dictus ansere maior est. Rostro oblongo, angusto, acuto. Neque uolare potest recte, neque ingredi commode, nisi simul pedibus alisque nitatur. Tam profunde urinari dicitur, ut orgyiarum uiginti spatio, quandoque reti aut mucrone ferreo sub aqua capiatur. *Maior* duorum est generum. *Primus* ansere paulo minor, collo est oblongo, dorso nigro, collo inferiore et uentre albo, plumis fere niueis. Digitos pedum habet ternos, adhaerentibus membranis latos, sed aliquo usque diuisos. Vngues latiusculos, praesertim medium, teretes et in mucronem adtenuatos. Crura iuxta anum fere retrorsum porrecta, natationi potius, quam ingressui apta, femora in uentre condita, inaequalem interdum tibiarum situm. *Alter* cristatus seu cornutus est, plumis circa uerticem et collum supremum eminentibus, superius nigris, ad latera rufis. Aliquot eius sunt descriptiones. *Minor* Germanis Succhelin, ut maior Succhel, magnitudine est columbae, digitis latis, adhaerentibus membranis fuscis, non continuis tamen, sed trifariam dissectis. Inferiore rostri parte tota sanguine colore rubente. In femore multa ossicula tenuia circa articulum adglutinata dimidia ossis femoris magnitudine ab una tantum parte habet.

Bellonius etiam *maiorem* sub nomine uriae ueterum describit, anatis magnitudine, rostro longo, rubicundo ac serrato. Cristam habere uidetur. Nam, cum nigro sit uertice, plumae oblongae ab occipite pendent, quas, cum excandescit aut exhilaratur, adtollit aut demittit. Voce est horrida, sed ad sui tutelam utili. Idem nec *minoris* obliuiscitur, qui adeo aquae familiaris est, ut ei per terram gradi posse propter femora in uentre ita recondita, ut nullo modo adpareant et crura, quae extrorsum protenduntur, ut omnino e lumbis censeri possit, natura negasse uideatur. Caudam habet nullam nullumque uropygium. Alas pro corporis proportione exiguas. Plumas lanuginosas. Digitos ab inuicem separatos, latos tamen. Rostrum rotundum exiguum, rubicundum. Crura parte posteriore serrae instar crenatae. Iecur tenellum, intestina a reliquarum auium intestinis diuersa, gracilia et tenuia, si in pauca aqua deprehendatur, uix se in aerem adtollere potest. Prope terram in cespite aliquo palustri nidificat. Addit et Aldro-

drouandus suas descriptiones, quas hic adferre non est necesse. Addidisse sufficiat. *Colymbos* Athenaeo inter omnes aquaticas aues minimos esse, atro et sordido colore tingi et acuto rostro instrui, Oppiano colymbos semper natare et ne somni quidem uel cibi gratia in continentem exire, nisi partus tempore, eosdem aduersis uentis natare, ne illorum ui aliquando inuiti in terram extrudantur. Circa medium Augustum propter pennarum mutationem uolare non possunt. Et tam celerrime merguntur, ut bombardae etiam ictum effugiant. Referri ad colymbos potest auis Anglis coote dicta, forma et colore fulicae similis, paulo minor, in cuius rostro paruum tuberculum rubeum eminet, quae subinde ad fundum usque urinatur. Non piscibus tantum, sed alga, lineo, gramine paruisque cochleis uictitat. Et uulgo fertur, non posse diutius uolare, quam pedis cauo adreptam aquam retineat.

Oppian. Ixeutic. l. 2. cet. Aldrouando.

Huc pertinet VRIA anate multo minor, rostro longiore ac tenui, colore sordido testaceo. Gesnerus colore tantum et magnitudine a colymbis differre putat.

Athenaeus l. 9. Dipn.

CAPVT IX.

De Brentho, Phalaride, Auosetta Italorum et Trochilo.

BRENTHVS quaenam sit auis, dubitatur. Niphus monticolam esse credit, generis unci. Plinius pro eo anatem uertit, quod et Gaza secutus est. Albertus merguli pisces uenantis speciem interpretatur. Et forte est, quia piscibus uiuere Aristoteles reliquit.

Arist. H. A. l. 9. c. 1.

Nec magis notum, quaenam sit PHALARIS, Bellonius pro ea mergum uarium maiorem substituit. Gesnerus folaegam Italorum eam esse credit. Apud Athenaeum habet rostrum angustum, corpus aspectu magis teres, quam anas, colorem in aluo et dorso cinereum.

Athen. Dipnos. l. 9

AVOSETTA Italorum, quam Lucarni circa lacum Verbanum spinzago d' acqua uocant, recuruirostram uere dixeris, auis est magnitudine columbae aut paulo gracilior, rostro nigro sursum tendente, in extremo acuto, quinque digitorum fere longitudine. Corpore supino toto albo, capite et ceruice superius ex fusco nigricante, pedibus coloris cyanei diluti, digitis membranis iunctis. Cruribus longis ac ideo posteriore digito, qui pro calce est, minuto. *Vox* eius est Crex. Crex.

TROCHILVS iuxta ripas fluuiorum oberrat et tanta saepius celeritate discurrit, ut cursus uolatu eius uelocior sit. Obuia quaeque depascitur, hirudines etiam, quae faucibus crocodili inhaerent, cladorynchos seu potius κλαδαρορύγχας inprimis legit. Mira de illis Oppianus, nimirum mares a foeminis, foeminas a maribus pasci. Ineunte uere priores foeminas sollicitare cantu uel stridore potius peculiari masculos ad coitum. Foetu procreato, separari et ad sua pascua redire. Tunc mares omnem foeturae et ueneris curam relinquere, foeminis laborem solum incumbere eumque eas inter se partiri. Alias oua in nidis fouere, alias fouentibus cibum congerere. Pullos adultos ad litus, ubi mares uersari solent, perduci. Ibi foemellas cum suo sexu remanere, masculos ultro separari. Gesnerus esse putat generis gallinularum aquaticarum, Aldrouandus corriram seu tabellariam uulgo dictam. Auis haec est uaria, rostro recto, luteo, in fine nigro. Rictu magno. Oculis nigris

Aelian. H. A. l. 3. c. 11 et l. 8. c. 25 Arist. H. A. l. 9. c. 6.

Tab 48
Colymbus Maior
gros Suckel.
Colymb, Maior.
Bellor.
Trockil,
Coruza
Colyml, Minor
Merg, Bellon
Auosetta Italor.
Cygnus.
Cygnus.
Capricalca.
Bernicla
Brenta
Anser ferus
Wilde gans

grisalbo circulo circumdatis, quem rurſus alius ſpadiceus ambit. Cruribus longis, coxis breuibus, digitis membrana iunctis. Si corrira trochilus non eſt, ceteris eſt.

TITVLVS II.

De Auibus Palmipedibus Herbiuoris

CAPVT I.

De Cygno.

Cygnus, qui et *olor* quaſi ὅλος ὡραῖος, totus candidus, Graecis modernis cyprinus, ueteribus κύϰνος et κύκνος ſeu ἀπὸ τοῦ κυκνᾶν τὴν ἰλὺν, quod cibi cauſa coenum ſcrutetur et turbet, ſeu quaſi κλυτὸς, quod ſit clamoſus ſeu, quod teres collum habeat, dicitur. Totus eſt candidus. Horatius purpureum et pulcrum et ſplendentem poetica licentia nominaſſe creditur. *Roſtrum* habet paruum turbinatum in extremitate obtuſum, ſerratum et falcis inſtar dentatum, colore rufo, in cuius ſumma parte, qua capiti committitur, tuberculum rotundum, nigerrimum et roſtrum in ſe inflectens uiſitur. *Collum* longisſimum uiginti octo uertebris conſtans, unde δολιχόδειρος Homero et δολιχαύχην Euripidi dicitur. Et lineae, uelut piſcatoriae, uſum in aqua porrectum praebet. *Pedes* nigris notis partim caeruleis, partim rubicundis et albis diſtinctos. *Membranas* digitis interiectas ſquamulis minimis rotundis inaequales. *Digitos* uero, ueluti annuli quidam, in latum interſecant, eorum medius omnium et craſsiſſimus et maximus eſt, longus digitos decem, internus nouem, externus ſeptem. Vno pede pro remo, altero pro corporis ſui gubernaculo utitur. *Linguam* mediam, quod ſuperius ponendum erat, ſulcus denticulis palatum medium ſecantibus reſpondens diuidit et ipſe prope radicem ſcaber. *Interna* ſi ſpectes, *inteſtina* omnia quatuor dodrantes et palmum longa multoque adipe, qui uicem emeriti obit intecta, in illo, quem Aldrouandus ſecari curauit, erant et, cum ſimplici tantum in ſe media ſpira reuolutione inflectantur, ne aliquid non plane diſtributi alimenti praeterlaberetur, natura caeca duo dodrantis ſpatio inter anum et ipſorum initium interiecto recto inteſtino adpendit. *Arteria aſpera* admirandae plane eſt ſtructurae. Nam oeſophagum ſubiectum comitata ad iugulum deſcendens cum peruenit, non recta, ut in caeteris animantibus, ad pulmones tendit, ſed ſupra clauiculas eleuata in coſtam oſſis pectoris ſeu ſterni, quae ex duobus lateralibus oſſibus et tertio ſuperno his pro operculo incumbente fabricata, uaginae ſeu thecae figuram et uſum praebet. Ad huius finem poſtquam peruenit arteria, inferne in ſe inſtar ſerpentis reflectitur et S. literam exprimit moxque ſub priore iam dicta portione ipſi ſuperpoſita hanc capſulam denuo egreditur et, clauiculis mediis conſcenſis, harum iugo tanquam fulcro innititur atque ita ſuſtentata denuo in morem tubae reuoluitur thoracisque cauum ſubiens, antequam ad pulmones fertur, prius quaſi laryngem alteram efformat, transuerſim ſecta oſſiculoque, quantum ipſa lata eſt, longo et, quod tenui membrana obtenditur, hiulcam fiſtulam ſeu ſyringem organorum muſicorum, quae inferiore ſui parte ſimili fisſum patulae ſunt, figuram repraeſentat. Sub hac larynge arteria in duas canales diuaricatur, quorum ſinguli in medio ampliori capacitate protuberantes recta in pulmones exiguos coſtis retro totos adfixos abeuntes diſtribuuntur. Talem ſtructuram et cantus, de quo poſtea et reſpiratio

Deſcriptio.

Homer. Iliad. β. Euripid. in Iphig.

ratio reproſcebat. Ne enim, dum aliquando horae dimidiae ſpatio toto capite et collo pronis uado alimoniam hauſturus immergitur, periculum ſuffocationis incurrat, ex ea arteriae, quae pectoris dictae uaginae recluſa eſt, portione, ſpiritus, quantum ſatis, ſuppeditatur.

Locus.

Locum ſi adtendas, eſt auis amphibia. Maxime tamen aquis delectatur. Aelianus greges eorum in Afro mari adparere prodidit. In fluuiis Cayſtro, Iſtro, Tanai, Strymone, Maeandro, Eridano, Mintio, Tameſi et quidem magna copia degere apud Ouidium, Senecam tragoedum, Theocritum, Lucianum, Statium Papinium Mantuanum, Polydorum Virgilium et alios inuenies. Innumeris in agro Engolismenſi, Franciſci primi opera, in fonte Tenario educatos Bruierinus teſtis eſt, ſed ſtagna uehementer adpetunt ſeu, quod quietiora nec natatum impediant, quod Aeliano uiſum ſeu, quod in illis maior herbarum ſuppetat copia.

Aelian.H.A.l.10. c.36. Ouid.Metam.l.2. et 5. Seneca in Agamem. Theocrit. Eidyl.19. Stat.l.14. Theb. Polyd.l.1. H.Anglor. Aelian.H.A.l.17. c.24. l.15. de re cib.c.61.

Victus.

Cibus ipſi herbae, at ſegetum grana, oua piſcium. Roſtro cribrat coenum et algam inprimis quaerit. In Scotiae lacu Spina herbae cuiusdam ſemine, quae ab iisdem nomen ſortita eſt, delectatur. Ea autem natura eſt, ut agris iniecta nunquam putreſcat.

Partus. Hector Boetius in deſcriptione Scot.

Tempore libidinis blandientes inter ſe mas et foemina alternatim capita cum ſuis collis inflectunt, uelut amplexandi gratia, colla mares adplicant foeminis, deinde mas foeminam conſcendit. Vbi *coierint*, mas conſcius laeſam a ſe foeminam fugit, illa impatiens fugientem inſequitur. At non diutina haec eſt eis diſcordia, noxa ceſſante, reconciliantur et foemina, maris perſecutione relicta, poſt coitum frequenti caudae motu roſtrum in aquis mergens ſe purificat. Semel tantum anno initio ueris *pariunt*. Quia plures et ſpecioſos foetus producunt, καλλίπαιδες et πολύπαιδες dicuntur. Ariſtoteles εὐτέκνους dicit. Pariunt *oua* tertio anno illaque magna, oblonga, teſta dura obtecta.

Volatus. Heſiod. in ſcuto Hercul.

Probe natant, uelociter ſyluestres, tarde ob corporis pondus domeſticae *uolant*. Ariſtoteles longius in pelagus efferri ſcripſit. Et Heſiodus κύκνους ἀερσιπότας nuncupat.

Vox.

Cantum quod adtinet, ſcinduntur in ſententias auctores, κύκνῳ τῷ ὄρνιθι μουσικῆς εἶναι δόξαν prodidit Pauſanias, cum eo Socrates apud Platonem, Ariſtoteles, Cicero et philoſophus, ex poetis Callimachus, Aeſchylus, Theocritus, Antipater, Euripides, Lucretius, Virgilius, Seneca, Ouidius, Martialis ſentiunt. Diluculo ante ſolis ortum tanquam in aere uacuo per id tempus audiendi clarius in maris litoribus, niſi tempeſtas disſuadeat, canere nec cantus in ſenecta morti uicinus (remisſioris tum) obliuiſci. Fauonium uel canendum obſeruare, fati certos, ne a quoquam interpellentur, ſecedere apud Oppianum legitur. Fabuloſum id apud Lucianum, Plinium, Alexandrum Myndium et Scaliger. inuenies. Aelianus uacillat et modo his adſtipulari, modo in illos propendere uidetur. An funeris ſui cantator ſit, quod et Braſauolus obſeruasſe dicitur, neſcio. De elephanto ſane id proditum. Cantare nullum fere dubium. Audiuit in lacu Mantuano cantantes Pendaſius. Prope Londinum in Tameſi feſtiuis cantibus ſubeuntes claſſes excipiunt. Canorum quiddam lamentantium in morem quouis tempore obſtrepere obſeruauit Aldrouandus. In hoc denique duplex ille flexus, qui osſis pectoris primum capſulae inſeritur, deinde altera reuolutione in furculam inclinata recumbens in pulmones decidit, factus uidetur, ut uox in ipſo reuolutae arteriae angulo repercusſa maiori cum clangore erumperet ac, uelutí morulae exiguae in eo anfractu quiete recreata, uires acquireret eundo.

Pauſan. Ariſt.H.A.l.9 c.12 Cicero l.3. de Orat. Ouid.l.5. Triſt.Eleg.1. Seneca in Hyppol. Martial. in Xeniis. Oppian.in Ixeutic. cit. Aldrouando. Lucian.in Electro. Plin.H.N.l.10. c.23. Myndius. apud Athen.l.9. Scalig. Ex.232. Aelian.H.A.l.20. c.30. l.11.c.1. Idem nar.l.1.

Plin.H.N.l.10. c.23.

Ingenium in uolatu potisſimum oſtendunt. Liburnicarum more roſtrato impetu feruntur facilius ita findentes aera, quam ſi recta fronte ince-

incederent. A tergo, sensim dilatante se cuneo, porrigitur agmen largeque impellenti praebetur aurae. Colla imponunt praecedentibus, fessos duces ad terga recipiunt.

Aetas. Quod de *aetate* apud Aelianum legitur, ducentesimum nempe adtingere annum, incredibile uidetur. *† Arist. l. 9 H. A. c. 1. Aelian. H. A. l. 14. c. 13.*

Inimicitias interdum tantas inter se alunt, ut alter alterum † deuoret uel, ut Aelianus, perimat. Nec pullis uel ouis parcitur. Ab aquila † sibi metuant. Adtacti non iniquo Marte repugnant, sed nec cum fulgure, serpentibus et draconibus ipsis conuenit. Cicuta interiisse non mirum, cum et porci illius esu periisse uisi sint. *† Statius. Homerus Iliad. o'*

Praesagium. *Pluuias* expectabis, si rorem aquae inspergunt, si profundos eidem immergunt humeros, serenitatem. Apud Heluetios ingens frigus metuitur, si hyeme in quodam lacu adparuerint.

Vsus. *Vsus in cibis* laudatus apud ueteres. Alexandrides inter aues lautas numerat et dipnosophistis adponuntur nec minore, quam anseres, habitos pretio ex Plutarcho potest conligi. Recentiores nigram et duram forte, quia annosi adferuntur, carnem adcusant. Moscouitarum tamen duces, quoties carne uescuntur, assos hospitibus adponunt. In *medicina* faciem purgat et erugat adeps. Oua ad ignem sacrum celebrantur. Pellis uentriculo adposita concoctionem ui peculiari iuuare creditur. *Plut. l. de esu carnis. Herberst. in Mosco. legat. Scaen. hammon.*

CAPVT II.

De Ansere.

ARTICVLVS I.

De Ansere Domestico.

Plin. H. N. 10. c. 22. Anser Plinio alicubi ganza, Graecis ueteribus χὴν, χῆνα modernis, auis est uulgo tam nota, ut descriptione non indigeat. In ferum et domesticum distinguitur, quorum ille minor Aristoteli, uarius esse a Columella manifesto errore proditur, cum apud nos uarii candidos numero exsuperent. In regno Senegae colore et pennis multiiugis uariantur. In Hispania noua capite rubeo, olores candicie superant.

Descriptio. Visus cum duobus capitibus totidemque linguis, collo unico, quatuor pedibus, quorum unum par alarum locum occupabat, alterum circa podicem. Alae duae circa collum pandebantur. Proditus ab Alberto et alter, dupli collo, quaternis pedibus et totidem alis, dorso uno, adeo ut duae aues altera alteram ferens uiderentur. Frequentissima scilicet in illis ob humorem et stoliditatem monstra sunt. *Interiora* si spectes, testes sub diaphragmate lumbis adnectuntur, hisce duo ex uena caua rami insident. Duo uasa ex infima utriusque parte emersa et deorsum per lumborum regionem recto delata prope os sacrum coneunt et canalem teretem, qui in plures orbes circumuoluitur et, cuius pars superior tota carnea, inferior intus cartilaginea conspicitur, efformant. Penis loco extremam portionem datam, quae in coitu adrigatur, haud male conieceris. *Arist. H. A.*

Locus. *Locus* ipsis fere ubique, eam Arabiae partem, quae austrum uersus adsurgit, si excipias. In Bloesia agro aquarum fere experte greges copiosi spectantur magnumque ex his plumae pretium. De *uictu* non est, quod dicam. Tenella arborum germina absumit, uiridariorum herbas penitus depascitur et uitium pampinos rodit. Trifolio, foenu-

foenugraeco, lactuca et aliis delectatur.

Partus. Quantum ad *generationem*, in aqua † coneunt nec humi insistentes a coitu * aquis sese ingurgitant. Singulis maribus tres olim † destinabantur foeminae, sex hodie. Tempus admittendi aptissimum a bruma, pariunt et * iuuenes absque coitu, sed hypenemia. Coitus expertae si absque eo posuerint, plura quidem, sed sterilia, minora et minus iucundi, quam foecunda, saporis erunt. De numero et *partus* et ouorum inter scriptores non conuenit. Ter parere scribit Columella, si foetus non excludunt. Bis Plinius, si primum foetum gallinae excludant. Oua plurima sedecim, paucissima septem huic pariunt. Si quis subripiat, pariunt, dum rumpantur. Illi singulis foetibus pariunt, primo quina, sequenti quaterna, nouissimo terna. Quintilius ad duodecim et ultra procedere ait. Carolus Stephanus, si non incubent, duodecim et singulis foetationibus plura. Recentiorum quidam ad centum et ducenta adscendunt. Tempus pariendi aliis a Calend. Martiis ad solstitium, si bruma coniuerint, Plinio post solstitium XL. prope diebus pariunt. Si adpropinquant partus, digito tanguntur oua, quae sunt prima parte locorum genitalium. Incubatus a foemina duntaxat absoluitur nec recedit, donec pullos excusserit. Commodissime a Calendis Martiis ad solstitium exercetur secundum Palladium, a principio Nouembris ad Decembrem exactum secundum recentiores. Pulli intra triginta dierum spatium excluduntur, intra uiginti quinque, si dies tepidiores sunt.*

† *Varo de Re R. l. 8. c. 3.* * *Arist. H. A. l. 6. c. 2.* † *Columella de Re R. l. 8. c. 13.* † *Arist. H. A. l. 5. c. 33 l. 6. c. 2. H. lib. 2. c. 1.* *Plin. l. H. N. l. 10. c. 59.* † *Arist. H. A. l. 6. c. 6.* * *Plin. H. N. l. 10. c. 59.*

Vox. *Vocem* si adtendas, παπάζειν et πλαταγίζειν Graecis, Aratus κλαγγηδὸν aduerbio de eadem usus est. Gratitare, gignire, strepere, clangere Latinis dicuntur.

Volatus. Raro *uolatum* domesticae exercent, sed pedibus ualent. Mirum, in hoc alite, inquit Plinius, a Morinis usque Romam pedibus uenire. Fessi proferuntur ad primos, ita caeteri stipatione naturali eos propellunt.

Plin. H. N. l. 10. c. 22.

Adfectus. De *Adfectibus corporis* pauca occurrunt. Solus ex pedestribus a cane rabido morsus rabie non corripitur, si Nipho credendum. Laborat pituita et phtiriasi, illam pimpinella, quae in pratis nascitur, auertit. Huic frequenti ablutione et sideritidis usu obcurrit. Pullis eorum urtica contacta mortifera nec minus auiditas, nunc satietate nimia, nunc suamet ui, quando, adprehensa radice, morsu saepe conantes euellere ante colla sua abrumpunt. Discordia cum aquila, ne morte quidem interrumpitur, pennae commixtae certent et anserinae ab aquilinis absumuntur.

Plin. H. N. l. 10. c. 59.

Aetas. *Aetas* sexaginta annos adtingit, si Alberto credendum. Non dedisset fidem Cardanus, nisi carduelem tredecim annis in cauea educatam sciuisset et syluestris anseris tam duram carnem, ut ne triduum quidem cocta emolliri posset.

Aelian. H. A. l. 5. c. 29.

Ingenium. Quod folia lauri ne in extrema quidem fame adtingunt, rhododaphnes ne coacti quidem edunt, quod humanum longe praesentiunt odorem et auditu cum apro certant, quod se ab ansere deiectum falconem uidisse Scaliger scribit, uigil, cura Capitolio testata defenso, per id tempus canum silentio proditis rebus et fama amoris, † Argis dilecta forma pueri nomine Oleni et Glauces Ptolomaeo regi cithara canentis, quam eodem tempore et aries adamasse creditur, *ingenio* debetur. Potest et sapientiae uideri intellectus iis esse. Ita comes perpetuo adhaesisse Lacydi philosopho dicitur, nusquam ab eo non in publico, non in balneis, non noctu, non interdiu digressus. Quod semper uociferatur, improbum dixit Virgilius. Si, dum ad pastum festinant, iugi clamore obstrepunt, tempestas imminere dicenda est.

Mizald. de Anim. l. 5. c. 29. † *Plin. H. N. l. 10. c. 22.* *Theophr. de signis. Tempest.*

Usus. Reperere olim in *cibis* aestimium. Regum Aegypti mensis solus cum uitulo adponebatur. Alexander Seuerus festis tantum diebus ad conuiuium recipiebat. Ab Annibale Numi-

Numidicis gallinis praeferebantur. Quod si iecur respicias, Romani eos eiusdem bonitatis nouere, inquit Plinius. Fartilibus in magnam amplitudinem crescit, exemtum quoque lacte mulso augetur. Nec sine causa in quaestione est, quis primus tantum bonum inuenerit, Scipio Metellus uir consularis, an M. Sestius eadem aetate eques Romanus. Hodie in Gallia non minoris fit anser altilis, quam Romae olim lupus scarus aut mulus. Est et Iudaeis ubique terrarum in deliciis. Nec damnosi interdum, hyeme et iuniores in cibum cedant. Aliorum excrementitia et concoctu difficilis caro est. Tenerescunt tamen, si collo per triduum suspendantur, graui lapide pedibus adligato. Septentrionales sale conditis et uento siccatis tum coctis post aestiuale solstitium uescuntur. Messalinus Cotta, quod constat, Messalae oratoris F. palmas pedum ex his torrere atque patinis cum gallinaceorum cristis condire reperit. *Plin.H. A.l.10. c.27.*

Quantum ad *medicinam*, plumae ex uentre tritae et inspersae sanguinem sistunt. Lingua peculiariter ad uesicae uitia et inuoluntariam mictionem facit. Sanguis utilissime inter antitoda miscetur. Fel contusis oculis prodest, si hyssopo postea et melle inungantur. De adipis usu uide multa in Aldrouando. Puerperae in Bohemia butyro in cibis praeparant, si aqua aurem intrauerit, praecipuum est remedium. Cum iridis nostratis puluere permixtus et umbilico in testa nucis iuglandis inditus aluum infantibus soluit. Aliud reperit Syriae pars, quae Comagena uocatur, adipem eorum in uase aereo cum cinnamomo niue multa obrutum ac rigore gelido maceratum ad usum praeclari medicaminis, quod ab gente dicitur Comagenum. Dioscorides Commagenes non meminit. De plumarum olim usu ita Plinius: candidorum alterum uectigal in pluma. Velluntur quibusdam locis bis anno. Rursus plumigeri uestiuntur molliorque, quae corpori, quam proxima et e Germania laudatissima. Pretium plumae eorum in libras denarii quini. Et inde crimina plerumque auxiliorum praefectis a uigili statione ad haec aucupia dimissis cohortibus totis. Eoque deliciae processere, ut sine hoc instrumento durare iam ne uirorum quidem ceruices possint. *Schwenkfeld. in Theriotroph. Siles.*

ARTICVLVS II.

De Ansere Fero in genere, de Vulpansere et Bernicla Aue.

Anseris syluestris plures sunt differentiae. Plinius *chenalopeces* et quibus lautiores epulas Britannia non nouit, *cbenerotes* ponit. Apud Albertum *cinereos*, qui propter corporis leuitatem altius uolant. *Grandinosos* seu ob candorem niueos. Qui praeter extremas quinque remiges pennas albi sunt. Aestate nuspiam conspiciuntur, hyeme ingruente, sublimi uolatu gregatim migrant. *Arborum*, qui ex arboribus nasci creduntur, quibus color capitis, ut pauoni, absque crista tamen inuenies. Sckvvenkfeldius eos in arborum cauis, cornicum et ciconiarum nidis oua tredecim uel quatuordecim illaque flauentia parere scribit. Apud Oppianum *linurgi* et *cencbritae* reperiuntur. Gesnerus anseris *stellati*, quem Itali ciccum uel ocam sternam uocant, cui magnitudo inter anatem et anserem, pondus leue, pectus maculis adspersum, dorsum et alae cinerea, meminit. Scaliger in Oceano Brasiliae *marinos* a colore atro, qui nunquam euolent, esse prodit. De *bassano* seu Scotico superius egimus. Descriptionem non morabimur. *Caput* fere anatinum magis, quam anserinum. Vtraque *mandibula* intus oras serratas loco dentium obtinet. *Palatum* quibusdam denticulis acutis instar limae est scabrum et asperrimum. *Membranae*, quae digi-

Descriptio. *Schwenkfeld. in Auiario Siles.*

digitos connectunt, in extremo serrae instar denticulatae uidentur.

Locus. *Locus* ipsis maxime circa paludes. In Aethyopia adeo frequentibus agminibus grassantur, ut tum morsu tum stercoribus omnia demoliantur. In septentrione cubationis tempore, quo a meridionalibus plagis redeunt, copiosissime uisuntur circa Aprilis initium. In Batauiam, Hannoniam, Artesiam migrationis tempore copiosissimi confluunt. *Carol. Stephan. de R. R. l. 1. c. 15.* Nouam Hispaniam mense Decembri praeteruolant. In *India* pulcerrimi conspiciuntur. Totum ipsis corpus praeter pectus et uentrem nigrum. Oculos circulus coralli aemulus ambit. Ex minore oculorum cantho linea eiusdem substantiae et coloris extuberat uersusque collum deducitur. Inde sex septemue ramuli exigui utrinque ad medium colli usque descendentis deuaricantur.

Partus. *Conire* post hyemale solstitium incipiunt, initio ueris *oua* ad summum sedecim ponunt. Steriles euadunt, si mites redditae fuerint.

Volatus. Migratoriae sunt aues. Migraturae uociferantur alte uolando forte, ne qua earum remaneat. Meridiem petunt, cum septentrio propellit, istum, cum auster nec cessant, nisi esurie coacti. *Auctor de Natura rerum.* Ordo, ut gruum, cum silentio literatus nec clangunt, nisi rupto ordine. Vide, quae de domesticis ex Plinio diximus. Oppianus nec ducibus nec somni tempore custodibus destitui scribit. *Oppian. Ixeut. l. 2. c. Aldrou.* Taurum montem superaturi aquilarum metu lapillos rostris ad conercendam linguam ferunt. Cilicibus id quidem tantum adtribuit Plutarchus, sed feris adscribi apud Aelianum et Marcellinum legimus. *Aelian. H. A. l. 5. c. 29* Tardius adueniunt, quam grues. Vidit aliquando Gesnerus sexto Octobris permultas auolantium turbas, quae ab oriente in Galliam et occidentem uersus per turmas triangulas uolabant.

Vsus. Quantum ad *usum*, caro propter exercitationem minus est excrementitia. Cruda adhuc suauiter olet. Linguae assae bene a calculosis in cibo sumuntur.

ARTICVLVS IV.

De Vulpansere, Capricalca et Bernicla Aue.

AD feros anseres referri debet *uulpanser, capricalca et branta.* VVLPANSER seu chenalopex quibusdam est auis pectore rufescens, aquatica, in cuniculorum foueis, interdum et rupium cauernis nidificans, quam Angli bergandram ocant. Gesnerus, an anser stellatus sit chenalopex, considerandum reliquit. Aldrouandus nihil certi proferre potest. Inter palmipedes, quae circa aquas uersantur, ab Aristotele numeratur. *Arist. H. A. l. 8. c. 3.* Oua hypenemia quandoque parit. In pullis tuendis eandem, quam perdix, operam conlocat. *Aelian. H. A. l. 5. c. 30 l. 19. c. 16. l. 11. c. 38.* Et ab aquilae, felis et caeterorum hostium iniuriis sese defendit. In cupediis olim apud Britannos fuisse ex Plinio superius diximus.

De CAPRICALCA obcurrit, coruo paulo maiorem esse ac in deliciis haberi, taeniis transuersis fuscis per collum, pectus et uentrem distingui, caudam nullam habere. BRANTA seu bernicla et bernichia, Scotis clakguse, Gallis crauant et oye nonnete, Isidoro barliata, Alberto barbates, Hollandis Rotganser dicitur. Bellonius chenalopecem ueterum esse putat. Minor est fero ansere, monachorum ornatui, quae colorem album atro superimponunt, similis. Alis et dorso coloris plumbei, cauda breui et nigra. Anserum ferarum more uolat, strepit, paludes frequentat et segetem depopulatur. De ortu magna est inter doctos controuersia. Quidam conire uolunt, alii ex putridis nauium ruderibus, nonnulli ex pomis cuiusdam arboris in insula Pomonia nascentibus conruptis

Tab. 49.
Anas. Endte.
Anas domeſticus.
Zame Endte.
Anas Indica.
Anas Libijca.
Anas Cairina.
Anas.
Anas marina.
Meer Endte.
Anas fera.
Spiegel Endte.
Querquedula.
Klein Endtlein.
Glaucion.
Boſcas maior.
Anas fuſca fera.
Anas Platijrinchos.
Harle.
Anas Plijrinchos.
Penelepe.
Anas muſcaria.
Ein Leiner.
Anas fera.
Seeuogel.

ptis, alii ex fructu foliis conglomeratis ſimili, qui, cum opportuno tempore decidit in ſubiectam aquam, reuiuiſcit conuertiturque in uiuam, oriri exiſtimant. Iſidorus, Alexander ab Alexandro, Olaus Magnus, Hector Boethius, Scaliger, Meierus, Geſnerus et alii communi famae adſtipulantur. Bataui ex propria inſpectione in Gronlandia barniclas, quae ouis incubarent pulloſque educarent, ſeſe inueniſſe adfirmant.

CAPVT III.

De Anate

ARTICVLVS I.

De Anate in genere.

Deſcriptio. Anas Graecis antiquis νῆσσα uel νῆττα, recentioribus χῆνα uel παπίτζα uel pappos, auis eſt apud nos notiſſima. Dorſum ipſi et roſtrum lata, pedes cartilaginoſis membranis interſepientibus ampli, crura breuia craſſa et retro uerſus diſpoſita, ut in natatione ualentius inſtantes aquas propellere poſſent. Gulam habent amplam, linguam pleraeque interius aſperiuſculis utrinque eminentiis dentatam et quaſi plumatam. Muſculos circa corporis ſuperficiem ſeparatos, interiores albidos : quod ſi exteriores liueant, quod ui frigoris fieri uidetur, bonam ſecuturam aeſtatem ruſtici apud Heluetios coniiciunt.

Locus. *Aquis* tum, ut earum frigiditate congenitam intemperiem, quae calida eſt, contemperent tum, ut pabulum quoque naturae ſuae et palato conueniens illic quaeritent, gaudent inque iis maximam temporis partem uerſantur.

Victus. In *cibo* herbarum aquaticarum radicibus et ſeminibus, uermibus et animalium aquaticorum ouis, lenticula inprimis paluſtri, quam Creſcentienſis anatinam, alii pauarinam uocant, delectantur. Sunt, qui piſciculis et limo ueſci nec a uenenatis abſtinere, quod Scaligero placet, uolunt. *Scalig. in Theophr. de cauſ. Plantar l. 2.*

Partus. Quantum ad *generationem*, tantae ſunt auctori de natura rerum ſalacitatis, ut plures mares ſolam foeminam certatim coneundo occidant. Menſe Martio et in ſequente concumbunt. *Pariunt* iuxta aquas et rigua, pulli excluſi ſtatim recondita quadam natura aquam proſequuntur et mox, ut ouum exeunt, tanta agilitate uigent, ut, etiamſi matrem mori uel alienari contigerit, ſine nutrice uiuant. Super omnia autem eſt earum ouis ſubditis gallinae atque excluſis admiratio, primo non plane agnoſcentis foetum, mox incertos incubitus ſollicite conuocantis, poſtremo lamenta circa piſcinae ſtagna, mergentibus ſe pullis natura duce. *Plin. H. N. l. 10. c. 55.*

Vox. *Vocem* anatum auctor Philomelae per tetrinire exprimit. Scaliger quiritatricem adpellat. Foemina craſſior eſt, maris acutior.

Inceſſus. Lente ob crurum breuitatem *incedunt*, ad natandum potius apti.

Ingenium. *Ingenium* ipſis cum anſeribus fere commune, aquilarum quomodo declinare ſoleant ictus, Aelianus deſcribit. *Aelian. H. A. l. 5. c. 33* Merguntur, dum inuolant, et ſub aquis natando ex alio loco extra aquam eminent. Cum ſeſe aquis mergunt, plumas, cum pennas roſtro purgant diuque et multum alas excutiunt, uentos ſpondere Theophraſtus, Aelianus et Plinius tradunt. *Theophr. de ſignis uentor.* Ventris et inteſtinorum in bubus dolorem uiſu natantium anatum leuari, eaſdem maiore profectu mulos et equinum genus conſpectu ſuo ſanare Columellae et Vegetio placet. *Aelian. H. A. l. 7. c. 7. Plin. H. N. l. 18. c. 25. Columel. R. R. l. 6. c. 7.*

Vſus. *Vſus in cibis* notus eſt. Cato Cenſorinus aegrotis etiam, teſte Plutar- *Plutarch. in Catone.*

tarcho, praescribi iussit, duram, concoctu difficilem nec laudati succi esse apud Hippocratem, Galenum et alios legere est. Alii anserinae praeferunt. Alexander Benedictus in peste damnauit. Fracastorius lue uenerea laborantibus prohibuit. Pectus et ceruicem laudat Martialis, caetera danda coquo.

Gell. Noct. Atticar. l. 17. c. 16. Vsum in *medicina* superius etiam adtigimus. Mithridates Ponti rex solitus earum sanguinem miscere medicamentis, quae digerendis uenenis ualent, ipse talium medelarum usu ab intestinis epularum insidiis cauebat. Idem sanguinem a cerebro defluentem infusus † sistit. Adeps per clysterem iniectus dolorem sedat colicum et emplastro ad pleuritidem apud Myrepsum immiscetur. Fimum Villanouanus utiliter morsibus uenenatis imponi scribit. Chinenses adeo numerosa agmina alunt, ut saepe XX M. excedant, his in euellendis noxiis oryzae herbis utuntur. Quae Campofulgosus de anate cum tredecim pullis mense Decembri festo Nicolai in Gallia prope urbem Redonensem templum tempore missae ingrediente et aram circumeunte ac unum pullum ibidem relinquente (nescitur, quo is se recipiat,) scribit, an fidem mereantur, penes lectorem iudicium esto.

† Plin. H. N. l. 10. c. 6.

ARTICVLVS II.

De Anate Domestica, Indica, Lybica et Cairina.

ANAS DOMESTICA Graecis νῆττα οἰκιῤῥὸς, Arato κατοικίδιος, interdum alba, aliquando cinerea, saepe compositi ex utrisque coloris inuenitur. Inter marem et foeminam hoc est discriminis, quod ille plumas in uropygio uersus caput subrectas habeat. Quod tam acutam et magnam uocem edit et tam diu caput sub aqua tenet, asperae arteriae debetur, qua bifariam in pulmones deuaricatur, uesicam quandam duram et concauam, quae, ubi maior adparet, dextrorsum uergit, habet. Famis aliquando et pestis praesagae domesticae, mansuetudinis oblitae syluas cum gallinis, anseribus et pauonibus petiisse dicuntur.

ANATIS INDICAE tres descriptiones habentur. *Primae* caput, quod auctum plumis in summitate cristam plumeam candidam per totam colli longitudinem, quam, cum excandescit, erigit, gerit, sanguinis instar rubescit. Totum *collum* callosa et incisuris distincta caro est. *Rostrum* totum caeruleum. Collum, qua corpori iungitur, circulo plumeo nigro, rara pluma alba, maculosa, per ima angustiore, per summa latiore nitescit. Extremae alae atque cauda cum splendore, ut in cantharidibus, uirescunt. Foemina non ita uariegatur, mari alioquin similis *Alterius* caput albicabat. Rostrum, crura, cauda et alarum longissimae pennae atri coloris erant. Collum supremum angusta linea nigra ambiebat. In *tertia* nihil singulare adparet, tuberculum rubrum rotundum si exceperis, quod posteriori rostri parti et cruribus insidet. Id ipsi cum anate maritima Rondeletii, cuius rostrum et crura rosae syluestris colore rubent, caput non sine uiridibus maculis nigricat, commune est.

NB. *De anatibus Indicis uide etiam mantissam.* Num. 10.

LYBICA, ut a Bellonio describitur, media est inter anatem et anserem magnitudine. *Rostrum* habet breue, latum et in extremo aduncum. In capite inter duo nasi foramina *tuberculum* cerasi instar rubidum. Tempora sine plumis, cute corium rubrum praese ferente. Genitale sanguinis instar rubrum, tam magnum, ut digiti unius crassitiem, quatuor uel quinque longitudinem aequet.

quet. Vocem interruptam tanquam male adfectos pulmones haberet. Quam Aldrouandus describit, rostrum denticulatum habebat toto corpore nigrescens, pectore duntaxat paulo albicante. Scaliger Indicam uocat et nullam emittere uocem, oua, quae unicoloria, fusca, rotunda pene sunt, si ad solem despicias, eandem in summo nigredinem, quae in earum rostris est, habere adiicit. Si duas nostrates singulis maribus destinaueris, magnum numerum ouorum pariunt. Sed pulli geniti nullam sobolem procreabunt, si Augustino Gallo credimus.

Anatem CAIRINAM et marem et foeminam descripsit Aldrouandus. Mas, qui foemella maior, habet rostrum, qua capiti coniungitur, ualde crassum et tuberosum in hamum tandem acutum et curuum definens, nigricans fere, sed prope finem rubidum, caput atrum et cirratum, guttur sub rostro punctulis subcandidis interstinctum. Corpus totum fere atrum. Crura breuia, sed robusta. Foeminae rostrum erat minus tuberosum, qua capiti connectitur, linea partim alba, partim rubra satis lata distinctum. Macula illa, quae in maris rostro rubra, cinerei coloris erat, cui nonnihil rubri admixtum etc.

ARTICVLVS III.

De Anatibus Feris in genere et in specie de Querquedulis.

Martyr. de ut. Oceani l. 1. Anatum ferarum multae sunt differentiae. Nam, ut de illis taceam, de quibus acturi sumus, sunt in insula S. Ioannis in America albissimae, capite rubeo. In Ancyra aliae, quae uoce cornuum sonitum imitantur, libertatis ita amantes, ut per totum etiam triennium in corte nutritae, si occasio detur, erumpant. Caeterum latirostris omnibus corneus quasi in extremitate *unguis* est, quo cibos adprehendunt, *dentium* loco striae circa rostrum asperiusculae, *membranae* pedum in extremo serratae.

Locus. Olaus Magnus H. Sept. l. 19. c. 6. Videbis ipsas passim, in septentrionalibus tanta copia, ut fere cunctas aquas operire uideantur, in iis tamen inprimis, quibus subterraneae uenae calidam exhalationem subministrant, quas apertas circulari et obliquo natatu seruare conantur, si uehementia frigoris uincantur, uastum mare pro statione petunt. Migratorias esse et ad Xanthum fluuium aduersus coruos pugnare quidam credunt. Hyemis tempore aut in ripis fluuiorum aut piscinarum aggeribus aut paludum frutetis latere aut syluarum propinqua hortorumque praesidia petere uerisimilius esse existimo. Sane omni alicubi tempore conspiciuntur. Quae in Tugurino lacu uersantur, saepe ad uicinum fluuium Silum transuolant. Quia minus ibidem a lupis et uulpibus laeduntur.

Si frequentes et conglobatas ferri animaduerteris, quanquam coelo sereno, imminentem expectabis pluuiam, si alas in continente concutiunt, uentum instare existimes. *Praesagium.*

Praecipuae ex illis sunt QVERQVEDVLAE, quae *boscades* et *phascades* dicuntur quaeque in minores et maiores diuiduntur. MINORES, quae querquedulae proprie dicuntur, anatibus sunt minores, rostro, pedibus et caetera similes. Gula ipsis alba atris notata punctis, uenter candidus, alae in caesio uiridantes, pedes cum membranis nigris cinerei. Viuas uentre deplumato in colica malum ad se trahere abdomini adpositas experientia docuit. Species plures apud Aldrouandum inuenies, ex quibus *Iaponicae* priores, quae ad scapulam sunt pennae, rosei obsoleti coloris, sed maculis semilunaribus nigris notatae erant. Sequentes partim *Schwenkfeld. in Auiario Siles.*

tim albae, partim uirides conſpiciebantur, omnium longisſimae caeruleo uegetisſimo decorabantur colore.

Ad has *ANAS circia kernell* circa Argentoratum dicta, *querquedula criſtata* referuntur. *Circia* mergulo paulo maior eſt, corpore fuſco, roſtro latiuſculo. Calculis et ſeminibus herbarum aquaticarum uictitat. *Kernell* habet roſtrum Indici coloris, caput rufum punctis albis reſperſum, uerticem nigrum, gulam albam, alas cinereas transuerſis duabus lineis albis diſtinctas. Pectus rufum, crura fuſca. *Criſtatae*, quam Bellonius colymbim uocat, corpus eſt rotundum uiriditate gemans, occiput onocrotali inſtar criſtatum, oculi aere polito ſplendidiores, ſub quibus iuxta rictum lata utrinque uiſitur macula. Crura breuia, pedes lati, pectus cum capite et collo nigrum, uenter plumbeus.

Bellon. in Hiſt. Auium.

BOSCADES MAIORES ſunt aſpectu cinereae. Mas in collo radiantes quaſi pauonis pennas colore ex uiridi et caeruleo compoſito habet, torquem circa collum album et in alis uerſus uentrem colore ſplendente ſunt, uel *minores*, quibus caput uiride, roſtrum ſubflauum, uenter ex albo cinereus et uarie maculoſus, crura rubentia, Ariſtophani forte *πτεριζωσμέναι* dictae, uel *maiores*, quae coloribus cum illis magna ex parte conueniunt et Stertenten, quod roſtro fundum fodientes uictum perſcrutantur, dicuntur. Amant glandes et auenam. Congeneres ipſis *anates* auictu *gramineae* ſeu iunceae, Schmitenten dictae, roſtro et pedibus nigris, corporis colore dilutiore. Quam Bellonius *anatem torquatam* eſſe credit et *περιζωσμένην* Ariſtophanis, mediae eſt inter anſerem et anatem magnitudinis, moribus anſerinis, ſed uoce magis obſcura, quae ex ouis a ruſticis inuentis et gallinae ſubiectis prodiit, dicit, illam Geſnerus picam marinam eſſe, pedibus palmatis rubeſcentibus et ad poſteriora magis poſitis, quam caeteris palmipedibus, roſtro tenuiore magis latitudine ſe demittente, quam longiore proceſſu ſe extendente, quatuor inciſuris rubris a ſumma, duabus ab ima parte ſulcata, in colore pallentis ochrae eſſe adſerit.

ARTICVLVS IV.

De aliis Anatum Ferarum ſpeciebus.

Praeter boſcades ſunt et inter anatum ferarum genera *glaucius*, *anas fuſca*, *muſcaria*, *platyrynchos*, *fiſtularis*, *caudacuta*, *nigra*, *berle*, *tardone*, *puffinus et Penelope auis*, de iis, quorum Aldrouandus lib. XIX. cap. 45. mentionem facit, taceo.

Pro GLAVCIO, quem Athenaeus ab oculorum colore ita dici et anate minorem eſſe ſcribit, morillanem nobis Gallicum Bellonius obtrudit. Cuius *roſtrum* in margine ſerrae inſtar inciſum eſt. *Collum* circulus quidam coloris albicantis cingit. *Caput* totum ad mediam colli regionem ferrugineo ſaturato ornatur. *Linguam* habet adeo carnoſam, ut prope radicem gemina uideatur. Nullum fel, iecur in duos diſtinctum lobos, quorum unus uentriculo incumbit, inteſtinis alter. *Victitat* ſeminibus herbarum, quae in ripis naſcuntur, aſtacis tenellis, limacibus, millepedibus aquaticis et aliis. Congenerem ipſi eam, quae Gallis un tiers, dicit, medio inter morillonem et anatem marem colore.

Bellon. apud. Aldrou. Ornith, l. 19. c. 38.

FVSCA a colore dicitur. A media magnitudine quidam MEDIAM dixere. Geſnerus eandem cum rothalſa, unde erythrocephali quoque nomen meruit et ueterum Penelope, quod ſimiliter *φοινικόλεγνος* et *ποικιλόδειρος* ſit, hoc eſt, collo puniceo et uario facit. Triplicem eius deſcriptionem apud Aldro-

drouandum inuenies. Foeminae caput non rubet, sed maculas aliquas flauas habet

Gesner. in Ornithol. MVSCARIARVM (dicuntur ita, quod muscas capiant) tria sunt genera. *Vnum*, quod laminam rostri superiorem habet plane croceam, dentes utrinque serratos, membranaceos flexiles, eminentes. Colorem plumarum per totum corpus uarium. Heluetiis muggrate. *Alterum* corpore magno, coloris elegantissimi in lacu Podamico circa Constantiam uisitur. Murente et Mosente a palustri coeno uocantur. *Tertium* Miscenis Pillente dicitur, rostro longo, molli et cinereo. Muscis suspenso gradu ingrediens insidiatur et uocem noctu lamentanti similem edit.

PLATYRYNCHI seu latirostrae in plura genera disperguntur. Sunt, qui rostrum clypeorum instar conuexum et longum nigricans habent. Et, quia inter uolandum alis suis ita perstrepunt, ut sonus crepitaculorum repraesentetur, Schällenten dicuntur. Quibusdam, qui Taschenmaul Heluetis, inferiorem rostri laminam superiorem ita, ut tota intra eam includatur, subire, dentes ab utraque rostri parte molles, flexiles, rectos et omnium longissimos esse adiicit Gesnerus, sunt, quibus idem duplo fere, quam in caeteris, latius habetur idque in mare nigrum, in foemella modo flauescens, modo maculis uarium uisitur. Dantur et platyrynchi *pedibus rubris* et *alii rostro nigro et plano*, quorum descriptiones apud Aldrouandum habentur. Pertinet ad eos *clangula*, cuius mas secundum oculos, qui pulcri sunt, urinque maculam albam, caput magnum et in nigro uiridans habet, foemina et uirore et macula destituitur. *Fuligula* a fuligineo totius corporis colore ita dicta, cuius rostrum breuiusculum latumque linea alba, alas prope finem transuersim secat. *Cirrata*, Vollente a corpulentia, gallinae magnitudine, cuius mas apicem in uerticegerit, nigris pennarum cirris conditum, prope quem pennae utrinque ex nigro uirent.

FISTVLARIS a sono acutiore, quem fistulae modo emittit, denominata rostrum habet colore isatidis, circa unguem ductus quasi fila nigros, collum nigro rubroque uarium, tergum partim plumeum, partim rubris nigris quepennis temperatum. In foemellis nihil tale cernitur.

CAVDACVTAE rostrum superne nigrum, a lateribus isatidis dilutae imitatur colorem. In foemella cum maculis nigris cinereum, in alis pennae infimae transuersim albae, mediae in nigro gemmantes uiridi et damasceno, extremae nonnullae flauicantes, quae foemellae denegata sunt.

NIGRA a corporis colore ita dicitur. Linea alba per eius alarum longitudinem excurrit. Rostrum nigro, luteo et rubro distinguitur. Pedes rubescunt.

HERLE, ut Galli uocant, rostrum habet rotundum et in extremo recuruum, rubrum utrinque striatum colore mali aurantii, linguam serratam, alas candidas, pedes rubeos, Gesnerus eum inter mergos relegat.

LA TARDONE corpus totum esset candidum, nisi alae superius nigrescerent, ubi et linea rubra utrinque conspicitur. Rostrum habet breue, in superna parte rubicundum a lateribus utrinque uersus narium foramina macula nigra notatum, extremitate in aliam unguis instar desinens. Cruras paulo altiora. Torquem, qui pectus ambit, rubrum, cum tota uentriculi regio candicet.

PVFFINVS auis est marina, colore fusca, pennis caret, sed plumis tantum ceu lanugine quadam uestitur. Itaque subuolare non potest. Si quando ocyus locum mutare instituit, alarum pedumque extremitate nixus aquas celeriter quasi prorepens praeterlegit. Alga et cochleis uictitat. Sale conditur et tempore quadragesimae editur in Anglia.

PENELO PEN auem anati similem, magnitudine columbae scholia-

liastes Aristophanis facit. Ion Comicus φοινικόλεγνον, id est, phoeniceí coloris collum habentem ponit. Gesnerus illam esse putat, quam Germani Rothals, Bellonius cannea la teste rousse uocat. Capite est rubro, gutture et pectore nigro, reliquo corporis colore plumbeo, rostro, cruribus et pedibus fuscis. Marem descripsit Aldrouandus exacte, quem uide.

CAPVT IV.

De Fulica, Cotta et Rallo Italorum.

FVLICA, quam quidam phaenem, quae ossifraga est, esse credunt, quidam ex ueteribus, ut Cicero, erodion, nonnulli cepphum Aristotelis, alii nec forte male αἴθυιαν, cum a fuligine ita dicatur, putant: quaeque Kiranidi phalaris, Alberto mergus niger et pullus aquaticus dicitur, auis est magnitudine gallinae, colore per totum corpus nigro, in collo et capite nigerrimo, collo oblongo, sincipite glabro, figura ouali, alba pellicula, figura cristae gallinaceae respondente intecto, specie caluitii. Digitis pedum membranae nigrae latae, sed diuulsae adhaerent et utrinque aut ab altera saltem parte secantur. Internodia membranarum semicirculos fere constituunt. Recta pedibus incedit uelociterque currit. Lingua, quam gallinae, mollior, ungues grandiusculi ac nigri. Alae ad reliqui corporis conuexum incuruatae. Ventriculo *lien* adhaeret, una ex parte gracilis et tenuis, altera uero in extremo crassior atque soleae equi instar inflexus, dimidiae iuglandis latitudine. Lobo *hepatis* dextro folliculus fellis auricularis digiti magnitudine adnectitur. *Pulmones* costis adhaerent. *Intestinum* rectum appendicibus utrinque singulis palmi longitudine extremo sursum reflexo instructum inuenies, si illud in superna parte adspexeris. Oua intus formata et lumbis adnexa iam inde ab hyeme etiam obtinent. Nullum *sexus* discrimen, ut in caeteris auibus, agnoscitur. Sunt tamen aliae aliis interdum in uentre colore magis spadiceo.

De la Cerda super Virgil. Georgic. l. 1.

Descriptio.

Bellonius apud Aldrou. l. 19. c. 13.

Locus et Victus.

Locis palustribus et stagnantibus delectatur. Maro marinas adpellauit. Herbis et quouis seminum genere uescitur.

Partus.

Nidulatur humi et *oua* magnitudine ouorum gallinaceorum aestate ponit. Cum per serenitatem, relictis paludibus, in sicco ludunt, uapores ab aquis ad imbriferam nubem erigendam sursum adtolli sagaciter odorantur et uentos praesagiunt, ut apud Virgilium legimus. Procellas uoce testari Cicero auctor est. Obscurus quidam, dum alas quatiunt, aquam, dum se submergunt simulque alas quatiunt, uentum praedicare tradidit.

Arat. in Phaenom. Virgil. Georg. l. 1. Cicero in Progn.

Genus illud, quod *marcol* Frisiis audit, cadaueribus pascitur. Oua inter arundines parit, quibus ab incolis, uno relicto, ablatis et, nido perforato, reuersa alia et alia fraudes nescia ponit, donec effoeta exhauriatur.

Quam Parisienses *diabolum marinum* uocant, colore est tam exquisite nigro, ut penicillo inductus esse uideatur, albam capitis maculam latiorem, quam fulica, habet, crura ad se adtrahit.

COTTA Anglorum auis est fulica paulo minor, forma et colore similis. Rostrum tuberculo quodam rubeo insignitur, crura rubent, nulla sincipitis conspicitur macula. Vrinando ad maris usque fundum alga, limo, gramine paruisque cochleis nutritur, piscibus abstinet. Negant eam diutius posse uolare, quam pedis cauo hausta, priusquam uolet, aqua retineatur.

RALLVS Italorum in eo a fulica differt, quod rostrum habeat nigrum, plus albi in alis et circa oculos coloris, crura subuiridia, caluitium nullum, membranas inter digitos non ita dissectas. Moestris rure non procul Venetiis distante magnis capitur expensis. A famulis, qui uenaticorum canum uice cothurnis induti per aquas errant, fustibus exturbantur. Hinc praeda falconum insidiis fiunt.

HISTORIAE NATVRALIS

DE AVIBVS

LIBER V.

De Auibus Aquaticis Fisſipedibus

TITVLVS I.

De Aquaticis Fisſipedibus Carniuoris

CAPVT I.

De Ciconia.

Deſcriptio.

Ciconia Graecis πελαργὸς et πελαγὸς, quibusdam κίκυψ et κουκκφὰ, auis eſt apud nos notisſima, pennis albis et nigris, cruribus albis, roſtro gruino ſubrubro et crasſo. Tempore Plinii adfirmabatur, linguam non habere, habere illamque ſubrubram et breuisſimam notum eſt. Degebant quoque olim in Italia, nunc nullas esſe opinatur Aldrouandus.

Plin. H. N. l. 10. c. 23. Aldrou. Ornith. l. 20. c. 1.

Locus.

In Fiderate agro nec nidum fecisſe apud Plinium legimus, qui pariter easdem amoenum arbuſto locum in Transpadana Italia non permeare, ſicuti nec octauum citra lapidem ab eo refert. Sed et in Britannia ignotas esſe audiuimus creditumque uulgo, nonniſi in liberis regnis, uerſari. Migratoriam esſe auem certum eſt, ſed quonam e loco uenirent aut quo ſe referrent, incompertum antiquis erat. Ex longinquo uenire non dubium, eodem, quo grues, modo illas hyemis, has aeſtatis aduenas. Extractus ex quodam prope Metim in Lotharingia lacu iunctarum globus, quae thermis excalefactae reuixerunt, ſi Campofulgoſo credimus. Sed et ex Lario lacu eductas (ſimul roſtra in ano inſerta habebant) et rite eodem reſtitutas modo Gaudentius Merula auctor eſt. Bellonius in Aegyptum in Aethiopiam auolare ſcribit. Septembrique et Octobri menſe totam Agypti planitiem occupare oculatus teſtis adfirmat. (Cum circa Abydum, inquit, esſem uiceſimo quarto die Auguſti ingentem ciconiarum uim conſpexi, quae ad tria uel quatuor millia accedere uidebantur. Volabant illae a Rusſia et Tartaria et Helleſpontum agmine decusſato transuerſum traiiciebant. Et, cum ſupra Tenedum inſulam esſent, longo per anfractus tractu ſe conuertebant, donec in circulum omnes conlegerentur. Inde, priusquam longius a faucibus Propontidis pergerent, in minores aliquot turmas ſupra uiginti ſe diſtribuebant et ſe inuicem uerſus meridiem ſequebantur.) Abiturae congregantur in loco certo comitataeque ſic, ut nulla ſui generis relinquatur, niſi captiua aut ſerua, ceu lege praedicta die recedunt. Nemo uidit agmen diſcedentium, cum disceſſurum adpareat, nec uenire, ſed uenisſe. (De incolis, ubi moraturae ſunt, intellige,) utrumque nocturnis ſit temporibus. Et, quamuis ultra citraue prouolent, nunquam tamen aduenisſe usquam, niſi noctu, exiſtimantur. Pythomes comen uocant in Aſia patentibus campis, ubi congregatae inter ſe commurmurant, eam, quae nouisſimo aduenit, lacerant atque ita abeunt. Notatum poſt Idus Auguſti non temere uiſas ibi.

Campofulg. Memorab. l. 1.

Plin. H. N. l. 10. c. 23.

Victus.

Veſcuntur ranis, anguibus et piſcibus, bis in eius uentriculo diſſecto a-

uiculae ossa reperit Schwenkfeldius. Bufonem non, nisi summa fame, gustant. Hinc nocere iis omnibus quidem locis nefas ducunt, sed in Thessalia uel maxim, eubi serpentium immanis copia est, quos dum escandi gratia insectantur, regionibus Thessalibus plurimum mali detrahunt. Capitale itaque occidisse eademque legibus poena, quae in homicidam.

Solin. in Polyhist. *Plin. H. N. l. 10. c. 22.*

Partus. *Nidulari* in agro Varro innuit. In summis urbium tectis, ipsis etiam fumariis certum est nec dubium, aridarum aliquando arborum summitates sectari. Primo aduentu ueteres nidos repetunt, saluos a sordibus repurgant, tempestate laesos instaurant et constabiliunt. In iis duntaxat ueneri indulgent. *Oua* triginta non amplius diebus foeminam quatuor anserinorum tum magnitudine tum colore similes ponere eaque, quamprimum uariatis utrumque plumis, fouere Encomiastes auctor est. Incubatus spatio mensis tempestate benigna absoluitur et tam impense nidos fouent, ut incubitus assiduitate plumas exuant. Tam flagranti amore foetus prosequuntur, ut in incendio Delfensi, cum subtrahere non possent, cum iisdem alis contectis interire, quam deserere, maluerint.

Solin. c. 41.

Vox. *Vox* earum est apud quosdam *glotterare*. Quia sonus ille ex duabus rostri partibus ad instar crotali uel crepitaculi, quod ex duplici aerea lamina uel duobus osficulis se inuicem conlidentibus inter se conlisis fit, crotalistria a P. Syro uocatur.

Volatus. Nunquam, austro flante, *uolant*, dum feruntur, pedibus cursum moderantur porrectisque in caudam, quae breuior illis contigit, pedibus per aera contendunt. *Dormientes* uni tantum pedi innituntur et caput humero alteri imponunt.

Adfectus et Ingenium. Cum cornicibus, aquilis, mergis et uespertilionibus *inimicitias* gerere proditum a quibusdam. Praesagam esse auem docuere exempla. Pressa obsidione ab Attila Aquileia, urbem cum pullis deseruit. Inde augurium ab oppugnante sumtum est et urbs in potestatem redacta. Cum tempestas imminet, utroque pede innixa pennas tristior infundit, rostrum in pectus condit et uultum eo, unde tempestas ingruit, obuertit. Ex earum cum carniuoris in Lycia conflictu de prouentu iudicatur annuo. Si penes has uictoria, pecora feliciter succedunt. Si illae palmam abstulere, frugum fertilitas praesagitur. Quod uulnera origano sanant et platoni foliis uespertiliones a nidis arcent, quod rostro, cum aluus non dedit, excrementa eiiciunt, quod denique lapidem lychniten, serpentum auerruncam nido imponunt, ut apud Philostratum legimus, *ingenio* debetur. Lapis in mulieris Tarentinae sinum coniectus, quod ex Aeliano et Oppiano habemus et recens zingiberis radix Vesalienfi hospiti adlata in gratitudinis exempla ibunt. Ciconiam foeminam adulterii, postquam hospes prohibuisset aquam, compertam a maritis aliis discerptam. Alcinoen in Cranone Thessaliae foeminam, quae thorum domini absentis polluerat, excaecatam tanquam castitatis testimonia legimus. Ciconiarum legum apud Aristophanem nomen, inde originem traxit, quod in senectute parentes et alunt et humeris gestant.

Aelian. H A. Paul. Diacon. *Aelian. H. A. l. 6. c. 47.* *Philostr. in uit. Apollon.* *Ael. H. A. l. 8. c. 22.* *Gesner. in Ornithol.* *Aelian. H. A. l. 8. c. 20.*

Edebantur ante Plinii aeuum, id Sempronius Ruffus, quem Horatius tangit, instituisse creditur. Nemo iam adtigisse uelit seu, quod uenenatis uescatur seu, quod flauam, duram et mali succi carnem habeat. *Vsus.*

Vsum in *medicina* si adtendas, assam, si semel anno edatur, ab arthritide praeseruare nugatur Kiranides. Nec capras nec oues peste infici quidam scribunt, si ex uentriculo aqua intrito singulis cohleare unum infuderis. Fimum ex aqua haustum nonnullorum fide comitialibus prodesse prodidit Dioscorides, refutauit Galenus, cum adipe suillo in emplastri formam mixtam inueteratam podagram tollere apud Aetium et Myrepsum inuenies.

Dioscorid. Parab. l. 1. Galen. simp. l. 10. c. 17.

Da-

Ciconia
Ibis Bellon
Ciconia nigra
Ardea mi nor
Phœnicopteros
Ardea cinerea alia
Ardea cinerea maior
Ardea Reiger
Ardea cinerea minor

Aetius l. 12. c. 44. *Gesner. in Ornithol.*

Datur et ciconia, quae, quod dorsum totum nigrum, si eminus spectetur, habeat, NIGRA dicitur. Reperitur in montanis et syluosis Heluetiae locis. Forma et magnitudine a ciconiis proprie dictis non differt, qua parte alae iunguntur corpori, oblonga cauitas retrorsum extensa cernitur. Intestina sunt inuoluta. In femore dissecto nerui quatuordecim magnitudine differentes, quorum duo latissimi in genu partem cartilagineam se inserebant utrinque. Vescitur scarabeis et locustis. Nidulatur in abietibus. In cibo ferinum et piscosum prae se fert odorem. Infestatur pediculis.

Ioseph. l. 2. Antiq. c. 10 *Arist. l. 3. de Gener. c. 6.*

CAPVT II.

De Ibide et Phoenicoptero.

Descriptio. *Plin. H. N. l. 10. c. 30.* *Arist. H. A. l. 9. c. 27.*

IBIS in multis cum ciconia conuenit, uere πελαργοχρὼς ὄρνεον. In duplici autem sunt apud Aegyptios differentia. *Candidae*, quae ad Pelusium tantum non sunt, cum in tota habeantur. Aegypto et *nigrae*, quas Pelusium duntaxat alit, tota Aegyptus abhorret. Capite ista est corui aquatici, rostro mucronato, incuruo, fornicato, rubente et, qua capiti iungitur, pollicis crassitiem superante. Abdito in pennas, quae sub pectore, capite et collo, cordis signaturam exprimit. Simul ac nata est, duas aeque drachmas ponderat, ut Plutarchus prodidit. Maius pro corporis proportione *cor* habere Gaudentius Merula auctor est. *Intestinum* nonaginta sex cubitorum ex aliena fide apud Aelianum legimus. Comprimitur id defectione lunae, donec aucto rursus splendore fulgeat.

Merula. l. 3. Memorab. c. 50. *Aelian. H. A. l. 10. c. 20.*

Locus. *†Aelian. l. c.*

Aegypto est peculiaris, mortem sibi fame exportata † consciscit. Nullum non Alexandriae triuium iis plenum est. Dicuntur tamen et circa Licham in extrema Africa, ubi lacus quidam dulcis est, conspici. Quam se in Alpibus uidisse, referente Plinio. M. Egnatius Caluinus prodidit, nigram fuisse suspicamur.

Victus. *Cicero. l. 1. de Nat. Deorum.* *Aelian. l. 10. c. 29.* *Ammian. Marcellin.* *Mela in descript. orbis.*

Vescuntur serpentibus, bruchis et locustis. Illos uolucres ex uastitate Lybiae uento Africo inuectas interficiunt atque consumunt. Nec hoc intra Aegypti fines tantum. Sagacitate enim excitatae uenturis in procinctum eunt uniuersae et, priusquam terminos proprios externum malum uastet, in aere obcursant cateruis pestilentibus. Ibi agmen deuorant uniuersum. Moses in Aethiopas per loca serpentibus infesta iturus papyraceis inclusas secum tulit.

Partus.

Quantum ad *generationem*, Aegyptii ore conire et parere nugabantur. Nidificant in palmis metu felium. Ex ouo basiliscus nasci putatur, translato ex uenenatis cibis in illud seminio. Vita ipsis longissima adeo, ut Hermopolis sacerdotes immortalem iactauerint. Penna crocodilus, scribente Aeliano, et ouo immobilis redditur, sed omne serpentum genus ad eius contactum rigere Philes tradidit. More lautarum mulierum tardo et molli *gradu* ingreditur, cubile petitura se purgat. Rostri aduncitate per eam partem se prodiit (salsugine autem utitur) qua reddi ciborum onera maxime salubre est.

Plin. H. N. l. 8. c. 27.

PHOENICOPTERVM, qui à colore ita dicitur, lingulacam seu glottidem Aristotelis esse credit Bellonius, si Scaligeri descriptionem sequimur. Rostrum neque rectum plane, sed neque aduncum habet. Scythici arcus potius partem imitatur. Cinereum colorem nobilitant alarum puniceae pennae, a quibus et nomen. Earum quoque nonnihil ad caudam, quam huius generis longis cruribus leuibus breuissimam habet ac, ueluti praecisam. Sub rostri initium ad colli commissuram sinus turgidus est, qualis in ardeola. Crura pedesque alis habet concolores, sed adeo breues, ut, cum in homine Galenus agnouerit longissimos, huic omnium, quae nota sunt nobis

bis animalium, breuisſimos adtribuere potuerit. Magnitudo ei ardeae. Flammant nomen in Prouincia. Habet et alterius iconem Aldrouandus, qui ex cinereo, phoeniceo et albo miſtis coloribus ſpectabatur. Superior mandibula in medio notabili extuberantia inſignis, inferiore longior erat et in acutisſimam aciem deſinebat.

Locus. *Heliod. l. 6.* De *loco* nihil fere certi. Nil aue diſertius facit Heliodorus, ex Flandria hyeme ad Narbonenſis Galliae prouinciam uolare ſcribit Geſnerus, in mediis ſtagnis marinis degere, piſcibus et cochleis ueſci reliquit Rondeletius.

Apitium linguam phoenicopteri praecipui eſſe ſaporis pronuntiasſe Plinius auctor eſt. Heliogabalum uero palatinis ſuis ingentes dapes extis et cerebellis illorum refertas exhibuisſe tradidit Lampridius. *Lamprid. in Helio. gab.*

CAPVT III.

De Ardeis in genere.

Quam Latini ardeam ſeu ab ardendo, quod fimus eius exurat ſeu quaſi arduam propter arduos uolatus uocant, illam Graeci ἐρῳδιον ſeu, quod ἔαρ ἱδροῖ, id eſt, ſanguinem in coitu exſudet ſeu quaſi ἐρωτίδιον auem Amori et Veneri propriam dixere.

Genera. *Ariſt. H. A. l. 9. c. 18. l. 10. c. 60.* *Scalig. exercit. 233.* *Genera* ipſarum tria Ariſtoteles et Plinius faciunt, *leucum*, *pellum* et *asteriam*, Scaliger album, nigrum et ſubfuluum, quod pigrum Vaſconia uocat. Aldrouandus innumera obſeruauit. Corpus ipſis leue, exile, macilentum. Collum longum. Roſtrum longum, crasſiuſculum, robuſtum, intus cauum, in extremo acutum. Digiti pedum terni longi membranis modice iuncti. Quartus retro pro calce ſimiliter longus eſt.

Locus. *Degunt* numeroſae circa paludes et ſtagna in Bononienſi, Ferrarienſi, Mantuano et Rauennate agro, reperiuntur et in Anglia, quod ibi capitale ſit eas occidere. In Gallia ardearia inſtituta habentur. Pulli uolandi compotes ultro citroque commeant, deinde domicilia repetunt. In inſulis noui orbis, quae Ardearum dicuntur, tantam ouorum Hiſpani inuenerunt copiam, ut multos iis currus onerarent. Ab Agricola inter eas aues numerantur, quae calidiora loca quaerunt. Confecta hyeme ad ſolita reuertuntur.

Victus. *Veſcuntur* piſcibus et oſtreis. Illos dum capiunt, ſolis radios ita excipiunt, ut, uiſa ipſorum umbra, refugiant. Hos cum teſtis deuorant, quas a colore interno apertas reuomunt. Anguillas quoque integras deglutiunt. Ad pedem tanquam ad illicium concurrere piſces creduntur. Si oleo ex ipſis per deſcenſum deſtillato inungantur manus, piſces ita aduolabunt, ut ſponte capi posſint. Piſcatores Hirſchbergenſes illicium ex farina hordei, carnis cancrorum ex chelis et caudis, placentae lini expresſo oleo parte una, uitellis ouorum tribus, pinguedine ardeae et olei laurini ana unc. II. cum petrolei et camphorae ana drachmis duabus conficiunt. Mirifice piſces inliciuntur. *Schwenkfeld. in Auiar. Sileſ.*

Partus. *Aelian. H. A. l. Ac. 35.* In *coitu* angi, mares etiam cum uociferatu ſanguinem ex oculis profundere nec minus aegre parere grauidas Ariſtoteles, ſed falſo, prodidit. Vidit ſaepe coeuntes Albertus, cruribus ſuper dorſum foeminae flexis, ita ut pedes maris ad caput foeminae ſint et genua uerſus excrementi ſedem ſuper dorſum. Motu alarum ſe ſuſtinent et ſemen infundunt. *Nidificant* in ſyluis, locis paludoſis alnis et ſalicibus conſitis ac fere inaccesſis gregatim. Sic et ab aucupibus et a rapacibus immunes ſe putant. Cancros ceu faſcinationis amuletum nidis ſuis imponunt, ſi Aeliano credimus. Caruo ad uerſus infeſtinantia nidos ſuos animantia ſe munire prodidere nonnulli.

Vo-

Volatus. Arist. l. de incessu Animal. *Volant* extensis retro pedibus. Ideo illis uropygium inutile, collo contracto, tam alte, ut supra nubes transcendant maxime cum iam futurae imminent pluuiae.

Adfectus. Aelian. H. A. l. 5. c. 35 *Inimicitias* cum alauda, ouorum suorum hoste, uulpibus, cochleis et rapacibus exercent. Saepe cochleae a natiuis egressae testis in magna securitate pascuntur. Ardeae in uacuas inuolant. A falcone depressa, rostro sub alis condito ac sursum elato, inruentem excipit. Saepe ambae elisis interaneis humi adfliguntur enectae. Accipitrem excrementis suis, quae pennas eius et pedes inficiunt et exurunt, repellunt. *Crescent. de Agricul. l. 10. c. 15.* Fertur falcones, quod Crescentius prodidit, si sanguinem ardeae gustauerint, omne desiderium capiendi grues amittere, si carnem absque sanguine, uideri non teneri.

De *praesagiis* hoc sufficiat. Ventum uel pluuias innuere uel, cum caput pectori imponit uel, cum notas paludes deserit et supra nubes adtollitur uel, cum, terra relicta, multo cum clangore † adfestinat uel, cum obstrepero clangore a mari ad terram auolat uel, cum in mediis arenis tristis residet. *Praesagium. Oppian in Ixeutic. Aratus in Phaenom. Plin. H. l. 18. c. 35. † Aelian. H. A. l. 7. c. 7.*

Vsus. Mensis in Gallia expetuntur. Sed, cum caro illarum pisculentum quiddam redoleat et fibrosa sit, salubris esse non potest. Quae de rostri seu in pelle asinina fronti adligati ad somnum conciliandum seu cum cancri felle in eadem ad uigilantis collum suspensi ad uigilias inducendas Plinius uel Kiranides prodidere, inter fabulosa reputo. *Plin. H. N. l. 30. c. 15.*

CAPVT IV.

De Ardeis in specie

ARTICVLVS I.

De Ardea Cinerea.

Ardeae cinereae tria sunt genera *maior* nempe, *minor* et *congener*.

ARDEA CINEREA MAIOR, quae Aristoteli pella seu pulla et fusca, cui superius dicta omnia fere congruunt, rostrum habet longum, prope frontem crassum, quod ita tenue pedetentim euadit, ut tandem, uelut in acum, aliquam magnam desinat. Capiti cinereus cirrus ex tenerioribus pennis insidet, qui a sincipite incipiens sursum supra oculos per uerticem erigitur. Digitus posticus longiusculus est et fere anticis longitudine aequalis.

Nidulantur in excelsis arboribus non procul a fluminibus tam apud Anglos quam Gallos. Quia piscibus pullos nutriunt et multi, cum ori inseruntur, in terram decidunt, idem cum pluuia a multis decidisse putantur. Franciscus I. rex Gallorum tam cicures reddidit, ut a pastu redeuntes ad ardearia sese reciperent.

MINOR, prout a Bellonio describitur, rostrum habet nigrum, concauum, lineam in fronte ab uno oculo ad alterum candidam. In capite et dorso pennas coloratas. Alas cinereas, inter pennas uerticis nigras exoriuntur candidae exiles, aspectu iucundissimae. Nidificat in rupibus.

CONGENER ardea rostrum habet pollicis crassitudine, digiti minimi iuxta nares latitudine, intus cananiculatum, inferne corneum et roseum. Plumas capitis, colli, dorsi et superiorum alarum ex cinereo fuscescentes, extremas omnes macula rufa notatas. Ventrem fere ex cinereo album. Crura subuiridia et pedes in digitos fissos, quos tamen diuaricationis initio breuiuscula membra coniungit. Ad hanc refer, quam Gesnerus describit, cui rostrum est subflaui coloris, marginibus acutis et parte anteriore leuiter dentium loco exaspe-

ratis ſerratisue. Caput et collum candida. Criſta capitis e plumis nigris retrorſum tendit. Dorſum et alas cinereas. Vnguem medii digiti ab altera parte denticulatum.

ARTICVLVS II.

De Ardea Alba.

Deſcriptio. *Plin. H. N. l. 10. c. 40.* *Cic. l. 2. de Nat. Deor.*

Ardea alba Graecis λευκορώδιος, Ciceroni platelea, Plinio platea, Alberto cochlearia dicitur. *Corpus* habet inſtar cygni candidum. *Roſtrum* nigrum pauculis notis ferrugineis ſuperiori parte reſperſum, ſubſtantiae coriaceae durae, cochlear referens. In quibusdam ad carneum colorem proxime accedit. Foeminae ſuperius maculis rubeis conſpergitur. In maris uero roſtri medio linea quaedam, qualis etiam in circumferentia conſpicitur, a fronte ad roſtri apicem usque conſpicua eſt, prope oculos macula caerulea, quae in foemina lutea eſt, uiſitur. Quaedam maculis in collo et dorſo pulcerrimis, colore coccineo conſperguntur. *Interiora* ſi ſpectes, in disſecta apud Aldrouandum foemella, *lien* erat exiguus, nigricans, rotundus, dextra parte prope folliculum bilis non procul a uentriculo. *Inteſtina* ſinuoſa, uniformia, nouem ſpithamas longa. *Cor* nullo pericardio ueſtitum. *Ventriculus* laeuis, intus et ſimplex. *Ingluuiei* loco pars uentriculi ſuperiori orificio imminens ampla capacitas. *Aſpera arteria* cygneae ualde ſimilis, licet contrario modo ſita. Nam quemadmodum in cygno ad ſternum aſcendens poſt deſcendit, ita haec ad pulmones recta percurrens ſuos flexus agit inuicem oppoſitos. *Oſſa* tibiae aperta, medulla rubra erant plena. *Reperitur* in Gallia, Anglia, Bohemia, non tantum marinis locis, ſed et paluſtribus. In Holandia non longe a Lugduno infinitos earum nidos uidimus.

Victus. *Veſcuntur* piſcibus, ranis et ſerpentibus, ut quidam produnt. Nec uel herbas aquaticas uirides et ramenta radicum geniculata arundinum uel inteſtina gallinarum aſpernantur. Facile *coneunt*, in arboribus nidulantur et pariunt, ad quatuor foetus alunt, qui a ferini ſaporis cultoribus commendantur. *Ariſt. H. A. l. 9. c. 18.* Geſnerus ſibi guſtanti anſeri non diſſimilem uiſam ait et apud Anglos in deliciis habetur.

Huc plurimae aliae ardeae referuntur:

I. GARLETTA Italorum, ut Geſnerus uocat, auis cum ardea per omnia, colore excepto, congruens. Quam Geſnerus Ferrariae uidit, *roſtrum* habebat longum acutum, in criſta capitis dorſum uerſus pennae oblongae ad duos cum dimidio dodrantes circiter ſex naſcebantur, quae aliquando magno uendebantur pretio. *Geſner. in Ornithol.* *Pedes* nigricabant, inferius tamen ſubito in medio cruris niger color deſinebat et uiridis e glauculo ſuberat ad extremos usque ungues. Minimus *pedis* digitus binis articulis conſtabat, proximus ab eo ternis, medius quaternis, ultimus quinis. Cum hac eandem illam Aldrouandus facit, quae habebat roſtrum ſupra nigrum, infra caeruleum, oblongum, *Aldrou. Ornith. l. 20. c. 14.* caudam breuem, rariores aliquot in dorſo illasque oblongas pennas, quibus pileos et galeas proceres exornant, tres in capite pinnas, breuiores et coloris albi, quae criſtam efficiebant.

II. EGRETTA Gallorum, quae et haematopus, phoenicopus et cirris Virgilii, ut Scaligeri pater et filius adſtruunt, dicitur. Omnibus fere ardeis minor eſt, tota fere ex croceo ad colorem caſtaneae uergens, prone intenſius, ſupine et ſuper alis remisſius. *Collo* breui, *roſtro* robuſto, longo, acuto, bicolore, qua caput tangit, uiridi uel

ex

Ardea stellaris maior.
Ardea stellaris altera.
Ardea, Quaiotia.
Fascinellus. Sichler.
Ardea nigra.
Schwartzer Reiger.
Ardea alba.
Weisser Reiger.
Auis pugnax.
Auis pugnax.
Fascinellus Auis falcata.
Arquata seu Numenius.

uiridi ad caeruleum inclinante, *cruribus* et pedibus, rubri saturati coloris, *cauda* tam exigua, ut ea prorsus carere uideatur.

III. SQVAIOTTA Italorum. *Cauda* breui, *pedibus* uiridibus, *rostro* luteo in extremo nigricante. Apex *capitis* triginta plumis constat, quarum mediae albae sunt, extremae nigrae, in tergore pinnae elegantes coloris rubicundi in suis radicibus albae.

Congener ipsi est et ista, *rostro* maxime arcuato, colore prorsus leucophaeo. Auis est aspectu non inuenusta. Prone ad collum et pectus, quod nigris maculis, ut in ardea, deorsum descendentibus conspersum cernitur, albicat. Caetera tota est leucophaei coloris, prone remissioris, supine intensioris. *Femora* in ea contra, ac in reliquis pennis, uestiuntur.

Ex ardeis quoque albis sunt tum ea, quae *garzetta bianca* dicitur, rostro longo, gracili, acutissimo, digitis postico omnium minimo, anteriorum medio longissimo, inter oculos et rostrum maculata, tum ea, quae uertice est croceo, pedibus pro proportione corporis longissimis, fuscis, albicantibus annulis circumdatis. Vngue medii digiti caeteris longiore serrato.

ARTICVLVS III.

De Ardea Asteria siue Stellari.

Descriptio. Ardeae stellaris triplex genus est, *minus*, *maius* et *cristatum*. MINVS ὄκνος Aristoteli, taurus Plinio, botaurus, butorius et buttora aliis dicitur et quibusdam ornocrotalus esse putatur. *Collo* est longo et mire plumoso. *Capite* nigro, corpore reliquo fusco et pallido maculis nigris densissime adsperso. *Pedes* habet longissimos et inter extremos ungues medii digiti pedis unius et calcis eiusdem spithamae longitudo intercedit, *ungues* longissimos et ille, qui calcis uicem in auibus gerit, longitudine sesquiunciam superat. Medius digitus utriusque pedis, qui caeteris longior, dentatus et serratus est. *Cauda* illi breuissima. *Stomachus*, quo ingluuiei loco utitur, capacissimus, canino similis. *Arteria aspera* in eo tota continua est, larynx nulla nec, quod huic analogia quadam respondeat. Damnum hoc compensare uoluisse natura uidetur *canalium duorum* hinc inde in pulmones utrosque abeuntium structura. Ita enim fabricati sunt, ut annuli cartilaginei minime totum absoluant circulum, sed exteriori duntaxat parte medium, interiori, ubi aliis auibus hi circuli fissura tantummodo in longum dissecantur, membrana quaedam tenuissima alteram canalis deuaricati exacte medietatem absoluens plana et aequabilis obtenditur, quin et hemicycli latus exterius componentes rari admodum, interiectis subtilissimis membranis siue tunicis, ad faciliorem et maiorem distentionem facti sunt, quo nempe largissimus et hoc facili tumescere meatu conceptus aer, rostro in aquam inserto aliquandiu retentus, tandem per apertum et extractum, qua data porta, maximo impetu erumperet. Prolobo caret, at eius loco amplissimum oesophagum habet.

Victitat ranis et piscibus, inprimis anguillis. *Victus.*

Nidum ex arundinibus intertextum cum *ouis* duodecim in lacu quodam se uidisse ipsamque auem colore ita ad arundinem accedere, ut inter arundines sedens uix deprehendatur, reliquit Gesnerus. At eundem ex surculis in celsarum arborum ramis struere et ita aut quatuor oua excludere reliquit Bellonius. *Partus.*

De *uoce* diximus, cui similes illi sonidi cuntur, quos βωμυκὰς Aristote-

Vox. Aristot. in Problem. s. x. stoteles adpellauit. Dicitur in Aegypto mansuescere et adeo praeclare humanam uocem intelligere, ut, si quis eam seruum adpellauerit uel pigrum (nugantur olim e seruo in auem transiisse) indignetur. Non facile hominem refugit, eo proximo, aut arundinibus se abdit aut aquae immergitur.

Volatus. Non citius *euolat*, quam prius salierit. Vbi pisces frequentes nouit, adeo quieta consistit, ut plane uideatur mortua et, ne colli longitudine se prodat, breue id incuruando facit. Capta stat immobilis et uenatorem adprehensurum incautum uulnerat.

MAIOR ex pella et stellari prognata esse creditur. Illam enim capite, pectoris maculis, alarum colore, ipsa denique magnitudine refert. Reliquarum partium colore stellarem minorem, maculas si excipias, quae in ea non sunt, imo pedibus adeo eandem exprimit, ut simul positas uix peritissimus etiam auceps discernat. Apicem quoque in uertice habet, ex quo duae longiusculae pennae exorientes totum caput, uelut galeam, colore nigro exornant. Gesnerus *elaphin* Opiani esse coniicit, quae pennas in dorso uarias et maculosas hinnulorum instar habet et linguam longissimam, qua in aquam protensa, sensim ad fauces pisces ad conspectum adnatantes solet adtrahere. Hanc Aldrouandus et CRISTATAM seu cirratam esse opinatur.

Congener est hisce, quam idem *ardeam nigram* uocat, colore per *totum*, collo excepto, quod albo torque circumdatur et, *rostro*, quod luteum est, nigricante, *collo* longo, longis *cruribus*, digitis pedum longissimis, unguibus acutis et *cauda* breui.

CAPVT V.

De Quibusdam Auibus ad Ardeas Relatis.

Ad ardeas refero falcinellum siue falcatam et pugnaces, quas Belgae kemperkens uocant. FALCINELLVS auis est magnitudine et tota corporis specie ardeam referens, eleganti colore, uiridi fere, alicubi puniceo admixto, capite et collo fusco. Superior pars *colli* anterius albicat, maculis nigris intercurrentibus. *Rostrum* ei oblongum, tenue et anterius falcatum. *Crura* oblonga, pedes fissi. Nulla magis ad ibidem accedit. PVGNACES quotannis immenso numero ex septentrione in Belgium uerno tempore sub Maium aduolant, plures mares, quam foeminae. Hinc inter mares tanta contentio, ut sese mutuo occidant, donec cum foeminis numero pares euaserint. Exclusis educatisque foetibus, una cum his, unde uenerant, reuolant.

Octo ipsorum genera seu formas potius descripsit et depingi curauit Aldrouandus.

Prima perdicis instar toto corpore maculis respergitur. Caput galeritae, uelut apice, insigne est. Rostrum exile, in extremo nonnihil recuruum. Lingua longa, acuta, subatra. Caput, ceruix, dorsum, alae, uenter et femora ex luteo ad castaneae fere colorem tendunt et maculis, quae in capite adeo exiguae sunt, ut exigua punctula potius uideantur, resperguntur. *Altera* cristam quoque in uertice gerit. Ventre nigricat, candicat pectore. Mentum macula nigricans ceu barba quaedam exornat. In fronte albicat, in occipite et in reliquis partibus ex albo ad fuscum uergit.

Tertia tota fere est rufa nigris maculis lunam aemulantibus undique, excepta ceruice, inspersa, apice caret. Femora et infernum uropygium colore sunt Baetico. Alarum pennae maiores nigrae, in fine et ad latera fere croceae.

Quarta colore fere cum ista conuenit, nisi quod uenter sit fuscus, podex albicans, alas subalbicantes maculae multae, magnae, trans-

uer-

Tab. 52,
Auis pugnax.
Auis pugnax.
Auis pugnax.
Auis pugnax.
Hæmantopus fæmina.
Toranus. meerhün.
Ardea. Reiger.
Porphyrion.
Hæmantopus mas.
Alcedo Vocalis.

uersales, tortuosae transcurrunt. Caput nigrum magnae pennae, uelut galeam, eleganter exornant, procul dubio dimicatura erigit.

Quinta eiusdem fere est coloris, sed pennas eas, quas erigit dimicatura maiores, candidas et in extremitatibus suis nigras habet.

Sextae pennae illae sunt candidae, color plurimum diuersus. Toto enim corpore fusca est, exceptis femoribus et cauda, quae sunt colore Baetico. Ante albas illas in collo subrectas, alias habet in uertice, quae minores sunt et nigrae. Caput ex cinereo flauescit.

Septima pennis omnibus uariat, uiridibus, albis, rubris, amethysticis, luteis et, quod obseruatu dignum est, nulla earum alterius colore permiscetur.

Octauam auritam natura fecit. Rostro est gracili et oblongo, a capite per collum pennae undiquaque pendent, magnitudine aequales, sed in quibus uarios cernere est colores, qui, uelut ua·ios torques, formant modo ferrugineos, modo rubros, modo albos. Collum habet longum, ualde gracile, tenue, ad latera candicans, caetera lutescens lineolis longis undique ie conspersum. Caput ad latera maculam miniaceam magnam habet, in qua oculi siti sunt. Aures asininis non dissimiles, crura duplo, quam praecedentibus breuiora. Digitum posticum admodum breuem.

CAPVT VI.

De Porphyrione et Horione.

Dipnos. l. 9 *Descriptio.* **P***orphyrion* a colore ita dicta, quam Callimachus apud Athenaeum a porphyride diuersam facit quaeque in agro Patauino telamon uocatur, *auis* est secundum Athenaeum galli magnitudine, colore caeruleo, *rostro* ad caput uehementius obstricto, phoeniceo, longis *cruribus*, fissis pedibus, in quibus quinque digitos habet et maximum illum, qui medius est. Oppianus ei *cristam* in capite, qualem sagittarii Persae gestant, tribuit. Isidorus pedem unum latum ad natandum, alterum fissum ad ambulandum addit. Apud Aldrouandum duplex eius exhibetur icon. *Prior* habet rostrum crassum, acutum, purpureum, a fronte ad uerticem fere usque macula eiusdem coloris extenditur. Pars capitis, quae huiusmodi maculae subiacet, et collum pronum uirescunt. Ex remigibus alarum pennis quaedam in extremo albicant, quaedam sunt fuscae. Reliquum totum corpus caeruleo uegeto colore insignitur. Cauda fere caret. Digitis tantum quatuor ex purpureo subalbescentibus insistit. *Alter* rostro, cruribus, pedibus et oculis descripto est similis, nisi quod ungues habet fuscos, et macula in fronte purpurea ornatur et, quod in illius capite et collo uiride erat, in hac caeruleum adparet. Caeruleae pariter sunt alae. Reliquum caput, ceruix, dorsum, pectus, uertex et femora nigricabant. Laudatissimi sunt in Comagene. Nobiliorem uero Baleares insulae mittunt. Fert eas et ultima Syria, ut Diodorus prodidit. Athenaeus auem Lybicam, Diis eius regionis sacram indigitat. *Plin. H. N. l. 10. c. 47.* *Athen. Dipnos. l. 9*

Victus. *Vescitur* piscibus et in occulto quidem, ne a quoquam uideatur. Non prius autem cibum capit, quam se lauauerit nec prius se uel in puluerem uel in lauationem dat, quam in ambulationem ueniens certa spatia confecerit. Sola haec mersu bibit, ex proprio genere omnem cibum aqua subinde tingens, deinde pede ad rostrum, ueluti manu, adferens. Polemon apud Athenaeum de cibo, quem adprehendit, paucas buccellas decerpere scribit, si ταμιέυεσθαι ita sumendum est. Alui excrementum, ut et reliquae aues longi angustique colli, humidius, quam caeterae solent reiicere Aristoteles auctor est. *Athen. Dipnos. l. 9* *Plin. H. N. l. 10. c. 46.* *Arist. H. A. l. 8. c. 6.*

Volatus. Ad *uolatum* dirigendum loco uropygii, quod parum latum habet, pedes protendit et, quia ſpectaculo ſaltationis adeo delectatur, ut et ipſa ad ſaltandum membra componat, haud difficulter eo modo capitur, ſi Oppiano credimus. *Oppian. in Ixeutic.*

Adfectus. Incredibilia fere de eius caſtitate auctores. Nunquam in conſpectu hominum coniugi miſceri et ne uirum quidem uxori concumbentem uideri posſe retulit Oppianus. Tantum ſenſum obtinere ſtupri, ut, ſi id deprehenderit, uitam ſeu laqueo ſeu inedia finiat, apud Aelianum, Athenaeum et Tzetzem legimus. *Aelian. H. A. l. 5. c. 28* Quaedam cum gallo tantam ſocietatem contraxerat, ut, cum iſte occideretur, conuictore priuata inedia ſibi mortem conſciſceret. *Athen. Dipnoſ. l. 9 Tzetz. Chil. 9.*

Nunquam cibi gratia adpoſita esſe uidetur. Magnificis aedibus, ut Aelianus habet, pro ludicra eſt delectatione. *Vſus.*

Cognata eſt ipſi HORION, auis amatorio adfectu flagrans, magnitudine herodii, cruribus rubris, oculis caeruleis, ſic a muſica inſtructa, ut naturae munere ſuauisſime canat. *Aelian. H. A. l. 17. c. 22.*

CAPVT VII.

De Helorio, Limoſa Venetor. Barge Gallorum et Haematopode Bellonii.

Athen. l. 9. HELORIVS Graeci, de quo poſtea, ſimilis esſe traditur. Clearchus eum apud Athenaeum cum trochilo et carulo inter παρευδέστας ſeu aues, quae coelo ſereno in litore paſci ſolent, meminit.

LIMOSA Venetorum, quae ad lacum Verbanum giraldel, circa Neapolim leuerſina, Germanis ein Meerhun dicitur, arquatae maiori, de qua in ſequentibus, per dorſum eſt ſimilis, maculis uaria, tota parte prona, capite et collo praeſertim.

BARGE Gallorum, quam aegocephalum Bellonius facit, minor eſt helorio, colore uero non abſimilis, roſtro breuiore, recto. *Liene* omnino caret. *Fel* iecori ſimul et uentri adhaerere conſpectum eſt, quod de aegocephalo Ariſtoteles ſcripſit. *Arist. H. A. l. 2. c. 15.* *Victum* in ſalſuginoſis paludibus frequenter, rarius in remotis a mari ubique noctu quaeritat. *Vocem* hircorum et caprarum edit. Hominis accesſum non fert. Et apud Gallos in deliciis habetur.

HAEMATOPVS Bellonii rara eſt in Gallicis litoribus auis. *Bellon. in obſ. l. 1. c. 11.* *Corpore* ardeolae, alis lari, *capite*, collo et cauda extrema nigris. Interiore alarum parte et *uentre* albis. *Gula* magna admodum, ampla et robuſta. Binos habet *digitos* ſimul conhaerentes, interior uero ab aliis ſeiunctus eſt. *Calcar* in pedis calce, ut reliquae aquaticae aues, non habet. *Pedes* ſunt molles et delicatuli. *Digiti* breues, ungulae, ut in tardis, fornicatae.

CAPVT VIII.

De Alcyone.

Halcyon et alcedo παρὰ τὸ ἐν ἅλι κύειν ſic dicta, auis Posſideonis nonnullis, ceycis quibusdam, modernis Graecis φασίδυνις, mas κήυξ, κύρυλος et κεῖρις dicitur. Paucisſimis, inter mediterraneos inprimis, nota eſt. Omnium rarisſimum eſt, inquit Ariſtoteles, uidisſe alcyonem et fere circa Vergiliarum occaſum brumamque adparet et, ubi primum per portum non plus, quam nauem circumuolant, ſtatim abit et nusquam praeterea uiſitur. Duo huius auis genera, *mutum* et *uocale* ex Ariſtotele quidam faciunt, ſed falſo. χελίδονες enim apud eum ſunt intelligendae. Turnerus et illam inter alcyones repoſuit, quae ſturno paulo

paulo minor, corpus totum nigrum habet, uentrem album, caudam breuiusculam, rostrum alcedone paulo breuius quaeque ante uolatum alcedonis more nutat, in uolatu gemit. *Alcatraces* quoque, quae in Peruuia marinis lupis, carabis, piscibusque insidiantur et, quia cadaueribus delectantur, adeo sunt lethales, ut ad earum usum necessitate redacti non secus, quam aconito toxicoue uicti intereant, inter earundem referuntur genera.

Forma. Arist. H. A. l. 9. c. 14. apud Scalig. c. 21. *Formam* si adtendas, non multo amplior est passere, *colore* caeruleo et luteo et subpurpureo mixto insignis. Tale corpus totum et alae. Tum *colli* partes non seorsum positis coloribus. *Rostrum* subluteum, longum, tenue. Mari adeo delectatur, ut pectus aquis adspergat, cauda in terra sicca imposita, non spernit tamen et aquas dulces.

Victus. *Victitat* piscibus, quos ex alto se in mare recta immittens capit.

Partus. *Quantum ad generationem*, senes in coitu extingui creduntur. Aliae, *Plin. H. N. l. 10. c. 32.* ut apud Plinium legimus, foetificant bruma, pariunt oua quinque, qui dies alcyonides uocantur, *Lycophron. in Cassandra* placido mari per eos et nauigabili, Siculo maxime: (hinc Siculi maris ciues Scaliger uocauit.) In reliquis *Plin. l. c. Arist. H. A. l. 5. c. 8.* partibus est quidem mitius pelagus, Siculum utique tractabile. Faciunt autem septem ante brumam diebus totidemque postea sternitur mare halcyonum foeturae, unde nomen hi dies traxere. Nec tamen de tempore omnes adsentiuntur. Columella enim in octauum Calendas Martii, quibus in Atlantico mari summa notatur tranquillitas, eos conjicit. Sed et in numero dierum dissentitur. Quinque statuit Simonides et Aristoteles, septem Samius Demagoras, nouem Philochorus, quatuordecim alii. De maris tum temporis tranquillitate et uentorum quiete, molliore coelo apud Theocritum, Ouidium, Plautum, Plutarchum, Aelianum et alios passim inuenies. *Nidi* locum Ambrosius arenam, alii litus, quidam undas ipsas, hinc Statio domus fluctiuaga, Silio Italico nidus natans dicitur, ponunt. Saxo cuidam proxime aquam, ita ut aquae ἐποχεῖσθαι uideatur, adglutinari credibilius est. Rostro autem suo nec alio nidum fingit *Plut. de solert. animal.* halcedo, imo nauis instar fabricat, opus euerti mergique fluctibus nescium. Componit deuincitque conferens inuicem acus pisciculi spinas ac rectis aliis ceu stamini transuersas alias, ueluti subtegmen, implicat, mox consertum recuruat et in orbem reducit, sic conaptat denique, ut opus nauigii specie turbinatum ac qualo propemodum piscatorio simile euadat. Perfectum litori, quo fluctus extremi pertingunt, adplicat. Hic unda molliter feriens nondum firma satis hiantiaque procellarum uerbere deprehensa sarcire docet. Solide uero et iam conhaerentia constringit figitque adeo, ut nec saxo nec ferro dissolui diffringiue facile queant. Magna comprimis admiratione ostiolum dignum est sic modificatum figuratumque, ut hanc unam subeuntem recipiat, caecum caeteris et abditum et aliud prorsus nihil admittens, ne undarum quidem quicquam.

Mores. Plutar. l. Mores eius exinde metiare, quod maritum adeo diligit, ut non uno aliquo stato tempore, sed per totum annum consuetudine eius utatur, senem et ad sectandum tardum gestat et nutrit nunquam relinquens solum. *Mizald. Ephem. l. 1.* Cum ad tepidum solem pennas in litore expendunt, pluuiam denotare dicuntur. *Virgil. Georg. l. 5.* Virgilius hoc inter caetera serenitatis signa numerat.

CAPVT IX.

De Ispida et Rousserolle Gallorum.

Ispida, quam nonnulli alcyonem ueterum uel simpliciter uel fluuiatilem esse putant, Genuae Martinus piscator, a nonnullis aliis Italis

 auis

auis Paradysi, sed et piscator regis dicitur. *Rostrum* ei est nigrum, rectum, in summo acutum, tres digitos longum. *Caput* pronum cum ceruice uiridis coloris transuersis lineis ex albo caeruleis distinctum. Virent et *alae*, sed interior pars plumarum ad purpureum fere uiolaceo dilutum colorem tendit, adsperguntur lucidis aliquot punctis. Per medium dorsum a principio usque ad finem caudae plumae sunt caerulei coloris diluti et ad album inclinantis adeo splendidae, ut oculos etiam uisu immorantes offendant. *Pedes* breues, rubicundi, in quibus duo longiores digiti ad mediam usque partem connexi postea funduntur. *Lingua* perbreuis est, latiuscula ac subrubens. *Oesophagus* ualde oblongus. *Ventriculus* in imo corpore iuxta anum. *Adeps* rufa. *Descriptio.*

Est et *aliud* ispidae *genus*, quod ex India adfertur regulum magnitudine uix superans. Rostro oblongo, tenui, nigro, reliquo corpore ad caudam caeruleo, uiridi et nigro. Cauda pro corporis proportione longiuscula tota fere nigra. Pedum constitutione cum superiore eadem. Solitaria est et in agro Bononiensi, Heluetia et alibi media hyeme circa ripas glacie concretas *reperitur*.

Locus et Partus. In arena uel scopulo aliquo iuxta aquam *nidificat*. Nidum forma rotundum, eminente in angulum foramine exiguo, ex floribus arundinum, mollem construere aiunt. Pullos interdum nouem in nido uno reperiri.

Pellis eius cum pennis adseruata peculiari ui aduersus *tineas* pollere creditur. Non tangi fulgure domum, in qua eius nidus suspensus fuerit, nugantur quidam. Moschi instar cum pullis suis suauiter olere Tragus prodidit. Suspensam pennas quotannis tanquam in uiuo corpore mutare falsum comperit Aldrouandus. *Vsus.*

ROVSSEROLLE seu roucherole Gallorum, alcyone uocalis est Bellonio. Rostrum habet serratum, picae Graecae seu collurioni simile. Plumae capitis longiores cristae quandam speciem prae se ferunt. *Nidum* si quis inuersum adspiciat, ad arcem primo intuitu referre uidetur. Sena ut plurimum *oua* parit et quinque sexue excludit pullos. *Cantu* adeo ualet, ut omnibus canorus a Bellonio praeferatur tamque in eo indefessa, ut dies et noctes absumat, tam seria, ut uacillet totoque corpore tremat. Inter reliquas uoces has inprimis proferre uidetur: toro tret, fuis, huy, tret. Aristophanes eius cantum expressisse creditur.

TITVLVS II.

De Aquaticis Fissipedibus Insectiuoris

CAPVT I.

De Arquata, Crece et Totano.

A*rquatam* ab arcuato rostro sic dictam, numenium ueterum, qui forte a neomenia, quod rostri figura arcum lunae recens a nouilunio crescentis in cornua repraesentet, ita dicitur, esse Gesnerus credit, Bellonius elorium Aristotelis coniicit. *Rostrum* habet circiter octo digitos longum, post tres digitos flecti deorsum incipiens nigrum. *Pennas* coloris fusci uarias et maculosas, ex quibus maxime fulgent instar serici uillosi, quae inter alas et dorsum sunt, in medio nigrae, in circuitu per interstitia subrufae. *Digiti* sunt fissi, sed aliquatenus membrana coniuncti, quae etiam utrinqne iuxta digitos descendit

dit et inferiorem digitorum partem dilatat. *Lingua* pro tanta rostri longitudine breuissima est et sagittae effigiem repraesentat. *Foemina* est aliquanto minor et maculae illae, quibus totum fere corpus respergitur, in hac magis fuscescunt. Omnium uermium genere *uescitur* eosque in plantis quibusque quaerit. Turmatim *uolant*, oua *pariunt*, quanta gallinae, quaterna, pallida, mense Aprili. Carnem habent siccam, solidam, leporinae similem. In Gallia in deliciis habentur.

CREX, quae et κρεκὸς, quaenam sit auis, uix a recentioribus obseruatum est. Athenaeus helorio similem esse dicit, Aristoteles uero crura alba habere et posteriorem digitum, qui pro calce est, minutum adserit. Herodotus ei ibidis nigrae magnitudinem, Scholiastes Aristophanis rostrum acutum et serratum adsignat. Bellonius auem circa Nilum uisam, cruribus longis, *rostro* longo et nigro, nigris quoque tibiis et toto capite: *collo* tergore et pectore candidis, quae e terra *uictum* petit et in muscas debacchatur et, cum *uolat*, magnum edit strepitum, crecem ueterum esse opinatur. Pugnat cum galgulo et merula et uireone eorumque pullis nocet. Βραδυπτέρας esse Philes adnotauit. *Arist. l. 9. c. 1.*

TOTANVS auis est aquatica, capite nigricante, praesertim anterius, posterius enim et magis anteriori parte rufum est. Vertex cinereus, ut et reliqua pars prona. Alarum ima pars alba, extima nigra est, relinquae plumae in ambitu uariae (ςικταὶ) sunt et albicantes. *Cauda* palmi longitudine transuersis lineis albis nigrisque depicta, ut etiam limosae. *Pennae* super caudam ad medium dorsum usque albicant. Pars omnis supina alba est, in collo tamen et superiore alarum ambitu nigricantes maculae uisuntur. Totius auis longitudo ab extremo (rostro) ad pedis extremum extensae dodrantem cum duobus palmis aequat. Rostri longitudo circiter tres digitos, colli totidem. Fidipes est, uerum duo maiores digiti pedis aliquousque membrana iunguntur, ut et limosae. Pedes duos palmos longi ex pallido rubent unguiculis muniti nigris. Corpus auis ea fere crassitie est, qua mergulus noster rostri acuti.

CAPVT II.

De Calidri Bellonii, Nigra et Himantopode Plinii.

CAlidris Bellonii auicula est columbae magnitudine, *cruribus* proceris adeo, ut equo insidere uideatur, unde cheualier, id est, equitem nominarunt. Plumis optime instructa est ideoque longe minus carnis obtinet, quam adpareat. *Rostrum* et crura rubra, longa, manifesto sane argumento, aquaticam esse uolucrem. Superior rostri pars nigricat, uenter albus est, *caput*, collum et pennae sub alis et uropygio cinereae, quare Aristoteli calidrim dici arbitramur, cuius meminit his uerbis: quin etiam *calidris*, cui cinereus color distinctus uarie. Radices plumarum, sicut in bistarda et la cane petiere (tetracem interpretatur) rubent, sic in hac nigrae sunt. In temporibus utrinque maculae sunt binae, nigrae, quae ceu umbram praebent superciliis, quae et ipsa alba macula insignia sunt. Priores digitos membrana coniungit, ut in pica marina, (pie de mer) Digitus posticus admodum exiguus. Alae, ut in pluuialium, corpori iunguntur, magnitudine corpori respondent. Tam parua itaque ales proceris cruribus insistens alacriter hilariterque incedit, prata stagnaque et ripas frequentat et plerumque aquam ingreditur ad femora usque. Caro nihil ferinum redo-

redolet, ſed delicatum quid et aromaticum. In ſui generis auibus in deliciis habetur.

NIGRAM a rubra differre certum eſt. Nigrae enim ab ipſo ortu crura et roſtrum atra ſunt, excepta ſuperiori roſtri parte, quae ſubrubra eſt. Color item huic nigrior, quin,amputatis capite, cruribus atque alis, reliquis corporis partibus palumbis colorem inter cinereum et nigrum uidebitur referre. Sin ſermo ſit de calidribus, quae iam pennas mutarunt diſtinguendusque color ab iis, quae prioribus etiamnum ueſtiuntur,adferemus nos pluuialem aliquando obſeruasſe in autumno nigram, adeo ut poſt mutationem plumarum eum non agnoſceremus, nihilomninus tam huic quam alteri pedes nigri ſunt. Foetus earum menſe Aprili proſtant maculis undique ortygometrae inſtar (d'un rasle) conſperſi, cum alioqui hyeme tantum adpareant. Ad hanc reducit Aldrouandus *gambettam* Italis dictam, quae eſt capite, collo et pectore cinereis et maculis fuſcis plurimis undiquaque reſperſa. Alarum pennae rectrices nigricant, corporis cinereae ſunt in dorſo et alis ad rufum uergentes, uenter candidus eſt. Roſtrum nigrum, oculorum iridem ex luteo ſubuiridem niger circulus ambit. Pedes ex luteo rutili, quo colore potisſimum a nigra calidri Bellonii diſcrepat. HIMANTOPVS a flexitate crurum ita dicta, quam alii haematopoda a rubedine pedum uocant, a Geſnero ita deſcribitur: *roſtrum* digitos fere quatuor longum eſt, *caput* paruum, *collum* digitorum quinque, reliquum corpus, quod leue et gracile eſt, inſtar auium paluſtrium fere, quas gallinulas aquaticas uocamus, digitorum ſex, cauda quatuor, crura quindecim. Color *roſtri* nigricat, in capite et collo prono fuſcus, dorſo et alis niger, pauco ſubuiridi admixto, ſi diligentius intuearis, cauda cinerea. Partes prone omnes et latera quoque albi coloris ſunt. *Crura* ſanguinea digitis duntaxat ternis, ſicut in biſtarda, oenade Rondeletii, morinello Gaii, ſtruthiocamelo, pluuiali et cane petiere Bellonii eiusdemque pica marina, quorum medius longiuſculus, breuisſimus interior, iungitur autem medius cum exteriore breuisſima membranula, tanquam palmipedum. Poplitum cauitas inſignis eſt, articulo tam flexili, ut in ſceleto etiam tibia ad femur tota reflectatur. Videtur ſane non curſu tantum ualere, ſed etiam uolatu haec auis, quoniam oblongae eius alae ſunt, ita ut longisſimae earum pennae caudam ſeu uropygium duobus aut amplius digitis excedant. Oppianus hoc nouum in eis, quod, maxilla inferiore fixa, ſuperior ſolum in ipſis moueatur, notauit, ſed in deſcripto nihil ab aliarum auium natura uariat.

CAPVT III.

De Gallinulis Aquaticis in genere et in ſpecie de Quibusdam.

Gallinulae aquaticae hoc commune habent, quod eis ſit *corpus* gracile et adductum. *Caput* paruum, pennae uariae. *Roſtrum* longum modice inflexum, nigricans. *Ventrem* et ſupinam eam capitis partem, quae inter roſtrum et collum eſt candida. *Crura* oblonga, *digitum*, qui pro calce eſt, admodum breuem, quaedam etiam eo carent. *Plumas* ad media tantum crura deſcendentes. Vermiculis potius, quam piſcibus *ueſcuntur*, quamuis et ex his minimos comedant. Circa initia autumni in Heluetiam adueniunt, hyemis exitu denuo auolant. *Aucupium* earum mane ante ſolis exortum fit aut ueſpe-

uespere, quo incipiente, tam subli- mi uolatu euehuntur, ut non amplius adpareant. Ob carnem suauem et teneram in deliciis mensarum habentur. *Species* ipsarum sunt *chloropus*, *erythropus*, *ralla Anglorum*, *rhodopus*, *phaeopus*, *ochropus*, *melampus*, *poliopus*, *erythra*, *ochra*, hypoleucus, *gallinula serica et scolopax*.

CHLOROPVS est triplex, *maior*, quarum altera fulicam et magnitudine et corporis figura refert, tota rostro longiusculo sursum parumper eleuato, altera Italis *porzana* dicta, collo et capite nigricantibus, dorso [illegible] superiore alarum parte castaneo, inferiore uentre toto albido, femoribus plumis cinereis usque ad genua conopertis. *Tertia* Gesneri, quam glottidem Aristotelis esse credit, colore est fusco, cruribus uiridibus. Vocem instar fistulae argutam edit. Germanis Glutt dicitur. Praelongam exerit linguam, unde ei nomen. Hanc initio blandita peregrinatione (cum coturnicibus) auide profectam poenitentia in uolatu cum labore scilicet subit. Reuerti inconcitatam piget et sequi nec unquam plus uno die pergit, in proximo hospitio deserit.

ERYTHROPVS uel est *maior uel minor*, de utraque nihil singulare obcurrit. RALLAM Anglorum, aquaticam intellige, cuius rostrum et crura sunt rubra, plumae undique magis cinereae quamque male uolare, sed egregie pugnacem esse Bellonius prodidit. *Montana* et syluestris in ericeto degere solet. Ortygometram esse credidit Bellonius, perdicem rusticam Gesnerus.

RHODOPVS nihil habet singulare. Sed ne de aliis praeter descriptionem, quam apud Aldrouandum et Gesnerum inuenies, quicquam. In ochropode *maiore* septem distincti colores adparent nec digitus posterior pedis uisitur. Medio lingua in oblongum mucronem definit. *Minori* collum est, quam caeteris altius.

ERYTHRA, quam Germani Mattkerra uocant, uocem et clamorem edit, quo sonus fullonum lanas ferientium repraesentatur.

OCHRA a totius fere corporis colore subuiridi, sed sordido et obscuro sic dicta est.

DE HYPOLEVCO, quam Germani Fysterlin adpellant, nihil habeo, quod dicam.

SERICA ideo dicitur, quod color ater in ea holoserici instar splendeat.

CAPVT IV.

De Scolopace seu Perdice Rustica, Rusticula Syluatica et Scolopace seu Gallinagine Minori.

SCOLOPAX auis a rostri figura, quod instar pali longum et rectum habet, ita dicta (palum Graece σκόλοπα dicunt) Volaterrano Aristotelis alectoris, sed falso, uulgo Graecorum ξυλόρνις, Herodiano syluestris perdix, Martiali perdix rustica, nonnullis rusticula maior, Alberto, quod suauis et pinguis sit, ficedula, plerisque populis beccassa, Germanis Schnephun et Rietschnepf dicitur. Similes ipsi quasdam in Frisia aues facit Gesnerus. Ea, quae uulp nominatur uulgo, rostro et pennis colore illi confertur, sed magnitudine uincit. Item grutte dicta rostro. Magnitudine est gallinae, colore attagenis, ut Aristoteles prodidit. *Arist. H. A. l. 9. c. 26* *Rostri*, quod longum, anterius asperiusculum, pars superior ultra inferiorem extenditur. *Linguam* habet gracilem, oblongam, neruosam. *Crura* fere rosei coloris. *Felle* carere uulgo creditur, quod apud Bellonium legimus.

Nul-

Locus. Nullibi non *inuenitur*, in Gallia, Suecia, Heluetia. Non ubique tamen iisdem in locis nec semper aestate in altis Pyrenaei, Heluetiae, Sabaudiae et Aruerniae montium iugis degit. Hyeme cibi gratia ad campos et syluas caeduas descendit. Circa Brixiam principio autumni in Heluetia mense Octobri capitur. A Germania inferiori aestate recedit, in fine autumni redit. Aquas, inprimis tepidas, loca puluerulenta et humida, sepes et hortos amat. *Cibus* ipsi uermes. Spiritu in caua immisso, unde sonus etiam procul audiatur, eos extrahere proditum a nonnullis. Visi, qui ex farina fagotritici cum aridis ficubus pascebantur. *Volatus* debilitatem cursus uelocitate natura compensat. Cum proximam sibi aucupes existimant, longe recessisse inueniunt. *Oculis* est obtusioribus, quamuis grandes habeat, *odoratu* potius cibum quaerere creditur. Homine delectari ab Aristotele relictum. *Arist. H. A. l. 9. c. 26.*

Habetur inter ciborum delicias, sed postponitur perdici. Aliqui deplumatum exenteratumque in furno torrent et cremant remedio calculosis futurum. *Gesner. in Ornithol.*

RVSTICVLA SYLVATICA rusticula palustri maiore maior est. Gallinam enim fere aequat. Colore saturiore, rostro minus longo, uentre albicante, cruribus cinereis. Tendiculis seu laqueis capitur.

SCOLOPAX seu gallinago minor et scolopax minor molliceps Aristotelis quibusdam, dorsum habet eiusdem fere cum alauda coloris. *Rostrum* canaliculatum, maculosum, in extremo nigrum, quatuor digitos aequat longitudine. Alae extensae maculam albam in extremitatibus ostendunt. Quae ab Aldrouando exhibetur, *rostrum* habebat palmi longitudine canaliculatum, latiusculum, nigrum, tuberculis quibusdam asperum in extremo acutum, cuius superior pars inferiorem aliquantulum longitudine excedebat. *Lingua* longitudine rostro fere par erat caniculata in extremo cuspide acus instar acuminata.

Frequentem in locis mediterraneis Gallia uidet nec Bataui eadem carent. In Germaniam circa aequinoctium uernum uenit, si Longolio credimus. Nec a marginibus stagnorum et lacuum *recedere* idem adfirmat. *Migratoriam* inde conligas. In dissectae uentriculo initio Decembris scarabeos et uermes albicantes, tenues, oblongos, quales farinarios adpellant, inuenit Gesnerus. Neque in caueis neque in auiario uiuere dignatur. *Vocem* auditam (haec talis est, ut si quis cultrum per serram ducat) pluuiae prognosticon quidam faciunt.

CAPVT V.

De Gallinula Terrestri et Alia Chloropode.

Huc et *gallinulam terrestrem* et aliam *chloropodem* fulicae similem Bellonii refero. *Illa* circa Verbanum lacum polle, a Germanis aucupibus Hoggeschar, quod turmatim iuxta sepes decurrant, dicitur. Gesnerus rallum terrenum seu trochilum terrestrem dicit. *Corpore* est breui, crasso. *Digitis* pro sua magnitudine longissimis. Postremus ad anteriores circiter dimidiam longitudinem obtinet. *Vocem* eius dicunt asperam ger, ger, ger serpentum instar. Capta sciuri uocem, si fides referentibus, imitatur. Angli ceu lautissimam inter segetes capiunt.

De GALLINVLA CHLOROPODE alia ita Bellonius: necessario plane gallinulam aquaticam (la poulette d' eau) a fulica et fulica maiori (de la porle et macrou-

croule) separauimus, quoniam aquae non innatat nec palmipes est. Pullettae autem aquaticae siue gallinulae nomen a similitudine cum iam dicta impositum est, etsi multo minor sit, maior tamen ralla, adeo ut de utraque hac particeps esse uideatur. Aucupes, quibus ostendimus, cum fulicae similem esse cernerent, magnitudine tantum differre aiebant hancque ad perfectam necdum aetatem peruenisse. Vnde nos diligentius peculiares aliquas notas discriminantes inuestigauimus. In quibus ea praecipue fere est, quod haec gallinula pedibus sit uiridibus et non absimilibus botauri neque etiam ita planis nec denique lata membrana coniunctis, ut in fulica. Cauda etiam gallinulae longior est. Macula frontis item minor. Colore rallo similis quidem, sed ad fulicae colorem tendit, quare ex primo aspectu rallum esse putabam, sed, cum diligentius inspicerem, animaduerti, palpebras oculorum candidas esse, quod rallo non conuenit, sed neque fulicae. *Caudae* binae pennae albae sunt, utrinque nempe una. Sub pectore nonnihil ad cyaneum siue caeruleum uergit. *Dorsum* colore est castaneae intenso. Aliae item aliis nigriores sunt et alarum plicas albas habent et aliam insuper albam lineam in minori ala, quam primae plumae eius per calami longitudinem constituunt. Idem cibus reperitur in eius uentriculo, qui in rallo et fulica. *Os sterni* et ischion siue os coxendicis ab aliis auibus habet diuersa, etiam a fulica. Caro gallinulae coctu facilis ac tenera est, ossa fractu facilia, ingluuies ampla, iecur quoque fragile, caeterum intestina et reliquae partes internae, ut in fulica. Assa eiusdem cum fulica saporis est. Nidificat et pullos alit et educat, ut rallus.

Huc pertinet illa, quam CORRIRAM uocant, auis rostro pro corporis proportione crasso, pectore et alis supernis albicantibus, caetera nigra.

Nec PORZANA MINOR, quae Mediolani girardina a gallinularum aquaticarum censu eximenda est. Rostrum habet breue, qua caput tangit, flauum et in extremitate nigrum, pedes atros, uentrem album, pectus, dorsum, alas colore fumido albis maculis consperso, alarum pennas maiores nigras etc.

CAPVT VI.

De Trynga.

De trynga, iuncone et cinclo hoc duntaxat Aristoteles prodidit, quod caudam motitent, lacus et flumina petant. *Trynga* turdo aequiparetur, cinclus et iunco minores sint. Hinc factum, ut diuersae aues pro iis ab auctoribus obtrudantur, haud paucae tanquam congeneres referantur ad easdem. Turnerus eam totam pullam, ea parte, quae podicem tegit quaeque candida est, excepta, facit. Breues uolatus facere, in stagnis, quae nobilium aedes obducunt et in piscinis apud Anglos plerumque degere, si quando periclitatur, ad arundineta densiora confugere adiicit. Germani quidam tryngam nigram totam, fidipedem, candido uertice ad rostrum usque demisso, pedibus altis et nigris, caudam continue motitantem et loca aquosa incolentem ponunt, ad eandem Gesnerus auem, quae Claronae Wasser Troſtla, id est, turdus aquaticus nominatur, rostro breui, cruribus altis, fidipedem refert. Aldrouandus aliquot ad tryngam reducit, quas alii ad cinclum retulere.

Prima ei ex illis, quas *giarolos* et *giaroncellos* in Italia uocant, turdo magnitudine par. Rostro duos digitos longo, nigro, in extremo nonnihil recuruo. Lingua acuta paris fere *Genera.*

Y

fere longitudinis. Capite ſuperno, collo, dorſo et alis fuſcis ad colorem caſtaneae nonnihil uergentibus, oculorum ambitu, mento, pectore, uentre et uropygio albicantibus. Digitis tribus anterioribus ad medium fere palmum exporrectis, poſteriore breuisſimo. Inter anticorum extimum et medium membranula eſt diuaricationis initio, quae inter alios deſideratur.

Altera pinarolo dicta huic fere per omnia ſimilis, niſi quod roſtrum habeat nigrius, aliquando breuius, cuius ſuperna pars infernam longitudine nonnihil excedit.

Tertiam Bellonius ad gallinaginem minorem refert, Geſnerus Sa‑methünle esſe putat, uterque cinclum Ariſtotelis esſe opinatur. Corpulentia eſt fere eadem cum ſcolopace minore ſimpliciter dicto, plumarum tamen colore differunt et roſtro, quod utrinque quidem tenue, longum et acutum eſt, praecedentis tamen in extremo maculatum eſt et crasſiuſculum. Maculis albis in capite et uniuerſo collo maculatur. Pectus uero totusque uenter, femora et plumae ſub cauda niuem candore aequant. Ripas potisſimum et *loca*, quae bono aliquo odore recreant et moſchum redolent, frequentat.

Quartam inter cinclos repoſuit Turnerus. Alauda eſt maior, colore in tergo nigro, uentre albo, tibiis longis. Vere circa fluminum ripas *clamoſa* eſt. Breues et crebros facit uolatus. Anglis hirundo aquatica dicitur.

Quinta ex motacillis credita Pil‑wendegen et Pilwegichen Germanis in Miſnia uocatur. Palmipes quidem non eſt, ſed roſtrum longum, molle, cinereum, crura alta habet. Duo ipſius ſunt genera, *maius* et *minus*. Hoc magnitudine merulae, tergo cinereo, uentre albo.

Flumina colit et in ripis uagatur. *Locus.* In arenis nidificat et incubat, interdum inter ſaxa oua ponit. Supra octo pullos uno tempore non excludit.

Muſcis, uermibus et piſciculis *Victus.* ueſcitur. Domi pane et malorum ueſcitur putaminibus. Singulari in *Ingresſus.* muſcis capiendis arte pollet. Lento enim ſuſpenſoque gradu accedens roſtro eleuato primum deſignat, tum captam praedam deglutit. Manſuefacta conclauia ab araneis purgat.

Vocem noctu lacrymantis inſtar *Vox.* edit.

Quartae congenerem merulam aquaticam Geſnerus facit, quam Germani Bachamſel, Lucarni et circa Verbanum lacum ſolot uel ſolum d' acqua nominant nec non cornicem aquaticam, ſturno paulo minorem, quam in alcyone deſcribit.

CAPVT VII.

De Iuncone et Cinclo.

Iunco σχοίνικος et σχοίνικλος, quod in iuncis libenter degat, quae Graeci σχοῖνος nominant, ita dicitur. Ariſtoteles trynga minorem, alaudae amicam facit. Addit, fluuios et lacus petere ac caudam motitare. Bellonius pro ea quandam oſtendit, quae Gallis alouette de mer ſeu alauda marina dicitur. Eſt quidem haec eiusdem cum alauda magnitudinis, *roſtro* oblongiuſculo, *cruribus* nigris, gracilibus et oblongiuſculis, *lingua* nigra uniuerſum roſtrum longitudine adaequante, linea alba ſub alis inſignitur et, dum uolat, eiusdem fere eſt cum galerita coloris, ſed, quia maritima eſt, neſcio, an pro iuncone ſumi uel posſit uel debeat. Aldrouandus auiculam, quae pasſere d' acqua uocatur, pro iuncone ponit. Pasſeris eſt magnitudine, roſtro nigro candiculato, ſatis duro et in extremo adunco. Lingua candiculata et, qua deſinit, bifida et duriuſcula. Cauda tres digitos longa denis pennis conſtante. *Mas* a foemina hoc ſolum

lum differt, quod in hac colores ſint magis obſoleti, in illo magis uegeti.

Congenerem facit eam, cui eadem ſpecies, roſtri pedumque conformatio et colore tantum uariat. Collum pronum et pectus albicant, ſed uenter totus ex cinereo ad fuſcum uergit. Caetera fuſca eſt. Turnerus, dum parum ſyluestrem pro iuncone obtrudit, uehementer fallitur.

CINCLVS Graecis κίγκλος, Suidae, niſi loca ſint conrupta, κιγηλὸς et κιγκίλος, βυκολίνη Heſychio et Varino, quod armenta ſequatur, tertia eſt ex illis auibus, quae caudam motitant et circa ſtagna et flumina uerſantur. Caudam motitare praeter Ariſtotelem Ariſtophanes in Tympaniſtis prodidit. Volaterranus palmipedem eſſe ſcripſit, ſed falſo. Suidas gracilem et nullo ferme corpore ſcribit. Geſnerus cum roſtro recto nigro et longiuſculo, uentre albo, pectore cinereo, cauda breui, ita ut eadem alarum longitudo ſit, alis dorſoque fuſcis, cruribus ex rufo fere luteis facit. Bellonius ſecundam gallinaginis minoris ſpeciem cinclum Ariſtotelis eſſe putat. Idem gallinaginum minimum genus cinclum minorem adpellat. *Tertia*, inquit, gallinaginis minoris ſpecies primo generi magis, quam ſecundo ſimilis eſt. Roſtrum enim, ſicut ſcolopax maior, craſſiuſculum habet et in extremo maculatum. Dorſum ſturno ſimile. Aliquibus deux pour un adpellatur. Duae enim huius generis pretio unius maioris uaeneunt. Aldrouandus de ea, *Aldrou. Ornith. l. 20. c. 56.* quam exhibet, an apud mare etiam degat, dubitat. Magnitudine, *inquit*, motacillam aliquanto ſuperat. Color totius fere corporis inter fuſcum et cinereum ambigit, ſed alarum pennae maiores ſubnigricant. Venter et femora albicant. Roſtrum nigrum tenue et longiuſculum. Crura nigra, breuia et exilia.

Congeneres ipſi duas alias facit, quarum quoque icones exhibet. *Prior* ſub cincli minoris nomine deſcribitur. *Altera* iisdem quidem eſt coloribus, ſed caudam albam et lineis nigris transuerſim ſecantibus ornatam habet. Roſtrum quoque, qua capiti iungitur, craſſiuſculum et ſenſim deinde magis magisque adtenuatum. Quia poſteriore ſui parte debilis eſt, ſuapte et per ſe *nidum* non conſtruit, ſed in alienis parit. Apud homines uiuere non dedignatur. Captam maxime miteſcere tradit philoſophus. Videtur in Coryis Thracum regis conuiuio apud Athenaeum adpoſita, κιγηλὸς quidem ibi extat, ſed κίγκλος legendum eſſe cenſetur.

CAPVT VIII.

De Vannello et Cercione Aue Indica.

VANNELLVS ſeu, quod alis inſtar uanni aut uentilabri commotis ſtrepitum excitet, ſeu aliam ob cauſam ita dictus, fulica quibusdam, ſtymphalis ueterum aliis, ſed falſo, quibusdam a uoce, αἴξ, ſiue capella, Bellonio parrus, parus uel parcus, de quo apud Plinium, dicitur. Alcyoni congenerem Gelenius facit, pluuiali Geſnerus. Candidos reperiri audiuit idem, niſi lari fuerint. Sine criſta iique aliquando colore fuſco et maculis uariis obſeruati alibi. An tremulus auis in prouincia Salernitana dicta, quae minor eſt gallina, coloris fuſci, alte clamans et uelociſsime uolans quaeque prope mare, teſte Villanouano, uerſatur et, cum ſuper terra incedit, cauda tremit, unde ipſi nomen, ſit eiusdem generis, disquirendum cum Geſnero relinquo. Exactiſsime a Bellonio *deſcribitur*. *Bellon. de Auib. l. 4. c. 17.* Magnitudine, inquit, plaridem uix excedit. Denſis admodum *plumis* *Plin. H.H. l. 11. c. 37* contegitur, quae in radicibus ſuis, quae corpus adtigunt, omnino nigricant. Color enim alius eſt in parte exteriori. Auis inuerſa ſupinaque conlocata et alis eius extenſis ma-

gna plumarum pars in uentre et in femoribus niuei sunt candoris. *Alae* in superiori quoque parte niueae, in inferiori nigricant etc. *Hepar* habet magnum in duas partes utrinque diuisum. *Fel* in ea reperire Bellonius non potuit. *Intestinum* appendices habet.

Circa lacus et amnes uersatur, a quas tamen non ingreditur, sed in planis et erica consitis ut plurimum degit.

Victus. Vermibus, muscis, cicadis, bruchis, scarabeis et aliis *uescitur*. Albos lapillos deglutire certum est. Aestate sola *uolat*, hyeme gregatim et tam frequenti numero, ut prata, etiamsi amplissima, uix totum agmen capiant. Alis est obtusioribus et inter uolandum magnum strepitum edit.

Vox. *Vocem* uidentur Germani et Galli per nomen ipsi inditum expressisse. Illi Kiwiz, hi dixhuict uocant.

Partus. Dum *pullos* fouet, ad hominem, a quo nidum inquiri suspicatur, proxime accedit et, uelut deditionem simulat, donec a nido abduxerit, saepe multae unum hominem ita persequuntur, ut eo facilius a nidis abducant.

Habetur in ciborum in Gallia deliciis et eodem, quo lepus, pretio uenditur. Adeo pinguescit, ut saginata uideatur. Gesnerus boni saporis et probi, sed leuis et tenuis alimenti esse comperit. *Vsus.*

De CERCIONE, quam capellae seu uannello praemittere debuit, caudam enim motitat, ita Aelianus: in India auis ad sturni magnitudinem accedens uariis coloribus picta nascitur, quae et humanam uocem effingit et psittacis uocalior et maiore est docilitate, ac ingenio, non tamen humanum uictum aequo animo sustinet, sed libertatis desiderio famem potius, quam seruitutem deliciis ciborum refertam amplectitur. Vrbes, quas Alexander in India excitauit et Macedonibus incolendas dedit, ut Bucephala cum adiacente agro et Cyropolis aliaeque ideo Cercionem adpellant, quod similiter caudam, atque cinclus mouet.

CAPVT IX.

De Pluuiali et Charadrio.

PLVVIALIS rhindace forte Plutarchi, quia nihil in eius intestinis excrementi reperitur, in agro Bononiensi piuier, Gallis pluuier, Germanis Pulver et Pulros audit. Quomodo antiquis uocetur, ignorare se fatetur Bellonius.

Genera. Duo eius *genera*, *flauescens* unum, *cinereum* alterum, quod Itali montanum uocant. *Pulli* guillemot priuatim uocantur. *Illud* palumbi est magnitudine. Rostro breui, rotundo, nigro, acuto et in extremo nonnihil adunco, *lingua* triquetra totam inferioris rostri canalem implente, prona parte fere cornea retusa. Pennae superne fusco, albo luteoque colore ita distinguuntur, ut ferratae adpareant, cauda quoque lineis fuscis luteis intersecatur. Postico digito caret. Inter anticos tres membranula interiicitur, maior inter medium et extremum, minor inter eundem et internum. Bellonius plumas eius lutescere scribit seu maculis luteis respergi.

Frequens est in Gallia, in Heluetia rarissima. Bononiae non raro in foro uenditur. *Locus.*

Rore *uictitare* prodidere quidam, quod in uentribus earum nihil inueniatur. Nihil falsius. Ex humidis campis uermes eruit. Scarabeos in dissecta inuenit Bellonius. Lumbricos edere adserit idem, quia solum *intestinum ieiunum* habet. Ideo in eo nihil inuenitur. *Migratoria* est. Aestate nulla in Gallia cernitur, uere paucae. Non minore numero, quam quinquagenario uolant. *Volaturae* uentum sequuntur, raro aduerso tendunt, ut Bellonius prodidit. *Victus.*

Vox

Tab: 53,
Trijnga.
Trijnga alia.
Gallinula serica
Samethünlein.
Rusticola. Schnepf.
Iunco Bellonij.
Merula aquatica.
Wasseramsel.
Cinchli.
Cinclus.
Cinclus Gallinago
minima Bellonij.
Vanellus seu Capella
Kijuitz.
Pluuialis Cinerea.
Pluuialis maior.
Charadrios.

Tab. 54
Grus: Kranch
Pliñ. mas
Gruſ Balearica
Grus Iapponensis
Grus Criſpa
Grus Bale
arica fe
mina
Auoſelte Species

Vox. *Vox* ipsius huit, huit sibilo, qui porrectis labiis edi solet, similis. Noctu solae degunt, summo mane diuersis in locis sparsae conspiciuntur quartamque aut dimidiam milliarii partem occupant. Imminente die, ut simul conueniant, sibilum sese mutuo uocantes emittunt. Vni in toto grege tanquam regi obeditur. Huic uox maxime sonora. Ad auditum undique confluitur. Aucupes *appellatorem* uocant. Inter cupedias in Gallia ponuntur. Ita ut in hominem delicati cibi nimium adpetentem, ne pluuiali quidem opposita contentum fore, alicubi tanquam prouerbio dicatur. Adparanda non exenteratur.

Pluuialem cineream Aristotelis pardalum esse credit Aldrouandus tum, quod tota fere sit cinerea, quod de pardalo prodidit Aristoteles tum, quod maculata, unde pardalo nomen. Pluuiali simpliciter dicta est aliquanto maior. Rostro paulo crassiori et longiori, postico digito admodum exiguo. Tota fere cinerei est coloris et multis undique respergitur maculis, quae inter cinereum et castaneae colorem ambigunt. Alae caudam, quae breuis est, excedunt. Magna ex parte gregatim *uolat* nec singularem uideris, quod apud Aristotelem legimus. *Vocem* frequentem nec grauem emittit. (Aldrou. Ornith. l. 20. c. 65.)

Huc refer illam, quae *pluuialis maior* Aldrouando. Rostro est procero, supina parte per pectus uentremque candicat. Maiores alarum pennae nigricant, pedes sunt longi et ad caeruleum uergunt. Digito posteriore fere caret.

CHARADRIVS Gazae hiaticula, quod circa fluminum alueum et riuorum hiatus uersetur, qualis Aristoteli auis sit, ignoratur. Nam colore et uoce prauum esse, noctu adparere, interdiu aufugere, quod de suo philosophus reliquit, multis auibus competit. (Arist. H. A. l. 9. c. 11.) Et, cum Aristoteles icterum chloreum seu galgulum uocet, haud uerisimile uidetur, eam auem charadrium esse, quam in Perside et raro quidem reperiri, atriis regum requiri, quod multi ei propter auxilium, quod ictericis praestare creditur, Albertus ex Heliodoro, Aeliano et aliis adserit. (Heliodor. l. 3. Histor. Aethiop.) Aldrouandus pro charadrio auiculam exhibet corpore toto ex cinereo fuscam, rostro breui, si cum aquaticis, longo, si cum aliis conferas. Capite toto nigra uitta cinctam, cruribus oblongis et gracilibus, colore ad rutilum accedente, fronte et collo candicantibus, pedore nigrescente. Quia interdiu latet, noctu progreditur, dedit prouerbio locum: χαραδριὸν μιμούμενος, qui rem utilem occultat, dicitur. Ictericos solo aspectu sanare multi produnt. Philes rubetam spectantem ictericia adfici, rursus charadrion, liberari nugatur.

TITVLVS III.

De Auibus Fissipedibus Herbiuoris

CAPVT VNICVM.

De Grue.

Auis, quam gruem Latini a gruendo, poetae Palamedis auem, quod is Troiano bello quatuor literas φ ξ χ et θ, ordinem aciei et tesseras a gruibus didicisse dicatur, uocant, Graecis communiter γέρανος, quod colore cinereo et quasi cano tanquam γέρων adpareat, Tyrrhenis tiris et συρισής, Polyrrhaenis σίερνς adpellatur. (Martialis.) *Genera* ipsarum apud Tartaros plura Venetus obseruauit. Sunt quaedam alis *nigris*, aliae *candidae* pennas oculis aurei coloris plenas habentes. (Venet. Rerum Orient. l. 1. c. 64.) Nonnullae paruae pennis longis rubro nigroque colore perunctis instructae, quaedam denique

nique magnae, grisei cinerei coloris, oculos rubros et nigros habentes. In Cuba duplo nostris sunt grandiores. In alia | Americae parte rubras colore coccineo Columbus obseruauit.

Descriptio.

De *descriptione* non est, quod simus solliciti. *Collum* ipsi duos dodrantes longum, quod Philoxenus seu os Eurixidis F. seu Cytherius, gulae circa pisces mancipium sibi optabat. Anterior eius pars ad latera nigricat, prona albet. Vertex cum macula rubente niger. Omnia reliqua cinerea praeter maiores alarum pennas. In alis retro uersus caudam fuluae et crispae sunt, quas auro et argento ornatas iuuenes pilis adfigere solent. *Arteria* aspera penitus in carnem ad os sternon inseritur. Ideo non mirum, ex tam longinquo audiri.

Athen. Dipnos. l. 1.

Locus.

Nulla non in orbis parte uisuntur, uniuersum enim fere, caloris amicae, peragunt. Circa Hebrum, Strymonem et Cnistrum magna ipsarum copia. Ex Thracia, ubi aestate uiuunt, hyeme ingruente, traiiciunt in Lybiam, ibi in Aegypto et in Aethiopia hyemem transigere Aelianus prodidit. De Tartaria superius diximus, quae uero de Pygmaeis Plinius habet, fabulosa sunt. *Cibus* ipsis fruges et herbae.

Aelian. H. A. l. 3. c. 13. Plin. H. N. l. 4. c. 11.

Victus.

Illud et Suidas innuit, cum dicit: *γέρανοι γεώργου κατένεμον τὸ χώραν ἐσπαρμένην, νεωςὶ πυρίνῳ σίτῳ*, grues agricolae depascebantur agrum nouiter tritico satum et Mantuanus cum scribit:

Mantuan. l. 1. de colum. temp.

Strymoniae de more gruis, quae
semina campi
iacta legens aequa tepido sub
sydere libra.

Hoc apud Claudianum legitur:

eNilo Pygmaea grues post
bella remenso
ore legunt rubri germina cu-
ra maris.

Putantur tamen et serpentibus interdum uesci.

Partus. Aelian. H. A. l. 5. c. 2.

Mouentur *in uenerem*, cum obuio uento ad occidentem fugiunt. Foemina stante, ut passeres, non sedente, ut gallinae, coneunt. *Oua* bina, inter quae lapidem fortuito etiam inuentum deponere solitas, Albertus Coloniae per annos aliquot obseruauit nec plura pariunt. Quomodo *excludant*, a nemine, quantum sciam, hactenus proditum est.

Vox. Virgil. Aeneid. l. 10. Lucret. l. 4. Aristoph. in Auib.

Vocem ipsarum Graeci per *κλαγγάζειν* uel *κλάζειν*, Latini per clangere et clamare exprimunt, quod intenso et magno cum impetu prolata uociferentur. Aristophanes *γέρανον κρώζουσαν* nuncupat. Q. Calaber *τανυφθόγγους*, id est longum et protensum sonum edentes dicit.

Aetas.

Aetatem earum diuersi diuersimode definiunt. Honorius anno octauo senescere tradit. Leonicus Tomaeus quadraginta continuis annis unam domi aluit. Aristoteles pennas gruum in senectute nigrescere tradit. Seu, quod pennarum earum natura albicet plusque humoris senescentibus iis constituatur, quam ut facile putredini pateant, seu, quod terrestris humidi ipsarum natura a colore imminente non satis concoquatur. Solinus fuluas reddi scribit. Ingrediendo pedes ante se iaciunt et implumes tam celeriter aliquando currunt, ut cursu hominem uincant.

Arist. l. 5. de gen. c. 5.

Volatus.

Nec minor *uolatus* uelocitas. Cyrus per interualla locorum suos tabellarios ita disposuisse legitur, ut fatigatis recentes et nocturni diurnis succederent, sic uolantes grues superarentur.

Plutarch. in Aristotele. Aelian. H. A. l. 2. c. 1. Tzetzes.

De *migratione* mira ab auctoribus produntur. Ex Graecia maemacterione, in quem aequinoctium incidit, discedere notauit Plutarchus, ex Heluetia XI. Septembr. audiuit Gesnerus. Thraciam relictam ad Hebrum fluuium conueniunt et in turmas disponuntur. Maxima nata, lustrato ter exercitu, conruit, sepulta, ad iter in Aegyptum adcinguntur. Volant alte seu ad prospiciendum, quod Plinio et Isidoro placuit seu, ut, conspectis in tem-

tempeſtatem nubibus, in terram ſeſe referant. Exacte ſecundum uentum ſeruant, raro contra impetum, niſi fugiendo, nituntur. Et in tergo praeteruolantium colla et capita reponunt. In uolatu trianguli formam efficere animaduerſum ab Ariſtotele. Eius autem ſummo angulo aer ab iis aduerſus pellitur, deinde ſenſim ab utroque latere tanquam remis ita pennis curſus auium leuatur. Baſis trianguli tanquam a puppi uentis adiuuatur. Tempeſtate mota, uel in triquetram figuram conducto agmine cuſpide eius circumfluum aera ſcindunt uel immixtae glomerantur in orbes uel contentae in ſinum falcataeque feruntur. Literam ypſilon quibusdam exprimere, Λ uel Λ aliis creduntur. Vnam ſequi ordine literato et pennarum notis inſcribi aera certum eſt. Ducem, quem ſequantur, ex robuſtis et ſenioribus eligunt. Vbi eum defatigatio, quia non habet, ubi nitatur, ceperit, proximam iis, quae acquieuere, ſubſtituunt eaque uicisſitudo in omni curſu ſeruatur. In extremo agmine per uices, qui adclament, diſpoſitos habent et, qui gregem uoce contineant. *Excubias* habent nocturnis temporibus lapillum pede ſuſtinentes, qui laxatus ſomno et decidens indiligentiam conarguit. Caeterae dormiunt, capite ſubter alam candito, alternis pedibus inſiſtentes. Dux cum aliis erecto prouidet collo ac praedicit. Lapidem decesſuras deglutire auri indicem, poſtquam deciderit, utilem ſeu, ut ita facilius uentorum turbini pondere reſiſtatur, quod Aelianus uoluit ſeu, ut de uia fesſae et quietem parantes iactu terram et aquas explorent, quod Ariſtophanes Byzantius credidit, prodidere quidam. Roſtro eum ſuſcipere, ne in uolatu nauis inſtar fluitent, Maximus Tyrius ſcripſit, ut uocem transuolaturae Taurum montem aquilis plenum conhibeant, alii, falſum id Ariſtoteles reliquit, lapides pedibus complecti, cum digitis iis incuruantur, ex Alberto habemus. Certum eſt, inquit Plinius, Pontum transuolaturas primum omnium anguſtias petere, inter duo promontoria Criumetopon et Carambim mox ſaburra (ſed non, ut alantur, quod Aelianus fabulatur) ſtabiliri. Cum medium transierint, abiici lapillos e pedibus, cum adtigerint continentem, e gutture et arenam. Cum ab Aegypto in Europam auolant, duces non adhibent.

Plut. de ſolert. Animal. — *Cicer. 4. de Nat. Deor. l. 2.* — *Plutarch. l. c.* — *Lucan. l. 5.* — *Ariſt. H. A. l. 9. c. 10.* — *Plin. H. N. l. 10. c. 23.* — *Solin. Polybiſt. c. 10.*

De *antipathia* hoc duntaxat occurrit, ab aquila infeſtari. Ita inter ſe interdum ira exardeſcere, ut dimicantes capiantur. Viſus aliquando mas foeminae ad internecionem usque undecim uulnera inflixisſe, quod pullos, quo minus ſe ſequerentur, abſtraxisſet, ſi Alberto fides eſt. Quae de *Pygmaeorum* cum gruibus *pugna* ab Ariſtotele, Philoſtrato, Menecle et aliis produntur, fabuloſa esſe ex Strabone cognoſces. Aduentus earum arationis tempus indicat. Si uel uociferantur uel per apertum ſponte trepidant nec ſeſe audacius aethrae committunt uel ueſpere et ad multum tempus uolant, tempeſtatem minantur. Si mane et gregatim uolent, ſerenitatem promittunt.

Adfectus. — *Ariſt. H. A. l. 8. c. 12.* — *Strabo. l. 1. Geogr.* — *Heſiod. in Die.* — *Theophr. l. de ſignis tempeſt.*

Vſus earum olim *in cibis* expetitus. Indi ouis ueſcebantur, ut Strabo habet. Varro grues Melicas apud Gellium inter ἐδέσματα repoſuit. Grues oculis conſutis in tenebris ſaginatos Plutarchus teſtis eſt. De ſuis temporibus *Plinius*. Cornelius Nepos, qui diui Auguſti principatu obiit, cum ſcriberet, turdos paulo ante ſaginari coeptos, addidit, ciconias magis placere, quam grues, cum haec ales inter primas expetatur, illam nemo uelit adtigisſe. Sed et hodie hybernos apud Gallos cibos nobilitat. Inasſant caryophillis perfosſas et pipere. Tenereſcunt, ſi ex ficu ſuſpendantur. Galenus, Aegineta et alii carnem earum inter fibroſas et duras repoſuere. Anaxandrides, cum Iphicratis nuptiarum cum Thraciae regis filia conuiuium ridet, gruem ibi fuisſe, quae frontem diſten-

Vſus. — *Strab. l. 15.* — *Gellius l. 7. c. 16.* — *Plut. l. de eſu Carniuor.* — *Plin. l. c.* — *Bruier. l. 15. de re cib. c. 59.* — *Athen. l. 12.*

distenteret. Hiante podice, discissis lateribus dicit.

Quantum *ad medicinam*, torminosis in cibo prosunt. Ius uocem clarificat et sperma auget. *Caput*, oculi, uentriculus exusta in puluerem fistulis et uaricosis ulceribus insperguntur. *Adeps* omnes duritias cum anserino dissoluit. Pulmonis uulturini dextrae partes uenerem excitant uiris adalligatae gruis pelle. Penna serpentes stupidos reddit.

Plin. H. N. l. 30. c. 15. Et haec de grue in genere sufficiant. *Speciem* quod adtinet, quia BALEARICAM Plinius cirros in capite more pauonis gerere scribit, Aldrouandus eam substituit, quam Bellonius cuidam ardeae generi adscribit. Vulgaris est gruis magnitudine et eodem plane corporis habitu, rostro e cinereo fusco, uertice nigro, in quo cirrus erectus nascitur, plurimis tenuibus et subtilibus aurei coloris pennis. Vtrinque in temporibus maculam habet oblongam, candidam, ex cuius inferna parte utrinque oriuntur palearia rosei carneiue coloris. Collum, pectus, uenter cruraque tota ex cinereo fusca sunt. Circa caput uiride inuenitur. Alas erigit et quandoque uelocissime currit. *Vescitur* herbis uiridibus quandoque furfuribus et hordeo. Sub noctem altos parietes aut arbores more pauonum quaerit.

De IAPPONENSI nihil singulare obcurrit. Tota fere candicat, rostro, collo inferiori, pedibus et alis internis exceptis. Vertex capitis insigniter rubet ac nigris maculis respergitur. Media pars colli inferior nigricat. Sub alis pennae dependent satis magnae multis insignitae appendicibus, nigrae, caetera tota auis nigricat.

HISTO-

HISTORIAE NATVRALIS
DE AVIBVS
LIBER VI.
De Auibus Exoticis, Americanis inprimis
TITVLVS I.
De Auibus Exoticis Terrestribus
CAPVT I.
De Manucodiatis in genere et in specie.

Poterant et istae superioribus inseri, nisi accuratam plerarumque descriptionem auctores nobis inuidissent. Hac quia destituimur, dicendum promiscue de illis erit, ne aliquid in historia auium scitu dignum omisisse uideamur. Si quid obcurret, quod superioribus adnecti possit, additamentis, DEO uolente, inseretur. Incipiemus a MANVCODIATIS siue auibus Dei, ut Moluccani uocant. Hae aliis interdum apodes Indicae, interdum aues Paradisi seu ob corporis speciem seu, quod, ubi locorum nascantur, unde ueniant, quo sese recipiant, ignoretur, uocantur, quamuis et ad Physonem fluuium quaedam obseruatae sint, quibus idem ob miram corporis speciem et plurimam colorum diuersitatem nomen inditum erat, et in Aegypto fuscae et subrutilae monedulis minores sub eodem nomine uideantur. Magnitudo certa non potest illis adscribi, quaedam hirundine paulo maiores uisae sunt. In Iaua columbarum magnitudine obseruari a se pica maxima non minorem uisam Scaliger reliquit. Omnibus peculiare est, ut pedibus careant (quamuis Aristoteles nullam absque pedibus auem dari adserit et Pigaffetta pedes illis palmum unum longos adsignet) et in cauda, ueluti fila quaedam uel neruos, obtineant. *Caput* ipsis non rotundum, sed pressum, nucis iuglandis ferme magnitudine. *Rostrum* non omnibus aeque magnum neque eiusdem etiam coloris. *Alae* et cauda expansae accipitrinis miluinisque magnitudine respondent. Pennae sunt tenuissimae et praeter tenuitatem pennis pauonum foeminarum ex toto persimiles. Alae in arctum contrahi uel in latum diffundi pro animantis lubitu nequeunt, sed naturaliter uno tantum eodemque modo perpetuo consistunt. *Dorso* fila gemina adnectuntur, tres et amplius palmos longa neque exacte rotunda neque perfecte angulata, sed figura inter quadratum et rotundum media. Intus continuata ac perpetua pinguedine totae expletae sunt. Falso perpetuum *uolatum* exercere, quod non, nisi mortuae, in terra uel mari inueniantur, traduntur nec uerius adfirmatur rore duntaxat *pasci* et *oua* in masculorum dorsi cauitate incubari et excludi. Sane quiete necessario indigent et filis illis in cauda facile ramis arborum adnectuntur, nulla hactenus in uisarum dorsis obseruata cauitas et, cum tum alte uolent tum animalia sint perfecta, quomodo rore, qui prope terram nascitur nec solidum alimentum suppeditat, illas ali dixeris? Magni a Moluccarum regulis fiunt, qui se, si illa-

Scaliger Exerc. l. 228. l. 2.

rum pennas portent, in praelio uulnerari non posse, etiamsi in prima acie conlocati fuerint, credunt.

Species. *Species* ipsarum quinque describit Aldrouandus. *Prima* hirundinem magnitudine et forma, si corpus spectes, pene aequat. Pennarum ambitus discolor est, sed admodum uenustus et uisu undique iucundissimus. *Caput*, quale hirundinis, est pro corpore paruitate maiusculum, cuius plumae, quae superiorem partem a prima ceruicis uertebra ad rostri usque initium exornant, breues sunt, crassae, durae, spissae colore luteo egregie micantes et ad instar purissimi auri radiorumque solarium more respondentes, reliquae, quae mentum contegunt, molliores, tenuiores et ex cyaneo mire uirides, ut in anatum masculorum capitibus, dum lucidissimo sideri obuertuntur, conspicimus. *Rostrum*, quam hirundini, prolixius. Alarum pennae forma ardearum similes sunt, sed tenuiores tantum ac longiores, fuscae inter nigrum et rufum fulgentes, quae una cum cauda in orbem expansae rotae similitudinem exhibent. Etenim plane immobiles sunt et, ueluti infixa quaedam spicula, cuti adhaerent. Caeterum minores quoque aliae pennulae eaeque profecto haud paucae iuxta singulas maiorum pennarum, quae alas constituunt, origines exoriuntur, quae supra maiorum principia extensae ea obtegunt dimidio quisquiliatae, rufae coccineaeue, caetera croceae et fuluo auri colore splendidae, multum, mehercule, gratiae ac uenustatis auiculae ob eximiam illam et singularem colorum disparitatem conciliant. Corporis reliqua moles tota pennis fuluis in rufum uergentibus obducitur, ita tamen, ut aliquid adhuc inter eas discriminis aduertas. Nam, quae in pectore et uentre conlocantur et frequentissimae sunt et pariter latissimae duorum triumue digitorum amplitudine, fuluo sunt colore et eo quidem nitidissimo haud sane alio, quam iecur ipsum, splendentes. Quae uero dorso infiguntur, rariores neque ita frequentes sunt, atque insuper amplis diuisuris pennarum omnino ardearum tergo adhaerentium similitudine hiant, neque etiam ad tam insignem latitudinem accedunt aut praestantem illum hepatis colorem adaequant, quinimo puniceo potius colore, carni aemulo, obscuriore etiamnum relucent. Fila illa gemina, quae dorso adnectuntur, quodammodo nigra sunt.

Altera caput habebat album fere maculis luteis aureisque perfusum, oculos pariter luteos, cilia rubicunda, rostrum inter luteum et uiride medium, duos digitos longum, in supina parte quodammodo recuruum, *linguam* rubicundam, longiusculam, acutam, picorum haud plane dissimilem, ad lancinanda animalcula perquam idoneam. In pectore aliquo pacto rubescebat. Venter, dorsum et alae candicabant, hac tamen superius ubique et in fine erant ferrugineae. Dorsum primo ad flauum quodammodo tendere uidebatur, posteaquam uero uropygium adtingit, ad rubicundum seu ferrugineum colorem uergebat. Alarum longitudine, utpote quae quinos palmos adaequant, primam speciem superabat. Caudae pennae, ubi dorso inseruntur, candicabant, caetera ferrugineae erant. Eius duae pennae reliquas duorum palmorum longitudine uincebant et reliquae etiam, quam in prima, longiores aderant. Carebat haec auis geminis illis filis, quae omnibus e dorso enasci supra dixi, quare uel itineris longitudine uel temporis uetustate decidisse ea iudicandum est, non autem foeminam ideo dicendam, ut perperam uulgus hactenus sibi persuasit. Duarum uero longissimarum illarum pennarum fortassis ad ualociorem motum usus fuerit.

Tertiam ob corporis longitudinem *hippomanucodiatam*, quoniam longiorem uidere mihi nunquam contigit, adpellare placuit, quae uidelicet a principio rostri ad caudae et alarum extremitatem tres dodrantes

Auis Paradisia. S. Manucodiata. Paradeis Vogel.
Tab 55
Monucodiata Aldr.
Monucodiata 2 Aldr.
Manucodiata longa.
Paradisea auis Maioris generis Clus
Rex auium paradysearum Clus

tes longa erat et ad duos palmos, cum alae complicatae ſunt, lata. Roſtrum erat ſatis aduncum, in ſupina maxima parte tres digitos longum, in inferna uero paulo breuius. Tota uero auis erat alba, praeter nempe collum et uentrem, quorum color eſt caſtaneus. Superior capitis pars ferruginea, quem colorem flauus excipit, ut hunc uiridis. Prope dorſum pennae admodum prominebant longitudine duorum uel trium digitorum. Erat praeterea unicum duntaxat aui filum idque aſperiuſculum et admodum flexibile, quare alterum caſu quodam amiſſum fuiſſe exiſtimare debemus.

Quarta a roſtri principio ad alarum extremitatem usque commenſurata duos dodrantes explebat. Roſtrum pro corporis exiguitate longiſſimum, nigrum et quodammodo aduncum. Capitis, colli et alarum pennae nigreſcebant, ubi tamen roſtro adnectebantur, flaueſcebant. Cirrum prope ceruicem tres propemodum digitos altum habebat, rigidum, coloris flaui quique ex ſetis potius, quam pennis, conſtare uidebatur atque eo maxime a ſubſequenti manucodiata differebat.

Vltima magnitudine eſt turdelae, mirae leuitatis, alis oblongis praedita, teneris et uiſui peruiis et pennis (ſi pennae dici poſſunt potius, quam ſetae, deplumes enim ſunt) duarum longis, anguſtis, nigris, duritie cornea, pedes nulli, perpetuo uolat nec usquam quieſcit, niſi in arbore aliqua, longis illis ſetis ramo implicata pendens. Nulla nauis tam celeriter pergit et tam procul a continente, quam non circumuolet.

Huc RHYNDACE Cteſiae pertinere uidetur, quae oui magnitudine, gallinacei forte, in Perſis naſcitur. Heſychio et Phauorino auis eſt quam ἡλικὸν περιστερᾶ id eſt, columbae magnitudine. Nonnullis pluuialis auis dicitur nec ſolido cibo ueſcitur.

CAPVT II.

De Auibus Daie, Guitguit, Maia, Xochitenacatl et Iaiauhquitototl etc.

Americanis nominibus utimur, quia de exoticis nos acturos recepimus. Poſſent et Latina imponi, quod Nierembergius fecit, ſed metuimus, ne lectoris iudicium turbetur. Vnicuique ad ſua genera unamquamque reuocare licebit. Auis *DAIE* columbam non excedit. Nidum quatuor ſpithamas altum, locis ſabuloſis cauda ac pedibus excauat. In eo *oua* per imbres anſerinis maiora et pugnum fere lata, quinquagena pluraue citra ullum albumen, craſſae et pinguis ſubſtantiae ponit. Excluduntur haec citra incubantis parentis opem atque teporem. Excluſi pulli ſtatim euolant. Auis eſt commode edulis. Oua aſſa coctaque boni et pinguis ſunt alimenti, frixa mali et concoctu difficilis.

GVITGVIT minima eſt auicula, regulo ſimilis, uiridi colore et ſuaui nutrimento. Ea eſt naturae rerum *Nieremb.*
uis, ut haec tanta auis ac fere nul- *Naturae*
la audeat perſequi coruorum exa- *Exot. l. 10.*
mina eosque cogat ubilibet latitare *c. 6.*
et ſe aduerſus illam in arundinetis tueri. Corripetam Nierembergius dixit.

MAIAE color fuluus eſt et in colli poſtica parte caput, (dictu admirandum et nulli alii animali conceſſum) uentriculus primumque nutrimenti receptaculum, ſi auctoribus credendum. Gregatim in Cuba uo- *Idem lib.*
lant et oryzae, cuius maximus apud *c. 7.*
eas gentes prouentus, ſata deuaſtant. Cedunt menſis et grati multique nutrimenti eſſe dicuntur.

XOCHITENACATL columbae eſt par, roſtro craſſo acuminato et nigro. *Oculis* nigris, iride lutea, alis caudaque albo et nigro colore uariatis, taenia nigra a roſtro ad dextrum usque pectoris procedente, alis

alis uero circa priores partes etiam luteis ac uniuersim reliquo corpore pallenti, si demas pedes et crura, quae fusca sunt et ungues ipsos, qui ex albo nonnihil pallescunt. *Viuit* iuxta arbores floridas, quarum melligine *uictitat.* Educat sobolem habeturque a Tototepocensibus, apud quos est frequens, maximi.

IAIAVHQVITOTOTL corpusculo sturnum aequat. Viridi, cyaneo, fuluo et cinereo uariegatur. Dum illi ab extrema cauda pennae prodeunt reliquis longiores; priori parte depiles, in extremitate cyaneis ac nigris ornatae pilis. Videtur ad passeres Indicos referri posse. *Idem l. c. c. 10.*

CAPVT III.

De Auibus Tuputa, Quapachtototl, Tentzontototl, Tritono et Hoactzin.

Nieremb. Hist. Nat. Exot l. 10. c. 14. Insolens in TVPVTA natura. Viua tota uermibus farcitur. Hos pro carne habet, his singula membra imbuta, praeter hos et pellem nihil carneum. Cutem non perforant densis exornatam pennis. In carectosis et herbosis locis uersatur, ad proceras arbores nauseat. Haec ab Hernando habemus, si eximiae fidei is auctor est.

QVAPACHTOTOTL octo uncias longa est ac totidem cauda. Rostrum e cyaneo nigrum, longiusculum incuruumque, oculi nigri, iris alba, pectus cinereum ac inde ad caudam usque uenter niger, cauda ex nigro fuluescens, alae uero collum atque caput fulua. Risus humani est aemula, hinc ridibunda quibusdam. Et propterea inauspicati ominis infamia Indis erat infensa.

TENTZONTOTOTL adpellatur auicula passere minor, colore fusca, pilis quibusdam ad rostri radicem circumcirca propendentibus barbae instar. Inde nomen usurpauit.

Nieremb. l. 10. H. N. E. c. 34. TRITONVS pulcerrima et mirifico colorum ornatu uariegata proditur. Patria ipsi Hispaniola. Tribus uocibus canit. Scilicet pene indiuisibilibus modulis uariat cantum ab auita uoce in alias subito dilapsa, ut uideatur una omnes edere unoque spiritu multos formare tonos, tanquam si a tribus gutturibus fabricarentur.

HOACTZIN gallinae Indicae fere est magnitudine, rostro incuruo, pectore candido in luteum inclinante, alis caudaque maculatis per interualla pollicis, colore candido et pallenti, dorso ac suprema parte colli fuluis, sed utrisque in fuscum colorem inclinantibus, praeterea etiam et temporibus usque ad rostrum et oculos. Vnguibus nigris ac fuscis cruribus. Gestat cristam e plumis e candido in pallidum colorem uergentibus, sed dorso earum nigro. *Vescitur* anguibus. *Viuit* in calidis regionibus, qualis est Yautepecensis magnaque ex parte arboribus iuxta flumina consitis insidet. Adparet autumno. *Vox* ei magna et ululatum quendam repraesentans. Inauspicata ab incolis habetur. *Vsum* in *medicina* inuenit. Ossa dolorem cuiusuis particulae humani corporis lancinatione sedant. Suffitus quoque plumarum mentem restituit his, qui e morbo aliquo ea parum constantes euasere. Pennarum cinis intra corpus sumtus morbo Gallico adfectis opera mirabili medetur.

CAPVT IV.

De Aue Emeu.

Auem emeu seu eme Clusii potius uerbis, qui eam accuratissime descripsit, quam meis depingere malo. Haec, inquit iste, dum subrecto capi-

capite incedebat, quatuor pedum et aliquot unciarum altitudinem excedebat, nam collum a ſummo capite ad dorſi initium tredecim pene uncias erat longum, ipſum corpus binos pedes latum, femora cum cruribus usque ad pedum inflexionem decem et ſeptem uncias longa, corporis autem ipſius longitudo a pectore ad uropygium trium pedum ferme erat. *Pennae* ſeu uerius plumae totum auis corpus cum infima parte colli dorſo et pectori proxima atque femora tegentes perpetuo erant geminae ex eodem paruo breuique tubulo prodeuntes et ſibi inuicem incumbentes, ſuperna quidem paulo crasſior, inferna uero tenuior et delicatior illaeque uariae longitudinis, ut in ſimilis auis exuuio, quod Chriſtianus Porretus Leydenſis pharmacopoeus diligentisſimus habebat, obſeruabam. Quae enim in infima colli parte breuiores erant, quae in medio corpore et lateribus longiores, ſex uidelicet aut ſeptem unciarum, quae autem in extremo corpore circa uropygium, (nam cauda carebat) nouem uncias longae et reliquis duriores. Quanquam omnes durae aut rigidae, attamen non latae, ſed anguſtae et rarioribus lateralibus pilis ex aduerſo ſitis praeditae, nigri coloris, quae tamen circum femora ad cinereum fere tendunt, nigro permanente neruo, ut in reliquis, eam uero formam et ſitum habebant illae plumae, ut a procul adſpicientibus non plumis, ſed uillis duntaxat tectum eius auis corium exiſtimari posſit, quale urſinum eſt et alis carere, tametſi alas haberet, ſed ſub plumis latera tegentibus latentes et quatuor maioribus pennis nigris praeditas, ut in exuuio obſeruabam, tametſi illae abruptae esſent nec de illarum longitudine certi aliquid pronuntiare posſim, caules tamen confracti ſatis crasſi durique et ſolidi erant atque in extimam alae partem alte penetrabant. *Alae* uero pars ſuperior corpori contigua, pennas ſiue plumas ueſtitrices, illis ſimiles, quae adhuc in pectore retinebat, adhoc enim datas huiusmodi alas cenſendum, ut currentem adiuuent, quia hanc auem non esſe uolucrem nec a terra tolli posſe arbitror. *Crura* in ambitu quinque unciarum crasſitudinem ſuperabant crebrisque corticibus ſeu ſquamis latis tecta erant, praeſertim ſupra pedis inflexionem. *Pedes* habebat crasſos, duros, tribus crasſis digitis praeditos prona parte, uelut ſquamis, tectos, ſupina prorſus calloſos, quorum medius, qui reliquis longior, tribus articulis conſtabat, interior uno, exterior binis. Omnium *ungues* ualde magni, binas pene uncias longi, crasſi, duri et cornei. Eius *caput* exiguum pro auis magnitudine et fere glabrum, coloris ex atro caerulei cum colli ſuprema parte, in quo adparebant rari pili nigri, oculi paulo ſupra roſtri fisſuram magni, ardentes et truces, leonis oculis pene ſimiles, quos cingebant nigri pili, quemadmodum et meatus illos aurium paruos et detectos, quos pene oculos habebat. *Roſtri* prona pars quemadmodum arcuata erat pauloque ſupra mucronem binis foraminibus narium uſum praebentibus praedita, a cuius medio ad capitis usque uerticem porrectum diadema adſurgebat corneae ſubſtantiae, tres fere uncias altum, coloris ex flauo fuſci, quod cum plumario defluuio cadere et, cum plumae renaſcuntur, nouum creſcere intelligebam. Supina roſtri pars ab eius ſcisſura ad extremum mucronem quinas uncias longa. Anterior colli pars quatuor pene uncias infra roſtrum, bina, uelut membranacea palearia ſeu barbulas, propendentia habebat duas uncias longa, coloris rubri miniati. Poſtea ſimiliter colli pars deplumis, a capite ſecundum longitudinem rubri miniati coloris erat, deinde infirma eius pars aliquot rubris plumulis, quibus nigrae intermixtae, tecta. Caeterum, tametſi haec auis aliquas notas habere uideatur cum ſtruthiocamelo communes, uelut exiguum caput, natura pene calluum quodque ſine delectu uorat, quid-

quidquid obiicitur. *Pedes* tamen bisulcos non habet, sed tribus digitis praeditos, ut ante diximus, sine calcari otidis siue tardae pedum modo ideoque adeo firmos et robustos, ut in illustrissimi Comitis horto, quem cum ipso Comite ingressus eram, ut auem conspicerem) arborem humani femoris crassitudinem aequantem prorsus contusam uiderim et eius corticem sublatum ab huius auis, Comite id adserente, pedibus et unguibus, etenim non rostro antrorsum, sed oblique se conuertens auersis retrorsum pedibus eos, cum quibus pugnabat, impetere solebat.

Victus. Licet uero, quaecumque obiiciebantur, uoraret, ut aurantia mala integra et simila, ordinarius tamen eius *cibus* erat similagineus siue primarius panis, quem in magna crassaque fragmenta diuisum, obiectum uorabat, maxime enim recentibus gallinarum ouis delectari intelligebam, quae integra cum ipsa testa glutiebat, si autem parum firma esset ualetudine, illa ipsa integra per anum reiiciebat, deinde rursus ea uorans retinebat et concoquebat. Mihi autem adfirmabant, hanc auem fuisse marem et ex postica parte penem cameli instar interdum exerere esse conspectum. Audio porro, illas naues, quae anno a Christi natiuitate millesimo sexcentesimo tertio ex Moluccis in Holandiam redibant, binas simul aues quidem adtulisse, sed in itinere mortuas proiecisse, tametsi earum exuuiae siue coria ob raritatem conseruari potuissent, illius auis aliquot oua nihilominus relata certe terna aut quaterna eodem anno Amstelredami conspiciebam a mercatoribus redemta et paulo etiam ante unum Leydae apud Porretum uideram omnium mea opinione maximum et pulcerrimum, dimensi enim per longitudinem ambitus quindecim unciarum erat, per transuersum autem duodecim aut paulo amplior, ut propter amplitudinem pro quodam uase non minus haberi posset, quam struthiocameli oua, quibus, teste Plinio, ueteres nonnunquam utebantur et adhuc nostra aetas eius rei gratia usurpat, nam non semel uideri memini struthiocameli oua argento excepta et inclusa poculorum uicem praebere. Huius tamen auis *oui* testa non erat ualde densa nec alba, ueluti ouorum struthiocameli, sed extrema parte uirescentis ex cinericio coloris et perpetuis, saltem creberrimis quasi tuberculis satura uiriditate praeditis ornata, illorum autem, quae Amstelredami conspiciebam, unum eiusdem pene erat cum illo magnitudinis, formae et coloris, quaedam uero magis orbiculata, aliqua minora, nonnullorum etiam color dilutior et minus elegans. Porro mihi relatum, huiusmodi aues Moluccarum insularum non esse peculiares, sed etiam in Sumatra siue Taprobana uicinoque illis insulis continente reperiri.

CAPVT V.

De Auibus Xochitototl et Auris.

XOCHITOTOTL forma aemulatur passerem nostrum, multicolor est penna, pallet, nigrescit, candet, partim quoque est fusca. Vbique incola. Vermiculis et exiguis seminibus uescitur. Ex arborum ramis nidum construit pendulum. Ibi incubat ouis.

Nieremb. l. 10. c. 41. Herrera Decade 3. l. 3. c. 9. Historiae Noui orbis.

AVRA aliis gallinassa aut gallinasso, in maritimis locis zamuro, Peruanis suguntus, Mexicanis tropillotl dicitur. Coruinum est genus et ad magnitudinem aquilae accedit, quibus uix gallinas superat. Color illi niger. Rostrum psittaci instar. Frons depilis plicatili cute obte-

Tab 56
Pica Brasilica Toucan Xochi: tenacatl
Pica Bras. alia
Altera Xochi Tenacatl
Emeu Nierenb.
Emeu Clus.
Anser Magella. nicus
Gall. peregrin. Clu.
Cygn. Cucu-lat. Nieren, berg
Mergus arcti- cus Clus
Ourissia S. Tomineio. Niernb.
Skua Hoieri.

obtegitur, circumſtant pili rari et nigri ſimiles Aethiopum. Crus habet fuſcum. Aduncum unguem et atrum. Hornandes incertae *originis* eſſe credit nec ſciri, ubi nidificent et educent prolem. Frequentisſimas omnibus Hiſpaniae nouae angulis hodie ſcimus. *Pernoctant* in arboribus et rupibus, mane aduolant ad urbes et ab editioribus locis plateas ſpeculantur.

Victus. Quicquid immundum eſt aut exanime, deuorant nec a ſtercore humano abſtinent, foeda ingluuie famoſae.

Partus. Pullos Acoſta albos eſſe ſcribit, adoleſcentes in coruinam nigredinem degenerant.

Volatus. Gregatim *uolant* et ſublimipetae ſunt. Nec clamant nec canunt raro murmure contentae. Ingratus ab eis odor. Si quis inſequatur, exonerant ſe, ut leuiores uolatui ſint, pari feſtinatione euomendo, quicquid glutierunt.

Vſus. *Vſum* inuenere in *medicina*. Caro ſi edatur, Gallicum morbum iuuat. Pennae exuſtae cinis uetat pilos naſci aeque, ac ſtercus formicarum, uulnera quoque medicatur. Stercus drachmae unius menſura potatum prodeſt melancholicis. Cor ſole exſiccatum impenſe odorum eſt. In aliquibus prouinciis lege lata poena infligitur occidenti has aues. Reginam aurarum.

De Laet. l. 5. Indiae Occid. c. 4. COZQVAVKTLI Indi uocant. Accedit magnitudine Gneſiis aquilis, alii gallinae Aegyptiae parem faciunt. Corpus uniuerſum praeter collum et eas partes, quae iuxta pectus ſunt, ex nigro purpureſcens fuluum eſt ac pullum. Alae circa exortum nigrae, caetera cinerea, deſuper uero mixtim fuluae nigrae et nonnihil in purpureum uergentes. *Nieremb. H. Exot. bel. 10. c. 56.* Roſtri extrema (quae pſittaci eſſe iudices, tam eſt indiſtincta ſimilitudo) alba ſunt. Caetera ſanguineo colore tincta. Amplum eſt narium foramen, oculi nigri, iris fulua, rubeae palpebrae, frons ſanguineo colore perfuſa ac plicatilibus rugis torua, quas tamen nonnunquam explicat, qua in re uocatos gallo-pauos aemulari uidetur et pilis quibusdam, ueluti retorridis rarisque. Aethiopum pilis haud abſimilibus. Cauda eſt aquilae, inferne cinerea, foris uero nigra. Crura rubra ungues unci.

Locus et Victus. Indigena eſt Mexicanae prouinciae. Anguibus, muribus, lacertis, ſed morticinis maxime et humano ſtercore *uictitat*. *Volatus.* Sublime *uolat* et nimium extenſis panſisque alis uix uolatum intermittens. Vi incredibili obſiſtit uentis, contra nititurque aduerſantibus eisdem ſedibus perſtans immobilis. Vnde ipſi apud Mexicanos nomen.

Vſus. Caro eſt inutilis, nutrimento, quantum compertum eſt, a nemine, niſi *medicinae* gratia deguſtato. Audio, inquit auctor noſter, huius auis plumis admotis mederi Indos ulceribus carnibusque elixis durante adfectu deuoratis, quas etiam aiunt morbo Gallico praeſentaneo quodam remedio mederi.

CAPVT VI.

De Auibus Garagay et Quetzaltototl.

Nieremb. H. Ex. l. 10. c. 57. GARAGAY quae dicitur, auis eſt rapax, milui magnitudine, capite ex extremitate alarum albo. Crocodilorum et teſtudinum ouis infenſa eſt. Odoratur illa ſub arena in ripis fluminum condita, eruit et uorat. Soliuaga eſt, niſi quod aurae aues eam ſequantur, ut potiantur furto, auro enim ſcalpere terram neſciunt, ut effodiant oua.

QVETZALTOTOTL criſtata eſt picae columbaeue magnitudine pauoninis magna ex parte plumis ornata, roſtro incuruo et luteo et pedibus nonnihil luteis, cauda tzanatl plumis praelongis ueſtita atque uirentibus nitidisque pauonini *Deſcriptio.* coloris, iridis foliis forma ſimilibus opertisque, alis ſuperne nigricantibus, inferne uero et, qua parte pauo-

pauoninas adtingunt, quae in medio ſunt, inclinantibus in uirorem, quaſi cauente natura meliorum pulcritudini. Criſta conſtat plumis ſplendentibus pulcerrimis, pectus collumque inferne rubris et micantibus ac pauoninis ſuperne, qualibus etiam tegitur dorſum nec non eae partes, quae ſubter alas ſunt interque crura, ſed dilutis exilibus et mollibus. Plumae alarum praelongae ſunt uirore tinctae diluto et in acumen deſinentes. Pennae tegentes humeros uireſcunt, ſed ſubter ſunt nigrae, quae uero alas interſtant, nonnihil incuruae ac unguium colore.

Locus. Hernandes in Paralipom. *Viuunt* in prouincia Tecolotlan ultra Quauhtemalan uerſus Honduras. Loca aprica amant nec compertum, cicurari uel ali in domibus uoluiſſe.

Victus. *Veſcuntur* uermiculis pineisque quibusdam ſylueſtribus, ex his, quas Mexicani matzatli uocare conſueuerunt. Arbores excauare et in earum cauitatibus ſobolem educare dicuntur. *Sonitum* proferunt pſittacis non admodum disſimilem, uerum ſibila edunt alacria, ter de die, mane, meridie et ſub occaſum ſolis cecinisſe obſeruatum eſt.

Volatus. Agminatim *uolant* et uiſco haerentes, ne plumis detrimento ſint, non contorquentur, quaſi naturae duae diuitiarum ſuarum cognitionem haberent.

Vſus. Et ſane maximi plumae apud indigenas habentur et aurum pretio ſuperant. Longiores ad criſtas et caetera corporis ornamenta, caeterae ad textilia opera uſurpantur. Plumis captas exuere, nudas dimittere dominis, quibus loco praediorum ſunt et ad haeredes transeunt, licet, ne quisquam occidat, cauetur. Vere reginam plumarum dixeris.

CAPVT VII.

De Auibus Tzinitzian, Totoqueſtal, Aue Montana et Longa.

Nieremberg. H. Exot. l. 10. c. 65. TZINITZIAN parua eſt auis, columbae pene par. Roſtrum habet breue incuruum et pallidum. Columbinum caput et collum, ſed, quae plumis uirentibus ac nitidis ueſtiuntur, pectus et uentrem rubeae, praeter partem caudae proximam, quae cyaneo candentique colore promiſcue tingitur. Caudam ſuperne uirentem, inferne nigram. Alas partim albas, partim ſub nigro atras. Crura ac pedes cinereos. Viuit in calidis iuxta Oceanum auſtralem, ueſcitur fructibus. Alitur in caueis. Ex plumis mirae ſubtilitatis imagines intexunt indigenae.

De Laet. Ind. Occid. l. 7. c. 4. TOTOQVESTAL columbina magnitudine minor eſt, uiridis omnino. Caudae pennae longisſimae ſunt magno pretio habitae et receptae in commerciis. Depilata dimittebatur. Capitis reus erat, qui occidebat.

Auis MONTANA Indis tepetototl et tecnecholi, Hiſpanis phaſianus, anſeris eſt magnitudine, colore nigro ſplendenti, plumis tamen nonnullis inferne candentibus, circa caudam in poſtremis alis, cruribus pedibusque cinereis. Roſtro incuruo partim cinereo, partim luteo ac circum radicem, uelut tumenti, plicatili criſta, oculis nigris, ſed iride pallenti.

Alitur frumentaceis frugibus aliisque ſimilibus. Mite animal. Nam adprehenſo domeſticorum pallio cibum exigit et clauſam ianuam, ubi aliquo intrare opus ſit, pulſat. Horum ſi liberum ſequitur, reducem cum applauſu excipit.

Edulis eſt ac pinguis caro nec disſimilis illi cohortalium Indicarum.

Auem LONGAM Indi hoitlallotl dicunt. A roſtri acumine ad caudae usque exortum, quae ſpithamam quoque longa eſt, dodrantem prolixa conſpicitur. Roſtrum deſuper nigrum, ſubter uero cinereum, quadrantem longum ac mediocriter

ter craſſum. Cauda uirens, ſed pauonino ſplendore. Plumae totius corporis ex albo fuluefcunt fuluefcuntque prope caudam e nigro, ſed, quae corporis ueſtiunt ſuperiora, nigrae ſunt maculis candicantibus conſperſae. Calidis regionibus uiuit. Humipeta eſt ac modici uolatus, ſed adeo pernici curſu, ut equorum uelociſſimorum agilitatem longe excedat.

CAPVT VIII.

De Cygno Cucullato Cluſii ſeu Dodone Luſitanorum.

Cluſius Exot. Cygnum cucullatum ſeu gallum gallinaceum peregrinum Cluſii (Hollandi Walghvogel ſeu nauſeam mouentem auem uocant) Mauritii inſulae, quam Luſitani Ilha de Cirne dixere, debemus. Magnitudine cygnum ſuperat aut aequat. Caput habet magnum membrana cucullum ref[illegible]nte tectum. Roſtrum craſſum, oblongum, parte capiti proxima ſubflauum, extremo mucrone nigrum. Prona pars adunca eſt et curua, in ſupina, quae ſubcaerulea, macula mediam partem interflauam et nigram occupat. Raris et breuibus pennis tegitur. Alarum loco quaternas et quinas duntaxat longiuſculas nigras pennas habet, poſteriore corporis parte, quae praepinguis et ualde craſſa, pro cauda quaternae aut quinae criſpae conuolutaeque pennulae cineracei coloris conſpiciuntur. Crurum, quae craſſa potius, quam longa, ſuperna pars genutenus nigris pennulis tegitur, inferior cum pedibus ſubflaui eſt coloris. Pedes in quatuor digitos diuiduntur. Terni longiores antrorſum ſpectant, quartus breuior retrorſum conuerſus eſt. Omnes inſtruuntur unguibus. De crure eius genutenus reſciſſo ita Cluſius: erat, inquit, non ualde longum, ſed a genu usque ad pedis inflexionem paulo plus, quam quatuor uncias ſuperabat, eius uero craſſitudo magna, ut cuius ambitus fere quatuor uncias aequabat crebrisque corticibus ſeu ſquamis tectum erat, prona quidem parte latioribus et flaueſcentibus, ſupina uero minoribus et fuſcis. Pedis etiam digitorum prona pars ſingularibus iisque latis ſquamis praedita, ſupina autem tota calloſa. Digiti ſatis breues pro tam craſſo crure. Nam maximi ſiue medii ad unguem usque longitudo uncias binas non admodum ſuperabat, aliorum duorum illi proximorum uix binas uncias aequabat, poſterioris ſeſcunciam, omnium uero ungues craſſi, duri, nigri, minus uncia longi, ſed poſterioris digiti longior reliquis et unciam ſuperans. In unius uentriculo lapilli inuenti ſunt, unus planus et orbicularis uncialis magnitudinis, alter inaequalis et anguloſus, in maris litore lectos et deuoratos uerifimile eſt. Herbertus cum Luſitanis dodonem uocat et unam capitis medietatem ferruginei coloris plumis tegi, alteram nudam eſſe addit. *Herbert. in Itinerario.*

CAPVT IX.

De Auibus Ceoan, Cenotzqui et Pauxi.

Ceoan ſeu auis ni[illegible]ea turdo uiſciuoro paulo maior eſt. Circa pectus, uentrem atque alarum exortum fulueſcit, permixtis ad caudam cinereis plumis. Alarum extrema caudaque ipſa cinerea ſunt, ſuperne uero uniuerſum corpus e fuſco nigreſcit. Roſtrum, quod paruum eſt atque exile cruraque fulueſcunt. Mentum candet, inſertis tamen aliquot nigris pennis. Sermonem humanum aemulatur, ueluti irridens transeuntes, quos tamen ubilicet inſequitur.

Aui CENOTZQVI ſeu euocatrici niuium dictae color illuſtris

 uarie-

uariegatione. Pectore fuluus, crure pallidus, ungue niger, uentre notis candidis et atris permixtus, sub finem albis notis consperſus, cauda ſubtus niger et candidus, ſuper fuluo nigrore maculatus. Caput nigrum eſt faſcia cinctum cinerea. Roſtrum paruum cinereum ſuperne atque inferne, ſed ſuperne iuxta exortum linea ambitur lutea. Quouis coelo gaudet, montana colit et roris tempore ſobolem educat. Antequam ningat, clamitat, poſtea ſilet. Ita conuoluit huc et illuc caput, contorto in uarias partes collo, ut eodem ſitu immota perſtans cuncta circumſpiciat.

Nieremb. l.c.cap.75. PAVXI gallinaceum aequat aut ſuperat. Nigra eſt maculis nonnullis albis et nigris perſperſa, collo nonnihil prouecto, capite amplo, quod aliis criſtatum, aliis pro plumea criſta lapis aut globus inſurgit, (lapidem uocant, licet non nimis durus) ouo ſimilis aut maior, ferrugineo colore, Hernandus tumorem quondam radici roſtri adfigi, qua parte eſt tenuior, pici firma, lapidis duritia et caeruleo colore ſcribit. Alitur frumentaceis ſeminibus et libenter manſuefit.

Huc pertinet alia auis ciconiae magnitudine, colore cinereo. Criſtam geſtat uncias octo longam, e multis ſubiectis aggeratam plumis eiusdem coloris et in amplitudinem orbicularem, praecipue circa ſummum dilatatis atque excreſcentibus. Viſam in horto Hiſpaniarum regis deſcripſit Hernandus.

CAPVT X.

De Auibus Picicitli, Polyglotta et Chicuatli.

Picicitli auis eſt parua. Cinerea tota, niſi capite et collo, quorum utrumque nigrum, ſolum oculos nigros candens ambit macula. Eſt ignobilitate quadam originis nobilis. Neſciunt adhuc Tetzcoquenſes, ubi foetificet. Mutaeſt. Educat domi, breui perit. Palato et ſtomacho eſt acceptabilis.

POLYGLOTTA, quam Indi concontlatolli ſeu quadringentas linguas uocant, ſturnum non ſuperat. Subtus albeſcit, ſuperiore parte fuſca, pullis et candentibus intermixtis pennis, maxime ad caudam et caput, quod imagine quadam coronae argenteae redimitur. In caueis ad blanditias auditus ad oſtentum naturae ſeruatur. Vincit omnes aues ſuauitate et arbitrio gutturis, nullius non imitatur, nullius non ſuperat. Calidas regiones amat, temperatas tolerat. Contenta eſt quouis cibo. Similis ei eſt tzanpan. Aliqui ſuſpicantur foeminam esse eiusdem ſpeciei, paribus magnitudine, cantu, forma, niſi quod plumae inferne albae ſint, cinereae et nigrae, ſuperne pullae, nigrae, albae.

CHICVATLI noſtratem ruſticulam exaequat. Roſtro eſt longo, tenui et pullo ac taeniis iuxta utrumque oculum luteis et incuruis. Inferiora corporis pallida ſunt, nigris quibusdam plumis circa collum interſertis. Iris lutea ac nigri oculi. Caetera ex fuluo, fuſco et cinereo permixta. In montibus uerſatur. Calidis frigidisque regionibus capitur. Pane et uermiculis alitur. Humipeta eſt et in uimineum alteriusue materiae coniecta carcerem haud uulgariter garrit. Pingue et non omnino aſpernandum praebet alimentum.

CAPVT XI.

De Auicula Tomineio.

Gomara Hiſt. general. Indiar. cap. 194. Ouiedus Mira ſunt, quae de auicula, quam Hiſpani tomineium, Indi hoitzi tziltototl, ut Hernandes ſcribit, huitzitzil, ut Ximenes, uicicilin, ut Gomara, quenti, ut de Laet, Braſilienſes guonambuah, ut Lerius et

Hiſtor. general. l. 14. c. 4. Auguſtin. Cerato Hiſtor. Peruanae l. 1 c. 5. Lerius in Hiſtor. Braſiliae. Theuet. ſingul. Franc. Antar. c. 48. Ioſeph. Acoſta Hiſt. Natur. et Mor. Ind. l. 4. c. 37.

et Theuetus teſtantur, Ouiedus pasſerem moſquitum uocant, produntur. Tam parua eſt, ut quidam ei magnitudinem crabronis, alii cicadae, nonnulli extremi pollicis articuli et, euulſis pennis, uix dimidiae eius partis, alii ſcarabei Lucani adſignent. Ouiedus in monetaria trutina, qua aurum appendi ſolet, cum nidulo ſuo poſitam bina tantum pondera. Acoſta unum duntaxat dicit, Hiſpanis tominos dicta, id eſt XXIV. grana, unde tomineii nomen, pependisſe uidit. *Capitis* et colli plumae miram elegantisſimorum colorum, quocunque obuertas, uarietatem repraeſentant. *Pectus* igneum quendam auro ſplendidiorem inprimis. Reliquum corpus ſubcinericium eſt. Ouiedus nigerrimum colorem tribuit. *Roſtrum* habet oblongum illudque acus, qua ueſtes ſarciuntur, exilitate. *Linguam* roſtro duplo longiorem. *Pedum* et *unguium* exilitate cum illarum auicularum pictura, quae ornatus gratia in librorum marginibus interdum adiici ſolet, comparari poteſt.

Locus. *Inuenitur* in Peruanis montibus et Braſilia. Melle, rore et florum ſucco *alitur*. Roſae tamen non inſiſtit, at in praealto milio, quod auati ab incolis dicitur, et aliis ſimilis magnitudinis plantis inſidet.

Origo. Duplex earum proditur *origo*. Nam aliae quidem ex ouis excluduntur, uti reliquae uolucres. (Conſtruunt autem e xyli flocco nidos) aliae, quod haud dubio fabuloſum, ex muſcis transformari uulgo creduntur. Sunt, qui dicunt, uiſam esſe partim muſcam, partim auem, primum eius colorem nigrum, mox cineraceum, deinde roſeum, tandem rubentem. Nullus Hiſpanorum cantus mentionem facit. Soli Leuius et Theretus Galli ualde canoram esſe et in cantu adeo asſiduum, ut nemo, qui non audiret et conſpiceret, ex tantillo corpuſculo tam ſuauem et ſublimem cantum prodire posſe ſibi perſuaderet.

Volatus. *Volat* celerrime editque inter uolandum quendam inſtar apiculae ſtrepitum, ut apis magis, quam auis uideatur. Non diutius, quod maxime uerum, *uiuit*, quam flores herbarum durant ſuperſtites, poſtquam marcuere, ad pinus aliasue arbores quadam naturae prouidentia ſeſe confert eique ſe roſtro adfixo ſeruat adpenſam, donec ſex plus minus, quam transactis menſibus ac decidentibus iam pluuiis, uernantibus agris, denuo reuireſcat ſimiles uices pluries ſubitura. Gomara exſpirare menſe Octobri pedibus ex aliquo ramo adpenſam aprico loco, renaſci autem Aprili ſcribit. Hinc *renati* nomen. Seruata eſt ſaepius auis adfixa ſtipiti intra cubiculum et, cum ſex menſes exanimis iacuisſet, quo tempore natura ſibi comparatum eſt, reuixit ac dimisſa in agros uolitarit. *Aetas.*

Quam Cluſius deſcribit et uruſiam ac tomineium uocat, an eadem cum iam deſcripta ſit, ignoro. Erat, inquit, haec auicula, ut ex pictura obſeruabam, a roſtri mucrone ad pennarum caudae extremitatem tres uncias longa. Caput uero cum integro roſtro uncialis cum ſemisſe erant longitudinis, alae ad extremam fere caudam porrectae parem habebant longitudinem, dorſum uix unciam latum erat, eius et alarum color ex cineraceo fuſcus, uentris cineraceus. Pennae, quae in cauda obſcure rubeſcentes, earum extrema pars nigra. Capitis, colli, gutturis plumae elegantisſimi coloris ex auro rubro et flauo mixti, quae ſoli expoſitae admirabilem uarietatem, prout obuertebatur caput, oſtendebant, roſtellum nigrum tenuisſimum et maxime acutum, pedes ualde exiles, nigri, quatuor digitis, ut reliquarum auicularum, praediti, quorum tres in anteriorem partem porrecti, quartus in poſteriorem etc. Videtur tamen esſe ex iſtis. Diuerſae enim ſpeciei ſunt iſtae paruulae auiculae et promiſcua nomina communicantur inuicem. Vruſia ſolis radium ſignificat.

Aiunt, puluerem eius intra corpus ſumtum epilepſiae mederi. Pennae praeſertim, quae in collo et pectore naſcuntur, aureis ſtaminibus a phrygionibus intexuntur *Vſus.*

CAPVT XII.

De Auibus Cuntur et Aliis Quibusdam Insulae Maragnanae.

Iohan. de Laet. Indiae Occid. l. 10. c. 5.

Cuntur auis est mole uasta. Visae, quae expansis alis XV. aut XVI. pedes occuparent. Pedes habet gallinis similes, caret aduncis unguibus. Rostro tam ualido instruitur, ut eo uaccinum tergus perforet. Plumis albis nigrisque mixtis ornatur. Cristam parilem instar nouaculae et non seruatam instar gallinacei. Inter carniuoras censeri debent. Duae illarum uaccam occidere et comedere ualent nec ab hominibus abstinent. Non modo ouem dilaniant, sed et iuuencam. Pauciores sunt. Plures si reperirentur, pecus uniuersum in Peruuia destruerent. In insula Maragnana quatuor inprimis obcurrunt.

De Laet. Ind. Occid. l. 16. c. 13.

Prima, quam *ouyra ouassou* (obserua, barbaros Toupinambautios uniuersas aues uno et communi nomine adpellare oura siue ouyra) uocant. Aquila est pene duplo maior. Plumis uestitos elegantissimis, rostro ualido, unguibus inprimis acutis. Visa penna ex alis huius auis extracta, quae ulnam nostratem longe superabat, elegantissimo colore et rotundis maculis distincta instar gallinarum, quae ex Africa aduehuntur. Tanti est roboris, ut ouem integram abripiat atque dilaniet, homines facile prosternat et nec a ceruis abstineat.

Lerius in Histor. Brasil.

Alera est *moyton* seu *mouton* pauonis nostratis magnitudine aut paulo maior, praealta crista spectabilis et per uniuersum fere corpus nigris albisque plumis eleganter uariegata. Carnes illarum cibo sunt opportunae et multae eius uisuntur species.

Huic *toucan* accedat, palumbi magnitudine, rostro oblongo atque lato, ingluuie sub pectore tres quatuorue digitos transuersos lata, crocei coloris elegantissimi et miniatis plumis circa oras distincta, pectore candido, dorso exquisite rubente, alis atque cauda nigris, pulcra aspectu et carne palato admodum grata. Huius et alia species adpellatur a barbaris ouaycho, cui rostrum est paulo diuersum et e rubro flauescens.

Quartum locum aui *ouru* dictae damus, perdicis quidem magnitudide, sed galli gallinacei in modum cristata, plumis rubris, nigris atque candidis insigni uarietate. Sunt ibidem et plures eiuscemodi rapaces aues aquilis aut maiores aut paulo minores, singularis adhaec formae et plumis uariorum colorum eleganter distinctae.

Sunt et quaedam perdicum forma, sed maiores paulo caeruleis plumis ornatae et caerulea oua ponentes. Tata ouyra ouasson et tata ouyra miri itemque arou mara singula sunt columbarum nostrarum magnitudine, sed singulari plumarum uarietate et elegantia.

Iandou struthiocamelorum est species. Proceritate staturam humanam superans. *Salian* denique Turcici galli magnitudine, rostro et cruribus ciconiae, licet uolare nesciat, tamen tam pertinaciter currit, ut uenaticos canes effugiat.

CAPVT XIII.

De Quibusdam Brasiliae Auibus.

de Laet. Indiae Oc- cid. l. 15. c. 7.

Inter caeteras Brasiliae aues, quarum alibi mentio facta et adhuc fiet, censentur *guranhae-engera*, *tangara*, *quereiua*, *tucana*, *quirapanga*, *macucagua* et *mutu*.

GVRANHAE-ENGERA magnitudine est fringillae, tergo et alis

alis caeruleis, pectore et uentre flauo, diademate supra caput flauo. Caeterarum fere omnium cantum imitatur et mille modis uocem flectit et mutat. Variae eius repeRiuntur species, quae omnes auiariis inclusae summopere delectant.

TANGARA pasferis est magnitudine, colore nigro, capite subflauo, non canit. Epilepsiae quia obnoxia creditur, ideo illius carnibus abstinent barbari. Narrant iidem, auiculas hasce inter se choreas ducere et, una mortuae instar humi procumbente, inconditum murmur et strepitum edere. Hac consurgente et eundem strepitum edente, omnes una auolare.

QVEREIVAE totum pectus pulcerrimo colore rubro tectum est, alae nigro, reliquum corpus cyaneo. Propter exquisitam plumarum elegantiam maximi fit a barbaris.

TVCANA, quam Lerius et Theuetus uocant toucan, picae magnitudine, flauo pectore, reliquo corpore nigro. Rostro ingenti et minimum palmum longo, extus flauo, intus laete rubente. Cicuratur ita, ut sub tecto pullos suos excludat.

QVIRAPANGA est tota alba et, cum modicae sit magnitudinis, stentoream habet uocem et, quae instar tintinnabuli ad dimidiam pene leucam exaudiatur.

MACVCAGVA phasianae aui non absimilis, gallinas Europaeas magnitudine superat et triplici cute munita est. Oua quotannis bis tredecim aut quindecim ponit. Graditur quidem humi, sed petit ad conspectum hominum arbores. Largam delicatamque carnem habet. Multae illius species reperiuntur, quae capiuntur facile.

MVTV gallinae est species admodum domestica. Cristam instar galli nigris atque albis punctulis interstinctam gerit. *Oua* illius sunt grandia, alba et ita dura, ut inter se conlisa instar ferri tinniant. Quare barbari maracas suas ex illis conficiunt. *Ossa* illarum canibus sunt lethalia, hominibus nihil nocent. An eadem sit cum moutone, de qua superiore capite actum est, ex comparatione liquebit.

Huc pertinet *quaedam ex rapacibus* magnae molis et tam clamosa, ut ad dimidiam leucam audiatur, tota nigra, pulcris oculis, rostro galli gallinacei, cui cornu impositum palmi pene longitudine, quod iis, qui linguae uitio laborant, ad collum adpensum occulta quadam naturae ui mederi experientia comprobatum uolunt. Coronidis loco hisce bambiayae in Cuba insula frequentes accedunt. Paulum supra solum feruntur magis, quam uolant, ita ut incolae ferarum instar illas uenentur. Carnes coctae ius croceo colore inficiunt, saporis alioquin pergrati et phasianarum auium aemuli. *de Laet. India Occid. l. 1. c. 9.*

TITVLVS II.

De Auibus Exoticis Aquaticis

CAPVT I.

De Passere Stulto et Ansere Magellanico.

Nieremb. Hist. Exot. l. 10. c. 4. P*asser stultus* nomen ex eo accepit, quod manus adprehendentium nec fugiat nec timeat, admiratur solum aut stupet. Praeter frontis partem rostro adiacentem, quae cinerea est, palmipes, rostro tres uncias longo, tenui, obrotundo rectoque, sed prope extrema nonnihil incuruo, pedibus quoque, qui caeterorum palmipedum sunt et cruribus nigris, pupilla etiam nigra et membrana oculos tegente in ambitu cinerea.

Vescitur pisciculis. *Voce* imitatur graculum. Magnitudine picam, forma larum. Nobilis est auium insulae Mauritii mansuetudo. Adpellentibus nautis perinde insident,

ac arboribus. Eadem ſecuritas uenatus eſt. Accedunt ac ſubeunt manus.

ANSER MAGELLANICVS a loco ita dicitur. Batavi forte a pinguedine penguinem uocant. Deſcribam eum uerbis Cluſii. *Cluſ. Exot* Marina eſt haec auis, inquit, et ex anſerum genere, tametſi roſtro disſimilis. In mari uictitat, pinguis oppido eſt, praegrandis anſeris magnitudine, nam adultiores in eo genere tredecim, quatuordecim etiam, ſedecim interdum, iuniores uero octo, decem et duodecim libras pendere obſeruantur. Prona parte nigris pennis tectae erant. Supina et in uentre albis. *Collum*, quod crasſum et breue habebant nonnullae, albis pennis tanquam torque cinctum. Earum *cutis* crasſa et denſa inſtar ſuillae. *Alarum* erant expertes, ſed earum loco binas paruas coriaceas pinnas habebant et latera tanquam parua brachia propendentes prona parte breuibus, anguſtis et rigidis pennis confertim tectas, ſupina autem minoribus et rigidioribus iisque albis, quibus nonnullis locis intermixtae nigrae, minime quidem aptas ad uolandum, ſed quarum adminiculo uelociter natarent. Maxima enim ex parte in aqua *uerſari* intelligebam et terram duntaxat petere foetificationis uel pullationis tempore et plerunque quaternas aut quinas in una ſcrobe latere. *Roſtrum* coruino maius habent, non adeo tamen elatum et ualde breuem caudam, pedes nigros, planos anſerinorum pedum forma, non adeo tamen latos. *Erectae* et ſublimi capite incedunt, demisſis in latera pinnis tanquam brachiis, ſic ut procul intuentibus homunculi aut pygmaei adpareant. Piſcibus duntaxat *ueſci*, referebant Diariae, non ingrati tamen ſaporis esſe illarum carnem nec piſcem ſapere, ſcrobes uero ualde profundas in litore fodere cuniculorum inſtar, totum ſolum adeo cauum interdum efficientes, ut per illud gradientes nautae, ſaepiuſcule genutenus in eas ſcrobes inciderent. Hi ſunt fortasſe anſeres, quos Gomara ait ſine pluma esſe, nunquam e pelago prodire plumaeque loco uillo longo protegi.

CAPVT II.

De Auibus Iocbualcuachili, Xochitenacatl et Tlauquechul.

Nieremb. Hiſt. Exot l. 10. c. 16. Auis, quam Chillenſes *iocbualcuachili* ſeu caput nocturnum adpellant, admirandi eſt opificii. Adſurgit illi a roſtri exortu corona quaedam aut orbis in tres diuiſus cuſpides, ſuperiori parte mediocriter crasſus et e luteo rubeſcens, ab anteriori alarum bini aculei contorti exeruntur. His armis auicula imbellis aduerſus fortiores defenditur. Nullius uitam natura contempſit. Auis eſt litoris Oceani ſeptentrionalis alumna ſalſorumue lacuum, e quibus uictum ſumit. Inuenta apud flumen Tuſpe, uix aequat ſturni noſtratis magnitudinem, ſed collo conſtat tenui et longo, capite paruo et in longum producto, prolixo roſtro luteoque prolixisque cruribus et pedum digitis atque unguibus, ungues autem lutei ſunt, digiti et crura cinerea cum inferiorum femorum parte, nam ſuperior fulua eſt cum anteriori alarum parte, quarum poſterior cyanea eſt. Reliquum corpus nigrum, quibusdam tamen fuluis circa uentrem permixtis pennis.

XOCHITENACATL eſt columbae magnitudine, roſtro prae corporis mole maximo, ſuperiori parte luteo, inferiori uero ſubnigro et in purpureum colorem uergente, oculis nigris, ſed iride rubeſcente ex luteo ac reliquo corpore caeruleo cinereoque. Viuit circa litora Oceani auſtralis piſcibus, quos rapit, ueſci ſolet. *Nieremb. l. 10. c. 9.*

TLAVH-

TLAVHQVECHVL dicitur auis peregrinae gulae, uiuis duntaxat piſcibus ueſcitur, mortuos non adtingit, raptu gaudet, ſpecie ſimilis eſt plateae aut pellicano, ſed coccineo pulcerrimoque uniuerſi fere corporis colore aut ex albo rubeſcenti, lato atque obrotundo circa finem roſtro cinereoque, pupilla nigra, iride rubra rugoſa, fronte galli pauonis auraeue, depili pene capite candentique cum uniuerſo fere collo et parte pectoris et faſcia nigra latiuſcula caput a collo diſtinguente. Circa litora maris aut fluminum uiuit.

CAPVT III.

De Auibus Acolin, Quachiltone et Acacalotl.

Nieremb. H. Exot. l. 10. c. 22. 28. 24. Acolin coturnicis eſt magnitudine, fuſca, prolixo roſtro et curuo in inferiora, pedibus longis, iuxta aquarum ſummitatem curſitat celerrime, nunquam fere uolat. Verſatur in lacu Mexicano. Veſcitur piſciculis et ipſa eſca uulgo. Bene coturnicem aquaticam dixeris.

QVACHILTONEM ſeu *auem ſiliquaſtrini capitis* aliqui iacacintli uocant. Color illi purpureus, ex nigro interſertis pennis. *Roſtrum* initio pallet. Adoleſcentibus rubet caluities iuxta roſtri exortum. Fulicam imitatur. Lutea crura in uirorem adſurgunt in quatuor deſinentia digitos pallidos citra ullam membranam. Oculi nigri, iris fulua.

Lacuſtris auis eſt. Piſcibus ueſcitur ipſaque non ingrata palato. Intempeſta nocte et ſub primo mane gallinaceorum ritu canit.

ACACALOTL mas ſeu coruus aquaticus a cauda extrema ad roſtri usque acumen quatuor fere ſpithamas longa et mediocris amplitudinis, crura ſeſqui ſpithamea, *roſtrum* arcus inſtar incuruum, duos palmos longum ac mediocre tenue, pedes in quaternos finduntur digitos nigerrimis munitos unguibus, crura minus nigreſcunt digitis, roſtrum cyaneum eſt ac caput exiguum. Plumae infernae fuſcae inſertis rubris, ſuperiores uero promiſcue purpureae, ſubnigrae, uirides atque ſplendentes. *Ceruix* eſt ſeptem digitos longa. Caput collumque pennis fuſcis, albis et uiridibus teguntur ac pauliſper fulueſcentibus. *Oculi* ſunt nigri, iris uero ſanguineo tegitur colore. Caeterum ab externis oculorum angulis usque ad roſtrum unciae unius interuallo deplumis et glabra eſt pellis rubeſcensque in albo. Alae uiridi ſplendentique ſubtus pellucent colore et, qui pro uariis ſolis repercuſsibus euariet atque mutetur, ſupernae uero prope exortum pasſeae ſunt, deinde uero uiridi atque pauonino ſpectabiles colores. *Indigena* Mexicanae plagae auis eſt, uerſatur circa lacus ac piſcibus uictitat. Maſculus fortasſis eſt eius auis, quam recentiores uocant arcuatam aut illi ſaltem congener. *Educat* filios ueris tempore iuxta lacuſtria loca.

Bonum praeſtat alimentum nec ualde iniucundum, crasſum tamen, atque (ut lacuſtres aues decet) piſcoſi odoris.

CAPVT IV.

De Auibus Xomotl, Acototloquichitl et Acacaboactli.

Nieremb. l. 10. c. 41. 35. 36. Xomotl palmipes eſt, dorſo et alis deſuper nigris, pectore fuſco. Criſtatam iracundia facit. Pennas intexebant Indi ſuis ueſtibus.

ACOTOTLOQVICHITL ſeu *pasſer aquaticus mas* pasſerem ſimilitutidine et forma ſimulat. Roſtrum tamen nigrum, crura et pedes

des fului, inferiora corporis plerumque candida. Caetera fulua candore aliquo et nigrore uariegata. *Reperitur* in Mexicanis plagis. Iuncetis et carectis insidet ibique *nidificat*. Non minus occinit, quam sol pergit. Ab eius exortu ad occasum contumaci garrit sonitu mures imitante.

ACACAHOACTLI seu *auis aquatica raucum sonans*. Halcyonum species illa est, inquit Nierembergius, quam nostri marinetum piscatorem uocare solent circa aquarum fluenta uictus gratia a congenita quadam uersantem natura. Anate fera paulo minor est colloque et rostro spithameo, hoc tres digitos latos prominet, medio, cum sortitur crassitudinem, in aciem desinit ac morsui est per opportunum. Superne uero nigrum est, inferne album et pallescens circa latera. *Oculi* nigri sunt, iris rubra prope pupillam, deinde pallida ac demum candens. Ab oculis ad rostri usque exortum fascia procedit uiridi pallescens. *Crura* pedesque in digitos fissi uirescunt extrinsecus, intrinsecus uero inclinant ad pallorem, color totius corporis magna ex parte albus est, fuluis pennis insertis, uerum superna magis fusca sunt, inferna uero candida. *Alae* infernae cinereae ac desuper circa extrema nigrae, mox e fuluo rubescentes, deinde pallescentes ex fuluo ac demum fuluescentes ex fuluo ac demum fuluescentes circa dorsum. Piscibus *uictitat*, mitescit minimo negotio nec est *cantu* insuauis, indulgenter tamen ac blande uermiculis et aliis animalibus exiguis, quae in paludibus gignuntur, est alenda. Carne etiam uescitur et aliis non paucis, ubi fieri aliter non possit. Crassi est nutrimenti neque dissimile ei, quod anates ferae praesentare solent. *Indigena* est Mexicanae plagae et uere educat inter iunceta sobolem. Mirum est, cum sit ceruix pro ratione reliqui coloris longissima, in quam breuitatem illam, cum libet, contrahat, quod frequentius facere solet. *Cauda* pusilla est nigraque et nihil prae se ferens splendoris, quae in maiorem procedit amplitudinem. Patrio nomine adpellant *tolcomoctli*. Similis omnino esset haec auis compari, nisi rostrum desuper nigricaret, subtus rubesceret, uelut pedes et crura, nec per uniuersum corpus fuluum nigrumque promiscue cerneretur.

CAPVT V.

De Auibus Iacacintli, Xlepapantototl et Hoactli.

Nieremberg. H. Exot. l. 10. c. 43. 44. 45.

I*acacintli* seu *rostrum spicae mayzii* tres pene spithamas est longa, uirentibus cruribus, capite uentreque cyaneis, sed in purpureum uergentibus, alis promiscue fuluis nigrisque, luscis oculis ac rostro, sed in coccineum prope exortum uergente, quod tres pene digitos latas longum est, anteriori parte capitis depili et calua. Piscibus iuxta lacus et flumina uiuit. Edulis est eius caro, sed nec bono nec grato alimento.

XLEPAPANTOTOTL anatis fere species est, importuna Mexicanae paludi, *rostrum* tamen in acutum finit, nullus illi negatus color. Pulcritudinem uarietas dedit, pulcritudo nomen.

Nec contemnendi spectaculi est HOACTLI siue TOBACTLI, id est, *auis sicca*, lacus Mexicani alumna, ternas spithamas a rostri ipsius acumine ad caudam postremam longa ac gallinae nostrae magnitudine. *Crura* prolixa, pedem, *rostrum* cum uncia trientem, crassitudine uero pollicem aequans. Superne id nigrum est, lateribus autem pallens ac inferne nigrum et subfuscum. *Oculi* sunt magni, iris lutea et palpebrae rubeae, uertex plumis nigris tegitur itemque crista insigni, similiter nigra, *collum*, *uenter* corpusque

pusque uniuerſum candet, ſed *cauda* cinerea eſt, uelut et deſuper alae, nam infernae ſunt albidiores, ſuperiores alarum partes uirore quodam ſplendent. *Dorſum*, etſi candidis tegatur plumis, pennis tamen nigris in uirentem ſplendorem inclinantibus ueſtiri ſolet. *Pedes*, qui in digitos fisſi ſunt, et crura quoque palleſcunt. Alba faſcia circumcingitur caput a roſtri exortu ad oculos usque procedente. Lacus Mexicani aduena eſt uocaturque ab Hiſpanis indigenis, uelut et quaedam aliae aues, martinete piſcator, ob piſcium, quibus alitur, capturam. Arundinetis educat ſobolem, grauem infert morſum ac grauem ſimiliter *uocem* edit.

CAPVT VI.

De Auibus Heatototl, Achalalactli et Amalozque.

Nieremb. H. Exot. l.10.c.47.48. Idoneum quoque conſpectum HEATOTOTL ſeu *auis uenti* exhibet. Magna *criſta* exornatur, orbiculari ac coronae modo eminenti et pauliſper candida. *Pectus* e fuſco uergit in cinereum, uenter albus eſt ac pedes plani, crura fulua et pennae circa ea ortae, *cauda* orbicularis et uariata inferne candido pulloque colore, ſuperne uero fuſca. *Alae* ſubtus candentes, cinereae ac pullae ſunt, deſuper nigrae, candidis tamen quibusdam inſertis pennis, reliqua uero eadem, quae aquaticis, eſt natura.

Similis alteri HEATOTOTL, quae anate domeſtica paulo minor eſt, *roſtro* atro, tenui, obrotundo ac prope extrema contorto, plumis inferne candidis, ſuperne uero iuxta femora fuluis, lineis tamen nigris intercurſantibus, circa reſiduum uero et caudam fuluis. *Alae* ſunt ſubtus cinereae, ſupernae uero fuſcae, nigrae atque albae. *Caput* eſt nigrum criſtatumque, ſed ab occipitio taeniae albae utrimque procedunt ad oculos, qui atri ſunt et lutea conſtant iride, cum caetera ſint ſimiles auibus incolentibus paludes.

Suus quoque torques argenteus honeſtat ACHALALACTLI ſeu *auem piſcium uibraticem*. Alii uocant michalacti. Columbina eſt *magnitudine* et forma, *roſtro* nigro acuminato, tres digitos longo et pro corporis proportione craſſo, *caput* criſta ornatur e colore cyaneo in nigrum tendente longaque. *Venter* candidis tegitur plumis et collum torque candenti inſignitur, *alae* inferne albeſcunt, ſed poſtremis partibus uidentur fuſcae et candicantibus maculis interſtinctae, ſuperne uero, ſicut reliquum corpus, ſunt cyaneae, extremis partibus nigrae et albis undique reſperſae maculis. *Cauda* partim nigra, partim cyanea eſt, ſed maculis albis per interualla quoque uariata. *Crura* rubea ſunt, *pedes* diuerſi in digitos in atros ungues deſinentes, oculi nigri et iris candeſcens. Aduena auis eſt huic Mexicanae regioni uerſaturque iuxta fontes et flumina piſciculis et aliis aquatilibus uictitans edulis, ſed reliquarum auium paluſtrium ſapore atque nutrimento.

Neque exiguus decor eſt AMALOZQVE ſeu *aui rubeſcentis colli*. Paluſtris ea eſt, noſtrati turturi magnitudine par, *cruribus pedibusque* in digitos fisſis atque ex albo rubeſcentibus, nigris unguibus, *roſtro* medio circiter longo, exili et nigro, atris oculis et iride rubra, pectoris et uentris et alarum inferna alba ſunt, ſed cauda, quae mediocrem magnitudinem nanciſcitur, fuluo et nigro colore eſt inſperſa, at collum pectusque torques bini minimi fere digiti diſtantes interuallo nigrique cingunt, quorum anterior undiquaque circuit, poſterior ſuperna deficit ac diſparet parte. Ex utroque latere maculae binae candentes pari amplitudine ſupra oculos uerſus collum illud fere adtingentes diſcurrunt.

Superna corporis adeoque ipſa cauda albo, nigro fuluoque ſunt colore, alae uero deſuper fuluo et fuſco. Indigena eſt auis, lacus Mexicani alumna ac ueris tempore educans ſobolem. *Eſtur* caro, quae eodem, quo caeterarum aquaticarum, eſt nutrimento. *Veſcitur* ipſa culicibus piſciculisque et uermibus lacuſtribus, uehementius *perſtrepit*, quam pro corporis ratione, nec tamen poteſt garrulis auibus adnumerari.

CAPVT VII.

De Auibus Farrenſibus.

Inſulae Farrae a plumarum copia nomen adeptae uidentur. Cum enim auium ſint foetura felices, non mirum, et plumarum abundare copia. Caeterum aues, quae ibidem reperiuntur, in aliquot diſtinxit claſſes Hoierus. *Hoierus in Epiſt. ad Cluſium.*

In prima CLASSE *lundam*, *alkam* et *lomuuiam* inuenies. *Illa* mole corporis anate eſt inferior, roſtro rubente et latiuſculo, pectus candida, tempus et alas nigra, pedes rubra. Reuertitur primo uere. In praecipitibus celſarum rupium cauernis nidificat. Oua gallinaceis tum colore tum magnitudine paria edit. Quo ſub autumnum abeat, ignotum.

Alka illa aliquanto maior eſt, roſtro lato et nigro itemque corpore, niſi quod ſub pectore et extremis alis albicat. Pedes nigri, caput denique fuſcum, niſi linea alba ab utroque oculo ad roſtri partem proximam duceretur. Nidificat in editisſimis ſcopulis. Oua ex albo et nigro maculata ponit.

Lomuuiae, quae illa maior, corpus totum eſt nigrum, excepto pectore, quod albet. Pedes nigri, roſtrum nigrum acutum oblongumque. Oua in editioribus ſcopulorum marginibus excludit, cyanei quidem coloris, ſed lineamentis undique diuerſorum colorum mire uariegata ac, uelut picta.

In altera CLASSE duas diuerſas ſpecies ponit, quae, quod pedes ad incedendum inutiles habeant, nunquam terram ingrediuntur et mole corporis minorem aequant anſerem. Prior *ildbrimel* uocatur. Caput eius fuſcum, ſub collo circulus albus, pectus candidum. Tergum et alae nigricant maculata pasſim punctis albis, pedes nigri. Forte eſt mergus Farrenſis maximus Cluſii. Creditur in undis marinis alcyonis more foetum producere. *Cluſ. Exot. l. 5. c. 6.*

Altera eſt *goifugel* roſtro admodum lato et incuruo. Capite oblongo atque nigro. Alis exiguis, pedibus nigris ad incedendum ineptis. Oculorum margines candido circulo tinguntur. Rarisſime et nonniſi aliquibus annis uiſitur nec, ubi foeturae operam det, ignotum.

Tertiam CLASSEM, tres ſpecies forma discrepantur, tempeſtatum praenuntiae et, quae in alto tantum oceano uerſantur, conſtituunt. Primo eſt *baſſlert* ſeu equus marinus, ut inconuenienter adpellant, quae magnitudine gallinam mediocrem, forma falconem utcunque aequat. Cinericio eſt colore maculis albis pasſim interſtincta, roſtro incuruo, uelut falconis, ſed breuiore. Ad eius conſpectum exhorreſcere et litora legere piſcatores ſolent. Certi, tempeſtatem in propinquo esſe noxiam.

Altera dicitur *ſtormſinck* pasſere paulo maior. Tota eſt griſea ſiue maculis, roſtro admodum exili. Pegaſum prae ſuperiore rectius dixeris. Siquidem ſuper ipſos fluctus incredibili pedum uelocitate transcurrere ac nimbi inſtar ferri ſolet. Videtur illi cognata, quam Ouiedus patines a nautis uocari reliquit. Cateruatim ſi nauigantibus adpropinquet, deponenda esſe ſubito uela innuit. *Ouied. l. 14. Hiſt. Ind. c. 1.*

Tertiae nomen eſt *barnſiard*. Magnitudine haec pasſeri par, ſub pecto-

pectore candicans, collo dorſoque nigricans, roſtro nigro et nonnihil latiore, pedibus rubris. Tam uelocem ſe natando praeſtat, quam Stormfinka currendo.

In *quarta* CLASSE duae diuerſae anſerum ſpecies cenſentur. Prior *Helſingegans* capite et collo nigro circulo albo cincto, pectore albo, alis griſeis, tergo cyanei coloris, pedibus rubris, magnitudine anati reſpondens dici.

Altera *Erandgans* anſere ſylueſtri pene minor, capite et pectore griſeis, collo rubro circulo cincto, alis, collo, pedibus rubris. Rarisſime in Farris conſpiciuntur neque ibi foetificant. Vnde ueniant et quo migrent, nemini cognitum. Mutationem magiſtratus, ubi adparuerunt, imminere, ſuperſtitio ex longa experientia credidit.

Vltimum locum ſibi *ſkua* uendicat, auis aquilino generi et corporis mole et rapacitate reſpondens. Roſtrum habet curuum, ſed non admodum latum, pennas corpus tegentes griſeas, ſola alarum extremitate albicante, pedes griſeos. Piſce ueſcitur, ſed et in omne genus auium grasſatur. Foetum negligenter ex ouis griſeis, grandioribus, anatinis ſimilibus, quae exilibus nigris maculis notata ſunt, in apertis campis producit. Aliter eam deſcribit Cluſius et eandem fere cum uulture aquatico Ouiedi exiſtimat. *Cluſius Exoticor.*

CAPVT VIII.

De Auibus Lomsbay, Vulturibus Aquaticis Flamencos Dictis et Aliis Quibusdam.

Nauigat. Holland. Aues LOMSBAY ab Hollandis dictae corpore ſunt magno, alis paruis, ut mirum ſit, tam grauia corpora adtollere posſe. Frequentes circa portum Lomsbay in inſula Aurangia *uolant*, unde et nomen inuenere. *Nidulantur* in praeruptis montium locis. Vnicum duntaxat ouum pariunt. Ab hominibus nihil metuunt, etiamſi in ſuis nidis comprehendantur.

Nieremb. Hiſt. Exot. l. 10. c. 82. VVLTVRES AQVATICOS facit Ouiedus mole tam grandes, quam magnus larus eſt. *Roſtrum* habent larorum, ſed magis mucronatum. *Pedes* diuerſi generis, ſiniſtrum anatum et anſerum inſtar planum, dextrum curuis unguibus inſtructum. *Veſcuntur* piſcibus et auibus iidemque cum illis, qui aſtures aquatiles ab Hiſpanis uocantur, de quibus Hernandes in Paralipomenis agit, esſe putantur. Frequentes ſunt in Hiſpaniola et inſula, quae a Diuo Ioanne nomen accepit.

Auis, quam Hiſpani FLAMENCO uocant, grui eſt forma non abſimilis. Iuniores habent plumas candidas, ubi adoleuerunt, mira elegantisſimorum colorum uarietate diſtinguuntur. Gregatim uolant, ſed haud alte. Iuxta litora inſulae Cubae atque in ipſis marinis fluctibus *uictum* quaerunt ſalſis undis ita adſuetae, ut, quum ab Indis domi aluntur, (nam et cicurantur) ſal potui earum necesſario admiſceatur. *De Laet. Ind. Occid. l. 1. c. 11.* Habent et inſulae *Bermudae maritimas*, quae in ſubterraneis cauernis cuniculorum inſtar nidulantur et oua ſua ponunt, magnitudine et colore gallinarum ouis paria, ipſae carne ſunt obeſa et grati nutrimenti. *Idem l. 1. c. 20.*

Colopbonem iſti de exoticis auibus promiſcuae hiſtoriae imponant illae in Peruano ciconiis maiores. *Idem l. 10. c. 5.* Plumis ſine ulla mixtura candidisſimis, cruribus altis. Rariores ſunt. Binae ut plurimum incedunt. Et piſcibus uictitant. De reliquis, quae ad ſua genera referri poterant, uide notas.

TITVLVS III.

DE AVIBVS BRASILIANIS

Ex Georgii Marcgrauii Historia Naturali Brasiliae.

De Auibus Brasilianis in genere notetur, uix ullibi elegantiores aues reperiri, quam in Brasilia, si uarietatem plumarum et colorum spectes, uerum nulla fere suaue canit, ita ut cantu longe a nostratibus superentur.

CAPVT PRIMVM.

Nhanduguacu, Iacana, uariae eius species, Curiaca.

NHANDVGVACV Brasiliensibus, EMA Lusitanis, struthoauis. Ingentes hic reperiuntur, minores tamen aliquanto Africanis. Longa illi *crura*, inferiora sesquipedem, superiora pedem circiter longa. Tres habent in pedibus digitos anterius uersos, unguibus nigris, crassis, haud acutis praeditos, posterius unum digitum, sed rotundum, grossum, unde difficulter in area leui aut tabulato possunt incedere, sed facile labuntur. *Collum* gestant incuruatum, ut cygnus uel ciconia, longitudine circiter duorum pedum, *caput* anserinum, *oculos* nigros habent pulcros, *rostrum* compressum, non admodum latum, duos et semis digitos longum. *Alas* habent paruas et ad uolandum ineptas, quarum tamen unam instar ueli erigentes citissime cursum promouent, ut uix ac ne uix quidem a cane uenatico superari possint. Plumas habet gryseas per totum corpus, ut grus, in dorso longiores et elegantiores et corpus plumis tectum fere rotundum adparet. *Caudam* non habet eiusmodi cristis praeditam, ut uulgo pingitur, sed plumae sunt per dorsum expansae ad anum usque.

Tesseras lusorias aliaque ferramenta lubenter deglutit, sed non concoquit, at integra per anum reddit. *Vescitur* fructibus et carne.

Frequens in Capitaniae Serigippo campis itemque in Capitania Rio Grande. In Pernambuco non uisitur. *Caro* illius bona ad comedendum.

IACANA Brasiliensibus, gallina aquatica, Waterhun, diuersae reperiuntur illius species colore differentes. Haec elegantissima, magnitudine columbae, sed cruribus multo longioribus, flaui coloris, cui uiriditas immixta. *Crura* inferiora plus, quam duos digitos longa, superiora (maximam partem nuda, ut aquaticis) paulo minus, quatuor habet in pedibus digitos, quorum medius e tribus antrorsum uersis duos digitos longus, reliqui duo paulo breuiores, quartus retrorsum uersus pedem aut etiam amplius longo, omnes autem unguibus semidigitum longis et flauis armantur. *Cauda* breuis, ut gallinae syluestris, *pennae* in dorso, alis et uentre ex uiridi et nigro mixtae, sub cauda albae, uersus collum et in toto collo et pectore eiusdem coloris cum plumis, quae in collo pauonum aut columbarum quorundam uisuntur. *Caput* habet paruum, ut gallina syluestris, quod tegitur membranaceo quodam tegumento rotundo, coloris, ut gemma Turcois. *Rostrum* rectum gallinaceum, plus uno digito longum, ab initio ad medietatem egregii miniati coloris, reliqua pars eximii flaui, cui aliquid uiriditatis admixtum. Frequentissima in palustribus Brasiliae locis ubique. *Caro* illarum edulis, sed haud magni pretii, sunt enim plerumque macrae.

Alia species adpellatur a Brasiliensibus

Tab 57
Curicaca
Numenius. Indicus Clus Ardeæ species
Iacamaciri
Iacana Wasserhun.
Iupuiuba S.Iapu
Gallina Afucana.
Tyepiranga
Sayacu
Ibiau Noitibo
Guira Guainumbi
Guiratangeima
Mituporanga
Jaguacati

bus *agua pecaca*, priori figura et magnitudine par, uerum colore diuerſa et inferior. *Pennae* illius ſunt, ut in dorſo prioris, *alae* magis brunneſcentes, carent autem mitella, at in qualibet ala interius habent corniculum directum, quibus ſe defendunt.

Tertia ſpecies prioribus figura et magnitudine aequalis, colore autem differens, totum *caput*, *collum*, *dorſum*, *cauda* nigri ſunt coloris, initium alarum brunni, reliqua uiridis, extremitates remigum brunni, *pectus* et infimus *uenter* itidem brunni coloris, uti et crurum ſuperiorum medietas ſuperior. *Roſtrum* rectum, crocei coloris, cum cuticula rufa in exortu illius et parte capitis anteriori. *Crura* nuda, *pedes* cinerei. In qualibet *ala* antica parte habet corniculum ſimile flauum.

Quarta ſpecies itidem figurae eſt, ut reliquae. *Roſtrum* illi flauum, mitella cutacea in initio capitis prope roſtri exortum rubens proceſſus habens ad latera extenſos more gallinarum Numidicarum. Totum *caput*, *collum*, *pectus* et infimus uenter plumis ueſtiuntur nigri coloris, *dorſum*, *cauda* et initium alarum rufum ſeu dilute brunnum, remiges alarum pennae thalasſici coloris cum extremitatibus nigris. Sed hae remiges teguntur rufis illis in exortu alarum nec uideri posſunt, niſi cum auis uolat. *Crura* longa, digiti pedum longi, quilibet quatuor internodiis, cinerei coloris. Quaelibet *ala* in anteriori parte habet corniculum acutisſimum coloris crocei.

CVRIACA Braſilienſibus a clamore dicta, *maſarino* Luſitanis, auis numerio iudicio Cluſii ſimilis, magnitudo illi mediocris anſeris, *capitis* autem magnitudo, ut anatis, *collum* ſex digitos longum, tres craſſum aut paulo plus, *roſtrum* ſex digitos longum, incuruum plane, ut enſis Hungaricus, coloris ex igneo fuſci. *Corporis* longitudo a colli ad podicem undecim digitorum, caudae nouem deſinentis cum fine alarum. *Crura* octo digitos longa, pedes duos et ſemis, rubri inſtar anatis, ſed non plani, quatuor digitis et unguibus nigris, tribus anterius, uno poſterius uerſo. *Caput* et *collum* habet plumas albas flauo mixtas et in ſuperiore parte paulum oblongas, *oculi* illi ſunt nigri, circulo ruſo. Circa oculos et ſub origine gutturis cutis nigra. Totum corpus nigris pennis ueſtitum, excepto dorſo, capite et uentre, ubi cinereae obſcurae et in medio alarum albae cano mixtae, ut in ciconiis. Reliquae pennae corporis, initii et finis alarum et totius caudae nigrae. *Tibiae* ſuperiores ad medietatem usque carent pennis, nam aquatica eſt auis. *Carnem* bonam habet, quam ſaepe comedi coctam et frixam butyro.

Alia ſpecies reperitur huic ſimilis, ſed multo minor et magnitudine fere gallinae, quae uocatur *matui tui*. Frequens eſt ad flumen S. Franciſci in Itapuama et alibi.

CAPVT II.

Tiiepiranga, Iacapu, Iambu, Gallina Africana, Guiratangeima, Iupuiuba, Sayacu, Ani, Guiraguainumbi.

TIIEPIRANGA Braſilienſibus, auis alaudae magnitudinem paululum ſuperat et cantum pasſeris noſtratis aemulatur. Totum *corpus*, collum et caput egregie rubicundi ſeu ſanguinei eſt coloris, *alae* uero et *cauda* ſplendide nigri, praeterquam in initio alarum, ubi aliquid rubicundi admixtum eſt. *Crura* nigra, inferiora quidem nuda, ſuperiora autem nigris pennis ueſtita. *Roſtrum* inſtar pasſeris, ſuperiori parte nigrum, inferiori uerſus acumen nigrum, reliqua uerſus caput album. *Pennae* in capite breuiores, quas criſpare interdum ſolet more pasſerum.

rum. Omnes pennae totius corporis interius ſunt nigrae, exterius rubrae, ita tamen complicatae, ut exterius totae rubrae adpareant. *Cauda* longitudine ferme tres digitos aequat. Digiti pedum quatuor et, ut in plerisque auibus, diſpoſiti.

Alia huius ſpecies reperitur paſſeris magnitudine, quae pennis per totum corpus ueſtitur ex cinereo caeruleſcentibus, alae tamen quodammodo ad thalasſinum colorem accedunt. In uentre et inferiori parte colli ſeu gutture albicat uel potius argenteo colore nitet. *Crura* cinerei coloris, ut et *roſtrum*, quod ipſi ſimile fringillae. Digiti pedum quatuor ſecundum communem auium modum.

IACAPV Braſilienſibus, auis magnitudine alaudae, cauda extenſa, alis breuioribus, cruribus breuibus et nigris, unguibus acutis ad quatuor digitos, roſtro paulum incuruato et nigro, ſemidigitum longo. Totum *corpus* ueſtitur pennis nigris ſplendentibus, ſub gutture tamen nigredini illi maculae coloris cinnabrii ſunt admixtae.

IAMBV Braſilienſibus dicta auis eſt perdix, noſtratibus quidem magnitudine par, ut et figura. *Pennae* autem per totum corpus obſcure flaueſcentes, uerum fuſco mixtae atque maculatae.

GALLINA Africana ex inſula do Maio, magnitudine noſtratium gallinarum, figura corporis fere, ut perdix, *collum* item coronatum portans et *caudam* perdicis habens inferius dimisſam, *pedes* gallinaceos, *roſtrum* flauum et in capite mitellam cutaceam fuſcam, ad latera porro capitis *alba*, ut et ad quodlibet latus prope roſtrum criſtam rubram ad latus protenſam. Totum *corpus* ueſtitur pennis nigris, quae elegantisſimis maculis albis uariegatae ſunt, in alis quidem oblongis, in reliquis autem partibus rotundis ſuntque in dorſo minores, quam in reliquis partibus. Huic ſimiles uidi e Sierra Lyona aduectas, ſed eorum collum circumligatum ſeu circumuolutum, quaſi linteamine membranaceo coloris cinerei caeruleſcentis. *Caput* tegit criſta obrotunda, multiplex, conſtans pennis eleganter nigris. Punctula albicantia per totius corporis ambitum, quaſi umbra thalasſina, uariegantur.

Congenſibus haec auis dicitur *quètele.*

QVIRATANGEIMA Braſilienſibus, auis paulo maior alauda, picae uariae aequalis. *Corpus* habet circiter tres digitos longum, *collum* ſesquidigitum, *caput* paruum, *roſtrum* rectum, acutum, digitum longum, crura pedesque, ut reliquae aues, communiter, *caudam* longam, rectam, quatuor digitos longam, color *roſtri* niger, excepta inferiori parte, ubi inſeritur, quae aliquid fuſci habet, *caput* nigerrimum et collum usque ad initium pectoris. Colli ſuperior pars a capite fere ad initium dorſi uranica eſt, per initium dorſi transuerſam habet maculam nigram usque ad alas extenſam, *alae* autem ſunt nigerrimi coloris, uerum in medio ſecundum longitudinem habent maculam albam ſesquidigitum longam, *cauda* quoque tota nigra, reliquum corpus coloris uranici, *crura* ſubcaerulea. *Oculorum* pupilla ſubnigra, albo ſubflauo.

Nidificat in altis arboribus *acaya* idque libenter prope aedes. Nidos egregios exſtruunt hae aues, cylindraceae figurae et adpendunt magno numero extremitatibus ramorum, qui conſtant e uirgultis. Clamant fere, ut picae uariae noſtrates.

IVPVIVBA ſeu IABV Braſilienſibus eiusdem formae cum praecedenti et eodem modo in eadem arbore nidificans (una eſt foemina, alter mas) cauda paulum breuiori. *Corpus* habet totum nigerrimis pennis ueſtitum, in utriusque alae medio maculam flauam digitum longam, in extremitate dorſi et prope anum tota eſt flaua (uidi quoque totaliter nigras, dorſo ſanguinei coloris) cauda inferius ab exortu ad medietatem flaua, reliqua medietas nigra, ſuperius nigra in totum, ſolum in ea ad latera utraque usque ad medium pennam habens flauam. *Crura* nigra et pedes. Roſtrum ſulphurei

phurei coloris, *oculi* ſapphyrini, pupilla nigra, *linguam* caeruleam habet anterius fisſam ſeu duplicatam.

Prope aedes domini Ingenii *Tupucurai* arbor *uti* ſita, in qua plus, quam quadringenti nidi harum auium pendent maximoque numero ſunt hae aues, quae ter quotannis ibi pullos excludunt, nidus autem quilibet ex arido gramine et pilis equinis aut ſuillis mixtis eſt compoſitus, coloris fuſci, figura cucurbitae anguſtae cum ſuo alembico, longus in totum ſeſquipedem circiter et ab infimo ad unum pedem altus, cauus, ut burſa, reliquum ſuperius ad ſemipedem ſimplum eſt e: ſua extremitate pendet a ramulo extremo, omnes autem nidi ex ramulis minimis extremis arborum dependent.

SAYACV Braſilienſibus, auis fringillae magnitudine, totum *corpus* ueſtitur pennis, coloris e cinereo et thalasſino mixti, in alis autem et dorſo thalasſinum admiſcetur, ita ut ſole inluſtratae egregie ſplendeant, *roſtrillum* nigrum, *oculi* quoque nigri in totum.

ANI Braſilienſibus, auis turdelae magnitudine, totaliter nigra pennis, roſtro, oculis, pedibus. *Caudam* longam erectam habet, ſex digitos longam, *roſtrum* altum, latum digitum aut paulo plus longum, inferior pars directa fere, ſuperior alta, lata, ſemilunaris figurae et compresſae, ita ut acumen fere ſuperius habeat. *Crura* et *pedes* ſatis exiles et in iis quatuor digiti, duo anterius, duo poſterius uerſi more pſittacorum. Clamat elata uoce *yiiiiy* uno tono, in medio eleuatiori.

Frequentes ſunt in ſyluis omnibus, uerum cibo inutiles.

GVIRA GVAINVMBI Braſilienſibus *tupinambis*, auis magnitudine columbae ad uiſum, quia plurimas plumas habet, ſed reuera corpus non ſuperat magnitudinem turdelae. *Caput* paulo maius habet, quam turdela, *roſtrum* nigrum, duos circiter digitos longum, cuius ſuperior pars paulo longior inferiore. Eſt autem *roſtrum* ſuperius et inferius in latere ſerratum inſtar ſerrae inſeruitque dentium loco. *Crura* habet breuia haud multum digitum excedentia, nigra, quatuor in pedibus digitos, quorum unus retrorſum uergit, tres antrorſum, ſed primus uerſus interiorem pedis partem breuior, medius longisſimus et tertius iterum breuis, ſed non aequalis cum reliquis exortus, primi enim exortus eſt ad pedem, ſecundi itidem, tertii uero prope tertium articulum medii habetque primus tres, ſecundus quatuor, tertius ibidem tres articulationes, qui retrorſum uergit, duas. *Vngues* nigri deorſum incuruati. *Cauda* longisſima directa pennis paucis rectis, digitum circiter lata, ſed decem longa et quidem duae tantum pennae extremam caudam conſtituunt, quae ad duos digitos plumis carent, in extremitatibus autem rurſus plumas habent ad duos digitos. *Corpus* totum ſex circiter digitos longum eſt. *Pennae* elegantisſimae, nimirum in capite quaſi mitram gerit ex pennis ſapphyrinis, quae prope exortum roſtri turcoidis colorem referunt, in medio autem huius mitrae macula uiſitur nigra magnitudine groſſi Misſnici. Infra oculos (qui flaui ſunt, pupilla nigra) etiam nigras pennas habet ſapphyrinis mixtas, *guttur* inferius, totum pectus et totus uenter obſcure luteum habet colorem, ſuperior colli pars, totum dorſum, alae et cauda uiridis ſeu graminei eſt coloris, ſed cui (praeſertim in alis et cauda) thalasſinus admixtus, ut in collis anatum et pauonum, a genibus ad uentrem crura ſuperiora pennis uirentibus ſunt praedita. In medio collo inferius quaſi pro inſigni gerit tres uel quatuor pennulas nigras et circum eas ſapphyrinas, quae maculam quandam ſeu notam conſtituunt.

CAP.

CAPVT III.

Iaguacatiguacu, Mitu, Mituporanga, Ibiiau.

IAGVACATI GVACV Brafilienfibus, *papa peixe* Lufitanis, nam pifcibus uictitat. Auis turdelae magnitudinem aequat, figura corporis, ut picus maior. *Roftrum* habet nigrum, rectum et in extremitate acutum, tres ferme digitos longum, *oculos* nigros et *crura* breuisfima nigra, fuperiora crura ex parte carent plumis, in pedibus digitos quatuor, (unum retrorfum) inaequalis longitudinis, duo enim uerfus exteriora pedis breues funt, tertius interior longe breuisfimus et remotior. *Vngues* nigri. *Cauda* duos digitos longa excedens alarum fines. *Pennae* totius corporis fuperiores, nimirum in capite, collo, alis, cauda funt ferruginei coloris et fplendentis, circa collum transuerfim annulum habet ex albisfimis plumis, guttur, inferius collum, pectus et totus uenter pennis ueftiuntur albis, prope utrumque oculum etiam maculam habet ex albis pennis, in cauda autem albae pennae interferuntur guttatim, ut et in alis, fed quae uix uidentur, nifi cum alas explicant et uolant.

MITV uel MYTV Brafilienfibus dicta auis ex phafianorum eft genere, maior gallo gallinaceo. *Corporis* longitudo a collo ad exortum caudae eft decem digitorum, colli longitudo fex digitorum, totaliter nigris pennis eft ueftita, excepto uentre et fub ano, ubi brunni coloris eft fere, ut perdix. Tenuiores funt pennae ad collum, caput et in pectore et holofericum uillofum nigrum pulcritudine aequant. In fummo capite habet pennas nigras complicatas in planisfimam quafi mitellam, ut nefciens uix posfit agnofcere, quas irafcens aut etiam alias in criftam erigit. *Roftrum* habet infigne, non crasfum, incuruatum, fesquidigitum fere longum, inferior pars eius parua, fuperior ferme quadruplo maior. Roftrum autem coloris eft egregii incarnati, uerfus acumen tamen albicat. *Crura* habet gallinacea decem digitos longa, nimirum quatuor a pedibus ad genua et fex fuperius atque haec ueftita pennis nigris, digitos item quatuor gallinaceos, qui in exortu usque ad primam iuncturam cuticula fibi inuicem adnectuntur, ut in aliis quibusdam auibus. *Caudam* habet pedem longam inftar gallopaui, quam femper in latum mouet *kit, kit*, clamando, ut illi. *Caput* bene formatum, anferini magnitudine, *collum* fex circiter digitos longum, *oculos* habet magnos, egregios, nigros et pone aures maculam cutaceam albefcentem, ut gallinae. Manfuefcit facile. Lubenter in alto fedet, ut gallo-paui fcanditque arbores, ut illi. *Carnem* denique habet admodum bonam. *Reperitur* et alia eiusdem fpecies, quam *mituporanga* uocant Brafilienfes, folo roftro et pennis capitis differens, haec *roftrum* habet haud longum, fatis crasfum, non tamen ita altum, ut *mitu*, neque fic lunatum, eius extremitas utrobique nigra, reliquum totum crocea cute ueftitum, qualem et circa oculos habet. *Oculi* nigri egresfi, collum et caput nigerrimas habet plumas inftar holoferici et in fummitate capitis crifpatas atque cochleatim tortas habet pennas usque ad initium colli, has erigere in criftam crifpam poteft. Reliquum totius auis nigrum, cui nigredini hinc inde aliquid uiridis transfplendet. Circa anum albas obtinet pennas. *Crura* cinerea figura, ut *mitu*. *Cauda* nigra, fed extremitates illius pennarum albae. Et haec quoque auis optime manfuefcit.

IBIIAV Brafilienfibus, *noitibo* Lufitanis, auicula hirundinis magnitudine, *caput* habet latum et compresfum, *oculos* magnos, elegantes, nigricantes, pupilla atra fplendente ellypticae figurae, exterius autem oculos ambit circulus ex albo flauefcens. *Roftrillum* minimum habet, quod

Tab 58
Mitu Mutu
Guara
Iacupema
Mituporango
Ibiau magni-
tudine noctue
Matuitui
Guaimumbi
Guira
querea
Soco
Jacurutu
Iamacay

quod non excedit craſsitiem dentis aranei nec tam eſt longum, nares tamen patentes in roſtro, *os* amplisſimum, quod clauſum non poteſt uideri, at, quando roſtellum aperit, os ad oculos diducere poteſt, ita ut digitum fere ſit amplum, *linguam* habet minimam. *Crura* alba et ſecundum corporis molem paruula, uix ſemidigitum longa, quatuor in pedibus digitos, tres anterius, quartum retrorſum ue[...]um, unguibus incuruatis nigricantibus. Secundum longitudinem in unguiculo digiti medii cuiuslibet pedis uerſus interiora habet pinnam quaſi multipliciter ſectam ſeu dentatam uideturque unguiculus quaſi plumatus uerſus interiora, ſed non ſunt plumae, uerum cutacea materia et aſpera. *Caudam* habet elegantem, quam in latum poteſt explicare, duos digitos longam, cum eius extremitate etiam alae deſinunt. *Pennas* in toto inferiori corpore habet ex albis et nigris mixtas, ut niſus, in capite, dorſo, alis et cauda nigricant et albedo inſperſa grata uarietate, nonnihil quoque flauedinis albedini admixtum, uno uerbo, nigra eſt et punctulata ſubtiliter hinc inde.

Reperitur et ſpecies huius magnitudine noctuae, eiusdem coloris et conformationis. *Os*, quando aperit, pugnum humanum facile admittit.

CAPVT IV.

Guainumbi Variae Species.

GVAINVMBI, quae et *guinambi*, item *aratica* et *aratarataguacu* uocatur a Braſilienſibus, a Luſitanis *pegafrol*, a noſtratibus poteſt adpellari Bloemenſpecht. Huius autem multae hic reperiuntur ſpecies.

Prima, totius *corporis* auiculae longitudo ab initio capitis (ubi roſtrum eſt inſertum) ad exortum caudae duorum digitorum. *Capitis* magnitudo una cum pennis magnitudinem ceraſi dulcis mediocris aequat. *Colli* longitudo tres quartas partes digiti, corporis longitudo unius digiti eſt et quadrantis. Magnitudo autem corporis cum pennis oliuam grandem uix aequat. *Roſtellum* habet ſeſquidigitum longum, ſubrotundum, aequale, tenue et ualde acuminatum, rectum, paululum tamen uerſus extremitatem dorſum uerſum, color huius niger, excepta inferiori parte prope exortum, ubi rufeſcit. *Linguam* habet duplicatam ſeu biſectam, tenuisſimam inſtar ſerici fili tenuisſima, albam, longam, ita ut illam longe extra roſtellum posſit exſerere, *ocellos* paruos nigros. *Crura* et *pedes* minimos breuesque, nigri coloris, in pedibus quatuor digitos, tres anterius, unum poſterius uerſum, longis, ſemilunaribus acutisſimisque unguiculis nigris praeditos. *Caudam* habet directam, digitum longam quatuor ut plurimum pennis conſtantem. *Alae* autem, quae duorum digitorum longitudinem habent, ad extremitatem caudae fere pertingunt, pennae ſingulari arte a natura ſunt compoſitae. Ab exortu enim alarum ad tres quartas partes digiti circiter duplex ordo pennarum eſt, unus longior altero, et ſuperpoſitae ſunt ſibi inuicem pennae, quaſi alae breues ſuper longas. Hinc poſt has pennas alae pennae (quarum circiter decem ſunt) ſequens interior ſemper longior ſit antecedente exteriore, ita ut intima ſit omnium longisſima finem alae definiens. His alis expanſis uolare diu poteſt ac in aere quaſi pendula manere, inter uolandum ſtrepitum edit inſtar *bruchi* ſeu rectius *bur, bur, bur* inſtar rotae lintteariorum, quae circumuoluitur, admodumque tenues adparent et transparentes pennae alarum expanſarum. *Color* plumarum auiculae per totum caput, collum ſuperius et ad latera, per dorſum totum et initio alarum eſt reſplendens mirifice nec a pictore bene exprimi poteſt, nam uiriditati, qualis in pauonum

et anatum collo, aureus, igneus, flauus mire admixtus est, ita ut sole inlustrante mirifice splendeant. In gutture, inferiori collo, pectore et toto infimo uentre cruribusque superioribus albae sunt pennae, quibus in collo inferiori eximii coloris simul sparsim admixtae, in uentre albis subiacent nigrae. *Alarum* initium miro colore constare dixi, reliqua pars tota brunna est seu spadicei coloris splendentis. *Cauda* pennis constat coloris instar chalybis politi caerulescentis. *Victitat* floribus solum, ideo capta uiua detineri non potest, sed moritur. Frequentes autem in floribus arboris, quae mense Ianuario potissimum floret, et potest aliquis uel sexaginta uno die sclopeto figere. Inueniuntur et super aliis arboribus uariis. Toto autem anno magno numero in syluis inueniuntur et praesertim matutino tempore ingentem strepitum excitant. Non autem canunt, sed clamant *screp*, *screp*, *screp* uno sono et continenter fere, ut passeres. *Volantes* uelociter alas mouent et, cum uix uideantur et per longum temporis spatium in aere, uelut quietae uel se mouentes haerere possunt alarum ope. *Flores* rostellis carpunt inter uolandum. *Nidum* faciunt in ramis arborum solidi Hollandici magnitudine. *Oua* ponunt albissima testa, duo ut plurimum, oualis figurae, piso haud maiora.

Secunda pulcrior priori, eiusdem magnitudinis et figurae. *Rostellum* tamen breuius, nimirum duas tertias partes digiti longum, eiusdem figurae et coloris cum priore, *lingua* eadem, ut et ocelli, crura, pedes, cauda et alarum figura. Plumarum color in capite, collo superiori, dorso, alis, cauda similis priori, at in gutture seu collo inferiore, toto pectore et infimo uentre usque ad extremum corporis, tam eleganti et splendente uiriditate cum aureo colore transsplendente sunt plumae et mire resplendeant. Prope anum macula est satis magna (respectu auiculae) constans plumis candidissimis.

Tertia minor reliquis omnibus. Ab initio capitis seu exortu rostri ad exortum caudae duos et semis digitos longa. *Collum* unum fere digitum longum, *caput* haud magnum. *Corpus* sesquidigitum longum. *Rostellum* paulo plus digito longum, nigrum, subrotundum, acutum ac fere rectum. *Crura* et pedes, ut reliquarum. *Pennarum* corporis et alarum etiam eadem dispositio, sed color diuersus. *Caudam* longiorem habet reliquis omnibus, paulo plus tribus digitis longam, pennis constantem, quarum ea, quae exortui eius uicinior, breuior, secunda semper longior, estque cauda furcata et auicula uolans eam in duo amplissima cornua expandit, ita ut extremitates cornuum sesquidigitum a se inuicem distent. Totum *caput* et collum huius auiculae ex nigro serico colore elegantissime caeruleum transsplendet, ut in collo anatum. Totum *dorsum* et pectus uiride, aureum et thalassino transsplendens, ut in secunda specie, atque etiam prope anum talis macula est e plumulis albis. *Alarum* color epaticus est. *Cauda* ex nigricante caerulenti instar politi ferri caeruleo imbuti.

Quarta paulo minor tertia, corporis figura et plumarum dispositio eadem, sed alio colore, nec non differens rostro et crurum colore. *Rostellum* sesquidigitum longum, deorsum incuruatum instar ensis Polonici, subrotundum, ubique aequalis crassitiei et in extremitate acuminatum. Superior eius pars nigra est, inferior flaua, excepta extremitate, quae etiam nigricat. *Caput* superius, collum superiori parte, ut et alae colore sunt, ut prima species, guttur, collum inferius, totum pectus et infimus uenter ex albo rufescentis sunt coloris. *Caudam* habet plus digito longam desinentem cum fine alarum constatque pennis ex nigricante uirescentibus, quae in extremitatibus albae. *Crura*

eadem

eodem modo dispoſita habet, ut caeterae ſpecies, ſed haud nigra, uerum alba ſeu flaueſcentia, ſimilibus digitis et unguiculis ſemilunaribus, acutis et nigris.

Quinta magnitudine par tertiae ſpeciei, *roſtello* nigro, paulo plus, quam digito, longo et paulum deorſum incuruato, *ocellis* nigris, uti et cruribus et pedibus. *Guttur*, collum inferius et totus uenter nigris holoſericis ueſtiuntur pennis, cui nigredini quaſi paulum caerulei transſplendet. Prope anum macula eſt albis plumulis. Extremitates autem nigri, nimirum ad latera, colli, pectoris et uentris mire thalasſino, aureo et uiridi mixti reſplendent. Totum *caput* ſuperius, collum ſuperius et totum dorſum ornantur pennis aureo, igneo et uiridi mixtis, ut et initium alarum. Reliquum alarum ferreum eſt ſeu fuſcum. *Cauda* paulo plus digito longa, eleganter brunnis, cui caeruleus transſplendet, pennis conſtat, circa oras autem pennae illae habent colorem, qualem chalybs politus caeruleſcens.

Sexta quintae magnitudine par. *Roſtellum* habet paulum curuatum, digitum longum, inferius album, ſuperius nigrum. Totum *caput*, collum, dorſum et uenter ac initium alarum inſignis coloris reſplendentis pennis ueſtiuntur, nimirum plurimo aureo, dimidio fere igneo et minimo uiridi mixto. In ſumma ſplendet, ut ſol. In uentre pennae albae paucae mixtae. *Crura* nigra ſunt. *Alae* nigricantes. *Cauda* ſeſquidigitum ferme longa, elegans et lata conſtans pennis quibusdam inſignis illius coloris, quo reliquum corpus, quaedam ex uiridi et aureo mixti coloris et per oras albae, quaedam in uno latere ſeu medietate albae, altero uirides, cui transſplendet aureus.

Septima paulo minor quinta et ſexta ſpecie. *Roſtellum* habet non omnino digitum longum, coloris per totum corpus cinerei fere, ut paſſer, cui hinc inde mire reſplendens rubrum inſtar rubini perlucet.

Octaua omnium elegantisſima. *Roſtellum* rectum, nigrum habet, ſemidigitum longum, *linguam* longam duplicatam, magnitudo et conformatio eſt, ut ſecundae ſpeciei. Totum *caput* ſuperius et collum ſuperius miro rubini colore fulgent, ac ſi rubinus radiis ſolis inluſtraretur. *Guttur* autem et *collum* inferius merum aurum Hungaricum politum et radiis ſolis inluſtratum exhibent, ita ut imposſibile ſit, perfecte ſimilitudinem horum colorum reddere, multo minus a pictore repraeſentari. Initium *dorſi* holoſerica nigredine tectum eſt, reliquum fuſcis pennis, quibus tamen aliquid obſcurae uiriditatis admixtum. Totus infimus *uenter* eiusdem cum dorſo coloris pennis ueſtitur, *alae* fuſco, ut in reliquis ſpeciebus, prope *anum* maculam habet albam. *Crura* exilia nigra. *Cauda* digitum et paulo plus longa pennis conſtat brunnis rufeſcentibus (*feulemort*), quae in extremitatibus per oras fuſceſcunt. *Cauda* lata, quam inter uolandum egregie explicat. *Alarum* extremitas cum cauda definit.

Nona figura et magnitudine, ut prima. Roſtellum ſuperius nigrum, ſubtus rufum. Totum *corpus*, exceptis alis, inſigni illa ſplendet uiriditate cum aureo transſplendente, quali ſecunda ſpecies in uentre. *Alae* fuſcae. *Cauda* digitum longa, latiuſcula pennis conſtans coloris, ut ferrum politum caeruleſcens.

Sortitur autem auis haec uaria apud Braſilienſes nomina, praeter generale *guainumbi*, ut *guaracyaba*, id eſt, radius ſolis et *guaracigaba*, id eſt, capillus ſolis, Fr. Ximenes ſcribit, a Mexicanis adpellari *huitzitzil*. Auicula eſt, inquit, quae habet plumas pictas uariis coloribus, e quibus mixtis et compoſitis cum artificio et admirabili induſtria faciunt Barbari imagines ſanctorum et aliarum rerum atque ita coniungunt, ut optime ſimilitudinem repraeſentent. Huius auiculae ea natura eſt et proprietas, quod non diutius

 uiuat,

uiuat, quam flores plantarum durant, cuius melle uictitat, quibus decidentibus, rostello suo se adfigit arborum truncis et sex mensibus ita immota manet, donec flores renascantur, quod tam multis testimoniis confirmatur, ut de eo dubitari non debeat. Aiunt, puluerem huius auiculae haustum curare arthritidem coralloidem. Haec ille. Vidimus plures eiusmodi icones artificiose ex huius auiculae plumis concinnatas ita dextre, ut coloribus pictae uiderentur, si autem soli obuertas, mirabiliter splendent.

CAPVT V.

Iacupema, Iacamacaii, Iacurutu, Soco, Matuitui.

IACVPEMA Brasiliensibus, phasiani est species, paulo maior gallina minore domestica nostrate. *Caput* illi gallinaceum haud magnum, *rostrum* gallinaceum, *oculi* nigrescentes, *collum* septem circiter digitos longum, *corporis* autem longitudo ab exortu colli ad exortum caudae nouem circiter digitorum. *Caudam* habet longam et latam, longam nimirum pedem. *Crura* longa, superiora plumis uestita et quinque digitos longa, inferiora tres aut paulo plus. In pedibus quatuor digitos gallinaceos, quorum medius e tribus anterioribus duos digitos longus. *Plumis* tota auis uestitur nigris, quibus brunni aliquid mixtum. Ac capitis quidem plumas in cristam erigere potest. Cinguntur que illae nigrae aliis albis in ambitu. *Guttur* sub capite et ad sesquidigiti longitudinem, in collo plumis nudum est et rubra cute tectum. *Collum* totum inferius plumulis albis in nigris dispersis est uariegatum, ut et totus infimus *uenter*, ac alarum medietas posterior, superiora crura et cauda solis nigris constant, cui aliquid brunni mixtum. *Crura* inferiora et *pedes* elegantis rubri coloris. Cicurantur. *Carnem* habet bonam. Haec auis a clamore suo nomen accepit, clamat enim *iacu, iacu, iacu*.

IACAMACAII Brasiliensibus. Auicula alaudae magnitudine. *Corpus* tres digitos longum, *collum* plus digito, *crura* duos digitos, *cauda* fere quatuor. *Caput* habet paruum, *rostrum* digitum longum, directum, paulum deorsum inclinatum, acutum, nigrum quidem, at inferius prope exortum paululum caerulescens. *Caput* nigris uestitur pennis, uti et *collum* inferius, superius luteis, totum *dorsum*, *pectus* et infimus *uenter* luteis, *alae* nigris, in quorum medietate albae insertae, quae maculas albas faciunt, in qualibet ala unam, ad exortum alarum transuersim per dorsum tendit nigra macula. *Cauda* etiam nigra. *Crura* et *pedes* fusci. Elegans est auis.

IACVRVTV Brasiliensibus. *Bufo* Lusitanis. Noctua est, magnitudine aequat anseres, *caput* habet rotundum instar felis. *Rostrum* aduncum, nigrum, superiori parte longius. *Oculos* magnos, elatos, rotundos et splendentes instar crystalli, in quibus interius circulus flauus uersus extrema adparet. Latitudo oculorum aliquanto maior grosso Misnico. Prope aurium foramina plumas habet duos digitos longas, quae instar aurium in acutum desinunt et adtolluntur. *Cauda* lata est neque alae pertingunt ad illius extremitatem. Crura pennis uestita usque ad pedes, in quibus quatuor digiti, tres anterius, unus posterius uersus atque in quolibet unguis incuruatus niger, plus, quam digitum longus et acutissimus. *Pennae* totius corporis uariegatae e flauo, albo et nigricante pereleganter.

SOCO Brasiliensibus auis aquatica, cuius multae hic obseruari possent species, haec, cuius iconem addimus, magnitudinem habebat ardeae minoris. *Rostrum* obtinet rectum, nigrum et in extremitate acutum, duos et senis digitos crassum, ubi crassissimum. *Caput* illi instar

inſtar ardeae, uti et *collum* pedem longum. *Oculi* nigri circulo aureo. *Alae* et *cauda* ſimul deſinunt, cauda enim breuis nec ſupra quinque digitos longa. *Crura* ſatis longa, ſuperiora quippe quatuor et inferiora totidem digitos, in pedibus porro quatuor digitos, uidelicet tres anterius, unum poſterius uerſum. *Crura* autem ſuperiora ad medietatem ſunt nuda pennis, caetera fuſca cute tecta. *Caput* et *collum* brunnis quidem pennis, ſed, quae punctulis nigris uariegatae ſunt, ueſtiuntur. Per totum collum inferius ad pectus usque tendit linea plumis albis, nigris et brunnis mixta. *Dorſum* et *alae* nigris quidem, ſed, quae minutisſimis punctulis flaueſcentibus uariegatae ſunt, ueſtiuntur, *uenter* quoque ad eundem modum, ſed alis denique nigrae et albo maculatae ſunt pennae.

MATVITVI Braſilienſibus auis alaudae magnitudine. *Roſtrum* habet rectum, nigrum quidem, at in exortu inferius croceum. *Oculos* elegantes nigros. Totum *caput* ſuperius, collum, dorſum, alae et cauda ſuperius coloris ſunt obſcure griſei et remiges alarum nigricantes. *Caput* inferius, guttur, pectus et infimus uenter albicant, uc et crura ſuperiora, quae mediam partem pennis ueſtita more auium aquaticarum. Supra exortum roſtri in fronte maculam habet albam et annulum album circa collum et inferius ſemiannulum obſcure griſeum, huic contiguum, nam guttur totum album eſt, collum ſuperius totum obſcure griſeum. *Crura* ſunt ſubluteola, digiti autem pedum aliquid fuſci admixtum habent. Tres ſolummodo digitos habet in pedibus omnes anterius uerſos, qui in exortu cute ex parte iunguntur. Vnguiculi nigri.

Auis haec ad litora maris et ripas ſalſorum fluminum discurrit.

CAPVT VI.

Iabiru, Iabiruguacu, Manucodiata.

IABIRV Braſilienſibus, Belgis uulgo *negro*. Auis haec magnitudine ſuperat cygnum. *Corpus* illius quatuordecim digitos longum, *collum* totidem et brachii humani habens craſsitiem. *Caput* ſatis magnum, *oculi* nigri, *roſtrum* nigrum directe extenſum et ſuperius uerſus extremitatem paulum incuruatum, undecim digitos longum, duos et ſemis latum, uerſus exteriora acuminatum eſtque ſuperior roſtri pars paulo altior et maior inferiori. Caret lingua et ſub gutture ingluuiem habet mediocris magnitudinis. *Crura* longisſima, duos nimirum pedes, ſuperiora enim unum pedem et digitum longa et mediam partem pennis nuda, inferiora undecim digitos. Sunt autem crura recta, nigricantia et quaſi ſquamata, digitum medium craſſa. In pedibus digiti quatuor, tres anterius, unus poſterius uerſus, quorum medius quatuor digitos longus, caeteri paulo breuiores. Tota auis ueſtitur albis pennis inſtar cygni aut anſeris. *Collum* fere totum, nimirum octo digitorum, longitudine a capite numerando caret pennis ac huius medietas cum capite tegitur nigra cute, reliqua alba cute. Sed puto, in cute haeſisſe pinnulas albas et fuisſe abreptas. *Cauda* lata definit cum extremitate alarum.

IABIRVGVACV Petiguaribus, *nhandu apoa* Tupinambis, Belgis Deurvogel. *Roſtrum* habet magnum, ſeptem et ſemis digitos longum, in extremitate teres et inferius incuruatum, caret lingua et roſtrum inferius canum eſt. In ſummitate capitis mitram osſeam coloris albi et cinerei mixti gerit. *Oculi* nigri et pone eos aurium foramina ampla. *Collum* decem digitos longum, cuius medietas, uti et caput, plumis ac cute ſquamoſa cinerea eſt tecta, cuius ſquamae albicant. *Corpore*

 aequat

aequat ciconiam, *caudam* habet breuem et nigram, cum qua alae desinunt. *Crura* superiora ex parte albis uestita pennis, caetera tota cinerea et quidem superiora crura longa sunt digitos octo, inferiora sex aut paulo plus, digiti pedum quatuor, ut in priore. Totum *corpus* et collum albis uestitur pennis et a collo longiusculae pennae propendent et circum. *Alae* albae, remiges illarum pennae nigrae, rubini colore transsplendente in nigro. *Pellis* detrahitur huic aui ac caro eius cocta comeditur, pinguis est et sicca, boni saporis, praesertim si cocta butyro frixetur. Comedi saepissime.

MANVCODIATA et quidem rex creditus ad aspectum columbam, sed reuera hirundinem aequabat. *Caput* habet paruum, *oculos* paruos, rostrum rectum, satis crassum, acuminatum, sesquidigitum longum, *collum* digitum longum, *corporis* autem longitudo a collo ad caudae exortum uix trium digitorum et semis. *Alae* supra septem longae, *cauda* lata et sex digitos longa. *Crura* duo habet, quodlibet inferius duos digitos longum, quatuor digitos in pedibus, tres antrorsum, unum retrorsum uersum more communi, medius anteriorum paulo longior caeteris, posterior etiam satis longus, quilibet ungue lunato seu adunco accipitrino forti praeditus. Suntque crura et pedes satis crassi ac ad rapinam comparati. Alae et cauda pennas habent latas et fortes digiti latitudine. Totum *dorsum*, infimus uenter, alae, cauda elegantis sunt brunni coloris, superius ad rostrum pennulas habet holosericum leue referentes uiridi et fusco mixtas, inferius ad rostrum similes nigri coloris. *Collum* superius flaui seu aurei est coloris, inferius uiridis cum aureo transsplendente. *Pectus* saturate brunnum, sub alis in lateribus inter alas et crura exoriuntur multae pennae, pedem plus uel minus longae, elegantis structurae, quae supra caudam longe extenduntur, sunt autem prope exortum flaui seu aurei coloris, reliqua ex albo flauescentes brunno umbratae seu dilute intermixtae, inter has pennas duo quasi fila extenduntur, quodlibet longum duos pedes et amplius ac uersus extremum incuruata, obscure brunni coloris. *Crura* fusca sunt, unguibus magis albicantibus. *Rostrum* coloris est ex uiridi et caeruleo mixti, uersus acumen tamen albicans.

Haec est illa auis, quam alii paradiseam uocant, cuius aliquot reperiuntur species.

CAPVT VII.

Guirapunga Vtraque, Guiraquerea, Iacamaciri, Cariama.

GVIRAPVNGA Brasiliensibus, auis, cuius sonus longe auditur, turdelae maioris magnitudinem superat et columbae fere aequat. Rostrum habet digitum longum et latum, anterius acutum, cuius superior pars paulum prominet super inferiorem ac deorsum est incuruatum, nigrum, naribus patentibus. *Os* illi amplum, quod aperire potest usque sub oculos, ita ut oris apertura cum rostro triangulum formet. *Linguam* habet breuem. *Oculos* e nigro caerulescentes. Sub gutture autem, quod latum habet, et in collo inferiori multas digitum longas propendentes particulas carneas nigras habet figura spiculi hastae uel quasi ligulae. *Caput* obscure brunnis pennis uestitur. Totum *collum*, pectus, uenter, dorsum et crura superiora leucophaeis teguntur pennis, (quibus potissimum in dorso) nigricantes admixtae ac uersus caudam etiam uirescentes. *Caudam* habet tres digitos longam, leucophaeis ac nigricantibus pennis pauca uiriditate admixta. *Alae* (non

multum

Tab 59

Iabiru guacu
Iabiru
Cariama
Vrutaurana
Guirapunga
Arara canga
Guara
Guiraru nheengeta
Tamatia
Ipecu
Tamatia alia

multum post exortum caudae desinentes) in initio sunt nigrae reliquam partem nigricantes, quibus obscure uirescentes pennae admiscentur. *Crura* inferiora nigricant suntque plus digito longa, digitos quatuor habet cum caeteris communes, nigris unguibus, *pectus* bifidum est seu conuallem habet per medium secundum longitudinem, tracheam amplam, unde etiam fortem clamorem potest edere. Duplicem autem sonum edit promiscue, una uice quasi quis securi percuteret cuneum ferreum in sylua (*cock*, *cick*) altera autem quasi quis campanam fissam tangeret *kur*, *kur*, *kur* etc. Clamat autem solum media aetate Decembris et Ianuarii initio per quinque aut sex septimanas, reliquis mensibus non auditur, unde Lusitanis *aue de uerano* uocatur.

GVIRA PVNGA foemina turdelae nostrae maioris magnitudine est et figura et eodem modo carnosa. *Caput* habet latiusculum, *rostrum* quoque latum, haud longum, *oris* hiatus amplus, quando aperitur. *Rostrum* nigrum. *Oculi* satis magni. *Cauda* tres digitos aut paulo plus longa nec alae ad illius finem pertingunt. Tota auis uestitur pennis nigricantibus, quibus fuscae et dilute uirentes sunt mixtae, magis tamen fuscus est in dorso color, in gutture, pectore et uentre magis dilute uirens et mixtus, ut nostrae turdelae, auis est pinguis et copiosae carnis. *Crura* et pedes nigricant, caetera nihil differunt a communi norma.

QVIRAQVEREA Brasiliensibus, auis alaudae magnitudine, sed, quia lo[illegible]as alas et caudam habet multo longiorem, uidetur maior. *Caput* latum, compressum ac satis magnum habet. *Oculos* magnos et nigricantes, *rostellum* paruum, triangulare, compressum et superiore parte aduncum. *Os* amplum, longe amplius rostro, quod apertum triangulum efformat. Ad utramque autem extremitatem rostri superioris ad latera digiti fere longitudine, in quolibet decem aut duodecim circiter setas crassas stillas habet protensas anterius et ad latus. *Corpus* haud longum, sed rotundum fere est. *Pedes* quatuor digitis more communi constant, quorum medius longior reliquis, et unguiculo suo (quos omnes habet nigros) pectine corneo subtiliter serrato dotatus est. *Alas* longas habet, nimirum semipedem. *Cauda* octo digitos longa constans in extremitate duabus pennis longioribus reliquis. Tota auis ex fusco cinerei coloris cum maculis obscure flauis aut albicantibus mixtis more nisi. Circa totum collum autem pene caput annulum habet obscure aureum. *Crura* cinerea seu fusca. *Digiti* exigua pellicula connectuntur, non ita lata, ut in anatibus, nam non est auis aquatica.

IACAMACIRI Brasiliensibus, auis alaudae magnitudine. *Rostrum* rectum, acutum, nigrum habet, duos digitos fere longum. *Linguam* breuem. *Oculos* caeruleos. *Alas* breues, quae paulo post exortum caudae desinunt. *Cauda* autem tres et semis digitos fere longa, recta septem aut octo pennis constans. *Crura* superiora pennis uestita, inferiora nuda, cute flaua et uiridi mixta. *Pedes* itidem. In quolibet pede quatuor habet digitos, duos anterius, duos posterius uersos estque uterque interior tam anterius, quam posterius dimidiam tantum partem longus prae exterioribus. *Vnguiculi* nigri.

Totum caput, collum superius, totum dorsum, alae, cauda superius coloris sunt uiridis cum aureo et igneo mixti, ita ut mirifice resplendeat, eiusdem coloris annulus etiam circumdat collum. Sub gutture autem, in pectore et infimo uentre et sub cauda obscure flaui coloris est, ut cera uetusta.

CARIAMA Brasiliensibus auis ardeae maioris magnitudine, ex aquaticarum est genere, in capite super exortu rostri cristam plumatam gerit nigram cinereo mixtam, erectam. *Rostrum* breue, superius paulo aduncum, ex obscuro flauo fuscum. *Oculos* habet elegantes aureos,

aureos, pupilla nigra, longis ſuperciliis nigris. *Alae* deſinunt paulo poſt exortum caudae. *Crura* habet longa ſuperius mediam partem pennis ueſtita, caetera nuda et obſcure flaua, *digitos* tres in pedibus, medium longisſimum, exteriorem breuiorem, interiorem adhuc breuiorem. Suntque digiti ad partem cute connexi. In poſtica parte pedis digitum paruum habet altiori loco poſitum et calcaneum rotundum more ſtruthionis. *Vngues* digitorum breuiuſculi, lunati, fuſci. Totum *corpus* pennis ueſtitur griſeis ſeu cinereis fuſco undatis, ut in falconibus, et obſcure flauo mixto, extremitas alarum et caudae fuſca eſt obſcure flauo et griſeo undata, in pectore et inferiore uentre plus habet griſei. *Caudam* demisſam, collum erectum gerit. *Clamor* eius inſtar gallo-paui foeminae et longe auditur. *Carne* eſt ualde probata.

CAPVT VIII.

Guara, Vrutaurana, Maguari, Guarauna, Aiaia, Picui Pinima, Pica Cureba, Tuidara, Guacaguacu, Tapera.

GVARA Braſilienſibus (in Marahoon frequentisſima et Rio de Ieneiro) auis eſt aquatica et terreſtris Albardcolae magnitudine. *Roſtrum* habet enſis Polonici figura, longum ex albo ſubcincreſcens. *Oculos* nigros. *Collum* et *corpus* inſtar Albardcolae. *Alae* deſinunt cum cauda, quae breuis et demisſa. *Crura* longa, quorum ſuperior medietas pennis ueſtita, reliqua nuda. *Digiti* pedum quatuor communi modo, longiuſculi, breuibus unguibus, prope exortum cute inter ſe connexi, crura autem nuda cum pedibus coloris ex albo griſei, uti et roſtrum.

Tota auis ueſtitur pennis elegantis coloris coccinei, remiges tantum alarum nigras habent extremitates. Haec auis primum excluſa coloris eſt nigricantis, hinc euadit cinerei, deinceps albi, ſenſim autem rubeſcere incipit et ſecundo aetatis anno coloris eſt in totum, quem *columbin* uocant, quoque magis ſeneſcit, elegantisſimum illum colorem coccineum acquirit. *Victitat* piſcibus, carne, adiuncta ſemper aqua.

Braſiliani e plumis huius auis uaria componunt corporis ornamenta.

VRVTAVRANA Braſilienſibus et *urutaui cuquichu caririri* auis aquilae magnitudine. *Roſtrum* habet nigrum, cuius ſuperior pars adunca, prope exortum tamen flauum, *oculos* eleganter aureos, pupilla nigra, quos cuticula cinerea obducere poteſt, licet palpebras non claudat. *Caput* aquilinum quidem, ſed ſuperius compresſum ſeu planum, in cuius ſummitate duas habent pennas nigras, duos circiter digitos longas, cum duabus paruulis ad latus quodlibet, illas autem, quando uult, in altum ſubrigit atque iterum componit. *Alae* paulo poſt exortum caudae deſinunt. *Cauda* ei lata inſtar aquilae. *Caput* ſuperius fuſcis tegitur pennis, quarum orae ſubflaueſcunt. Totum *collum* ſuperius et ad latera brunnis (ut perdix) totum *guttur* cum collo inferiori eſt album, ita tamen, ut albedo ad latera pennis nigris ſit uariegata. Totum *pectus* et infimus *uenter*, crura ſuperiora et inferiora usque ad pedes pennis ueſtiuntur albis, quibus nigrae ſquamatim admixtae ſunt. *Alae* et *cauda* fuſci ſunt coloris cum umbra mixti atque oras habent ſubtiles albicantes. Remiges alarum pennae ſunt fuſcae et nigris undis uariegatae. In pedibus digitos habet quatuor flauos, unguibus lunatis fuſcis. Clamat *geb*, *geb*, ut pullus gallinaceus, qui matrem perdidit. Rapax auis crudam comedens carnem. Proiectam ſibi auem ſiue uiuam ſiue mortuam unguibus adripit et roſtro egregie

gie deplumat, dein dilacerat et carnem osſaque deglutit, unam harum diu uiuam alui in munimento Mauritii ad Flumen S. Franciſci.

ANNOTATIO. Icon huius auis haud male conuenit cum icone nycticoracis Geſneri, non tamen nycticoracis ueterum, ſed uulgo ſic dicti circa Argentinam et alibi circa Rhenum,(auis piſcatoriae) niſi quod in capite tres pennas habeat.

MAGVARI Braſilienſibus, auis ciconiae ſimilis figura et magnitudine atque etiam ex parte colore. *Collum* habet pedem longum. *Roſtrum* rectum, acutum, nouem digitos longum. *Crura* longa et nuda, ut ciconia. *Caudam* breuem, cum qua alae deſinunt. *Roſtrum* in exortu ad medietatem usque ex uiridi flaueſcens, reliqua medietas extrema ex caeruleo cinerea. *Oculos* habet paruos, argenteos, pupilla nigra et circa eos cutem cinnabriam ac ſimilem etiam inferius prope exortum roſtri ſeu inter roſtrum et guttur, quam more *ſenembi* iraſcens dependere ſinit ſub gutture.

Totum *caput*, collum et totum *corpus* albisſimis ueſtitur plumis ac inferiori parte colli pennae albae illae ſunt longiuſculae. *Cauda* autem quoque alba, at ſuperius nigris aliquot pennis tegitur. *Alae* in exortu albis teguntur pennis, ſed prope dorſum nigris, nigredini autem perſplendet uiriditas. *Crura* ſunt rubra, ut et pedes, quos cum ciconia communes habet. Roſtro crepitat, ut ciconia noſtras. *Caro* illius edulis.

GVARAVNA Braſilienſibus, ruſticola aquatica, magnitudine *iacu*. *Roſtrum* habet teres paulo deorſum inclinatum, flauum, at in extremitate fuſcum, quatuor et ſemis digitos longum, *corporis* autem illius longitudo eſt totidem. *Crura* ſuperiora mediam partem pennis ueſtita, ſex digitos longa, *digiti* pedum quatuor ita diſpoſiti, ut communiter, quorum medius tres digitos longus, caeteri breuiores.

Tota auis ueſtitur pennis fuſcis multa umbra mixtis. *Caput* autem et collum totum eiusdem coloris et praeterea albo punctulatum, ut in *iacu*.

Carnem habet ſatis bonam, quam ſaepius comedi.

AIAIA Braſilienſibus, *colherado* Luſitanis, Belgis Lepelar. Auis figura conueniens cum Europaeis ſolo colore differens. Anſeris magnitudine. *Roſtro* inſtar cochlearis lato, albo, *collo* longo, pedibus latis. Tota alba eſt, ſed in dorſo et alis dilute incarnati coloris perſplendentis. *Caro* illius edulis et ſaepe comedi. Frequens eſt ad flumen S. Franciſci et alibi pasſim in locis paluſtribus.

PICVI PINIMA Braſilienſibus. Columbae ſylueſtris ſpecies, paulo maior alauda, *roſtellum* habet columbinum, fuſcum. *Ocellos* nigros, circello aureo. Totum *caput*, collum ſuperius et ad latera, dorſum et alae pennas habent obſcure cinereas ſeu liuidas, oris nigricantibus lunatis. Longiores autem alarum pennae ſeu remiges, quae inter uolandum uidentur, rufi ſunt coloris uno latere nigricantes, ut et in extremitatibus. *Cauda* longiuſcula ex pennis conſtat e cinereo fuſcis, quarum et quaedam nigrae et medietate exteriore albae. *Venter* albas pennas habet oris lunatis fuſcis. *Crura* et pedes columbini albeſcentes. *Carnem* habent bonam et ſunt admodum pingues.

PICA CVREBA Braſilienſibus, quoque columbae ſylueſtris eſt ſpecies, coloris cinerei cum rufo mixti, pedibus et cruribus rubris.

Auicula (*cuius nomen auctor non prodit*) pasſeris magnitudine et figura, tota nigra, capite tamen albo et cauda ex multo nigro et griſeo colore mixta. Clamat *zip, zip*.

TVIDARA Braſilienſibus, ululae eſt ſpecies, Germanis Schleiereuln, Belgis Kerkuyle. *Capite* rotundo, naſo elato et plumis compexis conſtrato, ſub naſo roſtrum habet aduncum, album, *oculos* autem nigros. Tota auis faciei ſuperficies, cordis, uti

pingitur, habet figuram, plumulis obſcure ex albo flauis cum pauco nigro mixtis, quaſi fimbria circumdatae esſent. *Plumae* totius auis mixtae albo et pallide flauo ac griſeo, *alae* undatae, uti et cauda. *Corpus* ſubtiliter punctatum cum fuſco. Deſcribitur et a Geſnero.

GVACA GVACV Braſilienſibus, Luſitanis *gaiuota*, Belgis Mecuwe. Auis gallinae uulgaris magnitudine, roſtro recto, longo, crasſo, flauo. *Caput* ſuperius nigris tegitur pennis, ut et ultima medietas alarum et cauda. Guttur, totum collum, pectus et infimus uenter ac initium alarum ſunt alba. *Oua* ponit in arena, gallinaceis figura, magnitudine et colore ſimilia, quae quidem boni ſunt ſaporis, ſed *caro* auis nullius eſt pretii.

TAPERA Braſilienſibus, *adorinba* Luſitanis, hirundinis ſpecies, noſtratibus ſimilis, eiusdem magnitudinis et eodem modo circumuolitans. *Roſtrum* breue, latiuſculum habet et nigrum. *Os* amplum, quod aperire ultra oculorum regionem poteſt, ut *ibiau* iunior. *Oculos* elegantes, nigros. *Alas* longas deſinentes cum fine caudae, quae latiuſcula eſt. *Crura* et pedes, ut noſtratibus. Totum *caput* ſuperius, collum, dorſum, alae et cauda pennas habent coloris ex fuſco cum griſeo mixti, remiges alarum et extremitas caudae paulo magis fuſceſcunt reliquis partibus. Sub gutture et in pectore griſei eſt coloris cum albo mixti. *Venter* eſt albus, uti et ſub cauda albet. Crura et pedes fuſci.

CAPVT IX.

Pſittacorum Maiorum et Minorum Variae Species.

PSITTACORVM in Braſilia maxima eſt copia et ſumma uarietas, quos Braſilienſes communi nomine uocant AIVRV. Ariſtoteles lib. IV. Hiſtor. Anim. cap. X. ſcribit, *ea, quae oua pariunt, an ſomnient, incertum eſt, manifeſtum uero ea dormire.* Ego utrumque adfirmo cum Iul. Scaligero in Comment. et quod ille de ſuo turdo et accipitribus, ego de meo pſittaco, quem lauram uocabam, nam ſaepius de nocte ſeipſum expergiſcens ſemiſomnis ſublocutus eſt. Item Lib. VIII. cap. X. ſcribit, pſittacum a Graecis etiam ἀνθρωπόγλωττον uocari. Pſittaci nidificant in cauis arboribus, ubi foramen extra rotundum faciunt ac oua duo aut tria columbinis ſimilia imponunt ſine nido aliquo ficto. *Oua* ſi tangas, nihilominus excluduntur nec pſittacus ea deſerit. Pullos excludunt medio Iunio et fine, plumati autem pulli inueniuntur apti ad eximendum fine Iulii et medietate Auguſti. Pſittaci iuniores primum excluſi uermes crasſiuſculos habent in quolibet narium foramine unum ac praeterea in ſummitate capitis tuberculum, in quo itidem uermis crasſus latet. Omnes autem uermes breui ſponte excidunt ac locus per ſe ſanatur. Fiunt uarii coloris a Tapuyis, deplumando iuniores et cutem uariis coloribus inficiendo, Luſitani uocant *papagios contrefeitos.* Nullus pſittacorum Braſilienſium, praeter Curicos ſe manibus tangi in corpore permittit.

Prima ſpecies AIVRVCVRAV elegantisſima eſt. Supra *roſtrum* in capite mitellam habet eleganter caeruleam, guttur, latera capitis et ſuperior illius pars eleganti flauo ueſtiuntur, totum corpus laeto uiridi. In alarum extremitatibus pennae una medietate nigrae, altera croceae, partim etiam in extremitate caeruleae, partim hinc inde uirides. In ſumma eleganter uariegatae. *Cauda* uiridis, ſed, quando illam explicat, fimbriata nigro, rubro, caeruleo. *Crura* et pedes cinerei coloris. *Roſtrum* ex cinereo fuſcum. *Oculi* nigricantes, circulo aureo. *Lingua* omnibus lata et crasſa.

Secunda ſpecies priori ſimilis, paululum aliter uariegatur coloribus, nimi-

nimirum in ſummo capite mitella flaua, cui albedo mixta, ſuper oculos et in gutture clare flauo. Circa roſtrum ſuperius macula eſt thalasſina.

Tertia ſpecies AIVRVCVRVCA. Mitram habet in capite ex caeruleo et pauco nigro mixtam, in medio mitrae maculam flauam. Infra oculos flaua et in gutture caerulea eſt macula. Viriditas in pectore, alis et dorſo paulo ſaturatior, in extremitatibus alarum et cauda dilutior. Extremitates pennarum alae flauae et rubrae et Indico colore mixtae. *Cauda* inferius ex flauo et uiridi mixta, ſuperius dilute uiridis. *Crura* e cinereo caeruleſcentia. *Roſtrum* ſuperius cinereum, in extremitatibus nigrum, ungues pedum nigri.

TVI, uulgo *perroquet*.

Prima ſpecies, magnitudine hirundinis, in totum uiridis coloris, *cauda* longisſima, *roſtro* nigro, adunco.

Secunda, tui apute iuba, uiridis in totum et quidem dilutius in reliquo corpore, in uentre flaueſcens, in alis obſcure uiridis. *Cauda* longisſima, magnitudinis eiusdem cum priori, *oculis* magnis, ſubnigris, circello ex pennis circa oculos luteo et ſupra roſtrum, quod nigrum et aduncum, in capite maculam habet magnam ex pennis auraici coloris.

Tertia TVI TIRICA, paulo maiores ſunt Guineenſibus, in totum uiridis coloris, qui tamen in dorſo et alis plerumque ſaturior, in reliquis partibus dilutior, *roſtro* incuruato, incarnati coloris. *Oculis* nigris, *pedibus* caeruleſcentibus, *cauda* paulum ultra extremitatem alarum protenſa. Admodum hi manſueſcunt et cibum ex alicuius ore capiunt et manibus ſe tractari ſinunt. Item inſtar pſittacorum garritum addiſcunt.

Quarta magnitudine ſturni, eiusdem coloris cum ſecunda ſpecie, ſed breuiori cauda.

Quinta IENDAYA, ſunt magnitudine merulae aut minoris turdelae, *roſtro* et *cruribus* nigris, oculis nigricantibus, circulo aureo, exterius albo, dorſum, alae et cauda, ut et anus, uiridibus pennis ueſtiuntur, quibus thalasſinus mixtus, extremitas alarum quodammodo nigreſcit. Totum caput, collum et pectus flaui coloris ſunt, cui luteus intermixtus.

Sexta TVIETE, magnitudine alaudae, in totum dilute uiridis coloris. At initium alarum egregie caeruleum eſt et omnium pennarum in alis orae caeruleae, ita ut complicatae, quando quieſcit auis, maculam longam caeruleam prope oram lateralem alae oſtentent. In dorſo ad exortum caudae usque etiam macula caerulea eſt. *Cauda* breuis. *Roſtellum* incuruatum, incarnati coloris. *Crura* et pedes cinerei.

Septima TVIPARA Tupinambis, magnitudine alaudae, in totum dilute uiridis coloris, cauda breuior, ita ut cum alis deſinat. Roſtro incarnato, cruribus griſeis. Prope roſtri exortum in fronte maculam habet ſemilunarem miniatam quaſi coronam, quae et inferius eſt, in cuiuslibet alae medio lutei ſeu Vranici coloris. *Nidificant* in cumulis a formicis relictis, qui in arboribus reperiuntur.

Pſittaci et *tui* ſemper cateruatim uolant, nimirum bini ac bini iuxta ſe inuicem. Syluae his plenae ſunt et ſaepe quadringenti et quingenti ſimul uolant ſtrepitum magnum clamore excitantes. Confident in altisſimis arboribus, nidificant potisſimum in mediterraneis. *Caro* boni ſaporis, ſi asſetur, maxime *perroquet*.

ARARACANGA Braſilienſibus, pſittacus maximus, maiores ſunt coruis noſtratibus. *Caput* magnum, ſuperius planum et latum habet. *Oculos* pulcros, caeſios, pupilla nigricante, oculos autem exterius ambit membrana alba, ut et maxillas et roſtrum inferius, haec ſubter oculos ſemilunari forma eſt producta. *Roſtrum* incuruum, magnum, ſuperius albicans, inferius nigrum. *Linguam* habet, ut pſittacus, et eodem modo edit. *Voces* etiam quasdam ſonare diſcit. *Roſtrum* ſuperius tres circiter digitos longum, altum

altum ſeu latum. *Crura* et *pedes*, ut pſittacus, habet nigros. Totum caput, collum, pectus, uenter, crura ſuperiora et cauda inferius, ut et initium alarum ſuperius elegantibus rubris pennis ueſtiuntur, per medietatem autem alae tectae ſunt uiridibus, extrema autem medietas alarum usque ad finem caeruleis ornatur. Extremitas dorſi prope anum ſuperius et cauda caeruleis conſtant, quibus aliquot brunni coloris admiſcetur. *Cauda* longa eſt decem circiter digitos et longe prominent ultra finem alarum.

ARARAVNA Braſilienſibus. Figura alteri ſimilis, ſed alterius coloris. *Roſtrum* nigrum, *oculi* caeſii, *pupilla* nigra. *Cutis* circa oculos alba nigris pennulis uarregatur quaſi acu picta esſet. *Crura* et *pedes* fuſci coloris. *Caput* anterius ſupra roſtrum mitellam habet uiridibus pennis, ſub roſtro inferiori ambiunt guttur pennae nigrae, *colli* autem latera, reliquum guttur, totum pectus et infimum uentrem tegunt pennae flaui coloris. Extremum caput, collum poſterius uerſum, totum dorſum et alas exterius caerulei. Extremitatibus alarum plumae flauae ſunt admixtae. *Cauda* conſtat longis pennis caeruleis, quibus aliquot flauae immiſcentur. In genere autem caeruleae pennae interius ſunt nigrae et quodammodo etiam nigredinem ad latera de ſe ſpargunt.

ANACA Braſilientibus, *perroquet*, magnitudine alaudae. *Roſtrum* fuſcum, aduncum. In capitis ſummitate epatici coloris pennae, ad latera circa oculos brunni, *guttur* cinereum, *collum* ſuperius et latera uiridia. *Venter* habet pennas ex brunno rufeſcentes. *Dorſum* uiride maculam habet dilute brunnam. *Cauda* quoque dilute brunna. In alarum initio ſanguinea macula ſiue fimbria eſt, reliquum alarum uiride, extremitas thalasſini coloris. *Crura* ſuperius uiridibus ueſtita pennis, inferius cure cinerea, unguibus nigricantibus. Elegans plane auis.

MARACANA Braſilienſibus, auis pſittaco plane ſimilis (cuius et ſpecies) ſed maior, plumae totius ex giſeo ſubcaeruleſcunt, clamat, ut pſittacus. Fructus amat, murucuia imprimis.

MARACANA Braſilienſibus, itidem ararae ſpecies minor, magnitudine pſittaci, figura ararae, cauda longa tali, roſtro et cute circa oculos. *Roſtrum* nigrum, cutis circa oculos alba punctulata plumulis nigris. *Oculi* flaueſcentis, pupilla nigra. Totum *caput*, collum et alae ſaturate uiridis coloris, ut in amurucurica, ſummitas capitis dilutior et quodammodo caeruleſcit. *Cauda* ſuperius uiridibus et in extremitate caeruleſcentibus, inferius ſaturate rubris conſtat pennis. *Alae* interius etiam rubrae, exterius uirides et extremitates caeruleae obſcure. In exortu cuiuslibet alae maculatam habet miniatam. Super roſtri exortum ſuperius maculam habet paruam fuſcam. *Crura* et *pedes* fuſci. Clamat *oe*, *oe*, *oe*.

QVI IVBATVI flauus eſt totus, magnitudine tuiapara, *roſtro* incuruato griſeo, *oculis* nigris. Extremitas alarum obſcure uiridis eſt, *cauda* longa flaua. *Crura* coloris incarnati. Facile et ualde manſueſcit.

PARAGVA pſittacus eſt niger, magnitudine aiurucariu, pectore, dorſo et uentre medietate anteriore inſigniter rubro. *Oculis* nigris, circello rubro. *Roſtro* fuſco ſeu obſcure cinereo. *Cruribus* et pedibus obſcure cinereis.

TARABE Braſilienſibus, pſittacus eſt uiridis, maior, quam paragua, *capite* rubro et pectore atque initio alarum. *Roſtro* et pedibus obſcure cinereis.

AIVRVCATINGA Braſilienſibus, pſittacus magnitudine pulli gallinacei mediocris, totus uiridis, *oculis* rubris et circa oculos cute alba. *Roſtro* albo et cruribus albis. *Caudam* habet longam, uiridem.

AIVRVAPARA Braſilienſibus, in totum conuenit cum praecedenti, ſed minor eſt.

* * *

CA-

CAPVT X.

Ipecu, Vrubu, Tamatia Vtraque, Guiraiemoia, Gurrarunheengeta.

IPECV Brasilienfibus, *cortapao* Lusitanis, auis magnitudine columbae. *Colli* longitudo duorum digitorum, *corporis* autem quatuor et *caudae* item quatuor, crurum fere sesquidigiti, in pedibus quatuor habet digitos, duos antrorsum, duos retrorsum uersos, ut in psittacis. *Caput* ueftitur pennis cinnabrii coloris, in quo et criftam habet inftar columbae, *collum* ad roftrum usque inferius nigrum, ut et fuperius, in utroque autem latere linea eft alba, crassa, quae diuifim ad dorfum protenditur. *Alae* exterius totae nigrae, interius albae, *cauda* nigra, in uentre et cruribus fuperioribus pennae funt nigrae et albae. *Roftrum* illius rectum, acutum, fefquidigitum longum, quo arborum cortices exfcindit, ut picus.

VRVBV Brafilienfibus, uulgo ein Menſchenetter, auis rapax, magnitudine milui et nifi, pedibus gallinaceis fubalbicantibus, *cauda* longa et alis ea longioribus. *Pennae* totius corporis funt nigrae cum pauxillo raui coloris hinc inde mixtae. *Caput* habet paruum, figura pene gallinarum Indicarum, cute tectum paululum rugofa. In fummitate autem capitis fecundum longitudinem quafi diuiditur cutis et in finiftro latere capitis infra oculum crocei eft coloris, fupra oculum caerulei, in fummitate item, reliqua parte ex rufo fubbrunni. In dextro latere capitis circa oculum fuperne et inferne crocei coloris, in fummitate itidem, reliqua parte ex croceo albicantis. *Roftrum* habet fatis longum, exterius aduncum, acutum et ad medietatem usque a capite cute obtectum ex croceo caerulefcente. In medietate roftri fuperius narium foramen unum amplum transuerfim pofitum, extremitas roftri, quae cute caret, eft alba. *Oculos* habet elegantes rubini fere colore, *pupilla* rotunda nigra, *palpebrae* funt croceae, *linguam* carinatam in ambitu denticulis acutis praeditam. Foetet eius *caro* inftar cadaueris, nam et cadaueribus uefcuntur et in maxima copia ftatim aduolant in capitania Sirigippo et flumine Sancti Francifci, quando quis beftiam aliquam mactat. Foeda auis, femper macra, nunquam fatura.

TAMATIA Brafilienfibus, auis alaudae magnitudine feu pici. Tota punctulata et uariegata maculis, ut turdus minor, Germanis uulgo ein Troſtel, in uentre albas habet pennas, maculis fufcis, fub gutture autem flauefcit, uti et circa collum. *Roftrum* habet longum rubrum, fuperius paululum fufcum, cuius fuperior pars paulo longior, quam inferior. Supra nares fubtiles aliquot extant pennulae inftar pilorum. In pedibus quatuor habet digitos unguibus aduncis. Caret *cauda*. *Caput* illius maius, quam proportio corporis requirat, uti et roftrum.

TAMATIA itidem Brafilienfibus dicta, auis aquatica, forfan gallina. Nifi *roftrum* obtinet, magnitudine yasfana afu, *dorfo* incuruato incedens et *collo* incuruato. *Caput* habet magnum, *oculos* magnos nigros prope exortum roftri exiftentes. *Roftrum* duos digitos longum, plus uno latum, inftar anatis quidem, fed anterius acuminatum, eftque fuperior eius pars nigra, inferior flauefcens. *Crura* fuperiora pennis nuda, fatis autem longa. Digiti in pedibus quatuor, quorum tres anterius, unus pofterius uerfus more gallinarum, funtque longi, ut in Waterhoen. Crura et digiti coloris ex uirefcenti flaui. *Cauda* breuisfima et non longior, quam in yasfana. *Caput* nigris pennis ueftitum, reliquum corpus brunnis, in uentre autem albicantes pennae intermifcentur.

GVIRAIEMOIA Brafilienfibus, aui-

auicula magnitudine fringillae. *Rostellum* habet uix femidigitum longum et nigricans, *ocellos* nigros. Totum *caput*, collum inferius, pectus, infimus uenter et dorfi medietas extima pennis ueftituntur caeruleis, *collum* fuperius et dorfi medietas anterior nigris, *alae* quoque nigrae, fed quibus in initio illarum infperfae caeruleae, reliquae nigrae funt, fed oras habent caeruleas. *Cauda* fefquidigitum fere longa et itidem nigra definuntque alae paulo poft initium caudae. *Crura* fufca, in pedibus quatuor digiti uulgari modo.

GVIRARV NHEENGETA Brafilienfibus, merulae aquaticae magnitudine aut paulo maior. *Roftrum* habet rectum, compresfum, nigrum, plus dimidio digito longum, *oculos* fapphyrinos, pupilla nigra. *Crura*, quae fuperius ueftita, funt pennis cinereis, inferius nigra cute teguntur, uti et pedes, in quibus more uulgari quatuor funt digiti, unguibus acutis nigris.

Totum *caput*, collum, pectus et infimus uenter pennis ueftiuntur albis ad grifeum dilutum accedentibus, dorfum autem leucophaeis fiue cinereis. A roftro in utroque latere per oculum usque ad finem laterum capitis macula oblonga tendit nigra. *Alae* nigrae, non tamen obfcure. *Cauda* nigerrimas habet pennas, quarum tamen extremitates funt albae et fuperius quoque aliquot albis teguntur.

CAPVT XI.

Cocoi Ardeae Species, Alia Species, Guiratinga, Ardeola, Iacarini, Guiratirica, Guiranheemgatu.

COCOI Brafilienfibus, ardeae fpecies eft elegans, ciconiae ferme magnitudine. *Roftrum* habet rectum, acutum, fex circiter digitos longum, quod in exortu ex flauo uirefcit, *oculos* cryftallinos, circello aureo, circum oculos cutem cineream. *Colli* longitudo quindecim digitorum, *corporis* decem, *caudae*, cum qua *alae* definunt. *Crura* fuperiora mediam partem plumata, octo digitos longa, inferiora fex et femis, cute tecta cinerea, digitos in pedibus quatuor uulgari modo, quorum medius digitum longus, caeteri breuiores unguibus lunaribus, fufcis. *Guttur* et totum collum funt alba, fummitas capitis et latera nigri coloris cum cinereo mixti. Eiusdem coloris criftam elegantem gerit erectam atque ab ea duae elegantes plumae deorfum pofterius dependent, coloris ex nigro fubcinerei, quaelibet quinque digitos et femis longa. Anterius collum fecundum longitudinem maculatum eft plumis e nigro et cinereo mixtis. In colli parte anteriori et inferiori elegantes habet plumas longas, albas, fubtiles propendentes, quas in pileis geftare folemus. Totum dorfum, alae et cauda cinerei funt coloris diluti cum pauxillo albo mixti, fuperior medietas crurum fuperiorum albis ueftitur pennis. Per dorfi autem longitudinem cinereae plumae extenduntur fubtiles, elegantes, figura fimiles illis in collo. *Caro* illius bona eft et faepius comedi.

Reperitur hic et alia *ardeae*, anatis domefticae magnitudine aut paulo maior. *Roftrum* habet rectum, acutum, medietate anteriore tam fuperius, quam inferius dupliciter ferratum, quatuor et femis digitos longum. *Caput* et collum habet ardeae, *oculos* nigros, circulo aureo, *collum* pedem longum, *corpus* quinque digitos et femis, *caudam* quatuor, cum qua definunt alae. Crura tota nouem et femis digitos longa, fuperiora mediam par t m pennis ueftita, quatuor digiti in pedibus uulgari modo. *Roftrum* fuperius eft fufcum, prope exortum autem uirefcit e flauo. Totum caput et collum fuperius pennas habent longiufculas,

las, pallide flauas nigro undatas, ſub gutture albicat. Collum inferius, pectus et infimus uenter plumas habent albas fuſco undatas, quod in ambitu flauo est fimbriatum. Totum dorſum et alae teguntur pennis fuſcis flauo undatis et remiges alarum pennae ſunt e nigro et cinereo aequali parte mixtae, extremitatibus albis. *Cauda* conſtat eiusmodi pennis, qualibus extremitas alarum, ſed transuerſim albo lineatis. *Crura* et pedes ſunt obſcure griſei coloris, ungues fuſci. *Caro* comeditur, ſapit, ut aliarum ardearum.

QVIRATINGA Braſilienſibus, *garza* Luſitanis, ardeae ſpecies, alberdeolae magnitudine et corporis figura. Erecte incedit, collo longo, roſtro extenſo, recto, acuto, flauo, quatuor digitos longo, cuius pars ſuperior nigra, inferior alba. *Crura* alta, ut ardeae, ſex circiter digitos longa, pedum digiti ad uulgarem modum, crura exterius (ut et digiti) ſunt flaua, interius ex uiridi et fuſco mixta. Per totum corpus albisſimis ueſtitur pennis. In collo elegantisſimis plumis albis, quae ſubtiliores ſunt plumis ſtruthionum.

Aquatica eſt auis. Crura ſuperiora ſine pennis.

ARDEOLA columbae magnitudine uix par, *collum* habet longisſimum. *Roſtrum* rectum, acutum, ſuperius fuſcum, inferius ex albo flaueſcens, duos et ſemis digitos longum, *linguam* breuem, acutam. *Oculos* mediocres, circello aureo, pupilla nigra. *Caput* paruum, *collum* tenue ac ſeptem digitos longum, cum corporis longitudo uix ſit quatuor. Crura longa, quodlibet quinque digitos, ſuperior medietas mediam partem nuda. In pedibus digitos quatuor communi modo diſpoſitos, unguibus lunatis acutis. *Color* talis eſt, prope oculos, ubi roſtrum inſeritur, cutis melini coloris eſt. *Caput* ſuperius ueſtitur pennis chalybei coloris pallide fuſcis inſperſis, totum collum cum pectore et infimo uentre plumas habet alas leucophaeis mixtas et pallidis, ut uariegatus adpareat. *Dorſum* nigrum eſt, ex parte chalybeo fuſcum cum cerei coloris pennis mixtum. Alarum pennae longae uirentes, in extremitate maculam habent albam, reliqua ſuperficie ex fuſco, chalybeo, cereo et leucophaeo eleganter uariegata. *Cauda* duos digitos longa, quam tegunt alarum extremitates, quae cum illa deſinunt. *Crura* ſuperius leucophaeo et cereo mixta. Nuda pars et pedes cute melina tecta ſunt. *Vngues* leucophaei. Erecta incedit auis et decenter.

IACARINI Braſilienſibus, auis carduelis magnitudine. *Roſtellum* habet crasſum, cinereum. *Crura* et pedes cinereos cum quatuor digitis more uulgari. Totum *corpus* nigris ueſtitur pennis, ſed in quibus reſplendet color inſtar chalybis politi. *Alae* interius albicant. *Oculi* caerulei et pone illos amplum foramen loco aurium.

GVIRATIRICA Braſilienſibus, auis alaudae magnitudine. *Roſtrum* habet crasſum, rectum, ſuperius fuſcum, interius album et paululum incarnatum. *Crura* cinerea cum quatuor digitis more uulgari. Totum *caput* cum gutture et colli inferiore et media parte egregie ſanguinei ſunt coloris, *oculi* caeruleſcunt, aurium foramina ampla. Latera colli, totum pectus et infimus uenter albis ueſtiuntur pennis. *Collum* ſuperius habet nigricantes, quibus paucae albae mixtae. *Dorſum* griſeum eſt (inſperſis nigris paucis) ut et initia alarum, reliquum alarum nigrum, ut et *cauda*, quae tres circiter digitos longa, orae laterales in alis ſunt albae.

GVIRAN HEEMGATV Tupinambis, auis pasſeris magnitudine. *Caput* ſuperius luteum et guttur, *collum*, pectus et infimus uenter flaui coloris, alae ex uireſcenti et flauo mixtae ac fuſco diſtinctae, uti et cauda, ocelli et roſtrum ſunt nigra. *Crura* fuſca, hic mas egregie canens, ut fringilla, uulgo Vinke.

Foemina eiusdem magnitudinis plumis pasſeris ueſtitur nec ita canit, ſed clamat 'tſchrip, 'tſchrip, ut pasſer.

* * *

CA-

CAPVT XII.

Curucui, Caracara, Tiieguacu, Teitei, Guiraguacu Beraba, Guiracoereba, Guiraperea, Iapacani, Cabure, Andiraaca.

CVRVCVI Brasilienſibus elegantisſima auis, fere magnitudine picae. *Roſtrum* habet breue, latiuſculum, coloris ſulphurei. *Os* amplum et, quando aperit, triangulatum. *Oculos* pulcros caeruleos circulo aureo et ſub quolibet oculo maculam cutaceam albam, ut gallinae, in palpebris ſuperius et inferius pilos nigros duriuſculos. *Collum* haud longum. *Crura* breuia et ad pedes fere plumata pennis nigris. *Caudam* habet quinque et ſemis digitos longam, latiuſculam. Sub roſtro inferiori in medio et ad utrumque latus quaſi barbam ſetis compoſitam nigris, ſed in quibus transſplendet caeruleus, ut in anatum collo, ſub gutture autem plumae tantum nigrae. Totum *pectus* et infimus uenter egregie miniati ſunt coloris, totum *dorſum* et cauda ſuperius ex caeruleo et igneo ſplendide uireſcunt. Extremitas *caudae* oram habet nigram, inferius autem cauda pennas habet albas nigro transuerſim eleganter ſtriatas. Initium alarum etiam inſigni illa uiriditate ſplendet, media pars caneſcit, nimirum plumis nigricantibus, minutisſimis punctulis canis conſperſis, ut anates esſe ſolent. Vltima pars, ſcilicet longae alarum pennae ex fuſco nigreſcunt. *Crura*, ut dixi, fere tota ueſtita nigris pennis, caetera cum pedibus fuſca ſunt e cinereo. *Digitos* habet diſpoſitos, ut pſittacus. *Pennae* ſubter alas ſunt canae.

CARACARA Brasilienſibus, *gauiaon* Luſitanis, niſi ſpecies auis magnitudinis miluii, *caudam* habet longam nouem digitos, *alarum* longitudo quatuordecim digitorum, quae tamen nondum ad finem caudae pertingunt. *Color* pennarum totus eſt raui coloris cum albis et flauis punctulis. *Cauda* albo et fuſco eſt uariegata. *Caput* accipitrinum, *roſtro* adunco, mediocriter magno, nigro. *Crura* habet lutea, pedibus accipitrinis, unguibus ſemilunaribus nigris acutisſimis et longis. Auis gallinis ualde infeſta.

Habui aliam eiusdem magnitudinis et colore pennarum, ut praecedens, ſed pectus et uenter erant alba. *Oculi* aurei et cutis circum eos flaua. *Crura* lutea.

TIIEGVACV Brasilienſibus, auicula pasſeris magnitudine aut paulo maior. *Roſtellum* habet breue, triangulare, latiuſculum, nigrum. *Ocellos* ſapphyrinos, *crura* et pedes cerei coloris, unguiculis fuſcis, digiti diſpoſiti more uulgari. Tota auicula ueſtitur pennis coracinis, at in ſummitate capitis maculam habet clypeiformem ſplendentis ſanguinei coloris. Totum *dorſum* autem fere et utramque alam ſuperius ad partem obtendit macula nigrocaerulea. *Cauda* breuis et nigra.

TEITEI Brasilienſibus, quam etiam uocant *guiranhemgeta* et *guraundi.* Auicula rubeculae magnitudine. Auiario includitur pro canora aue, ſed pipit tantum, ut rubrica, Germanis Gimpel. *Veſcitur* paco et mamao. *Roſtrum* habet breue, crasſiuſculum, nigrum. *Caput*, collum ſuperius, alae et totum dorſum et cauda nigris ueſtiuntur pennis, quibus aliquid caerulei admixtum, ita ut ſplendeant inſtar chalybis. *Guttur*, collum inferius, pectus, totus infimus uenter et crura ſuperiora ſunt lutea, ad exortum roſtri ſuperioris poſt nares maculam habet e pennis luteis. *Crura* et pedes fuſci ſunt coloris et hic eſt mas.

Foemina proportione et magnitudine plane reſpondet mari, eodem roſtro et iisdem cruribus, ſed color plurimum differt, eſt enim uiridis, ut acanthis. Germanis Zeiſchen. Alae ac caput cum collo ſuperius paulum

Tangara
Curucui
Guiragua cuberab
Tÿegua cuparoara
Atingacucamucu.
Pitangua guacu
Guiraa-
cangatara
Aracari.
Pullus galli
naceus mon-
strosus
Matuitui.
Ipecali Apoa.
Aultinga

paulum fuſceſcunt et caeruleſcunt mixtim. *Delectantur* hae auiculae quinque aut ſex coniunctim auiario includi.

GVIRAGVACV BERABA Braſilienſibus. Auis carduelis magnitudine. *Collum* inferius, *dorſum* et uentris extremitas lutei ſeu aurei eſt coloris. *Caput* ſuperius et collum, dorſi medietas anterior, alae et cauda dilute uiridis. In alarum extremo fuſcae pennae mixtae ſunt. Sub gutture ad oculos usque maculam habet magnam, nigram. *Roſtellum* habet rectum, acutum, flauum ſuperna parte paulum nigricans. *Crura* et pedes fuſci coloris.

GVIRACOEREBA Braſilienſibus. Auis fringillae magnitudine. *Roſtellum* habet nigrum, tres quartas partes digiti longum, acutum et paululum deorſum flexum. *Oculos* nigros. *Linguam* multipliciter fisſam, in capite ſuperius mitellam thalasſinis pennis, reliquum caput, guttur et totum corpus inferius, pectus et totus infimus uenter cum dorſi medietate poſteriori caeruleis ueſtiuntur pennis, lacteſcentibus et a pectore per initia alarum ad dorſum, ubi incipit caeruleus color, linea lata caerulea tranſit transuerſim per exortum alarum, totum autem collum ſuperius cum medietate dorſi anteriore profunde nigris ſubtilibus holoſericis ueſtitur plumis. *Cauda* ſeſquidigitum longa eſt et nigra. *Alae* magnae, quae ad medietates laterales flaueſcunt. Flauedo autem illa tegitur nec uideri poteſt, quando auis conſidet, quando uero uolat, alae ex nigro et flauo eleganter ſtriatae uidentur. Interius alae ferme totaliter flauae ſunt. *Crura* ſuperiora pennis nigricant et caerulea quodammodo ſunt. Inferiora nuda et cinnabrii coloris una cum pedibus, unguiculi in pedibus nigri. Habent autem pedes digitos quatuor uulgari modo diſpoſitos.

GVIRAPEREA Braſilienſibus, auis alaudae magnitudine. *Roſtrum* habet breue, crasſiuſculum, nigricans. *Caput* ſuperius et collum, totum dorſum et infimus uenter pennas habent obſcure flaui coloris, ut cera citrina, caput inferius, guttur et collum inferius cum pectore nigras, quales et paucae in uentre flauis ſunt intermixtae. *Cauda* duos digitos longa et praeterit alas. Conſtat autem cauda et alae pennis fuſcis et nigricantibus, quarum quaelibet cum laterali extremitate thalasſina, ita ut fuſcae alae thalasſino uideantur ſtriatae. Cauda itidem. *Crura* ſuperiora etiam cerei coloris, inferiora cum pedibus obſcure cinerei. Digiti quatuor modo uulgari, unguibus nigricantibus.

IAPACANI Braſilienſibus, auis magnitudine *bemtere* aut *ſchanepue*. *Roſtrum* habet nigrum, oblongum, acuminatum et paulum deorſum incuruatum *Oculos* aureos, pupilla nigra. *Caput* ueſtitur pennis nigricantibus, collum ſuperius, dorſum, alae ex umbra et nigro mixtis. *Cauda* ſuperius albo maculata eſt. *Pectus* et totus infimus uenter ac crura ſuperiora ex albo et flauo mixta ac lineis ſeu ſtriis transuerſis nigricantibus intertexta. *Crura* fuſca. Digiti in pedibus quatuor uulgari modo, unguibus acutis et nigris.

CABVRE Braſilienſibus, noctuae ſpecies, auis magnitudine turdelae. *Caput* habet rotundum, roſtrum breue, aduncum, flaueſcens, duo foramina narium. *Oculos* pulcros, magnos, rotundos, flauos, pupilla nigra. Sub oculis et ad latera roſtri multos habet pilos, longiuſculos, fuſcos. *Crura* breuia totaliter pennis ueſtita, flaua, uti et pedes. In iis autem quatuor digitos more uulgari, unguibus ſemilunaribus, acutis, nigris. *Caudam* latam, prope cuius exortum alae deſinunt. In toto capite, dorſo, alis, cauda coloris eſt umbrae dilutae ac in capite et collo minimis, in alis maioribus maculis albis uariegatur. *Cauda* uero albo eſt undata. *Pectus* et infimus uenter albicant et maculis umbrae dilutae uariegantur, Facile manſueſcit. *Collum* ita circumagere poteſt, ut roſtri acies exacte dorſi medie-

medietatem oſtendat. *Ludit* cum hominibus inſtar ſimiae et uarios mimos facit aſpectu ſuo et crepitus roſtello, praeterea pennas ad latera capitis erigere poteſt, ut cornicula ſeu auriculas repraeſentent. *Victitat* carne cruda.

ANDIRA ACA Braſilienſibus, ueſpertilio cornutus. Multi hic reperiuntur in palmis nuciferis degentes, paulo maiores noſtratibus, praepingues, cinerei coloris, mollibus et longioribus pilis, auribus latis. In ſingulis pedibus habent quinque digitos acutis unguibus armatos. *Dentes* candidi et ſupra naſum corpuſculum, eiusdem cum auribus longitudinis, ſatis grande ex materia, qualis illius rictus, flexile ſeu mobile. Alarum longitudo aequat ſemipedem Rhynlandicum.

CAPVT XIII.

Macuacagua, Columbae Syluestris Species, Anas Syluestris, Vrubitinga, Mareca Vtraque, Tiieguacu Paruara, Tangara Vtraque.

MACVACAGVA Braſilienſibus, gallinae ſylueſtris ſpecies, magnitudine gallinae noſtratis uel etiam maior. *Roſtrum* habet nigrum, plus ſeſquidigito longum, anterius paulo incuruum, ut perdicis, in roſtri medietate duo narium foramina ampla. *Oculos* nigros, poſt eos aliquanto ſpatio aures more gallinarum. *Corpus* crasſum, *alae* cum eo deſinunt, nullam enim habet caudam. Crura inferiora nuda, duos et ſemis digitos longa. In pedibus tres habet digitos antrorſum uerſos, crasſiuſculos, unguibus breuibus, obtuſis. *Calcaneus* rotundus, ut in ſtruthione, et paulum ſupra illum breuiuſculus digitus uerſus interiora, ungue obtuſo. Totum *caput* et collum punctulatum eſt obſcure flauo et nigro, ſub gutture albicat. *Pectus*, uenter et dorſum obſcure cinerei ſunt coloris. *Alae* umbrae coloris per totum undatae nigro, praeter remiges pennas, quae totaliter nigrae. *Crura* ſuperiora pennis ueſtita, uti uenter, inferiora caeruleſcunt cum pedibus, ungues griſei. *Carnoſa* admodum eſt auis et tantum carnis habet, quantum duae gallinae domeſticae uix habeant, eſtque boni ſaporis. Sub cute craſſa et pingui cuticulam habet aliam, qua caro tegitur. *Victitat* uariis fructibus, qui ex arboribus ſylueſtribus decidunt. In uentriculo illius inueni fabas ſylueſtres, ſemina araticu. Humi currit, nam pedes inepti ad arbores ſcandendum. *Oua* ponit gallinaceis paulo maiora, coloris caeruleouiridis.

COLVMBAE ſylueſtris ſpecies ex Inſula S. Thomae adlata noſtratum magnitudine et figura, ſed roſtro ſuperius adunco et coloris in medietate anteriori tota caerulei cum albo et pauco flauo mixti, in poſteritate tota ſanguinei. *Oculi* nigri, circulo caeruleo. Pennis tegitur per totum uiridibus, ut pſittacus. Remiges alarum ex uiridi fuſceſcunt, ut et extremitas caudae. Sub ano flauo habet pennas. *Crura* et pedes eleganter crocei coloris, ungues autem fuſci.

ANAS ſylueſtris magnitudine anſeris. *Roſtrum* habet nigrum, *crura* fuſca, uti et pedes. Tota nigra eſt, exceptis principiis alarum, quae alba, nigredini tamen illi uiridis color transſplendet. *Criſtam* in capite gerit nigris plumis conſtantem et masſam carnoſam conrugatam, rubram ſupra roſtri ſuperioris exortum. *Cutem* quoque habet rubram circum oculos. *Caro* bona et copioſa. *Figuntur* plerum-

Tab 61
Macucagua
Vrutu
Cocoi, ardeæ species
Caracara
Anhima
Ardeola
Tangara
Vricbitinga
Guiraienoua

plerumque in altis arboribus considentes, nam post lotionem in aqua frigida altas subeunt arbores captandi aeris et solis causa.

VRVBITINGA Brasiliensibus, (sed dubito adhuc de hoc nomine, nam nobilior est haec auis, quam urubitinga) auis aquilae similis, anseris semestris magnitudine. *Rostrum* habet crassum, aduncum, nigrum et circa nares cutem flauescentem. *Oculos* magnos, splendide aquilinos. *Caput* grossum. *Crura* et pedes luteos, in pedibus quatuor digitos uulgari modo dispositos, *unguibus* lunatis, longis, nigris, *alas* amplas, *caudam* latam. Tota uestitur plumis fuscis et nigricantibus, per alas autem undatim quasi cinereus miscetur. *Cauda* nouem digitos longa, ad sex alba, in extremitate ad tres nigricans, in extremitate tamen rursus minimum est albi. Egregiae staturae est auis.

MARECA itidem anatis syluestris species, sed parua. Rostrum habet anatinum fuscum, ad cuius exortum in utroque latere macula rubra. *Caput* superius est leporini grisei coloris, latera capitis sub oculis tota alba. Totum pectus et infimus uenter ligni querni secti colorem obscure aemulatur, uariegati praeterea punctulis nigris. *Crura* et pedes nigri. *Cauda* grisea. *Alae* elegantes, in exortu ex griseo subfuscentis coloris, remiges autem sunt in uno latere prioris coloris, tota autem medietas extrema dilute brunnescentis, qualis in pedibus esse solet, in medio autem coloris uiridis transsplendentis, cum fimbria nigra, qualis in anatum collis. *Caro* ualde bona.

MARECA alia species, eiusdem cum antecedente magnitudinis et figurae. *Rostrum* habet nigrum splendens. Summitas capitis, collum superius, totum dorsum umbrae coloris cum fusco mixti. Sub gutture albicat. *Oculi* nigri et ante quemlibet macula parua rotunda, plumis ex albo flauescentibus. Totum pectus et infimus uenter obscure grisei coloris cum aureo mixti. *Cauda* nigra. Alarum pennae fuscae, quibus uiride transsplendet et mediae pennae alarum eximia uiriditate et caeruleo in fusco transsplendent, hic et undam nigram habent, extremitas autem remigum tota est alba. *Crura* et pedes insigniter rubri seu miniati coloris. Assata auis pedibus adprehensa manus et linteamina tingit colore miniato sanguineo. Boni saporis habent carnem, sed paulum amaricantem.

TIIEGVACV PAROARA Brasiliensibus, auis alaudae magnitudine. *Rostrum* habet breue, crassum, superius fuscum, inferius albicans. *Caput* superius, latera eius et guttur ac collum inferius habent pennas flauas sanguinei coloris pennis punctulatas (et haec foemina quidem, mas enim haec tota habet sanguinea.) *Collum* superius et totum dorsum cinereas umbra aliquatenus mixtas. *Alae* fuscas oris albescentibus praeditas, ut et cauda, sed alae teguntur cinereis, dorsum maximam partem, exceptis extremitatibus. Latera colli, pectus et totus uenter et crura superius albis teguntur pennis. *Crura* inferiora et pedes fusci sunt coloris, quatuor digiti more uulgari positi. *Ocellos habet nigros.*

TANGARA Brasiliensibus. (Reperiuntur eius aliquot species colore uariantes.) *Prima* elegans, magnitudine fringillae. *Rostrum* habet rectum, crassiusculum, nigrum. *Oculos* nigros. *Crura* et pedes ex cinereo fuscos. Supra rostri exortum superne maculam e pennis nigris. Totum *caput* et collum splendentibus uiridibus seu thalassinis pennis uestiuntur. Initium dorsi instar collaris ambiunt nigerrimae pennae. *Dorsum* autem sub alis usque ad exortum caudae uestitur plumis luteis. Totus infimus uenter egregie caerulescit. Alae nigrae sunt et earum extremitates laterales caeruleae, ita ut totaliter caeruleae adpareant complicatae et sola extremitas nigra uideatur. Initium alarum exterius etiam thalassinis pennis nitet et cuique

alae ſuperius in dorſo ſeu in extremitate ſuperiori laterali flauae pennae ſunt mixtae. *Caudam* habet latam, ſeſquidigitum circiter longam, nigram pennis, ſed quarum extremitates laterales caeruleae ſunt. Extremitas caudae eſt nigra. Includitur caueae et clamat *zip*, *zip* ſeu, ut rubrica Germanis Gympel. *Veſcitur* farina et pane.

Secunda ſpecies figura et magnitudine paſſeris noſtratis. *Roſtellum* habet ex flauo fuſcum, latiuſculum, in extremitate acutum, cuius inferior pars multo breuior ſuperiore. *Ocellos* nigros. Totum *caput* egregie miniatis tegitur pennis, totum reliquum corpus cum alis et cauda ſplendide nigris. *Crura* ſuperiora albis pennis et in latere exteriori maculam oblongam miniatam habent quaſi ſanguine maculata. *Crura* inferiora et pedes cinerei ſunt. In pedibus digiti quatuor more uulgari. *Cauda* breuis digitum longa et alae prope illius exortum deſinunt.

CAPVT XIV.

Anhima, Pitangua Guacu, Attinguacu Camacu, Guira Acangatara.

ANHIMA Braſilienſibus, auis aquatica ex rapacium genere, maior cygno. *Caput* habet haud magnum, gallinaceo ſimile et roſtro nigro, cuius ſuperior pars paulo longior inferiori et in extremitate deorſum incuruatum. *Oculos* pulcros, aureos, pupilla nigra et exterius nigro circulo. In capite prope exortum roſtri cornu gerit erectum extremitate ſua antrorſum uerſus incuruatum, paulo plus, quam duos digitos longum, craſſitiei chordae maioris in uiola maiore, rotundum quaſi tornatum eſſet, coloris albicantis ſeu oſſei. Circum cornu plumellae ſubtiles breues eriguntur albae et nigrae. *Collum* habet plus ſeptem digitis longum, reliquum corpus ad caudae exortum fere ſeſquipedem. Alas ampliſſimas, utpote quarum plumarum longitudo ſeſquipedem ſuperet. In cuiusque alae antica parte duo cornua recta triangulata ex ipſo oſſe alae enata obtinet, craſſa minimi digiti apicem et conicae triangulatae figurae. Eſt autem quodque anteriorum digitum longum, poſteriora paulo breuiora coloris fuſci. *Caudam* habet decem digitos longam, inſtar anſerinae latam. Crura ſuperiora quatuor digitos longa et quoad medietatem inferiorem pennis nuda, inferiora quinque digitos longa, fere duos craſſa. In quolibet pede quatuor digitos obtinet more gallinarum diſpoſitos, quorum medius trium anteriorum quatuor et ſemis digitos longus, reliqui duo tres et ſemis, poſterior autem fere duos. Quilibet unguem habet corniculatum nigrum, digitum longum et in poſterioribus digitis paulo longiorem. *Cute* fuſca et ſquamoſa teguntur et digiti et crura nuda. *Capitis* uertex plumulis uariegatus eſt albis et nigris, ad latera in gutture et colli medietate ſuperiori nigricat, inferior medietas colli et pectus uariegatur albis, cinereis et nigris pennis. *Venter* inferior albas in totum habet pennas, ad latera ſub alis et in dorſo ſunt nigrae, ſed quibus albae hinc inde permiſcentur. *Cauda* eſt nigra, *alae* etiam nigrae, exceptis oris extremis, (prope oſſa) ibi ex albo flaueſcentibus pennis uariegatae ſunt. Terribilem clamorem edit *uyhu*, *uyhu* uociferando. Nunquam ſola inuenitur, ſemper par, mas et foemina iunctim incedunt et, una mortua, altera a ſepultura nunquam diſcedit. *Cornu*, quod in capite gerit, remedium eſt contra uenenum, ſi in uino per noctem infundatur. Idem remedium eſt contra ſuffocationem uteri et in difficili partu. Haec, quam deſcripſi, foemina eſt, mas duplae magnitudinis. *Nidum* ſuum facit e luto ad caudices arbo-

arborum super terram figura furni.

PITANGVA GVACV Brasiliensibus, *bemtere* Lusitanis, magnitudine aequat sturnum. Rostrum habet crassum, latum, pyramidale, paulo plus digito longum, exterius acuminatum. *Collum* breue, quod sedens contrahit. *Corpus* fere duos et semis digitos longum. *Caudam* latiusculam, tres digitos langam, crura et pedes fuscos, quatuor digitos more uulgari. *Caput*, collum superius, totum dorsum, alae et cauda coloris sunt e fusco nigricantis, pauxillo uiridi admixto. *Collum* inferius, pectus et infimus uenter habent flauas pennas, superius autem iuxta caput corollam (quasi monachicam) albi coloris. Sub gutture ad exortum rostri albicat. *Clamat* alta uoce.

Quaedam harum auium in summitate capitis maculam habent flauam, quaedam ex parte luteam. Vocatur a Brasiliensibus cuiriri, alias per omnia pitanguaguacu similis.

ATINGVACV CAMACV Brasiliensibus, auis turdelae fere magnitudine. *Caput* habet satis grossum, collum mediocriter longum, corpus tres digitos longum, *rostrum* paululum aduncum, coloris ex uiridi et flauo mixti. *Oculos* sanguineos, pupilla nigra. *Crura* cinerea mediocris longitudinis, superius pennis uestita. In pedibus digitos quatuor uulgari modo. *Caudam* longissimam, nimirum nouem digitos longam decem circiter pennis constantem, quarum quaedam inferiores sunt breuiores superioribus. Totum caput, collum, dorsum, alae et cauda pennas habent brunnas seu fuligineas, quae in cauda paulo saturatiores sunt reliquis. Extremitas cuiuslibet pennae caudae semidigitum longa, alba est et inter album et rufum nigro umbrata. Guttur, pectus et infimus uenter ac superiora crura cinereis pennis uestiuntur. In capite longiusculas habet pennas, quas instar duorum cornuum potest subrigere. Elegans auis ob longitudinem caudae.

GVIRA ACANGATARA Brasiliensibus. Auis picae uariae magnitudine. *Rostrum* habet digitum longum, cuius superior pars paulum adunca, totum autem obscure flauescit. *Oculos* crystallinos, circulo fusco. *Collum* duos digitos longum, *corpus* tres. *Cauda* longissima, nimirum octo digitos constans octo pennis rectis. *Crura* superiora pennis uestita et sesquidigitum longa, ut et inferiora. In pedibus digiti quatuor more psittacorum et quidem uersus interiora sunt duo breuiores, uersus exteriora duo longiores in quolibet pede. Totum *caput* pennis uestitur, quae in medio secundum longitudinem (proxime scapum) fuscae, in lateribus flauescentes, ut crista. Collum et alae e contrario pennas habent in medio flauescentes et ad latera fuscas. Extremitas alarum fere plane fuscescit. Totus *uenter*, dorsum, (exceptis alis) crura superiora et exortus alarum ad trium et semis digitorum longitudinem pennis constant ex albo pallide flauescentibus, reliquum caudae fuscescit, extremitas autem albas oras habet. *Crura* inferiora et pedes thalassini sunt coloris. In capite longiores pennae in cristam eriguntur. Ingentem in syluis excitat clamorem.

CAPVT XV.

Matuitui, *Aracari*, *Anhinha*, *Ipecati Apoa*, *Pullus Gallinaceus*, *Innominatae Tres*.

MATVITVI Brasiliensibus, auis sturni magnitudine. Breui collo, pectore forti, cruribus breuibus, cauda duos et semis digitos longa. *Rostrum* habet rectum forte, cuius superior pars paulum prominet acumine inclinato, cinnabrii coloris. Totum *caput*, collum superius, dorsum, alae et cauda constat pennis fuscis pallide flauo maculatis,

culatis, adparentibus partim punctulatis, ut in niso. Sub gutture flauas habet pennas. Pectus et uenter albis uestiuntur, quae fusco sunt punctulatae. Crura obscure cinerescunt.

ARACARI Brasiliensibus, auis magnitudine picae Martiae. *Rostrum* habet quatuor digitos longum, sesqui latum seu altum, tres et semis crassum, ubi crassissimum, paulum deorsum incuruatum, instar gladii Turcici, et in extremitate acutum instar psittacini, estque superior pars paulo longior inferiori. *Rostrum* superius et inferius plus mediam partem ab extremitate numerando serratum dentibus, superior pars rostri maior inferiore, est autem rostrum canum, leuissimum, leuius spongia, superius album linea in summitate crassa nigra secundum longitudinem distinctum, inferior tota est nigra, totum inseritur in caput triangulatum et, ubi insertio est, linea triangulatim alba circumscriptum. *Linguam* habet quatuor digitos longam, leuissimam aspectu plane pennam referentem aut etiam plumata est et nigra, (si pennam habere lingua dici possit.) *Caput* non ita magnum habet, latum, compressum. *Oculos* magnos, pupilla nigra, circulo flauo, reliquas extremitates nigras. *Collum* haud longius psittacino. *Corpus* a colli exortu ad caudam usque quinque circiter digitos longum. *Cauda* instar picae latiuscula et sex digitos uel paulo plus longa. *Crura* et pedes nigricantes ex uiridi, psittacorum similes, duos digitos habent anterius, quorum unus longior altero, duos retro, itidem inaequalis longitudinis, ungues incuruati, fusci seu nigri. Crurum superiorum longitudo duorum digitorum, inferiorum sesqui. Totum caput et collum usque ad initium pectoris nigras habet plumas et, ubi desinunt, circulariter finiuntur. *Pectus* uero et infimus uenter totus eleganter flauis uestiuntur pennis cum pauonino mixtis, per pectus autem transuersim linea digitum lata sanguinei coloris ducta est ab uno latere usque ad alterum. Totum dorsum, alae, cauda et crura superiora uestiuntur pennis ex nigro uiridicantibus, uti in nostratibus picis color esse solet. Extremitas dorsi ante initium caudae etiam sanguinei coloris, plus uno imperiali in circumferentia. *Alae* desinunt ad exortum caudae et interius e cinereo sunt subfusci coloris. *Rostrum* interius est nigrum. Auis haec quasi suum nomen profert clamando acuto sono, sed non admodum clangoso *aracari*.

ANHINGA Brasiliensibus tupinambus. Mergi aquatici species elegans, *corpus*, excepto collo, anatis domesticae Europeae habet magnitudine. *Rostrum* rectum, haud crassum, acutissimum, tres digitos longum et per rostri medietatem anteriorem tam superius quam inferius duplicem ordinem acutissimorum hamulorum retro uersorum. *Caput* paruum, longiusculum, serpentini aemulum, paulo plus sesquidigito longum. *Ocellos* nigros, circulo aureo. *Collum* tenue, teres, pedem longum, corpus autem tantum septem digitos, crura breuia, superiora duos digitos longa, pennata, inferiora uix sesquidigitum, quatuor digitos, tres anterius uersos, membranis iunctos more anatum aut corui aquatici, quartus digitus breuior ad latus inferius extenditur itidem membrana reliquis connexus, unguibus lunatis omnes acutissimis. *Caudam* latam, decem digitos longam duodecim pennis constantem, alae circa medietatem caudae desinunt.

Rostrum griseum est et post exortum paulum flauescit. Caput totum et collum plumis subtilissimis tegitur ad tactum holosericum referentibus, coloris in capite et collo superius ex griseo subflauescentis, sub gutture et in collo inferius grisei coloris, ut pelles illae (Berchfelle uocant) ex quibus mitrae fiunt muliebres et ad tactum et aspectum illius pellis pilos refert. Totum pectus et infimus uenter et crura superiora plumis mollibus uestiuntur coloris

loris argentei. Initium dorſi pennis fuſcis, ſed quarum quaelibet in ſui medio maculam habet oblongam ex albo pallide flauam, ita ut punctulatim adpareat, reliquum dorſi nigras habet pennas. *Alas* obtinet longas, quarum initium totum eiusmodi breuibus pennis tegitur, uti initium dorſi, ſequitur ordo mediam partem, id eſt, uno latere canarum, altero nigrarum, remiges autem nigrae ſunt. *Cauda* nigris ſplendentibus pennis conſtat, quarum extremitas griſea. *Crura* et pedes ex obſcure flaueſcente griſei ſunt coloris. Solertisſima in capiendis piſcibus, nam more ſerpentum, contracto prius collo, eiaculatur roſtrum in piſces ac unguibus eos prehendit. *Carnem* illius comedi, ſed haud melior eſt, quam caro lari.

IPECATI APOA Braſilienſibus, *pata* Luſitanis, id eſt, anſer, nobis anas ſylueſtris magnitudine anſeris, octo uel nouem menſium, figura plane, ut noſtrates anates. *Venter* et interior pars caudae, collum totum cum capite pennas habet albas, dorſum usque ad collum, alae et ſummitas capitis nigras, cui uiriditas mixta, ut in noſtrarum anatum collis. In collo et uentre albis pennis nigrae pasſim ſunt inſperſae. In his differt a noſtratibus, quod ſit *primo* maior, *ſecundo* roſtrum anatum quidem, ſed nigrum et in extremitate aduncum. Tertio ſuper roſtrum criſtam gerit carneam, crasſam, latam et rotundam fere, nigram albis maculis inſignitam. *Criſtae* altitudo eadem inter criſtam et roſtrum, (in ſummitate nimirum roſtri) foramen transuerſum magnitudine piſi eſt, ab utroque latere conſpicuum, quod narium uice fungitur. Quarto pedum et crurum color non ruber, ſed e cinereo fuſcus. *Carnem* multam et bonam habet, nam ſaepisſime comedi. *Reperitur* pasſim ad fluuios.

Alium habui per omnia ſimilem priori, excepto, quod longiores illae pennae in alis, inſigni brunno ſplendebant colore, puto marem hunc esſe, alteram foeminam.

ANNOTATIO. Geſnerus pene ſimilem dedit iconem ſub nomine anatis Indicae, cuius picturam ſe a Cardano accepisſe memorat. Sed color pennarum nonnihil differt ab auctoris noſtri deſcriptione.

PVLLVS gallinaceus monſtroſus magnitudine pulli recens excluſi. *Caput* habebat anaticum, ſuperius tamen magis in acumen deſinens, *roſtrum* anaticum, latum, cuius ſuperior extremitas deorſum inflexa. *Ocellos* paruos, collum breue, *alas* paruulas iuxta priora crura poſitas, quatuor crura gallinacea, carebat pectore, quippe eo loco, quo pectus esſe debebat, duo crura habens, quodlibet ſuperius tres quadrantes digiti longum, inferius quadrantem et in ſingulis quatuor digitos gallinaceos. Poſteriora duo crura eiusdem figurae et longitudinis cum anterioribus mire poſita erant, ſiniſtrum quidem more naturali, dextrum uero in exortu ſuo ſiniſtro erat adnatum et quaſi ſurſum uergebat, eo modo quaſi duo ſiniſtra crura fuisſent et unum dextrum loco ſiniſtri in exortu fuisſet adglutinatum, atque ideo uropygio carebat, quia nullum interuallum inter crura haec poſteriora et caudae loco ipſi ſiniſtro cruri exterius longiuſculi pili caneſcentes erant adnati. *Pedes* habebat gallinaceos et digitos eodem modo diſpoſitos, ſed quilibet pes totus inuerſo ordine poſitus erat, ita ut inferior pars esſet ſuperior et ſuperior inferior, unguiculique etiam ſurſum non deorſum uergebant. Totum *caput*, collum, uenter, alae, dorſum et ſuperiora crura non ueſtiebantur pennis, ſed pilis nigris ſemidigitum longis, qui ſub uentre et gutture paululum caneſcebant. In ſumma plane monſtroſus pullus. *Crura* inferiora et pedes fuſci coloris, uti et roſtrum, uitalia uiſcera habebat gallinacea, ſed inordinate diſpoſita. *Cor magnum*. Viuebat, cum excluderetur.

Auis (*cui auctor nomen non adſcripſit*) magnitudine alaudae, figura matuitui. *Roſtellum* habet rectum, ni-

nigrum, *oculos* nigros, *crura* communia fuſca, *caudam* latiuſculam et alis longiorem. Totum *Caput* ſuperius, collum ſuperius, dorſum, alae et cauda rufeſcentis ſunt coloris ex rubro, umbra et albo mixti. Guttur, collum inferius et infimus uenter albi ſunt coloris. Per oculum utrumque a roſtro transuerſim maculam habet oblongam fuſcam. Clamat *gip*, *gip*, ut iunior gallo-pauus fere.

Auis (*cuius nomen auctor non prodit*) magnitudine patae et eiusdem figurae. *Roſtro* nigro, crasſiuſculo, *capite* nigro, *pectore* et uentre cano, dorſo, alis et cauda fuſceſcentibus, *cruribus* fuſcis. Clamat *zip*, *zip*, ut pasſer.

Auis (*quam auctor non nominat*, *ſed tantum admonet*, *esſe ſpeciem curucui*, *de qua cap.* 12.) magnitudine picae fere. *Roſtrum* habet breue, crasſiuſculum, paulum deorſum incuruatum, griſeum ſeu cinereum, *oculos* nigros, circulo croceo, *caput*, collum, dorſum ſuperius et cauda ſuperius coloris nigri cum uiridi caeruleo perſplendente, ut in chalybe polito, *alae* fuſcae, totum pectus et infimus uenter egregii coloris miniati, *cauda* inferius albas habet pennas transuerſim nigro ordine undatas. *Crura* breuia, fuſca ſunt, digitis quatuor more pſittacorum diſpoſitis. *Reperitur* hic et alia ARDEAE ſpecies, tota alba, roſtro croceo, recto, acuto, oculis nigris, circulo aureo, cruribus et pedibus nigris. *Roſtrum* habet quinque digitos longum, *collum* longisſimum, nimirum quinque digitos ſupra pedem. *Corpus* ſeptem digitos longum, *caudam* quinque, cum qua alae deſinunt. *Crura* ſuperiora octo digitos longa ex parte pennis ueſtita, inferiora ſex digitos. *Digiti* pedum communi modo ſe habent, quorum medius anteriorum quatuor digitos longus, reliqui breuiores, omnes unguibus lunatis praediti nigris.

DE AVIBVS AQVATICIS BRASILIANIS.

Inter aues marinas, quae in Braſilia reperiuntur, ſeptem ſunt notatu digniores.

Prima eſt QVIRATINGA grui magnitudine par, plumis candidis, roſtro prolixo atque acuto, crocei coloris, cruribus oblongis e rubro ſubflauis. Collum ipſius ueſtitur plumulis tam ſubtilibus et eleganti bus, ut cum ſtruthionum plumis certent.

Nieremb. H. Exot. l. 10. *c.* 38. *De Laet. In Occid. l.* 15. *c.* 13.

Altera eſt CARIPIRA, quae, quod in binas partes bifurcatam caudam diſtinguat, interdum explicans, interdum contrahens, ſartoriae forcipis inſtar raboforcado ab Hiſpanis dicitur. Reperitur pasſim in utraque India. Plumas eius, quod longo tempore durent, ſagittis ſuis adhibent Barbari. Ximenes *adipem* ad cicatrices faciei delendas et arthritidis dolores ſopiendos ſingulare esſe remedium narrat. Et ſibi donati alarum remigium ita ut uolant diſtentum, amplius, quam mortalis ullus diſtento utroque brachii posſit complecti, occupasſe ſpatium addit. Non facile capitur, niſi forte in deſerta aliqua inſula, in qua pullos excludit.

Tertia CALCAMAR columbae eſt magnitudine, ſed uolandi neſcia. In fluctibus oua ponit et excludit, quos etiam alarum atque pedum remigio ſecat peruelociter. Malacia et pluuiis imminentibus tanto numero naues circumfluitant, ut a nautis faſtidiantur.

Quartam AYAYAM nominant, picae magnitudine, longo roſtro cochlearis inſtar, plumis candidis rubris maculis eleganter ſubfuſis, ſingulari in piſcibus capiendis induſtria.

CARACVRA eſt quinta, exili corpore, ſubcinerei coloris, pul-

Tab 62
Pelicanus
Phœnix
Harpyea
Gryphus Greiff

cris oculis, iride eleganter rubente, ita uocalis, ut maioris longe molis quis opinaretur. Ante solis forte ortum et sub occasum auditur, certo, ut uolunt, serenitatis futurae indicio.

Sexta est GVARA, picae magnitudine, oblongo rostro et anteriore parte recuruo, longis pedibus. Primum exclusa nigricat, deinde euadit cinerea, ubi autem uolare incipit, egregie candicat, sensim autem rubescit, donec aetate plumae illius colorem induunt purpurae aemulum, quem ad senectam usque retinent. Victitant piscibus, carnibus et aliis eduliis semper aqua temperatis. Pariunt quoque sub tectis. Gregatim uolant et soli expositae pulcerrimum praebent spectaculum. Ex plumis diademata et alia ornamenta a barbaris conficiuntur.

Vltima est GVIRATEONTEON quasi dicas auem saepius morientem et rursus resurgentem. Epilepsiae enim obnoxia est admodum, alioquin candidis et pulcerrimis plumis uestita.

APPENDIX
De Auibus Fabulosis.

CAPVT I.
De Gryphibus et Harpyis.

Placet et de fabulosis aliquid adnectere, ne et in hisce quicquam nobis desideretur. Praecedat gryps seu GRYPHVS, cuius nomine maior forte aquila, ut sane in oriente et septentrione maiora nostris animalia gigni experientia compertum est, uenire potest. Eius *formam* si spectes, fingitur esse quadrupes, antica parte seu capite, alis, rostro et pedibus aquilam referens, postica leonem. *Magnitudinem a* alii leonis, alii lupi tribuunt. Mandeuillius octies leone maiorem reliquit. Dorsum *b* pennis integitur nigris, anterior pars rubris, alae candidis. Montes *Riphaeos* seu Hyperboreos *c* haud procul ab ipso aquilonis exortu incolunt, sed et apud *d* Indos et Bactrianos inueniuntur.

a *Philostr. l. 3. de uita Apollonii.*
b *Aelian. l. 4. c. 27.*
c *Apuleii. l. 11. Milesiac.*
d *Aelian l. 4. c. 27.*

Nidos ex auro, quod effodere, construunt, et oua duo aquilinis maiora *e* duriora, calidiora et ficciora ponunt. *Volatum* auium paruarum ipsis *f* Philostratus tribuit. Non enim pennatae, inquit, sunt, sed rubra pellicula alarum costae tanquam digiti connectuntur. Dicuntur aurum in Scythia *g* Asiatica custodire, ideo inter ipsos et Arimaspos internecinum uigere odium. Tractat de eo *h* Aelianus et, quomodo aurum illud auferant incolae, describit, sed et equis peculiariter infestos esse rumor est. Videtur huc M. Pauli *i* Veneti auis RVC dicta pertinere, aquilae effigie, sed magnitudine immensa. Visitur certis anni temporibus in insulis ultra Madagascar sitis, tanti roboris, ut sola sine aliquo adminiculo elephantem capiat et in sublime raptum rursum ad terram labi sinat, quo carnibus eius uescatur. Pleraeque alarum pennae passus XII. sunt longae, ea crassitie, quae longitudinis mensurae conueniat. Fides sit penes auctorem. Nauigationes et praeteriti et huius seculi omnino de tali aue tacent.

e *Barthol. Anglic. l. 19. c. 94.*
f *Philostr. l. 3. de uita Apollonii.*
g *Solin. c. 25. Polyhist.*
h *Aelian. l. 4. c. 27.*
i *M. Paul. l. 3. c. 40.*

HARPYIS nomen a rapacitate inditum. Ex Electoo Oceani filia genitas *k* Hesiodus prodit. Ponti et Terrae filiae aliis dicuntur. Tres fuisse Virgilius dicit, Ocypeten, Aello et Celano. Hyginus Alopen, Acheloen et Ocypeten adpellauit, Homerus quartam nomine Thyellam addidisse creditur. De forma sic *l* Virgilius:

k *In Theonid.*
l *Virgil. l 3 Aeneid.*

Virginei uolucrum uultus, foedissima uentris
Proluuies uncaeque manus et pallida semper
Ora fame etc.

m *Ouid. l. 13. Metamorph.* Conlocantur in Strophalidibus *m* insulis. Apolonius fugatas coniecisse se in specie, qui in Creta sub Argi-nunte uisebantur, tradit. De ipsarum rapacitate, ingluuie et foeditate uide *n* Valerium Flaccum, *o* Virgilium et alios. n *l. 4. Argonaut.* o *l. 3. Aeneid.*

CAPVT II.

De Stymphalidibus, Sirenibus et Seleucidibus Auibus.

Stymphalidibus a Stymphala palude nomen datum est. *Magnitudine* grues aequant. *a* Ibibus caetera sunt simillimae, rostra tamen, eiusdem nempe duritiei, ut hominum scuta perforare, firmiora habent et non, ut ibes obliqua. Plinius eas cirratas facere *b* uidetur. Marinas eas *c* Isidorus facit. Apollonius circa Aretiadem insulam conlocat. Timagenes et Pisander in Scythiam auolasse tradit. Pausanias Arabiae quoque deserta incoluisse ait. *Vescebantur* humana carne. Hercules eas ex Stymphalide palude abegit seu crepitaculi aerei sonitu seu quod multas sagittis confecisset. a *Pausan. in Arcad.* b *l. 11. c. 37* c *l. 12. Origin.*

SIRENES qua forma fuerint, non conuenit inter auctores. Alii eas superiori parte uirginis formam intulisse, inferiore in piscis caudam desiisse, alii *d* infera auiciam speciem habuisse fabulantur. Nonnulli in superioribus speciem passerum, in inferioribus mulierum eis tribuunt. Boccatius pedes gallinaceos adsignat. Eustathius uero a Venere, quod uirgineam sibi delegissent uitam, in aues transformatas tradit. Bina sunt quibusdam, *Aglaopheme* nempe et *Thelxiepeia*, tres alias *Parthenope*, *Leucosia* et *Ligia*. Sunt, qui quatuor et quinque fuisse fingunt. Sed nec de eorum ortu eadem traduntur. Quidam e sanguine e cornu Acheloi destillante natas uolunt. Nonnulli ex congressu eius cum Musarum aliqua, de Venere superius diximus. *Habitauere* primum iuxta Pelorum Siciliae promontorium, postea in Capreis. Plinius Surrentum Campaniae oppidum una cum promontorio Mineruae earundem sedem fuisse scribit. Finguntur tam suauem harmoniam uoce, tibiis et lyra edidisse, ut et mare et uentos mulcerent. Cantu uero suo nauigantes occidisse passim apud diuersos poetas legere est. De eorum cum Vlysse colloquio uide apud Ciceronem *e* carmen. d *Aelian. l. 17. de Anim. c. 23.* e *l. 5. de finib.*

SELEVCIDES aues uocantur, quarum aduentum Casii montis incolae, locustis fruges eorum uastantibus, a Ioue precibus impetrant, nec, unde ueniant quoue abeant, compertum, nunquam conspectae, nisi cum praesidio earum indigetur. Voracitatem eis antiquitas tribuit. Ingestas locustas nullo negotio per aluum excernebant. *Plin. l. 10. c. 27.*

CAPVT III.

De Phoenice, Cinnamomo et Semenda.

PHOENIX fabulosa est auis. Herodotus *a* nonnisi pictum se uidisse testatur. Plinius *b* unum in toto orbe nec uisum magnopere scribit. In eius descriptione uariant auctores. Herodotus non tantum ei aquilae magnitudinem tribuit, sed et toto etiam habitu eidem similem facit. Alii pauone *c* maiorem scribunt. Herodoto pennae rubore perfunduntur. Plinio uero et Solino circa collum auri fulgore micant. Caetera purpureus dicitur, caeruleam roseis maculam pennis distinguentibus cristis, faciem, fauces caputque plumeo apice cohone- a *Hist. l. 2.* b *H. N. l.* c *Tzetz. l. 5. Histor. Chil. 6.*

honestante. Idem Claudianus, Baptista Mantuanus et Lactantius produnt.

Locus. *Locum* ipsi quidam *d* Arabiam adsignant, alii *e* Heliopoli ciuitate Aegypti primo uisum reliquere. Quidam sub aequinoctiali ad orientem et meridiem reperiri scribunt. Claudianus et Lactantius inaccessa loca habitare cecinerunt.

d *Amb. l. 5. Hexam c. 23. Plin. H. N. l. 10. c. 2. Solin. Polyh.*
e *Tacit. l. 14. Annal.*

Victus. Nec de *uictu* conuenit. Plinius primum atque diligentissimum togatorum. Manilium de eo prodidisse auctor est, neminem extitisse, qui uiderit uescentem, quidam rore uictitare dixerant. Ouidius thuris lacrymis et succo amomi uiuere scribit. *De nidificatione* eius et in parentem amore ita *f* Tacitus: *confecto annorum numero ubi mors propinquat, suis in terris struere nidum eique uim genitalem adfundere, ex qua foetum oriri, et primam adulto curam sepeliendi patris neque id temere, sed sublato myrrhae pondere tentatoque perlongum iter, ubi par oneri, par meatui sit, subire patrium corpus inque solis aram perferre atque adolere.* Idem Herodotus, ex quo ille desumsisse uidetur.

Athen. l. 14. Dipnos.
Partus. *f Tac. l. 14. Annal.*

Aetas. *Annorum* illorum numerus uarie definitur. Maxime uulgatum quingentorum spatium, sunt, qui adseuerent, mille quadringentos sexaginta unum interiici. Plinio sexcenti sexaginta placent, Philostrato sexcenti, Herodoto, Solino, Melae quingenti quadraginta. Alberto trecenti quinquaginta, Chaeremoni Aegyptio sex supra septem mille. *De terris* quoque uariatur. Iarchas Indus apud Philostratum prope Nilum adsignat. Alii in Aethiopia, ut Chaeremon Aegyptius et Orus Apollo. Alii in Phoenicia, ut Lactantius.

Partus. *Nido* materia aromata, cinnamonum, cassia thurisque surculi. Vbi illum conscendit, solaribus sese exponit radiis alarumque continua uentilatione ignem excitare fingitur, sic se cremat. Ex cremato nouum oriri pullum conuenit inter omnes, quomodo uero id fiat, ambigitur. Plinius ceu uermiculum ex ossibus et medullis ueteris phoenicis primo procreari, ex eo pullum nasci scribit. Philostratus, nulla uel ossium uel medullarum mentione facta, ex cinere uermem, ex uerme nouam alitem generari nugatur. Oppianus ex cinere pullum exoriri refert. Orus ex effuso e patris uulnere, quod sponte sibi nimia ad terram allisione infligit, sanguine procreari adfirmat. *Sexum* illi nullum adtribuit antiquitas, sed inter uitae remedia reposuit. Nam Plutarchus cerebrum eius dulce esse tradit, nescio a quo gustatum, et Plinius inter prima a Magis ex cinere eius nidoque medicinas proditas esse scribit. Heliogabalus in conuiuiis phoenicem promittebat aut M. auri libras pro eo.

Plut. l. de Sanit. tuenda.

CINNAMOMVS seu cinnamologus auis hactenus nobis incognita est. Herodotus grandem esse dixit. Vincentius Bellunensis passere aliquanto maiorem, coloris partim flaui, partim caerulei, rostri longi ad flauum uergentis scripsit.

Herodot. in Euterpe

Locus ipsi ab antiquis in Arabia adsignatur. Dionysius Periegetes terram ignorari una cum Herodoto memorat. Albertus in Aethiopia eum locat.

Albert. l. 23. de Animal.

Nidum ponit seu in excelsissimis arboribus earumque ramis seu in montium praeruptis illumque ex cinnamomi surculis exstructum. Aromate hoc cum potiri Arabes uolunt, boum asinorumque defunctorum membra minutatim concisa iuxta nidos ponunt et abscedunt. Frustra aues in nidos comportant, quibus sustinendis illi impares decidunt et ab incolis conliguntur.

De SEMENDA non est, quod dicam. Multa quidem, sed parum uerisimilia de illa Indica commentaria produnt. *Caput* ipsius, quod esse putabat, quod Aldrouandus in museo ducis Florentini uidit, erat curuum et ualde crassum, colore in anteriore parte albicante, in posteriore purpureo obscuro, figura ouali. *Rostrum* habebat palmum longum, admodum acutum, intus quidem cauum, sed sine tribus illis fistulis, quibus musicam harmoniam a semenda edi quidam fabulati sunt.

Aldrou. Ornithol. l. 12. c. 28.

MANTISSA
DE AVIBVS EXOTICIS AD NOSTRATES ACCEDENTIBVS.

I. De *Aquilis*.

Nieremb. Hist. Exot. l. 10. cap. 30. 31.

Ad aquilas pertinent *itzquauhtli et tlacoquauhtli* Indorum nec non Leonis Africani *nesir*. Venustum illud aquilae genus et insignito capite regium. Rostro est ad radicem luteo, deinde uero nigro, nigris unguibus, pedibus pallidis, cruribus uentreque e nigro et candido permixtis, collo fuluo, dorso et cauda nigris ac fuscis, corona cristaue nigra. Magnitudinem circiter aequat uulgaris arietis et uel ferocium audaciam animalium, adeo ut homines etiam ipsos, postquam cicurata est, leui ex causa adgrediatur et inuolet, mitescit tamen et aucupio non minus, ac reliqui accipitres, quorum genus uidetur, idonea est atque inseruire solet. Auis digna, quae a regiis aucupibus alatur ac circumferatur. Vilior est tlacoquauhtli seu aquila uirgae, frigidas amat plagas, asturis magnitudine, fusca et cinerea, rapax auicularum, murium, lacertarum, colotorum, quibus uescitur. De *nesir* suo ita Leo Africanus: auis est omnium earum, quae in Africa reperiuntur, maxima, grue procerior crassiorque, praedita rostro, collo et cruribus, adeo sublime uolat, ut oculorum aciem effugiat et, conspecto alicuius animalis cadauere supra terram iacente, illico in illud inruat. Raro sola, sed gregatim uolare solet. Longaeua est, nam pleraeque conspectae sunt caluo et deplumi capite, tanquam uulsae fuissent capitis pennae, inde conligere licet, prae nimio senio pennarum defluuium pati, ea de causa suos nidos ueluti recenter natae repetunt, unde a suis pullis educantur. *Coronatae* in prouincia Chiapae habentur, ut apud de Laet in nouo orbe habemus.

Leo African. Africae l. ult.

II. De *Noctuis*.

Nieremb. Hist. Exot. l. 10. c. 39. et 40.

Exoticum oti genus *talebicuatli* uidetur. Cornuta auis est siue auriculata, parua corpore, resima, rostro breui, nigra lumine, lutea erubescens iride, fusca et cinerea plumis usque ad crura, atra et incurua unguibus. Caetera natura similis nostrati oto. Apud eosdem Americanos *tecoletl* genus est bubonis auriti, spectaculo dignum, nigro et fusco colore uariegatur, huic oculi magni et aurei.

III. De *Struthiocamelo*.

De Laet Orbis Noui l. 16. c. 14.

Species quaedam *struthiocamelorum* in Insula Maragnana inuenitur. Proceritate staturam humanam superant et maximae sunt uelocitatis. Magis supra terram feruntur, quam uolant. Barbari *yandeu* uocant.

IV. De *Psittacis*.

Placet hic quaedam de psittacis ex *Hernando*, *Ximene*, *Clusio et Nierembergio* adiicere. Ille primus ita scribit de *toznene*: psittaci id genus uiridi et luteo colore micat, oculi rubeo, rostrum uero candenti et nigro, fusco pede, sed in candidum inclinante. Propensius

ſius eſt aptiusque ad ſermones humanos exprimendos caeteris ac frequentius apud Hiſpanos. Alterum genus *cocbo* uocant uiridi colore, rubro et candenti capite ac minoris molis, quod loquax eſt nec admodum disſimile praecedenti, etſi ſono diſtet. Hos pſittacos uocant Hiſpani catherinas. Tertium *quilitoton* tinctum uirore, talandriae uocatae aut galeritae non criſtatae magnitudine. Frontem candida macula inſignitum, roſtro candido et nigris pedibus. Humanas uoces imitatur et gregatim cum congeneribus uolat, cum reliqui compares tantum reperiantur. Omnes uero in excelſis arboribus nidificant. Primum, de quo diximus, genus certas ſtatasque arbores, quas nunquam deſerat, eligit, quae, cum in haeredes tranſeant, dominis illarum haud ſunt parum utiles. Sunt et, quas Haitini *quacamayas* uocant, Mexicenſes uero *alo*. Totae rubeae praeter humeros et caudam, quae cyanea ſunt et gallinae cortalis noſtrae circiter magnitudine, roſtro magno candenti et reſimo, pedibus nigris ac carne ſimiliter nigra, ex quibus nonnullae offenduntur, quae ſermonem humanum doctae aemulentur, ruſtice tamen et incondite, filiosque ſuos more aliarum auium domeſticarum educent in domibus, ubi aluntur. Offendas et *alios* uirore dilute tinctos, nigrante roſtro pedibusque, humeris et cauda uirore tinctis exſaturato, nec praefatis minores. Viuunt hi iuxta montium cacumina excelſasque pinus. Adclamant uehementer uolantque bini. Sunt et montani incondita forma, qui non cicurantur aut aluntur domi. Nullius eorum caro eſt edulis, nam et atra eſt et guſtus iniucundi. Omnibus eſt commune utramque maxillam mouere, quod nulli aliorum contingit animalium. Sunt et alia genera, de quibus alii auctores latius.

Ximenes ſic habet de Hiſpaniola loquens: innu meri ſunt pſittaci uirides cum purpureis maculis, quorum *tria* in hac inſula *genera*, *maiores*, *mediocres*, *minimi*. *Maiores* ab Indis uocantur higuarae. Hi in eo diſtant ab aliis reliquarum inſularum, quod maculam albam ſupra roſtrum geſtent, non uiridem aut miniatam. Valde locutuleiae ſunt hae higuarae, ſi humanos doceantur ſermones. *Minores* uocantur *xaxauis* et uiridiores ſunt a paucisque interſtinguuntur miniatis plumis. Hi inquieti et turbulenti, mordaciores, iracundiores et garruli, licet rudes humanis loqui uocibus, quas nunquam diſcunt. Decem ex his inuadunt et fugant centum higuararum. Nulla inter hos pax. Diuerſis gregibus peruolant, quacunque peruadant, garriunt. Higuarae integriorem et corpulentiorem edunt ſonum, xaxauis acutiorem et tenuiorem et, licet ignari humanis uocibus loqui, placent tamen in caulis asſiduo garritu et inquietudine. *Tertia ſpecies minimorum* eſt nec excedunt pasſeres mole uiridesque ſunt. Hi ſilent et pacatiores ſunt, uiror duntaxat in illis placet.

Cluſii hiſtoria haec eſt. Inter neotericos autem, nemo mea opinione exactius et diligentius de hoc auium genere commentatus eſt, quam Vlysſes Aldrouandus Bononienſis, qui totum librum 40. tomi primi ornithologiae ſuae ei dicauit, ille enim philoſophica methodo tradidit, quicquid ad pſittacorum hiſtoriam pertinere poteſt, et quatuordecim diuerſas eorum ſpecies deſcribit, tredecim uero icones exhibet, quarum duo priores maximae ſunt et coruum magnitudine ſuperant, tertia et quarta columbae ſunt magnitudine, quinta, ſexta, ſeptima, octaua, nona et decima mediocris ſunt magnitudinis caudamque breuem habent, ſaltem non adeo longam, ut tres ſubſequentes, quae longiore cauda ſunt praeditae, decimaquarta breuem etiam habet caudam. Priorem illam elegantem, quae pectoris et uentris pennas flauas habet, tum et eas, quae alas dorſumque tegunt, tum etiam eas, quae in cauda caeruleas, non ſemel uidere me-

memini et iconem habeo uiuis coloribus expresſam atque illam ipſam esſe arbitror, quam Ioannes Lerius cap. XI. hiſtoriae ſuae Americanae canide a Braſilianis adpellari ſcribit. Alteram ſpeciem etiam uidere memini in arce Caeſaris Ebersdorfiana ad Danubium ſita infra Viennam, tum etiam Lugduni Batauorum apud Sionem Lucium Daniſtam binas aues eius generis, quas poſtea magno duci Moſcouitarum dono mittebat. Reliquae uero ſpecies, (praeter tertiam, quae illi alba criſtata eſt, et decimam quartam, quae erythrochloros etiamque criſtata) mihi etiam conſpectae, dum plerumque aliae ab ipſo non deſcriptae, tam breuiore cauda praeditae et maiuſcula corporis mole, quam minoris generis, quae longiores caudae pennas habent et collum uelut torque rubro atque atro ornatum. Humana uerba exacte exprimere ſolitae, quibus ſimilem unam habuit nobilisſimus uir Philippus Marnixius Sanct-Aldegondius, quam ſaepe cacchinum humano more extollere audiui, cum ab adſtantibus Gallico ſermone compellaretur hoc modo: riez perroquet, riez, id eſt, ride pſittace, ride. Sed, quod magis mirum, Gallico ſermone etiam ſubiiciebat illico, tanquam ratione praedita, haud dubie tamen ita edocta: o le grand ſot, qui me faict rire, hoc eſt, o magnum fatuum, qui me ad ridendum prouocat. Illaque uerba iterum ac tertio repetere ſolebat. Sed inter reliquas unam, pſittacis primae ſpeciei magnitudine aequalem apud illuſtrisſimam dominam Mariam de Brimen, ducem Croyam et Areſchotenſem felicisſimae memoriae, priusquam ex Hollandia excederet, cui ſane parem in coloris pennarum uarietate et elegantia uidere non memini. Etenim licet omnes fere pennae corpus tegentes rubro colore esſent infectae, caudae tamen pennae, quae ualde prolixae, partim rubrae erant, partim caeruleae, at, quae in dorſo et alis, uerſicolores ex flauo, rubro et uiridi, quibus caeruleus color etiam permixtus. Caput circum oculos albi coloris erat ſinuoſisque lineis nigris, quemadmodum caudae caput diſtinctum erat. Pſittacum, qui ſimilis esſet, apud nullum auctorem deſcriptum memini. Ea porro auis Annam illuſtrisſimae ducis neptem, nunc comitem Mergenſem et dominam de Grosbetee adeo diligebat, ut, quocunque per conclaue ſpatiaretur, illam ſubſequeretur nec quemquam ueſtem eius adtingere conſpiceret, quin morſu illum adpeteret, ita zelotypia quadam laborare uidebatur. Caeterum pſittacus ille maioris generis, quem Lerius capite ſupra memorato a Braſilianis *arat* uocari ſcribit, ualde elegans etiam esſe debet, nam alarum remiges pennas et caudae, quae ſeſquipedalis longitudinis, media ex parte coccinei coloris esſe refert, altera prorſus elegantis cyanei tubo ſeu neruo, qui medias pennas per longitudinem ſecat, diuerſos illos colores diſtinguente, reliquas uero totius corporis pennas prorſus caeruleo colore tinctas esſe. Addit utrumque genus illud maiorum pſittacorum. Arat uidelicet et canide magna esſe in aeſtimatione apud Braſilianos, quia illorum pennas ter quaterue in anno uellunt ad ueſtem, pileos, clypeos et aulaea conficiendum, tametſi domeſticum non ſit, quia tamen in uaſtis arboribus medios uicos occupantibus frequentius uerſari ſolet, quam in ſyluis. Praeter binos illos ingentes idem Lerius tria aut quatuor pſittacorum genera apud Braſilianos inueniri ait, *primum* uidelicet etiam maiuſculorum et crasſiore corporis mole praeditorum, cui *aicurous* nomen indunt Braſiliani Tououpinamboutii, caput ornatum habens uerſicoloribus, flauo, rubro et uiolaceo extremis alis ſuaue rubentibus et caudae pennis oblongis et flauis, reliquo corpore prorſus uiridi, hoc genus rarisſime ad exteros transferri, nullum tamen facilius et perfectius edoceri ad humana uerba pronuntianda, quam iſtud. Addit etiam, Braſilianam quandam mulierem in pago binis mil-

milliaribus ab insula, in qua ipse cum aliis Gallis habitabat, distante, similem psittacum in deliciis habuisse, qui eo intellectu et ratione praeditus uidebatur, ut comprehendere et discernere posset, quidquid ipsa diceret, quae illum educauerat. Nam, cum, inquit, animi recreandi gratia in illum pagum profecti ante illius mulieris aedes interdum transiremus, compellare nos ipsa solebat his uerbis: uultis mihi pectinem dare uel speculum, et illico efficiam, ut meus psittacus coram uobis cantet et saltet? Si eius petitioni adnuebamus, simul ac quaedam uerba aui pronuntiauerat, psittacus non modo in pertica, cui insidebat, saltare incipiebat, sed etiam garrire, sibilos edere et Brasiliorum ad pugnam sese parantium uociferationes imitari. Breuiter, quando in eius herae mentem ueniebat, ut diceret: cane, canebat, salta, saltabat, sin uero aegre ferens, se, quod petierat, non impetrasse, paulo acerbius aui diceret: auge, hoc est, sile, immobilis silebat nec ulla ratione eum ad linguam aut pedes mouendum excitare poteramus. *Secundum genus marganas* a Brasilianis adpellatur, quale est eorum psittacorum, qui in Europam inferri solent, nec magni apud illos pretii propter abundantiam, non uero minus istic frequentes sunt, quam apud nos columbae. *Psittaci tertii generis* ab ipsis *touis* adpellati maiores non sunt sturno et uniuersum corpus tectum habent pennis impense uirentibus, caudae uero pennae, quae ualde longae, flauum colorem admixtum habent. Illud etiam addebat, se obseruasse, psittacos illius regionis nidos ex arborum ramis propendentes non construere, ut topographicis suis tabellis quidam persuadere conantur, at in arborum cauis eosque orbiculari forma latisque duros ac firmos. Caeterum, cum sub extremum annum Christi millesimum quingentesimum sexagesimum quartum essem Olysipone apud Sebaldum Linsium Germanum Vlmensem, memini, filium ipsius Rodericum ex Fernambuco Brasilianorum, ubi commorabatur, eo adpellere et nauem mercibus onustam aduehere, in qua etiam aliquot mancipia et nonnulli psittaci quartae speciei ab Aldrouando descriptae atque alii etiam minores sturni magnitudinem non excedentes prorsus uiridis coloris pennis tecti, sed omnes breui cauda praediti et albo rostro, idque genus ualde frugibus noxium referebat. Eos in itinere maizi granis aluerat, cuius multas spicas eum adhuc habere obseruabam. In *secunda nauigatione*, quam Bataui in Indiam instituerunt orientalem, in Iaua uicinisque quibusdam insulis psittacos obseruabant longe illis elegantiores, quos e Brasilia aduehere solent, eosque a Lusitanis, qui in Iaua et Moluccis uersabantur, noyras adpellari intelligebant, et illos quidem corporis mole non ualde magnos, sed adeo elegantis coloris, ut uenustiores depingi non posse existimarent. Pectus enim et uentrem pennae rubri coloris floridi splendentisque tegebant, dorsum aurei caloris pennae, alas uero uiridis et caerulei commixtorum colorum pennae ornabant, sub alis suaue rubens color splendebat. Valde autem ingens erat istic illarum auium pretium, ut non minoris aestimarentur, quam octo aut decem thaleris Germanicis. Linscotius scribit, Lusitanos saepius periculum fecisse, an Olysiponem transferre uiuum aliquem possent, sed nunquam uoti compotes factos fuisse, quod nimis tenelli et delicatuli sint, Bataui tamen eam industriam adhibuerunt, ut unum uiuum Amsteldamum usque retulerint, qui, tametsi non esset e selectissimis, centum tamen et septuaginta florenis eius prouinciae, hoc est, paulo pluris, quam septuaginta thaleris uenumdari potuit, quemadmodum in diario illius nauigationis adnotatum comperio. Is in itinere pleraque uerba Hollandica, quae a nautis audiuerat, pronuntiare didicerat adeo-

adeoque cicurem ipſum eius herus reddiderat, ut roſtrum in os et aures eius inſereret ſine noxa pilosque barbae ipſius componeret, at, ſi quis alius manum admouere uellet, illico morſu illam adpetebat, haud ſecus, quam canis quispiam. Anno porro Chriſti quinto ſupra milleſimum et ſexcenteſimum mittebat mihi Iacobus Plateau pſittaci cuiusdam iconem uiuis coloribus expresſam, cui, cum ſimilem hactenus non uiderim neque apud quempiam adſcriptum meminerim, in hoc auctario ad exoticorum hiſtoriam typis iam expresſam adiunctam uolui. Eum autem ſe plus, quam biennio aluisſe ſcribebat columbaeque esſe magnitudine, caput illud habere pene inſtar accipitris, eiuscemodi nempe coloris pennis tectum, ardentes oculos. Collum et pectus uerſicolores pennae obſidebant, quas, cum iraſcebatur aut moleſtiam aliquis ipſi crearet, admoto ad caueam, qua concluſus erat, aliquo animali, ſubrigebat, ut criſtatus quodammodo uideretur. Erant autem illae rubeſcentis coloris et extima parte caeteulei elegantisſimi. Ventris pennae ſimilis fere erant coloris, fuſco tamen inſuper ſubfuſae colore. Dorſi pennae uirides et alarum remiges pennae ſubcaeruleae, cauda frequentibus pennis uiridibus, ſed non longis conſtabat. Praetermittere nequiui, quin pſittaci puſillum genus ex Aethiopia locisque Manicongo uicinis, proximis his annis a Batauis naucleris adlatum, ſimul et maris iconem, foemina uero multo eſt elegantior, utriusque enim ſexus adlatus) lectoris oculis proponerem. Corpuſculi molis fringillae magnitudinem aequabat, hoc eſt, duarum unciarum cum ſemisſe longitudinem habebat ab infimo collo ad uropygium usque. Omnes pennulae corpuſculum tegentes uiridis erant coloris, ſed in quibus manifeſtum adparebat diſcrimen, nam, quae in dorſo ſaturatiores erant, eae in uentre dilutiores. Remiges alarum pennae trium unciarum longitudinem habebant et, tametſi prona parte, eo uidelicet latere, quo breuioribus uillis erant praeditae, quoque ſeſe inuicem tegebant, uiridi ſaturo colore esſent tinctae, altero tamen, quod longiores uillos habebat, et tota ſupina parte fuſci erant. Caudae pennae elegantisſimae erant et pene binas uncias longae, paulo minus ſemiuncia latae, colore ea parte, qua uropygio infixae, uiridi cum flauo permixto tinctae, deinde rubro eleganti, demum nigro, poſtremo uiridi et tres iſti poſtremi colores ab inuicem diſtincti, ueluti in quorumdam pſittacorum uiridium, maiore corporis mole praeditorum, caudae pennis uidere eſt, iſtae autem uix conſpicebantur, niſi cum caudam explicaret, quia ab aliis eiusdem longitudinis tegebantur, quae prorſus uirides. Collum breue et crasſiuſculum, plumulae caput tegentes breues admodum et uirides praeter eas, quae uerticem ſupra roſtrum quaeque totum guttur tegebant, nam illae rubrum, elegantem et floridum colorem habebant. De mare loquor, quia foeminae pennulae dilutius rubebant neque tam amplum ſpatium occupabant, quam in mare. Oculi erant nigerrimi, roſtrum crasſum et firmum, ſuperna pars adunca et mucronata, ut in reliquis pſittacorum generibus. Eius color ſubrubens, crura breuia ſemiunciae longitudinem uix aequabant cinereaceique coloris ſquamis erant tecta, ut aliorum uulgarium pſittacorum pedes, iique in quatuor digitos diuiſi, quorum bini anteriores et imparis longitudinis, bini poſteriores et illi etiam impares, breuioribus quidem articulis duobus praediti, hi interni, longioribus autem tribus et hi externi. Vngues albi et ſatis longi. Valde exilem habere uocem et duntaxat pipire obſeruabam. Gaudet conſortio. Cum edebat, altero pede cibum non tenebat, ut alii pſittaci, ſed roſtro carptim cibum adripiebat. Cibus autem magna ex parte phalaridis ſemen

men, illo enim libentius uesci obseruabam, quam ullo alio seminis genere. Mihi autem quidam conspecti sunt adeo edocti, ut panem aqua tinctum carptim morsicando ederent. Potus est aqua. Illud praeterea in hac auicula animaduertebam, quod foemellae senescentes uix edere uolebant, nisi cibum iam a mare carptum et aliquandiu in prolobo retentum et quasi coctum suo rostro reciperent, ut columbarum pulli a matre ali solent.

Nieremb. Hist. Exot. cap. 63. et 64. Apud Nierembergium de guacamayan haec leges: *guacamayan* genus psittaci est pulcerrimi, qui cum pueris ludit. Incompositae formae est, solo uestitu in pretio habetur, neque praetermittenda industria et mirificus instinctus huius alitis. In Potosi quidam psittacus, quem lorum uocant, admirandi ingenii. Vocabat Indos obcursantes patriae suae nomine colla, leuca, huayru, quechua etc. quasi qui ipsorum mores et uestimenti ritus dignosceret. Dissimulatam Indam nobiliori natu et pene regio dignouit. Cum uidisset illam, dixit: huayru, huayru, huayru. Ignobilior ista natio est, quam illa, cuius generis se simularet foemina. Finxerat se Pallam e regia stirpe. Matrona partim pudens, partim irata sputo et maledicto auem adfecit. Hispali etiam alius psittacus agnouit medicum indignum nomine et arte, quem, quotiescunque obcurrebat, conuitiis uariis proscindebat e fenestra, donec lite impetrauit medicus, ne suspenderetur ibi. Alius psittacus tabernarii uinarii solitus audire illum domi querentem, uinum non uendi, quod acetum esset. Didicit haec uerba atque ad ianuam suspensus garriebat repetito praeconio: acetum est, acetum est, quod facile fuit ementibus credere, donec herus madefaciens (aquam enim odio habent hae aues) et castigans psittacum dictauit: optimum merum, optimum merum, quod psittacus sic animaduersus didicit et postea ad ianuam identidem publicabat, optimum merum esse. Multi psittacorum simplicissimi, ut ad crocitantem psittacum ex arbore, in cuius ramis auceps latet, multitudo ingens conuolitet capique facile patiantur, nil enim uiso aucupe terrentur, sed, ut laqueo trahantur ad collum coniecto, expectant nec aufugiunt, uno captato et in mantica, qua praecinctus est uenator, ipsis cernentibus, reposito. Psittaci faciem uniuersim exprimit, quem quoque cantu ad amussim aemulatur *noyra*, quae ex Moluccanis insulis in Indiam importatur, pennis tamen rubris crebrioribus uestita est. Illarum una uiginti aut triginta pardauis in India uaenit, quae, postquam cum psittacis et aspectus amoenitatem et garritus iucunditatem communem habeant, hoc sibi peculiare quoque uendicant, quod educatorum suorum aut alias quoque adstantium capita et barbas, ut et aures dentesque linguis suis blande defricent aut adlingant, quas partes studiose quasi ad uiuum emungunt et emundant, adeo ut illarum altoribus ex his gesticulamentis oblectationis emergat haud parum. Taceo, quod acutius adtendenti coloris iucunda uarietate psittacos haud leuiter exsuperare uideantur.

V. De Picis.

Nieremb. Hist. Exot. l. 10. cap. 48. 49. Praeter enumeratas picorum species dantur adhuc apud Americanos duo pici, nempe *salutiferi* et *imbriferi*. Ille *heuhquechholtototl* seu auis capiti similis dicitur. Nobilis est a capitis dolore leuando. Merula maior est, rostro longo nigroque, sed inferna parte longe breuiori, uertice ac pene toto collo desuper rubeo, infernis partibus omnino cinereis, alis uero ac dorso nigris, sed albis transuersisque lineis uariatis. Degit Pauatlanicis agris prouinciae Totonacapae. Pici species est arbores perforans, cuius capitis plumae rubescentes adplicatae et congluti-

natae capitis feruntur curare dolorem, siue in eam sententiam uenerint, quod uertici auis adhaereant, siue id ita se habere experimento aliquo deprehenderint. Hic *quatotoni* audit. Vpupae magnitudine et fusco colore uariatur. Rostrum, quo excauat arbores perforatque, tres digitos longum est, firmum et candens et inferne breuius. Caput est paruum ac rubris contectum plumis, crista quoque rubra insignitum ac tres uncias longa, sed superna parte nigra. Alterutro colli latere fascia candida descendit ad usque circiter pectus. Crura pedesque liuida sunt. Viuit non longe a mari australi. *Nidificat* in arboribus excelsis, *vescitur* cicadis, tlaolli et uermiculis, imbrium tempore educat, hoc est a mense Maio usque ad Septembrem, edulis tamen non est nec alium (quod accepe-rim) praestat usum. Pici Martii datur in Noua Hispania species maxima. Cuius puluis salutaris est hydropicis.

In Noua Galacia *picae* sunt exiles nec passeribus multo maiores, sed tanto numero, ut integram segetem, ubi semel aristis incubuerint, prosternant atque conculcent neque clamore aut aliis terriculamentis deterreantur. Est et *pica xocbitenacatl* dicta columbae magnitudine, rostro prae corporis mole maximo, superiori parte luteo, inferiori uero subnigro et in purpureum colorem uergente, oculis nigris, sed iride rubescente ex luteo ac reliquo corpore caeruleo cinereoque. Viuit circa litora Oceani Australis, piscibus, quos, rapit, uesci solet. *Iconem* uide apud Niërembergium historiae exoticae pag. 209.

De Laet. Ind. Occid. l. 6. c. 1.

VI. De Sturno.

Nieremb. Hist. Exot. l. 10. c. 59.

Ad sturnos uidetur pertinere, quae *pteropboenicus Indiarum* et *acolchi* dicitur, de qua sic Nierembergius: alarum insigne commendat acolchichi seu auem humerorum rubeorum impetrauitque ab Hispanis honorificum nomen, qui aues commendadoras illas uocant, quod aemulentur equitum militarium insignia. Simili rubore ad latus fulgentia. Sturnorum, quos Hispani tordos uocant, uideatur species. Magnitudine, colore et forma pares sunt et cum eis ubicunque uersantur, quanquam humeri primo fului adpareant in rubrum uergentes et, cum aetate procesfere, in fuluum omnino mutentur colorem. In caueas coniecti uoces reddunt humanas et lepide garriunt. Quauis re oblata uescuntur, sed pane maxime atque Indico frumento. Calidis frigidisque eas aues reperies regionibus ab Hispanis colonis rubeorum humerorum commendadozas, ut dixi, uocatos, sed numerosis agminibus sunt oppidanis admodum molesti eosque audacter incursant, praecipue regionibus feruidis et maritimis. Malum insuauemque praestant siccum et in arboribus non procul ab oppidis hominumque commercio nidificant et sata, in quibus forte consedere, deuastant atque depopulantur. Cantant luduntque, seu caueis includantur seu libere per domos permittantur incedere.

VII. De Coturnicibus.

De coturnicibus ita idem Nierembergius: coturnices uocabat Noua Hispania *colin*, quarum genera ex Francisco Hernando dabo. Nostratibus sunt similes, etsi ad perdicum species sint citra dubium referendae. Multa *genera* apud Nouos Hispanos reperiuntur, nonnulla fusca et cristata, quae *quaubtzonecolim* nuncupant, mediocris magnitudinis, alia fusca quoque, sed cristarum expertia et paulo mino-

minora, alia omnium maxima fuluaque, ſed capite albo et nigro colore uariato, extremis uero alis dorſoque candentibus, pedes uero ac roſtrum nigra ſunt. Hiſpanis, ut dixi, coturnicibus adſimilantur. Omnia et bono et grato conſtant alimento, ſi tamen iugules duobus tribusue diebus, antequam aſſa adponantur menſis. Exhibetur earum caro etiam male habentibus nec eſt apud Indos ulla alia poſt cohortales, quae illi poſſit anteferri aut alimenti ſalubritate aut guſtu. Canunt noſtratium inſtar, etſi aliae aliis ſuauius. Caueis includuntur, ueſcuntur Indico noſtroue frumento et ſunt quam plurimis huius plagae locis familiares. Alibi idem auctor de *coyolcozque* ſeu colli ſonali inquit: ſpecies eſt colin ſeu coturnicis Mexicanae inter quamplures alias, de quibus loquemur ſeorſim. Ergo coturnicibus uocatis a noſtris ſimilis haec eſt magnitudine, cantu, nutrimento, uolatu et moribus. Sed diuerſo colore, qui ſuperne eſt ex fuluo candidoque commixtus, inferne uero tantum fuluus, etſi uerticem et collum nigricantes albaeque plumae occupent et taenias ab utroque latere adeoque a collo ad utrumque collum efforment atque conſtituant. Oculi ſunt atri et fulua crura. Indigena auis eſt campeſtribusque locis, uelut et noſtras, frequens ac ſimili etiam alimento, quod ad illud perdicis Hiſpanicae (eſt enim eius ſpecies) proxime accedat. *Colcuicuiltic* ſeu coturnicis ſimulacrum coturnicis quoque noſtrae ſpecies eſt albis, nigris coccineisque uariata plumis et protractis deſuper potius lineis, quam circumſcriptis maculis, ſubter uero potius maculis frequentibus, quam lineis, pedes cruraque cyanea ſunt, ſed cantu, magnitudine, moribus caeteriſque cunctis praecedenti omnino ſimilis. Sturno eſt *acolin* magnitudine par, cruribus pedibusque uiridi palleſcentibus et in quatuor diuiſis prolixiores digitos. Roſtrum eſt luteum et longiuſculum pro corporis proportione tenueque et mucronatum, oculi nigri, iris fulua caputque paruum. Inferna corporis candida ſunt, lateribus fuſco maculatis colore, ſuperiora uero et cauda, quae breuiuſcula eſt, fulua ſunt, ſed maculis nigricantibus diſtincta et candidis lineis quasuis pennas circumambientibus eiusdemque coloris punctis nonnunquam conſperſis. Lacus incolit piſcoſumque eſt nec tamen admodum ingratum praeſtat alimentum. Vermiculis, muſcis et aliis paruis animalibus, quae uolitant circa paludem, uictitare ſolet. Indigena eſt Mexicani lacus. Caput mira colorum uarietate micat. Quod medium atra linea ſecat ac, uelut cinereae aliae latera, maculae uero paruae et candentes canthos externos, collum pectusque cinerea ſunt, caetera e fuluo in uiride potius inclinant.

VIII. De Perdicibus.

De Laet. Ind. Occid. l. 10. c. 5.

Sunt in Peruuia perdices, quas a ſono *yutu* uocant. Duorum generum. Aliae maiores, quae mole accedunt ad gallinas et tantum in ſolitudinibus reperiuntur. Aliae minores, quam Hiſpanienſes, ſed carne longe optima. Vtraequae ſunt colore pardo, roſtris et pedibus albis. Ibidem ſunt auiculae plumis rubicundis, quas Hiſpani ob ſimilitudinem nominant *luſcinias*, quanquam cantus harum ſit adeo ingratus, ut mali augurii olim dixerint barbari.

IX. De Turdis.

Nieremb. H. Exot. l. 10. c. 57.

Genus turdorum Chrappam incolit, quos uocant *paſſeres fabros*. Nigri ſunt, ſolum in pectore et capite rubri. Fructu quercino dunta-

duntaxat uescuntur. Rostro perforant corticem pinuum, glandem singulis foraminibus aptissime accommodant, ut manu extrahi nequeat, sic omnem pinum ornatissime cingunt glandibus incisis, mox pedibus haerentes cortici tendunt rostro glandem et uorant. Alia sententia Gomarae est de passeribus, quos uocant Hispani *carpinteros*. In Dariene scribit nasci palmas, quarum truncus per extrema adtenuatur, in medio nidificare quosdam passeres excauato rostris nido. Hos passeres uocat ipse *pitos* et putat esse, quos Plinius picos dixit, Hispani fabros. Addit ex aliquorum sententia, uim recludendi nidos ferro impeditos non esse alicuius herbae, sed ipsius pici, cuius tactu infringi metallum.

X. De Anatibus.

Nieremb. Hist. Exot. l. 10. c. 35.

Genus est anatis, quam *acitli* seu *aquatilem leporem* consueuerunt uocare Mexicenses. Haec cum descripta delineataque a quibusdam recentiorum eadem prorsus esset, nisi caput longe maiori insigniretur crista atraque, uenter colore argenteo splenderet et collum inferne niueo, superne uero e nigro uergente in fuscum. Lacubus innatat ac iuxta eos perpetuo uersatur, nam neque uolandi potis est neque per terram commode incedendi, femoribus ita reliquo corpori connexis atque conalitis, ut natatui, non incessui queant inseruire. Piscibus, quos inuolat, *uescitur* indeque uictitat. Prolem in iuncetis atque arundinetis educat nec anatum nostratium uulgarem uincit magnitudinem. *Masculus* aliquanto longior est corpore, collo ac crista ampliori. Rostrum foeminae breuius est, nigrum et utrinque iuxta oculos plumis fuluis tectum, cum mas candentibus tegatur. Haec est auis illa, quam Indi fabulantur uentos euocare, ubi se peti ab aucupibus sentit, quibus flantibus turbatisque undis euertantur monoxyla illamque insequentes submergantur, si quinque prius sagittis excussis arcu non contingat adtingatque trucidari. In eius dissectae corde reperiri gemmam arbitrantur ad multa utilissimam et maximo habitam in pretio nec alii, quam Deo consecrandam. Verum hae nugae sunt et mendacia ab horum hominum profecta credulitate. Insuaui parumque salubri, uelut et aliae aues palustres, nutrimento constat atque ideo a nullo sagacioris palati in cibos admittenda.

Est et apud Indos *genus quoddam anatis ferae*, (hirundinem Hispani Indigenae adpellant) *tempatlahoac* domesticae magnitudine, quare idem usurpauit apud Indos nomen, rostro lato est et longo undequaque nigrante. Lingua alba, cruribus palmisque ex pallido rubescentibus, collo et capite uiridibus, purpureis et nigro splendentibus colore, adeoque pauonino aut heliotropiae gemmae, oculi nigri sunt et pallens iris, pectus candens, reliquum uero corpus inferne fuluum et binis maculis iuxta caudam utrinque candentibus insignitum, superne uero semicirculus quibusdam in ambitu ex albo tendentibus in fuscum, intra uero e nigro in uiridem splendentem. Alae initio cyaneae sunt, mox candidae et tandem uirenti micantes splendore, earundem tamen extrema altero latere fulua sunt, altero uero fulgida atque uiridia, cauda desuper subtusque per ambitum candescit, caeterum inferne nigra, pauonacea uero superne. Aduena est lacui Mexicano et, quale aliae lacustres aues solent praestare alimentum. In Asia quoddam est genus anatum, quod non immerito quis inter cornicines retulerit, ita uoce cornuum sonitum imitantur, quae inflare solent per dispositos equos iter facientium duces. Est ea auis, quamuis inermis, audax et strenua, quam etiam malos daemones terrere Turcis per-

sua-

suasum est, certe libertatis adeo retinens, ut etiam per totum triennium in corte nutrita, facultatem nacta, libertatem saginae anteponat sedesque naturales et suetos alueos uolatu repetat.

XI. De Mergis.

Nieremb. Hist. Exot. l. 10. c. 27.

Ad mergorum historiam pertinent mergus Americanus et mergus maximus Farrensis seu Arcticus. Ille exiguis est alis, ideo monstrosa. Hic ita a Clusio describitur: auis marina est et palmipes, ansere domestico maior aut certe magnitudine illi aequalis, nam a collo, qua parte pectori coniungitur, usque ad uropygium binos pedes longa erat, corporis ambitus binorum pedum longitudinem superabat. Alae quatuordecim uncias longae, cauda breuis, uix trium unciarum, collum fere octo uncias longum, eius ambitus paulo maior, caput breue, tres uncias latum, rostrum nigrum, mucronatum, quatuor unciarum magnitudinem superabat. Lingua pene tres uncias longa, nigra, mucronata, cartilaginea, quodammodo carinata, superiore parte, qua rostri parti connexa erat, paruis dentibus introrsum recuruis utrinque praedita, media autem parte aspera, palatum similiter quatuor exiguorum et breuium dentium introrsum spectantium ordinibus constabat, quibus escam retineret et conficeret, nam rostrum dentatum non erat. Totum corpus densis pennis tectum habebat, quae in pectore, toto uentre et alarum supina parte breues et candidae, in dorso autem alarumque prona parte longiores et nigrae, singulae tamen circa extremum geminis maculis albis insignitae, quae in dorsi quidem lateribus longiores maioribus, quae uero circa collum in medio dorso alisque supra caudam, minoribus, sic ut aliae aliis incumbentes inuicemque tegentes ad maculas illas usque eam fere uarietatem repraesentarent, quae in meleagride siue Numidica gallina conspicitur. Collum, uelut torque cinctum erat e nigris pennis constante, caput etiam similibus pennis tectum, quae tamen oculos et rostrum ambiebant, paruis maculis albis erant distinctae, sub gutture etiam aliquas paruas pennas albas nigris permixtas habebat, prona similiter colli pars supra torquem illum nigrarum pennarum ad unciae longitudinem paruis pennis nigris latera tamen alba habentibus erat ornata, quemadmodum et ea pars, quae infra torquem in pectoris lateribus, infra podicem nigrarum pennarum transuersam lineam habebat, quas albae subsequebantur, deinde sub cauda aliae nigrae albis maculis notatae. Crura habebat in extremo corpore sita, paulo longiora tribus unciis, plana, nigra, pedes quatuor uncias longos, plusquam tres latos, nigros, tribus digitis praeditos, (quorum interiores tribus articulis constabant breuioresque erant, medii quatuor, exteriores quinque) nigra membrana simul connexos ad ungues usque, qui plani. Singuli etiam pedes in posteriore parte paulo supra inflexionem paruum articulum instar calcaris habebant. Circa Farrensem insulam, quae inter Noruegiam et Islandiam sita, captam hanc auem scribebat Hoierus, foetum in undis educare nec nisi procelloso mari ac circa autumnum hiemisue initium conspici, terram uero nunquam adtingere nec uolantem unquam esse conspectam adeoque nec alarum usum habere ad uolandum nec pedum ad incedendum, quo fit, ut nonnisi capite extet, (eo referente) quando se conspiciendam praebet. Huic non ualde dissimilis uidetur mergus ille marinus, cuius meminit Gesnerus in paralipomenis ad historiam de auibus pag. 767. nisi illi in dorso cinereas plumas nigris maculis conspersas tribueret. Huic similis est aqueus lepus, cuius iam meminimus.

Iconem uide apud Clusium.

XII. De Hirundine.

Claudat agmen *auis cucullata aquatica. Hirundo exotica aquatica* et *gallinago ſylueſtris aquatica.* Quas in ſuo gazophylacio rerum naturalium deſcripſit et aere exprimi curauit nobilisſimus D. doctor *Beslerus*, amicus noſter plurimum honorandus. De *illa* ita ſcribit: animal hocce capite monſtroſum, in aquis natare ex decubitu naturali coniicere licet. Comam, quam in fronte cernis, ferruginei eſt coloris. Ex parte maxillarum plumae flaueſcentes repullulant, quae in extremitate nigriores factae circulum egregie repraeſentant. Collum cum uentre albicat, dorſum cum alis cineritii eſt coloris, extremitas tandem in albas deſinit plumas. Pedes cum adnatis membranulis ſemicirculis diſtinctis albicant, ubi in quolibet pede unicum tantum unguem animaduertere licet. *De hirundine exotica aquatica* haec habet: quis non in uolucre paluſtri ſummam colorum uarietatem miretur? a capite enim inchoando ſuperior pars candet, inferior rubro intermixto caeruleo colore ſplendeſcit. Venter inferior floccorum niuis inſtar albicat. In dorſi principio pennae duae nigricantes albis punctis diſtinctae exſurgunt. Alias dorſum uniuerſum una cum cauda ferruginei coloris, alae quidem nigricant, punctis tamen niueis ornamenti inſtar diſtinguuntur. Pedes exporrecti ſubfuſci coloris, roſtrum nigricans ad ſubulae formam effigiatum, quo piſces quaſi hamo excipere ſolet.

Besler. in Gazophylacio Rer. Natural.

XIII. De Gallinagine.

De *gallinagine ſylueſtri aquatica* ita idem paucis: rara haec eſt auis in locis paludoſis uictum quaeritans, colore atro et rufo per totum corpus inſtar holoſerici ſplendeſcente, roſtrum oblongum, quodammodo incuruatum, crura alta et fuſca, digitos longos habet.

Et haec ſunt, quae de auibus dicere uolui. Quae omisſa ſunt, ſtudioſus harum rerum Lector aliunde ſupplere poterit. CENSORI, cuiuscunque tandem ſtatus et conditionis is fuerit, hoc ſubſequens inſeruiat. ***Veritatem ad ſuum arbitrium exigere et inter mendacia reponere, quicquid palato non adriſerit, impudentis nimis et in DEVM, uniuerſam naturam et humanum genus iniurii hominis eſt.***

F I N I S.

In Hi-

INDEX

In Historiam Naturalem de Auibus iuxta seriem alphabeti concinnatus, in quo prior numerus historiae paginam, posterior tabulam designat.

	P.	T.
Acacahoatli	191	
Acacalotl	191	
Acanthis	98	43
Accipiter in genere	11	7
Asterias	13	8
Fringillarius	13	8
Palumbarius	13	8
Sacer Aegyptius Bellonio	16	9
Accipiter maior		11
Minor		11
Achalalactli	193	
Acitli seu aquatilis lepus	236	
Acolchis Indiarum	234	
Acolin	191	
Acotorloquichitl	191	
Aesalonus accipitris species	15	10
Aesalo falconum species		13
Aiaia	208	
Aiuru species	210	
Alauda	100	38
Cristata	101	38
Cristata senex		38
Non cristata	101	33
Maxima seu calandra		38
Pratorum	101	38
Alaudae congener	101	38
Albulus aquaticus		47
Alcedo uocalis	162	52
Alchata seu filacoa	92	32
Aluco	46	19
Amalozque	193	
Ampelides	129	
Ampelis Aldrouandi seu garrulus Bohemicus Gesneri	40	
Anas	147	49
Campestris Bellonii	62	
Cairina	148	49
Domestica	148	49
Indica	148	49
Lybica	148	49
Anas fere seu syluestris	149. 218	49
Boscas maior	149	49
Caudacuta	150	
Circia Kernell dicta	150	
Fistularis	150	
Fusca maior	150	49
Glaucius	150	49
Herle	151	49
Muscaria	151	49
Nigra	151	49
Penelope	151	49
Platyrinchos maior	151	49
minor		49
Puffinus	151	
Querquedula	149	49
Cristata	150	
La Tardone	151	49
Anas marina, Meerendle		49

	P.	T.
Anas fera, Seevogel		49
Anas fera, Spiegelendle		49
Andira aca	216	
Anhima	220	61
Anhinga	222	60
Ani	199	
Anser Bassanus	135	47
Domesticus	143	48
Magellanicus	190	56
Syluestris	147	48
Anthus	125	45
Apos	121	
Aquila in genere	1	
in specie	3	
Aquila alba s. cygnea	8	
Anataria s. morphnos	6	2
Anopaea	8	
Chrysaeros	3	1
Bellonii		5
Gesneri		1
Haliaetus	4	2
Heteropos Gesneri	8	5
Melanaetus s. Valeria	5	3
Alius	4	3
Morphnos Bellonii	5	4
Morphno congener	6	5
Percnopteros	6	4
Alius		4
Alius peregrinus		5
Pygargus	5	2
Alius	5	8
Aracari	222	
Araracanga	211	59
Ardea	156	50
Minor		50
Cinerea maior	157	50
Minor	157	50
Alia s. congener	157	50
Alba	158	51
Egretta Gallorum	158	
Garletta Italorum	158	
Garzetta bianca dicta	159	
Squaiotta Italorum	159	51
Gongener	159	
Nigra		51
Ardea asteria s. stellaris maior	159	51
Altera minor		51
Congener	160	
Cristata	160	
Ardeola	215	61
Arquata	164	51
Asilus	118	42
Asio		18
Asio s. otus, Otereul	43	18
Asio s. scops	45	18
Attagen	59	26
Atricapilla	129	45
Alia		45

Attin-

	P.	T.
Attinguacu camacu	220	60
Aues diurnae	1	
Nocturnae	42	
Aues exoticae aquaticae	189	
Terrestres	177	
Aues Farrenses	194	
Aues graniuorae canorae	98	
Aues terrestres carniuorae	1	
Auis cucullata aquatica	238	
Longa	184	
Montana	184	
Diomedea	131	46
Paradisea s. manucodiata Paradeisvogel	177	55
Pugnax	160	52
Scythica, Mitternachtischer Adler	8	5
Stellata s. stella, Sternvogel	62	26
Auium natura in genere	4	
Auosetta s. spinzago d'acqua	140	48
Auosettae species		54
Aura	182	
Auriuittes carduelis species	98	43
Ayayam	224	
B.		
Barge Gallorum	162	
Boarina	124	44
Boudree Bellonii	16	7. 11
Branta s. berniela	146	48
Brenthus	140	
Bubo	42	18
Bubo, Berghu	42	18
Bubo, Nachteule	42	18
Bubo Kauz dictus		18
Buteones	16	7. 11
C.		
Cabure	216	
Calcamar	224	
Calidris Bellonii cheualier, rubra	165	
Nigra	165	
Canarias, Zuckervogel, Canarivogel		36
Canneuarola	126	45
Capricalca	146	48
Caprimulgus	48	20
Alius		20
Capella Kyviz		27
Capo	85	30
Caracara	216	61
Caracura	224	
Carduelis, Distelfink	98	36. 37
Ciliis albis		36
Mas		36
Cariama	207	59
Caripira	224	
Catarrhacta	134	47
Caryocatactes, Nusbiker		27. 40
Cenotzqui	185	
Ceoan	185	
Cepphus	134	47
Cercio	171	53
Certhia	115	42
Charadrios	173	26. 53
Chalandra	101	33. 38
Chicuatli	180	
Chloris, Grünfink	102	36. 37
Congener s. chloris Indica	102	
Chloropos, gallinula aquatica	167	31
Ciconia	153	50
Nigra		50
Cinclus	171	53
Alius		53
Cinclus gallinago minima Bellonii		53
Cinnamomus	227	
Circus	15	
Citrinella, Citenile	102	36. 38
Cocoi ardeae species	214	61
Coccotraustes	110	37

	P.	T.
Indica	111	37
Columba domestica		32
Varii coloris		32
Cypria		32
Alia		32
Indica		32
Hirsutis pedibus maior		32
Liuia	92	32
Columba	85	32
Syluestris	90. 218	32
Columbus	89	32
Collurio	17	43
Colymbus maior	139	48
Maior Bellonii	139	48
Maximus	139	
Minor	139	48
Coracia	37	16
Cornix	35	16
Frugiuora	36	17
Cinerea	36	17
Caerulea	36	17
Coruus	33	16
Aquaticus	136	47
Syluaticus	136	47
Cotta Anglorum	152	
Coturnix	67	27. 28
Crex	165	
Cuculus	20	10
Alter	20	10
Cuntur	188	
Curiaca	197	57
Curucui	216	60
Cygnus	141	48
Cuculatus Nieremb.	185	56
Cynchramus	70	
D.		
Daie	179	
Diabolus marinus Parisiens.	152	
Diomedea auis	131	46
E.		
Embriza		35
Alba	97	35
Pratensis mas	97	35
Foemina	97	35
Embriza pratensis, Wisenmerz.		36
Emeu Clusii	180	56
Nieremb.		56
Erythra gallinulae aq. species		35
Melana Indica		35
F.		
Falcinellus s. falcata	160	51
Alia species		51
Falco	21	12. 13
Albus	26	12
Alius (Baumfal		12
Arborarius, dendrofalco	27	10
Cyanopus	27	
Gentilis	25	
Gibbosus	26	
Italicus	26	
Lanarius Gallorum	26	
Falco lapidarius	27	
Montanus	24	13
Oenentanus		12
Passagir		12
Peregrinus	22	13
Rubeus	27	12
Sacer	23	
Tunetanus	25	
Ficedula		33
Ficedula, Canabia		33
Flamenco auis Hispanis dicta	195	
Fringilla, Fink	99	33. 36
Montana	99	36
Sublutea	100	36

Fuli-

	P.	T.
Fulica, Wasserhun		31
Fulica s. mergus niger	152	

G.

	P.	T.
Galgulus		27
Gallina	76	29
Africana	198	57
Gallinula aquatica	166	31
Gallina corylorum, Haselhun	60	25
Gallinula erythropus aquatica	167	
Gallinula hypoleucos aquatica	167	31
Gallina Indica cum ouo eius	83	24. 30
Lanigera		30
Gallinula ochra aquatica	167	
Gallina Patauina	82	29
Gallina Persica	83	30
Pumilio s. nana, Kriechhun	82	29
Quinca	84	30
Gallinula rhodopos aquatica	167	
Gallina Turcica	83	
Gallinarum oua	76	
Gallinago minor scolopax, Harschnepf	167	31
Syluestris aquatica	238	
Gallinula chloropos, uid. chloropos gallinula Serica, Samethünlein	167	23. 31
Terrestris	168	31
Gallo-pauo mas	56	24
Gallus gallinaceus	71	29
Cornutus	83	29
Indicus	83	29. 30
Indicus mirabilis		30
Monstrosus caudatus		21
Palustris	83	30
Patauinus	82	29
Peregrinus Clusii	185	56
Persicus	83	30
Scoticus syluestris	83	
Turcicus	83	30
Gambetta Aldrou. Italor.	166	
Garagay	183	
Garrulus. Bohem. Gesn. uid. ampelis Aldrou.		
Generatio pullorum	78	
Goyrani s. boudree Bellon.	16	7
Graculus	36	16
Graculus palmipes s. coruus aquaticus minor	136	47
Graniuorae aues	53	
Grigallus maior	58	
Grus balearica	176	54
Foemina		54
Crispa		54
Iaponensis	176	54
Vulgaris	174	54
Gryphus	225	62
Guacaguacu	210	58. 59.
Guara	208. 225.	
Cuarauna	209	
Guainumbi uariae species	201	58
Guira acangatara	221	60
Guira coereba	217	
Guira guacuberaba	217	
Guira guainumbi	199	57
Guiranheemgatu	215	
Guira iemoa	213	61
Guiraperea	217	
Guirapunga utraque	206	59
Guira querea	207	59
Guirarunheengeta	214	59
Guira tangeima	198	57
Guira teonteon	225	
Guiratinga	215	
Guiratirica	215	
Guitguit	179	
Gulo, Seesluder	138	
Guranhae-engera	188	

H.

	P.	T.
Haematopus Bellonii	162	
Haemantopus		52
Foemina		52
Halcyon	192	52
Harpa	18	
Harpyi	225	62
Heatototl	193	
Helorius creci	162	
Herle Bellonii	138	
Heuhquecholtototl	234	
Himantopus	165	
Hirundo	118	42
Apos	121	42
Agrestis	120	42
Exotica aquatica	238	
Marina		46
Riparia	120	42
Hoactli	192	
Hoactzin	180	
Horion	162	
Hortulanus mas	70	28
Foemina	70	28
Congener	70	28
Hortulanus, Brachamsel, Trostel		37
Hypolais s. curruca	129	45
Hipotriorchis.	16	

I.

	P.	T.
Iabiru	205	59
Iabiruguaca	205	59
Iacacintli	192	
Iacamacaii	204	58
Iacamaciri	207	57
Iacana	196	57
Iacarini	215	
Iacapu	198	
Iacupema	204	58
Iacurutu	204	58
Iaguacati guacu	200	57
Iaiauquitototl	180	
Iambu	198	
Iapacani	217	
Ibiiau noitibo	200	57
Ibiiau magnitudine noctuae	200	58
Ibis	155	50
Iochualcuachili	190	
Ipecati apoa	223	60
Ipecu	213	59
Ispida, Eisvogel	163	31
Itzquauhtli	228	
Iuncus Bellonii	170	53
Iupuiuba	198	
Iynx s. torquilla	115	42
Congener	115	42

L.

	P.	T.
Lagopus	66	28

	P.	T.
Altera species		28
Lanarius prior	17	9
Alter	17	9
Lanius albus	17	9
Cinereus	17	9
Minor		10
Alius		11
Lanius collurio		11
Miluus		11
Larus	132	
Albus	132	46
Cinereus	133	46
Fidipes	134	46
Maior		46
Minor sterna	134	46
Niger	134	46
Piscator	133	46
Ligurinus Gazae	98	36
Alius		36. 37
Limosa Venetorum	162	
Linaria	99	36. 37
Marina Aldrou.	100	38
Rubra	100	36. 38
Lomsbay	195	
Loxia	41	
Luscinia	127	45
Lusciniola	127	45
Lutea mas	102	38
Foemina	102	38

M.

	P.	T.
Macuacagua	218	
Macucagua	189	
Maguari	209	
Maiae	179	
Manucodiata Aldr. prima	177	55
Secunda	178	55
Longa	178	55
Mareca	219	
Alia species	219	
Matuitui	221	58. 60
Meerganser Gesneri	138	47
Mergus	136	
Arcticus Clusii	237	56
Bellonii		47. 48
Albus	138	
Cirratus	138	47
Glacialis	138	
Longirostratus	138	47
Niger	138	
Raucedulus	138	
Rhenanus	138	47
Ruber	138	
Merops, Seeschwalb		27
Merops, Imbenfras	115	42
Congener		42
Merula	105	39. 40
Mas	105	39
Foemina	106	39
Alba et nigra	106	39
Bicolor	108	39
Brasilica	109	40
Indica apos	109	
Aquatica, Wasseramsel		53
Montana	108	
Rosea mas	109	40
Merula saxatilis, Steinamsel	108	39
Torquata mas	108	39
Foemina	108	39
Merulae congener duplex	109	39
Merulus passer solitarius	107	39

	P.	T.
Miluus	18	11
Mituporanga	200	57
Mitumutu	200	58
Monedula	37	
Aliud genus	37	
Montifringilla	99	33. 36
Congener		38
Morfex	139	
Mostow		37
Motacilla	43	
Mas	133	44
Alba	123	44
Flaua	123	44
Muscipeta	124	45
Mutu	189	

N.

	P.	T.
Nhanduguacu	196	
Noctua in specie sic dicta	47	19
Noctua, Kaeuzlein		19
Noctua saxatilis, Steinkauz		19
Numenius Indic. Clus. ardeae species, uide curiaca		
Nycticorax		20
Gesneri	136	

O.

	P.	T.
Oedicnemus Bellonii	62	26
Aldrouandi	62	
Oenanthe	126	45
Oenas s. uinago	92	32
Onocrotalus s. pelecanus, Kropfgans	130	46
Foemina		46
Ossifragus	7	5
Alius	7	4
Otis cum cicere arietino		26
Otis s. tarda		26
Ourussia S. Tomineio Nieremb.	187	56

P.

	P.	T.
Palumbus maior	90	
minor	90	
Paradisea auis maioris generis Clus.		55
Parus caudatus	123	44
Ater	123	44
Caeruleus minor	123	44
Cristatus	123	44
Indicus	123	
Maior	122	43
Palustris	123	44
Syluaticus	123	43. 44
Passer	94	34
Albus	95	34
Albicilla	96	34
Canarius	99	34
Domesticus		34
Alius		34
Flauus	95	34
Illyricus	96	
Indicus macrourus duplex	97	35
Brachyurus Indicus	97	35
Cyanerii thromelanus	97	35
Erythromelanus	97	35
Porphyromelanus	97	35

Macu-

	P.	T.
Maculatus	96	34
Montanus	96	34
Alius		34
Solitarius merulus, Stein-amsel	107	34. 39
Mas		39
Foemina		39
Congener	107	
Passer stultus Bononiensium	96	
Torquatus	96	
Passer troglodytes Bellonii	117	42
Armeniacus	117	42
Passer in iuglandibus degens	96	
Passeris species s. congener	97	34
Passeres fabri	236	
Passerculus brachyurus nostras	96	34
Passerculus troglodytes, Zaunschlüpferle		42
Pauo	53	22
Foemina	53	22
Albus	55	23
Sine cauda Chinensis		21
Iaponensis mas	55	23
Foemina	55	23
Pauxi	186	
Pelecanus s. platea, Löfelgans	130	46. 62
Perdix	63	27
Alba s. lagopus	66	28
Altera		28
Cinerea	66	28
Damascena	66	28
Graeca Bellonii	66	27
Rufa	66	28
Phalacrocorax	135	47
Phalaris	140	
Phasianus	57	24
Alius		24
Phoenicurus	125	45
Altera species		45
Phoenicopteros	155	50
Phoenix	226	62
Phytiuorae aues	53	
Pica	38	17
Brasilica	41	56
Alia		56
Caudata s. uaria	39	17
Caudata Indica mas	39	17
Foemina		17
Caudata alia, Elster, Atzel		27
Garrulus Argentoratensis	39	17
Glandaria, Heher		17. 43
Species alia		17. 43
Marina	39	17
Persica	39	
Pica cureba	209	
Picicitli	186	
Picuipinima	209	
Picus cinereus	114	41. 43
Chlorio Indicus	114	41
Luteus cyanopus	113	14
Martius	111	
Naximus niger	112	41
Maior, Bunder Specht	113	41
Murarius	113	41
Nidum suspendens	114	41
Varius minor	113	41
Alius		41
Viridis, Grünspecht	113	51
Maior		41
Pitanguaguacu	221	60
Pluuialis	172	
Cinerea	172	53
Flauescens	173	

	P.	T.
Maior Aldrouandi	173	53
Polyglotta	186	
Porphyrion	161	52
Prunella		36
Psittacus	28. 228.	14
Psittacus albus cristatus	31	15
Cinereus	32	15
Erythrocyanus	32	15
Erythroleucus	32	
Erythrochlorus cristatus	32	
Macrourus	32	
Erythrocyanus Gesn.	33	
Erythroxanthus Gesn.	33	
Leucocephalos	31	15
Maior	30	14
Minor	30	14
Maximus	30	15
Maximus alter	30	15
Poikilorinchus	31	14
Torquatus macrourus	32	
Viridis	31	14
Viridis melanorinchos	31	15
Pugnaces	160	52
Pullus gallinaceus monstros.	223	60
Pyrrhocorax	37	16
Pyrrhula	125	

Q.

	P.	T.
Quachiltone	191	
Quatotoni	234	
Quauhtzonecolim	234	
Quereiua	189	
Quetzaltototl	183	
Quirapanga	189	
Quiratinga	224	

R.

	P.	T.
Rallus	152	
Regulus	116	42
Non cristatus	117	
Rex auium paradisearum	206	55
Rhinoceros	41	
Rousserolle	164	
Rubecula	124	43. 45
Rubetra	124	45
Rubicilla s. pyrrhula	125	43. 45
Rubicilla s. phoenicurus	125	43. 45
Rusticula, Schnepf		53
Minor		27
Syluatica	168	31

S.

	P.	T.
Sacer Aegyptius, uid. accipiter		
Sayacu	199	57
Scheladrachus	138	
Scolopax s. gallinago	167	32
Seops	45	18
Seleucides aues	226	
Semenda auis	227	
Serinus, Girlitz	102	36
Sirenes	226	
Skua Toieri	195	56
Soco	204	58
Spinus s. ligurinus, acanthis, Zeisel	98	36
Spipola	124	44
Alba	124	44

	P.	T.
Starda ſ. tarda	60	26
Stoparola	124	44
Alia	124	44
Strix	48	19
Struthocamelus	51	21
Sturnus, Staer	109	40
Albo capite		40
Cinereus		40
Pullus		40
Vulgaris	109	40
Stymphalides aues	226	
Subbuteo	16	9

T.

	P.	T.
Talchicuatli	228	
Tamatia	213	59
Alia	213	59
Tangara	189. 219	60. 61
Tapera	110	
Tecoleti	228	
Teitei	216	
Tempatlahoac	237	
Tentzontototl	186	
Tiieguacu	216	
Tiieguacu paruara	219	60
Tiiepiranga	197	57
Tinnunculus mas	15	8
Foemina	15	8
Canchris, Wanenwäher		10
Tlacoquauhtli	228	
Tlauhquechul	191	
Tomineio Nieremb.	186	56
Totanus	165	52
Totoqueſtal	184	
Triorches ſ. buteo		11
Tritonus	180	
Trochilus	140	48
Trynga	169	53
Alia	169	53
Tucana	189	
Tucan		56
Tuidara	209	
Tuputa	180	
Turdus	103	37
Viſciuorus	104	39

	P.	T.
Turdus leucocephalos	104	39
Illas	105	
Simpliciter dictus	105	39
Trichas	105	
Turtur	92	32. 33
Indicus	93	32
Tzinitzian	184	

V.

	P.	T.
Vanellus ſ. capella, Kyvit	171	53
Veſpertilio	49	20
Lactans	49	20
Pullus		20
Vlula, Wel, Huhu, Eule	46	18. 19
Vlula, Kircheule		19
Alia		19
Vpupa	121	27. 42
Vria	140	
Vrogallus maior	58	25
Minor	58	25
Alius	58	25
Vrubitinga	219	
Vrubu	213	61
Vrutaurana	208	59
Vulpanſer	145	
Vulturum differentiae	10	6
Vultur Alpinus uel aureus	10	6
Baeticus	10	6
Aquaticus	195	
Cinereus	10	6
Leporarius	10	6

X.

	P.	T.
Xlepapantototl	192	
Xochitenacatl	179	56
Altera	179	56
Xochitototl	182	
Xomotl	191	

Y.

	P.	T.
Yandeu	228	
Yutu	236	

ENVMERATIO MORBORVM,

QVIBVS PETVNTVR REMEDIA EX

AVIBVS.

A.

Abscesſus Pag. 10. a
Albugines 47. b.
Alopecia 95. b.
Aluum infantibus ſoluentia 145. b.
Angina 48. b.
Angina occulta 76. b.
Anus 112. b.
Aſthma 43. b. 76. b.
Articulorum dolor 20. a. 38. b.
Articulorum uitia 95. b.
Arthritidem praeſeruantia 154. b.

C.

Calculus 8. b. 95. b.
Caligines 47. b. 120. b.
Capilli 61. b. 116. b. 120. b.
Capitis dolor 10. a. 120. a.
Ceruicis dolor 89. a.
Chronici morbi 35. b.
Claui pedum 76. b.
Colica 8. b. 76. b. 91. b.
Comitialis morbus 10. a. 65. b. 154 b.
Concoctio 8. b. 10. b. 52. b. 143. b.
Condylomata 10. a.
Corporis dolores ſedantia 119. b.
Coxendicis dolores 89. a.

D.

Dentium dolor 95. b. 112. b.
Dyſenteria 91. b. 107. b.
Dyſuria 88. b.

E.

Elephantiacus morbus 65. b. 91. b.
Epilepſia 20. a. 35 b. 55. b. 60. b. 88. b. 95. b. 120. a. 187. b.
Epileptici infantes 132. b.

F.

Facies 143. b.
Faciem purgantia 95. b.
Febris 76. a.
Febris quartana 120. a. 149. b.
Fiſtula 85. b.
Foetus 89. a.
Fluxus alui 65. b.

G.

Genituram augentia 60. b.

H.

Hectica febris 76. b.

I.

Iecinoris dolores 10. b.
Ileo reſiſtens 76. b.
Iliaca paſſio 65. b.
Impetigines 55. b. 61. b.

L.

Lateris dolores 122. b.
Lentigines 107. b.
Lumborum dolores 89. a.
Leuce 8. b.
Lues uenerea 65. b.

M.

Mammae puerperio uexatae 61. b.
Melancholica 76. b. 107. b. 183. a.
Mentem reſtituentia 180. b.
Menſtrua alba 85. b.
Morbus Gallicus 180. b. bis 183. a. et. b.
Morſus uenenati 136. b.

N.

Nephriticorum remedia 60. b.
Nubeculae 5. a.

O.

Oculi 88. b
Oculus laeſus ictu 120. b. 133. b.
Oculorum hebetudo 38. b.
Oculorum rubor ibidem et 55. b.
Oculorum dolor ibidem
Oculorum uitia 69. b.
Oculorum uulnera 91. b.

P.

Paralyſis 88. b.
Parrotides ſanantia 48. b.
Partus 93. b.

Parturientes adiuuans 10. b.
Pestilentia 91. b.
Pestiferi morbi 88. b.
Pilos denigrantia 35. b.
Pituitas 91. b.
Pleuritidem sedantia 55. b. 148. b.
Psilothra 48. b.
Podagra 50. b. 55. b. 88. b. 154. b.
Purulentiae remedium 60. b.

R.

Renum Adfectus 58. a. 95. b.

S.

Sanguinem sistentia 145. a. 148, a.
Scabies 43. b.
Scirrhus 50. b.
Secundinae 137. b.
Somnum impedientia 51. a.
Stomachus 76. b. 95. b.
Strumae 10. a. 88. b.
Suffocatio matricis 58. a. 60. b. 65. b.
Suffusiones oculorum 5. a. 47. b.

T.

Temulentiae medentia 48. b.
Tempora 122. b.
Tonsillarum dolores 112. b.
Trichiasis 50. b.
Tussis puerorum 35. b.
Tympanites 91. b. 95. b.

V.

Varices 8. b.
Venena digerentia 148. a.
Venerem augentia 69. b.
Venerem incitantia 20. a. 95. b.
Ventriculi dolores 21. b.
Vermes expellentia 122. b.
Vesica 145. b.
Vigiliam praestantia 128. b.
Virgam erigentia 95. b.
Virium restauratio 85. b.
Visus 65. b. 112. b. 128. b.
Vomitum educentia 76. b.
Vulnera 183. a.
Vuulae dolores 112. b. 183. a.

NOTITIA AVIVM,

EX QVIBVS

REMEDIA PRAESTANTISSIMA CAPIVNTVR.

A.

Anas 148. a.
Anser domesticus 154. a.
Attagen 60. a.
Aura 183. b.

B.

Bubo 43. b.

C.

Capo 85. b.
Ciconia 155. b.
Columba 88. b.
Cornix 36. b.
Coruus 35. b.
Coturnix 69. b.
Cuculus 21 b.
Cygnus 143. b.

G.

Gallina corylorum 60. b.
Gallus gallinaceus 76. a.

H.

Haliaetus 5. b.
Hirundo 120. a.

L.

Larus 132. b.
Luscinia 128. b.

M.

Mergus 137. b.
Merops 116. b.
Merula 107. b.
Miluus 19. b.

N.

Noctua 48. b.

O.

Ossifraga 8 b.
Otis s. tarda 61. b.

P.

Palumbus 9[illegible]. b.
Pauo 55. a.
Passer 95. b.
Perdix 65. b.
Phasianus 58. a.
Pica 38. b.
Picus Martius 112. b.

S.

Struthocamelus 52. a.

T.

Tomineum 187. b.
Turtur 93. b.
Tuputa 180. b.

V.

Vespertilio 50. b.
Vultur 10. a.
Vlula 43. b. 47. b.
Vpupa 122. b.

ORDO,

ORDO,

Quibus Paginis Tabulae Auium sint iungendae.

Tabula.	Pag.
I.	2
II. III.	4
IV. V.	6
VI.	8
VII.	13
VIII.	15
IX. X. XI.	17
XII. XIII.	24
XIV. XV.	30
XVI.	32
XVII.	35
XVIII. XIX.	43
XX.	48
XXI.	50
XXII. XXIII.	53
XXIV.	55
XXV.	57
XXVI. XXVII.	59
XXVIII.	66
XXIX. XXX. XXXI.	82
XXXII.	88
XXXIII.	92
XXXIV.	94
XXXV. XXXVI.	97
XXXVII. XXXVIII.	99
XXXIX.	103
XL.	105
XLI.	112
XLII.	116
XLIII.	123
XLIV. XLV.	125
XLVI.	132
XLVII.	134
XLVIII.	141
XLIX.	147
L.	154
LI.	158
LII.	160
LIII. LIV.	173
LV.	178
LVI.	182
LVII.	197
LVIII.	200
LIX.	206
LX.	217
LXI.	219
LXII.	225

KÖNIGL. KREISBIBLIOTHEK IN AUGSBURG

Bayerische StaatsBibliothek

Münchener DigitalisierungsZentrum Digitale Bibliothek

Jonston, Jan,

Ioannis Ionstoni Theatrvm Vniversale De Avibvs Tabvlis Dvabvs Et Sexaginta Ab ... Mathia Meriano Aeri Incisis Ornatvm Ex Scriptoribvs Tam Antiqvis, Qvam Recentioribvs ... Maxima Cvra Conlectvm Et Ob Raritatem Denvo Inprimendvm Svscepit

[Heilbronn] 1756

Augsburg, Staats- und Stadtbibliothek -- 2 Nat 76
urn:nbn:de:bvb:12-bsb11200285-2
VD18 14842114